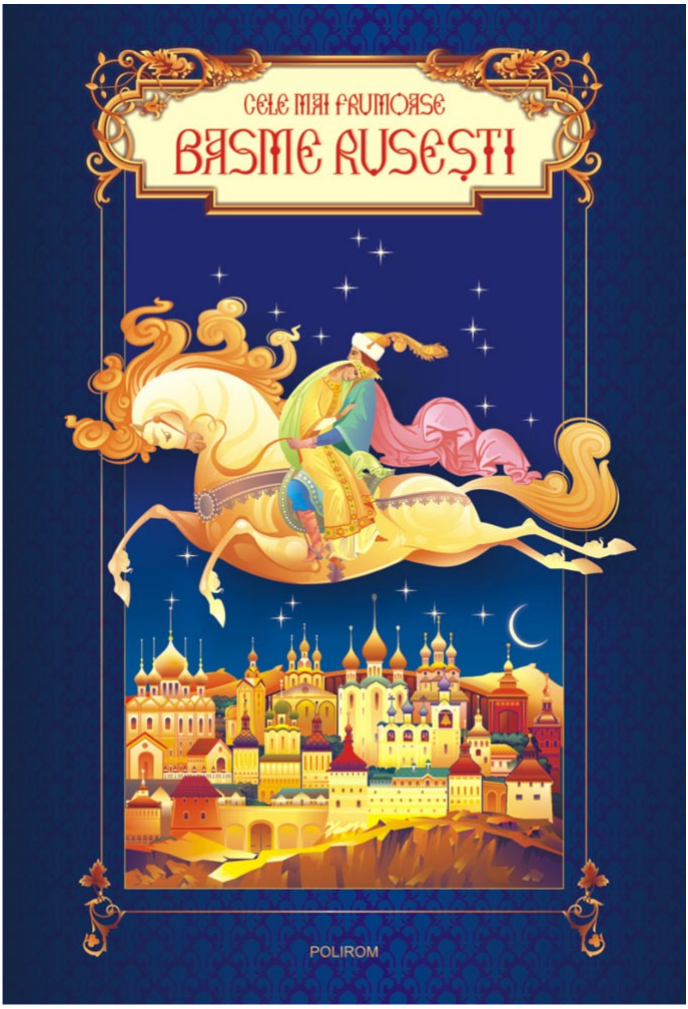

Table of Contents

Inelul fermecat
Du-te nu ştiu unde şi adu nu ştiu ce
Împărăţiile subpământene
Împărăţia de aur, împărăţia de argint şi împărăţia de aramă
Ţareviciul vrăjit
Prinţesa vrăjită
Prinţul şi sluga

Sila Ţarevici şi Ivan Cămaşă Albă
Vânătorul cel lipsit de noroc
Ţareviciul Ivan şi prinţesa Marfa
Ţareviciul Vasile şi Preafrumoasa Elena
Preafrumoasa Vasilisa
Vasilisa Vasilievna
Vasilisa Cosiţă de Aur şi Ivan Goroh
Soldatul şi Preaînţeleapta Elena
Ivan, fiul de negustor, şi Preaînţeleapta Vasilisa
Pasărea de foc şi Ţarevna Vasilisa
Ivan Ţarevici, pasărea de foc şi lupul cel sur
Ivan Ţarevici şi soţia sa, Fecioara Ţar
Ivan Ţarevici şi neînfricata Usonşa
Ivan Ţarevici şi Poleninul cel bălai
Ivan Sucenko şi Poleninul cel bălai
Muntele de cristal
Oglinda fermecată
Boala închipuită
Cămaşa fermecată
Cei trei prinţi
Cufărul fermecat
Dansuri de noapte
Laptele de fiară
Limba păsărească
Mesteacănul şi cei trei şoimi
Ouăle de aur şi de argint
Peştişorul de aur
Pasărea vorbitoare
Povestea răţuştei cu ouă de aur
Prinţesa broscuţă
Prinţesa răţuşcă
Prinţesa şerpoaică
Răţuşca cea albă
Ivan, fiul de ţăran, şi mujicul cu mustăţi de şapte verste
Pana lui Finist, şoimul luminos
Visul
Kozma cel Degrabă Îmbogăţit

Ţarina cântăreaţă la guzlă
Mărul cel zemos şi farfurioara de argint
Condurul de aur
Piatra nestemată
Ţarevna care ştia să dezlege ghicitori
Ivan Ţarevici şi sluga cea mârşavă
Meşteşugul anevoios
Cei şapte Simeoni
Tâlharii
Fecioara înţeleaptă şi cei şapte tâlhari
Muntele de aur
Purceluşa cu păr de aur
Surioara Aleonuşka şi frăţiorul Ivanuşka
Ursul Kostolom şi Ivan, fiul de negustor
Boierul cel neînfricat
Emelea prostănacul
Ghicitorul
Havroşecika cea Mititică
Cocoşelul de aur
Găinuşa fermecată
Guzla fermecată
Vrăjitoarea şi Sora Soarelui
Băieţel Degeţel
Ce nu se poate pe lume
Gâştele-lebede
Muierea cea rea
Bob de Mazăre
Calul, faţa de masă şi cornul
Fetiţa cea înţeleaptă
Sivko-Burko
Fecioara Ţar
Maria Morevna
Baba Iaga
Baba Iaga şi Pipernicitul
Koscei Nemuritorul
Viteazul fără picioare şi viteazul fără mâini
Viteazul fără picioare şi viteazul orb
Ivan, fiul de ţăran, şi Ciudo-Iudo

Poveste despre Ukroma Herghelegiul
Poveste despre viteazul Goli Voianski

CELE MAI FRUMOASE
BASME RUSEŞTI

POLIROM
2011

© 2011 by Editura POLIROM
Ilustraţii de Radu Răileanu www.polirom. ro
Editura POLIROM
ISBN eBOOK: 978-973-46-2297-9
ISBN 978-973-46-0795-2
Coperta: Radu Răileanu

Inelul fermecat

Undeva, într-o împărăţie, trăiau odată un moş şi o babă care aveau un fiu pe nume Martân. Toată viaţa bătrânul se ocupase cu vânătoarea de animale şi păsări pentru a-şi hrăni familia. Într-o bună zi, moşneagul s-a îmbolnăvit şi, în scurt timp, a murit. Martân şi mama sa au rămas singuri. L-au jelit cât l-au jelit, dar nu mai aveau ce face: mortul de la groapă nu se mai întoarce. Au trăit ei o săptămână cu ce mai aveau prin cămară, dar proviziile s-au isprăvit. Văzând că nu mai au nimic de mâncare, bătrâna s-a hotărât să umble la bani. Moşul le lăsase moştenire două sute de ruble, dar baba nu prea voia să se atingă de puşculiţă. S-a sucit, s-a învârtit şi, până la urmă, n-a avut încotro: doar nu era să moară de foame! A numărat o sută de ruble şi i-a spus fiului:

— Ţine, Martânka! Ai aici o sută de ruble. Cere cu împrumut de la vecini un cal şi o căruţă şi du-te în târg să cumperi pâine. Poate om reuşi cumva să trecem iarna, iar la primăvară ne vom căuta de lucru.

Martân a împrumutat calul şi căruţa şi a plecat la oraş. Trecând el pe lângă nişte măcelării, auzi larmă mare şi văzu o mulţime de gură-cască.

— Ce se întâmplă? îi iscodi pe cei din preajmă.

Aşa a aflat că măcelarii prinseseră un ogar, îl legaseră de un stâlp şi-l băteau cu ciomegele, acoperindu-l de sudălmi. Câinele se smucea, schelălăia şi mârâia. Martân se apropie de măcelari şi-i întrebă:

— Fraţilor, de ce îl bateţi aşa de nemilos pe sărmanul câine?

— Cum să nu-l batem pe blestematul ăsta, dacă ne-a furat un but întreg de carne şi l-a spurcat? veni răspunsul lor.

— Ajunge, fraţilor! Nu-l mai chinuiţi! Mai bine mi-l vindeţi mie.

— Dacă vrei, cumpără-l! îi spuse în bătaie de joc unul din măcelari. Dă-ne o sută de ruble pe el şi du-te sănătos!

Martân a scos banii din sân, i-a dat măcelarilor, apoi a dezlegat câinele şi l-a luat cu el. Ogarul a început să se gudure pe lângă noul său stăpân, dând bucuros din coadă. Înţelegea, de bună seamă, că tânărul îl salvase de la moarte.

Când Martân a ajuns acasă, mamă-sa a început să-l descoasă:

— Ce-ai cumpărat, fiule?

— Mi-am cumpărat prima fericire!

— Ce tot spui? Care fericire?

— Iat-o: Jurka! zise el, arătându-i câinele.

— Şi altceva n-ai mai cumpărat?

— Dacă mi-ar fi rămas bani, poate că aş mai fi cumpărat, dar toată suta s-a dus pe câine…

Bătrâna a început să-l certe:

— Noi n-avem ce mânca, iar tu arunci banii în vânt! Azi am măturat de prin ladă făina care se mai prinsese de pereţi şi am copt ultima turtă, iar mâine chiar că nu vom avea nimic de pus în gură.

A doua zi, bătrâna a scos şi cealaltă sută, i-a dat-o lui Martân şi i-a poruncit:

— Ţine, fiule! Du-te la oraş, cumpără pâine, dar ai grijă să nu mai arunci banii pe apa sâmbetei!

Ajuns la oraş, Martân a început să umble pe străzi, căutând de unde să cumpere pâine, şi a văzut un băieţel rău care prinsese un motan, îl legase cu o frânghie de gât şi îl târa la râu.

— Stai! Aşteaptă! a strigat Martân. Unde-l duci pe Vaska?

— Vreau să-l înec pe împieliţatul ăsta.

— Pentru care vină?

— A furat o plăcintă de pe masă.

— Nu-l îneca! Mai bine vinde-mi-l mie.

— Dacă-l vrei, cumpără-l! Dă-mi o sută de ruble şi-i al tău!

Martân n-a stat mult pe gânduri, s-a scotocit în sân, a scos banii şi i-a dat băiatului, iar pe motan l-a vârât în sac şi l-a dus acasă.

— Ce-ai cumpărat, fiule? îl întrebă bătrâna.

— L-am cumpărat pe Vaska!

— Altceva n-ai mai cumpărat?

— Dacă mi-ar fi rămas bani, poate că aş mai fi cumpărat, dar aşa, toţi banii i-am dat pe motan…

— Prostănacule! a început să ţipe bătrâna. Să pleci de la casa mea! Să-ţi câştigi singur pâinea prin străini!

A plecat Martân să caute de lucru în satul vecin. Mergea grăbit, iar după el alergau Jurka şi Vaska. Pe drum se întâlni cu un popă.

— Încotro, fiule? îl iscodi acesta.

— Merg să mă tocmesc argat.

— Vino la mine! Numai că eu tocmesc lucrătorii fără învoială scrisă. Cine îmi slujeşte trei ani, pe acela îl răsplătesc cum se cuvine.

Martân se învoi şi, trei veri şi trei ierni, fără pic de răgaz, a slugărit la popă. Când s-a împlinit sorocul, stăpânul îl chemă şi-i zise:

— Ei, Martânka, vino să-ţi primeşti răsplata pentru trudă!

L-a dus în hambar, i-a arătat doi saci plini şi i-a spus:

— Ia-l pe care-l vrei!

Se uită Martân: într-unul din saci erau bani de argint, iar în celălalt nisip. A căzut pe gânduri. „Şotia asta trebuie să aibă un tâlc!”, îşi zise el. „Chiar de-ar fi să ies în pagubă, am să încerc. Aleg nisipul. Să văd ce-o să iasă din asta!” Îi spuse stăpânului:

— Eu, părinte, aleg sacul cu nisip.

— Cum ţi-e voia, fiule! Ia-l, dacă dispreţuieşti arginţii!

Martân şi-a aruncat sacul în spate şi a plecat în căutarea unui alt loc. A mers el cât a mers şi a ajuns într-o pădure deasă, unde a dat de o poieniţă în mijlocul căreia ardea un foc, iar în foc se perpelea o fată atât de frumoasă, că nici cu gândul nu puteai gândi, aşa cum numai în poveşti se povesteşte.

Îi spune frumoasa fată:

— Martân, fiu al vădanei! Dacă vrei să-ţi dobândeşti fericirea, scapă-mă! Stinge focul acesta cu nisipul pe care l-ai câştigat muncind trei ani!

„Chiar aşa”, s-a gândit Martân, „decât să car în spate povara asta, mai bine să ajut un om! Nisipul nu-i cine ştie ce bogăţie. Asemenea avere se găseşte din belşug peste tot”. Şi-a dat sacul jos din spate şi a început să împrăştie nisipul în foc. Flăcările s-au stins, iar frumoasa fată s-a aruncat la pământ şi, cât ai clipi, s-a prefăcut în şarpe, i-a sărit tânărului la piept şi i s-a încolăcit în jurul gâtului. Martân s-a înspăimântat.

— Nu te speria, bunule voinic! i-a spus şerpoaica. Du-mă acum peste nouă mări şi nouă ţări, în cea de-a treizecea împărăţie, unde întinderile subpământene sunt stăpânite de tatăl meu. Când ai să ajungi la curtea lui, el o să te îmbie cu mult aur, argint şi nestemate. Tu să nu iei nimic din toate astea. Cere-i să-ţi dea inelul pe care-l poartă pe degetul cel mic. Acel inel nu este unul oarecare, ci fermecat. Dacă îl schimbi de pe o mână pe cealaltă, ca din pământ se ivesc doisprezece voinici şi îţi îndeplinesc, într-o singură noapte, toate poruncile.

Acestea fiind spuse, bunul voinic s-a aşternut la

drum. A mers el fără osteneală, cu şarpele încolăcit de gât, zile de-a rândul, până când a ajuns în cea de-a treizecea împărăţie, unde a dat de o piatră uriaşă. Aici şarpele s-a desprins de la gâtul lui, s-a izbit de pământul reavăn şi s-a prefăcut în fata frumoasă de dinainte.

— Urmează-mă! i-a spus frumoasa fată şi l-a călăuzit sub piatră, care astupa o gaură largă şi întunecoasă.

Au mers ei pe drumul acela subpământean vreme îndelungată. Într-un târziu, undeva, departe, a început să licărească o luminiţă, care devenea tot mai mare şi mai strălucitoare cu fiecare pas pe care îl făceau. În cele din urmă, drumul s-a sfârşit şi cei doi au ieşit într-un câmp larg, sub cerul liber. Pe câmp se înălţa un palat măreţ, în care trăia tatăl preafrumoasei fete, ţarul acelui regat subpământean. Cei doi drumeţi au intrat în curtea palatului şi au fost întâmpinaţi cu multă bucurie de ţarul însuşi.

— Bună ziua, fata mea cea dragă! zise ţarul. Unde te-ai ascuns atâţia ani?

— Bunule părinte, aş fi pierit dacă n-ar fi fost acest om. El m-a salvat de la o moarte cumplită şi m-a adus aici, în locurile dragi mie.

— Îţi mulţumesc, bunule viteaz! i-a spus tatăl fetei. Pentru binele pe care mi l-ai făcut, se cuvine să te răsplătesc. Ia-ţi aur şi argint şi pietre scumpe cât îţi pofteşte inima.

Îi răspunse Martân, fiul vădanei, după cum îl povăţuise preafrumoasa fată:

— Înălţimea Ta, nu am nevoie nici de aur, nici de argint, nici de pietre scumpe. Dacă vrei să mă răsplăteşti, dă-mi inelul de pe mâna ta împărătească, pe care îl porţi pe degetul cel mic. Eu sunt holtei. Când mă voi uita la inel, mă voi gândi ce bine mi-ar fi să am şi eu o soaţă şi aşa îmi voi risipi mâhnirea însingurării.

Ţarul şi-a scos inelul de pe deget, i l-a dat lui Martân şi i-a spus:

— Ia-l! Stăpâneşte-l sănătos! Dar ai grijă: să nu spui nimănui despre inel. Altfel, te va paşte un mare necaz.

Martân, fiul vădanei, i-a mulţumit ţarului, şi-a pus inelul pe deget, a luat nişte bani pentru drum şi a făcut cale întoarsă. A mers cât a mers şi a ajuns în ţara sa. A găsit-o pe bătrâna lui mamă şi au început să-şi ducă traiul lipsiţi de griji. I-a venit lui Martân timpul să se însoare şi a început să se roage de bătrână:

— Du-te la rege şi peţeşte-o pentru mine pe frumoasa prinţesă!

— Ei, fiule! îi spuse mama. Mai bine te-ai întinde numai cât ţi-e plapuma! Ce ţi-a mai tunat prin cap? Ce să caut eu la rege? E lucru de înţeles că se va mânia şi va porunci să ne omoare pe amândoi.

— Nu-ţi face griji, măicuţă! Dacă te trimit, înseamnă că trebuie să te duci cu încredere. Să vii cu răspunsul pe care ţi-l va da. Iar fără răspuns să nu îndrăzneşti să te întorci!

S-a gătit bătrâna şi a plecat la palatul regelui. A intrat în curte şi a dat să urce pe scara cea mare, fără să fie anunţată. Străjile au pus mâna pe ea:

— Stai, vrăjitoare bătrână! Încotro te împinge dracul? Pe aici nu îndrăznesc să urce nici măcar generalii, dacă nu sunt chemaţi!

— Blestemaţilor! a început să ţipe bătrâna. Eu am venit la rege cu o treabă. Vreau s-o peţesc pe fiica lui, prinţesa, pentru fiul meu, iar voi v-aţi înfipt cu ghearele-n poalele mele.

S-a iscat o larmă atât de mare, încât regele, auzind ţipetele, s-a uitat pe fereastră şi a poruncit să fie lăsată bătrâna să urce la el. Femeia a intrat în sala tronului, s-a închinat la icoane şi a făcut o plecăciune.

— Ce vânt te-aduce la mine, babo? a întrebat-o regele.

— Uite, am venit la Înălţimea Ta, să nu-ţi fie cu bănat, pentru că am un negustor, iar tu ai marfă. Negustorul, fiul meu Martân, este un mare înţelept, iar marfa este fiica ta, preafrumoasa prinţesă. N-ai vrea s-o dai după Martânka al meu? Ce pereche minunată o să fie!

— Ce-i cu tine, ţi-ai ieşit din minţi? a strigat regele. În

niciun caz!

— Înălţimea Ta, fii bun şi dă-mi răspunsul pentru fiul meu!

Regele şi-a adunat pe dată toţi miniştrii şi a început să se sfătuiască asupra răspunsului pe care să i-l dea bătrânei. Au hotărât aşa:

— Dacă Martân, într-o singură zi, va reuşi să construiască un palat măreţ, legat de palatul regelui printr-un pod de cristal, străjuit de pomi cu mere de aur şi de argint şi cu felurite păsări cântătoare, înseamnă că e din cale-afară de mintos, iar regele îşi poate da fata după el. Şi să mai înalţe şi un sobor cu cinci turle, ca să aibă tinerii unde să se cunune şi să facă nunta. Dacă fiul bătrânei nu va face toate acestea, atunci şi lui, şi bătrânei să li se taie capetele.

Cu acest răspuns, i-au dat drumul peţitoarei să plece. Bătrâna s-a întors acasă clătinându-se şi vărsând lacrimi amare. L-a văzut pe Martân:

— Ce ţi-am spus eu ţie, fiule? Nu e prinţesa de nasul tău! Uite, acum ne vom pierde sărmanele noastre capete! Mâine vom fi daţi pe mâna gâdelui!

— Destul cu văicăreala, mamă! Poate că o să avem norocul să scăpăm cu viaţă. Roagă-te la Dumnezeu şi du-te la culcare. Noaptea, pare-se, e un sfetnic bun.

La miezul nopţii, Martân s-a sculat din pat, a ieşit în curte, şi-a schimbat inelul de pe o mână pe cealaltă şi dintr-odată au apărut în faţa lui doisprezece voinici, toţi unul şi unul, semănând leit şi la chip, şi la păr şi chiar la vorbă.

— De ce ne-ai chemat, Martân, fiu al vădanei?

— Iată de ce: ridicaţi-mi până în zori, chiar pe acest loc, un palat măreţ, cum nu s-a mai văzut, iar de la palatul meu şi până la cel al regelui să se întindă un pod de cristal, străjuit de pomi cu mere de aur şi de argint şi cu felurite păsări cântătoare. Mai construiţi-mi şi o catedrală mândră, cu cinci turle, ca să am unde să mă cunun şi să fac nunta.

I-au răspuns cei doisprezece voinici:

— Mâine în zori totul va fi gata.

S-au împrăştiat în toate părţile, au adunat din cele patru zări mii de dulgheri şi zidari şi s-au apucat de lucru. Totul le mergea cu spor, iar dimineaţa Martân s-a trezit nu într-o izbă sărăcăcioasă, ci într-un palat somptuos. A ieşit la fereastră şi a văzut că totul era întocmai cum le poruncise în ajun celor doisprezece voinici: palatul măreţ, catedrala cu cinci turle, podul de cristal străjuit de pomii cu mere de aur şi de argint şi cu felurite păsări prin ramuri, care cântau fermecător. Tocmai în acea vreme a ieşit şi regele în pridvorul palatului său. S-a uitat prin ochean şi a înlemnit de uimire. Totul era aşa cum dorise. A chemat-o la el pe frumoasa prinţesă şi i-a poruncit să se gătească de cununie.

— Ei, îi spuse el oftând fiicei sale, nici prin gând nu mi-ar fi trecut să te mărit cu fiul unui ţărănoi, dar acum nu mai am încotro. Nu mai pot da înapoi.

În timp ce prinţesa se spăla pe faţă, se ştergea şi se gătea de nuntă în straie scumpe, Martân, fiul vădanei, a ieşit în curte, şi-a schimbat inelul de pe o mână pe alta, făcând să apară ca din pământ cei doisprezece voinici.

— Ce-ţi pofteşte inima? Ce porunceşti, fiu al vădanei?

— Iată ce-i, fraţilor! Îmbrăcaţi-mă în cel mai scump caftan boieresc şi aduceţi-mi şase cai, înhămaţi la o caretă pictată cum nu s-a mai aflat alta!

— Îndată va fi totul gata, îi răspunseră cei doisprezece.

Nici n-a apucat Martân să clipească de trei ori, că i s-a şi adus un caftan boieresc arătos, care i-a venit ca turnat. Când şi-a întors privirea, a văzut că la scara principală îl aştepta o caretă ca de vis, la care erau înhămaţi şase cai suri şi alţi şase murgi. S-a urcat el în caretă şi a plecat la catedrală. Acolo clopotele băteau deja pentru liturghie. Era adunată lumea de pe lume. După mire, şi-au făcut apariţia mireasa cu dădacele sale şi regele cu miniştrii săi. După ce s-a terminat liturghia, Martân, fiul vădanei, a luat-o pe frumoasa prinţesă de mână şi s-a cununat cu ea după datină. Regele i-a dat fiicei sale o zestre bogată, pe ginerele său l-a înălţat la rang de mare demnitar şi a

chemat la ospăţ pe toată lumea.

Au trăit tinerii împreună o lună, două, trei... În fiecare zi Martân înălţa noi şi noi palate şi grădini. Numai prinţesei nu-i prea venea la îndemână că n-a fost măritată cu un fiu de rege sau de ţar. A început să se gândească tot mai des cum ar putea să-i facă de petrecanie lui Martânka. Şireată şi prefăcută ca o vulpe, tot timpul se învârtea pe lângă soţul ei, făcându-i toate poftele, şi mereu îl iscodea să afle secretul înţelepciunii şi priceperii sale. Martân însă se ţinea tare. Nu-i spunea nimic. Odată, aflându-se la rege în ospeţie, fiul vădanei s-a cam cherchelit. S-a întors acasă şi s-a întins să se odihnească. Prinţesa a început să-l drăgălească, să-l sărute şi să-l descoasă, iar Martân a căzut în laţul întins de ea şi i-a povestit de-a fir-a-păr totul despre inelul fermecat.

„Bine”, se gândi prinţesa, „acum ştiu cum am să-ţi vin de hac”. De îndată ce soţul a căzut într-un somn adânc, prinţesa i-a şi smuls inelul de pe deget, a ieşit în curte şi l-a schimbat de pe o mână pe alta. În aceeaşi clipă au apărut cei doisprezece voinici.

— Ce-ţi doreşte sufletul, preafrumoasă prinţesă?

— Flăcăi, li se adresă ea voinicilor, faceţi în aşa fel încât mâine dimineaţă să nu fie aici nici urmă de palat, catedrală sau pod de cristal, ci doar sărăcăcioasa izbă de dinainte, faceţi ca soţul meu să ajungă sărac lipit pământului, iar pe mine duceţi-mă dincolo de hotarele celei de-a treizecea împărăţii, în ţara şoarecilor. Nu mai pot rămâne aici de ruşine.

— Te slujim cu bucurie! Totul va fi îndeplinit după poruncă.

În aceeaşi clipă prinţesa a fost purtată de vânt până în ţara şoarecilor. Dimineaţa, când s-a trezit regele, a ieşit în pridvor şi a privit prin ochean. Spre uimirea sa, palatul cel măreţ, catedrala cu cinci turle, podul de cristal şi pomii cu mere de aur şi de argint dispăruseră de parcă le-ar fi înghiţit pământul. În locul lor era doar vechea şi sărăcăcioasa izbă.

„Ce poate să însemne asta?”, se întrebă regele.

„Unde a dispărut totul?” Şi, fără să stea mult pe gânduri, şi-a trimis aghiotantul să afle la faţa locului ce se întâmplase. Acesta a încălecat pe cal, a fugit într-un suflet până la izbă, a aflat ce şi cum, s-a întors şi i-a înfăţişat regelui tot ce aflase:

— Măria Ta, acolo unde a fost măreţul palat, acum este totul ca înainte, o izbă nenorocită, iar în ea locuieşte ginerele Măriei Tale cu bătrâna sa mamă. Preafrumoasa prinţesă nu-i de găsit nicăieri şi nimeni nu ştie unde a dispărut.

Regele şi-a chemat marele sfat şi a poruncit să fie judecat ginerele său pentru că, prin vrăjitorii, i-a luat fata şi apoi a făcut-o să dispară. L-au condamnat pe Martân să fie închis într-un turn înalt de piatră şi să nu i se dea nici apă, nici mâncare, ca să moară de foame şi de sete. La porunca regelui, au venit meşterii pietrari, au înălţat turnul şi l-au zidit pe fiul vădanei, lăsându-i doar o mică ferestruică pentru lumină. A stat bietul Martân întemniţat, fără apă, fără mâncare, o zi, două, trei, vărsând lacrimi amare. De această năpastă a stăpânului său a aflat câinele Jurka şi s-a dus întins la Vaska, motanul, care sta tolănit pe sobă. Văzându-l cum toarce fără nicio grijă, ogarul a sărit la el:

— Ticălosule! Ştii numai să dormi pe sobă şi să te întinzi, dar se vede treaba că nici n-ai habar că stăpânul nostru a fost întemniţat în turnul de piatră. Sau ai uitat de binele pe care ţi l-a făcut? De parcă n-ai mai ţine minte cum a plătit o sută de ruble ca să te scape de la moarte! Dacă nu era el, de mult te-ar fi mâncat diavolii! Trebuie să-l ajutăm cu tot ce ne stă în putinţă!

Motanul Vaska a sărit de pe sobă şi, împreună cu Jurka, a alergat într-un suflet să-l caute pe stăpân. Au ajuns la turn. Motanul s-a căţărat şi a intrat pe ferestruică.

— Bună, stăpâne! Eşti teafăr?

— Mai trăiesc încă, i-a răspuns Martân. Fără mâncare, am slăbit de tot. Voi muri de foame…

— Aşteaptă, nu te pierde! Îţi vom aduce noi de mâncare şi de băut, i-a spus Vaska şi a coborât pe pământ.

Frate Jurka, stăpânul nostru moare de foame. Cum am putea oare să-l ajutăm?

— Prost mai eşti, măi Vaska! Nici măcar atâta lucru nu-ţi trece prin cap? Mergem la oraş şi, când întâlnim un covrigar cu tava, eu mă arunc la picioarele lui, îl sperii, el răstoarnă pe jos tava cu covrigi şi chifle, iar tu înşfaci o chiflă şi o duci stăpânului fără să mai pierzi vremea.

Zis şi făcut! Au ajuns la oraş, au ieşit pe strada mare şi în cale le-a ieşit un bărbat cu o tavă uriaşă, plină cu chifle şi covrigi. Jurka i s-a aruncat la picioare, omul s-a descumpănit, a răsturnat tava, chiflele şi covrigii s-au împrăştiat pe jos, iar el, de spaimă, a luat-o la goană. Se temea ca nu cumva câinele să fie turbat. Nu-i de glumit cu asemenea lucruri! Vaska a înhăţat o chiflă şi a fugit glonţ cu ea la Martân. I-a dat-o şi s-a întors după a doua, apoi după a treia. La fel au făcut cei doi prieteni când le-a ieşit în cale un vânzător de borş. L-au speriat zdravăn şi pe acesta şi s-au făcut cu câteva sticluţe, cu care fiul vădanei şi-a astâmpărat setea. După aceea, Jurka şi Vaska s-au înţeles să meargă în cea de-a treizecea împărăţie, în ţara şoarecilor, să găsească inelul fermecat. Drumul era lung şi cerea mult timp. Aşa că au cărat în cămăruţa din turn, unde stătea închis stăpânul lor, o mulţime de pesmeţi şi de covrigi pentru un an întreg.

— Ai grijă, stăpâne! i-a spus Vaska la despărţire. Mănâncă şi bea, dar fii cu băgare de seamă să-ţi ajungă până la întoarcerea noastră!

Jurka şi Vaska şi-au luat rămas-bun de la stăpân şi au pornit la drum. Au mers ei cale lungă, până au ajuns la marea cea albastră.

Îi spuse Jurka motanului:

— Nădăjduiesc să ajung înot pe malul celălalt. Tu ce zici?

— Eu nu ştiu să înot. Dacă pic în apă, mă duc ca toporul la fund.

— Atunci urcă-te în spatele meu!

Vaska s-a cocoţat în spatele câinelui, s-a prins zdravăn cu ghearele de blana acestuia, ca să nu alunece în

apă, şi au început să treacă marea. Şi aşa au ajuns în ţara şoarecilor. În acel ţinut nu era ţipenie de om, în schimb erau atâţia şoareci, că nici nu-i puteai număra. Încotro te uitai, îi vedeai cum umblă cârduri-cârduri. Îi spuse câinele prietenului său:

— Treci la treabă, frate! Prinde şi sugrumă şoarecii, iar eu în urma ta am să-i strâng pe toţi într-o grămadă!

Vaska era deprins cu o asemenea vânătoare. A dat iama în şoareci şi, pe care punea gheara, acela îşi dădea duhul. Jurka abia dacă pridideа să-i adune în grămadă. Într-o săptămână au prins atât de mulţi şoareci, încât s-a ridicat un purcoi uriaş. Toată ţara şoricească a fost cuprinsă de năpastă. Văzând ţarul şoarecilor că poporul i se împuţinează, că mulţi dintre supuşii săi sunt daţi unei morţi nemiloase, a ieşit din văgăuna lui şi a început să se roage de Jurka şi de Vaska:

— Mă închin vouă, preaputernicilor voinici! Fie-vă milă de poporul meu! Nu-l daţi pierzaniei cu totul! Mai bine spuneţi cu ce vă pot fi de folos şi am să fac pentru voi tot ce-mi va sta în putinţă!

Jurka îi răspunse:

— Este în ţara ta un palat în care trăieşte o frumoasă prinţesă. Ea a furat de la stăpânul nostru un inel fermecat, iar noi trebuie să i-l ducem înapoi. Dacă nu ne aduci acel inel, o să pieriţi şi tu, şi întreaga ta ţară! Vom sugruma tot ce ne iese în cale!

— Nu vă pripiţi, bravilor viteji! le spuse ţarul şoarecilor. Eu n-am cunoştinţă de toate câte mi le-aţi spus, dar îi voi aduna pe supuşii mei pentru a-i iscodi, poate s-o afla printre ei vreunul care să fi auzit de inelul fermecat al slăvitului vostru stăpân!

Şi-a adunat ţarul şoricesc laolaltă supuşii toţi şi a început să-i descoasă dacă nu se află printre ei vreunul care ar putea să se strecoare în palatul prinţesei şi să-i aducă de acolo inelul care le făcea atâta trebuinţă celor doi viteji nemiloşi.

I-a răspuns un şoricel firav:

— Eu mă duc des în palatul acela. Ziua, prinţesa

poartă inelul pe degetul cel mic, iar noaptea, la culcare, îl ascunde în gură.

— Îţi poruncesc să te duci la palat şi să-mi aduci inelul. Dacă îmi vei îndeplini porunca, te voi răsplăti împărăteşte!

Şoricelul a aşteptat să vină noaptea, s-a strecurat în palat şi a intrat încetişor în dormitorul prinţesei. Aceasta dormea adânc. Şoricelul a sărit în aşternut, s-a urcat pe pernă şi, cu vârful codiţei, a început s-o gâdile pe prinţesă pe la nas. Ea a strănutat, inelul i-a sărit din gură şi a căzut pe covor. Şoricelului atâta i-a trebuit: a zbughit-o din pat, a luat inelul în dinţi şi a fugit cu el într-un suflet la ţarul său. Acesta l-a răsplătit după cum promisese şi a dus inelul celor doi prieteni, puternicii voinici care băgaseră atâta spaimă printre supuşii săi.

Jurka şi Vaska au luat inelul, i-au mulţumit ţarului şi au început să se sfătuiască cine poate avea grijă mai bine de preţiosul obiect până se vor întoarce la stăpânul lor.

Motanul Vaska spuse:

— Dă-mi-l mie! Eu n-am să-l pierd nici în ruptul capului!

— Bine, spuse Jurka, dar bagă de seamă! Să-l păstrezi mai ceva ca pe ochii din cap!

Motanul a luat inelul în gură şi au pornit la drum. Când au ajuns la marea cea albastră, Vaska s-a urcat în spatele câinelui, şi-a înfipt labele cât a putut mai bine în blana acestuia şi au purces prin valuri. A trecut un ceas, a trecut altul şi, deodată, ca din senin, s-a ivit o cioară care a început să-l ciugulească pe Vaska în cap. Bietul motan nu ştia cum să se apere de duşman: dacă şi-ar fi slobozit labele, ar fi căzut în mare şi s-ar fi înecat. Dacă îşi arăta colţii, putea scăpa inelul. Nenorocire curată! Cioara îi crăpase deja capul, iar sângele îi şiroia pe obraji. Motanul n-a mai răbdat, a început să se apere cu dinţii şi a scăpat inelul în marea cea albastră. În aceeaşi clipă, cioara s-a înălţat şi s-a făcut nevăzută.

De îndată ce au ajuns la mal, Jurka l-a întrebat pe motan de inel. Vaska a lăsat capul în pământ:

— Iartă-mă, frate! Sunt vinovat faţă de tine! Am scăpat inelul în mare.

Jurka s-a năpustit asupra motanului:

— Blestematule! Ai noroc că n-am aflat de asta mai din vreme, că te-aş fi înecat în mare, căscălăule! Cu ce obraz ai să te înfăţişezi stăpânului nostru? Bagă-te în apă chiar în clipa asta! Ori găseşti inelul, ori îneacă-te!

— Ce folos vei avea dacă mă înec? Mai bine să născocim ceva! Aşa cum înainte prindeam şi sugrumam şoareci, hai să vânăm acum raci! Poate vom avea norocul să ne ajute să găsim inelul.

Jurka se învoi. Au început să prindă raci pe malul mării, să-i sugrume şi să-i adune într-o grămadă. După ce au clădit o stivă uriaşă de raci morţi, a ieşit din mare o namilă de rac, dornic să ia o gură de aer proaspăt. Jurka şi Vaska au pus laba pe el şi au început să-l zgâlţâie din toate părţile.

— Nu mă sugrumaţi, puternicilor viteji! Eu sunt ţarul tuturor racilor şi orice-mi veţi porunci, am să vă îndeplinesc porunca!

— Am scăpat în mare un inel şi, dacă tragi nădejde să ai parte de mila noastră, atunci găseşte-l cât mai repede! Dacă nu, toată împărăţia ta va fi una cu pământul!

Ţarul racilor i-a adunat pe toţi supuşii săi şi a început să le povestească ce aflase de la Jurka şi de la Vaska despre inel.

— Ştiu eu unde se află, i-a răspuns un rac pirpiriu. De îndată ce a căzut în mare, inelul a şi fost înghiţit de morun. Am văzut cu ochii mei!

Auzind aceasta, toţi racii s-au aruncat în mare să caute peştele cu pricina. L-au găsit şi au început să-l ciupească toţi cu cleştii. Ca să scape de ei, morunul a sărit pe mal. Ţarul racilor a ieşit din apă şi le-a spus celor doi prieteni:

— Priviţi, bravi prieteni, acesta este morunul! Sfârtecaţi-l fără milă, pentru că el v-a înghiţit inelul!

Jurka s-a repezit asupra peştelui şi a început să-l roadă de la coadă. „Ei, acum am să mănânc şi eu pe

săturate”, se gândi el. Ticălosul de Vaska însă ştia cam pe unde putea fi inelul şi, de aceea, s-a repezit la burta morunului, i-a făcut o gaură, i-a scos maţele afară şi a găsit ceea ce căuta. A înşfăcat inelul şi şi-a luat picioarele la spinare, având în minte un singur lucru: „Am să ajung primul la stăpân, am să-i dau inelul şi am să mă laud că numai datorită mie a intrat iarăşi în stăpânirea lui, iar stăpânul mă va iubi mai mult decât pe Jurka”.

După ce s-a ghiftuit, Jurka s-a uitat în jur, a văzut că Vaska dispăruse şi a ghicit pe dată cam ce trebuie să-i fi trecut motanului prin cap.

— Deci dintr-ăştia îmi eşti, vicleanule Vaska! Lasă că te ajung eu şi te rup în bucăţele! îşi spuse Jurka şi porni în urmărirea motanului.

A fugit el cât a fugit şi a început să-l ajungă din urmă. Ştiind ce-l aşteaptă, Vaska s-a căţărat în vârful unui mesteacăn ce-i ieşise în cale.

— Bine! zise Jurka. Doar n-ai să stai toată viaţa în copac, odată şi-odată tot ai să cobori, iar eu nu mă clintesc de aici până când nu pun laba pe tine!

Trei zile a stat motanul în copac, trei zile nu s-a clintit de acolo nici Jurka, dar, făcându-li-se foame, au căzut la pace. S-au împăcat şi au pornit-o împreună spre stăpânul lor. Au ajuns la turnul de piatră, Vaska s-a strecurat prin ferestruică şi a întrebat:

— Trăieşti, stăpâne?

— Vasenka! V-aţi întors! Eu îmi luasem gândul că am să vă mai văd. Sunt deja trei zile de când n-am o fărâmă de pâine…

Motanul i-a dat inelul fermecat. Martân a aşteptat să se facă miezul nopţii, şi-a trecut inelul de pe o mână pe cealaltă şi, în aceeaşi clipă, au apărut în faţa lui cei doisprezece voinici.

— Ce-ţi trebuie? Porunceşte!

— Puneţi la locurile lor măreţul meu palat, podul de cristal şi catedrala cu cele cinci turle şi aduceţi-o înapoi pe necredincioasa mea soţie.

Zis şi făcut.

Dimineaţa, când s-a trezit, regele a ieşit în pridvor şi a privit prin ochean: pe locul unde fusese izba sărăcăcioasă, acum se înălţa un falnic palat de la care pleca spre palatul regal un pod de cristal, mărginit pe ambele părţi de pomi în care creşteau mere de argint şi de aur. Regele a poruncit să fie înhămaţi caii la caretă şi a plecat el însuşi să se convingă dacă totul a devenit ca înainte sau doar i se năzare. Martân l-a întâmpinat pe rege la intrare, l-a apucat de mână şi l-a condus prin încăperile viu colorate.

— Uite-aşa şi aşa, îi spuse ginerele. Asta a făcut prinţesa cu mine!

Regele a poruncit ca fata lui să-şi primească osânda pe care o merita cu prisosinţă. După porunca acestuia, soţia cea necredincioasă a fost legată de coada unui armăsar nărăvaş, căruia i s-a dat frâu liber în câmpia întinsă. Când s-a văzut slobod, bidiviul a ţâşnit ca o săgeată şi trupul alb al prinţesei s-a făcut bucăţele, izbindu-se de bolovani şi dâmburi. Iar Martân şi acum mai trăieşte bine şi mestecă pâine.

[]

Du-te nu ştiu unde şi adu nu ştiu ce

Nu se ştie în care ţară, era odată un rege holtei, şi avea o întreagă companie de puşcaşi care mergeau în fiecare zi la vânătoare ca să nu-i lipsească regelui niciodată vânatul de pe masă. În acea companie era un brav puşcaş, pe nume Fedot, care nu trimisese niciodată un glonte pe alături, din care pricină regele l-a îndrăgit mai mult decât pe toţi camarazii lui la un loc. Aflându-se odată în zori de zi la vânătoare, Fedot a intrat într-o pădure întunecoasă şi a văzut într-un copac, pe cracă, o turturică. Şi-a încărcat puşca, a ochit, a tras şi a lovit pasărea în aripă. Aceasta a căzut. Puşcaşul a ridicat-o cu gând să-i sucească gâtul şi s-o pună în tolbă. Turturica se rugă însă de el:

— Bravule puşcaş, nu-mi suci gâtul şi nu mă trimite pe cealaltă lume! Mai bine ia-mă vie, du-mă la tine acasă,

aşază-mă pe fereastră şi fii cu ochii pe mine: când o să vezi că încep să picotesc, chiar atunci loveşte-mă cu toată puterea cu mâna dreaptă şi vei dobândi o mare fericire!

S-a mirat puşcaşul peste poate. „Ce-o fi însemnând asta?”, se întreba el. „La chip e ca orice pasăre, dar vorbeşte cu grai omenesc. Nu mi s-a mai întâmplat niciodată aşa ceva…”

A dus pasărea acasă, a pus-o pe geam, iar el s-a aşezat la pândă. Nu după mult timp, turturica şi-a pus ciocul sub aripă şi a început să moţăie. Puşcaşul a ridicat mâna dreaptă, a lovit-o cu toată puterea, iar pasărea a căzut pe podea şi s-a transformat într-o minune de fată, atât de frumoasă, încât nici cu gândul nu gândeşti, cum numai în poveşti se povesteşte. O altă fiinţă la fel de frumoasă ca ea nu găseai nicăieri în lume.

Îi spuse fata bunului viteaz, puşcaşul regesc:

— Ai ştiut să pui mâna pe mine, acum să înveţi şi să trăieşti alături de mine. Tu îmi vei fi soţ sortit, iar eu îţi voi fi soţie credincioasă!

S-au împrietenit, s-au căsătorit şi trăiau în bună înţelegere, fără însă ca Fedot să uite de îndatoririle sale faţă de rege: în fiecare zi, în zori, îşi lua puşca, mergea în pădure, strângea vânat de tot felul şi-l ducea la bucătăria palatului.

A văzut soţia că vânătoarea sleia puterile soţului ei şi-i zise:

— Ascultă, prietene! Mi-e milă de tine. Nu-i zi de la Dumnezeu să nu te frăsuieşti şi să nu rătăceşti prin păduri şi pe coclauri. În fiecare zi te întorci ud la picioare, fără niciun folos pentru casă. Ce îndeletnicire e asta? Eu ştiu una şi bună: nu poţi trăi fără câştig. Fă-mi rost de o sută-două de ruble şi vom pune noi treburile pe picioare.

S-a dus Fedot pe la prieteni şi a împrumutat de la unul o rublă, de la altul două, până a strâns două sute. A adus banii soţiei.

— Ei, spuse ea, cumpără de toţi banii ăştia mătăsuri de diferite culori!

Puşcaşul a cumpărat mătase, aşa cum îl rugase soţia,

a adus-o acasă şi i-a dat-o.

Soţia îi spuse:

— Să nu-ţi pară rău! Închină-te şi du-te la culcare! Noaptea e un sfetnic bun.

Soţul a adormit, iar soţia a ieşit în cerdac, şi-a deschis cartea fermecată şi, în aceeaşi clipă, s-au ivit în faţa ei doi viteji cum nu s-au mai văzut.

— Care ţi-e dorinţa? Porunceşte!

— Luaţi această mătase şi, într-o oră, faceţi-mi din ea un covor, dar atât de frumos, cum nu se mai află altul pe lume. Iar pe covor să fie brodat întreg regatul: cu munţi şi copaci, cu râuri şi lacuri.

S-au apucat voinicii de treabă şi nu într-un ceas, ci doar în zece minute au făcut covorul – o adevărată minune. I l-au înmânat soţiei puşcaşului şi, în aceeaşi clipă, au şi dispărut de parcă nici n-ar fi fost. Dimineaţă, frumoasa soţie îi dădu covorul puşcaşului şi-i zise:

— Du-l la iarmaroc şi vinde-l negustorilor. Dar ai grijă să nu le spui un preţ, să iei cât or să-ţi dea ei!

Fedot a luat covorul şi a plecat la târg. L-a văzut un negustor. S-a oprit şi l-a întrebat:

— Ascultă, om bun! E de vânzare?

— De vânzare, de bună seamă!

— Şi cât ceri pe el?

— Spune singur un preţ, că doar eşti negustor!

Negustorul s-a gândit, s-a gândit, dar de preţuit covorul nu l-a dus mintea.

A apărut altul, iar după el un altul şi apoi al patrulea. În puţin timp, s-a adunat în jurul lui Fedot o mare mulţime de târgoveţi şi de gură-cască. Se minunau de covor, dar să-i pună un preţ nu erau în stare. Tocmai atunci trecea prin iarmaroc comandantul curţii regale. A văzut mulţimea şi a fost curios să ştie de ce se sfădeşte aşa negustorimea. S-a dat jos din trăsură şi a întrebat:

— Care-i pricina gâlcevei voastre, cinstiţi negustori?

— Uite-aşa şi aşa, covorul ăsta nu dovedim să-l preţuim.

Comandantul s-a uitat la covor şi a fost cuprins de

uimire.

— Spune-mi drept, puşcaşule! De unde ai această minunăţie de covor?

— Nevasta mea l-a ţesut!

— Cât vrei pe el?

— Nici eu nu-i ştiu preţul. Soaţa mi-a spus să nu mă târguiesc şi să iau pe el atât cât mi se dă.

— Atunci ţine zece mii!

Puşcaşul a luat banii şi i-a dat covorul comandantului, care era apropiat al regelui (mânca şi bea cu el la ospeţe). A plecat la masă la rege şi a luat şi covorul cu el.

— N-ai vrea să te uiţi, Înălţimea Ta, ce lucru minunat mi-am cumpărat eu azi?

Regele şi-a aruncat privirea, şi-a văzut întreg regatul ca în palmă şi a scos un strigăt de uimire.

— Ăsta da covor! În viaţa mea n-am mai văzut o asemenea minune! Comandante, îţi dau ce vrei, dar covorul îl opresc pentru mine.

Şi pe dată i-a numărat douăzeci şi cinci de mii, iar covorul şi l-a prins pe perete în palat.

„Nu-i nimic”, se gândea comandantul. „O să-mi cumpăr altul, mult mai frumos.”

Şi, fără a mai sta pe gânduri, a încălecat şi a dat fuga la puşcaş. A intrat în casă şi, cum a dat cu ochii de soţia acestuia, a uitat şi de sine, şi de toate pentru care venise. În faţa lui se afla o femeie atât de frumoasă, că toată viaţa nu te-ai mai fi săturat privind-o. Se uita la ea, dar prin minte i se zvârcolea o singură întrebare: „Unde s-a mai pomenit ca un soldat prost să aibă în stăpânire o asemenea comoară? Eu, cu toate că îl slujesc pe însuşi regele şi am rang de general, o asemenea frumuseţe n-am văzut niciodată!”. Abia a reuşit comandantul să se dezlipească de acolo şi să plece acasă, împotriva voinţei lui. Din clipa aceea a devenit de nerecunoscut: şi în somn, şi aievea nu se gândea decât la preafrumoasa soţie a puşcaşului. Nici mâncarea nu-i mai era mâncare, nici băutura nu mai încăpea în el: pe mintea lui pusese stăpânire frumoasa

femeie. A văzut şi regele că se întâmplă ceva cu el şi a început să-l tragă de limbă.

— Ce s-a întâmplat cu tine? Sau ai dat de vreo belea?

— Ah, Înălţimea Ta, îi spuse comandantul. Am văzut-o pe nevasta puşcaşului. O asemenea frumuseţe nu se mai află nicăieri în lume! Numai la ea mă gândesc: nu mi-e mintea nici la mâncare, nici la băutură şi nu pot scăpa de boala asta cu niciun descântec!

I-a venit regelui poftă s-o vadă şi el. A poruncit să se înhame caii la trăsură şi a plecat în cătunul puşcaşului. A intrat în casă şi a văzut o frumuseţe neînchipuită. Orice bărbat ar fi privit-o, tânăr sau bătrân, s-ar fi îndrăgostit nebuneşte de ea. A simţit cum inima i s-a prins în dragoste ca într-un cleşte.

„Ce tot umblu eu holtei?”, îşi spuse în sinea lui. „Eu ar trebui să mă însor cu frumuseţea asta. De ce să fie ea nevastă de puşcaş, când pe fruntea ei scrie că va fi regină?”

S-a întors regele la palat şi i-a spus comandantului:

— Ascultă! Mi-ai vorbit de nevasta puşcaşului, frumuseţea cea neasemuită. Acum fă bine şi pierde-l pe soţul ei, pentru că vreau eu să mă însor cu ea. Dacă n-ai să poţi face asta, ai să regreţi amarnic. Deşi îmi eşti slugă credincioasă, de spânzurătoare n-ai să scapi!

S-a întristat comandantul mai rău ca prima dată. Nu-i trecea deloc prin minte cum să se descotorosească de puşcaş. Rătăcind prin fundături şi maidane, a dat de Baba Iaga.

— Stai, slugă regească! Eu îţi ştiu toate gândurile. Dacă vrei, te pot ajuta să ieşi din încurcătură.

— Ajută-mă, bunico! Am să-ţi plătesc cât ceri.

— Ţi-a poruncit regele să-i vii de hac lui Fedot puşcaşul. Nu-i o treabă peste puterile tale: el e un om simplu, însă nevasta lui e cumplit de şireată! Dar noi o vom pune într-o încurcătură din care nu va ieşi prea curând. Întoarce-te la rege şi spune-i că peste nouă mări, în cea de-a treizecea împărăţie, este o insulă; pe acea insulă se plimbă un cerb cu coarne de aur. Regele să adune

cincizeci din cei mai terchea-berchea şi mai beţivi marinari, să poruncească să se pregătească de drum corabia aia veche şi putredă care de treizeci de ani stă legată la mal şi cu ea să-l trimită pe Fedot puşcaşul să-i aducă cerbul cu coarne de aur. Ca să ajungi la insula aia, îţi trebuie cel puţin trei ani şi de la insulă înapoi alţi trei ani, cu totul şase ani. Corabia va ieşi în larg, va naviga o lună şi apoi se va scufunda, iar puşcaşul şi marinarii se vor duce la fund.

Comandantul a ascultat aceste cuvinte, i-a mulţumit Babei Iaga pentru sfat, a răsplătit-o cu aur şi a dat fuga la rege.

— Înălţimea Ta! îi spuse el. Uite-aşa şi aşa, i-am putea veni puşcaşului de hac.

Regele s-a învoit şi, neîntârziat, a poruncit să se gătească de drum corabia cea veche şi putredă, să fie încărcată cu provizii pentru şase ani şi să fie adunaţi pe punte cincizeci de marinari din cei mai terchea-berchea şi cei mai beţivi.

S-au răspândit iscoadele regelui prin cârciumi şi birturi şi au ales nişte marinari la care îţi era şi groază să te uiţi. Care cu un ochi vânăt, care cu nasul strâmb… De îndată ce l-au încunoştinţat pe rege că totul e gata după poruncă, acesta l-a chemat pe puşcaş la palat şi i-a zis:

— Fedot, eşti cel mai brav puşcaş al meu. Îndeplineşte-mi o poruncă: du-te peste nouă ţări şi nouă mări, în cea de-a treizecea împărăţie, unde, pe o insulă, se plimbă liber cerbul cu coarne de aur. Prinde-l şi adu-mi-l viu!

Puşcaşul a căzut pe gânduri. Nici nu ştia ce să-i răspundă.

— Poţi să te gândeşti cât pofteşti, dar să ştii că dacă nu-mi duci porunca la îndeplinire, unde-ţi stau picioarele, acolo îţi va sta şi capul.

Fedot a făcut stânga-împrejur şi a plecat de la curte. Seara, când a venit acasă, era atât de supărat, încât nu-i venea să scoată nici măcar un cuvânt.

Soţia l-a întrebat:

— De ce eşti aşa de supărat, dragul meu? Ai intrat în vreo încurcătură?

El i-a povestit totul de-a fir-a-păr.

— Şi din pricina asta eşti mâhnit? N-ai de ce! E un fleac porunca asta. Fă-ţi rugăciunea şi du-te la culcare. Noaptea e un sfetnic bun. Totul se va sfârşi cu bine.

Puşcaşul s-a culcat şi a adormit, iar soţia lui a deschis cartea fermecată şi pe dată s-au ivit doi voinici cum nu s-au mai văzut:

— Ce-ţi trebuie? Porunceşte!

— Daţi o fugă până peste nouă ţări, în cea de-a treizecea împărăţie, pe insulă, prindeţi cerbul cu coarne de aur şi aduceţi-l aici!

— Prea bine! În zori totul va fi gata după poruncă!

Şi ca o vijelie s-au înălţat, au zburat pe insulă, au prins cerbul cu coarne de aur şi l-au adus în curtea puşcaşului, apoi au dispărut de parcă nici n-ar fi fost.

Frumoasa soţie l-a trezit în zori pe puşcaş şi i-a zis:

— Ieşi afară şi priveşte! Cerbul cu coarne de aur se plimbă la tine în curte. Ia-l şi du-l cu tine pe corabie. Cinci zile şi cinci nopţi să ţii drumul înainte, iar în cea de-a şasea să întorci corabia către ţărm.

Puşcaşul a închis cerbul într-o ladă şi l-a dus pe corabie.

— Ce-i aici? l-au întrebat marinarii.

— Tot felul de provizii şi leacuri. Drumul e lung şi trebuie să fiu prevăzător.

A sosit şi timpul să plece corabia la drum. O mulţime de lume a venit să-i petreacă pe marinari. A fost acolo chiar şi regele, care şi-a luat rămas-bun de la Fedot şi l-a pus conducător peste cei de pe corabie.

A navigat corabia pe mare cinci zile şi cinci nopţi, şi malurile nu se mai vedeau de mult. Fedot puşcaşul a poruncit să se aducă pe punte un butoi de patruzeci de vedre, plin cu vin, şi le-a spus marinarilor:

— Beţi, fraţilor! Nu vă zgârciţi! Măsura: cât încape în fiecare.

S-au bucurat marinarii, s-au repezit la butoi şi au

început să bea până au căzut lângă butoi şi-au adormit buştean. Puşcaşul a trecut la timonă, a îndreptat corabia către mal şi a luat-o înapoi spre casă. Şi, pentru ca marinarii să nu-şi dea seama, le-a dat iarăşi să bea. Cum se trezeau din beţie, cum se deschidea alt butoi de vin, ca să se dreagă.

În cea de-a unsprezecea zi după plecare, corabia a început să se apropie de mal. A fost ridicat steagul şi au început să tragă tunurile. Regele a auzit bubuiturile şi a fugit la chei să vadă ce se întâmplă. L-a văzut pe puşcaş, s-a mâniat şi s-a năpustit asupra lui cu sălbăticie:

— Cum ai îndrăznit să te întorci înainte de vreme?

— Ce era să fac, Măria Ta? Un prost poate să rătăcească şi zece ani pe mări, că tot nu duce la îndeplinire porunca. Noi însă, în loc de şase ani, am călătorit doar zece zile, dar treaba ne-am făcut-o! Nu vrei să te uiţi la cerbul cu coarne de aur?

Au descărcat de pe corabie lada şi au slobozit cerbul cu coarne de aur. Regele s-a convins că puşcaşul avusese dreptate şi n-a avut ce să-i facă. I-a dat voie să se ducă acasă, iar marinarilor care au fost cu el le-a spus că sunt slobozi şi nimeni să nu îndrăznească să-i cheme la lucru şase ani încheiaţi, pentru că ei îşi meritau cu prisosinţă această îndelungată odihnă.

A doua zi l-a chemat pe comandant şi l-a potopit cu ocări:

— Ce-i cu tine? Sau ţi-ai pus în cap să-ţi baţi joc de mine? Se vede treaba că nu îţi este prea drag propriul cap! Fă ce ştii, numai găseşte cum să-i vii de hac lui Fedot puşcaşul!

— Măria Ta, lasă-mi răgaz să cuget! Poate am să născocesc ceva.

A plecat comandantul să colinde iarăşi maidanele şi fundăturile, şi numai ce-i iese în cale Baba Iaga:

— Stai, slugă de rege! Îţi ştiu gândurile. Vrei să te ajut la necaz?

— Ajută-mă, bunică! Puşcaşul s-a întors şi a adus cu sine cerbul cu coarne de aur.

— Ştiu, am auzit! oftă Baba Iaga. El este un om simplu, n-ar fi mare greutate să-i vii de hac. Ar fi doar ca şi cum ai priza nişte tabac! Nevastă-sa e grozav de şireată. Dar o punem noi într-o încurcătură din care n-o să mai iasă aşa de curând. Du-te la rege şi spune-i să-l trimită pe puşcaş nu ştiu unde şi să aducă nu ştiu ce. O astfel de poruncă n-o va putea îndeplini în vecii vecilor: sau dispare fără urmă, sau se întoarce cu mâinile goale.

Comandantul a răsplătit-o cu aur pe Baba Iaga şi a alergat într-un suflet la curte. Regele l-a ascultat şi a poruncit să fie chemat puşcaşul.

— Ei, Fedot! Tu eşti cel mai brav puşcaş al meu. Mi-ai îndeplinit o poruncă şi mi-ai adus cerbul cu coarne de aur. Îndeplineşte-mi-o şi pe a doua: du-te nu ştiu unde şi adu-mi nu ştiu ce! Dar ia aminte: dacă nu-mi aduci, unde-ţi stau picioarele, acolo îţi va sta şi capul.

Puşcaşul a făcut stânga-împrejur şi a plecat de la curte. A venit acasă abătut şi îngândurat. Soţia l-a întrebat:

— Ce-i cu tine, dragule? Arăţi atât de mâhnit, de parcă ţi s-ar fi înecat corăbiile.

— Ei, spuse el, un necaz l-am dat jos de pe umeri, dar un altul i-a luat locul. Mă trimite regele nu ştiu unde să aduc nu ştiu ce. Din cauza frumuseţii tale trag toate ponoasele astea!

— Da, îi răspunse soţia, nu-i o poruncă uşor de împlinit! Ca să ajungi acolo, îţi trebuie nouă ani la dus şi nouă la întors. În total, optsprezece ani. Şi numai Dumnezeu ştie dacă n-o fi în zadar!

— Ce mă fac?

— Fă-ţi rugăciunea şi du-te la culcare. Noaptea e un sfetnic bun. Mâine vei afla totul.

Puşcaşul s-a culcat, iar soţia lui a aşteptat noaptea, a desfăcut cartea fermecată şi pe dată au apărut în faţa ei cei doi voinici.

— Porunceşte tot ce-ţi doreşte sufletul!

— Nu ştiţi cumva cum se poate ajunge nu ştiu unde pentru a aduce nu ştiu ce?

— Nu, nu ştim!

Ea a închis cartea şi cei doi voinici au dispărut. Dimineaţă, femeia şi-a trezit soţul:

— Du-te la rege şi cere-i bani pentru drum. Ai de umblat optsprezece ani. După ce-ţi primeşti banii, să treci pe acasă să ne luăm rămas-bun!

Puşcaşul a fost la rege, a primit o legătură cu bani şi s-a întors acasă pentru a-şi lua rămas-bun de la soţie. Aceasta i-a dat un ştergar şi o mingiuţă.

— Când ai să ieşi din oraş, să arunci mingea în faţa ta; încotro se va rostogoli, într-acolo să te îndrepţi şi tu. Iar aici ai un ştergar lucrat de mâna mea. Oriunde te-ai afla, când te vei spăla pe faţă, să te ştergi cu ştergarul ăsta.

Şi-au luat rămas-bun, puşcaşul a făcut câte o plecăciune în cele patru vânturi şi a ieşit din cătun. A aruncat mingea înaintea sa, aceasta a început să se rostogolească, iar el să păşească după ea.

A trecut aproape o lună. Regele îl chemă pe comandant şi-i zise:

— Puşcaşul a plecat pentru optsprezece ani să rătăcească în lumea largă şi, după câte se vede, n-aş prea crede să aibă multe zile. Optsprezece ani nu-s două săptămâni! Se pot întâmpla atâtea la drumul ăsta lung! Are bani mulţi asupră-i şi-l pot ataca tâlharii ca să-l prade şi să-l omoare. Mie îmi pare că a sosit ceasul să ne ocupăm puţin de soţia lui. Ia trăsura mea, du-te în cătunul puşcaşilor şi adu-o la palat!

Comandantul a ajuns în cătunul puşcaşilor, s-a dus întins la frumoasa soţie, a intrat în casă şi i-a spus:

— Bună vreme, frumoaso! Regele mi-a poruncit să te duc la palat.

Au ajuns la palat, regele a întâmpinat-o cu bucurie şi a condus-o prin camerele poleite cu aur, spunându-i:

— N-ai vrea să ajungi regină? Vreau să te iau de nevastă.

— Unde s-a mai pomenit să fie luată femeia de lângă bărbatul ei, care-i încă viu? Poate să fie el cum o fi, chiar şi un puşcaş de rând, dar după lege îmi este soţ!

— Dacă nu te măriţi cu mine de bunăvoie, am să te iau cu forţa!

Frumoasa a râs, s-a aruncat la podea, s-a transformat în turturică şi a zburat pe fereastră.

Multe ţări şi pământuri a străbătut puşcaşul în urmărirea mingii, iar aceasta se rostogolea fără încetare. Unde întâlnea un râu, acolo mingea se prefăcea în pod, unde voia puşcaşul să se odihnească, mingea se făcea saltea de puf. A mers el cât a mers şi deodată a ajuns în faţa unui măreţ palat. Mingea s-a rostogolit până în faţa porţii şi a dispărut. După ce a stat câteva clipe pe gânduri, puşcaşul a hotărât să treacă pragul. A intrat în palat, a urcat scara şi s-a pomenit în faţa a trei fete de o frumuseţe neasemuită.

— De unde vii şi care pricină te-a mânat încoace, om bun?

— Frumoase fecioare, nu m-aţi lăsat nici măcar să-mi trag sufletul după un drum atât de lung şi aţi şi tăbărât cu întrebările asupra mea. Mai bine mi-aţi da ceva de mâncare şi de băut şi apoi mi-aţi da un loc unde să-mi pun capul pe pernă şi abia după aceea să mă descoaseţi!

Frumoasele fete au întins masa, l-au ospătat, i-au dat să bea şi apoi l-au culcat. Puşcaşul a dormit, s-a odihnit şi apoi s-a ridicat din patul cel moale. Frumoasele fecioare i-au adus un lighean cu apă de izvor şi un ştergar brodat. El s-a spălat pe faţă, dar ştergarul nu l-a primit.

— Eu am ştergarul meu, a zis. Am cu ce mă şterge.

Şi-a scos ştergarul şi a început să se şteargă. Fecioarele cele frumoase îl întrebară:

— Spune-ne, om bun, de unde ai acest ştergar?

— Mi l-a dat soţia mea.

— Înseamnă că eşti însurat cu surioara noastră!

Au strigat-o pe bătrâna lor mamă. Aceasta, cum a dat cu ochii de ştergar, l-a şi recunoscut.

— E făcut de mâna fiicei mele!

A început să-l descoasă pe oaspete. El i-a povestit totul: cum s-a căsătorit cu fiica ei şi cum regele l-a trimis nu ştiu unde ca să aducă nu ştiu ce.

— Ei, fiule! Despre această minune nici eu nu ştiu prea multe, dar aşteaptă, poate că ştiu slugile mele.

Bătrâna a ieşit în pridvor, a strigat cu un glas tunător şi, dintr-odată, au ieşit, ca din pământ, o droaie de lighioane şi s-au adunat din cer o mulţime de zburătoare.

— Voi, fiare ale pădurii şi păsări ale cerului, voi, care cutreieraţi peste tot, nu ştiţi cumva cum se poate ajunge nu ştiu unde pentru a aduce nu ştiu ce?

Toate animalele şi toate păsările au răspuns într-un singur glas:

— Nu, nici măcar n-am auzit de aşa ceva!

Le-a dat voie bătrâna să plece la treburile lor prin păduri, prin smârcuri şi prin crânguri, s-a întors în camera de primire, şi-a deschis cartea fermecată şi, dintr-odată, s-au ivit în faţa ei doi uriaşi.

— Ce ne porunceşti?

— Iată ce, credincioşii mei servitori! Duceţi-ne, pe mine şi pe ginerele meu, în marea cea mare şi opriţi-vă taman în mijlocul ei, unde-i apa cea mai adâncă!

Uriaşii i-au luat pe bătrână şi pe puşcaş şi i-au dus în marea cea mare, s-au oprit ca nişte stâlpi în mijlocul ei, în locul cel mai adânc, ţinându-i în mână pe bătrână şi pe puşcaş. A strigat bătrâna cu glas tunător şi toţi peştii şi vieţuitoarele mărilor s-au adunat în jurul ei. Din cauza lor, marea nu se mai vedea.

— Voi, peşti şi lighioane ale mărilor, vă scăldaţi în tot locul. Nu ştiţi cumva cum se poate ajunge nu ştiu unde pentru a aduce de acolo nu ştiu ce?

Toate lighioanele mărilor şi toţi peştii au răspuns într-un glas:

— Nu, noi nici n-am auzit despre una ca asta!

Deodată şi-a făcut loc şi a ieşit în faţă o broască bătrână, cu picioarele strâmbe, care de mai bine de treizeci de ani ieşise la pensie, şi i-a spus:

— Oac-oac! Eu ştiu unde se află această minune!

— Uite, de tine am nevoie! i-a spus bătrâna.

A luat broasca şi le-a poruncit uriaşilor să o ducă acasă la ea. Într-o clipită, au şi fost la palat. A început

bătrâna s-o descoasă pe broască:

— Cum şi pe ce drum s-o apuce ginerele meu?

Broasca i-a răspuns:

— Locul acela este la capătul lumii, departe, departe de tot! L-aş fi condus chiar eu, dar sunt prea bătrână, de-abia îmi mai mişc picioarele. N-aş ajunge acolo nici în cincizeci de ani!

Bătrâna a adus un borcan mare, l-a umplut cu lapte proaspăt, a pus broasca în el şi l-a dat ginerelui:

— Ţine acest borcan în mână, iar broasca o să-ţi arate drumul!

Puşcaşul a luat borcanul cu broasca, şi-a luat rămas-bun de la bătrână şi de la fiicele ei şi s-a aşternut la drum. El mergea, iar broasca îi arăta drumul.

A mers el cât a mers, până a ajuns la râul de foc. Dincolo de râu se înălţa un munte, iar în munte se întrezărea o uşă.

— Oac-oac! i-a spus broasca. Scoate-mă din borcan. Trebuie să trecem râul.

Puşcaşul a scos-o din borcan şi a lăsat-o pe pământ.

— Ei, viteazule! Aşază-te în spatele meu, dar nu te teme, n-ai să mă striveşti!

Puşcaşul s-a aşezat pe broască şi a făcut-o una cu pământul. Broasca a început să se umfle şi s-a făcut mare cât o căpiţă de fân. Puşcaşul tremura de frică să nu cadă.

— Dacă alunec şi cad, mă lovesc şi mor!

Broasca a făcut un salt, a trecut peste râul de foc şi a devenit iar mică.

— Acum, bunule viteaz, intră pe uşa asta. Eu am să te aştept aici. Cum intri în peşteră, să te ascunzi cât mai bine. După puţin timp vor veni acolo doi bătrâni. Să fii cu băgare de seamă la ce vorbesc şi ce fac ei, iar după ce vor pleca, să spui ce-au spus şi ei şi să faci ce au făcut şi ei!

Puşcaşul s-a apropiat de peşteră, a deschis uşa şi a intrat. Era atât de întuneric, încât puteai să-ţi bagi degetele-n ochi. A început să meargă în patru labe şi să pipăie cu degetele. A dat peste o adâncitură, s-a băgat acolo şi s-a ascuns. N-a trecut mult şi au venit acolo doi

bătrâni, care au început să vorbească.

— Ei, Şmat-mintosule! Ia hrăneşte-ne tu!

În aceeaşi clipă s-au aprins candelabrele, s-au auzit zgomote de farfurii şi de tacâmuri, iar pe masă au apărut tot felul de bucate alese şi felurite vinuri. După ce au mâncat şi au băut, bătrânii au poruncit:

— Şmat-mintosule, strânge totul!

Deodată toate au dispărut ca prin farmec: şi masa, şi vinurile, şi bucatele, şi candelabrele.

Când s-a încredinţat că cei doi bătrâni au plecat, puşcaşul a ieşit din ascunzătoare şi a strigat:

— Hei, Şmat-mintosule!

— Poruncă!

— Ospătează-mă!

Au apărut din nou candelabrele, masa întinsă cu tot felul de băuturi şi bucate alese. Puşcaşul se aşează la masă şi zise:

— Şmat-mintosule! Stai, frate, cu mine la masă, să mâncăm şi să bem împreună, că singur mi-e urât.

Un glas i-a răspuns:

— Om bun, de unde mi te-a adus Dumnezeu? Sunt aproape treizeci de ani de când îi slugăresc cu credinţă pe cei doi moşnegi şi, în tot acest timp, niciodată nu m-au chemat la masă cu ei.

S-a uitat puşcaşul şi s-a mirat: nu se vedea nimeni, dar mâncarea din farfurie dispărea de parcă ar fi măturat-o cineva cu măturica, iar sticlele cu vin se ridicau singure, singure umpleau paharele şi, cât ai clipi, se goleau.

După ce a mâncat şi a băut bine, puşcaşul a întrebat:

— Ascultă, Şmat-mintosule! N-ai vrea să mă slujeşti pe mine? La mine ai s-o duci bine.

— De ce nu? De mult m-am săturat să mai stau aici, iar tu, se vede treaba, eşti un om bun.

— Atunci, strânge tot şi hai să mergem!

A ieşit puşcaşul din peşteră, şi-a întors privirea, dar n-a văzut pe nimeni.

— Şmat-mintosule! Eşti aici?

— Aici! Nu te teme! N-am să te părăsesc!

— Bine! a spus puşcaşul şi s-a aşezat pe broască.

Aceasta s-a umflat şi a sărit peste râul de foc. După ce broasca s-a făcut mică la loc, puşcaşul a pus-o în borcanul cu lapte şi a pornit-o pe drumul de întoarcere.

A ajuns la soacră şi i-a poruncit noului servitor să întindă un ospăţ pentru bătrână şi fiicele ei. Şmat-mintosul le-a ospătat atât de bine, încât mai că le venea să joace de bucurie. Iar bătrânei broaşte, pentru ajutorul pe care i-l dăduse ginerelui său, soacra puşcaşului a poruncit să i se dea câte trei borcane de lapte pe zi. Puşcaşul şi-a luat rămas-bun de la soacră şi de la cumnatele sale şi s-a aşternut la drum, spre casă.

A mers, a mers, până când a obosit aşa de tare, încât nu-l mai ascultau picioarele sprintene şi nu mai era stăpân nici pe mâinile sale albe.

— Ei, Şmat-mintosule! Dacă ai şti cât am obosit! Parcă mi s-ar fi tăiat picioarele.

— De ce nu mi-ai spus asta mai înainte? Te-aş fi dus cât ai clipi acolo unde te-ai pornit.

În momentul acela, puşcaşul a fost prins de un vârtej de vânt, ridicat şi purtat prin văzduh atât de repede, că i-a căzut şi căciula de pe cap.

— Ei, Şmat-mintosule! Stai o clipită! Mi-a căzut căciula…

— Târziu te-ai trezit, boierule! Căciula ta-i acuma cu cinci mii de verste în urmă.

Prin faţa ochilor i se perindau oraşe şi sate, râuri şi lacuri…

Zburau ei deasupra mării albastre şi spuse Şmat-mintosul:

— Vrei să înalţ pe această mare un pavilion de aur? Vei putea să te odihneşti şi să-ţi capeţi şi fericirea.

— Înalţă! i-a spus puşcaşul şi au început să coboare spre mare.

Unde doar cu o clipă în urmă spumegau valurile, acolo a apărut o insuliţă, iar pe ea un pavilion de aur. Îi spuse Şmat-mintosul puşcaşului:

— Aşază-te în pavilion şi clăteşte-ţi ochii privind

marea. Vor trece pe aici trei corăbii şi vor adăsta la ţărm. Tu pofteşte-i pe negustori, ospătează-i şi schimbă-mă pe cele trei minunăţii pe care le au asupra lor. La timpul potrivit, am să mă întorc îndărăt la tine!

Se uită puşcaşul şi văzu că dinspre apus veneau trei corăbii. Au văzut corăbierii insula cu pavilionul de aur.

— Ce minunăţie! spuseră ei. De câte ori n-am trecut pe aici şi, în afară de apă, n-am văzut nimic! Iar acum, poftim! A apărut un pavilion de aur. Haideţi, fraţilor, să oprim la ţărm, să ne minunăm şi noi!

În aceeaşi clipă au şi aruncat ancorele, iar cei trei negustori au sărit într-o barcă şi au ajuns la ţărm.

— Bună vreme, om bun!

— Bună să vă fie inima, negustori de peste mări! Poftiţi, intraţi să vă trageţi sufletul şi să vă veseliţi niţel. Pentru oaspeţii călători a şi fost înălţat acest pavilion!

Negustorii au intrat în pavilion şi s-au aşezat pe bancă.

— Ei, Şmat-mintosule! Adu-ne câte ceva de mâncat şi de băut!

S-a întins masa, iar pe masă au apărut tot felul de vinuri şi bucate de-ţi lăsa gura apă. Şi totul s-a făcut cât ai bate din palme.

— Hai să facem schimb! ziseră negustorii. Tu ni-l dai pe servitorul tău, iar noi îţi dăm în schimb una din minunăţiile pe care le avem asupra noastră.

— Dar ce fel de minunăţii aveţi?

— Stai să vezi!

Unul din negustori a scos din buzunar o casetă şi, cum a deschis-o, pe dată a apărut o grădină cu flori şi cu alei care se întindea pe întreaga insulă. Cum a închis caseta, cum a dispărut grădina. Un alt negustor a scos de sub pulpanele caftanului un topor şi a început să lovească în podea. La fiecare lovitură apărea o corabie. A lovit de o sută de ori şi a făcut o sută de corăbii cu pânze, tunuri şi marinari. Corăbiile pluteau pe mare, tunurile trăgeau salvă după salvă, iar marinarii îi cereau noi porunci negustorului. S-a distrat cât s-a distrat, şi-a ascuns toporul

sub pulpană, iar corăbiile au dispărut de parcă nici n-ar fi fost.

Al treilea negustor a scos un corn, a suflat în el şi pe loc apăru o întreagă armată: infanterişti şi cavalerişti cu arme, tunuri şi flamuri. Din toate regimentele au început să curgă rapoartele către negustor, iar el le dădea porunci: armata mărşăluia, fanfara cânta, flamurile fluturau în vânt. S-a distrat cât s-a distrat negustorul, a luat cornul şi a suflat în cealaltă parte, şi toată armata a dispărut de parcă ar fi înghiţit-o pământul.

— Sunt bune minunăţiile voastre, dar mie nu-mi sunt de niciun folos, a spus puşcaşul. Armata şi corăbiile sunt pentru ţar, iar eu sunt un simplu soldat. Dacă vreţi să facem schimb, daţi-mi pentru servitorul cel nevăzut toate cele trei lucruri ale voastre.

— Nu-i prea mult?

— Ei, cum credeţi! Dar să ştiţi că altminteri nu mă învoiesc!

Negustorii s-au gândit în sinea lor: „La ce ne trebuie nouă grădina, regimentele şi toate corăbiile de război? Mai bine să facem schimbul. Cel puţin vom fi şi sătui, şi băuţi fără nicio trudă”. I-au dat puşcaşului acele lucruri deosebite şi au spus:

— Ei, Şmat-mintosule, te luăm cu noi. Te învoieşti să ne slujeşti cu credinţă?

— De ce nu v-aş sluji? Îmi este totuna la cine am să trăiesc.

S-au întors negustorii la corăbiile lor şi au încins un chiolhan de pomină, laolaltă cu toate corăbiile.

— Ei, Şmat-mintosule, e timpul să te întorci! Toţi s-au îmbătat ca porcii şi dorm buştean.

Iar puşcaşul, stând îngândurat în pavilionul de aur, vorbea de unul singur:

— Mare păcat! Unde-o fi sluga mea credincioasă, Şmat-mintosul?

— Aici sunt, stăpâne!

Puşcaşul a sărit în sus de bucurie.

— N-ar fi bine s-o pornim spre casă?

Nici n-a apucat bine să termine de vorbit, că a şi fost înhăţat de vijelie şi purtat prin văzduh. Negustorii s-au trezit şi le-a venit cheful să se dreagă.

— Ei, Şmat-mintosule, ziseră ei, dă-ne ceva de băut, să ne dregem!

Nu le-a răspuns însă nimeni şi nimeni nu le-a întins masa. Oricât au strigat, oricât au poruncit, totul era în zadar.

— Ei, domnilor, ne-a tras pe sfoară prostovanul ăla! Cine naiba îl mai găseşte acum? Şi insula a dispărut, nici pavilionul de aur nu mai este.

Au suferit ei cât au suferit, dar, în cele din urmă, au ridicat pânzele şi s-au dus la treburile lor.

Puşcaşul a ajuns repede în ţara sa, a coborât pe ţărmul mării, într-un loc pustiu, şi l-a întrebat pe Şmat-mintosul:

— N-ai putea să-mi înalţi aici un palat?

— De ce nu? Îndată va fi gata…

Într-o clipită a apărut palatul, de parcă ar fi crescut din pământ, şi era atât de minunat, că nu se găsesc cuvinte pentru a-l descrie: de două ori mai mândru şi mai frumos decât al regelui. Puşcaşul a ridicat capacul casetei şi în jurul palatului a apărut un parc cu flori şi copaci rari.

Puşcaşul stătea la fereastră şi se minuna de grădina sa. Deodată o turturică a intrat pe fereastră, s-a aruncat la podea şi s-a transformat în soţia lui cea tânără. S-au îmbrăţişat şi au început să-şi pună întrebări şi să-şi povestească.

I-a spus soţia puşcaşului:

— Chiar din clipa în care ai plecat, eu am rătăcit prin păduri şi prin crânguri, prefăcută în turturică.

A doua zi, în zori, a ieşit regele în cerdac, s-a uitat către mare şi a văzut pe ţărm o mândreţe de palat înconjurat de un parc verde.

— Ce mitocan a îndrăznit să-şi construiască palat pe pământul meu fără învoirea mea?

Au alergat iscoadele să afle ce şi cum, s-au întors şi i-au spus că palatul este al lui Fedot puşcaşul şi că stau în

palatul acela doar el şi cu soţia sa.

Regele s-a înfuriat şi mai tare. A poruncit să se adune armata şi să pornească spre ţărm, să strice grădina, palatul să-l facă una cu pământul, iar pe puşcaş şi pe soţia acestuia să-i omoare în chinuri groaznice.

Când a văzut puşcaşul armata regelui îndreptându-se spre el, a apucat toporul fermecat şi poc, poc, a ieşit o corabie. A lovit cu toporul de o sută de ori, au apărut o sută de corăbii. După aceea a scos cornul, a suflat o dată şi s-a revărsat din el infanteria, a suflat a doua oară, a apărut cavaleria. Au început să vină la el comandanţii armatei şi marinarii de pe corăbii ca să-i ceară porunci. Puşcaşul a poruncit să înceapă lupta. Muzica s-a pornit să cânte, au răpăit tobele şi regimentele s-au pus în mişcare. Pedestraşii au intrat în armata regelui şi au început să taie tot ce le ieşea în cale, iar cavaleriştii îi ajungeau din urmă pe cei ce nădăjduiau să scape cu fuga şi-i făceau prizonieri, iar de pe corăbii, tunurile trăgeau în oraşul-capitală. Regele, văzând că armata lui a fost pusă pe fugă, a încercat să-i oprească pe soldaţi, însă fără sorţi de izbândă. După o jumătate de ceas, el însuşi era mort.

Când s-a terminat bătălia, s-a adunat poporul şi a început să-l roage pe puşcaş să ia în mâinile lui întreaga ţară. El s-a învoit şi a devenit rege, iar soţia sa – regină.

[]

Împărăţiile subpământene

In vremurile acelea îndepărtate, când lumea era bântuită de duhuri, vrăjitoare şi rusalce, când curgeau râuri de lapte printre maluri de unt, iar deasupra lanurilor zburau raţe prăjite, trăiau ţarul Goroh şi ţarina Anastasia cea Preafrumoasă. Ei aveau trei fii.

Într-o bună zi, s-a abătut un mare necaz pe capul lor: ţarina a fost răpită de un spirit rău. Fiul cel mare îi spuse tatălui său:

— Bunule părinte! Dă-mi binecuvântarea să plec în căutarea mamei!

A plecat şi… dus a fost. Trecură trei ani de când nu

venise nicio veste de la el.

Fiul mijlociu a început şi el să se roage de tatăl său:

— Binecuvântează-mă, tată, şi pe mine, s-o pornesc la drum. Cine ştie? Poate-oi avea norocul să-mi găsesc mama şi fratele.

Ţarul l-a binecuvântat; ţareviciul a plecat, dar a dispărut şi el fără veste, de parcă l-ar fi înghiţit pământul.

A venit la ţar şi mezinul, Ivan Ţarevici:

— Iubite părinte, binecuvântează-mă pentru drum! Poate reuşesc să-i găsesc pe fraţii mei şi pe mămuca!

— Mergi cu Dumnezeu, fiule! fu răspunsul ţarului.

Ivan Ţarevici s-a pornit încotro a văzut cu ochii. A mers el cât a mers, până a ajuns la marea cea albastră. S-a oprit pe ţărm şi a început să cugete: „Încotro s-o apuc oare?”. Deodată au venit în zbor treizeci şi trei de porumbiţe. S-au aşezat pe ţărmul mării, s-au aruncat la pământ şi s-au preschimbat în fete frumoase. Erau chipeşe toate, însă una le întrecea cu mult pe suratele ei. Fetele s-au dezbrăcat şi s-au năpustit în valuri. În timp ce se scăldau, Ivan Ţarevici s-a furişat până la locul unde îşi lăsaseră hainele, a luat brâul celei mai frumoase şi l-a ascuns în sân.

Când au terminat cu scăldatul şi au ieşit pe mal, fetele au băgat de seamă că lipseşte un brâu.

— Ah, Ivan Ţarevici! zise cea mai frumoasă dintre ele. Dă-mi înapoi brâul!

— Mai întâi spune-mi unde se află mămuca mea!

— Mămuca ţi-e la tatăl meu, la Voron Voronovici. Mergi de-a lungul ţărmului până dai de o păsăruică de argint cu creasta de aur. Încotro va zbura ea, într-acolo să mergi şi tu!

Ivan Ţarevici a pornit-o de-a lungul ţărmului şi s-a întâlnit cu fraţii lui dispăruţi fără veste. După ce s-au îmbrăţişat, şi-au continuat drumul tustrei. Deodată au zărit păsăruica de argint cu creasta de aur şi s-au luat după ea. După ce a zburat un timp, aceasta s-a aruncat sub o placă de fier, într-o gaură care ducea sub pământ.

— Ei, fraţilor, le-a spus Ivan Ţarevici, binecuvântaţi-

mă în locul tatălui şi al mamei! Am să cobor în groapa asta, să aflu cum este tărâmul păgân şi dacă nu cumva acolo se află şi mămuca noastră.

Fraţii i-au dat binecuvântarea, mezinul s-a legat cu o frânghie şi şi-a dat drumul în groapa cea adâncă. Trei ani încheiaţi i-au trebuit să ajungă pe fundul ei. După ce a coborât, a pornit la drum.

A mers cât a mers, până a ajuns în împărăţia de aramă. În curtea palatului a văzut treizeci şi trei de fecioare-porumbiţe care brodau cu iscusinţă oraşe pe nişte ştergare.

— Bună vreme, Ivan Ţarevici! îi zise prinţesa împărăţiei de aramă. Încotro te-ai pornit?

— Am plecat în căutarea mamei mele!

— Mama ta e la tatăl meu, la Voron Voronovici. El este înţelept şi şiret şi zboară peste văi şi munţi, peste piscuri, pe deasupra norilor. Fii cu băgare de seamă, bunule viteaz, căci te va da pierzaniei! Ţine acest ghem. El te va conduce la sora mea cea mijlocie. Vezi ce-ţi spune şi ea! Iar când te vei întoarce, să nu uiţi de mine!

Ivan Ţarevici a dat ghemul de-a rostogolul înaintea sa şi l-a urmat pas cu pas. A ajuns în împărăţia de argint. Şi aici a întâlnit treizeci şi trei de fecioare-porumbiţe. Când l-a văzut, prinţesa împărăţiei de argint i-a spus:

— Până acum nu s-a pomenit picior de rus pe-aici, iar astăzi simt un iz rusesc în preajmă! Ce-i, Ivan Ţarevici? Fugi de vreun necaz sau ţi-l cauţi cu lumânarea?

— Ah, frumoasă fecioară, am plecat în căutarea mamei, care a fost răpită!

— Mama ta e la tatăl meu, la Voron Voronovici. El este înţelept şi viclean şi zboară peste văi şi munţi, peste piscuri, pe deasupra norilor… Ei, ţareviciule, fii cu băgare de seamă, căci te va da pierzaniei! Ţine acest ghemuleţ! El te va conduce la sora mea cea mică. Cum îţi va spune ea, aşa să faci: să mergi mai departe sau să faci cale întoarsă!

Ivan Ţarevici s-a luat după ghem şi a ajuns în împărăţia de aur. Şi aici erau treizeci şi trei de fecioare-porumbiţe care brodau cu iscusinţă nişte ştergare. Mai

presus de toate şi cea mai frumoasă era prinţesa împărăţiei de aur. Era atât de frumoasă, cum pana n-o poate descrie, cum nici în poveşti alta ca ea nu se află.

— Bună vreme, Ivan Ţarevici! îi zise prinţesa împărăţiei de aur de cum îl văzu. Încotro te-ai pornit?

— Am plecat în căutarea mamei mele!

— Mama ta e la tatăl meu, la Voron Voronovici. El este înţelept şi viclean şi zboară peste văi şi munţi, peste piscuri, pe deasupra norilor. Fii cu băgare de seamă, Ivan Ţarevici, căci te va da pierzaniei! Ţine acest ghem. Rostogoleşte-l înaintea ta, iar el te va duce în împărăţia de mărgăritar: acolo e mama ta. Când te va vedea, se va bucura şi va porunci slugilor să-ţi aducă vin nou. Tu să nu primeşti! Să ceri să ţi se aducă vin vechi de trei ani, din cel care stă pitit în dulap, şi să-ţi dea şi o cojiţă de pâine arsă pentru gustare… Nu uita încă ceva: tatăl meu are în curte două putini mari cu apă, una cu apă care-ţi dă putere, iar alta cu apă care te sleieşte. Tu schimbă-le locul şi bea apă care-ţi dă putere, iar când ai să te lupţi cu Voron Voronovici şi-l vei învinge, să-i ceri un singur lucru: să-ţi dea bastonaşul-pană!

Mult timp au vorbit ţareviciul şi prinţesa. Şi atât s-au îndrăgit, că nici nu le venea să se mai despartă. Dar n-aveau încotro! Şi-au luat rămas-bun, şi Ivan Ţarevici a purces la drum. A mers el cât a mers şi, în cele din urmă, a ajuns în împărăţia de mărgăritar. Cum l-a văzut, mama sa a fost cuprinsă de bucurie. A poruncit slugilor să i se aducă vin nou lui Ivan Ţarevici.

— Eu nu beau vin obişnuit! zise acesta. Aduceţi-mi vin vechi de trei ani, iar pentru gustare o cojiţă de pâine arsă!

După ce a băut vinul vechi şi a mâncat cojiţa de pâine arsă, Ivan Ţarevici a ieşit în curtea cea mare, a schimbat locul putinilor cu apă şi a început să bea din cea despre care-i spusese prinţesa.

Nu după mult timp, a sosit şi Voron Voronovici. Era luminos precum ziua cea senină, dar când l-a văzut pe Ivan Ţarevici, a devenit mai întunecat decât norii cei negri. S-a

apropiat de putina cu apă care vlăguieşte şi a început să bea din ea. În această vreme, Ivan Ţarevici i-a sărit în spate. Voron Voronovici s-a înălţat spre cer, sus-sus de tot, zburând peste văi şi munţi, peste piscuri, pe deasupra norilor. Văzând că nu se poate descotorosi de duşmanul său, îi zise:

— Ce-ţi trebuie, Ivan Ţarevici? Poate vrei să-ţi dau întreaga mea vistierie…

— N-am nevoie de nimic! Dă-mi doar bastonaşul-pană!

— Nu, Ivan Ţarevici! E mult prea mult pentru tine! a zis Voron Voronovici şi a început să-l poarte din nou peste văi şi munţi, peste piscuri, pe deasupra norilor, cu gând să se scuture de el.

Ivan Ţarevici însă se ţinea bine. I s-a lăsat cu toată greutatea pe aripi, gata să i le frângă.

— Nu-mi rupe aripile! a strigat Voron Voronovici. Îţi dau bastonaşul-pană, numai lasă-mă în pace!

Cum i l-a dat, Voron Voronovici s-a prefăcut într-o cioară obişnuită şi s-a făcut nevăzut către munţii cei stâncoşi.

Ivan Ţarevici, după ce a revenit în împărăţia de mărgăritar, şi-a luat mama şi a plecat împreună cu ea pe drumul de întoarcere. În spatele lor, împărăţia de mărgăritar s-a strâns într-un ghem şi a început să se rostogolească după ei.

Au trecut prin împărăţia de aur, apoi prin cea de argint şi prin cea de bronz. Ivan Ţarevici le-a luat cu el pe cele trei frumoase prinţese, iar împărăţiile lor s-au strâns ghem şi s-au rostogolit după ei. Când au ajuns la locul unde se afla funia cu care coborâse Ivan Ţarevici, acesta a sunat dintr-o goarnă de aur.

— Fraţilor! strigă el. Dacă mai sunteţi în viaţă, ajutaţi-mă!

Fraţii i-au auzit goarna, au început să tragă de frânghie şi au scos la lumină o fiinţă diafană – pe frumoasa fecioară, prinţesa împărăţiei de aramă. Când au văzut-o, au început să se certe între ei: niciunul nu voia s-o lase

celuilalt.

— De ce vă certaţi, bunilor viteji? i-a întrebat prinţesa împărăţiei de aramă. Acolo, jos, este o fecioară cu mult mai frumoasă ca mine!

Cei doi tineri au coborât frânghia şi au scos-o pe prinţesa împărăţiei de argint. Când au văzut-o, s-au pus din nou pe gâlceavă.

— Este a mea! zise unul din fraţi.

— Ba a mea! răspunse celălalt.

— Nu vă certaţi, bunilor viteji! zise prinţesa împărăţiei de argint. Jos aşteaptă o fecioară cu mult mai frumoasă decât mine!

Cei doi fraţi s-au potolit, au aruncat frânghia şi au ridicat-o la suprafaţă şi pe prinţesa împărăţiei de aur. Când au văzut cât era de frumoasă, cei doi s-au pus din nou pe ceartă, fiecare dorind s-o păstreze pentru sine. Frumoasa prinţesă i-a oprit, zicându-le:

— Pe fundul prăpastiei aşteaptă măicuţa voastră!

După ce au scos-o şi pe mamă, cei doi fraţi au aruncat frânghia pentru Ivan Ţarevici. L-au tras până pe la jumătate şi au retezat frânghia. Mezinul s-a prăbuşit pe fundul prăpastiei, s-a lovit rău de tot şi a zăcut acolo fără cunoştinţă o jumătate de an. Când şi-a venit în fire, s-a uitat în jur şi şi-a amintit tot ce se întâmplase cu el. A scos din buzunar bastonaşul-pană şi a lovit cu el de pământ. Pe dată s-au ivit doisprezece viteji şi l-au întrebat:

— Ce ne porunceşti, Ivan Ţarevici?

— Scoateţi-mă de aici!

Vitejii l-au luat de subsuori şi l-au scos afară.

Când s-a văzut sus, Ivan Ţarevici a început să întrebe în dreapta şi-n stânga de fraţii săi. Aşa a aflat că ei se însuraseră de mult: fratele mijlociu cu prinţesa împărăţiei de aramă, iar cel mare cu prinţesa împărăţiei de argint. Logodnica lui, prinţesa împărăţiei de aur, nu voia să se mărite cu nimeni.

Bătrânul ţar, tatăl celor trei, şi-a pus în gând să se însoare cu preafrumoasa prinţesă. A chemat sfatul boieresc şi, de faţă cu toţi, a învinuit-o pe soţia sa că s-a

înhăitat cu duhurile rele. Drept pedeapsă, a poruncit să i se reteze capul. După ce călăul i-a dus la îndeplinire porunca, ţarul a întrebat-o pe prinţesa împărăţiei de aur:

— Te măriţi cu mine?

— Am să mă mărit cu tine atunci când ai să-mi faci o pereche de pantofi fără să-mi iei măsura!

Ţarul a poruncit să se dea sfoară în ţară, dacă nu cumva s-o găsi vreunul care s-ar încumeta să meşterească o pereche de pantofi pentru mireasa lui fără să-i ia măsura. Taman atunci s-a nimerit să sosească şi Ivan Ţarevici în împărăţia tatălui său şi să se tocmească argat la un bătrânel. Auzind el zvonul care se răspândea prin ţară, i-a spus stăpânului său:

— Du-te, moşule, la ţar şi spune-i că-i faci tu pantofii. Am să ţi-i dau eu, numai să nu sufli nimănui o vorbă despre asta!

Bătrânelul s-a dus la ţar:

— Mă prind eu să-ţi fac pantofii de care ai nevoie!

Ţarul i-a dat piele pentru o pereche de pantofi şi l-a întrebat:

— Dar ai să poţi tu face asta, moşule?

— Nu te teme, Înălţimea Ta! Am un fiu care-i ciubotar!

Întorcându-se acasă, bătrânelul i-a dat lui Ivan Ţarevici pielea pentru pantofi. Acesta a luat-o şi a tăiat-o în bucăţele mici, pe care le-a aruncat pe fereastră. Apoi a deschis împărăţia de aur şi a luat de acolo o pereche de pantofi noi de-ai prinţesei şi i-a dat-o bătrânelului:

— Ia, moşule, pantofii şi du-i ţarului!

Ţarul s-a bucurat nespus. A dus pantofii prinţesei şi a întrebat-o:

— Când mergem la cununie?

Aceasta îi răspunse:

— Am să mă mărit cu tine atunci când ai să-mi faci o rochie fără să-mi iei măsurile!

Ţarul a început iarăşi să se frământe. A chemat la el toţi meşterii croitori din întreaga împărăţie şi a făgăduit că-i va da bani cu nemiluita aceluia care va dovedi să

coasă o rochie pentru prinţesă fără să-i ia măsurile.

Auzind aceasta, Ivan Ţarevici îi spuse bătrânelului:

— Moşule, du-te la ţar, ia de la el materialul pentru rochie şi adu-mi-l! Am s-o fac eu, numai să nu sufli nimănui o vorbă despre asta!

Bătrânelul s-a dus la palat, a luat atlasul şi catifeaua pentru rochia prinţesei şi le-a adus ţareviciului. Acesta a pus mâna pe foarfecă, a mărunţit tot materialul adus de la ţar şi l-a zvârlit pe fereastră. A deschis apoi împărăţia de aur, a luat de acolo o rochie nouă de-a prinţesei, pe cea mai frumoasă, şi i-a dat-o bătrânelului:

— Ia, moşule, rochia şi du-o la palat!

La vederea rochiei aduse de moş, bătrânul ţar nu-şi mai încăpea în piele de bucurie.

— Ei, iubita mea, îi spuse el prinţesei, n-ar fi timpul să ne ducem la cununie?

— Mă voi mărita cu tine numai atunci când vei porunci ca fiul moşneagului să fie fiert în lapte!

Fără să mai stea pe gânduri, ţarul a dat poruncă şi, în aceeaşi zi, s-a adunat de la fiecare gospodărie câte o găleată de lapte şi s-a turnat într-un ceaun uriaş, sub care a fost aprins un foc puternic.

Ivan Ţarevici a fost adus la curte, în faţa ceaunului cu lapte. Văzând ce-l aşteaptă, a început să-şi ceară iertare de la toată lumea şi să bată mătănii. Slujitorii ţarului l-au prins şi l-au aruncat în ceaunul cu lapte clocotit. Tânărul s-a cufundat o dată, de două ori, a sărit de acolo şi s-a făcut atât de frumos, cum nici în poveşti nu se pomeneşte.

— Uită-te şi tu, ţarule! zise prinţesa. Cu cine să mă mărit? Cu un hodorog ca tine sau cu acest viteaz chipeş?

„Dacă mă scald în lapte”, se gândi ţarul, „mă fac şi eu la fel de frumos!”. S-a aruncat în ceaun şi a fiert în lapte.

Iar Ivan Ţarevici a plecat să se cunune cu prinţesa. După cununie, şi-a izgonit fraţii din împărăţie şi a început să trăiască alături de tânăra lui soaţă, să se veselească şi avuţia să şi-o sporească.

[]

Împărăţia de aur, împărăţia de argint şi împărăţia de aramă

Au fost odată, într-o împărăţie îndepărtată, într-o ţară neştiută, un ţar şi o ţarină care aveau trei fii frumoşi ca soarele. Cel mai mare se numea Vasili Ţarevici, cel mijlociu Feodor Ţarevici, iar cel mic Ivan Ţarevici. Într-o zi, ţarul, plimbându-se prin grădină împreună cu soţia sa, a văzut cum s-a iscat dintr-odată o vijelie şi a luat-o pe ţarină chiar de lângă el. S-a întristat ţarul peste poate şi mult timp a tânjit după ţarină.

Fiii lui cei mari au cerut învoire şi s-au aşternut la drum în căutarea mamei. Mergând ei vreme îndelungată alături de suita lor, au ajuns într-o stepă sălbatică. Şi-au întins corturile şi au început să aştepte, în nădejdea că vor vedea pe cineva care să le arate drumul. Au stat acolo trei ani şi n-au văzut pe nimeni. Între timp a crescut şi mezinul. S-a rugat şi el de tatăl său să-l binecuvânteze, şi-a luat rămas-bun şi a pornit la drum. A mers cale lungă, până când a văzut în depărtare nişte corturi. Apropiindu-se, şi-a recunoscut fraţii şi le-a spus:

— Fraţii mei, de ce aţi poposit în stepa asta sălbatică? Sloboziţi-vă alaiul care vă întovărăşeşte, să se întoarcă acasă, iar noi să mergem singuri în căutarea mamei.

Fraţii au făcut întocmai cum le spusese mezinul şi au plecat tustrei. Au mers ei cât au mers, până ce au ajuns la un palat de cristal, înconjurat de un zid tot de cristal. S-au îndreptat spre el. Ivan Ţarevici a găsit poarta, a intrat în curte şi, apropiindu-se de pridvor, a văzut un stâlp de care erau prinse două inele: unul de aur şi unul de argint. Şi-a legat calul său de viteaz, trecând hăţurile prin cele două inele, şi a urcat.

L-a întâmpinat însuşi regele. După ce au vorbit ei ceva vreme, regele a aflat că oaspetele nu era altul decât nepotul său. L-a condus pe Ivan Ţarevici în palat şi i-a chemat şi pe fraţii acestuia. Cei trei fraţi nu au stat prea mult la unchiul lor. El le-a dăruit un glob fermecat, căruia

i-au dat drumul să se rostogolească înaintea lor, şi aşa au ajuns la poalele unui munte semeţ, unde au poposit. Era atât de înalt şi de abrupt, încât nimeni nu putea urca pe el. Ivan Ţarevici a găsit o crăpătură în stâncă, unde a dat de nişte picioare de fier şi de nişte gheare tot de fier. Cu ajutorul lor, mezinul s-a putut urca până în vârful muntelui. Pentru că era obosit, s-a aşezat sub un stejar să se odihnească.

De îndată ce şi-a lepădat ghearele de fier, acestea au şi dispărut. Ridicându-se, a văzut în depărtare un cort dintr-o ţesătură subţire. A mers într-acolo şi a văzut că pe acel cort era zugrăvită împărăţia de aramă, iar în vârful cortului stătea un glob de aramă. La intrare stăteau tolăniţi doi lei uriaşi, care nu lăsau pe nimeni înăuntru. Ivan Ţarevici, văzând în faţa leilor nişte străchini goale, le-a turnat apă şi le-a potolit setea. Leii i-au dat voie să intre în cort. Acolo a văzut o minunată prinţesă care stătea pe o canapea, iar la picioarele ei dormea un zmeu cu trei capete. Dintr-o singură lovitură de paloş, ţareviciul i-a retezat cele trei capete. Drept mulţumire, prinţesa i-a dăruit un ou de aramă, în care fusese închisă întreaga împărăţie de aramă.

Ivan Ţarevici, luându-şi rămas-bun de la ea, s-a aşternut la drum şi, după o bucată bună de vreme, a zărit în depărtare un alt cort. S-a apropiat de el şi a văzut că era făcut dintr-o ţesătură fină şi că era priponit cu şnururi cu ciucuri de argint şi pietre preţioase de nişte cedri. Pe cort era zugrăvită împărăţia de argint, iar în vârf era un glob de argint. La intrare stăteau întinşi doi tigri uriaşi, pe care Ivan Ţarevici i-a adăpat şi le-a potolit setea pricinuită de căldură. În acest fel a căpătat învoirea tigrilor de a intra înăuntru. Acolo, pe o canapea, stătea o prinţesă îmbrăcată în straie scumpe. Frumuseţea ei o întrecea pe a celei dintâi. La picioarele sale stătea întins un zmeu cu şase capete, de două ori mai mare decât primul. Ţareviciul i-a retezat şi acestuia toate capetele dintr-o singură lovitură. Prinţesa, văzând vitejia şi neînfricarea lui, i-a dăruit un ou de argint în care intrase în întregime împărăţia de argint.

Luându-şi rămas-bun şi de la ea, Ivan Ţarevici a purces mai departe la drum şi a ajuns, în sfârşit, la cel de-al treilea cort, făcut din cea mai fină ţesătură. Pe cort era zugrăvită împărăţia de aur, iar deasupra era un glob din aur curat. Cortul era prins cu şnururi de aur de nişte dafini uriaşi, iar ciucurii prinşi de şnururi erau de diamant. La intrare stăteau doi crocodili uriaşi care, din cauza setei, scuipau flăcări. Ivan Ţarevici, văzând cât le era de sete, le-a umplut cu apă strachinile goale şi, în acest fel, a primit încuviinţarea paznicilor să intre înăuntru. Acolo, pe o canapea, a văzut o prinţesă cu mult mai frumoasă decât celelalte două, iar la picioarele ei – un zmeu cu douăsprezece capete. Doar de două ori a lovit voinicul cu paloşul şi i-a retezat zmeului toate capetele. Drept mulţumire, prinţesa i-a dăruit un ou de aur în care era ascunsă împărăţia de aur şi totodată i-a dăruit şi inima ei, povestindu-i unde îi stătea închisă mama.

Ivan Ţarevici i-a mulţumit prinţesei şi a pornit la drum. După ce a mers vreme îndelungată, a ajuns la un palat măreţ. A intrat şi a rătăcit prin încăperi, fără să întâlnească nici ţipenie de om. În cele din urmă a ajuns într-o sală sclipitor de bogată şi a văzut-o pe mama sa în straie împărăteşti, şezând într-un jilţ. Ţareviciul i-a spus că el şi fraţii săi pribegeau de mulţi ani în căutarea ei. Deodată mama a simţit un duh şi i-a spus fiului:

— Ascunde-te sub hainele mele. Când va sosi vijelia şi va începe să mă dezmierde, încearcă să pui mâna pe bagheta ei fermecată. Ea se va înălţa în văzduh, dar tu să nu te temi. Când îţi va da drumul pe pământ şi se va risipi în mii de bucăţi, tu să le aduni şi să le dai foc, iar cenuşa s-o împrăştii pe câmp.

Nici n-a apucat mama să-i spună toate acestea şi să-l ascundă sub straiele ei, că s-a şi ivit vijelia şi a început s-o dezmierde pe ţarină. Ţareviciul, după cum îl povăţuise mama, a apucat bagheta magică. Vijelia s-a mâniat, s-a înălţat în văzduh şi apoi, coborând pe pământ, s-a destrămat în mii de bucăţi. Ivan Ţarevici a adunat toate acele cioburi, le-a ars, iar cenuşa a împrăştiat-o pe câmp,

intrând în stăpânirea baghetei magice. După ce a isprăvit acest lucru, mezinul şi-a luat mama şi pe cele trei prinţese şi a plecat pe drumul de întoarcere. Ajungând la stejarul unde poposise prima dată, le-a coborât pe cele patru femei cu ajutorul unei pânze strânse în chip de odgon. Când a rămas să coboare doar el, fraţii au retezat pânza şi au plecat cu mama şi cu cele trei prinţese spre împărăţia lor. Le-au poruncit femeilor să se jure că îi vor spune ţarului că au fost găsite de cei doi fraţi mai mari.

Ivan Ţarevici, rămânând singur pe munte, n-a cutezat să coboare de acolo, pentru că pânza fusese retezată. Umbla fără ţintă, trecând bagheta dintr-o mână în cealaltă. Deodată, în faţa lui a apărut un duh care l-a coborât de pe munte şi l-a aşezat pe pământurile împărăţiei lor. Aici ţareviciul a dat peste un ciubotar la care s-a tocmit calfă. Stăpânul său cumpărase câteva piei pentru a face pantofi din ele. Înainte însă de a se apuca de treabă, ciubotarul s-a îmbătat şi a adormit. Ivan Ţarevici, văzând că nu-şi poate pune nicio nădejde în stăpânul său, a chemat duhul care îl coborâse de pe munte şi i-a poruncit să facă pantofi din toate pieile. Duhul i-a îndeplinit porunca întocmai. A doua zi de dimineaţă, Ivan Ţarevici şi-a trezit stăpânul, i-a arătat pantofii şi i-a spus să-i ducă la oraş să-i vândă. Ciubotarul a făcut aşa cum îl povăţuise calfa sa: a dus pantofii la oraş şi i-a vândut pe toţi unui negustor care l-a făcut cunoscut unor boieri de vază. Ţarul însuşi a aflat în curând de ciubotarul care face pantofi minunaţi şi a poruncit să fie adus la curte. Când a fost adus meşterul la palat, a fost de faţă şi prinţesa din împărăţia de aur, aflată la curtea ţarului. Ea şi-a închipuit că această ispravă nu putea fi a altcuiva decât a duhului împărăţiei de aur şi i-a poruncit pantofarului ca, până a doua zi dimineaţă, să înalţe în vecinătate palatul împărăţiei de aur, care să fie legat de palatul unde se afla ea printr-un pod de aur, acoperit cu catifea verde.

Ciubotarul a venit acasă peste măsură de mâhnit şi i-a povestit calfei sale ce-i poruncise prinţesa. De necaz, meşterul s-a îmbătat, spunând:

— Acum n-au decât să-mi reteze şi capul, că mi-e totuna.

Auzind acestea, ţareviciul a poruncit duhului ca până a doua zi de dimineaţă să înalţe palatul şi împărăţia de aur care se ascundeau în oul dăruit de prinţesă.

Duhul a îndeplinit porunca întocmai, iar dimineaţa l-a dus în acel palat pe Ivan Ţarevici şi l-a sfătuit să se pregătească pentru a primi oaspeţi.

Ţareviciul a trimis o trăsură de aur la părinţi pentru a-i duce la palatul său, iar pentru fraţi a trimis cele mai urâte căruţe.

Ţarul, auzind că mezinul său este viu şi nevătămat, s-a bucurat nespus şi, împreună cu ţarina şi cele trei prinţese, s-au aşezat în trăsura de aur şi au pornit la drum.

Ivan Ţarevici şi-a întâmpinat cu bucurie părinţii, iar pe fraţii săi i-a iertat pentru necazul pe care i-l pricinuiseră.

Vasili Ţarevici, la sfatul fratelui său mai mic, a luat-o în căsătorie pe Elena, prinţesa împărăţiei de argint. Feodor Ţarevici s-a însurat cu Zemira, prinţesa împărăţiei de aramă, iar Ivan Ţarevici s-a cununat cu Plenira, prinţesa împărăţiei de aur. Oul de argint şi cel de aramă, în care erau ascunse celelalte două împărăţii, le-a dăruit lui Vasili Ţarevici şi lui Feodor Ţarevici.

A doua zi s-au săvârşit nunţile celor trei fraţi, spre marea bucurie a supuşilor. Aşa au devenit ei stăpânii celor trei împărăţii, aşezate pe aceeaşi mare.

[]

Ţareviciul vrăjit

A fost odată ca niciodată un negustor care avea trei fete. Într-o zi, pregătindu-se să plece în cele ţări străine după marfă, şi-a chemat fetele şi le-a întrebat:

— Ce să vă aduc de peste mări?

Sora cea mare a cerut să-i aducă ceva de îmbrăcat. Cea mijlocie aşijderea. Cea mică însă a luat o foaie de hârtie, a desenat pe ea o floare şi i-a spus tatălui:

— Mie, tătucă, să-mi aduci o floare ca asta!

Negustorul a umblat mult prin cele ţări străine, dar n-a văzut pe nicăieri o floare asemănătoare celei desenate de mezina sa.

Pe drumul de întoarcere a dat de un palat măreţ cu turnuri şi grădină. A intrat să se plimbe prin grădină şi s-a minunat de mulţimea florilor şi a pomilor. Când s-a uitat mai bine, a văzut că acolo creştea şi floarea desenată de fiica lui.

— Ce-ar fi s-o rup şi s-o duc iubitei mele fiice? se gândi el. Mi se pare că nu-i nimeni prin preajmă şi n-o să mă vadă careva…

S-a aplecat, a rupt floarea, dar în acest timp s-a iscat un vânt năprasnic, a răsunat tunetul şi în faţa negustorului s-a arătat o matahală înspăimântătoare, un zmeu înaripat şi hidos, cu trei capete.

— Cum de îndrăzneşti să furi din grădina mea?! a urlat zmeul la negustor. De ce ai rupt floarea?

Negustorul s-a speriat şi a început să-şi ceară iertare.

— Fie! zise zmeul. Am să te iert, dar cu o condiţie: cine te va întâmpina primul când vei ajunge acasă, pe acela să mi-l dai mie pe vecie! Însă ţine minte: dacă mă tragi pe sfoară, de mine n-ai să scapi! Am să te găsesc şi-n gaură de şarpe!

Negustorul s-a învoit. S-a întors acasă şi, când se apropia de gospodăria lui, fata cea mică l-a zărit pe geam şi, fără a sta pe gânduri, i-a ieşit în întâmpinare. Negustorul s-a întristat. S-a uitat la fiica sa şi l-au podidit lacrimile.

— Ce-i cu tine, tătucă? De ce plângi?

Tatăl i-a dat floarea şi i-a povestit tot ce se întâmplase.

— Nu te întrista, tătucă! îi spuse mezina. Dacă o să vrea Domnul, o să-mi fie bine şi acolo. Du-mă la zmeu!

Tatăl a dus-o, a lăsat-o la palatul zmeului, şi-a luat rămas-bun şi s-a întors acasă.

Frumoasa fată, fiica negustorului, a umblat prin palat, minunându-se de frumuseţea lui: pretutindeni numai aur şi catifea, dar nici ţipenie de om. Timpul trecea fără să

se oprească în loc.

„Ah, ce-aş mai mânca acum!”, se gândi fata. Nici n-a isprăvit să-şi ducă gândul până la capăt, că dinaintea ei s-a întins o masă cu tot felul de bunătăţi pe ea; doar lapte de pasăre mai lipsea. S-a aşezat la masă, a mâncat şi a băut pe săturate, iar când s-a ridicat, totul a dispărut la fel de repede cum apăruse.

Soarele a apus şi a început să se întunece. Fata negustorului a intrat în dormitor şi a început să se pregătească de culcare. Deodată s-a pornit un vânt puternic şi s-a ivit dinaintea ei zmeul cu trei capete.

— Bună seara, frumoasă fecioară! zise el. Te rog să-mi aşterni să dorm aici, lângă uşă!

Fata i-a aşternut acolo unde îi ceruse zmeul şi s-a culcat în pat.

Dimineaţa, când s-a trezit, a văzut că în tot palatul nu era, iarăşi, nici ţipenie. În schimb, orice dorinţă şi-ar fi pus i se împlinea pe dată.

Seara s-a întors zmeul şi i-a poruncit:

— Acum, frumoasă fecioară, pregăteşte-mi culcuşul alături de patul tău!

Fata i-a aşternut alături de patul ei. S-a culcat, iar dimineaţa, când s-a trezit, a băgat de seamă că în palat nu era nimeni.

Seara, când a sosit zmeul pentru a treia oară, i-a spus:

— Ei, frumoasă fată, acum am să mă culc în pat, lângă tine!

Fetei i s-a făcut frică să se culce lângă un asemenea monstru hidos, dar nu avea de ales: şi-a înfrânat teama şi s-a culcat lângă el.

Dimineaţa, zmeul îi spuse:

— Dacă tânjeşti, frumoasă fată, du-te la tatăl şi la surorile tale pentru o zi, iar seara întoarce-te la mine! Numai bagă de seamă: dacă ai să întârzii fie şi o singură clipă, am să mor de necaz.

— Nu, nu voi întârzia! i-a răspuns fata de negustor.

A ieşit în pridvor şi a văzut că trăsura o şi aştepta la

intrare. S-a urcat şi, în aceeaşi clipă, a şi ajuns la casa părintească. Când a văzut-o, negustorul a îmbrăţişat-o cu mare bucurie.

— Cum o duci, fata mea iubită? Îţi este bine?

— Bine, tătucă! i-a răspuns fata şi a început să-i povestească ce bogăţie era în palatul zmeului şi cum i se îndeplinea orice dorinţă.

Surorile ei o ascultau şi mureau de ciudă. Ziua a trecut repede şi frumoasa fata a început să se gătească de întoarcere şi să-şi ia rămas-bun de la tată şi de la surori.

— E timpul să mă întorc. Mi s-a poruncit să nu întârzii.

Surorile pizmaşe şi-au frecat ochii cu ceapă şi s-au prefăcut că plâng:

— Nu pleca, surioară! Mai rămâi, măcar până mâine dimineaţă!

Fetei i s-a făcut milă de surori şi a rămas până a doua zi. Dimineaţă şi-a luat rămas-bun şi s-a întors la palat. Acolo totul era pustiu, ca de obicei. A ieşit în grădină şi a văzut că zmeul zăcea mort în iaz: de necaz, se aruncase în apă.

— Doamne, ce-am putut să fac! a strigat frumoasa fată şi a izbucnit în lacrimi.

S-a apropiat într-un suflet de iaz, l-a scos pe zmeu pe mal, i-a îmbrăţişat unul din capete şi l-a sărutat apăsat. Zmeul s-a scuturat şi pe dată s-a prefăcut într-un tânăr viteaz.

— Îţi mulţumesc, frumoasă fecioară! îi spuse viteazul. M-ai scăpat de o mare nenorocire. Nu sunt zmeu, ci fiu de ţar. Am fost prefăcut în zmeu de o vrăjitoare, iar tu, prin sărutul tău, ai destrămat blestemul.

S-au luat de mână, au plecat la casa negustorului, s-au cununat şi-au început să trăiască şi avutul să şi-l sporească.

[]

Prinţesa vrăjită

Intr-o ţară oarecare, un soldat slujea în garda de

cavalerie a regelui. După douăzeci şi cinci de ani de slujbă statornică şi credincioasă, regele a poruncit să fie lăsat la vatră şi să i se dea, drept răsplată, calul pe care îl îngrijise şi-l călărise cât fusese în slujbă.

Şi-a luat soldatul rămas-bun de la prietenii săi şi a pornit către casă. A mers el o zi, două, trei... A trecut o săptămână, au trecut două; în cea de-a treia i se isprăviseră banii şi nu mai avea cu ce să cumpere hrană nici pentru el, nici pentru cal, iar până acasă mai era departe. Văzând că treaba nu-i a bună şi că a început să-l chinuie foamea, se uită cu băgare de seamă în jur şi zări un castel impunător.

— Ce-ar fi să mă abat pe-acolo? se gândi el. Poate măcar pentru o vreme mi-ar da o slujbă, să mai câştig un ban!

A îndreptat calul spre castel, a intrat în curte, a dus calul la grajd, i-a dat să rumege, iar el s-a dus să-i caute pe stăpâni. A intrat într-o încăpere uriaşă, unde era întinsă o masă mare, cu tot felul de bunătăţi pe ea: şi bucate alese, şi băuturi fine, tot ce-ţi poftea inima. Soldatul a mâncat, a băut, apoi şi-a zis în gând: „N-ar fi rău să trag şi un pui de somn!”.

Deodată, în încăpere a intrat o ursoaică.

— Nu te teme de mine, voinicule! Ai nimerit aici la bine: nu sunt o ursoaică rea, aşa cum par, ci o frumoasă prinţesă, vrăjită. Dacă vei fi în stare să înnoptezi aici trei nopţi, vraja se va desface, eu am să redevin prinţesă şi am să mă mărit cu tine.

Soldatul s-a învoit, ursoaica a ieşit şi l-a lăsat singur. Deodată a fost cuprins de o mare tristeţe, că-i pierise şi cheful de viaţă. Şi, cu cât trecea timpul, cu atât tristeţea devenea mai mare. Dacă n-ar fi fost vinul, n-ar fi îndurat, poate, nici măcar o singură noapte.

În cea de-a treia zi, a simţit că nu mai poate şi că ar trebui să lase totul baltă şi să fugă din castel. Numai că, oricât s-a chinuit el şi s-a zbătut, n-a putut găsi ieşirea. De voie, de nevoie, a trebuit să rămână.

A dormit în castel şi a treia noapte. A doua zi de

dimineaţă, a venit la el preafrumoasa prinţesă, i-a mulţumit pentru fapta sa şi i-a spus să se gătească de nuntă. S-au cununat, au făcut nunta şi au început să trăiască fără griji.

După un timp şi-a adus aminte soldatul de casă şi a dorit să se ducă într-acolo. Prinţesa a început să se roage de el:

— Rămâi aici! Nu pleca! Ce nu-ţi place aici?

Oricât s-a muncit, tot n-a izbutit s-o scoată la capăt cu el.

La despărţire i-a dat soţului un săculeţ cu seminţe şi i-a spus:

— Pe drumul pe care vei merge, să arunci de o parte şi de alta aceste seminţe: unde vor cădea ele, acolo se vor înălţa, în aceeaşi clipă, copaci încărcaţi de poame bogate, cu felurite păsări cântând prin ramuri şi cu motani învăţaţi, de peste mări, care vor spune poveşti.

A încălecat bunul voinic pe calul dăruit de rege pentru credinţa cu care îl slujise şi s-a aşternut la drum. Pe unde mergea, împrăştia într-o parte şi-n alta seminţele date de prinţesă, şi în urma lui creşteau păduri.

A mers el o zi, două, trei şi a văzut o caravană oprită în câmp, pe iarbă negustori care stăteau şi jucau cărţi, iar lângă ei un ceaun. Cu toate că sub ceaun nu ardea focul, acolo fierbea ceva.

— Ce minunăţie! îşi zise soldatul. Nu se vede foc, dar fierbe. Ia să mă uit eu mai bine!

Şi-a strunit calul şi s-a apropiat de negustori.

— Ziua bună, cinstiţi boieri!

Însă aceia nu erau negustori, ci necuraţi.

— E bună gluma voastră: ceaunul fără foc, dar fierbe! Eu am ceva şi mai şi!

A scos din săculeţ o sămânţă şi a aruncat-o pe pământ. În aceeaşi clipă s-a înălţat un copac uriaş cu poame scumpe în el, cu păsări felurite care ciripeau de zor şi cu motani de peste mări care spuneau poveşti.

După această ispravă, necuraţii l-au recunoscut.

— A, ăsta-i cel care a scăpat-o de vrajă pe prinţesă!

şuşotiră între ei. Să-i dăm fiertură, să doarmă o jumătate de an!

Au început să-l cinstească şi i-au dat să bea fiertura fermecată. Soldatul a căzut în iarbă şi a adormit buştean, iar necuraţii şi caravana lor s-au făcut nevăzuţi pe dată.

Nu mult timp după această întâmplare, prinţesa a ieşit în grădină să se plimbe şi a văzut că vârfurile copacilor începuseră să se usuce.

— Nu-i a bine! îşi zise ea. Se vede că i s-a întâmplat ceva rău soţului meu. Au trecut deja trei luni de când a plecat. Ar cam fi timpul să se întoarcă, dar el nici vorbă!

S-a gătit prinţesa de drum şi a plecat în căutarea lui. Mergea pe acelaşi drum pe care plecase soldatul. De ambele părţi erau păduri cu pomi în care cântau felurite păsări, iar motanii de peste mări spuneau poveşti.

A ajuns la locul unde nu mai erau copaci: drumul şerpuia prin câmp deschis.

— Unde a putut să dispară? Că doar n-a intrat în pământ!

Când s-a uitat mai bine, a văzut că într-un loc, mai departe de drum, se înălţa un copac la fel cu aceia pe lângă care trecuse, iar la umbra lui dormea soţul ei iubit.

A fugit într-un suflet până acolo, a început să-l zgâlţâie şi să-l înghiontească pentru a-l trezi, dar el – nimic! A început să-l ciupească, să-l înţepe cu acul, însă el rămânea nemişcat.

Atunci prinţesa, mânioasă, l-a blestemat:

— Somnoros netrebnic! Să te ia vântul turbat şi să te ducă într-un loc neştiut!

Nici n-a apucat ea să termine de rostit blestemul, că s-a şi iscat un vânt năprasnic, care l-a luat în vârtejul său pe soldat şi l-a dus departe de ochii prinţesei. Târziu şi-a dat ea seama ce a făcut, a izbucnit în lacrimi, a făcut cale întoarsă şi a trăit singură-singurică.

Vântul l-a purtat pe bietul soldat departe-departe, peste mări şi ţări, în cea de-a treizecea împărăţie, şi l-a lăsat pe o limbă îngustă de nisip, între două mări. Locul era aşa de strâmt, încât dacă se întorcea pe partea dreaptă

sau pe cea stângă, ajungea în mare şi se îneca.

A dormit bunul viteaz o jumătate de an, fără să-şi mişte măcar un deget. Când s-a trezit, a sărit în picioare şi a văzut de-o parte şi de alta valuri înspumate şi nimic altceva.

— Prin ce minune oi fi ajuns eu aici? se întrebă soldatul în sinea lui. Cine m-o fi adus aici?

A pornit-o de-a lungul ţărmului şi a ajuns la o insulă. Pe insula aceea era un munte înalt şi abrupt, atingând norii cu vârful, iar pe munte stătea un pietroi uriaş. S-a apropiat el de acel munte şi a văzut trei draci care se băteau. Erau toţi însângeraţi, iar în jur zburau smocuri de păr.

— Opriţi-vă, blestemaţilor! Pentru ce vă bateţi?

— Să vezi, zise unul. De trei zile ne-a murit tatăl şi a lăsat în urma lui trei obiecte magice: un covor zburător, o pereche de cizme fermecate care aleargă singure când le încalţi şi căciula fermecată, care te face nevăzut când o pui pe cap, iar noi nu ne descurcăm să le împărţim între noi.

— Ei, blestemaţilor! Şi de la nişte fleacuri ca astea v-aţi luat la bătaie? Dacă vreţi, vi le împart eu. O să fiţi mulţumiţi toţi trei. N-am să-l păgubesc pe niciunul!

— Bine, omule! Fă tu împărţeala!

— Daţi fuga prin pădurile de pini, adunaţi cam câte o sută de puduri de răşină fiecare şi aduceţi-o aici!

Dracii au fugit prin păduri, au adunat trei sute de puduri de răşină şi au adus-o soldatului.

— Acum aduceţi din iad cel mai mare cazan.

Dracii au adus un cazan uriaş, în care încăpeau cam patruzeci de butoaie, şi au pus în el toată răşina.

Soldatul a făcut focul sub cazan şi, de îndată ce s-a topit răşina, le-a poruncit dracilor să care cazanul în vârful muntelui şi s-o împrăştie peste tot, de jos până sus.

Dracii au făcut cât ai clipi din ochi ce le-a poruncit soldatul.

— Acum, le zise el dracilor, daţi brânci pietroiului ăstuia, să se rostogolească la vale. Care din voi o să-l ajungă din urmă primul, acela va avea voie să-şi aleagă

unul din cele trei obiecte fermecate. Cel care va ajunge al doilea, va alege unul din cele două obiecte rămase, iar ultimul obiect să-i revină celui care va ajunge al treilea.

Dracii au dat brânci pietroiului şi el a pornit-o la vale cu o iuţeală neînchipuită. Dracii s-au luat după el. Unul din ei a ajuns bolovanul din urmă şi era gata să-l atingă cu mâna, dar pietroiul l-a împins în răşină. Apoi al doilea drac a ajuns la pietroi, apoi cel de-al treilea. Toţi au păţit însă la fel: s-au lipit de răşină şi nu s-au mai putut mişca.

Soldatul a luat sub braţ cizmele fermecate şi căciula care îl făcea nevăzut pe cel ce şi-o punea pe cap, a urcat pe covorul zburător şi a plecat în căutarea ţării sale.

A zburat el ce a zburat, până a văzut o izbă. A coborât şi a intrat. Înăuntru era Baba Iaga Picior de Os, bătrână şi fără dinţi.

— Bună, bunicuţo! Spune-mi, cum pot s-o găsesc pe frumoasa mea prinţesă?

— Nu ştiu, dragule. N-am văzut-o niciodată şi nici n-am auzit de ea. Dar du-te peste nu ştiu câte mări şi ţări, la sora mea cea mijlocie. Ea ştie mai multe decât mine. Poate ţi-o spune ea!

Soldatul s-a aşezat pe covorul fermecat şi şi-a luat zborul. A trebuit să rătăcească mult prin lumea largă. Când i se făcea foame, cobora pe pământ în vreun oraş, îşi punea căciula fermecată, se făcea nevăzut, intra în prăvălii şi-şi lua de acolo tot ce-i poftea inima. Se întorcea apoi la covor, se aşeza pe el şi-şi lua zborul. Într-un târziu a ajuns la o altă izbă. A intrat şi a văzut-o pe Baba Iaga Picior de Os, sora mijlocie a celei dintâi. Era bătrână şi fără dinţi.

— Bună ziua, bunicuţo! Nu ştii cumva unde aş putea s-o găsesc pe frumoasa mea prinţesă?

— Nu, dragule! Nu ştiu. Dar du-te peste atâtea mări şi ţări, acolo unde trăieşte sora mea mai mare. Poate că ştie ea.

— Ah, baborniţă urâtă! De atâţia ani trăieşti pe lume, că şi dinţii i-ai pierdut pe toţi, dar nu ştii nimic bun!

S-a aşezat pe covor şi a plecat mai departe, spre sora cea mare a Babei Iaga. A călătorit mult, mult de tot, până

când a ajuns la capătul lumii. Acolo a văzut o izbă, iar mai departe nu mai era niciun drum, doar întuneric beznă.

„Dacă nici aici nu aflu nimic, n-am unde să mă mai duc”, îşi zise el. Intră în izbă şi dădu cu ochii de Baba Iaga Picior de Os, bătrână, căruntă şi fără niciun dinte în gură.

— Bună vreme, bunicuţo! Spune-mi, unde să-mi caut prinţesa?

— Aşteaptă puţin! Am să chem la mine vânturile şi am să le întreb, căci ele bântuie prin toată lumea şi ar trebui să ştie unde stă ea acum.

A ieşit în pridvor, a strigat cu glas tunător şi a scos un şuierat haiducesc. Deodată s-au pornit din toate părţile vânturi năprasnice, mai-mai să dărâme căsuţa.

— Mai încet, mai încet! s-a răstit la ele Baba Iaga.

De îndată ce s-au adunat toate vânturile, Baba Iaga a început să le întrebe:

— Vânturile mele năprasnice! Bântuiţi prin toată lumea şi nu se poate să n-o fi văzut pe undeva pe frumoasa prinţesă.

— Nu, n-am văzut-o nicăieri, i-au răspuns vânturile într-un glas.

— Dar sunteţi toate aici? întrebă Baba Iaga.

— Toate, afară numai de vântul de miazăzi.

Nu după multă vreme a sosit în zbor şi vântul de miazăzi. Bătrâna l-a întrebat:

— Pe unde mi-ai umblat până acum? Începusem deja să-mi pierd răbdarea aşteptându-te!

— Sunt vinovat, bunicuţă! Am trecut niţel în ţara cea nouă, unde trăieşte frumoasa prinţesă. I-a dispărut bărbatul fără veste şi acum o peţesc feluriţi ţari, regi şi prinţi.

— Şi cât de departe e ţara cea nouă?

— Mergând pe jos, îţi trebuie treizeci de ani, pe aripi zbori zece ani, iar dacă te port eu, ajungi în doar trei ceasuri.

Cu lacrimi în ochi, soldatul a început să se roage de vântul de miazăzi să-l poarte până în ţara cea nouă.

— Te-aş duce, îi răspunse vântul, numai dacă mi-i da

voie să mă zbengui prin ţara ta trei zile şi trei nopţi.

— Poţi să te zbengui şi trei săptămâni!

— Bine atunci! Lasă-mă să mă odihnesc vreo două-trei zile ca să-mi adun puterile şi, după aceea, pornim la drum.

Vântul de miazăzi s-a odihnit, şi-a adunat puterile şi i-a spus soldatului:

— Pregăteşte-te, frate! Acum plecăm! Numai să nu te temi. Nu vei păţi nimic!

Dintr-odată s-a stârnit o vijelie îngrozitoare, care l-a luat pe soldat, l-a ridicat în văzduh până la nori, purtându-l peste munţi şi ape şi, exact peste trei ceasuri, l-a coborât în împărăţia cea nouă, unde trăia frumoasa lui prinţesă.

La despărţire, vântul de miazăzi i-a spus soldatului:

— Rămâi cu bine, bunule viteaz! De drag ce-mi eşti, am hotărât să nu mă mai zbengui prin ţara ta.

— Păi, cum aşa?

— Dacă încep să-mi fac de cap pe-aici, nu va rămâne nicio casă în picioare în tot oraşul, iar pomii din grădini vor fi smulşi din rădăcini! Voi întoarce totul cu josul în sus.

— Bine, mergi sănătos şi îţi mulţumesc din suflet pentru ajutor, a zis soldatul, şi-a pus pe cap căciula fermecată, s-a făcut nevăzut şi s-a dus la castelul de piatră albă.

Cât lipsise el, toţi copacii din parcul castelului stătuseră cu vârfurile uscate, dar când s-a întors, pe dată au înverzit şi au înflorit.

A intrat în încăperea cea mare. Acolo, la o masă întinsă, stăteau toţi ţarii, regii şi prinţii care veniseră s-o peţească pe frumoasa prinţesă. Stăteau şi beau vinuri dulci. Cum ducea un peţitor paharul cu vin la gură, soldatul dădea cu pumnul şi-l spărgea. Toţi oaspeţii s-au mirat de cele văzute, iar frumoasa prinţesă s-a gândit în aceeaşi clipă că trebuie să i se fi întors soţul.

A aruncat o privire pe geam şi, văzând că toate vârfurile pomilor au prins viaţă, le-a spus peţitorilor săi o ghicitoare:

— Am avut un cufăraş cu o cheiţă de aur. Cheiţa

aceea am pierdut-o şi nu mai nădăjduiam să o găsesc. Dar acum cheiţa a apărut singură. Cine va ghici ghicitoarea, cu acela mă voi mărita!

Mult timp şi-au frământat minţile ţarii şi prinţii, dar de ghicit n-au putut să ghicească. Prinţesa zise:

— Arată-te, prieten drag!

Soldatul şi-a scos căciula fermecată, a luat-o pe prinţesă în braţe şi a început s-o sărute.

— Ăsta-i răspunsul la ghicitoare! a spus frumoasa prinţesă. Cufăraşul sunt eu, iar cheiţa de aur este credinciosul meu soţ.

Au fost nevoiţi peţitorii să plece. S-au întors cu toţii la curţile lor, iar frumoasa prinţesă şi soţul ei au rămas să trăiască şi avutul să şi-l sporească.

[]

Prinţul şi sluga

A fost odată un rege care avea un fiu. Fiul era încă băieţandru, dar era frumos şi la chip, şi la suflet. Tatăl său, regele, nu era nici arătos, nici bun la suflet, era chinuit tot timpul de lăcomie şi făcea tot ce-i stătea în putinţă pentru a scoate din orice cât mai multe foloase pentru sine.

Într-o zi regele a întâlnit un bătrân cu samuri, jderi, biberi şi vulpi.

— Stai, moşule! îi porunci regele. De unde eşti?

— De loc sunt din satul cutare, dar acum sunt slugă la Leşcii, duhul pădurii.

— Cum prindeţi voi animalele?

— Leşcii pune capcane, iar animalele proaste cad în ele.

— Ascultă, moşule! Am să te cinstesc cu vin şi-am să-ţi dau şi bani dacă-mi arăţi locurile unde puneţi capcanele.

Bătrânul n-a rezistat ispitei şi i-a destăinuit care sunt acele locuri. Regele a poruncit să fie prins Leşcii şi să fie ferecat într-un turn de fier din grădina palatului, iar în pădurile acestuia şi-a pus propriile capcane.

Leşcii stătea ferecat în turn şi privea pe un gemuleţ. Fiul regelui a ieşit cu dădacele să se plimbe prin grădină.

S-a apropiat de turnul de fier, iar Leşcii i-a strigat dinăuntru:

— Fiule de rege! Dă-mi drumul de aici, că am să-ţi fiu şi eu de folos cândva!

— Cum să-ţi dau drumul, dacă eşti încuiat?

— Du-te la mama ta şi spune-i să te caute în cap, că ai un păduche. Îţi pui capul la ea în poală şi, când o să înceapă să te caute de păduchi, pândeşte o clipă de nebăgare de seamă din partea ei, şterpeleşte-i cheia din buzunar şi vino să mă descui!

Prinţul a făcut întocmai: a şterpelit cheia din buzunarul mamei sale, a ieşit în grădină, şi-a încordat arcul, a slobozit o săgeată departe-departe şi le-a poruncit dădacelor s-o caute şi să i-o aducă. Dădacele au luat-o la goană după săgeată, iar prinţul a descuiat turnul de fier şi l-a slobozit pe Leşcii.

Duhul pădurilor a plecat să strice capcanele regelui. Văzând regele că nu se mai prind animalele, s-a supărat pe regină şi a început să strige:

— De ce ai dat cheia de la lacătul din turn ca să fie eliberat Leşcii?

Regele şi-a chemat curtenii, generalii şi senatorii şi le-a cerut s-o condamne pe regină la moarte sau la exil.

Nu i-a căzut bine prinţului că mama sa a fost învinuită din cauza lui. S-a dus la rege şi i-a mărturisit totul, aşa cum se întâmplase. S-a mâhnit regele. Ce era de făcut? Să-l condamne la moarte nu se cădea: era doar fiul lui. Curtenii, generalii şi senatorii au hotărât să fie lăsat să plece unde o vedea cu ochii. I-au dat o traistă şi o slugă şi l-au izgonit de la palat.

A ieşit prinţul împreună cu sluga sa în câmp deschis. Au mers ei cale lungă, până au dat de o fântână. Prinţul îi spuse slugii:

— Du-te după apă!

— Nu mă duc! i-a răspuns sluga.

Au plecat mai departe. Au mers cât au mers şi au ajuns la o altă fântână.

— Du-te şi adu apă! îi porunci prinţul slugii sale. Mi-e

sete!

— Nu mă duc! i-a răspuns sluga.

Au pornit iarăşi la drum şi au dat de a treia fântână. Sluga n-a vrut nici de această dată să-i aducă apă prinţului. Atunci s-a dus el singur. A coborât în fântână, iar sluga a trântit capacul peste el şi i-a spus:

— Nu te las să ieşi de acolo decât dacă ai să recunoşti că prinţul sunt eu, iar tu sluga mea!

Prinţul n-a avut încotro, s-a învoit şi i-a dat în scris cu propriul sânge că aşa va face. Apoi şi-au schimbat straiele şi au pornit mai departe.

Au ajuns într-o altă împărăţie şi s-au dus la palat, la ţar: sluga înainte, iar prinţul după el. Ţarul l-a primit pe cel dintâi ca pe un oaspete de vază, l-a aşezat cu el la masă, şi a început sluga să huzurească fără nicio grijă în palat. Îi spuse sluga ţarului:

— Înălţimea Ta, dă-i ceva de lucru şi slugii mele! Trimite-l măcar la bucătărie.

Zis şi făcut! Prinţul a fost dus la bucătărie şi pus să care lemne şi să frece oalele. N-a trecut multă vreme şi prinţul a învăţat să gătească mai bine decât bucătarii ţarului. Ţarul a aflat de acest lucru, l-a îndrăgit şi a început să-i dăruiască aur. Bucătarilor nu le-a convenit şi au început să-i caute nod în papură ca să scape de el.

Într-o zi, prinţul a făcut o plăcintă şi a pus-o la cuptor, iar bucătarii au presărat otravă peste ea. S-a aşezat ţarul la masă şi abia a pus mâna pe cuţit ca să taie plăcinta, că a dat buzna în sală un bucătar şi a strigat:

— Înălţimea Ta! Nu mânca! Bucătarul cel nou a pus otravă în plăcintă!

Apoi a spus câte şi mai câte despre el, toate neadevărate.

Ţarul a tăiat o bucată de plăcintă şi i-a aruncat-o câinelui său. Acesta, cum a înşfăcat-o, a şi murit. L-a chemat pe prinţ şi a început să se răstească la el cu glas ameninţător:

— Cum ai îndrăznit să-mi pui otravă în plăcintă? Am să-i poruncesc călăului să te dea unei morţi năprasnice!

— Nu am cunoştinţă de asta, Măria Ta! se dezvinovăţi prinţul. Se vede treaba că mă pizmuiesc bucătarii pentru că te porţi frumos cu mine şi au făcut-o înadins, ca să plătesc pentru o vină care nu-i a mea.

Ţarul l-a iertat şi a poruncit să fie trimis la grajduri să se îngrijească de cai.

Într-o zi, când prinţul ducea caii la adăpat, i-a ieşit în cale duhul pădurilor.

— Bună vreme, fiu de rege! Vino la mine în ospeţie!

— Mă tem să nu pierd caii…

— Nu te teme! Hai să mergem!

Prinţul a primit şi, pe dată, a apărut ca din pământ casa lui Leşcii. Acesta avea trei fete. O întrebă el pe cea mare:

— Ce-i poţi dărui fiului de rege pentru că m-a scos din turnul de fier?

Fata îi răspunse:

— Am să-i dau faţa de masă fermecată.

A ieşit prinţul din casă cu darul şi a văzut că erau laolaltă toţi caii. A desfăcut faţa de masă şi pe ea au apărut toate bunătăţile pe care şi le dorea: şi mâncare, şi băutură.

A doua zi, când prinţul ducea caii la adăpat, i-a ieşit iarăşi în cale duhul pădurilor şi l-a chemat la el în ospeţie. Când au intrat în izbă, a întrebat-o pe fata cea mijlocie:

— Tu ce-i poţi da fiului de rege?

— Am să-i dăruiesc o oglinjoară. Va vedea în ea tot ce va voi!

A treia zi, Leşcii l-a dus din nou acasă la el şi a întrebat-o pe fata cea mică:

— Iar tu? Ce-i meneşti fiului de rege?

— Îi dăruiesc un fluieraş. Cum îl va duce la gură, pe dată vor apărea muzicanţii şi cântăreţii.

A început să trăiască prinţul în huzur şi veselie: mânca şi bea tot ce-i dorea inima, ştia totul şi vedea totul, iar muzica îi cânta toată ziua. Un trai şi-o viaţă! Iar caii erau o minunăţie: şi sătui, şi odihniţi, şi iuţi de picior.

A început ţarul să se laude fiicei sale preferate că i-a trimis Dumnezeu un grăjdar pe cinste. Dar frumoasa

prinţesă îl băgase şi ea în seamă pe grăjdar. Cum era să nu-i sară în ochi frumoasei fete bunul viteaz? I-a încolţit dorinţa să afle cum de sunt caii, sub îngrijirea noului grăjdar, mai iuţi şi mai odihniţi decât au fost la toţi ceilalţi.

— Ia să mă duc eu la el să văd cum o duce, sărmanul!

Se ştie bine că ceea ce-şi pune femeia în cap, aceea şi face! A pândit momentul când prinţul şi-a dus caii la adăpost, a intrat în odaia lui şi, când s-a uitat în oglinjoară, şi-a închipuit care-i secretul. Fără să stea pe gânduri, a luat faţa de masă, oglinjoara şi fluieraşul şi le-a dus cu sine.

În această vreme, ţarului i s-a întâmplat un mare necaz: i-a fost călcată împărăţia de o dihanie cu şapte capete şi a cerut să i-o dea de fiică-sa de nevastă.

— Dacă nu mi-o dă de bunăvoie, o iau cu de-a sila! zise dihania şi îşi împânzi oştile în jurul palatului, multe câtă frunză şi iarbă.

Nu i-a plăcut acest lucru ţarului. A strâns oaste de prin toată împărăţia şi a chemat toţi cnejii şi toţi vitejii, zicându-le că aceluia care va răpune înspăimântătoarea dihanie îi va da jumătate de împărăţie şi fata de soţie.

S-au gătit cnejii şi vitejii de război şi au plecat să se lupte, să înfrunte dihania cu şapte capete. Împreună cu oastea ţarului a plecat şi sluga ce se dădea drept prinţ. A încălecat şi grăjdarul pe un cal sur şi a plecat şi el în urma celorlalţi. Cum mergea el aşa, îi iese în întâmpinare Leşcii.

— Încotro te-ai pornit, fiu de rege?

— La luptă.

— Cu mârţoaga asta n-ai să ajungi prea departe. Şi mai eşti şi grăjdar! Hai la mine acasă!

Duhul l-a adus acasă, i-a turnat un pahar de votcă, iar prinţul l-a băut.

— Cum e? îl întrebă Leşcii. Simţi cum ţi s-a mărit puterea?

— Şi încă cum! Dacă aş avea un drug de fier de vreo cincizeci de puduri, l-aş arunca în sus, l-aş lăsa să-mi cadă în cap şi nici n-aş simţi.

Leşcii i-a mai dat un pahar.

— Dar acum? Te simţi mai în putere?

— Dacă aş avea un drug de fier de o sută de puduri, l-aş arunca în sus şi nici n-aş băga de seamă dacă mi-ar cădea în cap.

I-a mai turnat un pahar:

— Cum e acum puterea ta?

— Dacă s-ar înălţa un stâlp până la cer, aş putea să-l apuc şi să întorc lumea!

Leşcii i-a dat o băutură dintr-un alt butoi şi puterea prinţului a mai scăzut, cam cu a şaptea parte. L-a scos apoi în pridvor, a scos un chiot haiducesc şi, ca din pământ, s-a ivit un cal negru ca pana corbului, care alerga spre ei făcând pământul să-i tremure sub copite şi scoţând flăcări pe nări şi fum pe urechi. A ajuns la pridvor şi s-a aşezat în genunchi.

— Iată şi calul tău!

I-a mai dat un buzdugan pentru luptă şi o cravaşă de mătase. A ajuns prinţul în faţa oştirii duşmane pe calul său negru. S-a uitat şi şi-a zărit sluga tremurând de frică sus, într-un mesteacăn.

Prinţul şi-a altoit calul de vreo două ori cu cravaşa de mătase şi s-a avântat asupra oştirii duşmane. A tăiat multe capete şi pe mulţi luptători i-a călcat în copitele calului. Apoi a retezat toate cele şapte capete ale dihaniei.

Prinţesa a văzut totul. Nu s-a putut stăpâni să nu se uite în oglinjoara fermecată, să vadă pe mâna cui va ajunge. A ieşit cu grabă înaintea învingătorului şi l-a întrebat:

— Cum să-ţi mulţumesc?

— Sărută-mă, frumoasă fată!

Prinţesa nu s-a ruşinat: l-a strâns la piept şi l-a sărutat atât de tare, încât a auzit toată oştirea.

Prinţul a dat bice calului şi s-a făcut nevăzut. S-a întors la palat şi s-a băgat într-un colţişor, ca şi cum nici n-ar fi fost la luptă. Iar sluga se lăuda la toţi:

— Eu am fost cel care i-a venit de hac hidoşeniei cu şapte capete!

Ţarul l-a întâmpinat cu mare cinste, i-a spus că îi va

da fata de soţie şi a pornit un mare banchet în cinstea lui.

Numai că prinţesa nu era proastă. I-a spus tatălui că îi vuieşte capul de durere. Logodnicul numit de ţar nu ştia ce să facă, pe unde să scoată cămaşa.

— Tătucă! îi zise el ţarului. Dă-mi o corabie să plec după leacuri pentru logodnica mea. Şi porunceşte să vină şi grăjdarul cu mine. M-am legat atât de tare de el!

Ţarul s-a învoit, i-a dat o corabie şi pe grăjdar. Sluga a plecat cu corabia. După o bucată de vreme de mers pe mare, sluga a poruncit să fie făcut un sac mare în care prinţul să fie băgat şi aruncat în valuri.

Prinţesa, uitându-se în oglinjoara fermecată, a văzut că-i necaz mare. S-a urcat într-o caretă şi s-a grăbit spre ţărmul mării. Acolo aştepta deja Leşcii, stând jos şi împletind un năvod.

— Om bun! îi zise prinţesa. Ajută-mă să trec de un mare necaz! Sluga cea rea l-a înecat pe prinţ!

— Cu mare plăcere, frumoasă fată. Uite, şi năvodul e gata! Pune-ţi mâna albă pe el!

Prinţesa a aruncat năvodul în marea cea adâncă, l-a scos pe prinţ din apă şi l-a luat cu sine, iar acasă i-a povestit totul de-a fir-a-păr ţarului.

Pe dată s-a întins nuntă mare. Ţarul avea din belşug şi mied, şi vin.

Sluga a cumpărat tot felul de leacuri şi s-a întors la palat. De cum a intrat, străjile au şi pus mâna pe el. A căzut în genunchi şi a început să-şi ceară iertare, dar era prea târziu. Cât ai clipi din ochi, l-au şi împuşcat, chiar în faţa porţii.

Nunta prinţului a fost plină de veselie. Toate cârciumile şi birturile din întreaga împărăţie au stat deschise şi oamenii de rând au băut fără plată o săptămână încheiată. Şi eu pe acolo m-am nimerit, vin şi mied am sorbit, pe mustăţi se prelingea, dar în gură n-ajungea.

[]

Sila Ţarevici şi Ivan Cămaşă Albă

A fost odată un ţar cu numele de Hotei şi avea trei feciori. Pe mezin îl chema Sila Ţarevici. Fraţii lui mai mari s-au rugat de tatăl lor să-i lase să plece în plimbare prin alte ţări, să cunoască lumea şi lumea să-i cunoască pe ei. Ţarul le-a dat câte o corabie şi i-a lăsat să plece. A venit şi Sila Ţarevici la tatăl său şi l-a rugat cu lacrimi în ochi să-l lase şi pe el să plece în lume cu fraţii săi.

— Sila Ţarevici, fiul meu iubit! Eşti încă necopt şi neobişnuit cu greutăţile drumului. Rămâi mai bine acasă! îi zise ţarul.

Dar Sila Ţarevici atât s-a rugat să-l lase şi pe el, încât tatăl nu a mai avut încotro, i-a dat o corabie şi s-a învoit să-l lase să plece cu fraţii săi. S-au urcat cei trei ţarevici pe corăbiile lor, s-au desprins de ţărm şi au ieşit în largul mării: fratele cel mare în frunte, cel mijlociu după el, iar Sila Ţarevici ultimul.

Cum pluteau ei aşa pe valuri, le-a ieşit în cale un coşciug prins în chingi de fier. Fraţii mai mari au trecut pe lângă el, iar Sila Ţarevici le-a poruncit matrozilor săi să coboare o barcă şi să aducă pe corabie coşciugul. Zis şi făcut! A doua zi s-a stârnit un vânt năprasnic, a abătut din drum corabia lui Sila Ţarevici, a purtat-o într-un loc necunoscut şi a împotmolit-o la mal.

Ţareviciul a coborât pe ţărm şi a dat poruncă matrozilor să îngroape coşciugul în pământ. Apoi le-a spus să-l aştepte acolo un an, doi, trei, până se va întoarce, iar el a plecat de unul singur.

A mers el pe jos trei zile încheiate fără să vadă nici ţipenie în faţa lui, iar din urmă nu l-a ajuns nimeni. În cea de-a patra zi, a auzit paşii cuiva care fugea în spatele lui. A întors privirea şi a văzut că se ţinea după el un om îmbrăcat în alb. Când l-a ajuns, omul i s-a aruncat la picioare şi a început să-i mulţumească pentru că l-a salvat.

— Pentru ce îmi mulţumeşti atât? l-a întrebat ţareviciul.

— Cum să nu-ţi mulţumesc, tinere Sila Ţarevici? Eu eram în acel coşciug pe care l-ai scos din mare şi ai poruncit să fie îngropat în pământ. Dacă nu erai tu, aş fi

rătăcit o veşnicie pe mare.

— Şi cum ai ajuns în coşciug?

— Eu sunt Ivan Cămaşă Albă, un mare eretic. Mama mea m-a blestemat: a poruncit să fiu legat în coşciug, iar coşciugul să fie ferecat în fiare şi aruncat în mare. Doi ani am plutit pe valuri şi nu m-a luat nimeni. Numai ţie ţi s-a făcut milă. Mă închin ţie că m-ai salvat şi mă leg să-ţi fiu slugă credincioasă. Dacă ai să ai poftă să te însori, să-mi spui, fiindcă o ştiu pe prinţesa Truda, care ţi s-ar potrivi de minune.

— Dacă prinţesa de care zici este şi frumoasă, eu sunt gata să mă însor cu ea.

Acestea fiind zise, au pornit-o la drum împreună şi au mers cale lungă, zi de vară până-n seară, ajungând într-un târziu în împărăţia unde trăia prinţesa Truda. Pretutindeni se înălţau ţepe, iar în vârful fiecăreia era înfipt câte un cap de voinic. Pe o singură ţeapă nu era nimic.

Sila Ţarevici a fost cuprins de groază şi a întrebat ce-i cu ele.

— Sunt capetele tuturor vitejilor care au peţit-o pe prinţesa Truda, i-a răspuns Ivan Cămaşă Albă. Dar tu nu te teme! Mergi cu capul sus!

Sila Ţarevici s-a dus la palat şi, de cum a intrat, i-a ieşit în întâmpinare regele însuşi, l-a luat de mână, l-a condus prin sălile uriaşe şi a început să-l iscodească.

— Cine eşti, tinere viteaz? Din ce împărăţie eşti? De unde vii? Al cui fiu eşti şi care ţi-e numele?

— Sunt fiul ţarului Hotei, mă numesc Sila Ţarevici şi am venit s-o peţesc pe fiica ta, frumoasa prinţesă Truda.

Regele s-a bucurat să aibă ca oaspete un peţitor ca Sila Ţarevici. Şi-a adunat cnejii şi boierii şi l-a cununat pe tânăr cu prinţesa. Apoi s-au aşezat la mese de stejar acoperite cu feţe de masă albe şi pline cu toate bunătăţile. A venit vremea ca mirele şi mireasa să se retragă în camera lor.

Ivan Cămaşă Albă l-a chemat pe Sila Ţarevici şi i-a spus:

— Când ai să te culci lângă soaţa ta, ea o să înceapă

să te strângă în braţe, să te drăgălească şi să te sărute. Tu să te prefaci că dormi, altfel ai să te prăpădeşti, iar capul îţi va sta înfipt în ţeapa pe care ai văzut-o slobodă. Iar când o să-şi lase mâna pe tine şi vei simţi o greutate în piept, să sari din pat şi s-o baţi cu ciomagul din toate puterile, pentru că prinţesa a fost îndrăgită de un duh necurat care vine la ea în fiecare noapte în chip de zmeu cu şase capete şi se preface în om. Eu am să stau la pândă la uşă.

Sila Ţarevici a băgat la cap ce i-a spus Ivan Cămaşă Albă, s-a dus cu frumoasa lui soţie în dormitor şi s-a culcat. Prinţesa a început să-l îmbrăţişeze, să-l drăgălească şi să-l sărute, dar fiul de ţar a rămas ca de lemn. Prinţesa şi-a lăsat mâna pe el şi l-a apăsat aşa de tare, că ţareviciul abia şi-a venit în fire. A sărit din pat, a pus mâna pe un par şi a început s-o bată cu toată puterea, până când a prăvălit-o la podea. Deodată s-a iscat o viforniţă, care nu era altceva decât zmeul cu şase capete, venit să-l piardă pe ţarevici. Ivan Cămaşă Albă a pus mâna pe paloş şi a început să se lupte cu zmeul. S-au luptat trei ceasuri încheiate. Ivan i-a retezat două capete şi l-a pus pe fugă.

Dimineaţa, regele şi-a trimis sfetnicul să afle cum se simte ginerele lui. Când a aflat vestea că e viu şi nevătămat, regele s-a bucurat, pentru că era primul care scăpase de moarte. Toată ziua aceea regele a petrecut-o împreună cu ginerele său: au mâncat, au băut şi s-au veselit.

În cea de-a doua noapte s-a întâmplat la fel ca în prima. Ivan Cămaşă Albă i-a mai retezat zmeului două capete.

În cea de-a treia noapte, Sila Ţarevici şi-a bătut din nou prinţesa, iar Ivan Cămaşă Albă s-a luptat cu zmeul şi i-a retezat şi ultimele două capete, i-a ars leşul, iar cenuşa a împrăştiat-o pe câmp.

A trecut un an şi Sila Ţarevici a cerut învoirea socrului său să plece să-şi vadă părinţii. Regele s-a învoit. Ţareviciul s-a pornit la drum împreună cu soţia sa. După ce au străbătut o jumătate din calea ce-i despărţea de împărăţia ţarului Hotei, s-au oprit şi şi-au întins corturile.

Ivan Cămaşă Albă a făcut un foc mare, a luat paloşul şi a despicat-o pe prinţesă în două. Ţareviciul a început să verse lacrimi amare.

— Nu plânge, căci va fi iarăşi vie! îi spuse Ivan.

De îndată ce a fost despicată, din prinţesă au început să ţâşnească tot felul de lighioane, unele mai hidoase decât altele.

— Vezi ce de spurcăciuni? l-a întrebat Ivan Cămaşă Albă pe ţarevici. Toate acestea sunt duhuri rele care au sălăşluit în soţioara ta.

Au ars toate lighioanele, iar apoi Ivan Cămaşă Albă a lipit la loc trupul prinţesei şi l-a stropit cu apă vie. În aceeaşi clipă frumoasa femeie a înviat şi s-a făcut atât de blândă, pe cât fusese de rea.

— Iar acum, Sila Ţarevici, rămâi cu bine! N-ai să mă mai întâlneşti niciodată! a zis Ivan Cămaşă Albă şi s-a făcut nevăzut.

Sila Ţarevici, împreună cu prinţesa Truda, au ajuns la ţărmul mării, s-au urcat în corabia care aştepta acolo de un an de zile şi au plecat spre împărăţia ţarului Hotei, părintele lui Sila Ţarevici.

[]

Vânătorul cel lipsit de noroc

Era odată ca niciodată un vânător tare sărac. De câte ori se ducea în pădure să vâneze păsări, nu avea noroc şi se întorcea acasă cu tolba goală. Din această pricină, lumea îl numea „vânătorul cel ghinionist”. A ajuns până într-acolo, că nu mai avea nicio cojiţă de pâine prin cămară şi niciun bănuţ în pungă. De trei zile, sărmanul ghinionist nu mai pusese nimic în gură. De trei zile rătăcea prin pădure, tremurând de frig şi de foame. A ajuns într-o poieniţă, s-a întins pe iarbă şi şi-a îndreptat ţeava puştii către tâmplă, cu gând să pună capăt suferinţei sale, dar a auzit un foşnet ciudat, ce venea parcă din iarba deasă, şi s-a oprit. S-a ridicat, s-a apropiat de locul de unde venea foşnetul, s-a aplecat şi a văzut că iarba deasă ascundea o prăpastie adâncă. Din ea s-a ridicat o piatră pe care stătea

o tigvă. Dinăuntru abia se auzea un glas firav:

— Om bun, trecătorule, dă-mi drumul de-aici, că ţi-oi fi şi eu ţie de folos! Îţi promit…

— Cine eşti, prietene? a întrebat vânătorul cel ghinionist.

— Eu nume n-am şi sunt nevăzut, i-a răspuns vocea din interior. Dar, dacă vrei, poţi să-mi spui Murza! Un vrăjitor rău m-a închis în această tigvă şi m-a pecetluit cu inelul lui Solomon. Am stat aici timp de şaptezeci de ani, până când ai venit tu!

— Bine! a spus vânătorul cel ghinionist. Îţi redau libertatea. Vreau să văd cum ai să te ţii de promisiune.

Vânătorul a rupt pecetea şi a deschis tigva, dar înăuntru n-a văzut nimic.

— Ei, unde eşti, prietene? a întrebat el.

— Sunt aici, lângă tine! i-a răspuns glasul.

Vânătorul s-a uitat în jur, dar lângă el nu era nimeni.

— Ei, Murza! a strigat el.

— Ce poruncești? Voi fi sluga ta pentru trei zile şi tot ce vei dori îţi voi îndeplini. Trebuie doar să spui: „Du-te nu ştiu unde şi adu-mi nu ştiu ce!”.

— Bine! a spus vânătorul. Doar tu ştii prea bine ce-mi trebuie mie. Du-te nu ştiu unde şi adu-mi nu ştiu ce!

Nici n-a apucat vânătorul cel ghinionist să termine de rostit vorbele acestea, că în poieniţă a apărut ca din pământ o masă mare pe care au poposit, venind parcă din iarbă, nenumărate farfurii, pline ochi cu tot felul de bucate, cum numai la un ospăţ împărătesc se mai putea vedea. Vânătorul s-a grăbit să se aşeze la masă, şi-a potolit foamea, s-a ridicat, s-a închinat la cele patru zări, a făcut o plecăciune şi a zis:

— Mulţumesc!

Masa, cu tot ce rămăsese pe ea, a dispărut ca prin farmec, iar el a pornit-o la drum. După o bucată de vreme, a simţit că îl dor picioarele. Tocmai atunci trecea pe acolo un ţigan care avea un cal de vânzare.

— Dacă aş fi avut bani, îşi zise vânătorul cel ghinionist, mi-aş fi cumpărat calul acesta, că nu mai pot de

picioare! Dar aşa, când îmi suflă vântul prin buzunare?... Ce-ar fi să-i spun prietenului Murza?

— Ce porunceşti? s-a auzit glasul acestuia.

— Du-te nu ştiu unde şi adu-mi nu ştiu ce!

N-a trecut un minut şi vânătorul a auzit zornăit de bani în tolba sa. Curgea aurul în ea, iar el nu vedea de unde.

— Îţi mulţumesc din suflet că îţi respecţi cuvântul dat! a spus vânătorul şi a început să se târguiască pentru cal.

După ce a încheiat târgul, vânătorul a început să numere banii, iar ţiganul a rămas cu gura căscată, minunându-se cât aur putea avea cumpărătorul în tolbă.

Despărţindu-se de vânătorul cel ghinionist, ţiganul s-a afundat în pădure şi a tras un fluierat zdravăn. La fluierul lui însă n-a venit niciun răspuns, afară doar de ecou.

„Se vede treaba că dorm încă!”, şi-a spus el şi a intrat în peştera în care se odihneau tâlharii, tolăniţi pe nişte blănuri uriaşe, întinse pe jos.

— Ce faceţi, fraţilor? Dormiţi? Ia mişcaţi-vă! strigă ţiganul. Dacă nu vă grăbiţi, îl scăpaţi pe şoim! Umblă de unul singur prin pădure, iar tolba îi e doldora de aur. Sculaţi-vă mai repede!

Tâlharii au sărit ca arşi, s-au aruncat pe cai şi s-au năpustit după vânătorul cel ghinionist. Acesta a auzit tropot de copite şi a văzut că din toate părţile se reped asupra lui tâlharii.

— Murza! a strigat el.

— Aici sunt! s-a auzit glasul cunoscut.

— Du-te nu ştiu unde şi adu-mi nu ştiu ce!

Pădurea s-a umplut de larmă şi de undeva, de după copaci, s-au repezit asupra tâlharilor forţe nevăzute care i-au doborât de pe cai, i-au culcat la pământ şi i-au ciomăgit zdravăn. Dar cine erau cei care-i dovediseră pe tâlhari, că nu se vedea nimeni?! Tâlharii zăceau laţi la pământ, iar vânătorul cel ghinionist şi-a văzut de drumul său. Cântând şi fluierând, a ieşit din pădure şi s-a apropiat de oraşul de scaun. Sub zidurile lui era întinsă o tabără de corturi, care

adăpostea o mulţime de luptători. Curios, vânătorul a întrebat ce se întâmplă. I s-a răspuns că spre oraş vine o hoardă mare a hanului tătarilor. Nu cu mult timp în urmă, hanul o ceruse de soţie pe ţarevna Milovzora cea Preafrumoasă şi, pentru că a fost refuzat, a hotărât să calce ţara pentru a o învăţa minte.

S-a întâmplat ca vânătorul cel ghinionist s-o vadă de câteva ori la vânătoare pe Milovzora. Ţarevna călărea un falnic armăsar, ţinând suliţa de aur în mână, iar tolba cu săgeţi strălucitoare în spate. Când îşi descoperea faţa, aceasta radia precum soarele de primăvară. Ţi-era drag s-o priveşti, iar sufletul ţi se încălzea.

Auzind vestea năvălirii tătarilor, vânătorul a căzut pe gânduri, apoi a strigat:

— Murza, du-te nu ştiu unde şi adu-mi nu ştiu ce!

Şi pe dată s-a trezit îmbrăcat în straie scumpe: postavul era prefăcut în catifea, caftanul îi era tivit cu aur, de pe umeri îi cădea o pelerină bogată, iar pe cap purta un coif împodobit cu pene de struţ, încheiat cu pietre scumpe, în care erau prinse perle.

Astfel îmbrăcat, vânătorul cel ghinionist s-a dus la palat şi i-a spus ţarului că a venit să zdrobească armata duşmană dacă se învoieşte s-o mărite pe ţarevna Milovzora cea Preafrumoasă cu el.

Ţarul s-a mirat, dar nu s-a grăbit să-l refuze. L-a întrebat pe nou-venit care-i sunt numele, rangul şi averea.

— Eu sunt vânătorul cel ghinionist, stăpânul lui Murza Nevăzutul, a răspuns el.

„N-o fi luat-o razna?”, se gândi ţarul. „Cu toate că, după înfăţişare, nu aduce cu unul plecat cu sorcova!”

Curtenii l-au văzut pe necunoscut şi i-au spus ţarului că parcă ar aduce la chip cu vânătorul cel ghinionist, însă nu puteau spune cum de s-a îmbogăţit aşa de repede.

Ţarul i-a zis vânătorului:

— Ai auzit ce-au spus curtenii mei? Bagă de seamă! Dacă mă minţi, să-ţi iei adio de la viaţă, fiindcă unde-ţi stau picioarele o să-ţi stea şi capul! Să văd cum o să luptaţi tu şi Murza al tău cel Nevăzut cu năvălitorul duşman!

— Măria Ta, unica mea nădejde! i-a răspuns vânătorul. Doar o vorbă trebuie să rostesc şi treaba va fi ca şi făcută!

— O să vedem! zise ţarul. Dacă spui adevărul, o să-ţi dau fata de nevastă, altminteri am să poruncesc să ţi se reteze ţeasta!

Vânătorul şi-a zis în gând: „Fie ce-o fi! Ori la bal, ori la spital!” şi a şoptit:

— Murza, du-te nu ştiu unde şi adu-mi nu ştiu ce!

Au trecut câteva minute bune, dar nu s-a auzit nimic şi nu s-a văzut nimic. Vânătorul s-a făcut alb ca varul. Furios, ţarul a poruncit să fie ferecat în lanţuri.

Deodată însă au răsunat împuşcături şi bubuituri de tun în faţa palatului. Ţarul şi curtenii săi au dat fuga în pridvor şi nu mică le-a fost uimirea când au văzut că din dreapta şi din stânga curgeau spre palat, ca nişte puhoaie, şiruri nesfârşite de oşteni cu arme şi flamuri. O asemenea oştire nu avea nici măcar ţarul. Nu le venea să-şi creadă ochilor.

— Nu, nu te înşeli, Măria Ta! zise vânătorul cel ghinionist. Este oastea Nevăzutului de care îţi spuneam.

— Să-i alunge pe duşmani, să nu mai rămână pe-aici picior de cotropitor!

Vânătorul le-a făcut oştenilor un semn cu batista, iar aceştia au făcut stânga-împrejur, îndreptându-se spre duşman, în sunetele marşului de război. S-a lăsat o ceaţă deasă şi regimentele s-au avântat în luptă. Când pâcla s-a risipit, nu s-a mai văzut nici urmă de oşteni.

Vânătorul a fost poftit la masă în iatacul ţarului, care a început să-l iscodească despre Murza Nevăzutul. Nici n-au început bine masa, că a şi sosit de pe câmpul de luptă vestea că duşmanul a fost nimicit, iar cei rămaşi în viaţă au luat-o la goană. Tătarii s-au risipit ca potârnichile, lăsându-şi corturile pustii. Ţarul i-a mulţumit vânătorului pentru isprava sa, iar ţarevnei sale i-a spus că i-a găsit un mire destoinic.

Auzind aceste vorbe, Milovzora s-a fâstâcit, a roşit şi din ochi i-au izvorât lacrimi care căzeau pe podea şi se

prefăceau în perle şi diamante. Nici vânătorul nu era tocmai în apele lui: se pierduse cu totul şi bolborosea ceva în şoaptă, ca pentru sine.

Curtenii s-au repezit să adune de pe jos lacrimile ţarevnei prefăcute în pietre scumpe.

După scurt timp, Milovzora şi-a venit în fire, a început să râdă vesel şi i-a dat mâna vânătorului. Toată era o bucurie, iar în ochi i se citea iubirea. Aici a început nunta şi s-a terminat povestea.

[]

Ţareviciul Ivan şi prinţesa Marfa

Era odată un ţar care ţinea în temniţă un bătrânel cu mâini de fier, capul de tuci şi trupul de aramă. Era şiret bătrânul şi se vedea că fusese om de vază.

Ivan Ţarevici, fiul ţarului, copil fiind, se juca într-o zi pe lângă închisoare. Bătrânul întemniţat îl chemă la el şi îl rugă:

— Ivan Ţarevici! Rogu-te, dă-mi apă să-mi potolesc setea!

Fiul ţarului, încă mic şi neştiutor, i-a dus apă, iar bătrânul, cum a băut-o, cum s-a făcut nevăzut. Vestea a ajuns la urechile ţarului, iar acesta a poruncit ca Ivan Ţarevici să fie izgonit din împărăţie.

Ivan a plecat încotro a văzut cu ochii. A umblat el mult timp, până când a ajuns într-o altă împărăţie, taman la ţar, unde s-a tocmit slugă. Ţarul l-a făcut grăjdar, dar el nu se îngrijea defel de cai, ci dormea toată ziua în grajd. Starostele grăjdarilor l-a bătut de multe ori pentru asta. Ivan Ţarevici îndura totul fără să cârtească.

Într-o bună zi a venit un rege s-o ceară pe fiica ţarului de nevastă, dar aceasta n-a primit şi atunci regele i-a declarat război ţarului. Ţarul a plecat cu oastea la luptă, iar frâiele împărăţiei le-a lăsat în mâinile fiicei sale, prinţesa Marfa.

Ea băgase de seamă mai dinainte că Ivan Ţarevici nu-i om de rând şi de aceea l-a făcut guvernator al unui ţinut.

Ivan Ţarevici a plecat în acel loc şi s-a apucat de

treabă. Odată s-a pregătit să meargă la vânătoare, dar nici n-a apucat bine să ajungă în câmp, că i-a ieşit în cale omul de aramă cu mâini de fier şi capul de tuci.

— Bună vreme, Ivan Ţarevici! i-a spus bătrânul.

Ivan s-a închinat în faţa lui, iar bătrânul l-a îmbiat:

— Hai la mine în vizită!

Ţareviciul s-a învoit şi au plecat. Bătrânul l-a poftit într-o casă bogată şi i-a poruncit mezinei sale:

— Adu-ne de mâncare şi o cupă de jumătate de vadră cu vin!

Au mâncat ei bine-bine de tot şi fata a adus o cupă de jumătate de vadră de vin şi a pus-o în faţa lui. Ivan Ţarevici s-a împotrivit:

— N-am să dovedesc s-o beau!

Bătrânul a stăruit s-o bea. Ivan a luat-o şi a sorbit-o dintr-o suflare, apoi au ieşit să se plimbe. Au ajuns în dreptul unui bolovan uriaş, de vreo cinci sute de puduri.

Bătrânul îi zise:

— Ivan Ţarevici, ia saltă bolovanul ăsta!

„Cum să-l salt?”, se întrebă Ivan. „De unde atâta putere? Dar hai să încerc totuşi!” S-a aplecat şi l-a săltat ca pe un fulg şi după aceea s-a mirat şi el: „Dar chiar, de unde atâta putere?! Se vede treaba că din vinul bătrânului”.

S-au plimbat cât s-au plimbat şi s-au întors acasă la moşneag. Bătrânul i-a poruncit fiicei sale mijlocii să-i aducă lui Ivan Ţarevici o cupă de o vadră cu vin. Ivan a luat cupa fără să cârtească şi a dat vinul pe gât dintr-o singură suflare.

Au ieşit din nou la plimbare şi au ajuns în dreptul unui bolovan de o mie de puduri.

Bătrânul îi zise lui Ivan:

— Ia mută din loc bolovanul!

Ivan l-a apucat pe dată, l-a ridicat şi s-a mirat în gând: „Câtă putere pot să am!”.

S-au întors acasă la bătrân şi acesta i-a poruncit fiicei sale celei mai mari să-i aducă lui Ivan Ţarevici o cupă de o vadră şi jumătate plină cu vin alb. Ivan Ţarevici a băut-o şi

pe aceasta dintr-o singură sorbire.

Au ieşit iarăşi la plimbare. Ivan Ţarevici a ridicat cu uşurinţă un bolovan greu de o mie de puduri şi jumătate. Atunci bătrânul i-a dat faţa de masă fermecată şi i-a spus:

— Acum, Ivan Ţarevici, ai în tine multă putere. Un cal abia dacă te poate ţine în spinare. Să porunceşti să ţi se facă un pridvor nou, pentru că acela de până acum e prea şubred pentru tine! Scaunele să ţi le schimbi cu unele mai zdravene, care să te poată ţine, iar sub podele să pui mai multe bârne, ca să poţi păşi fără teamă! Şi acum, mergi cu Dumnezeu!

Toţi oamenii au izbucnit în hohote de râs când au văzut că guvernatorul vine de la vânătoare pe jos, iar calul îl duce de căpăstru. A ajuns acasă, a poruncit să se pună multe bârne sub podele, scaunele i-au fost schimbate, a dat afară bucătăresele şi cameristele şi a început să trăiască singur, ca un pustnic. Toţi au început să se mire: „Cum poate trăi aşa, fără să mănânce? Că de gătit, nu are cine să-i gătească!”. Nimeni însă nu avea habar de faţa de masă fermecată care îl hrănea cu îndestulare.

Nu mergea la nimeni în ospeţie pentru că nimic nu-l ademenea.

Între timp s-a întors ţarul de la război şi a aflat că Ivan a fost pus guvernator. A poruncit să fie schimbat şi trimis din nou la grajd. Ce era să facă? A redevenit grăjdar! Într-o zi, starostele grăjdarilor a dat să-l trimită undeva şi i-a ars una după ceafă. Ivan Ţarevici n-a mai răbdat, i-a dat şi el una după ceafă şi i-a zburat capul. Vestea a ajuns la urechile ţarului, iar acesta a poruncit să fie adus tânărul grăjdar.

— De ce l-ai omorât pe staroste? a întrebat ţarul.

— El m-a lovit mai întâi şi n-am vrut să-i rămân dator: i-am dat şi eu una după ceafă. Abia l-am atins şi i-a zburat capul.

Spusele lui Ivan Ţarevici au fost întărite de ceilalţi grăjdari. Ei l-au încredinţat pe ţar că Ivan abia l-a atins. Ivan n-a păţit nimic, doar că l-au făcut din grăjdar soldat. El s-a obişnuit să trăiască şi între soldaţi.

Nu peste mult timp, a venit la ţar Statu-Palmă-Barbă-Cot şi i-a dat o scrisoare pecetluită cu trei peceţi negre de la Regele Apelor. Acolo era scris că dacă ţarul nu o va aduce pe fiica sa, prinţesa Marfa, în cutare zi, pe cutare ostrov, ca s-o mărite cu zmeul cel cu trei capete, fiul Regelui Apelor, atunci îi va omorî toţi oamenii şi-i va pârjoli ţara.

Ţarul a citit scrisoarea şi i-a răspuns Regelui Apelor că se învoieşte să o dea pe prinţesa Marfa fiului acestuia. După plecarea lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, ţarul şi-a adunat miniştrii, boierii Sfatului şi dascălii şi le-a poruncit să chibzuiască în ce fel s-o apere pe prinţesă ca să nu ajungă în braţele zmeului. Dacă n-o ducea pe ostrovul de care îi spusese Regele Apelor, atunci toată ţara avea să piară de mâna acestuia. Au dat sfoară în ţară de nu se găseşte un viteaz în stare s-o scape pe prinţesa Marfa de ghearele zmeului. Dacă se va găsi vreunul, aceluia i-o va da ţarul de soţie.

S-a găsit un boier tânăr care s-a lăudat că o va scăpa de zmeu pe prinţesa Marfa. A luat cu sine o companie de soldaţi şi a dus-o pe prinţesă la locul cu pricina, a lăsat-o într-o casă, iar el a stat afară să-l aştepte pe zmeu.

Între timp, Ivan Ţarevici a aflat că pe Marfa au dus-o la Regele Apelor, s-a pregătit de drum şi a plecat şi el pe acel ostrov. A intrat în casa unde era prinţesa şi a văzut-o plângând.

— Nu plânge, prinţesă! îi zise el. Dumnezeu e mare!

S-a întins pe laviţă, şi-a pus capul în poalele prinţesei şi a adormit.

Deodată a început să iasă zmeul din mare. Apa a crescut de trei arşini în urma lui, iar boierul cel lăudăros s-a înspăimântat şi a rupt-o la goană spre pădure, cu soldaţi cu tot.

Zmeul s-a îndreptat spre casa în care aştepta Marfa. Văzându-l, prinţesa l-a trezit pe Ivan Ţarevici. Acesta a sărit în picioare şi, dintr-o singură lovitură, i-a retezat zmeului toate cele trei capete. Boierul a dus-o pe Marfa înapoi la ţar.

N-a trecut multă vreme, că Statu-Palmă-Barbă-Cot a ieşit iarăşi din mare şi i-a adus o altă scrisoare, pecetluită cu şase peceţi negre, în care i se cerea ţarului să-şi dea fata după zmeul cu şase capete, fiul mijlociu al Regelui Apelor, că de nu, ţara îi va fi potopită. Ţarul îi dădu răspuns că se învoieşte, dar de îndată ce a plecat Statu-Palmă-Barbă-Cot, a dat sfoară în ţară dacă nu se găseşte cineva care s-o scape pe prinţesă din ghearele zmeului.

A venit acelaşi boier lăudăros şi i-a spus ţarului:

— Eu o voi scăpa de zmeu pe fata Măriei Tale. Numai să-mi dai o companie de soldaţi să mă ajute.

— Nu-i cam puţin o companie? întrebă ţarul. Acum zmeul cel cu şase capete e cel care o cere pe Marfa.

— Şi-o singură companie mi-e prea de-ajuns, răspunse lăudărosul şi o duse pe Marfa pe ostrovul Regelui Apelor.

Ivan Ţarevici, de cum a aflat că prinţesa este din nou în primejdie de a fi măritată cu zmeul, a alergat întins într-acolo, ca s-o răsplătească pentru binele pe care i-l făcuse punându-l guvernator. A găsit-o pe prinţesă aşteptându-l în casă. Când l-a văzut ea că vine, s-a bucurat nespus. Ivan Ţarevici s-a întins pe laviţă, cu capul în poalele Marfei, şi a adormit. Deodată a început să iasă din mare zmeul cu şase capete. Apa s-a înălţat cu şase arşini. Boierul lăudăros se ascunsese deja în pădure, cu soldaţi cu tot. Zmeul a intrat în casă. Prinţesa Marfa l-a trezit pe Ivan Ţarevici, care a sărit ca ars şi a început să se lupte cu zmeul. În luptă, Ivan Ţarevici i-a retezat zmeului, pe rând, toate cele şase capete, le-a aruncat în apă şi a plecat ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Boierul cel lăudăros a ieşit cu soldaţii din pădure, a luat-o pe prinţesă, a dus-o la palat şi i-a spus ţarului că l-a ajutat Dumnezeu s-o scape şi de astă dată, iar Marfa, speriată zdravăn de boier, nici n-a mai îndrăznit să spună adevărul.

Boierul a început să stăruie pe lângă ţar să se facă nunta. Prinţesa Marfa s-a rugat de tatăl ei să-i mai lase un mic răgaz, să-şi vină în fire după sperietură.

Statu-Palmă-Barbă-Cot a ieşit din nou din mare şi a adus o scrisoare, cu nouă peceţi negre, în care i se cerea ţarului s-o trimită imediat în cutare zi, pe cutare ostrov, pe prinţesa Marfa pentru a-i fi soţie zmeului cu nouă capete, fiul Regelui Apelor. Altminteri toată împărăţia avea să fie acoperită de apă. Ţarul a răspuns iarăşi că se învoieşte, dar a început să caute omul potrivit care s-o scape pe prinţesă de zmeu.

S-a ivit din nou acelaşi curtean lăudăros şi a plecat cu o companie de soldaţi şi cu prinţesa Marfa la locul pe care Regele Apelor i-l pomenise ţarului în scrisoarea cu nouă peceţi.

Ivan Ţarevici a auzit de acest necaz, s-a gătit de drum şi a plecat şi el într-acolo. Prinţesa Marfa îl aştepta cu sufletul la gură. Când l-a văzut prinţesa, a fost nespus de bucuroasă şi a început să-l descoasă: cine e, din ce neam se trage, cum îl cheamă…

El nu i-a spus nimic. S-a culcat şi a adormit. A început să se ivească din mare zmeul cel cu nouă capete. Apa s-a ridicat cu nouă arşini. Curteanul cel lăudăros s-a ascuns iarăşi în pădure cu toţi soldaţii.

Prinţesa Marfa a început să tragă de Ivan Ţarevici, să-l trezească, dar fără izbândă. Zmeul ajunsese deja până în prag, iar Ivan Ţarevici tot nu se trezea. Prinţesa Marfa avea la ea un briceag pentru ascuţit pene. L-a scos şi i-a crestat obrazul. Ivan Ţarevici s-a trezit şi s-a încăierat cu zmeul. Acesta era gata să-l răpună pe viteaz. Dar, deodată, a apărut ca din pământ bătrânul de aramă cu mâini de fier şi capul de tuci. L-a prins pe zmeu şi, din două lovituri, i-a retezat toate capetele, le-a aruncat în mare şi a plecat. Odată cu el a plecat şi Ivan Ţarevici. Curteanul lăudăros, când a văzut că zmeul a fost răpus, a ieşit cu soldaţii din pădure, a dus-o pe prinţesa Marfa în ţara sa şi i-a cerut ţarului să se ţină de cuvânt în privinţa nunţii. Prinţesa însă nu voia cu niciun chip. A început să se roage de tatăl ei s-o mai păsuiască până îşi vine în fire din spaima pe care o trăsese cu zmeul şi până când se mai odihneşte şi-i mai trece osteneala drumului.

Statu-Palmă-Barbă-Cot apăru iarăşi cu o scrisoare pentru ţar, în care Regele Apelor îi cerea să i-l dea pe cel vinovat de moartea celor trei fii ai săi.

Curteanului nu prea îi dădea inima ghes să se ducă la Regele Apelor, dar nu avu încotro. I s-a pregătit o corabie şi a plecat, iar Ivan Ţarevici, care făcea armata la Marină, a fost trimis şi el cu aceeaşi corabie.

Cum pluteau ei aşa, deodată le-a ieşit în cale o corabie care mergea iute ca o pasăre, iar de pe ea răzbăteau glasuri furioase.

— Îl vrem pe vinovat! Îl vrem pe vinovat!

Şi-a trecut în grabă pe lângă ei.

Nu după mult timp, s-au întâlnit cu o altă corabie, de pe care se auzea:

— Îl vrem pe vinovat! Îl vrem pe vinovat!

Ivan l-a arătat pe curtean. Toţi matrozii de pe acea corabie s-au repezit la boierul cel mincinos, pe care l-au bătut până l-au lăsat fără suflare, apoi au plecat mai departe.

În cele din urmă au ajuns la Regele Apelor. Acesta a dat poruncă să fie încălzită până la roşu baia de fier ca să-l bage acolo pe vinovat. Curteanul s-a speriat şi inima i s-a făcut cât un purice. I se apropia sfârşitul.

De pe corabia cealaltă a rămas cu Ivan Ţarevici un om care, văzând că acesta e de neam mare, s-a rugat de el să-l ia slugă. Când baia a fost încinsă, Ivan Ţarevici şi-a chemat sluga şi i-a zis:

— Intră în baie şi stai acolo un timp.

Sluga i-a ascultat porunca, a intrat în baia încinsă până la roşu, a stat acolo, dar n-a păţit nimic. Pesemne că era chiar diavolul. A ieşit din baie viu şi nevătămat.

Vinovatului i s-a poruncit să se înfăţişeze chiar înaintea Regelui Apelor. Regele l-a certat şi l-a bătut bine-bine, dar, în cele din urmă, i-a dat drumul să plece de unde venise.

Curteanul, când s-a întors la palat, a început să se încăpăţâneze şi mai mult ca înainte şi a stăruit pe lângă ţar să facă nunta cu prinţesa. Ţarul n-a avut încotro, s-a învoit

şi a hotărât ziua când să se facă nunta.

Curteanul cel mincinos se umfla în pene că nu-i puteai ajunge nici cu prăjina la nas. Nimeni nu îndrăznea să se apropie de el.

Prinţesa îi zise ţarului:

— Tătucă, porunceşte să fie adunaţi toţi soldaţii! Vreau să-mi arunc o privire asupra lor!

Soldaţii au fost adunaţi pe dată. Prinţesa Marfa trecu pe lângă ei până când ajunse în dreptul lui Ivan Ţarevici. S-a uitat la el şi a văzut semnul de pe obraz pe care i-l făcuse cu briceagul, încercând să-l trezească. L-a luat de mână şi l-a dus la tatăl ei:

— Iată-l, tătucă, pe cel care m-a scăpat de zmeu. N-am ştiut nimic despre el, dar acum l-am recunoscut după semnul pe care i l-am făcut pe obraz. Când el se lupta cu zmeul, curteanul tău stătea ascuns în pădure cu toţi soldaţii.

Au fost întrebaţi soldaţii dacă este adevărat ce a spus prinţesa.

Ei au răspuns:

— E adevărat, Măria Ta! Boierul era mort de frică şi nu a mişcat un deget.

Regele a dat poruncă să fie trimis în surghiun acel curtean netrebnic. Ivan Ţarevici s-a cununat cu prinţesa Marfa şi-au început să trăiască bine şi să mănânce pâine.

[]

Ţareviciul Vasile şi Preafrumoasa Elena

Era odată, într-o ţară îndepărtată, un ţar pe nume Ivan, care avea un frate numit Vasili Ţarevici. Vasili era cu totul lipsit de noroc. Chiar fratele său, ţarul, s-a supărat odată pe el şi l-a gonit de la casa lui. De atunci i-a rămas numele de Vasili Ţarevici Nefericitul. Sărăcise atât de mult, încât nici nu mai ştia de când nu mai purtase haine noi.

A venit sărbătoarea Paştelui. În ajun, tot poporul venea la ţar să-i ureze de bine, iar ţarul îl răsplătea pe fiecare cu câte ceva.

Chiar în Sâmbăta Mare, mergând Vasili Ţarevici pe uliţă, îi ieşi înainte o babă cu tichie albastră şi îi spuse:

— Bună vreme, Vasili Ţarevici! De ce eşti aşa de cătrănit?

— Cum să fiu vesel, bunică? Vine Paştele, toţi sunt îmbrăcaţi frumos, iar eu, fratele ţarului, nu am nimic nici de îmbrăcat, nici de mâncare.

— Du-te la fratele tău, la ţarul Ivan, şi roagă-l să-ţi dea şi ţie ceva, cum dă la toată lumea.

Vasili Ţarevici i-a ascultat sfatul şi s-a dus la ţar. Acesta, de cum l-a văzut, l-a întrebat:

— Ce-ţi trebuie, Vasili Nefericitule?

— Am venit la tine, frăţioare, i-a răspuns Vasili Ţarevici, să-mi dăruieşti şi mie ceva de sărbători, aşa cum le dai tuturor.

Ţarul era înconjurat de o mulţime de generali şi a început să râdă de fratele său:

— Ce să-ţi dau eu ţie, prostule? Cu ce să te dăruiesc?

Şi-i dădu patruzeci de marmote negre, aur pentru nasturi şi mătase pentru căptuşeală.

— Ţine, frăţioare, darul meu! Fă-ţi din el un caftan pentru slujba de Înviere, dar să ai grijă ca în fiecare nasture să fie o pasăre a paradisului şi câte un motan de peste mări.

Vasili Ţarevici i-a mulţumit fratelui său şi a plecat, vărsând lacrimi amare. Nu se putea bucura de darul primit. Cum mergea el pe uliţă, iarăşi i-a ieşit în cale baba cu tichie albastră şi l-a întrebat:

— Ce ţi-a dăruit fratele tău?

— Ei, bunicuţă cu tichie albastră! Mi-a dăruit patruzeci de marmote negre, aur curat pentru nasturi, mătase verde pentru căptuşeală şi mi-a poruncit să-mi fac o şubă pentru slujba de Înviere, dar în fiecare nasture să cânte păsările-paradisului şi să miaune motani de peste mări.

— Nu-ţi face inimă rea, Vasili Ţarevici! Vino după mine!

Au mers ei cât au mers, până când au ajuns la palatul

Preafrumoasei Elena. Baba îi spuse lui Vasili Ţarevici:

— Tu rămâi în spatele porţii, iar eu mă duc la Preafrumoasa Elena s-o peţesc pentru tine.

Bătrâna a intrat în palat şi i-a spus Preafrumoasei Elena:

— Am venit să te peţesc pentru Vasili Ţarevici!

Elena o întrebă:

— Dar unde-i Vasili Ţarevici?

— A rămas în spatele porţii. Nu se încumetă să intre dacă nu-l pofteşti.

Preafrumoasa Elena a poruncit să intre Vasili Ţarevici numaidecât. S-a uitat la el şi l-a îndrăgit pe dată.

Elena i-a dat două slugi, l-a trimis într-o altă încăpere şi a început să-l socotească logodnicul ei. Baba cu tichie albastră îi spuse:

— Dacă ai şti, Preafrumoasă Elena! I-a dăruit fratele lui patruzeci de marmote pentru caftan, aur curat pentru nasturi, mătase verde pentru căptuşeală şi i-a poruncit ca, până la slujba de Paşte, haina să fie gata, iar în fiecare nasture să cânte păsări ale paradisului şi să miaune motani de peste mări.

După ce a ascultat-o, Elena i-a răspuns bătrânei că totul va fi întocmai cum doreşte ţareviciul. Bătrâna cu tichie albastră şi-a luat rămas-bun de la Preafrumoasa Elena şi a plecat. Către seară, Preafrumoasa Elena a ieşit în pridvor şi a strigat:

— Ei, tu, frăţiorul meu, şoimule luminos! Vino iute la mine fără să mai zăboveşti!

Nici n-a terminat ea bine, că şoimul luminos s-a şi ivit. S-a lovit de pridvor şi s-a prefăcut într-o mândreţe de viteaz.

— Bună vreme, surioară!

— Bună să-ţi fie inima, frăţioare!

După ce au vorbit ei de una, de alta, Preafrumoasa Elena i-a spus fratelui său:

— Mi-am ales logodnicul, pe Vasili Ţarevici. Fă-i tu un caftan pentru slujba de Înviere!

I-a dat cele patruzeci de marmote, aurul curat pentru

nasturi, mătasea verde pentru căptuşeală şi i-a poruncit ca în fiecare nasture să cânte păsări ale paradisului şi să miaune motani de peste mări. I-a mai spus că haina e musai să fie gata la timp.

— Stai liniştită, surioară! Totul va fi precum ai zis!

Vasili Ţarevici habar n-avea că a doua zi urma să se înnoiască.

Nici nu s-a stins dangătul clopotelor care vesteau slujba, că a şi venit şoimul luminos, s-a lovit de pridvor şi s-a prefăcut într-un tânăr mândru. Sora a ieşit să-şi întâmpine fratele, iar el i-a dat caftanul gata făcut. Preafrumoasa Elena i-a mulţumit fratelui pentru ajutorul pe care i-l dăduse şi i-a trimis haina lui Vasili Ţarevici ca s-o îmbrace.

Bucuros, ţareviciul s-a gătit şi a venit în odaia Preafrumoasei Elena. Aceasta a poruncit să fie înhămaţi caii la trăsură pentru a-l aduce pe logodnicul ei la biserică. La plecare i-a dat trei ouă:

— Primul ou să-l ciocneşti cu protopopul, pe cel de-al doilea să-l dai fratelui tău, ţarul Ivan, iar pe cel de-al treilea celui care îţi e cel mai drag. Când ai să intri în biserică, să stai înaintea fratelui tău.

A ajuns Vasili Ţarevici la slujbă şi s-a aşezat dinaintea fratelui său, aşa cum i se poruncise. Ţarul nu l-a recunoscut şi a început să-şi frământe mintea: „Oare cine ar putea fi omul acesta?”. I-a cerut unuia din generali să se apropie de el şi să-l iscodească pentru a afla cine e. Generalul s-a apropiat de Vasili Ţarevici şi i-a spus:

— Ţarul mi-a poruncit să aflu dacă sunteţi ţar ori ţarevici, rege, prinţ ori un viteaz puternic şi neînfricat.

— Sunt din partea locului, fu răspunsul lui.

La încheierea slujbei, Vasili Ţarevici s-a apropiat de protopop, a ciocnit oul cu el şi i l-a dat. S-a apropiat apoi de fratele său, ţarul, şi i-a spus:

— Hristos a înviat, frate!

Acesta i-a răspuns:

— Adevărat a înviat!

Şi Vasili Ţarevici i-a dat cel de-al doilea ou. Îi mai

rămăsese doar unul. Când a ieşit din biserică, s-a apropiat de el Alioşa Popovici:

— Hristos a înviat, Vasili Ţarevici!

— Adevărat a înviat!

— Dar oul? stărui Alioşa Popovici. Dă-mi un ou!

— Nu mai am! îi răspunse Vasili Ţarevici şi plecă acasă.

L-a întâmpinat Preafrumoasa Elena, iar el i-a dat cel de-al treilea ou roşu.

— Nici nu m-am gândit, Vasili Ţarevici, îi spuse ea, că ai să-l păstrezi pentru mine! Înseamnă că îţi sunt dragă şi, pentru asta, am să mă mărit cu tine! Du-te şi pofteşte-l pe fratele tău la noi la nuntă!

Vasili Ţarevici a făcut întocmai cum i se poruncise. L-a poftit pe ţar la nuntă.

— De unde îţi alegi mireasa? îl întrebă fratele.

— Mă însor cu Preafrumoasa Elena!

Au jucat ei la nuntă şi, după ceva vreme, a dat Ivan Ţarevici un mare ospăţ şi l-a poftit şi pe Vasili Ţarevici dimpreună cu soaţa acestuia, Preafrumoasa Elena.

Când a venit timpul să plece la ospăţ, Preafrumoasa Elena îi spuse soţului ei:

— Vasili Ţarevici, mă tem să nu mă sluţească vreunul. Du-te mai bine singur!

A venit Vasili Ţarevici la fratele său, iar acesta îl întrebă:

— De ce n-ai venit şi cu soţia ta?

— Nu se simte prea bine, frăţioare!

După ce au chefuit bine, oaspeţii au început să se laude fiecare cu ale lui.

— Tu, frăţioare, nu te lauzi cu nimic?

— Cu ce să mă laud?

— Măcar cu frumuseţea soţiei tale!

— Aici, frate, îţi dau dreptate: soaţa mea e cu adevărat frumoasă!

— E frumoasă! îi zise Alioşa Popovici. În lipsa ta, mi-am petrecut întreaga noapte cu ea.

— Dacă zici că ţi-ai petrecut noaptea cu Elena, du-te

cu ea la baie şi adu-ne verigheta ei, ca să te credem. Iar dacă nu ne-o aduci, te trimitem la spânzurătoare.

Alioşa Popovici nu avu încotro: s-a ridicat şi a plecat, cuprins de mâhnire. Pe drum s-a întâlnit cu baba cu tichie albastră.

— De ce eşti aşa de cătrănit, Alioşa Popovici? îl întrebă ea.

— Cum să nu fiu? M-am lăudat că mi-am petrecut noaptea cu Preafrumoasa Elena şi toţi oaspeţii ţarului mi-au spus să le aduc, drept dovadă, verigheta ei. De nu, mă vor trimite la spânzurătoare!

— Nu te necăji! îi spuse baba. Hai cu mine!

Au venit acasă la Preafrumoasa Elena. Baba cu tichie albastră l-a lăsat pe Alioşa Popovici îndărătul porţii, iar ea s-a strecurat pe dedesubt, a intrat în tindă şi a dat cu ochii de verigheta pe care Elena o uitase pe laiţă când se spălase dimineaţa. Baba a înşfăcat verigheta, i-a dus-o lui Alioşa Popovici şi i-a spus să intre în râu să-şi ude capul, ca şi cum ar fi ieşit din baie. El a făcut întocmai cum îl povăţuise baba cu tichie albastră, s-a întors la palatul ţarului şi le-a arătat tuturor verigheta Preafrumoasei Elena.

Vasili Ţarevici s-a întristat, a plecat acasă fără să mai zăbovească şi a vândut-o pe Elena unor negustori pentru o sută de ruble.

În oraşul unde a fost dusă Preafrumoasa Elena tocmai murise ţarul şi trebuia ales un altul. Acolo, ţarul se alegea astfel: cine intra în biserică ţinând o lumânare şi aceasta se aprindea de la sine, acela era ţar. Niciunuia din cei care intraseră în biserică nu i se aprinsese lumânarea de la sine. Elena a auzit despre asta şi s-a gândit: „Ce-ar fi să-mi încerc şi eu norocul?”. S-a îmbrăcat în straie bărbăteşti, a luat în mână o lumânare şi s-a dus la biserică. Cum a intrat în biserică, lumânarea i s-a aprins de la sine. Toată lumea s-a bucurat şi Elena s-a urcat pe tron. A început să domnească, dar n-a uitat de soţul ei, Vasili Ţarevici. A aflat că el tânjea dureros după ea şi a trimis soli care să i-l aducă. Când a venit şi i-a povestit cum se

întâmplase totul, Preafrumoasa Elena şi-a închipuit cine se făcea vinovat de nenorocirea lor şi s-a împăcat cu soţul.

Au poruncit să fie adus Alioşa Popovici şi el a recunoscut totul: cum i-a dat baba cu tichie albastră verigheta şi cum s-a lăudat la ţar că şi-a petrecut noaptea cu Elena numai ca să se răzbune pe Vasili Ţarevici, care nu-i dăduse oul roşu la Înviere.

Au adus-o la ei pe baba cu tichie albastră şi au întrebat-o de ce a furat verigheta Elenei.

— Pentru că tu, Preafrumoasă Elena, mi-ai făgăduit să mă ţii pe mâncare şi pe băutură trei ani încheiaţi şi nu te-ai ţinut de cuvânt.

Elena a dat poruncă să fie împuşcaţi Alioşa Popovici şi baba cu tichie albastră, iar tronul i l-a încredinţat lui Vasili Ţarevici; şi au început să trăiască şi avuţia să şi-o sporească.

[]

Preafrumoasa Vasilisa

Odată, demult, trăia într-o ţară îndepărtată un negustor care avea o fată, pe Preafrumoasa Vasilisa. Când i-a murit mama, Vasilisa avea doar opt ani. Înainte de a închide ochii, soţia negustorului şi-a chemat fata, a scos de sub plapumă o păpuşă, i-a dat-o şi i-a spus:

— Vasilisa, ia aminte la vorbele mele şi îndeplineşte-mi cea din urmă dorinţă. Îţi las această păpuşă; să nu te desparţi de ea niciodată şi să n-o arăţi nimănui. Iar dacă o fi să ţi se întâmple vreun necaz, să-i dai să mănânce şi să-i ceri sfatul. După ce se va sătura, te va sfătui cum să scapi de necaz.

Zicând acestea, mama Vasilisei a sărutat-o şi şi-a dat duhul.

După moartea soţiei sale, negustorul a plâns-o cât a plâns-o, apoi a început să se gândească să se însoare din nou. Era un om bun şi nu i-ar fi fost greu să-şi găsească nevastă. Lui însă i-a plăcut o văduvă care era trecută de prima tinereţe şi avea două fete aproape de aceeaşi vârstă cu Vasilisa, bună mamă şi gospodină de nădejde. Negustorul s-a însurat cu văduva, dar, din păcate, nu a aflat în ea o bună mamă pentru Vasilisa lui. Vasilisa era cea mai frumoasă din sat, ceea ce a stârnit pizma surorilor vitrege şi a noii sale mame, care o punea la treburi istovitoare ca să slăbească şi să se urâţească sub dogoarea soarelui. Traiul îi era peste măsură de greu.

Vasilisa îndura toate nedreptăţile fără să crâcnească şi cu fiecare zi se făcea tot mai frumoasă, în timp ce maştera şi fiicele sale slăbeau şi se urâţeau din cauza răutăţii lor, deşi stăteau cu mâinile-n sân cât era ziulica de mare, ca nişte boieroaice. Cum de se brodea tocmai aşa? Pe Vasilisa o scotea mereu din încurcătură păpuşa ei. Fără ea, fetiţa n-ar fi prididit să facă toate treburile ce i se încredinţau. De multe ori i se întâmpla să-şi rupă de la gură, dar pe păpuşă o hrănea de fiecare dată şi-i dădea bucăţica cea mai bună ori de câte ori avea nevoie de ea. Seara, când toţi ai casei se duceau la culcare, ea se închidea în cămăruţa ei şi hrănea păpuşa, zicându-i:

— Păpuşică, mănâncă şi necazul mi-l ascultă! Trăiesc la casa părintelui meu fără să am vreo bucurie! Maştera cea rea vrea să mă alunge de pe această lume. Povăţuieşte-mă cum să fac să pot trăi!

După ce mânca, păpuşa o sfătuia de bine şi o alina la durere, iar a doua zi era terminată toată treaba ce i se dădea Vasilisei. În timp ce aceasta se odihnea la răcoare şi culegea floricele, straturile toate erau plivite, varza era udată, apa era adusă de la fântână şi soba era încălzită. Păpuşa o povăţuia şi cum să se păzească de dogoare. Îi era bine fetiţei cu păpuşica.

Au trecut câţiva ani. Vasilisa a crescut, ajungând la vârsta măritişului. Veneau flăcăi din tot oraşul s-o peţească, iar pe fetele mamei vitrege nu le căuta nimeni.

Maştera le răspundea furioasă tuturor:

— N-o dau pe mezină înaintea celor mari!

Aşa zicea şi tot năduful şi-l vărsa pe Vasilisa.

Odată, negustorul a fost nevoit să plece pentru mult timp de acasă cu treburile lui negustoreşti. Maştera s-a mutat în altă casă, aproape de o pădure întunecoasă, iar în acea pădure, într-o poieniţă, era o izbă; în ea locuia Baba Iaga, care nu primea pe nimeni şi-i mânca pe oameni ca pe pui.

Una-două, mama vitregă o tot trimitea pe Vasilisa în pădure după câte ceva, dar aceasta se întorcea acasă vie şi nevătămată: de bună seamă, păpuşa era cea care îi arăta calea şi o ferea de izba Babei Iaga.

A venit toamna. Mama vitregă le-a dat de lucru tuturor celor trei fete ca să-şi omoare timpul înainte de culcare: pe una a pus-o să brodeze dantele, pe alta să împletească ciorapi, iar pe Vasilisa să toarcă. A stins luminile în toată casa, a lăsat o singură lumânare în locul unde lucrau fetele şi s-a culcat.

După un timp, una din surorile vitrege, vrând, chipurile, să îndrepte fitilul, a stins, după porunca mamei sale, lumânarea.

— Ce-i de făcut? şi-au spus fetele. Nu-i geană de foc în toată casa, iar dimineaţa trebuie să arătăm că ne-am

îndeplinit datoria. Trebuie să dăm o fugă până la Baba Iaga după foc!

— Eu n-am nevoie, a zis cea care broda dantele. Pot lucra şi pe întuneric. Eu nu mă duc!

— Nici eu! zise şi cealaltă soră vitregă. Şi eu pot împleti pe întuneric!

— Să te duci tu după foc! au strigat cele două surori vitrege către Vasilisa. Du-te degrabă la Baba Iaga şi adu lumină!

Vasilisa s-a dus în camera ei, a pus în faţa păpuşii mâncarea pregătită pentru cină şi i-a spus:

— Mănâncă, păpuşico, şi ascultă-mi pricina! Mă trimit surorile la Baba Iaga după foc, dar ea o să mă mănânce!

Păpuşa a mâncat şi ochii au prins să-i strălucească tocmai ca două lumânări.

— Nu te teme, Vasilisuşka! Du-te unde te-au trimis, numai să fii cu băgare de seamă, să nu te desparţi de mine. Dacă sunt cu tine, nimic rău nu ţi se va întâmpla la Baba Iaga.

Vasilisa s-a îmbrăcat, şi-a pus păpuşica în buzunar, şi-a făcut semnul crucii şi a plecat în pădurea întunecoasă.

Mergea şi tremura. Deodată a ajuns-o un călăreţ îmbrăcat în alb, călare pe un cal bălan şi cu frâiele toate albe. Totul în jur s-a luminat.

Ea şi-a urmat drumul. Nu după mult timp, a ajuns-o din urmă un călăreţ îmbrăcat în veşminte roşii, călare pe un cal murg, şi în acea clipă a început să răsară soarele.

Vasilisa a mers toată noaptea şi toată ziua următoare şi abia către seară a ajuns în poieniţa unde se afla izba Babei Iaga. Gardul din jurul izbei era din oase de om, pe stâlpii gardului rânjeau tigve cu ochii holbaţi, în loc de proptele la poartă erau picioare de om, în loc de zăvoare erau mâini, iar în loc de lacăt – o gură cu dinţi ascuţiţi.

Vasilisa a încremenit de spaimă. Deodată s-a apropiat de ea un alt călăreţ, îmbrăcat în negru şi călare pe un cal negru. S-a apropiat de izba Babei Iaga şi s-a făcut nevăzut de parcă l-ar fi înghiţit pământul. S-a făcut noapte.

Întunericul însă n-a ţinut mult. Din toate tigvele de pe gard au început să strălucească ochii şi în întreaga poiană s-a făcut lumină ca ziua. Deşi îi era frică, Vasilisa a rămas pe loc, neştiind încotro să fugă.

În curând a răzbătut un freamăt din pădure: copacii trosneau, frunzele foşneau: s-a ivit Baba Iaga din hăţişuri, într-o piuă pe care o mâna cu pisălogul, iar cu măturoiul ştergea urmele. S-a apropiat de poartă, s-a oprit şi a strigat:

— Aici miroase a carne de om! Cine e?

Vasilisa, apropiindu-se cu teamă de bătrână, a făcut o plecăciune adâncă şi a spus:

— Eu sunt, bunicuţă! M-au trimis surorile vitrege să le aduc lumină de la tine!

— Foarte bine! i-a răspuns Baba Iaga. Le cunosc! Am să-ţi dau numai dacă rămâi aici un timp şi lucrezi pentru mine. De nu, am să te mănânc!

Zicând acestea, s-a întors spre poartă şi a poruncit:

— Trainicele mele zăvoare-încuietoare, descuiaţi-vă şi deschideţi-mi poarta!

Poarta s-a deschis, Baba Iaga a intrat fluierând, după ea a intrat Vasilisa, iar în urma lor poarta s-a închis şi s-a încuiat.

Baba Iaga îi zise fetei:

— Adu din sobă tot ce-i acolo de mâncare şi pune pe masă, că mi s-a făcut foame!

Vasilisa a aprins opaiţul de la tigvele de pe gard şi a început să care bucatele din sobă şi să le pună dinaintea babei. Iar mâncarea era cât pentru zece oameni. Din pivniţă i-a adus caş, mied, bere şi vin. Bătrâna a mâncat şi a băut tot ce-i adusese fata. Vasilisei i-a lăsat un pic de ciorbă, o fărâmă de pâine şi o bucăţică de friptură de purcel. Înainte de a se duce la culcare, i-a zis fetei:

— Mâine, când am să fiu plecată, să măturі curtea, să deretici prin izbă, să-mi pregăteşti de mâncare, să speli rufele, iar apoi să iei din hambar o baniţă de grâu şi să-l alegi de neghină. Ai grijă să îndeplineşti tot ce ţi-am poruncit, altminteri te mănânc!

După ce i-a dat aceste porunci, Baba Iaga a început să sforăie. Vasilisa a pus dinaintea păpuşii resturile rămase de la bătrână şi a început să plângă:

— Păpuşico, mănâncă şi ascultă-mi durerea! Grea poruncă mi-a dat Baba Iaga şi m-a ameninţat că mă mănâncă dacă nu îndeplinesc întocmai ce mi-a poruncit. Ajută-mă!

— Nu te teme, preafrumoasă Vasilisa! Mănâncă, fă-ţi rugăciunea şi culcă-te! Noaptea e un sfetnic bun!

Dimineaţa devreme, când s-a trezit Vasilisa, Baba Iaga era deja în picioare. Fata s-a uitat pe fereastră, l-a zărit pe călăreţul alb care a trecut în goană prin faţa ei şi a băgat de seamă că tigvele din gard nu mai străluceau. Se luminase. Baba Iaga a ieşit afară şi şi-a chemat piua printr-o fluierătură, iar aceasta a apărut, cu pisălogul şi măturoiul în ea. A trecut călăreţul roşu şi a apărut soarele. Baba Iaga s-a aşezat în piuă şi şi-a luat zborul, mânând cu pisălogul şi ştergând urmele cu măturoiul. Vasilisa a rămas singură. A iscodit casa cu privirea şi a căzut pe gânduri, neştiind de ce să se apuce mai întâi, dar când s-a uitat mai bine, a văzut că toată treaba era deja făcută. Păpuşa stătea şi culegea din grâu ultimele boabe de neghină.

— Binefăcătoarea mea! grăi Vasilisa. M-ai scăpat de la mare necaz!

— Ţie îţi rămâne doar să faci mâncarea! i-a spus păpuşica şi s-a vârât în buzunar. Găteşte şi apoi poţi să te odihneşti în voie!

Spre seară, Vasilisa a pus masa şi a început s-o aştepte pe Baba Iaga. Pe la poartă a trecut în fugă călăreţul negru şi s-a făcut întuneric. Luminau numai ochii tigvelor din gard. Au început să trosnească pomii şi să freamăte frunzele. Se întorcea Baba Iaga. Vasilisa i-a ieşit în întâmpinare.

— Ai făcut tot ce ţi-am poruncit?

— Pofteşte de te uită singură, bunicuţo!

Baba Iaga a cercetat totul cu luare-aminte, s-a necăjit că n-a aflat pricină s-o certe pe fată şi i-a spus:

— E bine!

Apoi a strigat:

— Slugile mele vrednice! Prietenii mei credincioşi! Măcinaţi-mi grâul!

Au apărut trei perechi de mâini ce-au apucat grâul şi au dispărut cu el.

Baba Iaga a mâncat pe săturate şi, înainte de a se culca, i-a dat Vasilisei alte porunci:

— Mâine să faci tot ce ai făcut şi azi. Mai mult, ia din hambar macul şi curăţă-l bob cu bob. Cineva, din răutate, a amestecat pământ în el.

Zicând acestea, Baba Iaga s-a întors cu faţa la perete şi a început să sforăie, iar Vasilisa a început să-şi hrănească păpuşica. După ce a mâncat, păpuşica i-a spus:

— Fă-ţi rugăciunea şi culcă-te! Noaptea e un sfetnic bun. Totul va fi precum ai zis, Vasilisa!

Dimineaţa, Baba Iaga a plecat din nou de acasă în piua ei, iar Vasilisa şi păpuşica au terminat toată treaba cât ai bate din palme. Seara, când s-a întors acasă, bătrâna a văzut că totul era aşa cum poruncise.

— Slugile mele vrednice! strigă ea. Prietenii mei credincioşi! Scoateţi uleiul din macul ăsta!

S-au ivit trei perechi de mâini, au luat macul şi au dispărut. Baba Iaga s-a aşezat la masă şi a început să mănânce, iar Vasilisa stătea şi se uita la ea.

— De ce stai ca muta şi nu vorbeşti nimic cu mine?

— Nu îndrăznesc, i-a răspuns Vasilisa. Dar, dacă îmi dai voie, te-aş întreba câte ceva!

— Întreabă-mă, dar bagă de seamă! Nu orice întrebare îţi poate aduce folos! Dacă ştii prea multe, ai să îmbătrâneşti!

— Aş vrea să te întreb, bunicuţo, numai despre ceea ce am văzut. Când veneam spre tine, m-a întrecut un călăreţ pe un cal alb. Era alb şi îmbrăcămintea îi era de aceeaşi culoare. Cine-i el?

— Este ziua mea luminoasă! i-a răspuns Baba Iaga

— După aceea, m-a întrecut un alt călăreţ pe un cal murg. Era tot roşu şi îmbrăcat cu haine de aceeaşi culoare. Cine poate fi el?

— Este soarele meu frumos! îi răspunse Baba Iaga.

— Dar călăreţul negru care m-a ajuns din urmă chiar în dreptul porţii tale?

— Este noaptea mea întunecoasă. Toţi aceştia sunt slugile mele credincioase.

Vasilisa şi-a adus aminte de cele trei perechi de mâini, dar n-a îndrăznit să scoată un cuvânt.

— De ce nu mă mai întrebi şi altceva? i-a spus Baba Iaga.

— Îmi ajunge, bunicuţo, cât ştiu! Doar singură ai spus că cine ştie prea multe îmbătrâneşte.

— A fost înţelept din partea ta să mă întrebi numai despre ce ai văzut în afara ogrăzii mele. Nu-mi place să-mi fie aflate secretele, iar pe cei mai curioşi îi mănânc! Acum vreau să te întreb eu ceva: cum de dovedeşti să duci la îndeplinire poruncile pe care ţi le dau?

— Mă ajută binecuvântarea mamei mele! îi răspunse fata.

— Aşa deci! Ia pleacă de la mine, fiică binecuvântată! N-am nevoie de binecuvântaţi la casa mea!

A scos-o pe Vasilisa din încăpere şi i-a făcut vânt pe poartă. Apoi a smuls de pe gard o tigvă cu ochii sclipitori, a înfipt-o într-un băţ şi i-a dat-o fetei, zicând:

— Ţine focul pentru suratele tale vitrege, că doar pentru asta te-au trimis la mine!

Vasilisa a rupt-o la fugă către casă, la lumina tigvei, care s-a stins abia odată cu ivirea zorilor. Fata a ajuns acasă abia a doua zi spre seară. Apropiindu-se de poartă, a fost ispitită să zvârle cât colo tigva primită de la Baba Iaga. „Nu cred că acasă mai e nevoie de foc”, se gândi ea. Dintr-odată a răzbătut până la ea o voce gravă din tigvă:

— Nu mă arunca! Du-mă la mama vitregă!

Fata privi spre casa mamei vitrege şi, nevăzând niciun geam luminat, s-a hotărât să intre cu tigva. A fost întâmpinată cu bucurie şi i s-a povestit că, din clipa când a plecat, ele n-au mai avut lumină în casă. Singure n-au reuşit să aprindă focul, iar ce aduceau de la vecini se stingea de îndată ce intrau în încăpere

— Poate focul adus de tine să dăinuiască! i-a spus mama vitregă.

Au dus tigva în încăperea cea mare, dar ochii sclipitori se uitau numai la mama vitregă şi la fiicele ei şi le frigeau. Cele trei au început să se ascundă, dar ochii aceia le urmăreau pretutindeni. Până dimineaţa, surorile vitrege şi mama lor au fost prefăcute în tăciune. Doar Vasilisa n-a păţit nimic.

Dimineaţa, Vasilisa a îngropat tigva în pământ, a încuiat casa cu lacătul şi a plecat în oraş, unde a fost primită de o bătrână care nu avea copii. Fata stătea la bătrână şi aştepta să se întoarcă tatăl ei.

Într-o zi îi zise bătrânei:

— Nu pot să stau fără treabă, bunicuţo! Cumpără-mi nişte in din cel mai bun! Măcar să ţes!

Bătrâna i-a cumpărat cel mai bun in, iar Vasilisa s-a apucat de treabă. A început să toarcă inul, iar firul îi ieşea subţire ca firul de păr. După ce a terminat de tors, a vrut să se apuce de ţesut, dar nicăieri n-a aflat un război potrivit pentru firul ei şi nimeni nu se încumeta să-i facă unul pe potrivă. Vasilisa a început să se roage de păpuşica ei, iar aceasta îi răspunse:

— Adu-mi un război vechi, o suveică şi nişte păr dintr-o coamă de cal; o să-ţi meşteresc eu tot ce-ţi trebuie.

Vasilisa a făcut rost de tot ce-i ceruse păpuşa şi s-a dus la culcare, iar păpuşa i-a pregătit, până dimineaţa, un război de ţesut minunat.

Până la sfârşitul verii, pânza a fost ţesută. Era aşa de subţire, că putea fi trecută prin urechile acului, ca un fir de aţă. Primăvara, pânza a fost albită şi Vasilisa i-a spus bătrânei:

— Vinde, bunică, această pânză, iar banii ţine-i pentru tine!

Bătrâna s-a uitat la pânză şi a exclamat cu uimire:

— Nu, fata mea! În afară de ţar, nimeni nu poate purta aşa ceva. O duc la palat!

S-a dus bătrâna la palatul ţarului şi a început să se preumble pe sub ferestre.

Ţarul a văzut-o şi a întrebat-o:

— Care-i necazul, bunică?

— Înălţimea Ta! Am adus cu mine o marfă ce nu-şi găseşte asemănare şi nu vreau s-o arăt nimănui, în afară de Măria Ta!

Ţarul a dat poruncă să fie lăsată să intre şi, când a văzut pânza, a rămas mut de uimire.

— Cât ceri pe ea? a întrebat ţarul.

— E nepreţuită, tătucă ţar! Ţi-am adus-o în dar.

Ţarul i-a mulţumit, i-a dat o mulţime de daruri şi a lăsat-o să plece în pace.

S-au apucat să-i facă nişte cămăşi din pânza aceea. Au croit-o, dar nicăieri nu se găsea o croitoreasă care să se încumete să coasă un material atât de fin. În cele din urmă, ţarul a poruncit să fie adusă la el bătrâna care îi dăduse pânza şi i-a spus:

— Ai fost în stare să ţeşi o pânză atât de subţire, trebuie să poţi să faci din ea şi cămăşi!

— Nu eu am tors firul şi nu eu am ţesut pânza, Măria Ta! Este isprava fetei pe care am luat-o de suflet!

— Atunci să-mi coasă ea cămăşile!

Bătrâna s-a întors acasă şi i-a povestit Vasilisei cele întâmplate.

— Ştiam eu că tot la mâna mea va ajunge!

Vasilisa s-a încuiat în camera ei şi s-a apucat de treabă. Nu i-au stat mâinile o clipă şi, în scurt timp, a cusut o duzină de cămăşi. Bătrâna a luat cămăşile şi le-a dus ţarului, iar Vasilisa s-a spălat, s-a pieptănat şi s-a aşezat la fereastră. Stătea şi aştepta să vadă ce-o să se întâmple. Deodată a văzut cum în curtea bătrânei a intrat un slujitor al ţarului. A venit în cameră şi a zis:

— Ţarul vrea s-o vadă pe iscusita care i-a cusut cămăşile şi s-o răsplătească împărăteşte chiar cu mâna lui.

Preafrumoasa Vasilisa l-a urmat pe slujitor şi s-a arătat în faţa ochilor ţarului. De cum a văzut-o, ţarul s-a îndrăgostit nebuneşte de ea.

— Nu! zise el. Această frumoasă este a mea! Nu mă pot despărţi de ea şi vreau să-mi fie soţie.

Ţarul a luat-o pe Vasilisa de mână, a aşezat-o lângă el şi, curând, au făcut şi nunta. Nu peste multă vreme s-a întors tatăl fetei, care s-a bucurat de norocul fiicei sale şi a rămas să locuiască la ea. Vasilisa a adus-o acasă şi pe bătrâna care o luase de suflet, iar păpuşica fermecată a purtat-o în buzunar până la sfârşitul vieţii.

[]

Vasilisa Vasilievna

Intr-o oarecare ţară trăia un preot pe nume Vasili. El avea o fiică pe care o chema Vasilisa Vasilievna. Vasilisa purta straie bărbăteşti, călărea, trăgea cu puşca şi se purta ca un băieţoi, aşa că puţini ştiau că-i fată şi nu bărbat şi de aceea oamenii îi spuneau „Vasili Vasilievici", mai ales că-i plăceau votca şi cele ce nu li se potriveau deloc fetelor. Iată că, odată, ţarul Barhat (aşa se numea stăpânul acelei ţări), plecând la vânătoare, a întâlnit-o pe Vasilisa Vasilievna. Aceasta, îmbrăcată în straie bărbăteşti, plecase şi ea călare la vânătoare. Ţarul şi-a întrebat slujitorii:

— Cine-i acest tânăr?

Unul din slujitori îi răspunse:

— Acesta, stăpâne, nu-i un bărbat, ci o fată. Ştiu eu bine. Este fiica preotului Vasili şi se numeşte Vasilisa Vasilievna.

De îndată ce s-a întors la palat, ţarul i-a scris carte preotului Vasili prin care îi cerea să-l trimită la el pe fiul său Vasili Vasilievici, să-i fie oaspete la masă. Iar el s-a dus la o bătrână vrăjitoare şi a început s-o descoasă cum ar putea afla el dacă Vasili Vasilievici este într-adevăr fată. Vrăjitoarea îi spuse:

— În sala de primire să atârni pe peretele din dreapta un gherghef, iar pe cel din stânga nişte puşti. Dacă ea este Vasilisa Vasilievici, atunci va fi atrasă de arme.

Ţarul a ascultat de sfatul bătrânei vrăjitoare şi le-a poruncit slujitorilor să atârne gherghefu l pe peretele din dreapta, iar pe cel din stânga nişte puşti.

De îndată ce a primit cartea de la ţar, preotul Vasili i-

a arătat-o fiicei sale. Fără să stea pe gânduri, Vasilisa Vasilievna s-a dus la grajd, a pus şaua pe un cal sur, l-a încălecat şi a zburat ca vântul la palat.

Ţarul Barhat a întâmpinat-o. Ea s-a închinat cu evlavie, a făcut plecăciuni adânci în toate cele patru colţuri, l-a salutat cu politeţe pe ţar şi, condusă de acesta, a intrat în sala de primire. S-au aşezat la masă, apoi au început să se plimbe prin palat. Cum a dat cu ochii de gherghef, Vasilisa a început să-l ocărască pe ţar.

— Ce-i cu prostia asta? l-a întrebat ea pe Barhat. În casa tătucului meu nici pomeneală de asemenea fleacuri femeieşti, dar în palatul tău împărătesc văd că-s la mare cinste!

După aceea şi-a luat rămas-bun de la ţar şi a plecat acasă. Ţarul n-a putut afla dacă ea era fată cu adevărat.

Peste vreo două zile, ţarul Barhat i-a trimis părintelui Vasili o altă carte, cu rugămintea de a-i da voie fiului său Vasili Vasilievici să vină la el. Când a auzit acest lucru, Vasilisa Vasilievna s-a dus la grajd, a înşeuat calul sur şi a întins-o drept la palatul ţarului Barhat.

Ţarul a întâmpinat-o în pragul palatului. Ea s-a închinat cu evlavie, şi-a făcut cruce aşa cum scrie la carte şi s-a înclinat către cele patru colţuri. Ţarul Barhat, la sfatul vrăjitoarei, a poruncit să se aducă la masă terci în care se amestecaseră boabe de mărgăritar. Vrăjitoarea i-a spus că dacă cel invitat la masă este femeie, va pune mărgăritarul în palmă, iar dacă e bărbat, îl va zvârli cât colo.

A venit vremea cinei. Ţarul s-a aşezat la masă, iar în dreapta sa a poftit-o pe Vasilisa Vasilievna. Au început să mănânce şi să bea. La urmă de tot, li s-a adus terciul. La prima înghiţitură, Vasilisa a simţit în gură mărgăritarul, l-a zvârlit sub masă împreună cu terciul şi a început să-l certe pe Barhat:

— Ce porcărie aţi pus în terciul ăsta? La tătucul meu în casă nu se pomenesc asemenea fleacuri femeieşti, dar la ţarul Barhat ele se pun până şi în mâncare!

Şi-au luat rămas-bun şi s-au despărţit. Vasilisa a

plecat acasă. Ţarul n-a putut afla nici de data asta dacă a stat la masă cu o fată sau cu un bărbat şi murea de curiozitate să afle adevărul.

După alte două zile, ţarul Barhat, la îndemnul bătrânei vrăjitoare, a poruncit să se pregătească baia. Vrăjitoarea i-a spus că dacă oaspetele este Vasilisa Vasilievna, nu va intra în baie cu ţarul.

Baia a fost pregătită. Ţarul i-a trimis o altă carte preotului Vasili ca să-i dea voie fiului său Vasili Vasilievici să vină la el în vizită. De îndată ce a aflat această veste, Vasilisa Vasilievna a alergat degrabă la grajd, şi-a înşeuat calul cel sur şi s-a dus glonţ la palatul lui Barhat.

Ţarul a întâmpinat-o la intrarea principală. Ea l-a salutat cu politeţe, s-a închinat cu evlavie, s-a aplecat adânc spre cele patru colţuri, s-a aşezat cu ţarul la masă şi a început să mănânce şi să bea cu el.

După masă, ţarul îi spuse:

— N-ai dori, Vasili Vasilievici, să mergi cu mine la baie?

— Cu mare plăcere, Înălţimea Ta! i-a răspuns Vasilisa Vasilievna. N-am mai fost de mult la baie şi sunt grozav de dornic să mă răsfăţ în abur!

S-au dus la baie şi, până când ţarul s-a dezbrăcat în antreu, ea a şi terminat cu spălatul şi a ieşit afară.

Barhat nici în baie n-a dovedit s-o prindă. Vasilisa Vasilievna, ieşind din baie, i-a scris ţarului un bileţel, pe care l-a încredinţat slugilor să i-l dea când va ieşi din baie şi el. În acel bileţel era scris: „Eşti o cioară nenorocită, ţarule Barhat! Nu ai fost în stare să prinzi şoimul în grădina ta! Iar eu nu sunt Vasili Vasilievici, ci Vasilisa Vasilievna”.

Ţarul Barhat a rămas cu buza umflată, iar Vasilisa Vasilievna a rămas isteaţă şi de neînţeles.

[]

Vasilisa Cosiţă de Aur şi Ivan Goroh

Afost odată un ţar pe nume Sviatozor, care avea doi fii şi o fiică. Douăzeci de ani a stat fata într-un iatac

luminos, şi se bucurau privind-o ţarul şi ţarina sa, dar niciodată vreun cneaz sau vreun viteaz nu i-a văzut chipul. Preafrumoasa prinţesă avea numele de Vasilisa Cosiţă de Aur. Nu ieşise niciodată din iatacul ei şi nu ştia ce înseamnă să respire aer proaspăt. Avea multe straie arătoase şi pietre scumpe, dar tot timpul tânjea: se sufoca în iatac şi era apăsată de tristeţe. Părul ei des de aur şi mătase, neacoperit cu basma, şi-l aduna într-o cosiţă ce-i ajungea până la călcâie şi pentru aceasta toţi au început să-i zică Vasilisei Cosiţă de Aur şi Frumuseţea cea Neascunsă. Dar veştile despre ea s-au împânzit pe întreg pământul. Mulţi ţari şi-au trimis soliile la ţarul Sviatozor ca s-o peţească pe prinţesă. Ţarul nu se grăbea, dar a venit timpul şi Sviatozor a trimis crainici în toate împărăţiile să ducă vestea că prinţesa Vasilisa vrea să-şi aleagă mirele. I-a invitat pe toţi împăraţii şi prinţii să vină la el la ospăţ şi s-a dus în iatacul fiicei sale să-i dea de ştire despre cele hotărâte. La auzul acestei veşti, prinţesa a fost cuprinsă de o mare bucurie. Privind pe ferestruica îngustă cu zăbrele de aur, a văzut grădina cea verde, izlazul potopit de flori şi i-a venit poftă să se plimbe. I-a cerut voie ţarului să iasă la joacă împreună cu fetele.

— Stăpâne, tată! i-a spus ea. Eu încă n-am văzut lumina zilei, n-am păşit niciodată pe iarbă sau printre flori şi nu m-am putut minuna de frumuseţea palatului tău. Învoieşte-mă, rogu-te, să mă plimb prin grădină cu dădacele şi prietenele mele!

Ţarul s-a învoit şi Vasilisa a coborât din iatacul înalt în curtea cea largă. S-au deschis porţile cioplite şi s-a văzut prinţesa pe tăpşanul verde, la poalele muntelui povârnit. Pe munte creşteau copaci cu ramuri creţe, iar pe tăpşan unduiau flori în toate culorile. Culegându-le, fiica ţarului s-a îndepărtat de dădace, căci în mintea cea încă necoaptă nu-şi făcuse încă loc înţelepciunea. Chipul îi era senin, iar frumuseţea neasemuită. Deodată s-a iscat vifor puternic, aşa cum nu s-a mai văzut, nici s-a auzit, cum nici oamenii bătrâni nu ţin minte să fi apucat vreodată. Totul a intrat într-un vârtej grozav, în care prinţesa a dispărut cât

ai bate din palme, fiind purtată prin văzduh. Dădacele au început să ţipe, să se tânguie, să se repeadă în toate părţile şi au zărit cum Vasilisa a fost dusă de vifor peste pământuri întinse, peste râuri albastre, peste trei împărăţii, în cea de-a patra, unde stăpânea zmeul câinos.

Dădacele au dat fuga la palat şi, cu lacrimi în ochi, s-au aruncat la picioarele ţarului, zicându-i:

— Măria Ta! Nu suntem vinovate de acest mare necaz, dar suntem vinovate faţă de Măria Ta! Nu porunci să fim omorâte! Dă-ne voie să-ţi spunem totul aşa cum a fost. Viforul a furat soarele nostru, pe Vasilisa Cosiţă de Aur, şi nu ştim încotro a dus-o.

Dădacele i-au povestit de-a fir-a-păr tot ce se întâmplase. S-a întristat ţarul, s-a mâniat, dar, chiar şi în nemărginita sa mânie, nu le-a pricinuit niciun rău dădacelor.

A doua zi s-au adunat la palatul ţarului prinţi şi regi din toată lumea şi, văzându-l pe ţar atât de mâhnit, l-au întrebat ce se întâmplase.

— Vai mie! le răspunse ţarul. Viforul mi-a răpit fata cea dragă, pe Vasilisa Cosiţă de Aur, şi nu ştiu unde a dus-o!

Le-a povestit apoi totul aşa cum se întâmplase. Vestea s-a răspândit pe loc din om în om, iar prinţii şi regii au început să se întrebe între ei dacă nu cumva ţarul se gândise să-şi ia cuvântul înapoi. S-au repezit cu toţii în iatacul prinţesei, dar ea – nicăieri. Ţarul i-a răsplătit pe toţi pentru osteneală, iar ei s-au urcat pe cai şi au plecat pe la casele lor.

Cei doi prinţi viteji, fraţii Vasilisei Cosiţă de Aur, văzând lacrimi pe obrajii părinţilor, au început să-i roage:

— Învoieşte-ne, tată, Măria Ta! Dă-ne binecuvântarea să purcedem în căutarea fiicei voastre şi a surioarei noastre.

— Feţii mei iubiţi, copiii mei dragi, le-a răspuns ţarul, unde vreţi voi să vă duceţi?

— Vom merge, tată, încotro ne-o călăuzi calea, încotro zboară pasărea şi încotro vom vedea cu ochii. Cine

ştie? Poate-om avea norocul să dăm de ea!

Ţarul i-a binecuvântat, ţarina i-a gătit de drum, s-au despărţit cu lacrimi în ochi şi feciorii s-au aşternut la drum.

Au mers ei un an, au mers doi, au străbătut trei împărăţii şi au văzut în depărtare nişte munţi înalţi. Între munţi se întindeau nesfârşite stepe nisipoase. Era împărăţia zmeului celui câinos. Prinţii îi întrebau pe trecători dacă n-au auzit sau n-au văzut unde ar putea fi prinţesa Vasilisa Cosiţă de Aur. Trecătorii le răspundeau:

— Noi nu o ştim, iar unde se află nu avem cunoştinţă.

Cum dădeau acest răspuns, oamenii întâlniţi în cale se ascundeau cât mai repede de cei doi prinţi. S-au apropiat ţarevicii de un mare oraş, au văzut în drum un om bătrân-bătrân, şchiop şi chior, cu un toiag şi traistă, care cerea de pomană. Cei doi fraţi s-au oprit, i-au aruncat un ban de argint şi l-au întrebat dacă nu cumva a văzut sau a auzit ceva de prinţesa Vasilisa Cosiţă de Aur, frumoasa fără asemuire.

— Ei, prieteni, le spuse bătrânelul, se vede treaba că sunteţi de pe meleaguri străine. Ţarul nostru, zmeul cel câinos, nu ne îngăduie să stăm la vorbă cu străinii. Ni s-a poruncit, sub amenințarea cu moartea, să nu spunem nimănui cum a purtat-o viforul pe lângă oraş pe preafrumoasa prinţesă.

Fraţii şi-au dat seama că sora lor trebuie să fie pe aproape. Au dat bice cailor şi s-au îndreptat către palat. Acesta, în întregime de aur, stătea pe un stâlp de argint, avea acoperişul din pietre scumpe, iar scările de nacru se întindeau şi se împreunau din ambele părţi ca nişte aripi.

În acea vreme, Vasilisa, cuprinsă de tristeţe, privea printre zăbrelele de aur ale ferestrei. Văzându-şi fraţii, nu şi-a putut stăpâni un strigăt de bucurie. Prinţesa şi-a trimis slugile să-i întâmpine şi să-i aducă la palat. Zmeul cel câinos era plecat, dar Vasilisa era încercată de teama că zmeul se va întoarce pe nepusă masă şi-i va ucide pe cei doi fraţi ai ei. Nici n-au apucat bine ţarevicii să intre, că palatul începu să se cutremure, să se răsucească şi să se

mişte dintr-un loc în altul. Vasilisa a încremenit de groază:

— Vine zmeul! Vine zmeul! De asta se roteşte şi se cutremură palatul. Ascundeţi-vă, fraţilor!

Nici n-a apucat bine să-şi termine vorba, că zmeul a şi apărut, a scos un şuier haiducesc şi a întrebat cu glas tunător:

— Cine sunt oamenii care mi-au tulburat liniştea?

— Noi, zmeule câinos! au răspuns cei doi fraţi, plini de curaj. Am venit din ţara în care ne-am născut după surioara noastră!

— A, voi eraţi! izbucni zmeul, bătând din aripi. V-aţi ostenit în zadar venind până aici, căci veţi pieri de mâna mea.

Zicând acestea, zmeul l-a înşfăcat pe unul din ţarevici şi l-a izbit cu el pe celălalt. Amândoi fraţii au murit pe loc. Zmeul şi-a chemat straja şi a poruncit ca morţii să fie zvârliţi într-o prăpastie adâncă.

Vasilisa Cosiţă de Aur a fost podidită de lacrimi. De durere, n-a mai mâncat şi n-a mai băut apă vreo două zile. În cea de-a treia zi a biruit-o foamea şi a început să mănânce, dar în minte avea un singur gând: cum să scape de zmeul cel câinos. A început să-l drăgălească şi să-l tragă de limbă:

— Mare este puterea ta, zmeule, şi zborul îţi este viguros. Dar oare chiar nu se găseşte niciunul care să te învingă?

— Încă nu a sosit timpul, i-a răspuns zmeul. Dar îmi este scris că voi muri de mâna lui Ivan Goroh, care se va naşte dintr-un bob de mazăre.

Zmeul a spus aceste lucruri mai mult în şagă, dar nu a crezut nicio clipă că aşa se va întâmpla. Cel puternic se încrede în forţă, dar şi gluma are un sâmbure de adevăr.

Mama Vasilisei, necăjită peste poate că i-a fost răpită fata şi că i s-au prăpădit băieţii, plecaţi în căutarea surorii lor, a ieşit într-o zi împreună cu boieroaicele să se plimbe prin grădină. Era o zăpuşeală greu de îndurat, iar ţarinei i s-a făcut sete din această pricină. În grădină, dintr-un deluşor izvora un pârâiaş care se vărsa într-o fântână cu

ghizdul din marmură albă. Ţarina a luat cu un căuş de aur apă limpede ca lacrima şi rece ca gheaţa, a dus-o la gură şi a sorbit cu nesaţ. Din nebăgare de seamă, a înghiţit odată cu apa şi un bob de mazăre. Acesta a prins a se umfla şi ţarina a rămas grea. Bobul se făcea din ce în ce mai mare, iar ţarinei îi era din ce în ce mai anevoios. După o vreme, a născut un fiu căruia i-au pus numele Ivan Goroh. Creştea Ivan Goroh într-un ceas cât alţii într-un an, strângând în el vlagă nemăsurată, încât la nici zece ani s-a făcut un voinic puternic.

A început să-şi întrebe părinţii dacă a avut fraţi şi surori şi aşa a aflat cum s-a întâmplat de a răpit-o viforul pe sora sa şi cum cei doi fraţi mai mari au plecat în căutarea ei şi nu s-au mai întors.

— Tătucă şi mămucă, s-a rugat de ei Ivan Goroh, lăsaţi-mă şi pe mine să plec în căutarea lor!

— Ce tot spui, copile? i-au răspuns într-un glas părinţii. Eşti încă tânăr şi necopt. Fraţii tăi au plecat şi au pierit, iar pe tine, dacă pleci, te aşteaptă aceeaşi moarte.

— Dar poate că nu pier! a spus Ivan Goroh. Vreau să-mi găsesc fraţii şi sora!

S-au rugat de el ţarina şi ţarul să nu plece nicăieri, dar n-a fost chip să-l abată de la această hotărâre. Au trebuit să se supună, l-au pregătit de drum şi au vărsat lacrimi amare la despărţire.

A călătorit Ivan prin câmpie o zi, două şi către seară a ajuns la o pădure întunecoasă. Acolo a dat de o izbă mică, înălţată pe picioare de găină, care se clătina în bătaia vântului. Ivan îi spuse:

— Izbă, izbă! Întoarce-te cu faţa la mine şi cu spatele la pădure.

Izba s-a întors spre Ivan Goroh şi voinicul a zărit în ochiul de geam o bătrână care l-a întrebat:

— Cine eşti şi ce vânt te-aduce?

Ivan a făcut o plecăciune şi s-a grăbit s-o întrebe:

— Nu cumva ai văzut viforul zburător, bunicuţo? Încotro le poartă el pe preafrumoasele fecioare?

— Oh-oh, voinicule! zise bătrâna tuşind şi uitându-se

la Ivan. Şi în mine a băgat groaza viforul ăsta, că n-am mai ieşit de o sută douăzeci de ani din izbă de frică să nu mă răpească şi pe mine. Dar să ştii că viforul este zmeul cel câinos.

— Cum aş putea ajunge până la el?

— Ce tot spui? Zmeul o să te înghită!

— Dar poate n-o să mă înghită!

— Ai grijă, voinice, să nu-ţi pierzi capul! Iar dacă te întorci, dă-ţi cuvântul că-mi vei aduce apă din palatul zmeului cu care, dacă te stropeşti, întinereşti pe loc! a rostit ea, abia mişcându-şi buzele.

— Am să-ţi aduc, bunică! Îmi dau cuvântul de onoare!

— Mă încred în cuvântul tău! Să mergi drept înainte către soare-apune. După un an ai să ajungi la Muntele Vulpii. Întreabă acolo unde e drumul care duce în împărăţia zmeului.

— Îţi mulţumesc, bunicuţă!

— N-ai pentru ce, voinicule!

Ivan Goroh a pornit-o spre soare-apune. A mers fără osteneală un an încheiat, a trecut prin trei împărăţii, până când a ajuns în ţara zmeului. În faţa porţilor oraşului a zărit un cerşetor şchiop şi chior, cu un toiag în mână. Ivan i-a dat de pomană şi l-a întrebat dacă nu cumva în acel oraş se află tânăra Vasilisa Cosiţă de Aur.

— Aici este, i-a răspuns cerşetorul, doar că nu ne este îngăduit să vorbim despre asta cu nimeni.

Ivan a înţeles că sora lui era acolo. Şi-a luat inima-n dinţi şi s-a îndreptat spre palat.

În această vreme, Vasilisa Cosiţă de Aur, privind pe fereastră să vadă dacă nu se întoarce zmeul, l-a zărit în depărtare pe tânărul voinic şi a trimis iscoade înaintea lui să afle cine e, de pe ce meleaguri vine, de ce neam este şi dacă nu cumva i l-a trimis tătâne-său. Aflând că este fratele ei cel mai mic pe care nu-l văzuse niciodată, Vasilisa a alergat la el şi l-a îmbrăţişat cu lacrimi în ochi.

— Fugi mai repede, frăţioare! Fugi, că în curând vine zmeul şi te ucide!

— Iubită surioară! îi răspunse Ivan, nici tu n-ai vorbit,

nici eu n-am auzit. Nu mă înspăimânt eu de zmeu şi de toată puterea lui.

— Că doar n-oi fi tu Goroh, ca să te înfrunţi cu el!

— Mai întâi de toate, dă-mi ceva să-mi astâmpăr setea, căci am mers pe arşiţă şi am obosit.

— Şi ce bei tu, frăţioare?

— Câte o găleată de mied dulce, iubită surioară!

Vasilisa Cosiţă de Aur a poruncit să fie adusă o găleată de mied dulce şi Goroh a sorbit-o dintr-o singură înghiţitură. A cerut să i se mai aducă una.

— Ei, frăţioare, îi spuse prinţesa, nu te-am cunoscut până acum, dar în clipa asta sunt încredinţată că tu eşti Ivan Goroh.

— Lasă-mă să-mi trag puţin sufletul după drum!

Vasilisa a poruncit să i se aducă un scaun, dar scaunul s-a rupt în bucăţi sub greutatea lui Ivan. I s-a adus un altul, întărit cu bucăţi de fier, dar şi acesta s-a crăpat şi s-a îndoit.

— Vai, frăţioare! Acesta e scaunul zmeului câinos.

— Se vede treaba că sunt mai greu ca el! a spus Ivan zâmbind.

S-a ridicat, a ieşit din palat, s-a dus la fierărie şi i-a poruncit meşterului fierar să-i facă un toiag de fier de cinci sute de puduri.

Bătrânul meşter şi-a pus fierarii la lucru şi zi şi noapte au prins ciocanele să bată, împrăştiind în jur numai scântei. După patruzeci de ore, toiagul a fost gata. Cincizeci de oameni abia au reuşit să-l ridice şi să-l aducă la palat. Ivan Goroh a prins toiagul în mână şi l-a aruncat în sus, dincolo de nori, până nu s-a mai văzut.

Oamenii, văzând isprava, s-au înspăimântat şi au început să alerge care încotro. Se gândeau că, dacă toiagul va cădea peste oraş, va dărâma zidurile, iar oamenii vor muri striviţi sub dărâmături. Dacă va cădea în mare, apa se va revărsa şi va îneca oraşul. Ivan însă s-a întors liniştit în palat şi a poruncit să i se spună când se va zări toiagul întorcându-se pe pământ. Oamenii s-au pitit sub porţi, prin case şi aşteptau cu sufletul la gură să zărească toiagul. Au

aşteptat ei un ceas, au aşteptat două şi iată că în cel de-al treilea au zărit toiagul zburând spre pământ. Au fugit la palat să dea de ştire despre acest lucru.

Goroh a ieşit în curte, a întins mâna şi a prins din zbor toiagul, care s-a îndoit în palma sa. Ivan l-a luat, l-a sprijinit de genunchi, l-a îndoit şi a intrat în palat.

Deodată s-a auzit un şuier groaznic: venea zmeul valvârtej pe calul lui iute ca vântul, care scotea flăcări pe nas. Zmeul arăta ca un voinic, numai capul îi era de şarpe. De obicei, cam cu zece verste înainte de a ajunge, palatul începea să se rotească şi să se mişte dintr-o parte în alta. Acum însă a stat locului. Se vede treaba că era acolo un oaspete nedorit. Zmeul a căzut pe gânduri, a scos un şuierat şi a prins a horcăi. Calul-vijelie şi-a scuturat coama, şi-a desfăcut larg aripile şi s-a avântat înainte cu larmă. Apropiindu-se de palat, zmeul văzu că acesta rămăsese nemişcat.

— Oho! a răcnit zmeul câinos. Mi-a venit duşmanul. N-o fi oare chiar Ivan Goroh?

Când dădu cu ochii de viteaz, zmeul îi zise:

— Am să te pun într-o palmă, iar cu cealaltă am să te strivesc ca pe o muscă. Nimic nu se va alege din tine!

— Asta rămâne de văzut! îi răspunse Ivan Goroh.

Zmeul şi-a luat avânt şi s-a repezit să-l lovească pe Ivan şi să-l străpungă cu lancea, dar acesta a sărit într-o parte şi zmeul a dat pe alături.

— Acum e rândul meu! a tunat Goroh şi a aruncat cu toiagul de fier în zmeu, făcându-l bucăţi.

Şi-a înfipt toiagul în pământ, a străbătut două împărăţii şi a ajuns într-a treia. Poporul l-a întâmpinat cu mare bucurie, aruncându-şi căciulile în sus şi strigând că el e ţarul. Ivan însă l-a zărit pe bătrânul meşter fierar şi, ca răsplată că i-a făcut toiagul de fier atât de repede, le-a spus oamenilor:

— Iată-l pe conducătorul vostru! Să-l ascultaţi şi să-l cinstiţi, că el vă va aduce binele, nu ca zmeul cel câinos care v-a pricinuit atâta rău!

Ivan a găsit apa vie şi apa moartă şi i-a stropit pe

fraţii săi, care s-au ridicat ca dintr-un somn adânc şi au început să se frece la ochi.

— Mult am mai dormit! ziseră ei. Numai Dumnezeu mai ştie ce s-a întâmplat în răstimpul ăsta!

— De n-aş fi fost eu, aţi fi dormit voi mult şi bine, fraţii mei iubiţi! le-a spus Ivan Goroh strângându-i la piept.

N-a uitat nici de apa fermecată din palatul zmeului. A pregătit o corabie, şi-a luat sora şi pe cei doi fraţi şi a pornit-o pe râu în jos, spre împărăţia tatălui său. În drum s-a oprit şi la izba pe picioare de găină. I-a dat bătrânei apa de la zmeu, aşa cum promisese. Bătrâna şi-a dat pe faţă cu apa fermecată şi pe dată s-a prefăcut într-o fată tânără, de o neasemuită frumuseţe.

Ţarul şi ţarina i-au întâmpinat pe copii cu mare bucurie şi au trimis crainici în toate colţurile lumii să vestească venirea acasă a preafrumoasei Vasilisa Cosiţă de Aur. În tot oraşul răsunau clopotele şi trâmbiţele, băteau tobele şi bubuiau tunurile. Vasilisa şi-a găsit mirele, iar fraţii şi-au ales şi ei mirese, aşa că s-au pornit dintr-odată patru nunţi împărăteşti. Au fost şi bunicii bunicilor acolo şi au băut mied, care a ajuns şi până la noi: pe mustăţi curgea, dar în gură nu nimerea. După moartea tatălui, Ivan i-a moştenit tronul, cârmuind ţara cu cinste şi cu dreptate şi i-a rămas, peste veacuri, numele de Goroh.

[]

Soldatul şi Preaînţeleapta Elena

Cândva, demult, demult de tot, într-o ţară îndepărtată, s-a întâmplat ca un soldat să fie pus de strajă la un turn de piatră. Turnul era încuiat cu lacătul şi pecetluit cu pecete. La miezul nopţii, soldatul a auzit o voce dinăuntru:

— Ei, soldatule!

— Cine mă strigă?

— Eu, duhul necurat, îi spuse un glas de dincolo de gratiile de fier. De treizeci de ani stau aici înfometat şi însetat.

— Şi ce-ţi trebuie?

— Scoate-mă de aici şi am să te ajut şi eu la necaz. Numai să te gândeşti la mine, şi în aceeaşi clipă am să-ţi vin în ajutor.

Soldatul a spart lacătul, a smuls pecetea şi a deschis uşa. Necuratul a zbughit-o din turn, s-a înălţat în văzduh şi s-a făcut nevăzut cu iuţeala fulgerului.

„Ei”, îşi zise soldatul, „am făcut-o de oaie! S-a dus de râpă slujba mea! Mă vor aresta, mă vor trimite la tribunalul militar şi, în cel mai fericit caz, mă vor plimba printre rândurile de soldaţi, sub ploaia de vergi. Mai bine să dezertez cât mai am timp!”.

Şi-a lepădat puşca şi raniţa pe pământ şi a luat-o încotro a văzut cu ochii. A mers el o zi, două, trei, până ce n-a mai putut răbda de foame. Dar de mâncare şi de băut n-avea nimic. S-a aşezat pe marginea drumului şi a început să plângă şi să cugete.

— Cât de prost am fost! Zece ani l-am slujit pe ţar şi am fost tot timpul sătul şi mulţumit; în fiecare zi primeam câte trei funturi de pâine şi nu mi-a fost destul! Libertate mi-a trebuit, ca să mor de foame! Numai tu porţi întreaga vină pentru necazurile mele, duh necurat!

Deodată a apărut, ca din senin, necuratul şi i-a zis:

— Bună vreme, soldatule! De ce eşti aşa necăjit?

— Cum să nu fiu când, iată, de trei zile mă sting de foame.

— Nu te necăji, îi spuse duhul, că nu-i ceva peste putinţă!

S-a învârtit încoace, încolo şi a pus dinaintea soldatului o mulţime de bucate gustoase şi de băuturi alese. După ce l-a ospătat cum se cuvine pe soldat, duhul i-a spus:

— Vino la mine acasă. Ai s-o duci împărăteşte: o să ai mâncare şi băutură cât îţi pofteşte inima, numai să ai grijă de fiicele mele. Altceva nu-mi trebuie de la tine!

Soldatul s-a învoit. Necuratul l-a apucat de subsuori, s-a înălţat cu el în văzduh, sus-sus de tot, l-a purtat peste mări şi ţări, în cea de-a treizecea împărăţie, şi l-a coborât în curtea unui palat de piatră albă.

Necuratul avea trei fiice de o rară frumuseţe. Le-a chemat şi le-a poruncit să nu iasă din cuvântul soldatului şi să-i aducă mâncare şi băutură din belşug de câte ori va pofti, iar el şi-a luat zborul să facă mârşăvii, că doar era un duh necurat! Nu stătea niciodată locului, ci cutreiera tot timpul prin lume, ispitind oamenii la păcat.

Soldatul a rămas cu preafrumoasele fete şi a început să huzurească într-atât, încât şi de la moarte îşi luase gândul. Un singur lucru îl neliniştea însă: în fiecare noapte, frumoasele fete plecau de acasă, iar el nu ştia unde se duc. A început să le tragă de limbă, dar ele nu i-au suflat o vorbă.

„Prea bine!”, se gândi soldatul. „Am să stau de veghe noaptea întreagă şi nu e cu putinţă să nu aflu pe unde îşi pierd vremea.”

Seara s-a băgat în aşternut şi s-a prefăcut că a adormit adânc, dar el aştepta cu nerăbdare să vadă ce-o să se întâmple. Când a sosit timpul, s-a furişat încetişor spre dormitorul fetelor, s-a oprit în dreptul uşii şi s-a uitat pe gaura cheii. Frumoasele fete au adus covorul fermecat, l-au întins pe podea, s-au trântit pe covor, s-au prefăcut în porumbiţe, s-au scuturat şi au zburat pe fereastră.

— Ce minune! îşi zise soldatul. Ce-ar fi să încerc şi eu?

A intrat în dormitor, s-a lovit de covor, s-a transformat în pitulice, a zbughit-o pe fereastră şi a plecat în urmărirea fetelor prefăcute în porumbiţe.

Păsărelele au coborât pe un tăpşan verde, iar pitulicea s-a aşezat sub o tufă de coacăze, s-a ascuns între frunze şi pândea, de acolo, fiecare mişcare. În scurt timp au poposit pe iarbă o mulţime de porumbiţe, acoperind întreg tăpşanul. În mijloc apăruse un tron de aur. După puţină vreme, s-a văzut plutind prin văzduh o caleaşcă de aur trasă de şase balauri de foc şi o lumină albastră a inundat cerul şi pământul.

În caleaşcă stătea regina Elena, cea preaînţeleaptă, atât de frumoasă, încât nici cu gândul nu puteai gândi, nici cu vorba nu o puteai zugrăvi. Poate doar în basme să se

povestească de un asemenea chip frumos ca al ei! A coborât din caleaşcă şi s-a urcat pe tronul de aur. A început să cheme la ea, pe rând, toate porumbiţele şi să le înveţe felurite şiretlicuri. După ce a terminat de povăţuit, s-a urcat în caleaşcă şi s-a făcut nevăzută. Porumbiţele şi-au luat zborul de pe tăpşan şi au plecat pe la casele lor. Pitulicea a luat-o pe urmele celor trei surori pe care le avea în grijă.

Porumbiţele s-au aruncat pe covor şi s-au prefăcut în fetele frumoase de dinainte. S-a lovit şi pitulicea de covorul fermecat şi s-a prefăcut în soldat.

— Tu de unde-ai apărut? l-au întrebat fetele.

— Am fost cu voi pe tăpşanul verde, am văzut-o pe regină pe tronul de aur şi am auzit cum vă învăţa tot felul de şiretlicuri.

— Ai avut noroc că ai scăpat nevătămat. Regina Elena cea Preaînţeleaptă este puternica noastră stăpână. Dacă ar fi avut cu ea cartea fermecată, te-ar fi dibuit cât ai bate din palme şi atunci n-ar fi fost chip să scapi cu viaţă. Ai grijă, soldatule! Nu te mai duce pe tăpşanul verde şi nu te uita la Elena cea Preaînţeleaptă. Altminteri, ai să-ţi pierzi capul.

Soldatul nu s-a speriat defel, de parcă acele cuvinte i-ar fi zburat pe lângă urechi.

A doua noapte, s-a lovit iarăşi de covorul fermecat şi s-a prefăcut în pitulice. A ajuns pe tăpşanul cel verde, s-a ascuns sub tufa de coacăze şi a început să se uite la Preaînţeleapta Elena, sorbind-o din ochi.

— Dacă mi-aş găsi aşa o nevastă, se gândi el, nu m-aş uita la nimic! Ce-ar fi să mă duc după ea şi să aflu unde trăieşte?

Şi iată că Preaînţeleapta Elena a coborât de pe tron, a urcat în caleaşca trasă de cei şase balauri de foc şi a pornit-o prin văzduh către palatul ei fermecat. Pitulicea a plecat şi ea în zbor după caleaşca reginei.

A ajuns regina la palat şi i-au ieşit în întâmpinare dădacele şi servitoarele, au luat-o pe braţe şi au dus-o în încăperile ei meşteşugit pictate. Pitulicea s-a oprit pe

ramura unui copac ce se înălţa chiar sub ferestrele dormitorului Elenei şi a început să ciripească atât de frumos şi de jalnic, încât reginei nu i s-a lipit geană de geană.

De îndată ce s-au ivit zorii, Preaînţeleapta Elena a strigat cu glas poruncitor:

— Slugi şi dădace! Daţi fuga în grădină şi prindeţi-mi pitulicea!

Slugile şi dădacele s-au năpustit în grădină şi au început să se muncească să prindă pasărea cântătoare. Dar ce puteau să facă ele, nişte sărmane bătrâne care abia se mişcau? Pitulicea sărea din creangă în creangă: nici nu zbura departe, dar nici nu se lăsa prinsă.

Regina şi-a pierdut răbdarea şi a ieşit ea însăşi în grădină, cu gândul să prindă pitulicea. S-a apropiat de tufa pe care stătea pasărea, dar aceasta rămase încremenită locului, cu aripile lăsate, de parcă aştepta să fie prinsă. Bucuroasă, Elena a luat pasărea în mână, a dus-o în palat şi a aşezat-o într-o colivie de aur, pe care a aninat-o la ea în dormitor. Ziua a trecut, soarele a apus, iar Preaînţeleapta Elena a plecat la tăpşanul verde. S-a întors, s-a dezbrăcat şi a intrat în aşternut. Privindu-i trupul alb, pitulicea începu să tremure de plăcere. De îndată ce a adormit regina, pitulicea s-a prefăcut în muscă, a ieşit din colivie şi s-a lovit de podea, transformându-se într-un voinic chipeş. S-a apropiat de patul reginei, a privit-o cât a privit-o şi, până la urmă, n-a mai răbdat şi a sărutat-o pe gură. Văzând că regina se trezeşte, voinicul s-a prefăcut în muscă, a intrat în colivie, iar acolo a devenit iarăşi pitulice.

Preaînţeleapta Elena a deschis ochii şi a privit în jur, dar n-a zărit pe nimeni.

— Se vede treaba că am visat, îşi zise ea.

S-a întors pe cealaltă parte şi a adormit din nou.

Dar soldatul n-a stat locului: a sărutat-o şi a doua oară, şi a treia oară, şi de fiecare dată a trezit-o din somn, pentru că regina dormea iepureşte. După al treilea sărut, Preaînţeleapta Elena s-a ridicat din aşternut şi şi-a zis:

— Aici trebuie să fie ceva la mijloc. Ia să mă uit eu în

cartea fermecată!

Şi-a deschis cartea şi a aflat pe dată că în colivia de aur nu era o pasăre cântătoare, ci un tânăr soldat.

— A! Bădăranule! a strigat Preaînţeleapta Elena. Ieşi afară din colivie! Pentru şiretlicul tău ai să mi-o plăteşti cu viaţa!

Ce era să facă biata pitulice? A ieşit din colivie, s-a lovit de podea şi s-a prefăcut în chipeş viteaz. Soldatul i-a căzut reginei în genunchi şi a început să-i ceară iertare.

— Nicio iertare, ticălosule! i-a răspuns Preaînţeleapta Elena şi l-a chemat pe călău să reteze capul soldatului.

Ca din pământ a răsărit în aceeaşi clipă un uriaş cu securea în mână şi cu un butuc uriaş alături. L-a trântit pe soldat la podea, i-a pus capul pe butuc şi a ridicat securea, aşteptând ca regina să facă un semn cu batista pentru a-i zbura capul nefericitului soldat.

— Îndurare, minunată regină! se rugă soldatul, în timp ce din ochi i se scurgeau şiroaie de lacrimi. Îngăduie-mi să cânt un cântec!

— Cântă, dar repede!

Soldatul a început un cântec atât de trist, atât de jalnic, încât nici Preaînţeleapta Elena nu se putu stăpâni să nu izbucnească în plâns. I s-a făcut milă de mândrul voinic şi-i zise:

— Îţi dau un răgaz de zece ore. Dacă în acest răstimp o să te poţi ascunde atât de iscusit, încât să nu te găsesc, am să mă mărit cu tine. Dacă n-ai să faci asta, voi porunci să ţi se taie capul.

A ieşit soldatul din palat şi a mers până când a intrat într-o pădure întunecoasă. S-a aşezat lângă un tufiş şi a început să-şi frământe mintea.

— Ah, duhule necurat! Tot din cauza ta sunt la un pas de moarte!

În aceeaşi clipă apăru şi necuratul:

— Ce te frământă, soldatule?

— Ce să mă frământe? Mă paşte moartea! Unde să mă ascund de Preaînţeleapta Elena?

Duhul s-a lovit de pământ şi s-a prefăcut într-un

vultur cu aripi puternice.

— Urcă-te, soldatule, la mine în spate! Te voi duce în slava cerului.

Soldatul s-a urcat în spatele vulturului, iar acesta s-a înălţat şi a intrat după norii negri. Au trecut cinci ore. Preaînţeleapta Elena a luat cartea fermecată, a deschis-o şi a văzut totul ca-n palmă. A strigat cu glas tunător:

— Ajunge, vulturule! Nu mai zbura prin nori. Coboară pe pământ, că de mine nu scapi!

Vulturul a coborât, iar soldatul s-a mâhnit şi mai tare.

— Ce-i de făcut acum? Unde să mă ascund?

— Aşteaptă! îi zise duhul. Te ajut îndată.

S-a apropiat de soldat, l-a lovit peste obraz şi l-a prefăcut într-un ac cu gămălie, iar el s-a prefăcut în şoarece, a luat acul în dinţi, s-a furişat în palat, a găsit cartea fermecată şi a înfipt acul în ea.

Au trecut ultimele cinci ore. Preaînţeleapta Elena şi-a deschis cartea fermecată, s-a uitat, s-a uitat, dar de aflat n-a aflat nimic. S-a mâniat şi a zvârlit cu furie cartea în foc. Acul cu gămălie s-a desprins din carte, a căzut pe podea şi s-a prefăcut în voinicul mândru. Preaînţeleapta Elena l-a luat de mână.

— Eu sunt şireată, dar tu mă întreci! îi zise soldatului.

N-au stat prea mult pe gânduri, au făcut nunta şi au trăit în pace şi bună înţelegere.

[]

Ivan, fiul de negustor, şi Preaînţeleapta Vasilisa

Un ţăran a semănat odată secară, şi i-a dat Dumnezeu un rod atât de bogat, încât abia a reuşit să-l strângă de pe câmp. Şi-a cărat snopii acasă, a treierat, şi-a umplut hambarele şi se gândea: „De-acum am să trăiesc fără griji!”. Dar s-au înnădit la hambarul ţăranului un şoricel şi o vrabie. Nu era zi de la Dumnezeu în care ei să nu coboare de cinci-şase ori în hambar şi să nu mănânce din recolta ţăranului. După ce se ghiftuiau, se întorceau acasă la ei: şoricelul intra în gaură, iar vrabia se ducea la

cuib. Au trăit ei în prietenie vreo trei ani, până au terminat aproape toate grăunţele. A mai rămas în hambar mai nimic, cam un sfert de baniţă. A văzut şoarecele că merindele sunt pe sfârşite şi a început să se gândească s-o înşele pe vrabie şi să-şi oprească doar pentru el ceea ce rămăsese. Într-o noapte întunecoasă, a făcut o gaură în podea şi a dus în ea toată secara rămasă, până la ultimul grăunte.

Dimineaţă veni vrabia în hambar să-şi ia micul dejun, dar în hambar – nimic! Ieşi afară flămândă şi-şi zise: „M-a păcălit, nenorocitul! Ia să merg eu la regele lor şi să-l chem pe şoricel în judecată. Regele să hotărască de partea cui e dreptatea!”.

Şi-a luat zborul şi s-a dus la leu.

— Leule, Măria Ta! i se închină vrabia până la pământ. Trei ani am fost prietenă cu un supus al Măriei Tale, cu şoricelul cel dinţos, şi nici vorbă de ceartă între noi. Dar când rezervele au ajuns pe sponci, şoarecele m-a păcălit: a ros în hambar o gaură şi a cărat acolo toate grăunţele, iar pe mine m-a lăsat să flămânzesc. Fă-ne dreptate, Măria Ta! Dacă nu, am să merg la vultur, regele păsărilor.

— Mergi sănătoasă! i-a răspuns leul.

Vrabia s-a dus cu pâra la vultur şi i-a povestit tot necazul său cu şoricelul, cum acesta a furat-o şi cum leul, regele animalelor, a încuviinţat fărădelegea supusului său.

S-a mâniat regele-vultur şi a trimis un sol la regele-leu ca să-l vestească să vină cu armata sa pe câmpul de luptă să se înfrunte cu oastea păsărilor.

Leul n-a mai avut încotro. Şi-a trimis crainicii pretutindeni să-şi adune supuşii la oaste. Au venit o mulţime de animale, umplând câmpia întinsă şi întunecând pământul. A sosit în zbor şi armata zburătoarelor, ca un nor uriaş şi negru. A început marea bătălie. S-au luptat ei trei ore şi trei minute. A învins regele-vultur, împresurând întreg câmpul cu leşuri duşmane, după care a dat voie păsărilor să plece acasă, iar el, rănit, a zburat în pădure, s-a aşezat pe un stejar înalt şi a început să cugete cum să-şi

recapete puterea pe care o avusese înainte.

Asta se întâmpla demult. Trăiau pe atunci, singuri cuc, un negustor şi cu nevasta lui. S-a trezit negustorul într-o dimineaţă şi i-a zis soţiei sale:

— Am avut azi-noapte un vis urât: se făcea că se oploşise pe lângă noi o pasăre uriaşă, care mânca pe zi câte un taur întreg şi bea câte un hârdău de mied. Nici nu puteam scăpa de ea, nici să n-o hrănim nu puteam… Mă duc acum să fac o plimbare în pădure.

Şi-a luat puşca pe umăr şi a plecat. A colindat el cât a colindat prin pădure, până ce a dat de stejarul cel înalt. A văzut vulturul în copac şi se pregătea să tragă în el.

— Nu trage în mine, bunule voinic! i-a grăit vulturul cu glas omenesc. Dacă mă vei ucide, nu vei avea niciun folos. Mai bine ia-mă acasă la tine şi hrăneşte-mă timp de trei ani, trei luni şi trei zile. După ce mă voi tămădui şi îmi voi recăpăta puterile, am să te răsplătesc cu binele.

„Ce răsplată să aştepţi de la un vultur?”, gândi negustorul şi duse iarăşi puşca la ochi.

Vulturul i-a spus acelaşi lucru. Negustorul a dus puşca la ochi pentru a treia oară şi iarăşi i-a vorbit vulturul cu glas omenesc:

— Nu mă ucide! Hrăneşte-mă timp de trei ani, trei luni şi trei zile, până mă voi întrema şi-mi voi recăpăta puterea de odinioară. Am să-ţi plătesc pentru toate!

Negustorului i s-a făcut milă, a luat vulturul şi l-a dus acasă. Aici a înjunghiat un taur şi a umplut un hârdău de mied. Se gândea că îi va ajunge vulturului pentru mult timp, dar acesta a hăpăit totul cât ai clipi din ochi. I-a venit greu negustorului cu oaspetele său; începu chiar să sărăcească. Văzând vulturul acestea, i-a spus negustorului:

— Du-te în câmpia întinsă! Sunt acolo nenumărate leşuri de animale. Jupoaie-le blănurile scumpe şi du-le în târg la vânzare. Cu banii câştigaţi ai să poţi să ne hrăneşti pe toţi şi încă o să-ţi mai rămână.

Negustorul s-a dus în câmpia întinsă, a dat de mulţimea leşurilor de animale, a jupuit blănurile cele scumpe, le-a dus la vânzare şi a obţinut bani frumoşi pe

ele.

A trecut un an. Vulturul l-a rugat pe stăpânul casei să-l ducă la locul unde se aflau stejari înalţi. Negustorul a înhămat caii la căruţă şi l-a dus la locul cu pricina. Vulturul s-a ridicat până la nori şi s-a lăsat spre pământ cu iuţeala fulgerului, lovind cu pieptul un stejar vânjos. Acesta s-a despicat în două. Vulturul grăi:

— Ei, negustorule, bunule viteaz! Încă nu mi-am recăpătat puterea de dinainte. Mai hrăneşte-mă încă un an!

A mai trecut un an. Vulturul s-a înălţat iarăşi până la nori, a venit în jos ca fulgerul şi a lovit cu pieptul un stejar. Copacul s-a sfărâmat în bucăţi.

— Va trebui, negustorule, bunule viteaz, să mă mai hrăneşti un an, grăi vulturul. Încă nu mi-am recăpătat puterile de altădată.

A trecut şi cel de-al treilea an, s-au mai scurs trei luni şi trei zile şi i-a spus vulturul negustorului:

— Du-mă iarăşi la locul acela cu stejari înalţi!

Negustorul l-a dus la stejarii cei înalţi. S-a înălţat vulturul ca o vijelie, mai sus decât primele dăţi, şi, cu iuţeala fulgerului, a lovit stejarul cel viguros atât de puternic, încât acesta s-a prefăcut în aşchii de la vârf până la rădăcină, iar pădurea s-a cutremurat toată.

— Îţi mulţumesc, negustorule, bunule viteaz! i-a spus vulturul. E în mine acum toată vechea mea putere. Lasă-ţi calul şi aşază-te la mine între aripi, căci vreau să te duc în ţara mea şi să te răsplătesc pentru tot binele pe care mi l-ai făcut!

Negustorul s-a aşezat între aripile vulturului, iar acesta s-a înălţat sus-sus de tot şi l-a purtat spre marea cea albastră.

— Uită-te la marea cea albastră! l-a îndemnat vulturul. Cum ţi se pare? E mare?

— Cam cât o roată de căruţă, i-a răspuns negustorul.

Vulturul a scuturat din aripi şi l-a aruncat în hău, făcându-l să simtă fiorii morţii. Cu puţin înainte de a cădea în valurile înspumate, vulturul l-a prins, l-a aşezat între

aripi şi s-a înălţat şi mai sus.

— Ia uită-te la marea cea albastră! Cum ţi se pare?

— Ca un ou de găină.

Vulturul şi-a scuturat din nou aripile şi l-a aruncat pe negustor, dar l-a prins înainte ca acesta să cadă în valuri, l-a aşezat între aripile sale şi s-a înălţat mult mai sus decât în primele dăţi.

— Acum mai vezi marea cea albastră? Cum ţi se pare?

— Ca un grăunte mic, mic de tot, răspunse negustorul.

Vulturul a scuturat din aripi şi a treia oară şi l-a aruncat pe negustor din înaltul cerului, dar şi de această dată l-a prins înainte ca el să ajungă la apă şi l-a întrebat:

— Cum e, negustorule, bunule viteaz? Ai simţit fiorii morţii?

— I-am simţit, fu răspunsul acestuia. Am fost încredinţat că am să mor.

— Şi eu am simţit la fel când te pregăteai să tragi în mine!

Vulturul, cu negustorul în cârcă, a zburat peste mare şi a ajuns în Împărăţia de Aramă.

— Aici trăieşte sora mea mai mare, îi spuse el negustorului. Când vom fi la ea şi va începe să-ţi dea daruri, să nu iei nimic. Să-i ceri doar să-ţi dea sipetul de aramă.

Zicând acestea, vulturul s-a pogorât, s-a izbit de pământ şi s-a prefăcut într-un mândru viteaz.

Cum treceau ei prin curtea largă, i-a văzut sora şi s-a bucurat nespus:

— Iubite frăţioare! De unde te-a adus Dumnezeu? Nu te-am mai văzut de trei ani şi am crezut că te-ai prăpădit. Cu ce să te omenesc?

— Nu pe mine trebuie să mă întrebi, iubită surioară! Eu sunt de-al casei. Întreabă-l pe acest bun viteaz. El mi-a dat mâncare şi băutură timp de trei ani de zile şi nu m-a lăsat să mor de foame.

Sora vulturului i-a aşezat la o masă de stejar cu

acoperământ alb pe ea, i-a ospătat cum se cuvine şi apoi i-a chemat să le arate cămările doldora de bogăţii. I-a spus negustorului:

— Ia de aici tot ce-ţi pofteşte inima!

Negustorul îi răspunse:

— Nu-mi trebuie nici aur, nici argint, nici pietre scumpe. Dăruieşte-mi sipetul tău de aramă!

— Cum de nu! sări gazda ca înţepată. Pune-ţi pofta-n cui! E prea mare pentru tine căciula la care râvneşti!

S-a supărat fratele ei pentru aceste vorbe, s-a prefăcut în vultur, l-a luat pe negustor şi a plecat mai departe.

— Iubite frăţioare! începu să strige soră-sa în urma lui. Întoarce-te! Îţi dau sipetul, că nici nu ţin aşa de mult la el!

— Prea târziu, surioară! zise vulturul şi se făcu nevăzut.

S-a înălţat iarăşi vulturul în slava cerului şi i-a zis negustorului:

— Ia uită-te, bunule viteaz! Ce vezi în spate şi în faţă?

— În spate-i foc ce arde, iar în faţă sunt numai flori.

— Aceea e Ţara de Argint, zise vulturul, iar florile cresc în Ţara de Aur, la sora mea cea mică. Când vom fi în ospeţie la ea şi va începe să-ţi dea scumpe daruri, tu să nu iei nimic, ci să-i ceri sipetul ei de aur.

A sosit vulturul în Ţara de Aur şi s-a prefăcut într-un mândru viteaz.

— Frăţioare iubit! i-a zis sora de îndată ce a dat cu ochii de el. De unde ai apărut? Unde-ai fost atâta timp? De ce n-ai venit atâta vreme pe la mine? Cu ce porunceşti să te omenesc?

— Nu mă întreba pe mine şi nu pe mine trebuie să mă omeneşti! Eu sunt de-al casei. Omeneşte-l pe acest negustor, bunul viteaz. El m-a hrănit şi mi-a dat să beau timp de trei ani la rând şi nu m-a lăsat pradă morţii prin înfometare.

Gazda i-a aşezat la o masă de stejar acoperită cu feţe de masă albe şi i-a ospătat cum se cuvine pe cei doi. L-a

dus apoi pe negustor în cămările sale cu bogăţii şi a început să-l ademenească dându-i aur, argint şi pietre scumpe.

— Nu am nevoie de nimic, zise negustorul. Aş vrea să-mi dăruieşti doar sipetul tău de aur!

— Ia-l şi stăpâneşte-l fericit! Că tu l-ai hrănit şi l-ai adăpat pe fratele meu timp de trei ani şi nu l-ai lăsat să moară de foame. Iar de dragul fratelui meu, nu-mi pare rău de nimic.

A stat cât a stat şi s-a veselit negustorul în Împărăţia de Aur, dar a venit timpul să plece spre casă.

— Mergi sănătos! îi spuse vulturul. Să-ţi aminteşti despre mine numai lucrurile plăcute şi ai grijă să nu deschizi sipetul până ce nu ajungi acasă.

S-a aşternut negustorul la drum şi a mers cale lungă, zi de vară până-n seară, până când a obosit. Vrând să se odihnească, s-a oprit pe un izlaz străin în împărăţia ţarului păgân Lob. S-a uitat el cât s-a uitat la sipetul de aur, n-a mai putut de nerăbdare şi l-a deschis. Numai ce a ridicat capacul, că în faţa lui s-a şi înălţat un palat măreţ, împodobit în culori care-ţi luau ochii. În palat forfoteau numeroase slugi, care se plecară toate în faţa lui:

— Porunceşte tot ce ai nevoie şi se va îndeplini!

Negustorul a mâncat, a băut şi s-a culcat.

Când a văzut ţarul păgân Lob că pe pământul lui se înalţă un palat măreţ, şi-a trimis iscoadele:

— Duceţi-vă şi aflaţi cine a îndrăznit să înalţe fără învoirea mea un asemenea palat pe pământul meu! Spuneţi-i să plece neîntârziat, dacă nu i s-a urât cu binele!

Când a auzit negustorul asemenea vorbe, a început să se frământe cum să bage palatul în sipet, aşa cum a fost înainte. S-a gândit el ce s-a gândit, dar nu-i trecea nimic prin minte care să-l ajute.

— Aş pleca eu cu bucurie, le spuse iscoadelor. Dar cum?

Iscoadele s-au întors şi l-au încunoştinţat pe ţarul păgân Lob de ceea ce vorbiseră cu negustorul.

— Să-mi dea, zise ţarul, ceea ce are acasă şi el nu

ştie şi am să-i strâng eu palatul în sipetul de aur!

Negustorul nu avu încotro: a promis, sub jurământ, să-i dea ţarului păgân ceea ce are acasă şi el nu ştia că are, iar Lob i-a strâns palatul în sipetul de aur. Negustorul a luat sipetul şi a pornit-o la drum. A mers mult? A mers puţin? Nu se ştie, însă, în cele din urmă, a ajuns acasă. L-a întâmpinat nevasta:

— Bun venit, soarele meu! Pe unde-ai umblat?

— Ei, pe unde am fost, acum nu mai sunt de găsit pe-acolo!

— În lipsa ta, Dumnezeu ne-a dăruit un fecior.

„Asta era deci ce aveam eu acasă şi nu ştiam!”, îşi zise negustorul, întristându-se.

— Ce-i cu tine? Sau nu te bucuri că te-ai întors acasă? îl întrebă nevasta.

— Nu-i asta! i-a răspuns bărbatul şi i-a povestit de-a fir-a-păr tot ce se întâmplase.

S-au necăjit ei, au plâns, dar nu mai aveau ce face. A deschis negustorul sipetul de aur şi s-a înălţat în faţa lor măreţul palat meşteşugit, înfrumuseţat în culori vii, şi a început el să trăiască acolo alături de nevastă şi de fiul său şi să-şi sporească avutul.

Au trecut vreo zece ani şi chiar mai mult, a crescut fiul negustorului, s-a făcut chipeş şi s-a copt la minte, părând voinic între voinici. Într-o zi, s-a sculat dimineaţa vesel şi i-a spus părintelui său:

— Tată, l-am visat azi-noapte pe ţarul păgân Lob, care mi-a poruncit să mă duc la el pentru că mă aşteaptă de multişor. „Jurământul nu se încalcă!”, a mai adăugat el.

Părinţii au izbucnit în lacrimi, l-au binecuvântat şi i-au dat voie să plece în ţara străină.

A mers el cale îndelungată, străbătând câmpii întinse şi stepe necuprinse, până a ajuns lângă o pădure întunecată. Peste tot, nici ţipenie de om. Era doar o mică izbă aşezată cu faţa spre pădure şi cu spatele spre Ivan, fiul negustorului.

— Izbă, izbă! Întoarce-te cu spatele la pădure şi către mine cu faţa! îi spuse Ivan.

Izba l-a ascultat: s-a întors cu spatele la pădure şi cu faţa la el.

Ivan a intrat şi a dat cu ochii de Baba Iaga Picior de Lemn, care stătea întinsă cât era peretele de lung. Văzându-l pe Ivan, Baba Iaga îi zise:

— Până acum nici măcar nu am simţit pe-aici suflare de rus, iar acum văd rusul în carne şi oase. De unde vii şi încotro te îndrepţi, bunule viteaz?

— Vrăjitoare bătrână ce eşti! Nu m-ai ospătat, nu m-ai omenit, dar ai şi început să mă iscodeşti!

Baba Iaga a pus pe masă bucate felurite şi băuturi, l-a ospătat, l-a omenit şi i-a făcut patul ca să se culce. Dimineaţa devreme l-a trezit şi a început să-l descoasă. Ivan i-a povestit totul de-a fir-a-păr şi a rugat-o:

— Învaţă-mă, bunică, să ajung la ţarul păgân Lob!

— Ai făcut bine că ai intrat la mine, altminteri n-ai fi scăpat cu viaţă: ţarul păgân Lob e tare supărat pe tine pentru că ai întârziat atât de mult să te duci la el. Ia-o pe cărarea asta şi, când ajungi la iaz, să te ascunzi după un copac şi să aştepţi. Vor veni acolo trei porumbiţe, gingaşe fetiţe, fiicele ţarului. Îşi vor lepăda aripile, îşi vor scoate hainele şi vor intra în iaz să se scalde. Una din ele are aripile pestriţe. Tu să pândeşti, să i le furi şi să nu i le dai până ce nu se va învoi s-o iei de nevastă. Atunci totul va fi bine!

Ivan şi-a luat rămas-bun de la Baba Iaga şi a luat-o pe cărarea arătată de ea. A mers până când a ajuns la iaz, s-a ascuns după un copac umbros şi a început să aştepte. Nu după mult timp au venit în zbor trei porumbiţe (una dintre ele cu aripioare pestriţe), care s-au izbit de pământ şi s-au prefăcut în nişte minuni de fete. Şi-au scos aripile, s-au dezbrăcat de rochii şi au început să se scalde. Ivan şi-a ciulit urechile, s-a apropiat tiptil şi a furat aripile pestriţe. Era curios să vadă ce avea să se întâmple. După ce s-au scăldat bine, frumoasele fete au ieşit din apă. Două dintre ele s-au îmbrăcat, şi-au prins aripile, s-au prefăcut în porumbiţe şi au zburat. Cea de-a treia a început să caute. Căuta şi vorbea singură:

— Arată-te, cel care mi-ai luat aripile! Dacă eşti bătrân, îmi vei fi ca un tată, dacă eşti de vârstă mijlocie, am să te respect ca pe un unchi, iar dacă eşti tânăr, am să mă mărit cu tine!

Ivan, fiul negustorului, a ieşit de după copac şi i-a spus:

— Iată aripioarele tale!

— Acum spune-mi, bunule viteaz, logodnic al meu, de ce neam eşti şi încotro ţii calea?

— Eu sunt Ivan, fiu de negustor, şi mă îndrept către tatăl tău, ţarul păgân Lob.

— Iar eu sunt Preaînţeleapta Vasilisa.

Preaînţeleapta Vasilisa era fata iubită a tatălui său; l-a cucerit prin înţelepciunea şi frumuseţea ei.

După ce i-a arătat logodnicului drumul spre ţarul păgân Lob, fata s-a prefăcut în porumbiţă şi a pornit-o în zbor ca să-şi ajungă surorile din urmă.

A ajuns Ivan, fiul de negustor, la curtea ţarului păgân Lob, iar acesta l-a pus la muncă la bucătărie, să taie lemne şi să care apă.

Bucătarul Ciumiciko nu-l prea avea la inimă pe Ivan şi de aceea a început să-l vorbească de rău la ţar:

— Măria Ta, Ivan, fiul de negustor, s-a lăudat că poate să doboare într-o singură noapte o întreagă pădure nepătrunsă, să aşeze buştenii în stive, să scoată rădăcinile, să are pământul şi să-l semene cu grâu, iar grâul acela să-l secere, să-l treiere şi să-l macine, iar din făină să facă plăcinte şi să ţi le aducă Măriei Tale la masa de dimineaţă.

— Foarte bine! zise ţarul. Să fie adus la mine!

Când Ivan s-a înfăţişat înaintea ţarului, acesta i-a zis:

— Am auzit că te-ai lăudat că poţi tăia într-o singură noapte o pădure întreagă, pământul să-l ari ca pe un câmp curat şi să-l semeni cu grâu. Apoi să seceri, să treieri şi să macini grâul, iar din făina aceea să-mi faci plăcinte pentru masa de dimineaţă. Ai grijă! Până dimineaţă să fie totul aşa cum te-ai lăudat, de nu, unde-ţi stau picioarele îţi va sta şi capul!

Oricât a încercat Ivan, fiul de negustor, să se

dezvinovăţească, totul a fost în van! Porunca trebuia îndeplinită. A ieşit de la ţar cu capul plecat de supărare. L-a văzut prinţesa Vasilisa cea Preaînţeleaptă şi l-a întrebat:

— De ce eşti aşa de cătrănit?

— Nici nu are rost să-ţi spun, că n-ai cum să mă ajuţi să ies din încurcătură.

— De unde ştii? Poate că-ţi voi fi de folos…

Ivan, fiul de negustor, i-a povestit ce poruncă i-a dat tatăl ei, ţarul păgân Lob.

— Asta numeşti tu poruncă grea? Nu-i decât un fleac! Te aşteaptă altele şi mai grele. Du-te, fă-ţi rugăciunea şi culcă-te! Noaptea e un sfetnic bun. Dimineaţa totul va fi gata precum ţi s-a poruncit.

La miezul nopţii, Preaînţeleapta Vasilisa a ieşit în pridvor, a strigat cu glas ascuţit şi, în aceeaşi clipă, s-au adunat din toate părţile nenumăraţi muncitori şi s-au apucat de treabă: care dobora copacii, care scotea rădăcinile din pământ, care ara. Într-un loc se semăna, iar în altul deja se secera şi se treiera grâul. S-a ridicat praful ca un stâlp până la cer, iar spre dimineaţă grăunţele erau măcinate şi plăcintele deja coapte. Ivan, fiul de negustor, a dus plăcintele la masa ţarului păgân Lob.

— Bravo! i-a spus ţarul şi a poruncit să fie răsplătit cu bani din vistieria împărătească.

Bucătarul Ciumiciko turba de furie. S-a dus iarăşi la ţar şi i-a spus:

— Înălţimea Ta, Ivan, fiul de negustor, s-a lăudat că într-o noapte poate să construiască o corabie care să zboare prin văzduh.

— Foarte bine! zise ţarul. Chemaţi-l la mine!

L-au chemat, iar ţarul i-a spus:

— Am auzit că te-ai lăudat în faţa slugilor mele că poţi, într-o singură noapte, să faci o corabie fermecată care să zboare prin văzduh, dar mie nu mi-ai suflat o vorbă despre asta. Îţi poruncesc ca până mâine dimineaţă totul să fie gata, aşa cum te-ai lăudat! De nu, unde-ţi stau picioarele îţi va sta şi capul!

Ivan, fiul de negustor, a ieşit de la ţar cu capul plecat

de supărare, fără ca măcar să ştie pe unde calcă. Îl văzu Preaînţeleapta Vasilisa şi-l întrebă:

— De ce eşti aşa de necăjit?

— Cum să nu fiu? îi răspunse Ivan. Mi-a poruncit tatăl tău, ţarul, să-i construiesc până mâine o corabie zburătoare.

— Şi pentru asta te-ai necăjit? Nu-i decât un fleac! Poruncile grele vor veni de acum înainte! Fă-ţi rugăciunea şi culcă-te. Noaptea e un sfetnic bun. Până mâine totul va fi gata.

La miezul nopţii, Preaînţeleapta Vasilisa a ieşit în pridvor, a strigat cu glas ascuţit şi într-o clipă s-au adunat dulgheri din toate părţile. Au început să bată cu topoarele şi până în zori corabia fu gata.

— Bravo! i-a spus ţarul lui Ivan, fiul de negustor. Să facem o plimbare!

S-au urcat ei doi în corabie şi l-au luat cu ei şi pe Ciumiciko, bucătarul. Corabia şi-a luat zborul şi a început să plutească prin văzduh. Când trecură pe deasupra curţii cu animale sălbatice, bucătarul s-a aplecat peste bord să vadă mai bine jos, iar Ivan, fiul de negustor, i-a dat brânci. Bucătarul a căzut între fiare, iar acestea l-au sfâşiat în bucăţi.

— Vai de mine! strigă Ivan. A căzut Ciumiciko!

— Naiba să-l ia! zise Lob, ţarul păgân. Ca un câine a trăit, ca un câine a murit!

S-au întors la palat.

— Şiret mai eşti, Ivane, fiu de negustor! îi spuse ţarul. Iată şi a treia încercare pentru tine: dacă reuşeşti să-mi încaleci armăsarul şi să-l călăreşti, îţi dau pe una din fetele mele de soţie; dacă nu, îţi zbor capul de pe umeri!

Plecând de la ţar, fiul negustorului îşi zise în gând: „Asta-i o treabă uşoară” şi începu să zâmbească pe sub mustaţă.

Îi ieşi în cale Preaînţeleapta Vasilisa. Îl descusu ce şi cum şi-i zise:

— Tu eşti neînvăţat, Ivane, fiu de negustor! Abia asta-i o încercare grea, pentru că armăsarul va fi însuşi ţarul

Lob. Te va purta până în slava cerului, mai sus de codrii înşelători, mai jos de norii călători şi îţi va zdruncina toate oscioarele purtându-te prin câmpul cel fără de margini. Dă fuga la fierar şi spune-i să-ţi facă un baros greu de vreo trei puduri, iar când te urci în şa, să te ţii bine şi să-i dai armăsarului cu barosul în cap!

Dimineaţa au scos îngrijitorii din grajd un armăsar neînvăţat, pe care abia îl puteau ţine. Armăsarul fornăia, se smucea, se înălţa pe picioarele dindărăt. Numai ce a încălecat pe el Ivan, fiul de negustor, că armăsarul s-a şi înălţat peste codrii cei înşelători, până la norii călători şi a ţâşnit prin văzduh mai iute decât cel mai aprig vânt. Iar călăreţul se ţinea puternic de frâu cu o mână, iar cu cealaltă îl lovea pe armăsar cu barosul în cap. Armăsarul s-a sleit de puteri şi a coborât pe pământ. Ivan, fiul de negustor, l-a dus îndărăt şi l-a dat îngrijitorilor, iar el s-a dus în palat. La intrare l-a întâmpinat însuşi Lob, ţarul păgân, legat la cap.

— Am călărit calul, Înălţimea Ta!

— Bine! îi răspunse Lob. Să vii mâine să-ţi alegi mireasa! Azi mă doare capul.

Dimineaţa îi spuse Preaînţeleapta Vasilisa lui Ivan, fiul negustorului:

— Noi suntem trei surori; tata ne va preface în iepe şi te va pune să-ţi alegi mireasa. Să fii cu băgare de seamă: pe căpăstrul meu, o steluţă îşi va pierde strălucirea. Apoi ne va preschimba în porumbiţe; surorile mele vor începe să ciugulească hrişcă, eu însă nu. Şi am să-mi întind şi o aripă. A treia oară ne va preface în fecioare, asemănătoare între noi ca picăturile de apă şi la stat, şi la chip, şi la păr. Eu am să fac înadins un semn cu batista, aşa ai să mă poţi recunoaşte!

Ţarul păgân Lob a poruncit să fie aduse trei iepe care semănau leit între ele şi le aşează una lângă alta, aşa cum spusese Vasilisa.

— Alege-ţi mireasa! spuse ţarul.

Ivan, fiul de negustor, s-a uitat cu băgare de seamă şi a văzut că pe un căpăstru una din steluţe îşi pierduse

strălucirea. Apucă de acel căpăstru şi zise:

— Iată aleasa mea!

— O iei pe cea mai urâtă! îi zise ţarul. Mai bine alegeţi alta mai arătoasă!

— Nu vreau! Pentru mine e bună şi asta!

— Mai încearcă o dată! zise ţarul şi slobozi trei porumbiţe, toate cu penele la fel, şi le aruncă grăunţe de hrişcă.

Ivan a băgat de seamă că una dintre ele îşi scutură o aripă şi a prins-o:

— Iată aleasa mea!

— Nu-i bucata cea mai potrivită! În curând ai să te îneci cu ea. Alege şi a treia oară!

A adus ţarul trei fete care semănau între ele şi la stat, şi la chip, şi la păr.

Ivan, fiul de negustor, a văzut că una şi-a fluturat batista. A apucat-o de mână şi a zis:

— Ea e mireasa mea!

Ţarul Lob n-a mai avut încotro: i-a dat-o pe Vasilisa de soţie şi a făcut nuntă mare.

După un timp se gândi Ivan, fiul de negustor, să fugă împreună cu Preaînţeleapta Vasilisa în ţara sa. Au înşeuat caii şi au plecat în puterea nopţii. Dimineaţa a văzut Lob, ţarul păgân, că cei doi au fugit şi a trimis după ei o poteră.

— Pune-ţi urechea la pământ! îi zise Vasilisa soţului ei. Nu se aude ceva?

El şi-a lipit urechea de pământ şi i-a spus:

— Aud nechezat de cai.

Preaînţeleapta Vasilisa l-a preschimbat în grădină, iar ea s-a transformat într-un cocean de varză. Negăsindu-i, potera s-a întors la ţar cu mâinile goale.

— Înălţimea Ta! Nu-i nici ţipenie în câmpia întinsă. Am văzut doar o grădină în care era un cocean de varză.

— Duceţi-vă şi aduceţi-mi acea varză! V-au tras pe sfoară!

A pornit potera din nou şi din nou a pus Ivan, fiul negustorului, urechea la pământ.

— Aud nechezat de cai! îi spuse el Vasilisei.

Preaînţeleapta Vasilisa s-a transformat în fântână, iar pe el l-a prefăcut într-un şoim care stătea pe jgheab şi bea apă.

A ajuns potera la fântână şi a văzut că mai departe nu mai era drum, aşa că a făcut cale întoarsă.

— Înălţimea Ta, n-am văzut nimic în câmpia cea întinsă, doar o fântână din care bea apă un şoim.

A plecat în urma fugarilor însuşi ţarul păgân Lob.

— Apleacă-ţi urechea la pământ şi spune-mi dacă nu auzi ceva! grăi Preaînţeleapta Vasilisa către soţul ei.

— Se cutremură pământul mai rău decât prima dată!

— Este tatăl meu, care a pornit după noi.

— Nu-mi pot închipui ce-am putea face!

— Eu nici atât!

Preaînţeleapta Vasilisa avea la ea trei lucruri: o perie, un pieptene şi o năframă. Îşi aminti de ele şi zise:

— Dumnezeu e milostiv cu noi. Am eu leac de cojocul ţarului păgân Lob.

A aruncat peria în urma sa şi s-a înălţat o pădure deasă, întunecată. Nu puteai să-ţi strecori măcar mâna, iar ca s-o ocoleşti îţi trebuiau pe puţin trei ani.

A început ţarul păgân să roadă pădurea cea întunecată şi să-şi facă drum. A ieşit din pădure şi iarăşi s-a luat după fugari. Când era cât pe ce să-i ajungă şi să pună mâna pe ei, Preaînţeleapta Vasilisa a aruncat pieptenele şi în urma ei s-a ridicat un munte înalt de nu-l puteai trece nici cu pasul, nici călare. Ţarul păgân Lob a început să sape în munte până şi-a făcut cărare şi iarăşi a pornit pe urma lor. Văzând aceasta, Preaînţeleapta Vasilisa aruncă năframa şi, pe locul unde a căzut, a apărut o mare întinsă. Ţarul a ajuns până la mare, a văzut că drumul se curmă şi s-a întors acasă.

Când a început Ivan, fiul de negustor, să se apropie de pământul său, îi grăi soţiei:

— Eu o iau înainte să le dau de ştire părinţilor de venirea ta, iar tu să mă aştepţi aici!

— Ai grijă! îi spuse Preaînţeleapta Vasilisa. Când ajungi acasă, să-ţi săruţi părinţii, dar nu şi pe naşa ta, că

altminteri mă vei uita!

Ivan, fiul de negustor, s-a întors acasă, s-a sărutat cu toţi şi a sărutat-o şi pe naşa lui, uitând de Preaînţeleapta Vasilisa. A aşteptat sărmana cât a aşteptat în drum şi a văzut că nu s-a mai întors după ea Ivan, fiul de negustor. S-a dus în oraş şi s-a năimit servitoare la o bătrânică. În acest răstimp, Ivan, fiul de negustor, s-a gândit să se însoare. Şi-a găsit o logodnică şi a întins un ospăţ pentru toată lumea.

Preaînţeleapta Vasilisa a aflat de această ispravă, s-a îmbrăcat în cerşetoare şi s-a dus la gospodăria negustorului să ceară de pomană.

— Aşteaptă! îi spuse nevasta negustorului. Am să-ţi fac o plăcinţică. N-am să-ţi tai din cea mare!

— Bogdaproste şi pentru atâta, măicuţă! zise cerşetoarea.

Plăcinta cea mare s-a ars, iar cea mică a ieşit minunată. Nevasta negustorului i-a dat plăcinta arsă, iar pe cea mică a dus-o la masă. Când au tăiat plăcinţica, au ieşit din ea doi porumbei.

— Sărută-mă! îi zise porumbelul porumbiţei.

— Nu, pentru că ai să mă uiţi cum a uitat-o Ivan, fiul de negustor, pe Preaînţeleapta Vasilisa.

Porumbelul i-a mai zis o dată şi încă o dată:

— Sărută-mă!

— Nu, pentru că ai să mă uiţi cum a uitat-o Ivan, fiul de negustor, pe Preaînţeleapta Vasilisa.

Atunci şi-a venit în fire Ivan, fiul de negustor, a recunoscut-o pe Preaînţeleapta Vasilisa în straiele cerşetoarei şi le-a spus părinţilor:

— Iat-o pe soţia mea!

— Ei, dacă ai deja soţie, trăieşte sănătos cu ea! i-au spus părinţii.

Pe logodnica cea nouă au dăruit-o din belşug şi au trimis-o acasă. Iar Ivan, fiul de negustor, şi Preaînţeleapta Vasilisa au început să trăiască şi averea să-şi sporească.

[]

Pasărea de foc şi Ţarevna Vasilisa

Peste treizeci şi nouă de pământuri, într-o împărăţie îndepărtată, în cea de-a treizecea ţară, trăia odată un ţar mare şi puternic. El avea în slujbă un brav puşcaş, iar acesta era stăpânul unui cal năzdrăvan. Odată a încălecat puşcaşul pe calul său năzdrăvan şi a plecat să vâneze. Pe drum a găsit o pană de aur a păsării de foc. Strălucea mai abitir ca soarele!

Calul îi zise:

— Nu lua pana de aur! Dacă o iei, ai să dai de necaz!

Bunul voinic a căzut pe gânduri: să ridice sau să nu ridice pana de jos? Dacă ar lua-o şi i-ar da-o ţarului, acesta l-ar răsplăti cu dărnicie. Cine dă cu piciorul la un aşa noroc?

Puşcaşul n-a ţinut seamă de ce i-a spus calul, a luat pana păsării de foc şi i-a dat-o ţarului în dar.

— Îţi mulţumesc! i-a zis ţarul. Dar dacă ai găsit pana, găseşte-mi şi pasărea de foc! Altminteri îţi va sta capul

unde-ţi stau picioarele!

Puşcaşul a început să verse lacrimi amare şi s-a dus la calul său năzdrăvan.

— De ce plângi, stăpâne?

— Ţarul mi-a poruncit să-i găsesc pasărea de foc, altminteri îmi taie capul!

— Ţi-am spus doar să nu iei pana aceea de jos, că vei avea necazuri! Dar nu te necăji şi nu te teme! Asta încă nu-i nimic. Necazul abia urmează! Du-te la ţar şi cere-i ca până mâine să fie împrăştiat pe întreg câmpul grâu din cel bun, o sută de saci, nu mai puţin!

Zis şi făcut: ţarul a poruncit să se împrăştie pe câmp o sută de saci cu grâu din cel bun. A doua zi, bravul puşcaş a ieşit în câmp, şi-a slobozit calul, iar el s-a ascuns după un copac. Deodată, a început să freamăte pădurea, s-au ridicat talazurile pe mare. Venea pasărea de foc. A ajuns deasupra câmpului, s-a lăsat jos şi a început să ciugulească boabele de grâu. Calul cel năzdrăvan al puşcaşului s-a apropiat de pasărea de foc şi a călcat-o pe aripă, ţinând-o strâns lipită de pământ.

Bravul puşcaş a ieşit de după copac, a venit în fugă la locul unde era pasărea de foc, a legat-o cu o frânghie, s-a urcat pe cal şi s-a dus la palat. Când a văzut ţarul acea minune, s-a bucurat nespus, i-a mulţumit puşcaşului, l-a ridicat în grad, dar i-a dat încă o poruncă:

— Dacă ai avut curajul să prinzi pasărea de foc, să-mi aduci şi mireasă! Peste treizeci de pământuri, la capătul lumii, acolo unde răsare frumosul soare, stă Vasilisa Ţarevna. Chiar pe ea mi-o doresc! Dacă mi-o aduci, te voi răsplăti cu aur şi cu argint! Dacă nu, am să te scurtez de cap!

Pe puşcaş l-au podidit lacrimi amare. S-a dus la calul său cel năzdrăvan.

— De ce plângi, stăpâne? l-a întrebat acesta.

— Cum să nu plâng? Ţarul mi-a poruncit să i-o aduc pe Vasilisa Ţarevna.

— Nu plânge şi nu te mâhni! Asta nu-i nimic. Necazul va veni, dar mai târziu. Du-te la ţar şi cere-i să-ţi dea un

cort cu măciulie de aur şi tot felul de provizii şi băuturi pentru drum!

Ţarul i-a dat tot ce a cerut puşcaşul: şi provizii, şi băuturi, şi cortul cu măciulie de aur. Bravul puşcaş a încălecat pe calul său năzdrăvan şi s-a pornit peste cele treizeci de pământuri.

A mers el cât a mers şi, în cele din urmă, a ajuns la capătul lumii, acolo unde frumosul soare se iveşte din marea cea albastră. S-a uitat el mai bine şi a văzut că pe marea albastră venea Vasilisa Ţarevna într-o bărcuţă de argint, ajutându-se cu o vâslă de aur. Bravul puşcaş şi-a slobozit calul să pască în voie iarbă proaspătă pe izlazul verde, şi-a întins cortul cu măciulie de aur, a pus masa cu tot felul de bucate şi băuturi pe ea, s-a aşezat şi a început s-o aştepte pe Vasilisa Ţarevna. Aceasta a zărit măciulia de aur de pe cort, s-a apropiat de mal şi a început să se minuneze de ceea ce vedea.

— Bună vreme, Vasilisa Ţarevna! îi spuse puşcaşul. Te rog să te aşezi cu mine la masă, să guşti din bucatele mele şi să încerci aceste vinuri de peste mări!

Vasilisa Ţarevna a intrat în cort. Cei doi au început să mănânce şi să se veselească. Vasilisa a băut un pahar de vin de peste mări, s-a ameţit şi a căzut într-un somn adânc.

Bravul puşcaş şi-a chemat calul năzdrăvan şi acesta s-a ivit pe dată. După ce a strâns cortul cu măciulie de aur, puşcaşul a urcat-o pe Vasilisa Ţarevna pe cal, a încălecat şi el şi a pornit-o pe drumul de întoarcere cu iuţeala săgeţii slobozite din arc.

A ajuns la ţar. Acesta, văzând-o pe Vasilisa Ţarevna, s-a bucurat peste poate şi l-a răsplătit cu dărnicie pe puşcaş pentru strădania lui: i-a dat o mulţime de bănet şi l-a ridicat iarăşi în grad.

Când s-a trezit Vasilisa Ţarevna şi a aflat că se afla departe, departe de marea albastră, s-a întristat, s-a schimonosit la faţă şi a început să plângă. Cât n-a încercat ţarul s-o împace! În zadar însă…

Ţarul voia să se însoare cu ea, dar ţarevna i-a spus:

— Cel care m-a adus aici să meargă la marea

albastră. În mijlocul mării este un pietroi uriaş. Sub acel pietroi e ascunsă rochia mea de mireasă. Fără ea nu mă mărit!

Ţarul l-a chemat pe puşcaş şi i-a poruncit:

— Pleci cât mai repede la capătul lumii, acolo unde frumosul soare se iveşte din marea cea albastră! În mijlocul mării, sub o piatră uriaşă, e ascunsă rochia de mireasă a Vasilisei Ţarevna. Găseşte rochia aceea şi adu-o fără zăbavă încoace! Dacă mi-o aduci, te răsplătesc mult mai bine ca până acum! Dacă nu, poţi să-ţi iei adio de la căpăţână!

A izbucnit în lacrimi bravul puşcaş şi s-a dus la calul său năzdrăvan. „Aşa-i când nu poţi fugi de moarte!”, se gândi el.

— De ce plângi, stăpâne? l-a întrebat calul.

— Ţarul mi-a poruncit să-i aduc de pe fundul mării albastre rochia de mireasă a Vasilisei Ţarevna.

— Nu ţi-am spus eu să nu te atingi de pana aceea de aur, că îţi chemi necazul? Dar nu te teme: ăsta nu-i încă un mare necaz! Ai să vezi tu mai apoi! Încalecă pe mine şi hai s-o pornim spre marea cea albastră!

Au mers mult? Au mers puţin? Nu ştie nimeni. În cele din urmă, au ajuns la marea cea albastră şi s-au oprit pe ţărm. Calul năzdrăvan a văzut un crab uriaş care se târa pe nisip şi l-a prins sub copita lui cea grea. Crabul se rugă de el:

— Cruţă-mi viaţa! Nu mă da morţii, că am să fac pentru tine tot ce doreşti!

Calul îi răspunse:

— În mijlocul mării, pe fundul ei, se află un pietroi uriaş. Sub el este ascunsă rochia de mireasă a Vasilisei Ţarevna. Adu-ne rochia!

Crabul a scos un strigăt puternic şi glasul său a răsunat peste întreaga mare. Talazurile s-au învolburat şi din ele au ieşit pe mal crabi mari şi mici, câtă frunză şi iarbă. Crabul cel uriaş a dat poruncă, toţi crabii s-au scufundat în apă şi după un ceas s-au întors cu rochia de mireasă a Vasilisei Ţarevna.

Bravul puşcaş s-a înapoiat la ţar cu rochia ţarevnei şi i-a dat-o. Vasilisa Ţarevna însă nu s-a grăbit nici de data asta.

— Nu mă mărit cu tine până nu-i porunceşti bravului tău puşcaş să se scalde în apă clocotită!

Ţarul a poruncit să se umple cu apă cel mai mare cazan de tuci de la curte, să se facă foc sub el, până dă apa în clocot, şi apoi să fie aruncat acolo bravul puşcaş. Când totul a fost gata şi apa din cazan clocotea, aruncând stropi în toate părţile, l-au adus pe sărmanul puşcaş.

„Acum chiar că am dat de necaz!”, s-a gândit el. „Ce mi-a trebuit să ridic de jos pana de aur? De ce nu i-am dat ascultare calului meu?”

Şi-a amintit de calul său năzdrăvan şi i-a spus ţarului:

— Preamărite stăpâne ţar, îngăduie-mi ca, înainte de moarte, să-mi iau rămas-bun de la calul meu!

— Fie! Du-te şi ia-ţi rămas-bun!

A venit puşcaşul la calul său năzdrăvan, plângând cu lacrimi amare.

— De ce plângi, stăpâne?

— Ţarul mi-a poruncit să mă scald în apă clocotită!

— Nu te teme şi nu plânge! Ai să rămâi în viaţă! i-a spus calul şi l-a descântat la repezeală, ca apa clocotită să nu pricinuiască niciun rău trupului său alb.

De cum s-a întors puşcaşul de la grajd, slugile ţarului l-au înşfăcat şi l-au aruncat în cazanul cu apă clocotită. El s-a cufundat de vreo două ori în apă, apoi a ţâşnit afară şi s-a prefăcut într-un voinic atât de frumos, cum pana cea mai măiastră nu-l poate zugrăvi, cum numai în basme se mai povesteşte. Ţarul, văzând ce chipeş s-a făcut puşcaşul, a vrut să se scalde şi el. S-a băgat, ca prostul, în apa clocotită şi pe loc s-a şi opărit.

Ţarul a fost înmormântat, iar în locul lui oamenii l-au ales pe bravul puşcaş. Acesta s-a însurat cu Vasilisa Ţarevna şi a trăit lângă ea ani mulţi în dragoste şi bună înţelegere.

[]

Ivan Ţarevici, pasărea de foc şi lupul cel sur

Trăia odată, într-o împărăţie oarecare, un ţar pe nume Vislav Andronovici. El avea trei fii. Cel mare era Dimitri Ţarevici, al doilea era Vasili Ţarevici, iar cel mic Ivan Ţarevici.

Ţarul Vislav Andronovici avea o grădină atât de mare şi de frumoasă, cum nu se mai afla nicăieri alta pe lume. În grădină creşteau copaci de tot felul, dar era şi un măr care făcea mere de aur.

Se obişnuise să vină în grădina ţarului Vislav pasărea de foc. Aceasta avea penele de aur şi ochii de cristal. În fiecare noapte venea în grădină, se aşeza în mărul preferat al ţarului Vislav, lua de acolo mere de aur şi îşi lua zborul.

Ţarul Vislav Andronovici se necăjea, pentru că pasărea de foc îi furase multe mere de aur. I-a chemat la el pe cei trei fii ai săi şi le-a spus:

— Copiii mei iubiţi, care dintre voi poate să prindă în grădina mea pasărea de foc? Cui mi-o va aduce vie, aceluia am să-i dau chiar înainte de moarte jumătate din împărăţie, iar după moarte pe toată.

Copiii i-au răspuns într-un glas:

— Milostive tătucă ţar, Înălţimea Ta, ne vom strădui cu mare bucurie să prindem vie pasărea de foc.

În prima noapte, s-a dus să stea la pândă Dimitri Ţarevici. S-a aşezat sub mărul din care pasărea de foc fura merele de aur, a adormit şi nu a auzit când a venit pasărea şi a luat o mulţime de mere.

Dimineaţa, ţarul Vislav Andronovici l-a chemat pe fiul său Dimitri Ţarevici şi l-a întrebat:

— Cum e, fiul meu drag, ai văzut pasărea de foc sau nu?

— Nu, milostive tătucă ţar, în noaptea asta ea n-a venit.

A doua noapte, s-a dus în grădină la pândă Vasili Ţarevici, s-a aşezat sub acelaşi măr, a stat o oră, două şi a adormit atât de adânc, că nici n-a auzit cum a venit pasărea de foc şi a ciugulit din mere.

Dimineaţa, l-a chemat ţarul Vislav şi l-a întrebat:

— Cum e, fiul meu iubit, ai văzut pasărea de foc sau nu?

— Milostive tătucă ţar, în noaptea aceasta n-a fost.

A treia noapte, s-a dus Ivan Ţarevici în grădină să pândească pasărea de foc. S-a aşezat sub măr şi a aşteptat o oră, două, trei. Deodată a văzut că se luminează întreaga grădină ca şi cum s-ar fi aprins multe focuri acolo. A venit pasărea de foc, s-a aşezat pe o ramură şi a început să ciugulească din mere.

Ivan Ţarevici s-a furişat lângă ea şi a apucat-o de coadă, dar n-a putut să o ţină fiindcă aceasta s-a smuls şi a zburat, iar Ivan Ţarevici a rămas doar cu o pană din coada ei în mână.

Dimineaţa, de îndată ce ţarul Vislav s-a trezit din somn, Ivan Ţarevici s-a dus la el şi i-a dat pana păsării de foc. Ţarul s-a bucurat că fiul cel mic a reuşit să-i aducă măcar o pană. Aceasta era atât de minunată şi de strălucitoare, încât dacă o aduceai într-o cameră întunecată, lumina de parcă ar fi fost aprinse sute de lumânări. Ţarul Vislav a dus-o la el în cabinet şi a aşezat-o la vedere, ca pe un obiect de mare preţ care merita să fie păstrat o veşnicie. Din acel moment, pasărea a încetat să mai vină în grădina ţarului. Vislav şi-a chemat din nou copiii şi le-a spus:

— Feţii mei iubiţi, plecaţi, găsiţi pasărea de foc şi aduceţi-mi-o vie, iar ceea ce am promis înainte va primi, de bună seamă, acela care mi-o va aduce.

Dimitri şi Vasili începuseră să-l urască pe fratele lor, Ivan Ţarevici, pentru că reuşise să smulgă o pană din coada păsării de foc. Au luat de la tatăl lor cele trebuitoare pentru drum şi au plecat împreună în căutarea păsării.

Ivan Ţarevici a început să se roage de tatăl său să-l binecuvânteze şi pe el. Ţarul Vislav i-a spus:

— Fiul meu iubit, comoara mea, tu eşti încă tânăr şi nu eşti pregătit pentru un asemenea drum lung şi anevoios. De ce să te desparţi de mine? Fraţii tăi oricum au plecat. Ei, dacă pleci şi tu şi veţi lipsi mult timp toţi trei? Eu sunt deja bătrân şi pot să-mi dau duhul în orice

clipă. Dacă, în timp ce sunteţi plecaţi, îmi ia Dumnezeu zilele, cine o să conducă împărăţia mea? Poate să izbucnească vreo răzmeriţă sau să apară zâzanii în rândul poporului. Şi atunci nu va avea cine să-l stăpânească. Sau duşmanul ne va călca pământurile, şi atunci cine să comande armata noastră?

Oricât a stăruit ţarul Vislav să-l facă pe Ivan Ţarevici să se răzgândească, nu a putut. A fost nevoit să-i dea drumul să plece, la rugăminţile lui. Ivan Ţarevici a luat de la părintele său partea ce i se cuvenea, şi-a luat un cal şi a plecat la drum, neştiind nici el încotro merge.

A mers mult? A mers puţin? Nu se ştie, pentru că povestea lesne se deapănă, dar treaba anevoie se face. Într-un târziu a ajuns într-un câmp larg, pe nişte pajişti verzi. A zărit un stâlp pe care scria: „Cine va merge drept înainte va suferi de foame şi de frig; cine o va lua spre dreapta va fi sănătos şi viu, dar calul său va muri, iar cine o va lua spre stânga, acela va fi ucis, iar calul său va rămâne în viaţă”.

Ivan Ţarevici a citit inscripţia de pe stâlp şi a plecat spre dreapta, gândindu-se că, dacă îi va fi ucis calul, cel puţin va rămâne el în viaţă şi, cu timpul, va putea să-şi găsească altul.

A mers o zi, două, trei; deodată i-a ieşit în cale un lup sur, uriaş şi i-a spus:

— Ce naiv eşti, Ivan Ţarevici! Ai citit doar ce scria pe stâlp, că o să moară calul! Atunci de ce-ai luat-o încoace?

Spunând acestea, lupul cel sur i-a sfâşiat calul şi a plecat de-acolo.

Ivan Ţarevici s-a necăjit pentru calul său, a izbucnit în lacrimi amare şi a plecat mai departe pe jos.

A mers toată ziua, a obosit, şi, când să se aşeze să se odihnească niţel, l-a ajuns din urmă lupul cel sur şi i-a spus:

— Mi-e milă de tine, Ivan Ţarevici, că te-ai obosit mergând pe jos. Îmi pare rău şi pentru că ţi-am mâncat calul. Încalecă pe mine şi spune-mi unde să te duc şi pentru ce.

Ivan Ţarevici i-a spus încotro s-a pornit şi ce-l mână într-acolo. Lupul cel sur a luat-o la goană, fugind mai repede decât calul, iar noaptea a ajuns cu Ivan Ţarevici în spatele unui zid de piatră nu foarte înalt. S-a oprit şi a spus:

— Ei, Ivan Ţarevici, coboară de pe mine şi sari peste zidul acesta. Dincolo de zid este o grădină, iar acolo stă pasărea de foc într-o colivie de aur. Tu să iei pasărea de foc, dar să nu iei şi colivia, pentru că altminteri n-ai să mai scapi de-acolo. Te vor prinde cât ai bate din palme.

Ivan Ţarevici a trecut peste zidul de piatră, a intrat în grădină şi a văzut acolo pasărea de foc, pe care a îndrăgit-o mult. A luat pasărea din colivie şi a plecat înapoi, dar s-a răzgândit şi i-a zis:

— De ce am luat pasărea de foc fără colivie? Unde am s-o pun?

S-a întors şi a luat colivia din copac; în toată grădina au răsunat pocnete şi tunete, de parcă acea colivie ar fi fost legată de nişte corzi. Străjerii s-au trezit, au venit în grădină, l-au prins pe Ivan Ţarevici cu pasărea de foc şi l-au dus la ţarul lor, pe care îl chema Dolmat.

Ţarul Dolmat s-a mâniat peste poate pe Ivan Ţarevici şi i-a spus cu glas răstit:

— Cum de nu ţi-e ruşine să furi, tinere?! Cine eşti şi de pe ce meleaguri? Al cui eşti şi cum te cheamă?

— Sunt din împărăţia ţarului Vislav. Sunt fiul lui şi mă numesc Ivan Ţarevici. Pasărea ta de foc s-a înnădit la merele de aur ale tatălui meu: venea în fiecare seară şi a distrus aproape tot pomul. De aceea tatăl meu m-a trimis în căutarea ei şi mi-a poruncit să i-o aduc vie.

— Vai, tinere Ivan Ţarevici, i-a spus ţarul Dolmat, e frumos oare ce-ai făcut? Trebuia să fi venit la mine, să-mi fi spus, şi ţi-aş fi dat-o bucuros. Dar aşa, cum o să-ţi fie când am să trimit în toate împărăţiile vestea despre purtarea ta josnică? Totuşi, dacă îmi faci un hatâr şi te duci în cea de-a treizecea împărăţie şi-mi aduci de la ţarul Afron calul cu coamă de aur, am să te iert pentru fapta ta şi am să-ţi dau cu mare plăcere pasărea de foc. Dacă nu, am să dau ştire

în toate împărăţiile că eşti un hoţ netrebnic.

Ivan Ţarevici a plecat de la ţarul Dolmat, promiţându-i că-i va aduce calul cu coamă de aur.

A venit la lupul cel sur şi i-a povestit tot ce i-a spus ţarul Dolmat.

— Ce naiv poţi să fii, Ivan Ţarevici! i-a spus lupul cel sur. De ce nu mi-ai ascultat cuvântul şi ai luat colivia de aur?

— Sunt vinovat faţă de tine, i-a răspuns Ivan Ţarevici.

— Bine, s-o lăsăm baltă! i-a spus lupul. Urcă-te în spatele meu, am să te duc acolo unde ai nevoie.

Ivan Ţarevici s-a urcat în spatele lupului sur, iar acesta a fugit ca din puşcă şi a ajuns în cele din urmă, noaptea, în împărăţia ţarului Afron.

Ajungând la grajdurile din piatră albă ale ţarului, lupul cel sur i-a spus:

— Du-te, Ivan Ţarevici, în grajd, că acum toţi grăjdarii dorm adânc, şi ia calul cu coamă de aur. Numai bagă de seamă: în cui atârnă căpăstrul de aur. Tu să nu-l iei, că va fi de rău.

Ivan Ţarevici a intrat în grajdul de piatră albă, a luat calul cu coamă de aur şi a plecat cu el înapoi. Dar, văzând căpăstrul atârnat pe perete, i-a plăcut atât de mult, încât a pus mâna pe el, cu gândul să-l ia. Dar în tot grajdul au răsunat pocnete şi tunete, pentru că acel căpăstru era legat de nişte strune. Grăjdarii s-au trezit, au sărit, l-au prins pe Ivan Ţarevici şi l-au dus la ţarul Afron. Acesta a început să-l descoasă.

— Ce tânăr eşti, flăcăule! Spune-mi din ce împărăţie vii, al cui fiu eşti şi cum te cheamă.

— Sunt din împărăţia lui Vislav. Sunt fiul ţarului şi mă cheamă Ivan Ţarevici.

— Ei, Ivan Ţarevici, tinere viteaz, ce-ai făcut tu se poate numi o treabă demnă de un cavaler cinstit? Să fi venit la mine şi să mi-l fi cerut, ţi l-aş fi dat cu dragă inimă. Şi acum spune-mi, cum ai să te simţi când am să trimit peste tot vestea că te-ai purtat fără cinste în împărăţia mea? Dar ascultă, dacă îmi îndeplineşti dorinţa de a mi-o

aduce pe prinţesa Elena cea Preafrumoasă, de care sunt îndrăgostit, dar la care nu pot ajunge, am să-ţi iert greşeala şi-am să-ţi dau cu mare bucurie calul cu coamă de aur. Iar dacă nu-mi îndeplineşti această dorinţă, am să dau de ştire peste tot că eşti un hoţ netrebnic şi-am să le scriu tuturor ce ai făcut tu în împărăţia mea.

Ivan Ţarevici i-a promis ţarului Afron să i-o aducă pe prinţesa Elena cea Preafrumoasă şi a plecat plângând de la palat.

A venit la lupul cel sur şi i-a povestit tot ce i s-a întâmplat.

— Cât de naiv poţi să fii, Ivan Ţarevici! i-a spus lupul cel sur. De ce nu mi-ai respectat povaţa şi-ai luat căpăstrul de aur?

— Sunt vinovat faţă de tine, i-a spus Ivan Ţarevici lupului.

— Bine, s-o lăsăm baltă! a spus lupul cel sur. Urcă-te în spatele meu şi-am să te port până unde ai tu nevoie.

Ivan Ţarevici s-a urcat în spatele lupului sur, iar acesta a ţâşnit, fugind iute ca săgeata. Şi nu peste multă vreme a ajuns în ţara prinţesei Elena cea Preafrumoasă.

Ajungând la grilajul de aur care înconjura o minunată grădină, lupul cel sur i-a spus lui Ivan Ţarevici:

— Coboară acum de pe mine, du-te înapoi pe acelaşi drum pe care am venit încoace şi aşteaptă-mă în câmp, sub un stejar.

Ivan Ţarevici s-a dus unde i se poruncise. Lupul cel sur s-a aşezat lângă grilajul de aur, aşteptând să iasă la plimbare prin grădină prinţesa Elena cea Preafrumoasă.

Spre seară, când soarele a început să coboare spre amurg, pentru că trecuse arşiţa, prinţesa Elena cea Preafrumoasă a ieşit să se preumble prin grădină împreună cu dădacele şi boieroaicele. Când s-a apropiat de locul unde stătea, dincolo de zăbrele, lupul cel sur, acesta a sărit peste grilaj în grădină, a înşfăcat-o pe prinţesă, a sărit înapoi şi a fugit cu ea cât îl ţineau picioarele.

A ajuns în câmpia întinsă, la stejarul sub care îl aştepta Ivan Ţarevici, şi i-a spus:

— Ivan Ţarevici, urcă-te în spatele meu!

Acesta s-a urcat, iar lupul cel sur i-a dus în împărăţia ţarului Afron.

Dădacele şi boieroaicele de la curte, care se plimbau prin grădină cu prinţesa Elena cea Preafrumoasă, au dat fuga în palat şi au trimis în urmărirea fugarilor o poteră. Dar, oricât au gonit poteraşii, nu i-au putut ajunge şi s-au întors.

Ivan Ţarevici, stând pe spinarea lupului alături de prinţesă, s-a îndrăgostit lulea de Elena cea Preafrumoasă şi ea de el. Şi, când lupul cel sur a sosit în împărăţia lui Afron, iar Ivan Ţarevici trebuia s-o ducă pe prinţesa Elena cea Preafrumoasă la palat şi s-o predea ţarului, el a început să plângă cu lacrimi amare.

Lupul cel sur l-a întrebat:

— De ce plângi, Ivan Ţarevici?

Ivan Ţarevici a răspuns:

— Cum să nu plâng, prietene, lupule sur? Cum să nu fiu supărat? M-am îndrăgostit lulea de prinţesa Elena, iar acum sunt nevoit să i-o dau ţarului Afron în schimbul calului cu coamă de aur. Iar dacă nu i-o dau, mă voi face de râs prin toate împărăţiile.

— Ţi-am slujit multă vreme. Am să te ajut şi acum, i-a spus lupul cel sur. Ascultă, eu am să mă prefac în prinţesa Elena, iar tu dă-mă ţarului Afron şi ia calul cu coamă de aur. El mă va lua drept prinţesa cea adevărată, iar când tu ai să te urci pe calul cu coamă de aur şi-ai să fii destul de departe, eu am să-i cer voie ţarului Afron să mă lase să mă plimb pe câmp. Când o să-mi dea voie să ies cu dădacele şi cu toate boieroaicele de la curte şi vom ajunge în câmp, tu să-ţi aminteşti de mine şi eu am să fiu lângă tine.

Zicând acestea, lupul cel sur s-a aruncat la pământ şi s-a prefăcut în prinţesa Elena cea Preafrumoasă. Atât de bine semăna cu cea adevărată, încât nu puteai să-ţi dai seama că nu era chiar ea.

Ivan Ţarevici l-a luat pe lupul cel sur, s-a dus cu el în palat la ţarul Afron, iar prinţesei Elena cea Preafrumoasă i-a spus să-l aştepte în afara oraşului.

Când Ivan Ţarevici a venit la ţarul Afron cu Preafrumoasa Elena cea neadevărată, acesta s-a bucurat nespus pentru minunata comoară pe care o dorea de atâta amar de vreme. El a primit-o pe prinţesa cea neadevărată, iar calul cu coamă de aur i-a fost dat lui Ivan Ţarevici.

Ivan Ţarevici a încălecat pe acest cal şi a ieşit din oraş. A urcat-o în şa lângă el şi pe Elena cea Preafrumoasă şi s-a îndreptat spre împărăţia lui Dolmat.

Lupul cel sur a trăit la curtea ţarului Afron o zi, două, trei sub chipul Preafrumoasei prinţese Elena, iar în cea de-a patra zi a venit la ţar şi i-a cerut învoire să iasă la plimbare ca să-şi mai alunge tristeţea şi dorul de casă. Ţarul Afron i-a răspuns:

— Ah, minunata mea prinţesă! Fac orice pentru tine! Te las să te plimbi prin câmpul deschis.

În acelaşi timp le-a poruncit dădacelor şi tuturor boieroaicelor de la curte să iasă cu prinţesa în câmp, la plimbare.

Ivan mergea cu Elena cea Preafrumoasă şi, vorbind cu ea, a uitat cu desăvârşire de lupul cel sur. Într-un târziu, şi-a amintit de el:

— Ah, pe unde-o fi lupul meu sur?

Deodată acesta a apărut ca din pământ în faţa lui Ivan Ţarevici.

— Urcă-te în spatele meu, Ivan Ţarevici, iar pe preafrumoasa prinţesă s-o laşi să meargă călare pe calul cu coamă de aur.

Ivan Ţarevici s-a urcat în spatele lupului cel sur şi au plecat în împărăţia ţarului Dolmat. La vreo trei verste înainte de a intra în oraş, s-au oprit. Ivan Ţarevici a început să-l roage pe lupul cel sur:

— Ascultă, prietene! M-ai slujit atâta timp, mai îndeplineşte-mi o dorinţă. N-ai putea să te prefaci în cal cu coamă de aur în locul celui adevărat, pentru că n-aş vrea să mă despart de el?

Lupul cel sur s-a aruncat la pământ şi s-a prefăcut în cal cu coamă de aur.

Ivan Ţarevici a lăsat-o pe preafrumoasa prinţesă

Elena pe calul cu coamă de aur şi a plecat călare pe lupul sur prefăcut în cal.

De îndată ce l-a văzut pe Ivan Ţarevici venind pe calul cu coamă de aur, ţarul s-a bucurat nespus, l-a întâmpinat pe ţarevici în curtea cea mare, l-a sărutat, l-a luat de mână şi l-a condus în palat.

Ţarul Dolmat a poruncit să se facă un mare ospăţ. S-au aşezat la mesele mari de stejar acoperite cu feţe albe, au mâncat, au chefuit şi s-au veselit două zile încheiate, iar în cea de-a treia ţarul Dolmat i-a dat lui Ivan Ţarevici pasărea de foc şi colivia de aur.

Ţareviciul a luat pasărea de foc, a ieşit din oraş, a încălecat pe calul cu coamă de aur împreună cu preafrumoasa prinţesă Elena şi au pornit spre împărăţia ţarului Vislav Andronovici.

Ţarul Dolmat s-a gândit a doua zi să călărească niţel prin câmp pe calul său cu coamă de aur. Când l-a îndemnat la trap, calul l-a trântit, s-a prefăcut în lupul cel sur şi l-a ajuns din urmă pe Ivan Ţarevici.

— Ivan Ţarevici, i-a spus el, urcă-te în spinarea mea, iar pe prinţesa Elena cea Preafrumoasă s-o laşi să meargă călare pe calul cu coamă de aur.

Ivan Ţarevici s-a urcat la lupul cel sur în spinare şi s-au aşternut la drum. Când au ajuns la locul unde lupul cel sur i-a sfâşiat calul lui Ivan Ţarevici, el s-a oprit şi i-a spus:

— Ei, Ivan Ţarevici, te-am slujit destulă vreme cu dreptate şi credinţă. În acest loc ţi-am sfâşiat calul. Până aici te-am şi adus. Coboară de pe lupul cel sur, căci acum ai calul cu coamă de aur. Aşa că înca-lecă şi du-te încotro doreşti, că eu de-acum nu-ţi mai sunt slugă.

Zicând acestea, lupul s-a îndepărtat în fugă, iar Ivan Ţarevici a început să plângă după el şi a plecat în drumul său împreună cu preafrumoasa prinţesă.

Au mers ei cât au mers şi, la vreo douăzeci de verste de împărăţia ţarului Vislav, s-au oprit, au descălecat şi s-au întins să se odihnească la umbra unui copac de care au legat calul. Colivia cu pasărea de foc a pus-o Ivan lângă sine.

Stând întinşi pe iarbă şi spunându-şi vorbe dulci, cei doi au căzut într-un somn adânc.

Chiar atunci s-a nimerit ca cei doi fraţi, Dimitri şi Vasili, după ce colindaseră prin multe ţări fără să găsească ceea ce căutau, să se întoarcă spre casă. Au dat din întâmplare de Ivan Ţarevici şi de prinţesa Elena cea Preafrumoasă.

Văzând calul cu coamă de aur şi pasărea de foc în colivia ei de aur, s-au gândit să-l ucidă pe fratele lor.

Dimitri Ţarevici a scos paloşul din teacă, l-a înjunghiat pe Ivan Ţarevici şi l-a tăiat în bucăţi. Apoi a trezit-o pe prinţesa Elena cea Preafrumoasă şi a început s-o descoasă.

— Frumoasă fată, din ce împărăţie eşti, cine este tatăl tău şi cum te cheamă?

Prinţesa Elena cea Preafrumoasă a văzut că Ivan Ţarevici este mort, s-a înspăimântat, a izbucnit în plâns şi le-a răspuns printre sughiţuri:

— Sunt prinţesa Elena cea Preafrumoasă şi m-a luat Ivan Ţarevici, pe care voi l-aţi dat morţii cumplite. Aţi fi fost nişte cavaleri adevăraţi dacă aţi fi ieşit în câmp, v-aţi fi luptat cu el şi l-aţi fi învins când era viu. Dar aşa l-aţi omorât în somn. Ce laude aşteptaţi de la mine? Omul care doarme este ca şi mortul.

Atunci Dimitri Ţarevici i-a proptit paloşul în piept preafrumoasei prinţese Elena şi i-a zis:

— Ascultă, acum eşti în mâinile noastre, te ducem la părintele nostru, ţarul Vislav Andronovici, iar tu să-i spui că noi suntem cei care v-am găsit pe tine, pasărea de foc şi calul cu coamă de aur. Dacă nu juri c-ai să-i spui întocmai aşa, te vom ucide.

Preafrumoasa prinţesă Elena s-a speriat de moarte şi s-a jurat pe toţi sfinţii că va spune cum i s-a poruncit.

Dimitri Ţarevici şi Vasili Ţarevici au început să tragă la sorţi a cui să fie prinţesa Elena şi al cui calul cu coamă de aur. Sorţii au hotărât ca preafrumoasa prinţesă să îi revină lui Vasili Ţarevici, iar calul cu coamă de aur lui Dimitri Ţarevici.

Vasili Ţarevici a luat-o pe preafrumoasa prinţesă Elena, a urcat-o pe calul său, iar Dimitri Ţarevici a încălecat pe calul cu coamă de aur. A luat colivia cu pasărea de foc ca s-o ducă tatălui său şi au pornit la drum.

Ivan Ţarevici a zăcut mort în acel loc treizeci de zile încheiate, până când a dat de el lupul cel sur, care l-a recunoscut după miros. I-a încolţit dorinţa să-l ajute, să-l învie, dar nu ştia cum s-o facă.

În acel moment lupul cel sur a văzut un corb cu doi pui, care se roteau deasupra cadavrului şi voiau să coboare ca să mănânce din trupul lui Ivan Ţarevici. Lupul cel sur s-a ascuns după un tufiş şi, de îndată ce puii de corb s-au lăsat pe pământ şi-au început să ciugulească din carnea mortului, s-a repezit de după tufiş, a înhăţat unul din pui şi se pregătea să-l sfâşie în două. Atunci corbul s-a lăsat pe pământ, ceva mai depărtişor de lupul cel sur, şi i-a spus:

— Lupule sur, lasă-mi copilul în pace! El nu ţi-a făcut nimic.

— Ascultă, îi răspunse acesta, n-am să mă ating de copilul tău şi-am să-l slobozesc viu şi nevătămat dacă îmi îndeplineşti o dorinţă: să te duci în cea de-a treizecea ţară şi să-mi aduci de acolo apă moartă şi apă vie.

— Am să fac asta pentru tine, i-a răspuns corbul, numai să nu-i faci copilului meu niciun rău.

Zicând aceste vorbe, corbul şi-a luat zborul şi s-a făcut nevăzut.

S-a întors în cea de-a treia zi şi a adus cu el două sticluţe – într-una era apă vie, în cealaltă apă moartă – pe care i le-a dat lupului sur.

Acesta a luat sticluţele, a rupt puiul de corb în două, l-a stropit cu apă moartă şi puiul a devenit cum era înainte. L-a stropit apoi cu apă vie: puiul de corb s-a scuturat şi şi-a luat zborul. După aceea, lupul cel sur l-a stropit pe Ivan Ţarevici cu apă moartă şi corpul lui s-a lipit la loc; l-a stropit cu apă vie şi Ivan Ţarevici s-a ridicat şi a spus:

— Ce mult am putut dormi!

— Da, Ivan Ţarevici, zise lupul, ai fi dormit pe vecie dacă n-aş fi fost eu. Te-au tăiat în bucăţi fraţii tăi. Au luat-o

pe frumoasa prinţesă Elena, calul cu coamă de aur şi pasărea de foc şi au plecat cu ele. Acum grăbeşte-te să ajungi cât poţi de repede în ţara ta, pentru că fratele tău Vasili Ţarevici se însoară chiar astăzi cu logodnica ta, prinţesa Elena cea Preafrumoasă. Ca să ajungi mai repede acolo, urcă-te în spinarea mea. Am să te duc eu.

Ivan Ţarevici a încălecat pe lupul cel sur, acesta a rupt-o la fugă cu el în spate şi, nu peste multă vreme, au ajuns la porţile oraşului.

Ivan Ţarevici s-a dat jos de pe spinarea lupului celui sur, a intrat în oraş, s-a dus drept la palat şi-a ajuns chiar când fratele său Vasili Ţarevici se cununa cu preafrumoasa prinţesă Elena. Tocmai se întorseseră de la cununie şi se aşezaseră la masă.

Ivan Ţarevici a intrat în palat şi, de îndată ce Elena cea Preafrumoasă l-a zărit, a zbughit-o de la masă, s-a repezit la el, a început să-l sărute şi să strige:

— Iată, acesta-i mirele meu iubit, Ivan Ţarevici, şi nu cel care s-a aşezat la masă!

Ţarul Vislav Andronovici s-a ridicat de la locul său şi a început s-o întrebe pe preafrumoasa prinţesă Elena ce însemnau toate astea. Ce tot îndruga ea?

Elena cea Preafrumoasă i-a povestit adevărul adevărat, totul aşa cum fusese. Cum a luat-o Ivan Ţarevici din ţara ei, cum a căpătat el calul cu coamă de aur şi pasărea de foc, cum fraţii lui cei mari l-au ucis în timp ce dormea şi cum au obligat-o să spună că toate astea le obţinuseră ei.

Ţarul Vislav s-a supărat rău de tot pe Dimitri şi pe Vasili Ţarevici şi i-a închis în temniţă. Iar Ivan Ţarevici s-a căsătorit cu preafrumoasa prinţesă Elena şi au început să trăiască în înţelegere şi iubire şi nu mai puteau unul fără celălalt.

[]

Ivan Ţarevici şi soţia sa, Fecioara Ţar

Undeva, într-o ţară îndepărtată, trăiau de multă vreme un ţar pe nume Ahridei şi soaţa sa, ţarina Daria, dar copii nu aveau. Se apropiau deja de bătrâneţe şi au început să se roage la Dumnezeu să le dăruiască un copil. Nu mult după aceasta, ţarina Daria a rămas grea şi a născut o fată căreia i-au pus numele de Luna. După un an, ţarina a născut încă o fată, şi mai frumoasă decât prima. I-au pus numele de Steluţa.

Cele două ţarevne au crescut şi, când cea mare a împlinit cincisprezece ani, iar cea mică paisprezece, au ieşit într-o zi la plimbare prin grădină, împreună cu dădacele şi slujnicele lor. S-au plimbat timp îndelungat şi deodată s-a stârnit, din senin, un vârtej puternic şi le-a luat pe amândouă ţarevnele. Dădacele şi slujnicele s-au speriat, au dat fuga la ţarina Daria şi i-au povestit ce necaz se întâmplase. Ţarina Daria era cât pe ce să moară din cauza acestei veşti, iar ţarul Ahridei a dat sfoară în ţară că celui

care-i va găsi fetele, aceluia i-o va da de nevastă pe oricare din ele. Nu s-a găsit niciun viteaz care să se apuce de aşa o treabă. Ţarul a adunat magii şi vrăjitorii şi a început să-i descoasă dacă nu cumva ştiu unde s-ar putea afla fetele lui. Dar nici ei n-au reuşit nimic.

După multă vreme de mâhnire, ţarul Ahridei a început din nou să se roage la Dumnezeu să-i dăruiască, măcar la bătrâneţe, un moştenitor. A dat mult de pomană săracilor şi a făcut mari şi bogate danii pe la biserici şi mănăstiri. Dumnezeu i-a ascultat ruga şi i-a dăruit un fiu, pe Ivan Ţarevici. Acesta creştea într-o zi cât alţii într-un an, cum creşte aluatul pentru cozonaci, şi când s-a făcut mare, a deprins diferite meşteşuguri. Când i s-a spus că avea două surori care au dispărut fără urmă, s-a gândit să se roage de părinţii săi să-l lase să meargă în lumea largă, poate va afla ceva despre ele.

A venit la părintele său, s-a aplecat până la pământ şi i-a spus:

— Milostive părinte, am venit la tine nu ca să chefuiesc, nici ca să-ţi dau sfaturi, nici ca să cuget la treburi importante, ci pentru a-ţi cere binecuvântarea. Vreau să merg în ţări îndepărtate şi să aflu câte ceva despre dragele mele surioare care au dispărut fără urmă!

— Eşti încă atât de tânăr, Ivan Ţarevici! i-a răspuns ţarul Ahridei. Încotro te va îndruma Dumnezeu şi în ce ţări vrei să poposeşti? Ştii bine că eşti încă necopt şi nedeprins cu greutăţile drumurilor lungi!

Dar Ivan Ţarevici s-a rugat de părintele său cu atâta stăruinţă şi cu ochii scăldaţi în lacrimi, încât tatăl nu s-a mai putut împotrivi şi l-a lăsat să plece. Ţareviciul s-a închinat, s-a aplecat adânc către toate cele patru vânturi, şi-a luat rămas-bun de la părinţi şi a pornit la drum singur-singurel, fără a avea nici măcar un însoţitor cu el.

După ce a mers câteva luni, s-a întâmplat să treacă printr-o pădure deasă şi întunecoasă şi să audă mare gălăgie. S-a grăbit la locul cu pricina şi a văzut două duhuri ale pădurii care se băteau între ele. S-a apropiat şi le-a întrebat:

— Pentru ce vă bateţi? Spuneţi-mi mie şi eu am să vă împac!

— Om bun, îi zise unul dintre duhuri, judecă tu pricina care a adus cearta între noi! Mergeam pe drum şi am găsit pălăria fermecată, care te face nevăzut, cizmele fermecate, care aleargă singure de îndată ce le încalţi, şi faţa de masă fermecată, care se întinde singură, cu tot felul de bunătăţi pe ea. Ajunge doar să desfaci faţa de masă, că ţâşnesc din ea doisprezece flăcăi şi douăsprezece fete frumoase şi încep să-ţi aducă tot ce-ţi pofteşte inima. Din toate astea cizmele şi pălăria le vreau eu, iar faţa de masă o las tovarăşului meu. Dar el le vrea pe toate şi de asta a sărit la mine la bătaie.

— Bine, a spus Ivan Ţarevici, numai că vreau şi eu partea mea.

Duhurile pădurii s-au învoit. Atunci Ivan Ţarevici le-a spus:

— Alergaţi pe drumul ăsta cât vă ţin picioarele şi cui îl întrece pe celălalt cu trei verste, aceluia să i se dea toate lucrurile găsite.

Ambele duhuri au fugit bucuroase pe drumul care li s-a arătat şi curând au dispărut cu totul. Ivan Ţarevici a încălţat cizmele fermecate, şi-a pus pe cap pălăria fermecată, a luat sub braţ faţa de masă şi a plecat mai departe. Când s-au întors duhurile, nu l-au mai văzut nici pe Ivan, nici ceea ce găsiseră şi au început să-l caute prin pădure. Şi chiar dacă ar fi dat de el, oricum nu l-ar fi văzut, pentru că purta pălăria fermecată pe cap.

După ce au cutreierat de pomană întreaga pădure, în cele din urmă s-au despărţit şi au plecat fiecare în treaba lui. Iar Ivan Ţarevici, după câteva zile de mers, a văzut o mică izbă ce stătea cu faţa la pădure şi cu spatele la el. S-a apropiat de ea şi i-a zis:

— Izbă, izbă, întoarce-te cu spatele la pădure şi cu faţa la mine!

Izba s-a întors cu spatele la pădure şi cu faţa la el. Ivan Ţarevici a intrat şi a văzut-o pe Baba Iaga stând pe podea, cu picioarele proptite în tavan. Torcea lână.

Văzându-l pe Ivan Ţarevici, Baba Iaga zise:

— Ptiu! Ptiu! Până acum nu s-a pomenit carne de om pe-aici, iar acum iat-o. Spune-mi, Ivan Ţarevici, cum ai venit la mine? Cu voia sau fără voia ta? De patruzeci de ani stau aici şi niciun om n-a trecut pe lângă izba mea călare sau pe jos. Nici măcar o pasăre n-a trecut. Iar tu cum de ai nimerit aici?

— Of, babă proastă! i-a spus Ivan Ţarevici. Mai întâi dă-mi de mâncare şi de băut şi abia după aceea descoase-mă.

Baba Iaga a sărit în picioare, a pus masa, i-a dat de mâncare şi de băut ţareviciului, i-a pregătit şi baia, iar când acesta a ieşit de la baie, a început să-l tragă din nou de limbă.

— Ce vânt te-a adus la mine? Ai venit cu voia sau fără voia ta?

— Şi de voie, dar mai mult de nevoie, i-a spus Ivan Ţarevici. Merg să le caut pe surorile mele Luna şi Steluţa. Dar unde să le caut, nici eu nu ştiu.

— Bine, Ivan Ţarevici! i-a spus Baba Iaga. Fă-ţi rugăciunea şi culcă-te! Noaptea e un sfetnic bun.

Ţareviciul s-a culcat şi, din cauza oboselii drumului, a adormit buştean. Dimineaţă, când abia se crăpa de ziuă, Baba Iaga a început să tragă de el:

— E timpul să te trezeşti, bunule viteaz!

Ţareviciul s-a sculat, s-a spălat, s-a îmbrăcat, s-a închinat către cele patru zări şi a început să-şi ia rămas-bun de la Baba Iaga. Aceasta i-a zis:

— Ce tot îţi iei rămas-bun de la mine fără să mă fi întrebat în care parte s-o apuci?! Du-te pe drumul ăsta până ai să vezi pe un câmp curat un palat de marmură. În acel palat locuieşte Luna, sora ta cea mare. Doar c-o să-ţi fie greu s-o iei de-acolo, pentru că trăieşte cu un duh necurat. Când acesta se întoarce acasă, are chip de urs, dar după ce rage, se preface în om.

Ţareviciul şi-a luat rămas-bun de la Baba Iaga, a încălţat cizmele fermecate şi a plecat la drum. În cea de-a treia zi, a văzut pe un câmp curat un palat de marmură. Şi-

a pus pe cap pălăria fermecată şi a intrat în iatacul iubitei sale surori, frumoasa ţarevnă Luna.

În clipa aceea, Luna era întinsă în pat şi dormea adânc. Ţareviciul s-a apropiat de ea, s-a încumetat s-o trezească şi şi-a scos pălăria fermecată. Ţarevna s-a trezit:

— Cine eşti tu şi ce cauţi aici?

— Iubita mea surioară, preafrumoasă ţarevnă Luna, eu sunt fratele tău drept, Ivan Ţarevici! spuse el. Îţi aduc urări de bine de la tătucul nostru, ţarul Ahridei, şi de la mămuca noastră, ţarina Daria. Ei s-au uscat de dorul tău şi-al surioarei noastre Steluţa.

Minunata ţarevnă Luna a sărit din aşternut şi, cu lacrimi în ochi, a început să-şi îmbrăţişeze fratele. După aceea i-a spus ţareviciului:

— Iubite frăţioare, sunt nespus de bucuroasă că te văd, dar mă tem să nu vină cumva ursul şi să te mănânce.

— Nu te necăji! îi răspunse acesta. Nu mă tem eu de el.

În curând s-a iscat un vârtej puternic. Frumoasa ţarevnă s-a înspăimântat şi i-a spus:

— Iubite frăţioare, Ivan Ţarevici, în curând apare ursul. Ascunde-te undeva, că altminteri te mănâncă!

— Nu te teme! i-a spus ţareviciul.

Şi-a pus pe cap pălăria fermecată şi s-a aşezat pe scaun. Ursul a intrat în casă şi a răcnit cu glas omenesc:

— Ptiu! Ptiu! Până azi nu s-a pomenit picior de om pe-aici, iar acum miroase a carne de om.

— Lumina mea, i-a spus Luna, nu ţi-e ruşine să vorbeşti astfel? De unde să fie oameni pe-aici? Toată ziua te vânturi prin lume şi de acolo te-ai umplut de un aşa miros, de ţi se năzare că îl simţi şi aici.

— Nu cumva a venit fratele tău, Ivan Ţarevici? a întrebat-o ursul. El a venit de mult pe lume.

— Nu l-am văzut în viaţa mea pe fratele meu şi nici măcar nu ştiu dacă am sau n-am un frate. Şi chiar dacă ar fi venit, ce-ai fi făcut cu el? L-ai fi mâncat?

— Nu! răspunse ursul. N-aş face aşa ceva nici în ruptul capului, pentru că ştiu că ţi-e drag ţie şi atunci mi-e

drag şi mie.

— Jură!

— Îţi jur pe ce vrei tu.

— Dacă e aşa, a spus ţarevna Luna, atunci să ştii că fratele meu şade chiar lângă tine.

— Ce tot spui? Eu de ce nu-l văd? a întrebat ursul mirat.

Apoi s-a aruncat la podea şi s-a prefăcut într-un voinic chipeş cum nici cu gândul nu gândeşti, cum nici în poveşti nu întâlneşti, şi a zis:

— Ivan Ţarevici, nu te mai ascunde de mine! Nu-ţi vreau răul şi n-am să-ţi pricinuiesc niciun necaz.

Ţareviciul şi-a scos pălăria fermecată şi i s-a arătat ursului. Acesta vorbea cu blândeţe şi l-a cinstit pe ţarevici cu bucate gustoase şi cu băuturi alese. Ivan Ţarevici a ciugulit de colo, de colo, apoi l-a întrebat pe urs:

— N-ai vrea să guşti din mâncarea şi băutura mea de drumeţ?

A desfăşurat faţa de masă şi, în aceeaşi clipă, s-au ivit doisprezece flăcăi şi douăsprezece fete frumoase, au pus pe acea faţă de masă tot felul de bucate şi de băuturi şi au început să-i îndemne pe Ivan Ţarevici, pe ţarevna Luna şi pe urs să mănânce şi să bea din toate. Ursul s-a minunat şi l-a întrebat pe Ivan Ţarevici de unde are aşa o faţă de masă. Acesta i-a povestit totul în amănunt. După ce a stat trei luni la urs, ţareviciul s-a pregătit de drum şi a început să întrebe despre sora lor mijlocie, ţarevna Steluţa.

— Ea trăieşte foarte departe, i-a spus ţarevna Luna, dar nu cred că ai s-o poţi vedea, pentru că stă împreună cu Monstrul Mărilor într-un castel de aramă, iar în jurul acestuia stau de pază străjeri puternici, toţi duhuri ale apelor. Te vor ucide!

— N-am de ales! Chiar dacă mă aşteaptă moartea, vreau să-mi văd surioara.

Şi-a luat rămas-bun de la ţarevna Luna şi de la urs şi s-a aşternut la drum. În cea de-a doua zi, a zărit castelul de aramă. S-a apropiat de poartă, iar acolo stăteau de strajă

două duhuri ale apelor, ţinând pe umăr câte un tun, şi nu lăsau pe nimeni să treacă.

— Lăsaţi-mă să trec, pentru că anume am venit ca să vă înlocuiesc.

— Nu, frate! Tu ne tragi pe sfoară. Dacă ţii morţiş, sari peste zid, dar pe poartă avem poruncă să nu lăsăm pe nimeni să treacă. Numai fii cu băgare de seamă, pentru că de cealaltă parte a zidului sunt întinse nişte corzi. Dacă le atingi cât de puţin, tot castelul şi marea vor răsuna de tunete. Monstrul Mărilor va auzi, va ieşi din apă şi îţi va lua viaţa.

Ţareviciul nu s-a speriat de nimic şi, cu cizmele fermecate, a început să se caţăre pe zidul de piatră. A trecut de cealaltă parte fără să atingă vreo coardă nici cu mâna, nici cu piciorul, dar a atins totuşi una uşurel cu haina şi pe loc au început să răsune tunete puternice. Ţareviciul a intrat grăbit în palat, a găsit-o pe preafrumoasa ţarevnă Steluţa în pat, dormind adânc, şi a trezit-o. Ea a deschis ochii şi a strigat:

— Cine eşti şi ce cauţi aici?

— Iubită surioară, preafrumoasă ţarevnă Steluţa, eu sunt fratele tău bun, Ivan Ţarevici. Îţi aduc urări de bine de la tătucul nostru, ţarul Ahridei, şi de la mămuca noastră, ţarina Daria. Ei s-au uscat de dorul tău şi al surioarei noastre Luna.

Preafrumoasa ţarevnă Steluţa a sărit din aşternut, a început să-l îmbrăţişeze şi să-l sărute.

— Iubite frăţioare, ascunde-te iute undeva! Trebuie să apară Monstrul Mărilor şi, când te va vedea, te va înghiţi cât ai clipi din ochi.

— Nu-ţi face griji, surioară! i-a spus el. Eu nu mă tem.

Şi-a pus pe cap pălăria fermecată şi s-a aşezat pe scaun. A intrat Monstrul Mărilor şi a răcnit cu glas omenesc:

— Ptiu! Ptiu! Până azi nu s-a pomenit picior de om pe-aici, iar acum miroase a carne de om. Cine e oaspetele tău?

— Ah, lumina mea! i-a răspuns ţarevna Steluţa. Cine să fie la mine? Ştii bine că nimeni nu poate intra în castel. Tu te vânturi prin lume toată ziua, te îmbibi de miros omenesc şi de aceea ţi se năzare că îl simţi şi aici.

— Ajunge! Nu cumva a venit fratele tău, Ivan Ţarevici? El este de mult timp născut.

— În viaţa mea nu l-am văzut şi nici măcar nu ştiu dacă am sau nu un frate. Şi dacă s-ar fi întâmplat să vină pe-aici Ivan Ţarevici, ce i-ai fi făcut? L-ai fi mâncat?

— Nu! răspunse Monstrul. N-aş face niciodată aşa ceva. De ce să-l mănânc? Nu mi-a făcut niciun rău. Ştiu că ţi-e drag ţie şi atunci mi-e drag şi mie.

— Nu! N-am să te cred până nu juri.

— Bine, mă jur pe ce vrei tu!

— Dacă e aşa, a zis ţarevna Steluţa, să ştii că fratele meu este aici şi şade chiar în faţa ta.

— De ce minţi? Eu de ce nu-l văd?

— El este cu adevărat aici, i-a răspuns Steluţa.

Monstrul s-a lovit de podea şi s-a prefăcut într-un voinic chipeş cum nici cu gândul nu gândeşti şi nici măcar în poveşti altul ca el nu întâlneşti.

— Ivan Ţarevici, nu te mai ascunde! a strigat el. Eu nu-ţi vreau răul, n-am să te ating nici cu un deget şi întotdeauna voi fi bucuros să-mi fii oaspete.

Ţareviciul şi-a scos pălăria fermecată, arătându-şi chipul. Monstrul a vorbit cu el cu blândeţe, l-a cinstit cu tot felul de băuturi şi de bucate. Ţareviciul a ciugulit de colo, de colo şi i-a spus Monstrului:

— N-ai vrea să guşti din mâncarea şi băutura mea de drumeţ?

A desfăşurat faţa de masă şi, în aceeaşi clipă, au apărut ca din pământ doisprezece flăcăi voinici şi douăsprezece fete frumoase şi-au început să aducă tot felul de bucate şi băuturi alese, să le pună pe faţa de masă şi să-i îndemne pe Ivan Ţarevici, pe ţarevna Steluţa şi pe Monstrul Mărilor să guste din toate. Monstrul s-a minunat de o asemenea faţă de masă şi l-a întrebat pe Ivan Ţarevici de unde o are. Acesta i-a povestit totul şi, după ce au

terminat de mâncat şi de băut, a strâns faţa de masă, apoi s-au veselit jucând tot felul de jocuri. A stat ţareviciul la sora lui aproape un an. Când Monstrul nu era acasă, ţareviciul încerca să-şi convingă sora să plece cu el la părinţi.

— Ce spui, frăţioare? Monstrul Mărilor o să ne prindă şi-o să ne dea unei morţi cumplite.

— Cum aş putea să vă scap şi pe tine şi pe surioara noastră?

— Dacă vrei să ne ajuţi, du-te peste treizeci de mări şi ţări! Acolo este un râu lat. Peste el trece un pod de călin. Sub acel pod trăieşte zmeul cu douăsprezece capete. El nu lasă pe nimeni, nici pedestraş, nici călăreţ, să treacă peste pod, ci îl mănâncă. Cu cine va reuşi să-l ucidă pe zmeu, cu acela se va mărita Fecioara Ţar şi numai prin ea putem scăpa şi eu, şi sora mea.

Ţareviciul a ascultat aceste vorbe, şi-a luat rămas-bun de la soră şi a pornit la drum către cea de-a treizecea ţară.

S-a încălţat cu cizmele fermecate şi în trei zile a ajuns la podul de călin. A intrat într-o fierărie şi a poruncit să i se facă un paloş fermecat şi un buzdugan de patruzeci de puduri. Fierarii i-au făcut şi paloşul, şi buzduganul. Ţareviciul le-a plătit pentru lucrul lor şi s-a dus spre pod să se bată cu zmeul. Acesta a ieşit afară şi s-a aruncat asupra ţareviciului, vrând să-l înghită cu totul, dar voinicul s-a ferit, a ridicat buzduganul şi i-a zburat zmeului trei capete dintr-odată. Zmeul s-a repezit încă o dată asupra lui, dar şi-a pierdut încă şapte capete. A început să verse foc, vrând să-l ardă pe ţarevici. Acesta s-a întors, l-a lovit cu paloşul fermecat şi l-a despicat în două. După aceea a făcut un foc uriaş şi i-a aruncat în el capetele şi trupul, iar el a trecut râul peste pod.

Pe malul celălalt era un oraş mare, iar pe porţile acestuia au ieşit în zbor douăsprezece porumbiţe. Au ajuns la podul de călin, s-au lovit de pământul reavăn şi s-au prefăcut în fete frumoase. S-au dezbrăcat şi-au început să se scalde. Ţareviciul şi-a pus pe cap pălăria fermecată; se

uita cu drag la ele şi aştepta să vadă ce-o să se mai întâmple. După ce s-au scăldat, fetele au ieşit pe mal şi s-au îmbrăcat. Ivan Ţarevici şi-a scos pălăria fermecată, s-a apropiat de ele, a făcut o plecăciune şi le-a spus:

— Cinstite fecioare, spuneţi-mi cine stăpâneşte această împărăţie.

— Stăpână peste această împărăţie este preafrumoasa Fecioară Ţar. Dar tu, bunule viteaz, cum ai ajuns aici?

— Am trecut peste podul de călin, a răspuns ţareviciul, dar mai întâi l-am ucis pe zmeul cel cu douăsprezece capete.

Nici n-a terminat bine de rostit aceste vorbe, că cele douăsprezece fecioare l-au luat de braţe şi i-au spus:

— Dacă tu l-ai ucis pe zmeu, trebuie să fii stăpânul nostru!

Apoi l-au dus la Fecioara Ţar. Aceasta a ieşit în întâmpinarea ţareviciului, l-a luat de mână, l-a condus în palat, l-a aşezat la o masă mare de stejar acoperită cu faţă de masă albă şi a început să-i vorbească plină de dragoste. În aceeaşi seară ţareviciul s-a şi cununat cu ea. La câteva zile după nuntă, ţareviciul a început să se roage de soţia sa să le elibereze pe cele două surate ale sale, Luna şi Steluţa. Fecioara Ţar a strigat cu glas răsunător:

— Să fie adus aici, înaintea mea, duhul blestemat care stă în beciul întunecos.

A fost adus întemniţatul, care avea o înfăţişare aşa de mătăhăloasă, încât băga lumea în sperieţi. Fecioara Ţar îi zise:

— Să le aduci aici pe ţarevna Luna şi pe ţarevna Steluţa! Dacă îmi îndeplineşti această poruncă, am să te las în libertate, iar dacă nu, ai să rămâi pe vecie în beci.

Duhul blestemat s-a ridicat pe dată ca un vârtej ameţitor şi, nu după mult timp, le-a adus pe cele două ţarevne. Fecioara Ţar l-a eliberat pe duhul blestemat, pe ţarevna Luna şi pe ţarevna Steluţa le-a trimis la părinţii lor, iar ea a continuat să trăiască împreună cu Ivan Ţarevici în dragoste şi bună înţelegere.

[]

Ivan Ţarevici şi neînfricata Usonşa

Afost odată un ţar bătrân care avea trei feciori. În scurtă vreme i-a murit ţarina, iar el a îmbătrânit şi mai tare. A ajuns până la urechile ţarului că undeva, peste treizeci de mări, în cea de-a treizecea ţară, trăieşte neînfricata Usonşa, care are apa vie, apa moartă şi merele întineririi.

Ţarul a dat un mare ospăţ pentru toate feţele bisericeşti şi i-a întrebat pe toţi cei de faţă dacă nu cumva se află printre ei cineva care să-i aducă apa vie, apa moartă şi merele întineririi. Nu s-a găsit niciunul.

A dat apoi un ospăţ pentru oşteni, dar nici dintre ei nu s-a înhămat nimeni la asemenea treabă. Văzând feciorii lui că tatăl a căzut pradă mâhnirii pentru că nimeni nu-i putea aduce apa vie, apa moartă şi merele întineririi, au cerut să meargă ei. Pe fiul cel mare îl chema Dimitri Ţarevici, pe cel mijlociu Alexei Ţarevici, iar cel mic se numea Ivan Ţarevici. Ei s-au înţeles aşa: dacă pleacă unul şi nu mai vine, să se ducă şi al doilea, iar dacă nici al doilea nu se întoarce, să se ducă cel de-al treilea.

S-a înfăţişat ţarului fiul cel mare şi i-a spus:

— Iubite părinte, binecuvântează-mă! Vreau să-ţi aduc apa vie, apa moartă şi merele întineririi.

Ţarul s-a bucurat nespus; l-a blagoslovit, a poruncit să i se pregătească o corabie şi i-a dat drumul să plece cu un amiral. Au călătorit două zile pe mare, aşa cum călătoreşte toată lumea, dar, în cea de-a treia zi, corabia şi-a luat zborul ca o pasăre. Ţareviciul a poruncit să fie coborâte pânzele şi să fie aruncate ancorele, dar nimic n-a putut opri corabia fermecată. În cea de-a patra zi, corabia s-a oprit lângă o insulă înaltă şi a stat acolo două zile. În cea de-a treia zi s-au hotărât ţareviciul şi amiralul să coboare pe insulă. Au coborât şi au văzut acolo fructe, plante şi flori minunate.

— Dacă nu ne-am fi pornit peste mări şi ţări, spre cea de-a treizecea împărăţie, n-am fi văzut niciodată aşa ceva!

zise Dimitri Ţarevici.

Umblând ei pe insulă, au văzut o mică pasăre care i-a plăcut lui Dimitri Ţarevici. A vrut s-o prindă, dar ea zbura şi se aşeza iarăşi la câţiva paşi de el. Amiralul îi spuse:

— Dimitri Ţarevici, nu te mai ţine după ea! Eu sunt bătrân şi nu mai am putere!

— Nu, amirale, îi răspunse acesta, în viaţa mea n-am văzut o asemenea pasăre şi poate nici n-am să mai văd. Nu mă pot despărţi de ea! Am s-o prind eu până la urmă.

Cu cât se înverşuna mai tare ţareviciul, cu atât încercările lui erau mai zadarnice. În cele din urmă îi spuse amiralului:

— Du-te înapoi la corabie! Dacă nu apar şi eu în trei zile, pleacă fără mine acasă la tatăl meu, iar eu, dacă nu mă întorc, am să rămân acolo unde mi-a hărăzit Dumnezeu.

Amiralul s-a întors la corabie, iar ţareviciul a continuat să urmărească mica pasăre până seara târziu. S-a lăsat noaptea. Pasărea a zbughit-o într-un tufiş, făcându-se nevăzută. Dimitri Ţarevici a umblat toată noaptea, s-a rătăcit în pădure şi a zis:

— Doamne, mai bine ai trimite asupra mea un om rău sau o fiară sălbatică!

Când a rostit aceste cuvinte, a apărut o cărare în pădure. Ţareviciul a pornit pe acea cărare şi a ajuns în faţa unei colibe năpădite de muşchi. A intrat şi a văzut un moş cu o barbă lungă şi sură. Bătrânul îi zise:

— Bine-ai venit, Dimitri Ţarevici. Te aşteptam de multă vreme! De voie sau de nevoie ai plecat de-acasă? Te mistuie o mare dorinţă, cauţi ceva sau fugi de cineva?

Ţareviciul, după obişnuinţă, a strigat la el:

— Drac bătrân! Nu mi-ai dat nici de mâncare, nici de băut, dar cu întrebările văd că nu te-ai sfiit să sari la mine!

Bătrânul i-a aruncat o privire sălbatică:

— Nu-mi plac cei de teapa ta! Oi fi tu fiu de ţar, dar eu sunt mai vârstnic decât tine!

A poruncit ca ţareviciul să fie dus în temniţă şi să i se dea doar puţină apă şi un funt de pâine pe zi.

După trei zile de aşteptare, amiralul a arborat steagul negru şi s-a îndreptat către ţara sa. Când s-a apropiat, a poruncit să se tragă salve de tun ca să-şi anunţe sosirea. Ţarul a ieşit în pridvor şi a văzut că era doliu pe corabie. Şi-a trimis aghiotantul:

— Du-te şi vezi ce corabie e aceea!

Aghiotantul a dat fuga, a aflat, s-a întors şi i-a spus ţarului că este corabia cu care plecase fiul său Dimitri Ţarevici în căutarea apei vii, a apei moarte şi a merelor întineriii. S-a dus însuşi ţarul la corabie. Amiralul l-a întâmpinat şi i-a căzut în genunchi:

— Iertare, stăpâne ţar! zise el. Când am plecat, două zile corabia a mers cum trebuie, iar în cea de-a treia zi a început să zboare ca o pasăre. A patra zi ne-a dus în apropierea unei insule. Am coborât pe ţărm împreună cu fiul Măriei Tale, iar pe insulă erau tot felul de fructe şi flori minunate şi cântau păsărelele. Fiul Măriei Tale s-a luat după o pasăre şi a dispărut împreună cu ea.

Ţarul l-a luat de mână şi a izbucnit în plâns.

— Se vede treaba că aşa mi-a fost dat, amirale! zise regele şi se adânci şi mai mult în tristeţea lui.

După un timp, a venit la ţar cel de-al doilea fecior al său, Alexei Ţarevici:

— Binecuvântează-mă, tătucă! Unde a pierit fratele meu vreau să pier şi eu. Dar poate că voi izbuti să-ţi aduc merele întineriii, apa vie şi pe cea moartă.

Ţarul l-a trimis cu el pe acelaşi amiral care fusese şi cu primul fecior. Două zile au mers bine, iar în cea de-a treia corabia lor şi-a luat zborul, precum o pasăre. Ei au coborât pânzele, au aruncat ancorele, dar n-au putut opri corabia. În cea de-a patra zi au coborât Alexei Ţarevici şi amiralul pe insulă şi totul s-a întâmplat la fel ca prima dată. Ţareviciul s-a minunat de frumuseţea insulei, s-a luat după aceeaşi pasăre şi a ajuns în temniţa aceluiaşi bătrân.

Trecuseră deja şase zile, iar el tot nu apărea. Amiralul a arborat steagul negru şi a pornit-o către ţara sa. S-a apropiat, a tras salve de tun. A venit la corabie însuşi ţarul. Amiralul a căzut în genunchi şi i-a spus:

— Măria Ta, fă cu mine ce ştii: taie-mă, spânzură-mă, dar s-a întâmplat la fel şi de astă dată!

Ţarul a izbucnit în plâns:

— Ce folos o să am eu de pe urma morţii tale? Oricum, asta n-o să-mi învie feciorii! Se vede că aşa ne-a fost hărăzit!

A trecut câtva timp şi s-a înfăţişat şi Ivan Ţarevici dinaintea tatălui său, ţarul:

— Tătucă, zise el, vreau să merg şi eu! Poate că am să mor acolo unde au murit şi fraţii mei, dar la fel de bine se poate să-ţi aduc merele întineririi, apa vie şi apa moartă.

Tatăl a început să se roage de el:

— Ah, iubitul meu fiu! Cum să te las? Eşti atât de tânăr şi n-ai umblat încă pe nicăieri! Eu sunt tare bătrân, pe mâinile cui să las împărăţia?

Cu toată stăruinţa lui, ţarul n-a dovedit să-l abată pe Ivan Ţarevici de la hotărârea sa. În cele din urmă a fost nevoit să se învoiască. L-a chemat pe amiral şi i-a spus:

— Feriţi-vă cât puteţi de mult de locul acela în care corabia îşi ia zborul şi pluteşte ca pasărea!

După slujbă, Ivan Ţarevici şi amiralul au pornit la drum.

Au călătorit ei o zi, două, iar a treia zi corabia lor şi-a luat iar zborul ca o pasăre. Amiralul a vrut să dea poruncă să fie coborâte pânzele şi să fie aruncate ancorele.

— Nu trebuie, amirale! zise Ivan Ţarevici, las-o să zboare aşa!

Corabia i-a dus la insula deja ştiută. Amiralul i-a spus lui Ivan Ţarevici:

— Fraţiorii tăi pe insula asta au dispărut!

— Dacă fraţii mei au dispărut aici, am să cobor şi eu la ţărm!

Au coborât amândoi pe insulă şi au văzut acelaşi lucru: tot felul de fructe minunate, tot felul de păsărele cântând.

— Ah, amirale! a zis Ivan Ţarevici. Dacă n-aş fi venit încoace, n-aş fi văzut niciodată asemenea frumuseţi!

Au umblat ei cât au umblat pe insulă şi deodată le-a ieşit în cale aceeaşi pasăre. Ţareviciul a dat să se repeadă s-o prindă, dar amiralul i-a spus:

— Nu te lua după ea, Ivan Ţarevici! Au urmărit-o şi fraţii tăi şi au dispărut fără urmă.

— Dacă fraţii mei s-au prăpădit din cauza acestei păsări, ori am să-i găsesc, ori am să mor şi eu! Întoarce-te la corabie, amirale, şi aşteaptă-mă trei luni. După ce vor trece cele trei luni, să mai aştepţi trei săptămâni, iar după ce vor trece şi acestea, să mai aştepţi trei zile. Dacă nici după cele trei zile nu voi veni, să ridici ancora şi să faci cale întoarsă!

Amiralul s-a întors la corabie, iar Ivan Ţarevici s-a luat după pasăre. S-a lăsat noaptea, pasărea a ţâşnit în pădure şi s-a făcut nevăzută, iar Ivan Ţarevici a rămas singur. A umblat cât a umblat prin pădure şi n-a găsit pe nimeni

— Ah, zise el, pe-aici nu-i nici ţipenie!

Nici n-a terminat de rostit acestea, că s-a şi ivit înaintea lui o cărare pe care a pornit la drum. Cărarea l-a purtat până în faţa unei colibe, anume aceea la care mai înainte ajunseseră şi fraţii săi.

— Slavă Ţie, Doamne! Acum e altă viaţă: am dat peste un loc de găzduire!

A intrat în colibă. Înăuntru şedea moşneagul cel bătrân cu barba sură şi lungă.

— A, Ivan Ţarevici! zise acesta de cum l-a văzut intrând. Câţi ani te-am aşteptat! Credeam că n-o să mai vii. De voie sau de nevoie ai plecat de-acasă? Te mistuie o mare dorinţă, cauţi ceva sau te ascunzi de cineva?

— Ah, bunicule! zise ţareviciul. Nu pot să spun că de nevoie, ci mai mult din dorinţa mea m-am pornit la drum.

— Ei, uite, Ivan Ţarevici, oamenii ca tine, care îi respectă pe cei mai în vârstă, ăştia îmi plac. Ţi-e foame? Eşti obosit?

— Da, am obosit. Am rătăcit toată noaptea prin pădure.

Bătrânul a poruncit să apară două jilţuri şi acestea au

apărut. S-au ivit şi tot felul de bucate şi de băuturi, dar nu s-a văzut cine le adusese. După ce au terminat de mâncat, a început să cânte muzica. Când muzica s-a oprit, bătrânul i-a zis:

— Ai mâncat, ai băut, acum e timpul să te culci, iar ce-o să mai fie mâine dimineaţă, ai să vezi şi singur!

Dimineaţa, când s-a trezit, Ivan Ţarevici a văzut că se afla într-o cameră mare şi frumoasă, iar slugile mişunau în jur. Bătrânul s-a apropiat de el:

— Scoală-te, Ivan Ţarevici! E gata ceaiul.

Ivan Ţarevici a trăit la bătrân în huzur două luni, dar lui i s-a părut că nu trecuseră decât trei zile. În cele din urmă, bătrânul a întrebat:

— Ei, Ivan Ţarevici, încotro te-ai pornit? Pot să te ajut cu ceva?

— Tatăl nostru este în vârstă şi a auzit că peste treizeci de mări şi treizeci de ţări stă neînfricata Usonşa, care are merele întineririi, apa vie şi apa moartă. Eu după toate acestea m-am pornit.

— Ah, Ivan Ţarevici, n-o să le capeţi pe toate uşor, dar dacă te ajut eu, ai să le îndeplineşti pe toate câte ţi le-ai pus în gând. Acum uită-te la mine!

Ivan Ţarevici a rămas nemişcat privind la bătrân, iar acesta i-a făcut portretul şi l-a pus pe masă, cu creta a desenat în jurul lui o barcă, i-a dat portretul şi ceasornicul său şi i-a zis:

— Bagă de seamă, Ivan Ţarevici! O să poţi dobândi apa vie, apa moartă şi merele întineririi de la neînfricata Usonşa numai în cel de-al doisprezecelea ceas. Când vei ajunge la curtea ei, ai să vezi că stau de strajă doi viteji ţinând în mâini câte un drug de fier de vreo cinci sute de puduri şi nu lasă pe nimeni să intre. Tu să treci în ceasul al doisprezecelea, când ei dorm buştean, şi drumul de întoarcere potriveşte-l în aşa fel, încât să fie acelaşi ceas. După ce vei trece de ei, vei vedea în grădină doi lei stând unul lângă celălalt, aproape de fântânile în care se află apa vie şi apa moartă. Tu să păşeşti pe lângă ei fără grijă. La acea oră vor fi cufundaţi şi ei în somn adânc şi tu vei putea

scoate apa din fântâni fără ca ei să te simtă. Iar merele întineririi se află în palatul neînfricatei Usonşa. Acolo cresc nişte pomi, iar în ramurile lor atârnă merele întineririi. Tu ai să le poţi culege numai în acelaşi ceas. Fii cu băgare de seamă, după ce culegi merele, altceva să nu mai faci! Te rog foarte mult!

De îndată ce a terminat de spus aceste vorbe, bătrânul a suflat peste el şi ţareviciul s-a trezit în faţa palatului neînfricatei Usonşa din cea de-a treizecea ţară. A văzut de departe doi viteji care păzeau intrarea. S-a uitat la ornic şi a văzut că era chiar ceasul al doisprezecelea, iar cei doi viteji dormeau. A trecut pe lângă strajă şi a văzut cei doi lei din prejma fântânilor. Şi ei dormeau. Din fântâna din partea stângă a luat apă moartă, din cea din dreapta apă vie şi a plecat mai departe. A intrat în palat. Acolo dormea Usonşa, iar alături de ea erau pomii cu merele întineririi. S-a apropiat, a cules câteva mere, s-a uitat la neînfricata stăpână şi s-a îndrăgostit pe dată de ea. Nu s-a putut stăpâni şi a sărutat-o. S-a uitat la ceas şi a văzut că mai avea doar un sfert de oră ca să ajungă la drum. Din greşeală, a luat ceasul frumoasei femei cu portretul acesteia, iar ceasul cu portretul său le-a lăsat acolo. A trecut de paza de la poartă, s-a urcat în barca lui şi a plecat.

În clipa aceea Usonşa s-a trezit şi a strigat:

— Cine-i necioplitul care a cutezat să intre în împărăţia mea?

Şi-a poruncit să plece în acea clipă o poteră pe urmele lui. Când erau cât pe ce să-l ajungă, ţareviciul s-a speriat şi a zis:

— Ei, bunicule! În ce belea m-ai băgat! Nu mai am nicio scăpare!

Nici n-a apucat să rostească aceste vorbe, că s-a şi trezit acasă la bătrân, pe masa lui.

— Bun venit, Ivan Ţarevici! Te aşteptam de mult timp. Ia spune, ai adus tot ce ţi-ai dorit?

— Tot, de bună seamă!

— Bine! îi spuse bătrânul. Dă-mi înapoi ceasul şi

arată-mi portretul tău!

El a scos portretul şi ceasul, dar acelea erau ale neînfricatei Usonşa. Ce era de făcut?

— Păstrează acest portret! îi zise bătrânul. În rama lui se află o pungă fermecată care nu se goleşte niciodată de bani. Iar acum e timpul să te întorci la corabie! Mai ai doar trei zile.

S-a uitat Ivan Ţarevici la bătrân şi l-a podidit plânsul.

— De ce plângi atât de amarnic, Ivan Ţarevici?

— Cum să nu plâng, bunicule? Am găsit tot ce-am căutat, numai pe fraţii mei nu!

— Se vede treaba că doreşti să-i eliberezi! Ei sunt la mine.

— Cum să nu doresc, dacă suntem de acelaşi sânge?

Bătrânului i s-a făcut milă şi a poruncit să fie aduşi fraţii lui Ivan Ţarevici. Aceştia au fost aduşi de îndată. Cum l-au văzut pe fratele lor, au căzut în genunchi în faţa bătrânului.

— Iartă-ne, bunicule!

Bătrânul le răspunse:

— Nu v-aş fi iertat niciodată, dar o fac de dragul fratelui vostru. Vă iert şi vă las în libertate, să plecaţi în ţara voastră.

Toţi fraţii i-au mulţumit bătrânului, şi-au luat rămas-bun de la el, au plecat şi în scurt timp au ajuns la ţărm. Nu departe îi aştepta corabia lor. Amiralul, când i-a văzut, a uitat de bătrâneţea lui şi s-a repezit la ei.

Şi-au pavoazat corabia şi au pornit-o spre împărăţia lor. Ivan Ţarevici, după vreo două nopţi nedormite, s-a cufundat într-un somn adânc. Fraţii au început să vorbească între ei:

— Nu-i prea bună treaba! Noi, fraţii mai mari, n-am putut găsi nimic, iar el, mezinul, a adus totul şi ne-a eliberat şi pe noi! Hai să-i înlocuim merele cu mere obişnuite, iar în locul apei fermecate să punem apă de mare.

Au luat merele întineririi de la Ivan Ţarevici în timp ce el dormea şi au pus altele obişnuite, i-au luat apa vie şi

apa moartă şi au pus în loc apă de mare.

S-au întors în împărăţia lor. Amiralul a poruncit să se tragă salve de tun. Ţarului i s-a adus la cunoştinţă că a venit corabia cu care plecase amiralul. Ţarul s-a dus el însuşi la corabie şi, când l-a văzut pe amiral, iar lângă acesta pe cei trei fii ai săi, a fost cuprins de o bucurie fără margini, uitând de bătrâneţea sa. Când au ajuns cu toţii la palat, ţarul a început să-i descoasă:

— Cum e, copiii mei? Aţi adus ceva şi pentru mine?

— Pentru tine, tătucă, am adus tot ce ţi-ai dorit: şi merele întineririi, şi apă moartă, şi apă vie! spuse Ivan Ţarevici şi-i întinse apa tatălui său.

Ţarul a băut şi l-a apucat voma. A căzut la podea fără cunoştinţă de la apa aceea. Au adus doftorul şi acesta l-a pus pe ţar pe picioare. Ivan Ţarevici scoase merele şi i le dădu:

— Ţine, cum mănânci unul, cum te faci iarăşi tânăr!

Tatăl a mâncat, dar n-a simţit nicio schimbare: a rămas la fel de bătrân.

Fraţii mai mari i-au zis ţarului:

— Minte de îngheaţă apele! Noi suntem cei care am adus ce-ai poftit: apa vie, apa moartă şi merele întineririi.

Tatăl a băut din apa pe care i-au dat-o fraţii cei mari şi s-a însănătoşit pe loc. A mâncat merele şi s-a făcut tânăr precum fiii săi.

S-a supărat ţarul pe Ivan Ţarevici şi a poruncit să vină gâdele:

— Ia-l pe fiul meu, du-l în câmp şi taie-l în bucăţi, iar mie să-mi aduci paloşul mânjit cu sângele lui.

Gâdele l-a luat pe Ivan Ţarevici şi a plecat cu el pe câmp. Ţareviciul vărsa lacrimi amare, iar gâdele şi-a dat seama că e nevinovat. Au ajuns în câmp şi Ivan Ţarevici s-a rugat:

— Nu mă ucide! Taie-mi degetul cel mic de la mâna stângă şi mânjeşte paloşul cu sânge!

Gâdele i-a tăiat degetul mic şi a mânjit paloşul cu sânge. Ivan Ţarevici i-a spus:

— Ţine poala! Vreau să-ţi mulţumesc pentru binele

pe care mi l-ai făcut!

A scos punga fermecată, a scuturat-o şi i-a umplut gâdelui poala hainei cu bani. Apoi şi-a luat rămas-bun şi a plecat încotro a văzut cu ochii.

A ajuns Ivan Ţarevici în altă împărăţie. Apropiindu-se de oraş, a văzut un văcar păscând vitele.

— Hai să facem schimb de haine! îi spuse văcarului.

— Îţi baţi joc de mine! Cum poţi schimba straiele Măriei Tale pe caftanul meu ponosit?

Ţareviciul şi-a scos straiele, i le-a dat văcarului, iar el s-a îmbrăcat cu hainele acestuia. I-a mulţumit şi a plecat la oraş. Mergând pe străzi, s-a apropiat de o prăvălie. Înăuntru era un negustor bătrân. S-a oprit în faţa prăvăliei şi s-a uitat cu luare-aminte la negustor.

— Cine eşti? îl întrebă negustorul.

— Nu ştiu nici de unde vin, nici din ce neam mă trag, îi spuse el.

Bătrânul a băgat de seamă că văcarul era chipeş, iar după vorbă nu părea deloc prost. L-a poftit să stea cu el. Bătrânul nu avea decât o singură fată, aşa că s-a bucurat să-l aibă pe ţarevici ajutor la prăvălia sa. Când rămânea Ivan Ţarevici să vândă în prăvălie, câştigul bătrânului era uriaş. Bătrânul a ridicat o altă prăvălie şi l-a lăsat acolo pe ţarevici să facă negoţ. Afacerea mergea atât de bine, că după trei zile negustorul a mai deschis o prăvălie. Într-o zi, pe lângă prăvălia unde vindea Ivan Ţarevici trecu un regiment de soldaţi.

— Tot ce-i în prăvălie puteţi să luaţi fără bani, le-a spus soldaţilor.

În câteva minute, soldaţii au golit magazinul, iar Ivan Ţarevici a scos punga cu bani şi a umplut toate sertarele cu bani de aur.

Au venit ceilalţi negustori la bătrân şi l-au întrebat:

— Unde-ai găsit un prost ca ăsta?

— Ce vă pasă?

— Ne e milă de tine. Am văzut azi că a deschis prăvălia şi le-a dat soldaţilor tot ce era în prăvălie, fără să le ia niciun ban, iar aceştia au golit rafturile.

— Chiar dacă spuneţi voi că toată marfa a dat-o de pomană, eu n-am avut atâta câştig cât am de când a venit el.

— Mâine o să ne sculăm şi noi mai devreme şi o să-i lăsăm şi noi pe soldaţi să ia fără bani.

Dimineaţa, negustorii s-au trezit devreme, au deschis prăvăliile şi când au trecut soldaţii, le-au spus:

— Soldaţi, intraţi şi luaţi fără bani tot ce vă pofteşte inima!

Soldaţii au golit prăvăliile, iar negustorii au rămas fără nimic: şi fără bani, şi fără marfă.

— Uite, spuseră negustorii, bătrânul a ajuns la sapă de lemn şi ne-a adus şi pe noi acolo!

Neînfricata Usonşa, de când fusese Ivan Ţarevici pe la ea, născuse doi băieţi. Creşteau copiii ei într-o zi cât alţii într-un an. Când au împlinit cinci ani, mama lor i-a dat la învăţătură. Colegii lor râdeau de ei pentru că cei doi fraţi nu aveau tată. Copiii s-au simţit jigniţi şi au venit acasă plângând.

— De ce plângeţi, copilaşii mei? i-a întrebat mama.

— Cum să nu plângem, când toţi copiii ne spun că noi nu avem tată?

Ea a suspinat, a izbucnit în lacrimi şi le-a spus:

— Aveţi şi voi tată, numai că e departe, peste treizeci de ţări şi treizeci de mări, în cea de-a treizecea împărăţie! Este fiul ţarului de acolo, iar numele lui este Ivan Ţarevici şi-i tare mândru la chip…

Copiii au început să se roage de ea:

— Îngăduie-ne, mămucă, să mergem să-l căutăm pe tătuca!

Ea a pregătit o corabie şi a plecat împreună cu cei doi fii ai săi să-l caute pe Ivan Ţarevici.

Au ajuns în cea de-a treizecea împărăţie şi au trimis la ţar un sol cu o scrisoare: „Predaţi-mi-l pe Ivan Ţarevici, că altfel vă pârjolesc toată ţara, iar pe voi vă iau zălog”.

Drumul de la corabia ei până la palatul ţarului a fost aşternut cu postav roşu. Ţarul şi-a chemat fiii:

— Iubiţii mei copii, care dintre voi se face vinovat

faţă de Usonşa? Vinovatul trebuie să plece la ea.

Dimitri Ţarevici s-a îmbrăcat în straie scumpe şi a plecat spre ei. Când l-au văzut, copiii au strigat:

— Mămucă, ăsta nu-i oare tătuca nostru?

— Nu, spuse ea, el este fratele tatălui vostru. Numai pentru că se dă drept tatăl vostru şi se face vinovat faţă de mine.

— Ce ne porunceşti să facem cu el? o întrebară copiii.

Ea le răspunse:

— Cum apare, puneţi mâna pe el şi daţi-i două sute cincizeci de ciomege.

De îndată ce a ajuns la ei Dimitri Ţarevici, copiii l-au înhăţat şi i-au dat două sute cincizeci de lovituri.

Usonşa trimise solul cu o altă scrisoare: „Predaţi-mi-l pe Ivan Ţarevici, că altfel vă trec prin foc întreaga împărăţie, iar pe voi vă iau zălog”.

Ţarul şi-a chemat din nou fiii:

— Să plece acela care s-a făcut vinovat faţă de ea.

Alexei Ţarevici şi-a pus cele mai frumoase straie şi a plecat spre corabia neînfricatei. Copiii o întrebară:

— Mămucă, ăsta nu-i oare tătuca nostru?

— Nu, el este fratele tatălui vostru.

Şi pe acesta l-au înhăţat şi l-au cinstit cu două sute cincizeci de ciomege.

Usonşa îl ceru din nou pe Ivan Ţarevici. Când ţarul a primit scrisoarea, Dimitri Ţarevici şi Alexei Ţarevici au căzut în genunchi la picioarele părintelui lor.

— Iartă-ne, tată, fratele nostru mai mic este cel care a adus apa vie, apa moartă şi merele întineririi, iar noi n-am adus nimic. Mai mult, el ne-a eliberat din temniţă.

— De unde să-l luăm acum, a întrebat ţarul, când eu i-am poruncit gâdelui să-l taie în bucăţele?

Au chemat gâdele.

— Dacă tu, îi spuse ţarul, l-ai tăiat în bucăţi pe fiul meu, adu-mi aici bucăţile!

Gâdele a căzut în genunchi.

— Eu nu l-am ucis pe fiul Măriei Tale, spuse el. Doar

i-am retezat degetul cel mic de la mâna stângă.

Ţarul l-a ridicat, l-a îmbrăţişat şi i-a dat grad de general. A trimis iscoade prin toate cătunele şi prin toate oraşele ca să-l caute.

Au ajuns iscoadele chiar în oraşul în care se aciuase Ivan Ţarevici. Au aflat că un negustor are un om de încredere minunat căruia îi lipseşte un deget şi că a doua zi urma să fie nuntă: bătrânul negustor dorea să-l însoare cu fiica sa. Au venit trimişii ţarului la ajutorul negustorului şi au observat că nu avea degetul mic de la mâna stângă. L-au luat şi l-au dus cu ei. Prin oraş a început să se zvonească: „Musai trebuie să fie un bandit care a făcut o fărădelege şi a fugit”.

L-au adus pe ţarevici la tatăl său. Când l-au văzut cei doi fraţi ai săi, s-au aruncat la picioarele lui împreună cu tatăl său şi au început să-i ceară iertare:

— Ce nevoie aveţi de mine? Ba nu v-am fost de niciun folos, ba acum aveţi nevoie de mine!

Ţarul i-a spus:

— Neînfricata Usonşa ne cere să te predăm.

— Ah, Doamne, în ce necaz am fost până acum, dar ce-o să mai fie de acum încolo…

I-au adus straie pe măsură şi-au vrut să-l îmbrace.

— N-am nevoie de straiele voastre, daţi-mi un caftan prost.

I-au dat un caftan ponosit şi nişte târlici din curmei de tei. El s-a mânjit cu funingine şi a plecat. Când se apropia de corabia Usonşei, copiii au spus:

— Ce sperietoare ne-a trimis ţarul!

— Nu, copii, acesta este tătuca vostru! Descălţaţi-l, dezbrăcaţi-l şi spălaţi-l cum se cuvine!

Când a ajuns în dreptul lor, copiii l-au luat, l-au descălţat, l-au dezbrăcat şi l-au spălat. Usonşa le-a dat straie frumoase şi le-a poruncit să îl îmbrace. După ce l-au îmbrăcat, l-au adus la mama lor. Aceasta i-a spus:

— Tu ai fost în palatul meu, aşa că fă bine şi însoară-te cu mine!

Bucuria a fost nespusă. Ivan Ţarevici a luat-o de

mână pe Usonşa, a adus-o la tatăl lui şi i-a spus:

— Iată, tătucă, ea este soaţa care mi-a fost sortită.

Ţarul s-a bucurat.

Se înţelege că ţarul nu avea nevoie să mai facă bere sau vin, pentru că toate erau pregătite. Au făcut nunta, iar după aceea Ivan Ţarevici şi-a lăsat fraţii cu tatăl lor şi a plecat la Usonşa împreună cu copiii.

Mai trăiesc şi acum acolo.

[]

Ivan Ţarevici şi Poleninul cel bălai

Intr-o oarecare ţară, în nu se ştie ce împărăţie, trăia un ţar care avea trei fiice şi un fiu pe nume Ivan Ţarevici. Ţarul a îmbătrânit şi a murit, iar Ivan a moştenit coroana.

Auzind acest lucru, regii vecini au adunat oşti nenumărate şi au pornit război împotriva lui. Ivan Ţarevici nu ştia pe unde să scoată cămaşa. A venit la surorile lui şi le-a întrebat:

— Surioarele mele dragi, ce să mă fac? Toţi regii s-au ridicat la război împotriva mea.

— Ah, viteazule! De ce te temi? Uite, Poleninul cel bălai de treizeci de ani se luptă cu Baba Iaga Picior de Aur. De treizeci de ani n-a coborât de pe cal şi nu ştie ce-i odihna. Iar tu n-ai văzut încă nimic şi te-ai şi speriat.

Ivan Ţarevici în aceeaşi clipă şi-a înşeuat calul, şi-a pus armura, şi-a luat paloşul fermecat, lancea şi cravaşa de mătase, s-a închinat şi a plecat la luptă. Cu spada şi cu lancea a culcat la pământ toate oştirile duşmane, s-a întors la palat, s-a culcat şi a dormit neîntors trei zile şi trei nopţi. În cea de-a patra zi s-a trezit, a ieşit în pridvor, s-a uitat peste câmpul cel întins şi a văzut că regii duşmani au adunat oştiri şi mai numeroase şi-au ajuns cu ele până sub zidurile cetăţii.

S-a întristat ţareviciul şi s-a dus iar la surorile sale:

— Vai, surioarelor, ce să mă fac? O oştire am învins-o şi acum, iată, alta mai mare decât prima ameninţă la poartă.

— Ce fel de viteaz eşti tu? O zi ai luptat şi trei ai

dormit! Cum poate Poleninul cel bălai să lupte cu Baba Iaga Picior de Aur de treizeci de ani fără să se dea jos de pe cal şi fără să ştie ce este odihna?

Ivan Ţarevici s-a dus în grajdul cel de piatră albă, a înşeuat un cal voinicesc, şi-a pus armura, şi-a încins spada fermecată, într-o mână a luat lancea, iar în cealaltă cravaşa de mătase, s-a închinat şi a plecat la luptă împotriva duşmanului.

Cum se repede şoimul la un cârd de gâşte, de lebede sau de raţe, aşa s-a aruncat şi Ivan Ţarevici asupra oştirii duşmane. Nu atât o lovea el, cât o călca în picioare calul. A spulberat toată armata, s-a întors acasă, s-a culcat şi a dormit neîntors şase zile şi şase nopţi.

În cea de-a şaptea zi s-a trezit, a ieşit în pridvor şi a privit câmpia cea întinsă. Regii vecini adunaseră şi mai mare oştire decât în primele două dăţi şi înconjuraseră întreaga cetate.

S-a dus iarăşi Ivan Ţarevici la surorile sale:

— Surioarele mele dragi, ce să mă mai fac? Am răpus două oştiri şi iată, o a treia a ajuns deja până la ziduri.

— Ce mai viteaz eşti şi tu! O zi ai luptat şi şase ai dormit ca buşteanul. Cum poate Poleninul cel bălai să lupte cu Baba Iaga Picior de Aur de treizeci de ani, fără să coboare de pe cal şi fără să ştie ce este aceea odihnă?

Ţareviciului i-a căzut greu acest răspuns. S-a dus în grajd, l-a înşeuat pe bunul său cal, şi-a pus armura, şi-a încins spada fermecată, a luat lancea într-o mână şi cravaşa de mătase în cealaltă şi a pornit împotriva duşmanilor.

Ca un şoim viteaz care se aruncă asupra unui cârd de gâşte, de lebede sau de raţe, aşa s-a avântat Ivan Ţarevici asupra oştirii duşmane. Pe mulţi i-a tăiat el, dar pe cei mai mulţi i-a călcat calul în picioare. A spulberat uriaşa oştire duşmană, s-a întors acasă, s-a culcat şi a dormit adânc nouă zile şi nouă nopţi.

În cea de-a zecea zi s-a trezit, şi-a adunat toţi miniştrii şi le-a spus:

— Miniştrii mei, m-am gândit să plec în ţări străine

să-l văd pe Poleninul cel bălai. Vă las vouă în grijă toate treburile ţării, să judecaţi şi să faceţi dreptate.

După asta şi-a luat rămas-bun de la surori, a încălecat pe cal şi s-a aşternut la drum. A mers el cât a mers, până a ajuns într-o pădure în care a văzut o izbă. Acolo trăia un bătrân. Ivan Ţarevici a intrat.

— Bună vreme, moşule!

— Bună să-ţi fie inima, ţarevici rus! Încotro te-ai pornit?

— Îl caut pe Poleninul cel bălai. Nu ştii unde se află?

— Eu nu, dar am să-mi strâng slugile credincioase şi am să le întreb pe ele.

Bătrânul a ieşit pe prispă, a sunat dintr-o goarnă de argint şi deodată au început să sosească în zbor păsări din toate părţile. Întreg cerul l-au acoperit ca un nor negru.

Bătrânul a scos un şuierat şi, cu glas tunător, a întrebat zburătoarele:

— Păsări călătoare, slugile mele credincioase, n-aţi văzut, n-aţi auzit despre Poleninul cel bălai?

— Nu! Nici cu văzul n-am văzut, nici cu auzul nu am auzit!

— Ei, ţareviciule Ivan, îi spuse bătrânul, du-te acum la fratele meu cel mare, poate îţi spune el ceva. Ia acest ghem şi aruncă-l în faţa ta. Încotro se va rostogoli, într-acolo să-ţi îndrepţi calul.

Ivan Ţarevici a încălecat pe calul său cel breaz, a aruncat ghemul şi a plecat în urma acestuia. Pădurea se făcea din ce în ce mai deasă şi mai întunecoasă. S-a apropiat ţareviciul de o izbă, a intrat pe uşă şi l-a întâmpinat un bătrân cu părul alb-coliliu.

— Bună vreme, moşule!

— Bună să-ţi fie inima, ţarevici rus! Încotro ai apucat-o?

— Îl caut pe Poleninul cel bălai. Nu ştii cumva unde se află?

— Aşteaptă, am să-mi adun slugile cele credincioase şi am să le întreb.

A ieşit pe prispă, a sunat dintr-o trompetă de argint şi

s-au adunat din toate părţile tot felul de lighioane. Bătrânul le-a întrebat cu glas tunător:

— Slugile mele credincioase, fiare rătăcitoare, n-aţi văzut cumva, n-aţi auzit ceva de Poleninul cel bălai?

— Nu, au răspuns animalele. Nici cu văzul n-am văzut, nici cu auzul n-am auzit.

— Ia număraţi-vă, poate că n-au venit toţi.

Jivinele s-au numărat: lipsea lupoaica cea chioară.

Bătrânul a trimis s-o caute şi, după ce a fost adusă, bătrânul o întrebă:

— Ia spune-mi, lupoaică chioară, nu-l ştii cumva pe Poleninul cel Blond?

— Cum să nu-l ştiu, dacă eu pe lângă el îmi duc traiul? El îşi răpune duşmanii, iar eu mă înfrupt cu hoiturile lor.

— Unde-i el acum?

— În câmpia cea întinsă, pe colina cea mare; doarme în cort. S-a luptat cu Baba Iaga Picior de Aur, iar după luptă doarme de douăsprezece zile şi douăsprezece nopţi.

— Du-l într-acolo pe Ivan Ţarevici.

Lupoaica a luat-o la goană, iar ţareviciul – călare după ea. S-a apropiat de marea colină, a intrat în cort şi a văzut că Poleninul cel bălai dormea neîntors. „Surorile mele spuneau că luptă fără odihnă, iar el s-a culcat de douăsprezece zile şi nopţi! Să nu mă-ntind oare lângă el?”

S-a gândit cât s-a gândit şi s-a culcat şi el alături. Deodată intră în cort o păsăruică. Se roti deasupra căpătâiului şi zise:

— Trezeşte-te, Polenin bălai, şi dă-l morţii pe fratele meu Ivan Ţarevici. Dacă nu, se va trezi şi te va ucide el.

Ivan Ţarevici s-a ridicat, a prins pasărea, i-a smuls piciorul drept, i-a dat drumul din cort şi s-a culcat la loc.

Nu a apucat nici să adoarmă, când iată că veni o a doua pasăre. Se învârti deasupra căpătâiului şi zise:

— Trezeşte-te, Polenin bălai, şi dă-l morţii cumplite pe fratele meu Ivan Ţarevici; dacă nu, te va ucide el când se va trezi.

Ivan Ţarevici a prins pasărea, i-a smuls aripa

dreaptă, a aruncat-o din cort şi s-a culcat iarăşi.

Nu după mult timp veni a treia păsăruică, se învârti deasupra capului şi zise:

— Trezeşte-te, Polenin bălai, şi dă-l morţii nemiloase pe fratele meu Ivan Ţarevici; dacă nu, te va ucide el când se va trezi.

Ivan a sărit, a prins pasărea, i-a rupt ciocul, a aruncat-o afară, s-a culcat şi a adormit.

A venit vremea şi s-a trezit Poleninul cel bălai. Se uită şi vede că, alături de el, era întins un viteaz necunoscut. A pus mâna pe paloş şi a vrut să-l ucidă, dar s-a oprit. „Nu”, s-a gândit. „El a venit când eu dormeam şi nu m-a umplut de sânge. Nu-i nici pentru mine un lucru de cinste să-l ucid în somn. Cel care doarme e ca şi mort. Mai bine să-l trezesc.”

L-a trezit pe Ivan Ţarevici şi l-a întrebat:

— Eşti om bun sau rău? Spune: cum te cheamă şi de ce ai venit aici?

— Mă cheamă Ivan Ţarevici şi am venit să te văd, să-mi încerc puterile cu tine.

— Eşti al naibii de curajos, ţareviciule! Ai intrat în cort fără să mă întrebi, ai dormit fără învoire. Aş putea să te dau morţii pentru asta.

— Ei, Polenin bălai, nu spune hop până nu ai sărit. Ai răbdare! Tu ai două mâini, dar nici pe mine nu m-a născut mama ciung.

Au încălecat pe cai, s-au încontrat, dar atât de puternic, încât lăncile lor s-au fărâmat în bucăţi, iar vitejii lor cai au căzut în genunchi.

Ivan Ţarevici l-a smuls pe Poleninul cel bălai din şa şi a ridicat deasupra lui paloşul ascuţit.

Poleninul a început să se roage:

— Nu-mi pierde viaţa! Voi fi fratele tău mai mic şi te voi respecta ca pe un tată.

Ivan Ţarevici l-a apucat de mână, l-a ridicat de la pământ, l-a sărutat şi l-a numit fratele său mai mic.

— Am auzit, frate, că lupţi de treizeci de ani cu Baba Iaga Picior de Aur, dar nu ştiu din care pricină.

— Are o fiică frumoasă. Vreau s-o iau de nevastă.

— Ei, dacă e să fim prieteni, a spus ţareviciul, atunci să ne ajutăm şi la rău!

Au încălecat pe cai şi au ieşit în câmp. Baba Iaga Picior de Aur a scos la iveală o oştire nenumărată.

Cum şoimii cei ageri se reped la un stol de porumbei, tot aşa cei doi viteji puternici s-au aruncat asupra oştirii duşmane. Lovind cu paloşele şi cu suliţele, au pus la pământ mii de luptători.

Baba Iaga a luat-o la fugă, iar Ivan Ţarevici după ea. Era cât pe ce s-o ajungă, când ea a ridicat o placă de tuci neînchipuit de grea şi s-a făcut nevăzută sub pământ.

Ivan Ţarevici şi Poleninul cel bălai au cumpărat o mulţime de boi, au început să-i taie, să-i jupoaie şi să facă din pieile lor curele. Din aceste curele au împletit un odgon atât de lung, încât un capăt era aici, iar altul pe lumea cealaltă.

Îi spuse ţareviciul Poleninului bălai:

— Dă-mi drumul în prăpastie, dar odgonul nu-l scoate afară, ci aşteaptă. Când am să smucesc de odgon, atunci să-l tragi!

Poleninul cel bălai l-a coborât pe fundul prăpastiei, Ivan Ţarevici s-a uitat în jur şi a plecat în căutarea Babei Iaga.

A mers cât a mers şi a dat cu ochii de nişte croitori care stăteau după gratii.

— Ce faceţi aici?

— Coasem soldaţi pentru Baba Iaga Picior de Aur.

— Şi cum îi coaseţi?

— Aşa bine! Cum împungi cu acul, cum iese cazacul, încalecă pe cal şi pleacă la luptă împotriva Poleninului bălai.

— Măi, fraţilor, repede îi faceţi, dar nu prea sunt de nădejde. Ia aşezaţi-vă în rând, să vă învăţ eu cum se face!

Croitorii s-au adunat pe un singur rând, iar Ivan Ţarevici şi-a învârtit paloşul prin văzduh şi le-a retezat tuturor capetele. După ce i-a ucis pe croitori, a plecat mai departe. A mers cât a mers şi a dat de nişte cizmari care

stăteau după gratii.

— Ce faceţi aici?

— Facem oşteni pentru Baba Iaga Picior de Aur.

— Cum îi faceţi?

— Iată cum: la fiecare împunsătură, iese un soldat cu puşca. Încalecă şi pleacă la război împotriva Poleninului bălai.

— Ei, fraţilor! Repede îi mai faceţi, dar fără spor. Aşezaţi-vă în rând, să vă învăţ eu cum să faceţi mai bine.

Ei s-au adunat pe un rând, Ivan Ţarevici şi-a rotit paloşul prin văzduh şi le-a retezat capetele. După ce i-a ucis, a plecat mai departe. Nu se ştie cât a mers. Mult? Puţin? Dar a ajuns într-un mare oraş. Acolo se înălţa un palat împărătesc în care era fata Babei Iaga. Fecioara l-a zărit de la fereastră pe bunul viteaz. I-au plăcut cârlionţii lui negri, ochii de şoim, sprâncenele de samur, statul de voinic şi l-a chemat la ea. L-a iscodit încotro se duce şi pentru ce. El i-a spus că o caută pe Baba Iaga Picior de Aur.

— Ah, Ivan Ţarevici! Eu sunt fiica ei. Ea acum doarme buştean şi nu se trezeşte douăsprezece zile şi nopţi.

Zicând acestea, l-a scos din oraş şi i-a arătat drumul.

Ivan Ţarevici a plecat spre Baba Iaga Picior de Aur, a găsit-o dormind, a lovit-o cu paloşul şi i-a retezat capul. Acesta s-a rostogolit şi a rostit:

— Mai loveşte-mă, Ivan Ţarevici!

— Ajunge şi o singură lovitură de voinic, i-a răspuns ţareviciul. S-a întors la palat, la preafrumoasa fată, şi s-a aşezat cu ea la masa de stejar acoperită cu faţă de masă albă. După ce a mâncat şi a băut bine, a întrebat-o:

— Mai este cineva pe lume mai puternic decât mine şi mai frumoasă decât tine?

— Ah, Ivan Ţarevici! Ce frumuseţe sunt eu? Dincolo de nouă mări şi nouă ţări, în cea de-a treizecea împărăţie, trăieşte ţarul-şarpe, care are o fată cu adevărat frumoasă. Ea şi-a spălat picioarele, iar eu cu apa aceea mi-am dat pe faţă!

Ivan Ţarevici a luat-o de mână pe frumoasa fată, a condus-o la locul unde atârna odgonul şi a smucit de el, dându-i de veste Poleninului bălai că s-a întors. Poleninul a tras de odgon şi i-a ridicat sus pe Ivan Ţarevici şi pe frumoasa fată.

— Bună ziua, Polenin bălai! i-a spus Ivan Ţarevici. Iată, ţi-am adus logodnica! Bucuraţi-vă şi trăiţi fără griji, iar eu mă duc în Ţara Şerpilor!

A încălecat pe calul său de voinic, şi-a luat rămas-bun de la Poleninul cel bălai şi de la logodnica lui şi a plecat în goană peste nouă ţări.

Nu se ştie dacă a umblat mult sau puţin, repede sau încet, căci povestea repede se povesteşte, dar treaba alene se face. Se ştie însă că a ajuns în Ţara Şerpilor, l-a ucis pe ţarul-şarpe, a eliberat-o pe frumoasa prinţesă şi s-a însurat cu ea. Apoi s-a întors cu tânăra-i soţie la el în ţară şi au început să trăiască şi avuţia să-şi sporească.

[]

Ivan Sucenko şi Poleninul cel bălai

La mare, la ocean, pe insula Buion este un taur fript, iar lângă el, ceapă tocată. Treceau pe acolo trei voinici viteji, au intrat, s-au înfruptat şi au plecat mai departe, lăudându-se că au fost în acel loc şi s-au ospătat bine, ca muierea de la ţară cu pâine. Povestea urmează abia acum.

Într-o ţară îndepărtată, într-o împărăţie uitată, era odată un ţar care trăia pe un loc întins ca-n palmă şi nu avea copii. A venit într-o zi la el un cerşetor. Ţarul îl întrebă:

— Nu ştii ce-aş putea face să am şi eu copii?

Acesta îi răspunse:

— Adună copii de şapte ani, fete şi băieţi, şi pune-le pe fete să toarcă fire, iar pe băieţi să împletească din ele năvod, totul într-o singură noapte. Porunceşte apoi să fie pescuită în mare cu acel năvod o plătică argintie cu aripioare de aur şi dă-i-o ţarinei s-o mănânce.

Ţarul a făcut întocmai cum i-a spus cerşetorul: firele au fost toarse de fetiţe, năvodul împletit de băieţi, a fost prins peştele cu aripioare de aur şi dat bucătăresei să-l pregătească. Aceasta l-a curăţat, l-a spălat, a aruncat maţele la câine, apa în care a spălat plătica a dus-o celor trei iepe din grajd, a ros oasele, iar peşele i l-a dat ţarinei să-l mănânce. Şi s-a întâmplat ca în acelaşi timp să nască şi ţarina, şi bucătăreasa câte un fiu. Tot atunci a fătat şi căţeaua un fiu, iar cele trei iepe câte un mânz. Ţarul le-a dat nume la toţi: pe fiul său l-a numit Ivan Ţarevici, pe fiul bucătăresei Ivan Povarenko, iar pe fiul căţelei Ivan Sucenko.

Creşteau cei trei într-o zi cât alţii într-un an. Ivan Sucenko l-a trimis pe Ivan Ţarevici la ţar, zicându-i:

— Du-te la tatăl tău şi roagă-l să ne dea voie să încălecăm cei trei cai aduşi pe lume de cele trei iepe şi să ne plimbăm şi noi puţin prin ţinut.

Ţarul şi-a dat încuviinţarea. Au pus şeile pe cai, au încălecat, au ieşit din oraş şi s-au vorbit că, decât să trăiască la curtea ţarului, mai bine s-ar duce în cele ţări

străine. Zis şi făcut! Au cumpărat fier, şi-au făcut câte un buzdugan cam de nouă puduri şi au dat pinteni cailor.

După puţin timp, le spuse Ivan Sucenko:

— Cum să ne continuăm drumul, fraţilor, dacă n-avem între noi pe unul mai mare, de care să asculte ceilalţi? Trebuie să ne alegem un frate mai mare!

Ivan Ţarevici le spuse că pe el l-a numit ţarul „frate mai mare”, iar Sucenko stărui că trebuie să se întreacă. Au hotărât să tragă câte o săgeată. A tras întâi Ivan Ţarevici, după el Ivan Povarenko, iar la urmă de tot a tras şi Ivan Sucenko şi au pornit în căutarea săgeţilor.

N-au mers nici prea mult, dar nici prea puţin şi au găsit săgeata ţareviciului. Ceva mai încolo era şi săgeata lui Povarenko, numai săgeata lui Sucenko nu era pe nicăieri. Au mers ei cale lungă, până au ajuns după nouă ţări şi mări, în cea de-a treizecea împărăţie, unde au găsit şi săgeata lui Ivan Sucenko şi au hotărât ca Ivan Ţarevici să fie mezinul, Povarenko fratele mijlociu, iar Ivan Sucenko fratele cel mare.

Au purces iarăşi la drum. În faţa lor se deschidea stepa, iar în stepă era întins un cort. Lângă cort aştepta un cal care mânca grâu şi bea mied. Ivan Sucenko îi zise mezinului:

— Mergi şi află cine-i în acel cort!

Ivan Ţarevici a intrat în cort şi a văzut că pe pat era întins Poleninul cel bălai. Acesta l-a lovit pe Ivan Ţarevici în frunte cu degetul cel mic, iar ţareviciul s-a prăbuşit la pământ. Poleninul cel bălai l-a aruncat sub pat. Văzând că fratele cel mic nu se mai întoarce, Ivan Sucenko l-a trimis pe cel mijlociu. Şi cu el s-a întâmplat la fel ca şi cu fratele cel mic: a fost aruncat şi el sub pat. Ivan Sucenko a aşteptat cât a aşteptat, şi-a pierdut răbdarea şi s-a dus singur în cort. L-a lovit cu ghioaga pe Poleninul cel bălai atât de tare, încât acesta a căzut fără simţire. Ivan Sucenko l-a scos afară şi vântul proaspăt l-a readus la viaţă.

Poleninul cel bălai se rugă:

— Nu mă ucide! Ia-mă cu tine ca pe cel mai mic

frate!

Ivan Sucenko l-a cruţat. Şi cei patru fraţi s-au aşternut împreună la drum prin păduri dese şi prin bălării, până ce au dat de o casă cu două caturi şi cu acoperişul de aur. Au intrat în acea casă. Peste tot ordine şi curăţenie, mesele încărcate de bunătăţi şi vinuri scumpe, dar în casă nici ţipenie de om. S-au gândit ei cât s-au gândit şi în cele din urmă au hotărât să rămână acolo câteva zile. Dimineaţa, trei dintre fraţi au plecat la vânătoare, iar pe Ivan Ţarevici l-au lăsat acasă.

Mezinul a gătit, a pus masa şi apoi s-a aşezat pe laviţă ca să tragă din pipă. Cum stătea el aşa, numai ce vede că soseşte un bătrân într-o piuă şi cere de pomană. Ţareviciul îi dădu o pâine, dar moşului nu de pâine îi era. L-a agăţat pe ţarevici de un cârlig şi l-a băgat în piuă, i-a tăiat o fâşie de piele de pe spate, a frecat-o cu cârpa de spălat podele şi a ascuns-o sub duşumea.

Fraţii s-au întors de la vânătoare şi l-au întrebat:

— N-a fost nimeni pe-aici?

— Eu n-am văzut pe nimeni! Dar voi?

— Nu, nici noi n-am văzut!

A doua zi a rămas acasă Ivan Povarenko, iar ceilalţi au plecat la vânătoare. După ce a terminat de gătit, Povarenko s-a aşezat la laviţă şi a început să fumeze din pipă. Numaidecât, iată că soseşte şi moşul în piuă să ceară de pomană. Povarenko îi întinse o chiflă, dar moşului nu de chiflă îi ardea: l-a prins cu un cârlig pe flăcău, l-a tras în piuă şi i-a scos de pe spate o fâşie de piele, până la umeri. A frecat-o cu cârpa de spălat pe jos şi apoi a ascuns-o sub podele. Când s-au întors fraţii de la vânătoare, l-au întrebat:

— N-a fost nimeni pe la tine?

— Eu n-am văzut pe nimeni! Dar voi?

— Nu, nici noi n-am văzut pe nimeni.

A treia zi a rămas acasă Poleninul cel bălai. După ce a terminat de gătit mâncarea, s-a aşezat pe laviţă şi a început să tragă din pipă. Iarăşi veni moşul cu piua şi-i ceru de pomană. Poleninul cel bălai îi întinse o chiflă, dar

moşul nu după aşa ceva venise. Îl prinse cu un cârlig, îl trase în piuă şi-i tăie de pe spate o fâşie de piele, până la umeri. O şterse cu cârpa de spălat pe jos şi o ascunse sub podele.

S-au întors şi fraţii de la vânătoare:

— N-ai văzut pe nimeni?

— Nu, eu n-am văzut! Aţi văzut voi pe cineva?

— Nu, nici noi!

În cea de-a patra zi a rămas acasă Ivan Sucenko. A pregătit mâncarea şi apoi s-a aşezat pe laviţă şi a început să fumeze o pipă. Din nou a venit moşneagul în piuă şi a cerut de pomană. Sucenko îi întinse o chiflă, dar moşul nu pentru asta venise. L-a apucat cu cârligul, l-a tras în piuă şi piua s-a spart. Sucenko l-a apucat pe moş de cap, l-a târât până la un buştean, a despicat buşteanul, a vârât capul moşului în despicătură şi apoi s-a întors în casă.

Pe drumul de întoarcere, fraţii vorbeau între ei:

— Fraţilor, vouă nu vi s-a întâmplat nimic? întrebă Ivan Ţarevici. Mie mi s-a lipit cămaşa de spate.

— Nici nouă nu ne e bine! Nu ne putem atinge de spate! Moşneagul acela blestemat! Sunt încredinţat că l-a jupuit şi pe Sucenko.

Au ajuns acasă şi l-au întrebat pe Ivan Sucenko:

— Cum e, frate? N-a fost nimeni pe la tine?

— A fost un cerşetor şi l-am miluit eu în felul meu.

— Ce i-ai făcut?

— Am despicat un buştean şi i-am băgat capul în despicătură.

— Hai să-l vedem!

Au venit să-l vadă pe moş, dar ia-l de unde nu-i! Se vede treaba că s-a zbătut, s-a răsucit şi a plecat cu tot cu buştean pe celălalt tărâm, iar acolo se întorcea la casa lui cu acoperişul de aur.

Fraţii au pornit-o pe urmele lui. Au mers ei cale lungă, până au ajuns la un munte. Acolo au văzut o uşă. Au deschis-o şi au văzut îndărătul ei o bortă adâncă. Au legat un bolovan de frânghie şi i-au dat drumul în jos. După ce bolovanul a ajuns pe fund, l-au tras afară şi l-au legat de

frânghie pe Ivan Sucenko. Acesta le zise:

— După trei zile, când veţi simţi că smucesc de frânghie, să mă scoateţi afară!

L-au coborât pe celălalt tărâm. El şi-a amintit de cele trei prinţese răpite şi duse acolo de trei zmei.

— Mă duc să le caut! îşi zise.

A mers el cât a mers şi a dat de o casă cu două caturi. De acolo a ieşit o fecioară.

— Ce cauţi, rusule, în preajma casei noastre?

— Dar de ce mă întrebi? Dă-mi mai întâi apă să mă spăl pe ochi, omeneşte-mă şi numai după aceea să mă întrebi!

Fata i-a adus apă, i-a dat de mâncare şi de băut şi l-a condus la prinţesă.

— Ziua bună, prinţesă!

— Bună să-ţi fie inima, viteazule! Ce vânt te-aduce pe aici?

— Am venit după tine. Vreau să mă lupt cu soţul tău!

— N-ai să mă poţi lua tu de-aici! Soţul meu e mult mai puternic! Are şase capete!

— Eu am unul singur, dar nu mă dau bătut!

Prinţesa l-a ascuns după uşă, pentru că se întorcea zmeul.

— Aici miroase a carne de rus! zise zmeul de cum intră pe uşă.

— Ţi se pare! Ai zburat prin Rusia şi ai răvăşit oasele ruseşti! îi zise prinţesa, îi aduse de mâncare şi suspină adânc.

— De ce oftezi, dragoste, atât de adânc? o întrebă zmeul.

— Cum să nu oftez? E al patrulea an de când stau cu tine şi nu mi-am văzut nici părintele, nici mama! Ce-ai face dacă ar veni la noi cineva din rudele mele?

— Ce-aş face? Aş bea şi chefui cu el.

La aceste vorbe, Ivan Sucenko ieşi de după uşă.

— A, Sucenko! Bună ziua! De ce ai venit? Să ne batem sau cu gânduri de pace?

— Hai să ne batem, zmeule! Suflă să-ţi faci ghioagă!

Zmeul suflă şi-i apăru în mână o ghioagă de tuci cu ţepi de argint, iar Sucenko a suflat şi s-a trezit cu o ghioagă de argint şi ţepi de aur.

I-a dat Ivan Sucenko o singură lovitură zmeului şi l-a ucis pe loc. Trupul i l-a ars, iar cenuşa a împrăştiat-o în vânt. Prinţesa i-a dat un inel. El l-a luat şi a purces mai departe.

A mers cât a mers, până ce a dat de o altă casă cu două caturi. I-a ieşit înainte o fată şi l-a întrebat:

— Ce cauţi, rusule, prin preajma casei noastre?

— Mai întâi adu-mi apă să mă spăl pe ochi, ospătează-mă şi abia după aia întreabă-mă!

Fata i-a adus apă, i-a dat de mâncare şi de băut şi l-a condus la prinţesă.

— Ce vânt te-aduce pe aici? îl întrebă prinţesa.

— Am venit după tine. Vreau să mă lupt cu soţul tău!

— Ce să lupţi cu soţul meu!? El este mult mai puternic decât tine şi are nouă capete!

— Eu am unul singur, dar mă voi lupta cu zmeul!

Prinţesa l-a ascuns după uşă. A venit zmeul.

— Aici miroase a carne de rus!

— Ţi se pare! Ai zburat prin Rusia şi te-ai îmbibat de miros rusesc! îi răspunse prinţesa.

A început să-i aducă de mâncare şi a suspinat adânc.

— De ce oftezi aşa, dragoste? o întrebă zmeul.

— Cum să nu suspin, când nu pot să-mi văd părinţii! Ce-ai face dacă ar veni la noi cineva dintre ai mei?

— Aş bea şi aş chefui cu el.

Ivan Sucenko ieşi de după uşă.

— A, Sucenko! Bună ziua! îi spuse zmeul. De ce ai venit aici? Să ne batem sau să facem pace?

— Să ne batem! Suflă, zmeule!

Zmeul suflă şi-i apăru în mână o ghioagă de tuci cu ţepi de argint. A suflat şi Ivan Sucenko, iar în mână îi apăru o ghioagă de argint cu ţepi de aur. L-a lovit pe zmeu, l-a ucis pe loc, i-a ars hoitul, iar cenuşa a împrăştiat-o în vânt. Prinţesa i-a dăruit un inel, iar el a purces mai departe.

A mers cât a mers, până a dat de o casă cu două caturi, la fel cu celelalte două. I-a ieşit în întâmpinare o fată şi l-a întrebat:

— Ce cauţi, rusule, prin preajma casei noastre?

— Mai întâi adu-mi apă să mă spăl pe ochi, ospătează-mă, omeneşte-mă şi abia după aia întreabă-mă!

Fata i-a adus apă pentru spălat, i-a dat de mâncare şi de băut şi l-a dus la stăpâna ei.

— Bună ziua, Ivan Sucenko! Ce vânt te-a adus pe la noi?

— Am venit după tine. Vreau să te smulg de lângă zmeu!

— Cum ai să mă smulgi de aici? Soţul meu e mult mai puternic decât tine, are douăsprezece capete!

— Eu, chiar dacă am unul singur, tot n-am să mă fac de ocară!

A intrat în camera de oaspeţi, dar acolo moţăia zmeul cu douăsprezece capete. Când răsufla, se cutremura tavanul. Ghioaga zmeului stătea rezemată în colţ. Ivan Sucenko şi-a pus ghioaga deoparte, a luat-o pe cea a zmeului, grea de patruzeci de puduri, şi-a făcut vânt şi l-a izbit pe zmeu cu atâta putere, încât a răsunat toată curtea, iar acoperişul a sărit de pe casă. Zmeul cel cu douăsprezece capete a fost ucis, ars, iar cenuşa i-a fost împrăştiată în vânt. Prinţesa i-a dat inelul lui Ivan Sucenko şi i-a zis:

— Rămâi să trăieşti aici!

Iar el o chema în ţara lui.

— Cum să-mi las aici întreaga bogăţie?

Prinţesa şi-a strâns întreaga bogăţie într-un ou de aur pe care i l-a dat lui Ivan Sucenko. El şi l-a pus în buzunar şi a pornit împreună cu prinţesa spre surorile ei. Prinţesa mijlocie şi-a adunat averea într-un ou de argint, iar cea mică într-un ou de aramă şi le-au dat tot lui Ivan.

Ajungând tuspatru la locul unde atârna frânghia, Ivan Sucenko a legat-o pe sora cea mică şi a smucit.

— Cum ajungi sus, să-l strigi pe Ivan Ţarevici şi să-i spui: „Eu sunt a ta!”.

După aceea a legat-o pe prinţesa mijlocie, a smucit de frânghie ca s-o tragă afară cei de sus şi i-a spus:

— De îndată ce te vor ridica, să-l strigi pe Ivan Povarenko şi să-i spui: „Eu sunt a ta!”.

A început s-o lege de frânghie pe cea de-a treia prinţesă şi i-a spus:

— Când au să te scoată afară, tu să taci. Tu vei fi a mea!

Au ridicat-o şi pe cea de-a treia prinţesă, dar ea nu zicea nimic. Poleninul cel bălai s-a supărat şi, când au început să-l tragă sus pe Ivan Sucenko, Poleninul a tăiat frânghia.

Sucenko a căzut, s-a ridicat şi s-a dus la moşneagul cel bătrân.

— De ce ai venit? îl întrebă acesta.

— Ca să ne batem!

Au început să se lupte. S-au luptat ei cât s-au luptat şi, în cele din urmă, au obosit. S-au repezit amândoi la apă.

Bătrânul s-a înşelat şi i-a dat lui Ivan să bea apa puterii, iar pentru sine a luat apă chioară. Era gata Ivan Sucenko să-l învingă pe moşneag, dar acesta se rugă:

— Nu mă ucide! Ia-ţi din pivniţă un cremene, iască şi trei feluri de blană. O să-ţi prindă bine la drum!

Ivan Sucenko a luat cremenele, iasca şi cele trei feluri de blană, a aprins focul şi a pârlit blana cenuşie. Pe dată s-a ivit un cal sur, care alergă ca vântul spre el: de sub copite îi săreau bulgări de pământ, pe nări îi ţâşneau aburi, iar pe urechi îi ieşea fum.

— Cam cât timp ţi-ar lua să mă porţi până pe celălalt tărâm?

— Cam tot atât cât îi ia unei gospodine să fiarbă mâncarea!

Sucenko a pârlit blana de culoare neagră. În aceeaşi clipită s-a ivit un cal negru ca pana corbului, alergând ca vântul spre el: de sub copite îi săreau bulgări de pământ, pe nări îi ţâşneau aburi, iar din urechi îi ieşea fum.

— Cam în câtă vreme m-ai putea purta până pe tărâmul celălalt?

— Mai repede decât ar apuca oamenii să mănânce masa de prânz!

Ivan a pârlit blana maronie şi s-a ivit, ca din pământ, un cal roib, venind ca vântul spre el: de sub copite îi săreau bolovani, pe nări îi ţâşneau aburi, iar pe urechi îi ieşea fum.

— Cam în câtă vreme m-ai putea duce până pe tărâmul celălalt?

— Cât ai bate din palme!

Ivan a încălecat şi, în aceeaşi clipă, a ajuns pe pământul său. A ajuns la un aurar şi s-a tocmit calfă la el. Tocmai atunci a bătut la uşa aurarului prinţesa cea mică şi i-a spus să-i facă o verighetă de aur pentru nuntă. Aurarul se învoi şi se apucă de lucru, dar Ivan Sucenko îi zise:

— Nu te grăbi! Am să-ţi fac eu verigheta, numai dă-mi pentru asta un sac de nuci!

Aurarul i-a adus sacul de nuci, Ivan Sucenko le-a mâncat, aurul l-a fărâmat cu ciocanul, a scos din buzunar inelul primit de la prinţesă, l-a lustruit şi i l-a dat aurarului.

Sâmbătă a venit prinţesa după inel:

— Ce inel minunat! zise ea când îl primi din mâna aurarului. Unul la fel cu acesta i-am dat eu lui Ivan Sucenko, dar el, sărmanul, nu mai e printre cei vii! Te poftesc şi pe dumneata la nunta mea.

A doua zi aurarul a plecat la nuntă, iar pe Ivan Sucenko l-a lăsat acasă. Ivan a făcut foc, a pârlit blana cenuşie şi a apărut calul cel sur.

— Poruncă, stăpâne!

— Trebuie dărâmat hornul de pe casa unde se face nunta!

— Încalecă pe mine, uită-te mai întâi în urechea stângă şi apoi în cea dreaptă!

Ivan a făcut întocmai ce i-a spus calul şi s-a preschimbat într-o mândreţe de viteaz, cum nici în poveşti nu se pomeneşte. A dat pinteni calului, a ajuns la locul cu pricina şi a dărâmat hornul de pe casă. Nuntaşii s-au speriat şi s-au risipit pe la casele lor.

A venit şi a doua prinţesă la meşterul aurar şi l-a

rugat să-i facă un inel. Ivan Sucenko i-a spus meşterului:

— Dă-mi doi saci de nuci, că-ţi fac eu inelul.

— Bine, fă-l!

Sucenko a mâncat nucile, aurul adus de prinţesă l-a fărâmat cu ciocanul, a scos din buzunar inelul pe care i-l dăduse prinţesa mijlocie, l-a lustruit şi i l-a dat meşterului.

Când a văzut inelul, prinţesa nu şi-a putut stăpâni un strigăt de uimire:

— Vai, ce inel frumos! Unul ca ăsta i-am dat eu lui Ivan Sucenko, dar, din păcate, el nu mai e printre cei vii!

A luat inelul şi l-a invitat la nuntă şi pe meşterul aurar. Acesta a plecat la nuntă, iar Ivan a făcut focul şi a pârlit cea de-a doua blană. A apărut calul cel negru ca pana corbului.

— Poruncă, stăpâne!

— Trebuie smuls acoperişul de pe casa unde se face nunta!

— Încalecă pe mine, uită-te mai întâi în urechea stângă, iar după aceea în dreapta!

El s-a uitat în urechea stângă, apoi în cea dreaptă şi s-a prefăcut într-un viteaz cum nu se mai văzuse.

Calul l-a purtat atât de iute, încât aproape în aceeaşi clipă Ivan a smuls acoperişul de pe casă. Nuntaşii, speriaţi, au început să ţipe şi să tragă cu puşca în cal, numai că nu l-au nimerit.

Iată că vine şi prinţesa cea mare la aurar şi îl roagă să-i facă şi ei un inel pentru nuntă.

— Nu cu Poleninul cel bălai aş fi vrut eu să mă mărit, dar se vede că aceasta a fost voia Domnului.

Ivan Sucenko îi zise aurarului:

— Dă-mi trei saci de nuci, că fac eu inelul.

Meşterul i-a adus nucile, calfa le-a mâncat şi pe acelea, aurul prinţesei l-a fărâmat cu ciocanul, a scos din buzunar inelul pe care i-l dăduse prinţesa, l-a lustruit şi i l-a dat meşterului.

Sâmbătă a venit prinţesa după inel. L-a văzut şi nu şi-a putut ascunde uimirea:

— Doamne, ce minunăţie! De unde ai inelul ăsta?

Unul la fel i-am dat eu celui pe care îl iubeam, zise ea şi-l invită pe aurar să vină a doua zi la nuntă.

A doua zi, aurarul s-a dus la nuntă, iar Ivan Sucenko a rămas acasă. A aprins focul şi a pârlit blana maronie. A apărut calul cel roib.

— Poruncă, stăpâne!

— Să mă porţi cum oi vrea, numai să ajungem înaintea nuntaşilor la locul unde se pregăteşte nunta, că trebuie să dărâm tavanul, iar la întoarcere să-l iau de chică pe Poleninul cel bălai.

— Încalecă pe mine şi uită-te în urechea stângă, iar după aceea în cea dreaptă!

Calul cel roib l-a purtat iute ca gândul, l-a dus la locul unde trebuia să fie nunta, Ivan a dărâmat tavanul, iar pe drumul de întoarcere l-a apucat pe Poleninul cel bălai de păr, l-a înălţat în slava cerului şi de acolo i-a dat drumul să cadă. Când a ajuns jos, Poleninul s-a făcut bucăţi, iar Ivan Sucenko a coborât pe pământ şi şi-a îmbrăţişat logodnica. Fraţii săi, Ivan Ţarevici şi Ivan Povarenko, s-au bucurat de revederea fratelui lor şi au hotărât să pornească deodată nunţile cu alesele lor. Apoi au trăit cu toţii în fericire şi belşug.

[]

Muntele de cristal

Undeva, într-o ţară, în nu se ştie ce împărăţie, trăia un ţar care avea trei fii. Într-o bună zi, fiii i-au spus:

— Milostive ţar, binecuvântează-ne, căci vrem să plecăm la vânătoare.

Tatăl i-a binecuvântat şi ei au plecat în direcţii diferite. Fiul cel mic a mers până s-a rătăcit. Ajungând într-o poieniţă, a văzut leşul unui cal, lângă care se adunaseră tot felul de fiare, păsări şi alte lighioane.

S-a ridicat un şoim, a venit până la ţarevici şi i s-a aşezat pe umăr, zicându-i:

— Ivan Ţarevici, împarte-ne tu acest cal! De treizeci de ani stă aici, iar noi ne tot certăm fără să cădem la învoială cum să-l împărţim.

Ţareviciul a coborât din şa şi a împărţit stârvul: oasele le-a dat fiarelor, carnea – păsărilor, pielea – şerpilor şi şopârlelor, iar capul – furnicilor.

— Îţi mulţumim, Ivan Ţarevici, zise şoimul. Pentru această binefacere, ai căpătat putinţa să te prefaci în şoim ori de câte ori vei dori.

Ivan Ţarevici s-a lovit de pământul reavăn, s-a prefăcut în şoim şi a zburat până în cea de-a treizecea împărăţie, care mai mult de jumătate era intrată în muntele de cristal.

Şoimul a zburat până la palat, s-a prefăcut în voinic şi a întrebat straja:

— Nu mă primeşte oare ţarul vostru în slujba sa?

— De ce să nu primească un asemenea viteaz?

Ţareviciul a intrat în slujba acelui ţar şi a stat acolo o săptămână, două, trei, până a început prinţesa să se roage de tatăl ei:

— Tătucă ţar, îngăduie-mi să mă plimb niţeluş cu Ivan Ţarevici pe muntele de cristal.

Ţarul s-a învoit, iar tinerii au încălecat pe cai şi au plecat. Deodată a ieşit, nu se ştie de unde, o capră de aur. Ţareviciul s-a luat după ea. A galopat el mult şi bine, dar nu a reuşit să prindă capra. Când s-a întors de unde plecase, prinţesa nicăieri. Ce era de făcut? Cum să dea ochii cu ţarul?

S-a îmbrăcat în haine ponosite, luând înfăţişarea unui bătrân sărac, a venit la curte şi i-a spus ţarului:

— Înălţimea Ta, ia-mă în slujba ta, să-ţi pasc cireada.

— Bine, zise ţarul, fii păstor. Când va veni zmeul cel cu trei capete, să-i dai trei vaci. Când va veni cel cu şase capete, să-i dai şase vaci, iar celui cu douăsprezece capete să-i numeri douăsprezece vaci.

Ivan Ţarevici şi-a mânat cireada pe dealuri şi pe văi şi deodată a văzut că vine în zbor zmeul cu trei capete.

— Ei, Ivan Ţarevici, ce treabă umilitoare te-ai apucat să faci? În loc să se lupte cu duşmanii, bravul viteaz paşte vitele… Ia dă-mi trei vaci!

— Nu-i cam mult? l-a întrebat ţareviciul. Eu într-o zi

mănânc doar o raţă, iar tu vrei trei vaci. Nu-ţi dau niciuna.

Zmeul s-a supărat şi, în loc de trei vaci, a înhăţat şase.

Ivan Ţarevici s-a prefăcut în şoim, i-a retezat zmeului cele trei capete şi a mânat cireada acasă.

— Cum e, moşule? a întrebat ţarul. A fost pe la tine zmeul cel cu trei capete? I-ai dat cele trei vaci?

— Nu, Măria Ta, nu i-am dat niciuna.

A doua zi, îşi mâna ţareviciul cireada prin munţi şi văi şi a văzut cum vine în zbor dinspre lac zmeul cu şase capete, care îi ceru şase vaci.

— Ah, spurcăciune lacomă! Eu mănânc o raţă într-o zi, iar ţie să-ţi dau atâtea vaci?

Zmeul s-a supărat şi, în loc de şase vite, a înhăţat douăsprezece. Ţareviciul s-a prefăcut în şoim, s-a aruncat spre pământ şi i-a retezat cele şase capete.

Când a adus cireada acasă, ţarul l-a întrebat:

— Cum e, moşule? A fost la tine zmeul cel cu şase capete? Cu cât s-a micşorat cireada mea?

— De venit, a venit, dar nu s-a ales cu nimic.

Seara târziu, Ivan Ţarevici s-a transformat într-o furnică şi-a intrat printr-o crăpătură în muntele de cristal. S-a uitat şi a văzut că prinţesa era acolo.

— Bună seara! i-a spus Ivan Ţarevici. Cum ai ajuns aici?

— M-a răpit zmeul cu douăsprezece capete, care trăieşte pe lacul tatălui meu. Înăuntrul său se ascunde un cufăr, în cufăr un iepure, în iepure o raţă, în raţă un ou, iar în ou o sămânţă. Dacă-l ucizi şi scoţi această sămânţă, vei face muntele de cristal să dispară şi mă vei elibera.

Ivan Ţarevici a ieşit din munte, s-a îmbrăcat în straie de văcar şi şi-a mânat cireada.

Deodată vine zmeul cu douăsprezece capete:

— Ei, Ivan Ţarevici, nu asta e treaba ta. În loc ca un viteaz ca tine să se lupte cu duşmanii, el paşte vitele. Ia numără-mi douăsprezece vaci!

— Cam mult! Eu mănânc o raţă într-o zi, iar tu uite la ce-ai poftit.

Au început să se lupte şi, în cele din urmă, Ivan Ţarevici l-a învins pe zmeul cu douăsprezece capete, i-a despicat trupul şi în partea dreaptă a găsit un cufăr; în cufăr era un iepure, în iepure o raţă, în raţă un ou, iar în ou o sămânţă.

Ivan Ţarevici a luat sămânţa, i-a dat foc şi a apropiat-o de muntele de cristal. Acesta s-a topit cât ai clipi din ochi. Ţareviciul a scos-o de acolo pe prinţesă şi a dus-o la părintele ei. El s-a bucurat şi i-a spus:

— Fii ginerele meu!

Cei doi tineri s-au cununat şi la nuntă m-au invitat. Am băut bere şi mied, pe barbă îmi curgeau, dar în gură n-ajungeau.

[]

Oglinda fermecată

Erau odată un rege şi o regină care aveau o fată neînchipuit de frumoasă. Într-o bună zi, regina a murit, iar regele şi-a luat altă nevastă, la fel de frumoasă ca şi prima, dar fata de la soţia dintâi era cu mult mai frumoasă decât mama vitregă.

Odată regina cea nouă s-a oprit în faţa oglinzii şi a întrebat-o:

— Oglindă luminoasă! Spune-mi cât sunt eu de frumoasă!

Oglinda îi răspunse:

— Eşti tu arătoasă, dar fata reginei e cu mult mai frumoasă!

Regina i-a poruncit lacheului s-o ducă pe fata vitregă la plimbare în pădure, s-o ucidă şi să-i aducă inima pe tavă.

Lacheul a luat-o pe fată la plimbare, i-a spus ce i-a poruncit regina să facă, i-a dat drumul să plece unde va vedea cu ochii şi, în loc s-o ucidă pe ea, a omorât un câine, i-a scos inima, a aşezat-o pe tavă şi i-a dus-o reginei. Când a văzut inima pe tavă, regina nu-şi mai încăpea în piele de bucurie că a scăpat de fiica vitregă, mult mai frumoasă decât ea.

Fata vitregă a mers cât a mers prin pădure, până ce a

dat de un palat minunat. A intrat, dar acolo nu era nici ţipenie. A rătăcit îndelung prin încăperile dereticate cu grijă, până s-au întors stăpânii casei. Erau doisprezece bărbaţi, toţi fraţi, fii de rege, care trăiau în acel palat de vară. Când au dat cu ochii de tânăra fată, fiecare din cei doisprezece fraţi a vrut s-o ia de nevastă, dar, fiindcă nu s-au înţeles, au hotărât să o apere şi s-o respecte ca pe o soră.

În această vreme, regina, mânată de curiozitate şi pe deplin încredinţată că fiica ei vitregă trecuse de mult în lumea drepţilor, s-a oprit în faţa oglinzii şi a întrebat-o:

— Oglindă luminoasă! Spune-mi, nu sunt eu cea mai frumoasă?

Oglinda îi răspunse:

— Stăpână, eşti tu arătoasă, dar fiica vitregă-i mult mai frumoasă, în pădurea umbroasă cu arbori cuminţi, în palatul de vară al fraţilor-prinţi.

Regina a poruncit să fie adusă la ea vrăjitoarea cea bătrână, i-a dat o pungă şi i-a zis:

— Aici sunt mulţi bani! Ia-i şi fă în aşa fel ca în trei zile să dispară fiica mea.

— Bine, i-a spus bătrâna vrăjitoare şi a plecat.

A ajuns la palatul celor doisprezece prinţi, unde stătea fiica vitregă a reginei, aşteptând la geam întoarcerea fraţilor. Văzând-o pe bătrână, prinţesa a poftit-o în casă şi a început s-o descoasă: cine este şi de unde vine.

— Sunt negustorească ambulantă şi umblu prin lume să câştig şi eu o bucată de pâine. Vând ace, agrafe de păr şi alte mărfuri.

Vrăjitoarea a început să-i arate lucrurile pe care le adusese spre vânzare. Prinţesei i-a plăcut un inel, i-a plătit babei mai mult decât a cerut şi i-a dat drumul să plece. Când a rămas singură, a început să se minuneze de frumuseţea inelului şi l-a pus pe deget. În aceeaşi clipă a căzut moartă.

Când s-au întors fraţii acasă, au dat fuga să-şi vadă surioara. Au intrat în iatacul ei, dar ea era întinsă pe

podea, fără suflare. Au plâns cât au plâns şi s-au hotărât să-i pună altă rochie. Când au început s-o dezbrace, unul din ei i-a scos inelul de pe deget.

Cât ai bate din palme, prinţesa a înviat, s-a ridicat şi le-a spus:

— Ce bine am dormit!

— Nu ai dormit! Tu erai moartă. Te-a vrăjit cineva! i-au spus fraţii.

— Nu cumva m-a vrăjit baba care mi-a vândut inelul?

A doua zi, înainte de plecare, fraţii i-au spus surioarei lor să nu lase pe nimeni să intre în palat.

Regina s-a apropiat din nou de oglindă şi a întrebat-o:

— Oglindă luminoasă, nu-s eu cea mai frumoasă?

Iar oglinda îi răspunse:

— Eşti şi tu arătoasă, dar fiica ta vitregă-i mult mai frumoasă!

Regina a trimis după vrăjitoare şi i-a poruncit s-o ucidă pe fată.

Baba s-a îmbrăcat în cerşetoare şi s-a dus la palatul unde trăia prinţesa. S-a apropiat de geam şi a început să cerşească, dar fata, amintindu-şi de spusele fraţilor săi, a trimis un lacheu să-i dea trei groşi şi să-i spună să plece. Baba însă l-a vrăjit pe lacheu şi l-a pus să-i ducă prinţesei un ac de păr. Prinţesa, crezând că acul este al lacheului, şi l-a prins în păr. De îndată ce şi l-a prins, a şi căzut moartă.

Când s-au întors fraţii acasă, au găsit-o întinsă fără suflare în pat. Au început s-o dezbrace, dar prinţesa n-a mai înviat. I-au făcut o raclă de argint, au aşezat-o în ea, au dus-o în inima pădurii şi au aninat-o de nişte copaci.

Regina s-a apropiat de oglindă şi a întrebat-o din nou:

— Oglindă luminoasă, cine-i acum cea mai frumoasă?

Oglinda îi răspunse:

— Regină, acum îţi pot spune: eşti cea mai frumoasă din lume!

Regina nu-şi mai încăpea în piele de bucurie că acum nu era alta mai frumoasă ca ea.

Într-o bună zi, prin acel codru întunecos unde era aninată racla prinţesei a trecut un prinţ dintr-o ţară

îndepărtată. Copoii prinţului, fugărind iepurii, au ajuns până la locul unde era, în raclă, frumoasa fată, au lăsat iepurii şi au început să latre. Prinţul, mânios că dulăii lui au uitat de iepuri, a alergat într-acolo cu gând să-i bată, dar când s-a apropiat, a fost orbit de sclipirea raclei de argint. El şi-a chemat sfetnicii şi le-a poruncit să dea racla jos, să o pună în căruţă, să o ducă la palat şi să o aşeze în camera lui, în aşa fel încât nimeni să nu vadă. Sfetnicii au coborât racla, au dus-o la palat şi au pus-o în camera stăpânului lor.

A doua zi sosi şi prinţul. A intrat în camera sa şi a deschis racla, a văzut-o pe preafrumoasa fată şi a îndrăgit-o atât de tare, încât n-a mai ieşit din palat. Într-o zi a început să culeagă acele din părul prinţesei. În clipa în care a scos acul vrăjit, prinţesa a înviat. Prinţul a îmbrăţişat-o şi a început s-o întrebe ce i se întâmplase. Ea i-a povestit totul şi l-a îndrăgit la rându-i. Au stat închişi în cameră până a doua zi, iar dimineaţa s-au dus la părinţii prinţului să le ceară binecuvântarea. Părinţii au ascultat cu luare-aminte povestea fetei, s-au bucurat nespus că fiul lor şi-a recăpătat pofta de viaţă, i-au binecuvântat, iar duminică au jucat la nuntă. După nuntă tinerii au plecat la palatul regelui, părintele preafrumoasei fete.

Regele a poruncit ca mama vitregă să fie legată de cozile a doi cai şi să fie sfârtecată, dar fiica lui s-a împotrivit.

A doua zi regele a dat un mare ospăţ, la care au fost poftiţi şi cei doisprezece fraţi, prinţii care au primit-o la ei ca pe o soră mai mică. Am fost şi eu poftit şi cu vin am fost cinstit: pe barbă mi se prelingea, dar în gură n-ajungea.

[]

Boala închipuită

Erau odată un ţar şi o ţarină care aveau un singur fiu, pe Ivan Ţarevici. Într-o zi, ţarul a murit, iar tronul l-a moştenit unicul său fiu.

A domnit Ivan Ţarevici în linişte şi bunăstare, fiindu-le drag tuturor supuşilor săi. Şi-a condus oştile la luptă pe

alte meleaguri, în ţinuturi îndepărtate, unde stăpânea Pan Pleşevici. Ivan Ţarevici i-a învins oştile, iar pe el l-a făcut prizonier, l-a adus în împărăţia sa şi l-a aruncat în temniţă. Dar Pan Pleşevici era tare chipeş. Când l-a văzut ţarina, mama lui Ivan Ţarevici, a început să-l viziteze cam des în temniţă. Odată, Pan Pleşevici i-a spus ţarinei:

— Cum să facem să-l ucidem pe fiul tău, Ivan Ţarevici? Am rămâne doar noi doi să cârmuim împărăţia.

Ţarina îi răspunse:

— M-aş bucura mult dacă l-ai omorî tu!

— Singur nu-l pot dovedi, dar am auzit că este în câmpia cea întinsă un monstru cu trei capete. Prefă-te bolnavă şi porunceşte-i să omoare hidoşenia aia şi să-ţi aducă cele trei inimi, care, dacă le-aş mânca, mi-ar creşte puterea!

A doua zi, ţarina mamă s-a prefăcut atât de bolnavă, încât gândeai că acuşi-acuşi o să-şi dea duhul. L-a chemat la ea pe Ivan Ţarevici şi i-a spus:

— Comoara mea! Du-te în câmpia cea întinsă, omoară monstrul cu trei capete, iar mie adu-mi cele trei inimi ale lui! Dacă le mănânc, poate mă fac bine!

Ivan Ţarevici se învoi, încălecă şi plecă. A ajuns în câmpia cea întinsă, şi-a priponit calul cel breaz de un stejar bătrân, iar el s-a întins la umbră, sub un stejar.

Nu peste mult timp, sosi în zbor şi monstrul cel fioros. Se aşează pe bătrânul stejar, care începu să trosnească şi să se îndoaie sub greutatea lui.

— Ha-ha-ha! făcu monstrul bucuros. Iacă şi mâncarea mea: calul pentru prânz, iar călăreţul pentru cină.

— Ei, spurcăciune! Nu zice hop până n-ai sărit, i-a spus Ivan Ţarevici, încordându-şi arcul şi slobozind o săgeată oţelită care i-a retezat monstrului toate cele trei capete.

L-a despicat, i-a scos inimile şi i le-a dus mamei sale. Ţarina i-a poruncit bucătarului să le prăjească şi i le-a dus lui Pan Pleşevici în temniţă. Acesta le-a mâncat, iar ţarina l-a întrebat:

— Cum e? Te simţi în putere să-l birui pe fiul meu?

— Încă nu, dar am auzit că în câmpia cea întinsă trăieşte un monstru cu şase capete. Spune-i fiului tău să se lupte cu el. Una din două: ori îl mănâncă monstrul, ori îmi aduce şase inimi.

Ţarina a dat fuga la Ivan Ţarevici:

— Fătul meu iubit! Mă simt un pic mai bine, dar am auzit că este în câmpia cea întinsă un alt monstru, cu şase capete. Omoară-l şi adu-mi cele şase inimi!

Ivan Ţarevici a încălecat pe cal, a ieşit în câmpia cea nemărginită, şi-a priponit calul de bătrânul stejar şi s-a aşezat sub copac. A poposit pe ramuri monstrul cu şase capete, şi stejarul s-a cutremurat.

— Ha-ha-ha! tună monstrul. Calul pentru prânz, călăreţul pentru cină.

— Nu te pripi, hidoşenie spurcată! Încă n-ai prins ursul, dar blana i-o vinzi deja!

Şi-a întins arcul, a slobozit o săgeată oţelită şi i-a retezat monstrului trei capete. Hidoşenia spurcată s-a repezit asupra lui Ivan Ţarevici. S-au luptat ei timp îndelungat; în cele din urmă, voinicul şi-a adunat puterile şi i-a retezat monstrului şi celelalte trei capete. A scos cele şase inimi din trupul duşmanului ucis şi le-a dus mamei sale.

Ţarina i-a poruncit bucătarului să le prăjească, iar când au fost gata, i le-a dus în temniţă lui Pan Pleşevici. Acesta a sărit în sus de bucurie. După ce a mâncat cele şase inimi, ţarina l-a ispitit:

— Pan Pleşevici, ai destulă putere să-l răpui pe fiul meu?

— Nu, încă nu am, dar am auzit că undeva, în câmpia cea întinsă, hălăduieşte un monstru cu nouă capete; dacă i-aş mânca şi lui inimile, m-aş încumeta să-l înfrunt pe Ivan Ţarevici.

Ţarina s-a dus din nou la fiul ei:

— Fătul meu iubit! Îmi este şi mai rău, dar am auzit că undeva, în întinsa câmpie, trăieşte un monstru cu nouă capete. Omoară-l şi adu-mi cele nouă inimi!

— Mamă dragă, sunt sleit de puteri şi nu cred că pot

dovedi arătarea aia cu nouă capete.

— Te rog, fiule! Du-te şi adu-mi inimile!

Ivan a încălecat pe cal şi a plecat la locul deja ştiut. Şi-a legat calul de bătrânul stejar, s-a întins pe iarbă, la umbră, şi a adormit. Deodată veni în zbor o dihanie uriaşă, se aşează pe bătrânul stejar, iar acesta se aplecă până la pământ, gata-gata să se rupă.

— Ha-ha-ha! Calul pentru prânz, iar voinicul pentru cină.

Ţareviciul s-a trezit.

— Nu te pripi, hidoşenie spurcată! Ursul încă-i în pădure, iar tu-i vinzi blana! zise el şi slobozi din arc o săgeată oţelită care i-a retezat monstrului şase capete dintr-odată, iar cu cele trei rămase s-a luptat din greu până când a reuşit să le dovedească.

După ce l-a răpus, l-a despicat, i-a scos inimile, a încălecat şi a plecat acasă.

Mamă-sa i-a ieşit în întâmpinare:

— Mi-ai adus, Ivane, cele nouă inimi?

— Da, mamă! Cu foarte multă trudă, dar le-am adus.

— Ei, fiul meu, acum poţi să te odihneşti!

Ţarina a luat inimile, i le-a dat bucătarului şi i-a poruncit să le prăjească. După aceea, i le-a dus în temniţă lui Pan Pleşevici. Acesta le-a mâncat, iar ţarina a început să-l descoasă:

— Cum e? Ai acum destulă putere ca să-l înfrunţi pe fiul meu?

— De destulă, e destulă! îi răspunse Pan Pleşevici. Dar tot e primejdios. Am auzit că, atunci când merge să se spele, viteazul îşi pierde mult din putere. Fă bine şi trimite-l mai întâi la baie!

Ţarina dădu fuga la Ivan Ţarevici:

— Fătul meu iubit, ar fi timpul să te duci şi tu la baie, să-ţi speli de pe trupul tău alb sângele acelor hidoşenii pe care le-ai răpus!

Ivan Ţarevici a intrat în baie, dar nici n-a apucat să se spele cum se cuvine, că Pan Pleşevici a şi apărut ca din pământ, cu paloşul în mână, şi-a luat avânt şi i-a retezat

capul dintr-o singură lovitură. Apoi s-a dus la ţarină pentru a-i da vestea că fiul ei nu mai e printre cei vii. Ţarina a sărit în sus de bucurie. A poruncit ca Ivan Ţarevici să fie înmormântat cât mai departe şi a început să trăiască în desfătare alături de Pan Pleşevici şi să ţină, împreună cu el, frâiele întregii împărăţii.

În urma lui Ivan Ţarevici rămăseseră doi băieţi încă mici. Într-o bună zi, alergând şi jucându-se ei prin curtea din spate, i-au spart bunicii un geam. Ţarina începu să-i ocărască:

— Pui de câine ce sunteţi! De ce mi-aţi spart geamul?

Speriaţi, copiii au alergat la mama lor şi au întrebat-o de ce vorbeşte bunica aşa de urât cu ei.

— Nu sunteţi pui de câine! le-a răspuns mama. Tatăl vostru era Ivan Ţarevici, un viteaz puternic, dar a fost omorât de Pan Pleşevici şi băgat în pământul cel rece.

— Mamă, ziseră băieţii, dă-ne un sac cu pesmeţi şi noi plecăm să-l înviem pe tata!

— Nu, copilaşii mei, n-o să-l puteţi învia!

— Binecuvântează-ne, mamă! stăruiră băieţii. Noi vrem să încercăm!

— Bine, mergeţi! Domnul să vă aibă în paza Lui!

Fiii lui Ivan Ţarevici n-au mai stat pe gânduri. S-au îmbrăcat şi au pornit la drum.

Au mers ei cât au mers, până ce le-a ieşit în cale un bătrânel cu părul coliliu.

— Încotro ţineţi calea, prinţilor?

— Mergem la mormântul părintelui nostru. Vrem să-l readucem la viaţă.

— Singuri n-o să dovediţi! le spuse moşneagul. Nu vreţi să vă ajut?

— Ajută-ne, bunicule!

— Luaţi aceste rădăcinuţe şi ştergeţi-l cu ele pe Ivan Ţarevici. După ce isprăviţi treaba asta, săriţi de trei ori peste el.

Cei doi ţarevici luară rădăcinile din mâna bătrânului, găsiră mormântul şi-l dezgropară pe Ivan Ţarevici. După ce îi şterseră trupul cu rădăcinile şi săriră de trei ori peste el,

tatăl lor se trezi.

— Bună ziua, micuţii mei dragi! Ce mult am dormit!

Ivan Ţarevici s-a întors la palat. Pan Pleşevici tocmai se afla la un ospăţ pe care îl dădea pentru prietenii săi. Ivan Ţarevici n-a mai stat la vorbă cu el, ci l-a dat unei morţi năprasnice. Popii l-au îngropat, i-au cântat „veşnica pomenire” şi s-au dus la praznic. Am fost şi eu acolo şi am mâncat colivă cu lingura cea mare: pe barbă îmi cădea, dar în gură nu nimerea!

[]

Cămaşa fermecată

In nu se ştie ce ţară, a fost odată un negustor bogat. Negustorul a murit şi a lăsat în urma sa trei fii. Fraţii cei mari mergeau în fiecare zi la vânătoare în pădure.

Într-o zi, ei s-au rugat de mama lor să-l lase cu ei la vânătoare şi pe Ivan, mezinul familiei. Zis şi făcut. Cei doi fraţi mai mari s-au afundat adânc în pădure şi l-au părăsit acolo pe Ivan, cu gândul să-şi împartă doar între ei doi moştenirea lăsată de tatăl lor.

Ivan, fiul negustorului, a rătăcit timp îndelungat prin pădure, hrănindu-se cu rădăcini şi cu zmeură, dar, în cele din urmă, a ieşit în câmp deschis şi a zărit o casă. S-a dus într-acolo, a intrat şi a început să umble prin camere. Peste tot era pustiu, numai într-una singură era pusă masa pentru trei oameni. Pe farfurii erau trei pâini, iar în faţa lor câte o sticlă cu vin. Ivan, fiul negustorului, a rupt din fiecare câte o bucăţică, apoi a băut câte puţin din fiecare sticlă şi s-a ascuns după uşă. Nu după mult timp, a venit în zbor un vultur, s-a aruncat la podea şi s-a prefăcut într-o mândreţe de voinic. În urma lui au sosit un şoim şi o vrabie. S-au aruncat la podea şi s-au prefăcut şi ei în voinici. S-au aşezat să mănânce.

— Ei, drăcie! zise vulturul. Din pâinile noastre şi din vin s-a înfruptat cineva.

— Da, zise şoimul. Se vede treaba că avem oaspeţi.

Au început să-l caute pe oaspete.

— Arată-te, oricine-ai fi! zise vulturul. Dacă eşti

bătrân, ne vei fi ca un tată. Dacă eşti tânăr, ne vei fi ca un frate bun. Dacă eşti bătrână, te vom cinsti ca pe o mamă, iar dacă eşti tânără, ne vei fi soră.

Ivan, fiul negustorului, a ieşit de după uşă, iar cei trei l-au primit cu bunăvoinţă, ca pe un frate. A doua zi, vulturul l-a rugat pe Ivan:

— Îndeplineşte-ne o dorinţă: rămâi aici şi peste un an, chiar în aceeaşi zi, să ne aştepţi cu masa pusă.

— Bine! zise fiul negustorului. Rugămintea vă va fi îndeplinită.

Vulturul i-a dat cheile şi i-a spus că poate umbla prin toate încăperile şi poate deschide toate uşile, în afară de una singură, a cărei cheie era atârnată de un cui în perete.

Acestea fiind zise, cei trei voinici s-au prefăcut iar în păsări – vultur, şoim şi vrabie – şi şi-au luat zborul.

Umblând într-o zi prin ogradă, Ivan, fiul negustorului, a văzut o uşă pe pământ, ferecată cu un lacăt greu, şi i-a venit cheful să-şi arunce privirea dincolo de ea. A început să încerce cheile pe care le avea asupra lui, dar niciuna nu se potrivea. A dat fuga în casă, a luat de pe perete cheia oprită, a descuiat lacătul şi s-a uitat. În încăperea subpământeană stătea un cal mândru, înşeuat, iar de o parte şi de alta a şeii atârnau două desagi: una plină cu aur, cealaltă plină cu pietre scumpe.

Ivan a început să mângâie calul cel mândru, dar acesta l-a lovit cu copita în piept atât de puternic, încât l-a aruncat afară, la un stânjen depărtare. Voinicul nostru s-a cufundat într-un somn adânc şi a dormit până în ziua când trebuiau să se întoarcă fraţii lui de cruce.

De îndată ce s-a trezit, fiul negustorului a încuiat uşa la loc, a atârnat cheia în cui, la locul ştiut, şi a început să aşeze masa pentru cei trei.

Nu peste mult timp au sosit în zbor vulturul, şoimul şi vrabia. S-au aruncat la pământ şi s-au prefăcut în voinici chipeşi. I-au dat bineţe lui Ivan şi s-au aşezat la masă. A doua zi, şoimul l-a rugat pe Ivan să rămână la ei încă un an şi să le pregătească masa când s-or întoarce. Fiul negustorului s-a învoit. Fraţii lui au zburat, iar el a început

să colinde iarăşi prin gospodărie şi a dat de o altă uşă ferecată. A descuiat-o şi pe aceea cu cheia oprită şi a coborât în încăperea subpământeană. Acolo stătea o mândreţe de cal cu căpăstrul şi şaua pe el. De o parte şi alta, pe lângă şa, atârnau două desagi, una cu aur, cealaltă cu pietre nestemate. Fiul negustorului s-a apropiat de cal şi a început să-l mângâie, dar acesta l-a izbit cu copita în piept atât de puternic, încât l-a aruncat afară la un stânjen de uşă. Ivan a căzut într-un somn adânc şi a dormit la fel de mult ca prima dată. S-a trezit abia în ziua când trebuiau să se întoarcă cei trei fraţi. A încuiat lăcata, a agăţat cheia la locul ei şi le-a întins masa celor trei.

Au sosit vulturul, şoimul şi vrabia, s-au aruncat la pământ, s-au prefăcut în voinici, i-au dat bineţe lui Ivan şi s-au aşezat să mănânce. A doua zi de dimineaţă, vrabia l-a rugat pe Ivan să mai rămână un an şi să le pregătească masa. Fiul negustorului s-a învoit. Fraţii s-au prefăcut în păsări şi şi-au luat zborul. Ivan a stat în casa lor singur cuc un an întreg, iar când a venit sorocul, a pregătit masa şi a început să-i aştepte pe fraţi. Cei trei au sosit în zbor, s-au lovit de pământ şi s-au prefăcut în voinici. Au intrat, i-au dat bineţe lui Ivan şi s-au aşezat să mănânce. După masă, fratele cel mare, vulturul, zise:

— Îţi mulţumim, fiu de negustor, că ne-ai slujit în aceşti trei ani. Ţine acest cal de luptător! Ţi-l dăruiesc cu harnaşament cu tot şi cu desagile pline cu aur şi cu pietre scumpe!

Fratele cel mijlociu, şoimul, i-a dăruit celălalt cal, iar fratele cel mic, vrabia, i-a dat o cămaşă:

— Ia această cămaşă! Săgeata n-o străpunge, iar când o îmbraci, nimeni nu te poate învinge!

Ivan, fiul de negustor, a îmbrăcat cămaşa, a încălecat unul din cei doi cai năzdrăvani şi a plecat s-o peţească pe Preafrumoasa Elena, despre care se ştia în toată lumea că se va mărita numai cu acela care îl va învinge pe zmeul Gorinici. Ivan s-a năpustit asupra zmeului Gorinici, l-a răpus şi se pregătea să-i prindă capul în despicătura unui buştean, când zmeul a început să se milogească:

— Nu mă omorî! Ia-mă pe lângă tine şi am să te slujesc cu credinţă!

Lui Ivan i se făcu milă de zmeu, îl cruţă, îl luă cu el şi se duse la Preafrumoasa Elena cu care, în scurt timp, s-a şi însurat, iar pe zmeul Gorinici l-a făcut bucătar.

Odată, când Ivan se afla la vânătoare, zmeul Gorinici i-a sucit minţile Preafrumoasei Elena şi i-a poruncit să afle cum de este soţul ei aşa de puternic şi de deştept. Gorinici a pregătit o fiertură din ierburi numai de el ştiute, iar Preafrumoasa Elena i-a dat-o soţului ei s-o bea, cu gând să-l ameţească şi apoi să-l tragă de limbă.

— Spune, Ivane, unde stă înţelepciunea ta? îl iscodi ea.

— În bucătărie, în mătură.

Preafrumoasa Elena a luat mătura, a vopsit-o în felurite culori şi a aşezat-o la vedere. Când s-a întors de la vânătoare, Ivan, fiul negustorului, şi-a văzut mătura şi şi-a întrebat soaţa:

— Pentru ce ai vopsit mătura?

— Pentru că în ea stau înţelepciunea şi puterea ta!

— Cât eşti de proastă! Cum pot sta într-o mătură înţelepciunea şi puterea mea?

Preafrumoasa Elena i-a dat iarăşi soţului său să bea fiertura de buruieni, pregătită de zmeul Gorinici, şi l-a întrebat:

— Spune-mi, dragule, unde îţi stau înţelepciunea şi puterea?

— În coarnele taurului! fu răspunsul lui Ivan, fiul negustorului.

A doua zi, Elena a poruncit să fie poleite cu aur coarnele taurului.

Întorcându-se de la vânătoare, Ivan o întrebă:

— Ce-i asta? De ce sunt poleite cu aur coarnele taurului?

— Pentru că acolo se află puterea şi înţelepciunea ta! fu răspunsul ei.

— Proastă mai eşti! Cum pot să stea puterea şi înţelepciunea mea în nişte coarne?

Preafrumoasa Elena i-a dat iarăşi soţului ei să bea fiertură de ierburi şi a început să-l tragă de limbă. Ivan, fiul de negustor, i-a dezvăluit taina:

— Puterea şi înţelepciunea mea stau în această cămaşă.

Fiertura de ierburi l-a doborât şi el a căzut pradă unui somn adânc.

Preafrumoasa Elena l-a dezbrăcat de cămaşă, l-a tăiat în bucăţele, a poruncit ca acestea să fie împrăştiate pe câmp şi a început să trăiască în mare iubire cu zmeul Gorinici.

Trei zile şi trei nopţi a zăcut trupul sfârtecat al lui Ivan împrăştiat pe câmp, şi deja începuseră să se adune ciorile să-l ciugulească. Chiar atunci se întâmplă să treacă pe acolo în zbor vulturul, şoimul şi vrabia. L-au văzut pe fratele lor mort şi s-au hotărât să-l ajute. Şoimul s-a repezit spre pământ, a ucis din zbor un pui de cioară şi i-a spus cioroiului bătrân:

— Adu repede apă vie şi apă moartă!

Cioroiul a dat fuga şi s-a întors cu apa vie şi cu apa moartă.

Vulturul, şoimul şi vrabia au adunat toate bucăţelele, le-au pus la locurile lor, au stropit trupul lui Ivan mai întâi cu apă moartă, iar apoi cu apă vie. Ivan, fiul de negustor, s-a ridicat, le-a mulţumit celor trei fraţi, iar ei i-au dat un inel de aur. De îndată ce şi-a pus inelul pe deget, s-a şi prefăcut în cal şi a fugit la curtea Preafrumoasei Elena. Zmeul Gorinici l-a recunoscut, a poruncit să fie prins, dus în grajd şi legat, iar a doua zi în zori să i se reteze capul.

Elena avea o slujnică bună la suflet, căreia i s-a făcut milă de calul acela minunat. S-a dus în grajd lângă cal, a început să plângă şi să-i vorbească:

— Sărman căluţ! Mâine vei fi omorât…

Calul i-a răspuns cu glas omenesc:

— Vino mâine, frumoasă fată, la locul unde mă vor da morţii şi, când va ţâşni sângele, opreşte-l cu picioruşul tău! După aceea să strângi sângele împrăştiat pe jos împreună cu ţărâna şi să-l presari împrejurul palatului!

A doua zi au scos calul din grajd şi l-au dus să-l omoare. Când i-au retezat capul şi sângele a început să ţâşnească şuvoi, frumoasa slujnică a pus piciorul şi l-a oprit, iar apoi l-a strâns împreună cu ţărâna şi l-a împrăştiat de jur-împrejurul palatului. În aceeaşi zi au răsărit în acel loc nişte copaci falnici şi neînchipuit de frumoşi.

Zmeul Gorinici a dat poruncă să fie tăiaţi acei copaci şi să fie arşi până la unul.

Slujnica cea frumoasă a izbucnit în plâns şi a plecat să se bucure pentru ultima dată de acea minunată privelişte. Unul dintre copaci i-a spus cu glas omenesc:

— Ascultă-mă, frumoasă fată! Când vor începe să taie pomii, tu să iei o surcică şi s-o arunci în lac.

Ea a făcut întocmai: a aruncat în lac o surcică sărită de la un copac în timp ce-l tăiau. Surcica s-a prefăcut într-un răţoi de aur, care a început să înoate pe luciul apei. Tocmai atunci a ajuns pe malul lacului şi zmeul Gorinici, cu gând să vâneze. A văzut răţoiul de aur şi şi-a zis în gând: „Ce-ar fi să-l prind viu?”.

Şi-a scos cămaşa fermecată pe care i-o dăruise vrabia lui Ivan, fiul de negustor, şi s-a aruncat în lac. Răţoiul l-a ademenit pe zmeu tot mai departe şi mai departe, apoi a ţâşnit şi a zburat pe mal. S-a prefăcut în voinic, a îmbrăcat cămaşa fermecată şi l-a ucis pe zmeu.

După aceea a venit la palatul Preafrumoasei Elena, a ucis-o şi pe ea şi s-a însurat cu slujnica ei, cu care a trăit în belşug şi bună înţelegere.

[]

Cei trei prinţi

Undeva, într-o ţară îndepărtată, trăia un rege care avea trei fii: Vasili, Feodor şi Ivan.

— Feţii mei! le spuse într-o bună zi tatăl. Vedeţi că sunt bătrân, dar am auzit că peste treizeci de mări şi treizeci de ţări, în împărăţia florii-soarelui, se găseşte apă vie şi apă moartă, şi mai este acolo un pom în care cresc nişte mere ce pot întineri până şi un bătrân ca mine. Cum

am putea să obţinem şi noi această apă şi câteva mere din acelea?

Prinţul Vasili a poruncit să fie înşeuat calul său şi a plecat la drum. A mers el mult şi bine, zi de vară până-n seară, şi a ajuns la nişte munţi înalţi cu prăpăstii adânci şi cu păduri de nepătruns. Temându-se să nu se rătăcească, s-a întors acasă şi i-a spus tatălui său că n-a găsit nicăieri ţara florii-soarelui. A pornit la drum şi prinţul Feodor, dar şi cu el s-a întâmplat la fel.

Atunci s-a gândit să-şi încerce norocul şi mezinul, prinţul Ivan. El a plecat pe un alt drum, a mers cât a mers şi, deodată, a văzut o mică izbă înălţată pe picioare de găină, iar în izbă era Baba Iaga. Bătrâna l-a întrebat încotro ţine calea şi dacă se duce de voie sau de nevoie.

— Mai mult din dorinţa mea decât de nevoie, îi răspunse prinţul şi-i povesti încotro şi din ce pricină s-a pornit la drum.

Baba Iaga i-a dat un cal odihnit – pe al lui l-a oprit la ea – şi l-a trimis la sora ei cea mijlocie. Aceasta i-a schimbat şi ea calul şi l-a trimis la sora cea mică. Şi cea de-a treia soră, aflând despre ce e vorba, l-a dus în grajd şi i-a spus:

— Ia calul ăsta! Încalecă-l, iar pe al tău lasă-l aici.

Apoi i-a arătat drumul care ducea în ţara florii-soarelui, unde se găseau apa vie şi apa moartă şi merele întineririi:

— N-ai să poţi trece decât pe timp de noapte. Acolo ai să vezi un zid înalt. Sari peste el şi du-te direct spre poarta grădinii. În grădină vei găsi pomul în care cresc merele întineririi, iar lângă el ai să vezi două fântâni: una cu apă vie şi cealaltă cu apă moartă. Numai să ai grijă! Când vei face cale întoarsă, să nu atingi niciuna din corzile care sunt întinse pe perete!

Prinţul Ivan a făcut totul întocmai: a sărit peste zid şi a intrat în grădină, a cules câteva mere şi şi-a umplut sticlele cu apă vie şi cu apă moartă. Dar, când se întorcea, n-a fost cu băgare de seamă şi, sărind peste zid, calul a agăţat o coardă. În tot oraşul au început să răsune

clopotele, să bată tobele şi să răzbată bubuiturile tunurilor. Toată lumea a fost în picioare. Fecioara Ţar, în stăpânirea căreia erau merele întineririi, apa vie şi apa moartă, a poruncit să i se pună şaua pe cal şi în aceeaşi clipă a alergat să-l prindă pe hoţ, dar nu l-a mai ajuns din urmă.

La fiecare din surorile Babei Iaga, prinţul Ivan îşi schimba calul cu unul odihnit, iar Fecioara Ţar, cum a ajuns la sora cea mică, a început s-o tragă de limbă dacă nu cumva a văzut un om aşa şi aşa…

— N-am văzut, a răspuns aceasta şi a stăruit ca Fecioara Ţar să înnopteze la ea, să-şi tragă sufletul după atâta amar de drum.

Fecioara Ţar a rămas la sora cea mică a Babei Iaga o zi şi o noapte. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi când a ajuns la sora mijlocie.

Când Fecioara Ţar era gata să-l ajungă, prinţul Ivan intrase deja în ţara sa.

— Eşti norocos, prinţule, că nu mi-ai căzut în mână, îi strigă ea lui Ivan. Dar aşteaptă, că am să vin eu la tine!

Prinţul Ivan a ajuns acasă, a scos sticlele cu apă vie şi cu apă moartă, a pus pe o tipsie merele întineririi şi le-a dus tatălui său. Regele s-a bucurat peste poate. A mâncat câteva mere şi a întinerit. Au început cu toţii să trăiască în veselie. Într-o zi, uitându-se regele pe fereastră, a văzut întins un cort chiar în grădina sa. Fără să mai stea pe gânduri, a trimis iscoadele să afle ce-i. Cine avusese îndrăzneala să-şi întindă cortul în grădina lui?

În cort era Fecioara Ţar, care le-a spus iscoadelor: „Am venit pentru ca regele să mi-l dea pe acela dintre fiii săi care se face vinovat că a furat merele întineririi, apa vie şi apa moartă. Dacă nu, am să dărâm întreg oraşul”.

S-a dus prinţul Ivan la ea.

— Ce să mă fac cu tine? i-a spus Fecioara Ţar. Dacă ai fost atât de îndrăzneţ încât ai furat de la mine apa fermecată şi merele întineririi, nu-mi rămâne decât să-ţi fiu soţie!

Prinţul s-a însurat cu ea şi au plecat să trăiască în

împărăţia ei.

[]

Cufărul fermecat

Un moş şi o babă aveau un fiu. Părintele s-a gândit să-l dea în grija unui meşter ca să-l înveţe un meşteşug. A plecat în oraş, s-a învoit cu un meseriaş să i-l dea pe fiu-său la ucenicie pentru trei ani şi în acest răstimp să nu treacă pe acasă decât o singură dată. L-a lăsat moşul pe flăcău la meşter şi a plecat. A trecut un an, au trecut doi, şi ucenicul a deprins a face lucruri scumpe, întrecându-l în iscusinţă chiar şi pe meşter. Odată a făcut un ceas care ar fi costat vreo cinci sute de ruble şi i l-a trimis tatălui său. „Chiar dacă-l vinde", se gândea fiul, „măcar o să-şi mai scuture ceva din sărăcie".

Ce să-l vândă moşul! Îl ţinea în casă la loc de cinste şi nu-şi mai lua privirea de la el, pentru că era făcut de fiul său. A venit vremea să-şi vadă feciorul părinţii. Stăpânul era păţit şi de aceea i-a spus:

— Du-te să-ţi vezi părinţii! Îţi dau patruzeci şi trei de ore şi trei minute. Dacă nu te întorci la timp, moartea te paşte!

Ucenicul se gândea: „Cum să fac eu atâtea verste până acasă într-un timp aşa de scurt?". Meşterul, ghicindu-i gândul, îi spuse:

— Ia trăsura de colo. N-ai decât să te urci în ea şi să închizi ochii.

Flăcăul aşa a şi făcut: s-a urcat în trăsură, doar a închis ochii şi, de îndată ce i-a deschis, s-a şi pomenit acasă la moşneag. A coborât, a intrat în izbă, dar n-a văzut pe nimeni. Moşul şi baba au văzut când s-a apropiat trăsura de casă, s-au speriat şi s-au ascuns în şură. Abia a reuşit flăcăul să-i scoată din ascunzătoare. Au început să se îmbrăţişeze. Baba a izbucnit în plâns. De mult nu se mai văzuseră. Fiul le-a adus daruri. Cât au stat de vorbă, timpul a zburat, îi mai rămăseseră doar trei minute. Până una-alta, au mai trecut două minute. Mai avea unul singur ca să se întoarcă.

Necuratul i-a şoptit flăcăului la ureche:

— Fugi mai degrabă! Stăpânul tău e foc şi pară!

Băiatul era de cuvânt. Şi-a luat rămas-bun şi a plecat. Dar, oricât de repede l-a purtat trăsura, tot n-a ajuns la timp. Pe stăpân îl chinuia necuratul pentru întârzierea ucenicului. Flăcăul a început să se dezvinovăţească, i-a căzut la picioare şi s-a rugat:

— Iartă-mă, am greşit! N-am să mai fac!

Stăpânul l-a certat cât l-a certat şi, în cele din urmă, l-a iertat. Băiatul a revenit la vechile îndeletniciri şi a început să lucreze mai bine decât toţi.

Stăpânul, gândindu-se că îi va lua toţi muşteriii, fiindcă lucra mai bine decât el, îi spuse:

— Ucenicule, du-te în împărăţia subpământeană şi adu-mi de acolo un cufăr care este aşezat pe tronul ţarului.

Au cusut curea de curea şi au făcut o coardă lungă pentru coborâre, pe care au prins, din loc în loc, clopoţei. Stăpânul a început să-l coboare într-o prăpastie şi i-a poruncit să-i dea de ştire, smucind de curea, dacă o să afle cufărul. Clopoţeii aveau să sune, iar stăpânul avea să-i audă.

Flăcăul a coborât sub pământ, a dat cu ochii de un palat şi a intrat în el. Erau acolo vreo douăzeci de oameni. Toţi s-au ridicat în picioare şi i-au dat bineţe cu adânci plecăciuni:

— Fii bine venit, ţareviciule Ivan!

Flăcăul s-a minunat de cinstea ce i se arăta. A trecut în a doua încăpere. Acolo erau numai femei, care s-au ridicat să-l întâmpine:

— Fii bine venit, ţareviciule Ivan!

Toţi aceşti oameni fuseseră coborâţi de meşter în adâncul pământului. A intrat în a treia încăpere, unde se afla tronul, iar pe tron se afla cufărul. L-a luat, iar pe oameni i-a îndemnat să-l urmeze. Au ajuns la cureaua cu clopoţei, a legat oamenii de ea, iar stăpânul îi trăgea afară pe rând. Când a scos cam jumătate din ei, numai ce vine un lucrător şi-l cheamă repede pe stăpân acasă pentru că se întâmplase nu ştiu ce necaz. Stăpânul a plecat,

poruncindu-i să-i scoată pe toţi din prăpastie, în afară de ucenic. Toţi au fost scoşi, numai ucenicul a fost lăsat acolo. A umblat el cât a umblat prin împărăţia subpământeană şi, din greşeală, a lovit cufărul. De îndată au sărit de acolo doisprezece voinici şi i-au spus:

— Poruncă, ţareviciule Ivan!

— Duceţi-mă sus!

Voinicii l-au apucat şi l-au scos de acolo. El nu s-a dus la stăpân, ci la moşneag. Între timp, stăpânul şi-a adus aminte de cufăr şi a venit într-un suflet pe malul prăpastiei. A început să smucească de curea, dar nici urmă de ucenic.

„Se vede treaba că s-a dus pe undeva”, se gândi meşterul. „Trebuie să trimit un om după el.”

Iar fiul moşneagului a ajuns acasă, şi-a ales un loc potrivit, a trecut cufărul dintr-o mână în alta şi pe dată s-au ivit douăzeci şi patru de voinici.

— Poruncă, ţareviciule Ivan!

— Pe acest loc întocmiţi-mi o împărăţie, să fie mai frumoasă decât toate.

Cât ai bate din palme, a apărut împărăţia. Flăcăul a trecut în ea, s-a însurat şi a început să trăiască în mare slavă. În împărăţia lui era un terchea-berchea, iar mama acestuia umbla cu cerşitul. Fiul i-a poruncit maică-sii:

— Mamă, fură cufărul de la ţarul nostru.

Ţareviciul Ivan nu era acasă când a venit cerşetoarea. Soaţa lui Ivan i-a dat de pomană şi a ieşit. Bătrâna a înşfăcat cufărul, l-a pus în sac şi pe-aici ţi-e drumul. Când a primit cufărul, fiul l-a trecut dintr-o mână în cealaltă. S-au ivit aceiaşi voinici.

Terchea-berchea le-a poruncit să-l arunce pe ţareviciul Ivan într-o groapă adâncă în care se aruncau vitele moarte, iar pe nevasta acestuia şi pe părinţi i-a făcut slugi. S-a înscăunat ţar.

Fiul moşneagului a stat în groapă o zi, două, trei… Deodată văzu deasupra gropii o pasăre uriaşă, venită după pradă: tocmai fusese aruncată în groapă o vacă moartă. Ivan s-a legat binişor de hoitul acesteia. Pasărea s-a lăsat

în groapă, a apucat vita, a zburat şi s-a aşezat într-un pin. Ivan se bălăngănea şi nu reuşea să se dezlege. Tocmai atunci trecu pe acolo un vânător. Văzu pasărea, duse puşca la ochi şi trase. Pasărea s-a speriat, a scăpat prada din gheare şi şi-a luat zborul. Vita a căzut şi, odată cu ea, a căzut şi ţareviciul Ivan. S-a dezlegat, a luat-o pe drum şi a început să cugete cum să facă să-şi recapete împărăţia. Şi-a dus mâna la buzunar şi a dat de cheia de la cufăr. A trecut-o dintr-o mână în cealaltă şi au apărut doi voinici.

— Poruncă, Măria Ta!

— Fraţilor, sunt la mare necaz!

— Ştim! Ai noroc că am mai rămas noi doi pe lângă cheie!

— N-aţi putea să-mi aduceţi cufărul fermecat?

Nici n-a apucat ţareviciul Ivan să-şi spună păsul, că cei doi voinici i-au şi adus cufărul. A devenit iarăşi ţar, iar pe cerşetoare şi pe fiul ei a poruncit să-i omoare.

[]

Dansuri de noapte

A fost odată un rege văduv care avea douăsprezece fiice, una mai frumoasă ca alta. În fiece noapte, prinţesele plecau de acasă, dar nimeni nu ştia unde. Zilnic toceau câte o pereche de pantofi. Nu mai prididea regele să le cumpere pantofi noi şi a dorit să afle pe unde umblă ele noaptea şi ce fac.

Într-o zi, i-a chemat la ospăţ pe regii, prinţii, curtenii şi negustorii de pretutindeni şi i-a întrebat dacă nu cumva ar putea vreunul din ei să dezlege această taină. „Cui va reuşi să mă lămurească i-o voi da de soţie pe una din fete, pe care şi-o va dori, şi jumătate de împărăţie”, a zis regele.

Nimeni n-a cutezat să se prindă la o asemenea îndeletnicire, afară doar de un curtean sărac.

— Înălţimea Ta, eu am să aflu!

— Bine, află!

După ce i-a promis regelui, curteanului celui sărac îi păru rău.

— Ce-am făcut? îşi zise el. Am făgăduit să aflu, dar nu

mă duce mintea nici măcar cu ce să încep. Dacă n-am să aflu, regele va porunci să fiu aruncat în temniţă.

A plecat de la palat, a ieşit din oraş şi mergea pe drum frământându-se. Deodată îi ieşi în cale o bătrână şi-l întrebă:

— De ce eşti aşa de îngândurat, bunule viteaz?

— Cum să nu fiu, mătuşă? îi răspunse el. I-am făgăduit regelui să aflu unde îi dispar fetele noapte de noapte.

— Da, nu-i o treabă uşoară! Dar de aflat se poate afla. Ţine tichia asta fermecată. Când o vei pune pe cap, te vei face nevăzut. Numai ţine minte: să nu adormi! Prinţesele îţi vor da picături de somn. Tu să te întorci cu faţa la perete şi să verşi în pat paharul pe care ţi-l vor da. Să nu-l bei cu niciun chip!

Curteanul cel sărac i-a mulţumit bătrânei şi s-a întors la palat. Se apropia noaptea. I s-a dat o cameră alături de cea în care stăteau prinţesele. S-a întins în pat, dar cu gândul să stea la pândă. Una dintre prinţese i-a adus un pahar de vin în care pusese picături de somn şi i-a cerut să-l bea în sănătatea ei. Nu avea cum să nu primească, dar s-a întors cu faţa la perete şi l-a vărsat în pat.

Chiar la miezul nopţii, au venit prinţesele să vadă dacă doarme sau nu curteanul. Acesta s-a prefăcut că doarme, dar era cu băgare de seamă la orice mişcare.

— Ei, surioarelor, paza noastră a adormit! E timpul să mergem la petrecere.

— Da, e timpul! E timpul!

S-au gătit cu cele mai frumoase rochii. Sora cea mare s-a apropiat de patul său, l-a dat într-o parte şi s-a ivit o intrare în împărăţia subpământeană a ţarului vrăjit.

Surorile au început să coboare; curteanul cel sărac s-a ridicat uşurel din pat, şi-a pus tichia fermecată şi le-a urmat. Din greşeală, a călcat-o pe rochie pe prinţesa cea mică, iar aceasta s-a speriat şi le-a spus surorilor ei:

— Ah, surioarelor, parcă m-ar fi călcat cineva pe rochie. E semn rău.

— Ajunge! N-o să se întâmple nimic rău.

Au coborât ele pe scară într-o poiană în care creşteau flori de aur. Curteanul cel sărac a rupt o rămurică şi toată poiana s-a umplut de foşnete.

— Ah, surioarelor, spuse iar prinţesa cea mică, pluteşte ceva rău în văzduh. Auziţi cum foşneşte poiana.

— Nu te teme! Este muzica ţarului vrăjit.

Ajung ele la palat şi le întâmpină ţarul şi curtenii săi. Muzica a început să răsune şi imediat s-a pornit dansul. Au dansat până când li s-au rupt pantofii.

Ţarul a poruncit să se toarne vin în cupe şi să fie serviţi oaspeţii. Curteanul cel sărac a luat de pe tavă o cupă, a vărsat vinul, iar cupa a pus-o în buzunar.

Petrecerea s-a terminat; prinţesele şi-au luat rămas-bun de la cavaleri, promiţând că vor veni şi în noaptea următoare. S-au întors acasă, s-au dezbrăcat repede şi s-au culcat. Dimineaţă l-a chemat regele la el pe curteanul cel sărac.

— Ai aflat ceva?

— Am aflat.

— Unde se duc?

— În împărăţia subpământeană, la ţarul cel vrăjit. Acolo dansează toată noaptea.

Regele şi-a chemat fetele şi a început să le iscodească. Prinţesele nu au recunoscut nimic.

— N-am fost nicăieri.

— Dar la ţarul cel vrăjit n-aţi fost? Aşa mi-a spus curteanul cel sărac şi vrea s-o dovedească.

— Cum să dovedească, tătucă, dacă el a dormit buştean toată noaptea?

Curteanul cel sărac a scos din buzunar floarea de aur ruptă de el şi cupa.

— Iată, a spus el, şi dovezile.

Ce erau să mai facă? Au recunoscut, iar regele a poruncit să fie astupată intrarea în împărăţia subpământeană; pe curtean l-a însurat cu cea mai mică dintre fete şi-au început să trăiască fericiţi cu toţii.

[]

Laptele de fiară

Auzit-aţi vreodată de zmeul Zmeevici? Dacă aţi auzit, înseamnă că ştiţi cum arată şi cam ce-i poate pielea. Dacă nu, atunci am să vă spun o poveste despre el, cum s-a prefăcut într-un mândru viteaz, voinic între voinici, şi cum se ducea pe la preafrumoasa prinţesă. E drept că prinţesa, deşi frumoasă ca ruptă din soare, era din cale-afară de iute din fire. Oamenilor cinstiţi nu le arunca o vorbă măcar, iar cei simpli nu puteau ajunge la ea. Toată ziulica se şuşotea cu zmeul Zmeevici. Despre ce? Cine ştie? Soţul ei, cneazul Ivan Koralevici, după obiceiul împământenit la curte, se îndeletnicea cu vânătoarea. Îl slujeau cu credinţă nu numai ogarii, şoimii, dar şi vulpile, iepurii şi tot felul de alte animale şi păsări îi aduceau obolul, care cum putea: vulpea cu şiretenia, iepurele cu agerimea, vulturul cu aripile, corbul cu pliscul.

Într-un cuvânt, cneazul Ivan Koralevici era neîntrecut la vânătoare, făcându-l să se teamă până şi pe zmeul Zmeevici.

De câte ori nu s-a gândit Zmeevici să-l ucidă pe cneaz, dar nu i-a mers niciodată. L-a ajutat însă prinţesa. Şi-a dat ochii peste cap, şi-a lăsat mâinile să-i cadă pe lângă trup şi s-a prefăcut bolnavă. Soţul s-a speriat şi a început să se frământe cum s-o vindece pe prinţesă.

— Nimic nu mă poate ajuta să mă vindec, afară doar de laptele de lupoaică, zise ea. Trebuie să mă spăl cu el.

Şi-a luat cneazul ogarii şi şoimii şi a plecat la vânătoare. Nici n-a intrat bine în pădure, că i-a şi ieşit în cale o lupoaică. S-a aplecat până-n pământ şi i-a spus cu glas mieros:

— Cneazule Ivan Koralevici, rogu-te, fie-ţi milă de mine şi nu mă pierde! Îţi voi îndeplini pe dată orice dorinţă, numai să-mi porunceşti!

— Dă-mi lapte de-al tău!

Lupoaica i-a dat lapte şi, în semn de mulţumire că i-a cruţat viaţa, i-a dăruit şi un pui de lup.

Ivan Koralevici a dat puiul de lup vânătorilor, iar laptele i l-a dat soţiei. Aceasta nădăjduise că soţul ei va

pieri. El însă se întorsese. Pentru că nu mai avea ce face, nevasta s-a spălat cu laptele de lupoaică şi s-a ridicat din pat de parcă nu avusese nimic. Soţul s-a bucurat. Peste puţin timp, prinţesa iar s-a prefăcut bolnavă.

— N-ai cum să mă ajuţi decât dacă-mi aduci lapte de ursoaică.

Ivan Koralevici şi-a luat vânătorii, şoimii şi ogarii şi a plecat să caute lapte de ursoaică.

Ursoaica, simţind pericolul, i s-a aruncat la picioare şi l-a rugat cu lacrimi în ochi:

— Fie-ţi milă de mine şi nu mă pierde! Îţi voi îndeplini pe dată orice dorinţă, numai să-mi porunceşti!

— Bine, zise cneazul, dă-mi lapte de-al tău!

Ursoaica i-a dat lapte şi, drept mulţumire că i-a cruţat viaţa, i-a dăruit un ursuleţ.

Ivan Koralevici s-a întors din nou la soţia sa viu şi nevătămat.

— Ascultă, dragule! Mai îndeplineşte-mi o dorinţă şi dovedeşte-mi dragostea ta aducându-mi lapte de leoaică şi n-am să mai fiu bolnavă. Am să încep să cânt toată ziua şi să te răsfăţ.

Cneazul dorea din tot sufletul să-şi vadă soţia sănătoasă şi veselă, de aceea a plecat să caute leoaica. Nu era uşor lucru: aceste fiare trăiau peste mări. Şi-a luat tovarăşii de vânătoare şi a plecat. Lupii şi urşii s-au împrăştiat prin munţi şi prin văi, şoimii şi ereţii s-au ridicat în slava cerului, s-au împrăştiat prin păduri, iar leoaica i-a ieşit în cale cneazului şi, ca o roabă, i s-a aplecat până la pământ.

Ivan Koralevici a adus acasă laptele de leoaică. Soţia s-a înzdrăvenit şi s-a înveselit, dar a început din nou să-l roage pe soţul său:

— Prietenul meu drag, acum sunt şi sănătoasă, şi veselă, dar aş fi şi mai frumoasă dacă te-ai strădui să-mi aduci praful fermecat ce se află după douăsprezece uşi ferecate cu douăsprezece lacăte, în douăsprezece unghere din moara dracilor.

Cneazul a plecat, căci asta îi fusese soarta! A ajuns la

moara cu pricina şi a văzut că lacătele se descuie singure, iar uşile se deschid. Ivan Koralevici a luat praful fermecat şi a plecat înapoi. În urma lui, uşile se închideau, iar lacătele se încuiau. El a ieşit, iar tovarăşii săi de vânătoare, copoii şi şoimii, au rămas încuiaţi înăuntru. Au început să tragă de uşi, să zgâlţâie, să zgârie care cu dinţii, care cu ghearele, încercând să spargă uşile.

Ivan Koralevici şi-a aşteptat cât şi-a aşteptat însoţitorii, dar în cele din urmă, cuprins de întristare, a plecat de unul singur spre casă. Simţea un gol în pântece şi răceală în inimă. A ajuns la el acasă şi a văzut că soţia lui zburdă plină de tinereţe şi veselie, iar în curte o face pe stăpânul zmeul Zmeevici, care i-a spus:

— Bună vreme, Ivan Koralevici! Iată salutul meu: un laţ de mătase cu care-o să te strâng de gât.

— Aşteaptă, Zmeevici! i-a răspuns Koralevici. Oi fi eu la cheremul tău acum, dar nu vreau să mor ca un tercheaberchea. Ascultă, am să-ţi cânt trei cântece.

L-a cântat pe primul. Zmeul a fost cucerit, iar un corb care ciugulea un stârv prin preajmă îi strigă:

— Cântă, cântă, Ivan Koralevici! Tovarăşii tăi au spart deja trei uşi.

L-a cântat şi pe al doilea. Corbul îi strigă:

— Cântă, cântă! Tovarăşii tăi de vânătoare au ajuns la cea de-a noua uşă.

— Gata, termină! a şuierat zmeul. Întinde gâtul şi pune-ţi laţul.

— Ascultă-l şi pe cel de-al treilea, zmeule Zmeevici. L-am cântat înainte de nuntă, îl voi cânta şi înainte de moarte.

A început cel de-al treilea cântec, iar corbul îi strigă:

— Cântă, cântă, Ivan Koralevici! Tovarăşii tăi sparg ultima lăcată.

Ivan Koralevici a terminat cântecul, a întins gâtul în laţ şi a strigat pentru ultima dată:

— Adio, frumoasă lume! Adio, dragii mei prieteni de vânătoare!

Dar prietenii lui au răsărit ca din pământ. Zburau ca

norii cei negri, năvăleau hoardă după hoardă. L-au prins pe zmeu şi l-au făcut bucăţi, iar pe soţia cneazului au omorât-o păsările cu ciocurile lor. Şi a rămas Ivan Koralevici să-şi trăiască zilele singur-singurel, deşi ar fi meritat o soartă mai bună.

Se spune că, în vechime, se năşteau asemenea viteji, iar până la noi au ajuns numai poveştile despre ei.

[]

Limba păsărească

Trăiau într-un oraş un negustor cu nevasta lui, cărora le-a trimis Dumnezeu un fiu peste măsură de isteţ, pe nume Vasea.

Într-o zi stăteau ei la masă, iar într-o colivie cânta o privighetoare cu atâta tristeţe, încât negustorul nu se mai putu stăpâni:

— Dacă s-ar găsi un om care să-mi tălmăcească ce cântă cu adevărat privighetoarea şi ce soartă îmi prezice, i-aş da încă din viaţă jumătate din averea mea şi i-aş lăsa şi după moarte multe bunuri.

Iar copilul, care pe atunci avea doar şase ani, s-a uitat în ochii părinţilor săi şi le-a spus:

— Eu ştiu ce cântă privighetoarea, dar mi-e frică să spun.

— Nu te codi, spune! au stăruit părinţii.

Şi Vasea le-a spus cu lacrimi în ochi:

— Privighetoarea prevesteşte că va veni o vreme când voi o să-mi fiţi slugi: tata îmi va turna apă, iar mama mă va şterge pe faţă şi pe mâini cu ştergarul.

Aceste vorbe i-au îndurerat pe negustor şi pe nevasta lui, care au hotărât să scape de copilul lor. Au construit o barcă nu prea mare, l-au aşezat într-o noapte pe copil în barcă, în timp ce el dormea, şi i-au dat drumul pe mare.

În clipa aceea, a scăpat din colivie privighetoarea prezicătoare, a zburat până la barcă şi i s-a aşezat băiatului pe umăr.

Cum plutea barca pe mare, iată că se întâlneşte cu o corabie cu toate pânzele întinse.

Corăbierul l-a văzut pe băiat, i s-a făcut milă de el, l-a luat pe corabie, l-a descusut despre ceea ce i se întâmplase şi a făgăduit să-l ţină la el şi să-l iubească întocmai ca pe propriul său fiu.

A doua zi îi spune băiatul noului său tată:

— Privighetoarea cântă că se va stârni furtuna, va frânge catargele şi va sfâşia pânzele. Trebuie s-o întorci către un adăpost.

Corăbierul nu l-a ascultat. Într-adevăr, s-a stârnit furtuna, a rupt catargele şi a sfâşiat pânzele.

Nu mai era nimic de făcut. Trecutul nu mai putea fi întors. Au fost puse catarge noi, s-au reparat pânzele şi au pornit mai departe. Vasea îi spuse iar corăbierului:

— Privighetoarea cântă că în întâmpinarea noastră vin douăsprezece corăbii, toate cu tâlhari, şi că aceştia ne vor lua pe toţi în robie.

De data aceasta corăbierul l-a ascultat, s-a îndreptat spre o insulă şi a văzut cum cele douăsprezece corăbii, toate cu tâlhari, au trecut pe lângă insulă. A aşteptat corăbierul cât a fost nevoie şi a pornit mai departe.

Că a trecut mult, că a trecut puţin, nu se ştie, dar corabia a ajuns la oraşul Hvalinsk. Regele de acolo era supărat că, de câţiva ani, pe sub ferestrele palatului său se tot învârteau o cioară, un cioroi şi puii lor, făcând mare larmă, fără să tacă nici noapte, nici zi.

Câte n-au făcut regele şi curtenii! Dar n-au reuşit să izgonească ciorile; nici măcar alicele nu le speriau. A dat poruncă regele să fie atârnat la toate răscrucile şi în toate porturile un zapis prin care promitea să dea o jumătate de regat şi pe fata cea mică de soţie aceluia ce va reuşi să-l izbăvească de ciorile de sub ferestrele palatului. Însă care se va încumeta şi nu va reuşi, aceluia i se va tăia capul.

Mulţi s-au arătat doritori să se înrudească cu regele, dar toţi şi-au pierdut capul pe butucul gâdelui.

A aflat şi Vasea despre această tărăşenie şi s-a rugat de corăbier:

— Dă-mi voie să mă duc la rege să-l scap de ciori!

Oricât a stăruit corăbierul, nu l-a putut opri pe băiat.

— Bine, du-te! Dar, dacă se întâmplă ceva rău, să nu dai vina decât pe tine.

A sosit Vasea la palat, i-a spus regelui de ce a venit şi a cerut să fie deschisă acea fereastră sub care se învârt ciorile.

Ascultând glasul păsărilor, îi spuse regelui:

— Înălţimea Ta, vezi bine că se-nvârt aici trei: cioroiul, nevasta lui, cioara, şi puiul lor. Cioara şi cioroiul se ceartă, neştiind al cui e puiul – al tatălui sau al mamei –, şi cer să se facă lumină. Spune Înălţimea Ta al cui e.

Regele răspunse:

— Al tatălui.

Numai ce a rostit regele această vorbă, că cioroiul şi puiul au luat-o spre dreapta, iar cioara spre stânga. După care regele l-a luat pe copil la sine şi a trăit băiatul acolo în mare dragoste şi cinste.

S-a făcut Vasea mare, un viteaz între viteji, s-a însurat cu prinţesa şi a primit ca zestre o jumătate de regat. I-a venit odată chef să umble prin lume, prin ţări străine, ca să vadă oamenii şi oamenii să-l vadă pe el. S-a gătit şi s-a aşternut la drum.

Într-un oraş a rămas să înnopteze. Când s-a sculat a doua zi, a poruncit să i se aducă apă să se spele. Stăpânul i-a adus apa, iar stăpâna ştergarul. A intrat ţareviciul în vorbă cu ei şi a priceput că nu erau alţii decât părinţii lui. A izbucnit în plâns de bucurie şi le-a căzut la picioare; iar după aceea i-a luat în oraşul Hvalinsk şi au început cu toţii să trăiască şi avutul să şi-l sporească.

[]

Mesteacănul şi cei trei şoimi

Un soldat şi-a încheiat sorocul de slujbă la ţar şi a fost lăsat la vatră. În drum spre casă, îi iese în cale necuratul.

— Încotro te-ai pornit, soldatule?

— Spre casă!

— Ce să faci acolo? Nu mai ai pe nimeni, nici rude, nici prieteni. Tocmeşte-te argat la mine, am să te plătesc

împărăteşte!

— Şi ce-aş avea de făcut?

— Mai nimic! Trebuie să plec peste marea cea albastră la nunta fie-mii, dar am acasă trei şoimi pe care ţi i-aş lăsa ţie în pază până mă voi întoarce.

Soldatul s-a învoit. „Fără bani e greu de trăit”, se gândi el. „Ce dacă-i dracul? Tot am să mă aleg cu ceva!”

Necuratul l-a condus pe soldat la palatul său şi-a plecat peste marea cea albastră.

Soldatul a umblat cât a umblat prin încăperile palatului, i s-a urât şi a hotărât să iasă în parc. Acolo a văzut un mesteacăn care i-a vorbit cu grai omenesc:

— Soldatule! Du-te în satul cutare şi spune-i preotului să-ţi dea ce a visat el azi-noapte.

Soldatul s-a dus unde îi spusese mesteacănul. Preotul a scos o carte şi i-a dat-o.

— Asta am visat! Ia-o!

Soldatul a luat-o şi a făcut cale întoarsă.

— Îţi mulţumesc, om bun! îi zise mesteacănul. Acum aşază-te şi citeşte!

Soldatul a început să citească. După ce a citit o noapte, din mesteacăn a ieşit până la piept o fată de o frumuseţe neînchipuită. După a doua noapte de citit, fata a ieşit până la brâu. În cea de-a treia noapte, după ce soldatul a terminat de citit, fata a ieşit cu totul din trunchiul copacului. L-a sărutat pe soldat şi i-a spus:

— Eu sunt fiică de ţar. M-a răpit necuratul şi m-a prefăcut în mesteacăn. Iar cei trei şoimi sunt fraţii mei buni. Au vrut să mă salveze şi au dat şi ei de belea.

Nici n-a apucat ţarevna să-şi termine vorba, că au sosit cei trei şoimi. S-au aruncat la pământ şi s-au prefăcut în trei viteji chipeşi. S-au adunat cu toţii, au plecat la părinţii lor şi l-au luat şi pe soldat cu ei.

Ţarul şi ţarina s-au bucurat din toată inima, l-au răsplătit împărăteşte pe soldat, l-au însurat cu fiica lor şi i-au oprit pe tineri la ei la palat.

[]

Ouăle de aur şi de argint

Au fost odată doi fraţi: unul bogat, celălalt sărac. Săracul avea nevastă şi copii, iar bogatul trăia singur cuc.

S-a dus săracul la fratele bogat şi a început să-l roage:

— Dă-le, frăţioare, ceva de mâncare copiilor mei. Nu avem de niciunele în casă.

— De tine îmi arde mie azi? îi răspunse bogatul. Vin la mine la ospăţ numai cneji şi boieri, iar sărăntocii nu se cade să se amestece printre ei.

A izbucnit fratele cel sărac în lacrimi şi s-a dus să prindă peşte. „Poate dă Dumnezeu şi pică ceva!”, îşi zise el. „Măcar un borş să mănânce copiii.”

Nici n-a apucat să bage bine năvodul în apă, că a şi prins un urcior. Din el s-a auzit o voce:

— Scoate-mă din apă şi sparge urciorul de o piatră de pe mal. Te voi învăţa cum să dobândeşti fericirea!

Săracul a scos urciorul pe mal, l-a spart şi din el a apărut un viteaz nemaivăzut, care i-a spus:

— Caută un tăpşan verde; pe acel tăpşan creşte un mesteacăn, iar la rădăcinile lui este o raţă. Taie rădăcinile şi du-te cu raţa acasă. Ea o să facă ouă: o zi de aur, o zi de argint.

Fratele sărac s-a dus la mesteacăn, a scos raţa de sub rădăcinile lui şi a dus-o acasă. Raţa a început să se ouă: într-o zi făcea un ou de aur, în cealaltă – unul de argint. Săracul a început să vândă ouăle la negustori şi la boieri şi s-a îmbogăţit repede.

— Copii, închinaţi-vă, ne-a găsit Dumnezeu şi pe noi!

Fratele cel bogat s-a supărat şi a început să-l pizmuiască. „Cum de s-a îmbogăţit fratele meu aşa?”, se întreba el. „Mai mult ca sigur că are un mare păcat pe suflet!” Şi l-a dat în judecată.

Păţania lor a ajuns la urechile ţarului. A fost adus la ţar fratele care fusese sărac şi se îmbogăţise.

Ce să se facă în timpul ăsta cu raţa? Copiii erau mici, aşa că a lăsat-o în grija soţiei. Aceasta a început să se ducă la piaţă şi să vândă ouă la preţ mare. Fiind frumoasă, i-a

căzut cu tronc unui boier. Şi ea s-a îndrăgostit de el.

— Cum de v-aţi îmbogăţit? a început boierul s-o tragă de limbă.

— Aşa a fost voia Domnului!

Boierul a stăruit:

— Spune-mi adevărul. Dacă nu mi-l spui, n-am să te mai iubesc şi n-am să mai vin pe la tine!

Şi o zi-două n-a mai fost la ea. Femeia l-a chemat şi i-a povestit:

— Am o raţă. Într-o zi face un ou de aur, în cealaltă – unul de argint.

— Adu-o, să văd şi eu ce fel de pasăre e!

Femeia i-a adus-o, el a luat-o în mâini, a cercetat-o cu luare-aminte şi a văzut că pe pântecele ei era scris cu litere de aur: „Cine o să-mi mănânce capul, acela va fi ţar, iar cine îmi va mânca inima, acela va scuipa aur”.

Orbit de norocul ce dăduse peste el, boierul a început să stăruie pe lângă femeie să taie raţa. Femeia s-a sucit, s-a învârtit, dar, până la urmă, a tăiat raţa şi a pus-o la cuptor. Fiind zi de sărbătoare, a plecat la biserică. Cât era ea plecată, au intrat în casă cei doi fii ai ei. Le-a venit poftă să îmbuce ceva, s-au uitat în cuptor şi au scos raţa de acolo. Cel mare a mâncat capul, iar cel mic – inima. S-a întors mama de la slujbă. A venit şi boierul. S-au aşezat la masă. Boierul a băgat de seamă că lipsesc şi capul, şi inima.

— Cine le-a mâncat? a întrebat boierul, dar şi-a închipuit că le-au mâncat copiii femeii.

A început să stăruie pe lângă mamă:

— Taie-ţi copiii şi dintr-unul scoate creierii, iar din celălalt inima. Dacă nu faci asta, prietenia noastră ia sfârşit aici!

Spunând aceasta, boierul a plecat de la ea. O săptămână întreagă s-a frământat femeia, dar, în cele din urmă, a trimis după boier să vină, zicând că, pentru el, e gata să-şi jertfească băieţii.

În aşteptarea boierului, femeia îşi ascuţea cuţitul. Băiatul cel mare a văzut-o şi a izbucnit în lacrimi amare.

— Lasă-ne, mamă, în grădină, să ne jucăm!

— Duceţi-vă, dar să nu vă îndepărtaţi!

Copiilor nu le ardea de joacă: au rupt-o la fugă şi au fugit până au obosit şi li s-a făcut foame. În câmpul pe care au ajuns, au văzut un văcar păscând cireada.

— Văcarule, văcarule! Dă-ne o fărâmă de pâine!

— Luaţi bucăţica asta! Atât mi-a mai rămas. Mâncaţi sănătoşi!

Fratele mai mare i-a dat bucăţica de pâine celui mic:

— Tu, frăţioare, eşti mai slab ca mine, iar eu pot să mai rabd.

— Nu, frate! Tot timpul m-ai tras după tine, ai obosit mai mult ca mine. Hai mai bine s-o mâncăm juma-juma!

Au împărţit bucata de pâine, au mâncat-o şi s-au săturat. Au purces mai departe, mergând înainte pe drumul cel mare. Deodată au ajuns la o răspântie unde era un stâlp pe care scria: „Cine o ia spre dreapta se va face ţar, cine o ia spre stânga se va îmbogăţi”.

Mezinul îi spuse fratelui celui mare:

— Frate, du-te tu spre dreapta, că ştii mai multe şi poţi face mai multe ca mine.

Fratele cel mare a luat-o spre dreapta, iar cel mic spre stânga.

Primul a mers cât a mers, până a ajuns într-o altă împărăţie. A cerut găzduire pentru o noapte la o bătrână. Aceasta l-a găzduit. S-a trezit feciorul dimineaţa, s-a spălat pe faţă, s-a îmbrăcat şi şi-a făcut rugăciunea.

În acel oraş tocmai murise ţarul şi s-a adunat tot poporul la biserică, ţinând lumânări în mână. Cui avea să i se aprindă lumânarea din senin, aceluia îi era sortit să fie ţar.

— Du-te şi tu, băiete, la biserică! îi zise bătrâna. Cine ştie? Poate că se va aprinde lumânarea ta!

Bătrâna i-a dat o lumânare. El s-a dus la biserică şi, de îndată ce a intrat, lumânarea i s-a aprins de la sine. Ceilalţi prinţi şi boieri, pizmaşi, au început să-i sufle în lumânare şi să-l gonească afară din biserică. Dar ţarevna, care stătea pe tronul ei înalt, grăi:

— Nu-l atingeţi! Nu ştiu dacă e bun sau rău, dar e sortitul meu.

Băiatul a fost dus pe braţe la ţarevnă, ea l-a primit la curte, l-a crescut, a spus că el e ţarul şi s-a măritat cu el.

Au trăit ei împreună câtva timp. Într-o zi tânărul ţar îi spuse soţiei sale:

— Îngăduie-mi să plec ca să-mi găsesc fratele mai mic!

— Du-te cu Dumnezeu!

A călătorit el prin diferite pământuri şi, în cele din urmă, l-a găsit pe fratele său mai mic. Trăia într-o mare bogăţie, cu grămezi întregi de aur în hambare. Cum scuipa, îi ieşeau galbeni pe gură.

— Frăţioare! strigă fratele cel mic. Să mergem la tatăl nostru să vedem cum o duce!

— Ce mai stai? Hai la drum!

Au ajuns în satul în care se născuseră şi au cerut găzduire la părinţii lor, fără să spună cine sunt. S-au aşezat la masă. Fratele cel mare a început să vorbească despre raţa fermecată care făcea ouă de aur şi de argint şi despre mama ticăloasă. Mama îl întrerupea tot timpul şi încerca să schimbe vorba. Tatăl şi-a dat seama:

— Nu cumva sunteţi băieţii mei?

— Noi suntem, tătucă!

S-au îmbrăţişat şi s-au sărutat. Ce să mai vorbim! Fratele cel mare şi-a luat tatăl să locuiască la el în palat, cel mic a plecat să-şi caute mireasă, iar mama a rămas singură cuc şi aşa trăieşte şi în zilele noastre.

[]

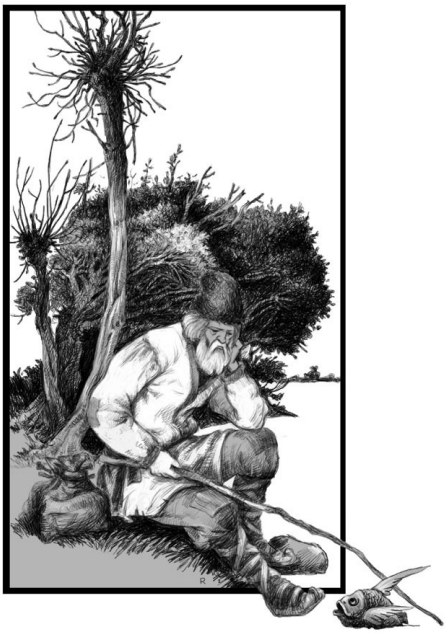

Peştişorul de aur

Era pe insula Buian o mică izbă veche, în care trăiau într-o sărăcie lucie un moş şi o babă. Bătrânul şi-a împletit un năvod şi a început să se ducă la mare, la pescuit. Doar aşa reuşeau să-şi ducă zilele.

Într-o zi, când a aruncat năvodul în mare şi a început să-l tragă afară, i s-a părut prea greu, aşa cum nu mai fusese niciodată până atunci. Abia-abia a putut scoate năvodul din apă, dar când s-a uitat, a văzut că era gol. Se prinsese un singur peştişor, dar nu unul oarecare, ci de aur.

Peştişorul a început să se roage cu grai omenesc:

— Nu mă lua, moşule! Mai bine dă-mi drumul în marea cea albastră, că îţi voi fi de folos: am să-ţi îndeplinesc orice dorinţă!

Bătrânul s-a gândit cât s-a gândit şi i-a spus:

— Nu-mi trebuie nimic de la tine. Du-te şi plimbă-te în mare!

A aruncat peştişorul de aur în valuri şi s-a întors acasă.

— Mult ai prins, moşule? îl întrebă baba.

— Un singur peştişor de aur, dar şi pe acela l-am aruncat în mare. Prea s-a rugat de mine. „Dă-mi drumul în marea albastră!”, mi-a spus. „Am să-ţi fiu şi eu de folos, am să-ţi îndeplinesc orice dorinţă!” Mi s-a făcut milă de peştişor, nu i-am cerut nimic şi l-am slobozit în mare.

— Drac bătrân ce eşti! Ai avut în mână un asemenea noroc şi n-ai fost în stare să tragi un folos de pe urma lui!

S-a mâniat baba şi a început să-l ocărască pe moş cât era ziulica de lungă. Nu-i lăsa răgaz deloc.

— Măcar o pâine să-i fi cerut! În curând n-o să mai avem nici măcar o cojiţă uscată. Ce-ai să mănânci?

Bătrânul n-a mai răbdat ocara, s-a dus la malul mării şi a strigat:

— Peştişorule, peştişorule de aur! Ieşi din mare şi întoarce-ţi capul spre mine!

Peştişorul a venit la mal.

— Ce-ţi trebuie, moşule?

— Baba m-a trimis să-ţi cer pâine!

— Du-te acasă! Veţi avea pâine din belşug!

Bătrânul s-a întors acasă.

— Ei, babo! Acum avem pâine?

— Pâine avem acum cu îndestulare. Altul e necazul. Mi s-a crăpat covata şi n-am în ce spăla rufele! Du-te la peştişorul de aur şi cere una nouă!

S-a dus bătrânul la mare şi a chemat peştişorul de aur:

— Peştişorule, peştişorule! Ridică-te din valuri şi întoarce-ţi capul către mine!

Peştişorul s-a ridicat din adâncuri şi l-a întrebat:

— Ce-ţi trebuie, moşule?

— Baba m-a trimis încoace să-ţi cer o covată nouă.

— Bine! Veţi avea şi covata nouă!

Bătrânul a făcut cale întoarsă, dar nici n-a apucat bine să intre pe uşă, că baba s-a şi repezit cu gura la el:

— Du-te la peştişor şi cere-i să ne facă o izbă nouă! În

asta nu mai e de trăit! Acuşi-acuşi cade pe noi!

S-a întors moşul la malul mării şi l-a strigat pe peştişor:

— Peştişorule de aur, ridică-te din valuri şi întoarce-ţi capul către mine!

Peştişorul s-a ivit din apă, s-a întors cu capul spre moş şi l-a întrebat:

— Ce-ţi trebuie, moşule?

— Fă-ne, rogu-te, o izbă nouă! Baba nu-mi dă pace deloc! Zice că nu vrea să mai stea în izba veche, de teamă să nu se dărâme peste noi.

— Nu te necăji, moşule! Du-te acasă şi roagă-te la Dumnezeu, că totul se va face după cum ţi-e voia.

Când s-a întors acasă, moşul a văzut în curtea sa o izbă nouă din stejar, cu desene pe ea. Bătrâna i-a ieşit înainte la fel de cătrănită şi a început să-l acopere de ocări:

— Câine bătrân ce eşti! Nu te duce capul să profiţi de noroc! Mare brânză! I-ai cerut peştişorului o izbă, chibzuind că ţi-ai mântuit treaba! Nici pomeneală! Întoarce-te la peştişorul de aur şi spune-i că nu mai vreau să fiu ţărancă. Vreau să fiu boieroaică, să mi se dea ascultare, iar când mă vor întâlni în cale, oamenii să se aplece adânc în faţa mea!

Moşul s-a dus la mare şi l-a chemat pe peştişorul de aur.

— Peştişorule, peştişorule! Arată-te din apă şi întoarce-ţi capul către mine!

Peştişorul a venit şi l-a întrebat:

— Care ţi-e dorinţa, moşule?

Bătrânul îi răspunse:

— Nu-mi dă pace baba, a înnebunit de tot; nu vrea să mai fie ţărancă, vrea să fie boieroaică.

— Bine! Nu mai fi necăjit. Mergi acasă şi închină-te lui Dumnezeu. Totul va fi după voia ta.

Când s-a întors bătrânul, în locul izbei se înălţa o casă de piatră cu trei caturi, forfotind de slugi. Bătrâna, îmbrăcată în rochie scumpă de catifea, stătea cocoţată într-un jilţ înalt şi dădea porunci.

— Ziua bună, nevastă! îi zise bătrânul când dădu cu ochii de ea.

— Ţărănoi necioplit! Cum îndrăzneşti să numeşti nevasta ta o boieroaică de viţă ca mine? Ei, slugi! Duceţi-l pe bădăranul ăsta la grajd şi învăţaţi-l minte cu harapnicul!

Slugile l-au înşfăcat pe moşneag de guler şi l-au târât la grajd. Grăjdarii au început să-l bată cu harapnicul până când bietul om fu mai-mai să-şi dea duhul. După asta, baba l-a făcut îngrijitor la curte. A poruncit să i se dea un măturoi şi să ţină curtea curată, iar de mâncare să i se dea numai la bucătărie.

Grea viaţă a început să aibă sărmanul moşneag. Toată ziua măturа curtea, iar dacă rămânea pe undeva fie şi o urmă de gunoi, era dus fără întârziere la grajd şi răsplătit cu harapnicele.

„Ce vrăjitoare!”, se gândi bătrânul. „A dat norocul peste ea şi a încetat să mă socotească bărbatul ei!”

După un timp, baba s-a săturat să mai fie boieroaică. A cerut să fie adus moşneagul la ea şi i-a poruncit:

— Du-te, drac bătrân, la peştişorul de aur şi spune-i că nu mai vreau să fiu boieroaică. Să mă facă împărătească!

S-a dus bătrânul la malul mării şi a început să-l caute pe peştişorul de aur.

— Peştişorule, peştişorule, arată-te din valuri şi întoarce-ţi capul către mine!

Peştişorul de aur a apărut şi l-a întrebat:

— Care ţi-e păsul, moşule?

— Care să fie? A înnebunit de tot baba, mai ceva ca data trecută. Nu mai vrea să fie boieroaică, vrea să fie împărătească!

— Nu te necăji, du-te acasă, închină-te lui Dumnezeu şi-ţi va fi îndeplinită dorinţa!

S-a întors bătrânul şi a văzut că, în locul casei boiereşti de mai înainte, se înălţa un palat uriaş, cu acoperişul de aur. Peste tot patrulau santinele zăngănindu-şi armele. În spatele palatului era o mândreţe de parc, iar în faţă – o pajişte întinsă, acoperită cu iarbă verde, pe care era adunată armata. Baba, îmbrăcată în haine împărăteşti,

înconjurată de generali şi boieri, privea de sus, din balcon: tobele răpăiau, muzica răsuna, iar soldaţii strigau „ura!”.

După o vreme, baba s-a plictisit şi să mai fie împărătească. A poruncit ca moşul să fie găsit şi adus în faţa ei.

S-a iscat o forfotă neînchipuită. Generalii şi boierii se agitau, alergau încoace şi-ncolo, neştiind de unde să-l ia. În cele din urmă moşul a fost găsit într-o curte din spate şi adus la împărătească.

— Drac bătrân! îi zise baba. Aleargă la peştişorul de aur şi spune-i că nu mai vreau să fiu împărătească. Spune-i că vreau să fiu crăiasa mărilor. Toate mările şi toţi peştii să asculte de mine!

Bătrânul a încercat să dea îndărăt. Dar ţi-ai găsit!

— Dacă nu te duci, în clipa asta capul îţi va sta unde-ţi stau picioarele!

Cu inima îndoită, bătrânul a ajuns la mare şi a început să-l cheme pe peştişorul de aur:

— Peştişorule, peştişorule! Arată-te din valuri şi întoarce-ţi capul spre mine!

Peştişorul însă, nicăieri! Bătrânul l-a mai chemat o dată, dar fără izbândă. L-a chemat pentru a treia oară. Deodată marea s-a învolburat şi, din limpede şi luminoasă cum era, a devenit dintr-odată întunecată.

A venit peştişorul la mal:

— Care ţi-e dorinţa, moşule?

— Baba a înnebunit de tot: nu mai vrea să fie împărătească. Vrea să fie crăiasa mărilor, să stăpânească toate apele şi să poruncească tuturor peştilor.

Peştişorul de aur nu i-a răspuns nimic moşneagului. S-a întors şi s-a scufundat în adâncul mării.

Bătrânul a făcut cale întoarsă. Când a ajuns, nu-i venea să-şi creadă ochilor: nici urmă de palat. În locul lui era o mică izbă veche, iar înăuntru stătea baba într-un sarafan ponosit.

Au început bătrânii să trăiască la fel ca înainte. Moşul s-a apucat din nou de pescuit, însă, oricât de des a aruncat el năvodul în mare, niciodată n-a mai reuşit să

prindă peştişorul de aur.

[]

Pasărea vorbitoare

Trăia odată într-un oraş un negustor care avea trei fete. După ceva vreme, el a murit. Într-o zi, fetele stăteau lângă geam şi vorbeau. Cea mare zise:

— Eu m-aş mărita chiar şi cu brutarul ţarului!

Cea mijlocie spuse:

— Iar eu cu bucătarul!

Mezina de colo:

— Eu aş dori să mă mărit cu ţarul însuşi. I-aş face doi fii cu mâinile de aur până la cot şi cu picioarele de argint până la genunchi, cu luna cea limpede pe ceafă şi în frunte cu soarele strălucitor. I-aş mai face şi o fată frumoasă, la al cărei zâmbet să se desfacă petalele de trandafir, iar când va plânge, lacrimile ei să fie mărgăritare scumpe.

În vremea aceasta, ţarul, ieşit la plimbare, a trecut chiar pe lângă casa lor şi a auzit ce vorbeau ele. A doua zi, a trimis după fiicele de negustor şi le-a întrebat ce-au spus ele în ajun.

Fetele i-au spus şi ţarul a măritat-o pe cea mare cu brutarul său, pe cea mijlocie cu bucătarul, iar cu cea mică s-a însurat el însuşi.

După o vreme, ţarina a rămas grea şi i-a venit vremea să nască. Ţarul a început să se frământe: voia să trimită după nişte moaşe bune, dar surorile cele mari, pizmaşe pe cea mică, s-au rugat să le îngăduie să moşească ele. Ţarul se învoi. Surorile au venit la palat şi, când ţarina a născut un fiu chiar aşa cum spusese înainte de căsătorie, au luat copilul, l-au băgat într-o ladă şi l-au aruncat în râu, iar în locul lui au pus un pui de câine. Văzând ţarul că soţia i-a născut un căţeluş, s-a făcut foc, şi-a adunat miniştrii şi le-a spus că vrea s-o omoare. Aceştia l-au sfătuit s-o ierte, că era prima greşeală, şi ţarul s-a învoit.

A mai trecut un timp şi ţarina a rămas iarăşi grea. Ţarul a vrut să trimită după nişte moaşe bune, dar surorile ţarinei s-au rugat de el să le lase pe ele să moşească. Când

ţarina a născut un fiu la fel ca primul, surorile l-au băgat într-o ladă şi i-au dat drumul pe râu, iar în locul lui au pus un pui de pisică. Văzând ţarul că nevasta i-a născut un motănel, şi-a adunat miniştrii, vrând s-o omoare, dar miniştrii l-au sfătuit s-o ierte şi de această dată.

După o vreme, ţarina a rămas iarăşi grea. Când i-a sosit sorocul să nască, ţarul a vrut iarăşi să trimită după moaşe, dar surorile ţarinei s-au rugat să le lase pe ele să se îndeletnicească de cele trebuitoare în locul moaşelor.

Ţarul se învoi şi, când ţarina a născut o fiică întocmai cum promisese, surorile au luat fetiţa, au pus-o într-o ladă şi i-au dat drumul pe râu la vale, iar în locul ei au pus o bucată de lemn. Văzând ţarul că ţarina i-a născut, în loc de fiică, o bucată de lemn, şi-a adunat miniştrii şi a vrut s-o ucidă, dar miniştrii s-au rugat de el să nu facă asta, ci s-o închidă într-un turn de piatră.

Copiii ţarului au fost scoşi din râu de un general care le-a dat o educaţie aleasă. Dar generalul a murit şi copiii au rămas orfani.

Odată, când fraţii erau plecaţi la vânătoare, a venit acasă la ei o bătrână. Ţarevna a primit-o frumos. După ce-au stat cât au stat în casă, au ieşit în grădină.

— Îţi place, bunică, ce grădină am? Nu-i aşa că nu-i lipseşte nimic?

— E frumoasă, n-am ce zice! Doar că îi lipsesc trei lucruri: apa vie, apa moartă şi pasărea vorbitoare.

Cuvintele bătrânei o mâhniră pe ţarevnă. S-au întors fraţii de la vânătoare şi au întrebat-o de ce-i aşa de mâhnită. Ea le-a povestit ce auzise de la bătrână.

— Bine! zise fratele cel mare. Plec eu în căutarea acestei păsări.

I-a dat surorii sale un cuţitaş şi i-a spus:

— Dacă pe cuţit o să apară sânge, să ştiţi că eu nu mai sunt în viaţă!

A călătorit el timp îndelungat, până a ajuns la poalele unui munte. În vecinătatea lui era un stejar uriaş, iar sub stejar stătea un bătrân căruia părul, sprâncenele şi barba îi crescuseră până la pământ.

— Bine te-am găsit, bunicule!

— Bine ai venit, nepoate!

— Cum aş putea găsi apa vie, apa moartă şi pasărea vorbitoare?

— Se poate, însă nu-i deloc uşor! Mulţi vin, dar puţini se mai întorc.

Luându-şi rămas-bun de la bătrân, ţareviciul a început să urce pe munte. Deodată a auzit în urma sa:

— Pune mâna pe el! Ţine-l! Căsăpeşte-l!

Ţareviciul a întors capul să vadă ce-i şi pe loc a încremenit. Sora lui s-a uitat la cuţitaş şi a aflat că fratele cel mare nu mai era în viaţă. Fratele mai mic a vrut să plece şi el după acele minuni sau măcar să-şi găsească fratele care nu s-a mai întors. I-a dat surorii sale o furculiţă şi i-a spus:

— Dacă pe furculiţă va apărea sânge, să ştii că eu nu mai sunt în viaţă!

Zicând acestea, s-a aşternut la drum. A ajuns la muntele cel înalt, a dat de bătrân, a vorbit cu el şi a început să urce pe munte. Acolo a auzit aceleaşi vorbe ca şi fratele său. A întors capul şi a încremenit. În acest timp sora lui s-a uitat la furculiţă şi şi-a dat seama că el nu mai era în viaţă.

Fata a încuiat casa şi a pornit în căutarea apei vii, a apei moarte şi a păsării vorbitoare.

S-a apropiat de acel munte, l-a văzut pe bătrân, i-a dat bineţe, a scos foarfeca şi i-a scurtat bătrânului părul şi sprâncenele. I-a dat o oglinjoară şi i-a spus:

— Uită-te să vezi şi tu ce frumos te-ai făcut!

El s-a uitat în oglindă:

— Aşa-i! Arăt altfel acum. Am stat aici treizeci de ani încheiaţi şi nimeni nu m-a tuns. Doar ţie ţi-a trecut prin cap! Încotro te-ai pornit, frumoasă fată?

Ea i-a spus încotro şi de ce se duce.

— Urcă pe acest munte! i-a spus bătrânul. Acolo ai să auzi: „Pune mâna pe ea! Prinde-o! Căsăpeşte-o!”, dar tu să nu întorci capul, altminteri vei încremeni pe loc. Sus, pe munte, ai să vezi o fântână şi pasărea vorbitoare. Ia

pasărea, scoate din fântână apă vie şi apă moartă şi fă cale întoarsă. Pe munte ai să vezi nişte pietroaie. Să le stropeşti pe toate cu apă vie!

Fata i-a mulţumit bătrânului pentru învăţătură şi a început să urce muntele. Mergând, a auzit în urma sa o voce înfiorătoare, dar nu a întors capul. A ajuns cu bine la fântâna de care-i vorbise bătrânul, a luat apă vie şi apă moartă, a luat pasărea vorbitoare şi a plecat înapoi. Pe drumul de întoarcere, toţi bolovanii i-a stropit cu apă vie, iar ei s-au prefăcut în oameni. Mai departe a văzut alţi doi bolovani, la fel ca primii. I-a stropit cu apă vie, iar aceştia s-au prefăcut în fraţii ei.

— Vai, surioară dragă! Cum ai ajuns aici şi de ce?

Ea le-a spus că a venit după apa vie, apa moartă şi pasărea vorbitoare, dar cel mai mult şi mai mult dorise să-şi găsească fraţii.

S-au întors tustrei acasă şi au dus o viaţă tihnită.

Ţarul a aflat că într-un anume loc trăieşte o fată şi, atunci când râde, încep să înflorească trandafirii, iar când plânge, din ochi îi curg mărgăritare scumpe. S-a hotărât să se însoare cu ea.

Curând ţarul le-a făcut o vizită. A fost primit cu onorurile cuvenite. Plimbându-se peste tot, a ajuns şi în grădină şi a văzut acolo pasărea vorbitoare, care i-a spus să nu se însoare cu fata pe care pusese ochii.

— Şi de ce nu m-aş însura?

— Pentru că este fiica ta! i-a răspuns pasărea.

— De unde ai scos-o că-i fiica mea?

Pasărea vorbitoare i-a povestit de-a fir-a-păr tot ce se întâmplase, iar ţarul le-a spus toate acestea copiilor. După aceea s-a întors împreună cu ei la palat şi a poruncit să fie eliberată ţarina, iar turnul să fie făcut una cu pământul. Surorile pizmaşe au fost trimise la şteang, iar ţarul, ţarina, cei doi ţarevici şi preafrumoasa ţarevnă au trăit mulţi ani în pace şi fericire.

[]

Povestea răţuştei cu ouă de aur

Au fost odată un moş şi o babă. Pe moş îl chema Abrosim, iar pe babă Fetinia. Trăiau într-o sărăcie lucie şi aveau un fiu pe nume Ivanuşka, un băietan de vreo cincisprezece ani.

Într-o bună zi, bătrânul Abrosim a câştigat un codru de pâine şi l-a adus acasă cu gând să-şi hrănească nevasta şi fiul. Dar, tocmai când se pregătea să taie bucata de pâine, s-a ivit de după sobă Krucina, zâna plângăreaţă, care i-a înşfăcat bătrânului pâinea din mână şi a zbughit-o înapoi după sobă. Bătrânul a început să se roage de ea să-i dea pâinea înapoi, pentru că altceva nu mai aveau de mâncare nici el şi nici familia lui. Krucina i-a răspuns:

— N-am să-ţi înapoiez codrul tău de pâine. În schimbul lui, am să-ţi dăruiesc o răţuşcă fermecată care o să-ţi facă în fiecare zi câte un ou de aur.

— Bine! zise Abrosim. Azi pot să mă culc nemâncat, numai să nu mă tragi pe sfoară şi să-mi spui unde se află acea răţuşcă.

— Mâine, în zori, când te vei trezi, să te duci în grădină şi acolo, pe iaz, ai să vezi răţuşca, i-a spus Krucina. N-ai decât s-o prinzi şi s-o aduci la tine în casă.

Auzind acestea, Abrosim s-a culcat liniştit, iar a doua zi în zori s-a trezit şi s-a dus în grădină. Pe iaz a văzut răţuşca şi a fost cuprins de o bucurie fără seamăn. A prins raţa, a dus-o în casă şi i-a dat-o Fetiniei. Bătrâna a pipăit-o şi i-a spus bărbatului că are ouă. S-au bucurat amândoi, au pus răţuşca într-un coş şi au acoperit-o cu ciurul. După un ceas s-au uitat şi au văzut că răţuşca le făcuse un ou de aur.

Bătrânul a luat oul şi l-a dus la vânzare în oraş. L-a vândut pe o sută de ruble şi cu banii s-a dus în piaţă, a cumpărat tot felul de merinde şi le-a adus acasă.

A doua zi răţuşca a mai făcut un ou, la fel ca primul. Abrosim l-a vândut şi pe acela. Şi tot aşa, raţa făcea în fiecare zi câte un ou de aur, şi în scurtă vreme bătrânul s-a îmbogăţit. Şi-a clădit o casă mare în oraş şi o mulţime de prăvălii, a cumpărat tot felul de mărfuri şi s-a apucat de negustorie. Soţia lui, Fetinia, s-a înhăitat cu un tânăr

vânzător de-al bărbatului său. Femeia îl îndrăgise, dar vânzătorul se uita la ea numai pentru banii ei.

Odată, când Abrosim a plecat după marfă, vânzătorul a venit la Fetinia şi, vorbind cu ea, a dat cu ochii de răţuşca fermecată care făcea ouă de aur. A luat-o în mână, curios să o vadă mai de aproape, şi a observat că sub aripioarele ei era scris cu litere de aur: „Cel care va mânca această răţuşcă va fi ţar”. Vânzătorul, fără să-i spună Fetiniei despre acest lucru, a început să se roage de ea să taie şi să frigă răţuşca dacă îl iubeşte cu adevărat. Fetinia îi răspundea că nu poate şi nu-ndrăzneşte să taie raţa pentru că tot norocul lor de la ea vine. Vânzătorul a început să stăruie ca, din dragoste pentru el, să taie şi să frigă răţuşca. Fetinia s-a împotrivit multă vreme, temându-se de bărbatul ei, şi nu a îndrăznit să facă un asemenea lucru. Mai târziu însă, în orbirea ei, a tăiat raţa şi a băgat-o la cuptor. Vânzătorul a trebuit să plece neîntârziat pentru un timp, dar i-a promis că se va întoarce. Fetinia a plecat şi ea în târg. Tocmai atunci a venit acasă Ivanuşka, fiul ei, şi a vrut să mănânce. A început să caute peste tot ceva de-ale gurii şi a găsit în cuptor raţa. A luat-o şi a mâncat-o până la ultimul oscior, după care s-a întors la prăvălie. După aceea a venit şi vânzătorul şi i-a cerut Fetiniei să-i aducă raţa friptă. Femeia a alergat la cuptor şi, văzând că nu mai este raţa, s-a speriat şi i-a spus vânzătorului că pasărea nu mai este în cuptor. Atunci tânărul s-a făcut foc de supărare şi i-a zis:

— Ai mâncat-o singură, de bună seamă!

S-au certat şi s-au despărţit. Seara au venit acasă Abrosim şi fiul lui, Ivanuşka. Văzând că raţa nu-i nicăieri, Abrosim a întrebat-o de ea pe Fetinia. Femeia i-a răspuns că nu ştie nimic ea, iar Ivanuşka i-a spus tatălui său:

— Bunule părinte, am fost mai înainte acasă să mănânc, dar mama era plecată. Atunci m-am uitat în cuptor şi am văzut raţa friptă. Am scos-o şi am mâncat-o, numai că nu ştiu dacă era a noastră sau o altă raţă.

Abrosim s-a înfuriat pe nevasta lui şi a bătut-o de era cât pe ce s-o omoare. Iar pe fiul său Ivanuşka l-a gonit de

acasă.

Micul Ivanuşka a pornit-o la drum mergând fără să ştie nici el încotro, ci numai pe unde vedea cu ochii. A mers zece zile şi zece nopţi şi-a ajuns într-o altă ţară. Când a intrat pe poarta mare a oraşului, a văzut o mulţime de lume. Oamenii aceia chibzuiau cum să facă să pună un alt ţar în locul celui care tocmai murise. S-au înţeles ca acela care va intra primul pe poarta mare a oraşului să fie ţarul lor. Şi cum pe poartă tocmai intrase Ivanuşka, întreg poporul a strigat:

— Iată, vine ţarul nostru!

Înţelepţii l-au înconjurat, l-au luat pe sus şi l-au dus în palatul ţarului, l-au îmbrăcat cu straie împărăteşti, l-au urcat pe tron, au început să-i facă plecăciuni, aşa cum i se cuvenea ţarului celui adevărat, şi-au început să-i ceară porunci. Ivanuşka s-a gândit atunci că se visează ţar şi că aşa ceva nu poate fi adevărat. Când şi-a venit însă în fire şi a văzut că într-adevăr este ţar, s-a bucurat din toată inima, a început să dea porunci şi pe mulţi i-a făcut mari dregători.

După puţin timp l-a ales pe unul dintre dregători, pe nume Luga, l-a chemat la el şi i-a spus pe un ton blând:

— Credinciosul şi bunul meu cavaler Luga, fă-mi acest mare bine: du-te la locurile mele de baştină, caută-l pe ţar şi roagă-l din partea mea să ţi-i dea pe negustorul Abrosim şi pe soţia lui, Fetinia. Când ţi-i va da, să-i aduci pe amândoi la mine. Dacă nu ţi-i va da, să-i spui ţarului din partea mea că împărăţia lui o voi pârjoli, iar pe el am să-l iau ostatic.

Luga a plecat în patria lui Ivanuşka, s-a dus direct la ţar şi a început să-i ceară pe vinovaţii Abrosim şi Fetinia. Ţarul ştia că Abrosim era un mare negustor în împărăţia lui şi n-a vrut să-l dea. Totuşi, gândindu-se că ţara lui Ivanuşka are o armată mai puternică, a fost cuprins de teamă şi i-a dat pe cei doi. Luga i-a luat şi i-a adus la Ivanuşka. Când i-a văzut, ţarul i-a spus tatălui său Abrosim:

— Cinstite părinte, m-ai gonit de la casa ta, eu în

schimb te primesc la mine. Rămâneţi amândoi aici, şi tu, şi mămuca, până la sfârşitul vieţii.

Abrosim şi Fetinia s-au bucurat că fiul lor a ajuns ţar şi, din acea zi, au trăit la el mulţi ani, până au murit. Ivanuşka a stat pe tron treizeci de ani în sănătate şi bunăstare, iubit de supuşi până la sfârşitul zilelor sale.

[]

Prinţesa broscuţă

In anii de demult, un ţar avea trei fii în floarea vârstei. Ţarul le-a spus:

— Copii, faceţi-vă câte un arc şi trageţi câte o săgeată. Fata care vă va aduce săgeata va fi logodnica celui cu a cărui săgeată a venit. Dacă vreunuia dintre voi nu-i va aduce nimeni săgeata, acela va rămâne neînsurat.

Fiul cel mare a tras, iar săgeata i-a fost adusă de fiica unui cneaz. Cel mijlociu a tras, şi săgeata i-a fost înapoiată de fiica unui general. Mezinului, lui Ivan Ţarevici, săgeata i-a fost adusă din baltă de o broască. Fraţii lui erau veseli, se bucurau, dar Ivan Ţarevici a izbucnit în plâns:

— Cum să mă însor cu o broască? Nu-i de joacă să trăieşti aşa o viaţă.

A plâns el cât a plâns, dar, neavând încotro, s-a însurat cu broasca. Au fost cununaţi cu toţii, după obiceiurile lor, iar broasca a fost ţinută pe o farfurioară. După un timp, ţarul a poftit să vadă cu ce daruri sunt înzestrate nurorile lui, care dintre ele este cea mai pricepută. A dat poruncă să se facă întrecere. Ivan Ţarevici s-a pus iarăşi pe plâns:

— Ce să mă fac, broscuţă? Toţi vor începe să râdă de mine.

Broasca sărea pe podea şi doar orăcăia. Când a adormit Ivan Ţarevici, ea a ieşit afară, şi-a lepădat pielea de broască şi s-a făcut o preafrumoasă tânără.

— Dădacelor, strigă ea, faceţi asta şi asta!

Dădacele au adus o cămaşă foarte frumos lucrată. Ea a luat-o, a împăturit-o, a pus-o lângă Ivan Ţarevici şi s-a prefăcut la loc în broască, de parcă nimic nu s-ar fi

întâmplat.

Ivan Ţarevici s-a trezit, s-a bucurat, a luat cămaşa şi a dus-o la ţar. Ţarul s-a uitat la ea:

— Da… Asta zic şi eu cămaşă! S-o îmbraci numai de Paşte!

Fratele mijlociu a adus şi el o cămaşă. Ţarul a spus:

— Cu asta te poţi îmbrăca numai ca să te duci la baie.

S-a uitat şi la cămaşa fratelui celui mare, zicând:

— Asta se poate purta numai într-un bordei întunecos.

Fiii ţarului au plecat de la părintele lor. Fraţii mai mari îşi ziceau:

— Se vede treaba că am râs degeaba de nevasta lui Ivan Ţarevici. Nu poate fi broască. E prea şireată.

Ţarul le-a dat poruncă nurorilor să facă pâine şi să-i aducă să vadă el a cui e cea mai bună. Soţiile celor doi fraţi mai mari, la început, au râs de broscuţă. Apoi însă au trimis-o pe cameristă să iscodească şi să le spună cum face broasca pâine.

Broasca şi-a dat seama, a făcut aluatul, l-a frământat, a făcut o gaură în cuptor deasupra şi a aruncat prin ea toată plămădeala. Camerista a văzut, a fugit la stăpânele ei şi le-a spus, iar ele au făcut exact la fel.

Şireata broscuţă doar le-a tras pe sfoară. A scos coca din sobă, a curăţat totul, a măturat ca şi cum nimic n-ar fi fost, a ieşit în pridvor, şi-a lepădat pielea de broască şi a strigat:

— Ei, dădacelor, faceţi-mi imediat nişte pâine de care tatăl meu a mâncat doar duminica şi de sărbători!

Dădacele i-au adus pâinea, ea a luat-o, a pus-o lângă Ivan Ţarevici şi s-a prefăcut iarăşi în broască.

Când s-a trezit Ivan Ţarevici, a luat pâinea şi i-a dus-o tatălui său. Chiar atunci ţarul primise pâinile fraţilor mai mari. Soţiile lor, după ce au aruncat coca în cuptor, au scos în loc de pâine nişte lipii urâte. Ţarul a luat întâi pâinea de la fiul cel mare şi a trimis-o la bucătărie. A luat-o apoi pe a celui mijlociu şi a trimis-o tot acolo. La urmă a luat pâinea din mâinile lui Ivan Ţarevici, s-a uitat la ea şi a

zis:

— Ei, da, asta-i pâine pe care s-o mănânci de Paşte, nu ca acelea ale surorilor mai mari.

După aceea, ţarul s-a gândit să dea un bal ca să vadă care dintre nurorile lui dansează mai frumos. S-au adunat toţi oaspeţii, au venit şi fiii cei mari cu nevestele lor, lipsea doar Ivan Ţarevici. El a rămas pe gânduri: „Cum să mă duc la bal cu broasca?" – şi-a izbucnit în plâns.

Broscuţa îi zise:

— Nu plânge, Ivan Ţarevici! Du-te la bal, că vin şi eu peste un ceas.

Ivan Ţarevici s-a bucurat când a auzit ce spune broscuţa şi a plecat la bal. Broscuţa şi-a lepădat pielea şi s-a prefăcut într-o mândreţe de fată, îmbrăcată în rochie strălucitoare.

A sosit la bal. Când a văzut-o, Ivan Ţarevici a fost cuprins de bucurie şi toţi cei de faţă au prins a bate din palme la vederea unei asemenea frumuseţi.

S-au aşezat cu toţii la masă. Prinţesa mânca, iar oasele le ascundea în mânecă. Sorbea câte puţin din pahar, iar ce rămânea turna în cealaltă mânecă. Celelalte două nurori, văzând-o ce face, au început şi ele să ascundă oasele şi băutura prin mâneci.

A venit vremea să danseze. Ţarul le-a trimis la joc pe nurorile cele mai mari, iar ele au început s-o îndemne pe broască. Aceasta l-a luat pe Ivan Ţarevici de mână şi au ieşit să danseze. A dansat şi s-a-nvârtit aşa de frumos, încât toţi au rămas muţi de uimire. A dat din mâna dreaptă – au apărut păduri şi ape; a dat din mâna stângă – au început să zboare tot felul de păsări. Spre uimirea tuturor, când s-a oprit dansul, totul a dispărut.

Celelalte două nurori au ieşit la dans, vrând să facă şi ele la fel. Cum dădeau din mâna dreaptă, le zburau oasele din mâneci, lovindu-i pe oaspeţi, iar când dădeau din mâna stângă, îi stropeau pe cei din jur.

Ţarului nu i-a plăcut acest lucru şi a strigat:

— Ajunge! Ajunge!

Cele două nurori s-au oprit.

Balul se apropia de sfârşit. Ivan Ţarevici a plecat mai devreme, a găsit pielea de broască a soţiei sale şi a aruncat-o în foc. Când s-a întors aceasta acasă, pielea nu mai era nicăieri. S-a culcat lângă Ivan Ţarevici, iar spre dimineaţă i-a spus:

— Ei, Ivan Ţarevici, n-ai mai putut avea puţină răbdare… Aş fi fost a ta, pe când acum numai Dumnezeu ştie. Rămâi cu bine! Dacă ţi se va face dor de mine, caută-mă peste nouă mări şi nouă ţări.

Zicând acestea, ţarevna a dispărut.

A trecut un an, iar Ivan Ţarevici nu mai putea de dor după soţia lui. În al doilea an s-a pregătit, a cerut binecuvântarea părinţilor şi a plecat la drum.

A mers mult timp, până când a dat de o izbă care stătea cu faţa spre pădure şi cu spatele spre el. Ivan grăi:

— Izbă, izbă, întoarce-te cum erai la început, cu spatele spre pădure şi cu faţa spre mine.

Izba s-a răsucit şi el a intrat. Înăuntru stătea o bătrână.

— Ptiu! făcu ea. Până acum n-a mirosit aici a carne de om, acum însă omul mi-a intrat în casă. Încotro ţi-e calea, Ivan Ţarevici?

— Mai întâi, bătrânico, dă-mi ceva de mâncare şi de băut şi abia după aceea întreabă-mă.

Bătrâna l-a ospătat şi i-a făcut patul să se culce. Ivan Ţarevici i-a spus:

— Bunicuţo, am plecat în căutarea soţiei mele.

— Ei, fiule, mult ţi-a mai trebuit! Ea tot timpul vorbea de tine, dar acum te-a uitat şi nici pe la mine n-a mai fost de mult. Mergi înainte, la sora mea mijlocie, că ea trebuie să ştie mai multe.

Ivan Ţarevici s-a trezit în zori şi a plecat la drum. A mers cât a mers şi a ajuns la o izbă.

— Izbă, izbă, spuse el, stai ca mai înainte, cu spatele spre pădure şi cu faţa spre mine.

Izba s-a răsucit, el a intrat şi a văzut acolo o bătrână.

— Ptiu! Până acum n-a mirosit aici a carne de om. Încotro te-ai pornit, Ivan Ţarevici?

— Am plecat s-o găsesc pe soaţa mea.

— Ah, Ivan Ţarevici, îi spuse bătrâna, ce mult ţi-a trebuit! Ea a început să te uite. Se mărită cu altul. În curând va fi nunta. Stă acum la sora mea cea mare. Du-te la ea, dar ai grijă, când te vei apropia, se va preface într-un fus cu fir de aur pe el. Sora mea va începe să împletească aurul. Când va termina, va aşeza fusul în ladă şi o va încuia. Tu să găseşti cheia, să descui lada, să iei fusul şi să-l rupi în două. Partea de sus a fusului s-o arunci în spate, iar partea de jos s-o arunci în faţă. După ce vei face asta, ea va apărea în faţa ta.

Ivan Ţarevici a plecat, a ajuns la bătrână şi a intrat în casă. Bătrâna împletea firele de aur înfăşurate pe fus. Când a terminat, a încuiat fusul în ladă şi a ascuns cheia. Ivan Ţarevici a găsit-o, a descuiat lada şi a rupt fusul, după cum fusese povăţuit. Partea de sus a aruncat-o în spate, iar partea de jos în faţă. Deodată a apărut soţia lui:

— Ce mult ţi-a trebuit! Era cât pe ce să mă mărit cu altul.

Logodnicul ei, cu care trebuia să se mărite, urma să apară din clipă în clipă. Prinţesa a luat de la bătrână covorul zburător, s-au aşezat pe el şi au zburat cu iuţeala păsărilor.

În urma lor, a venit logodnicul şi a aflat că cei doi plecaseră. Şiret era şi el. A pornit în urmărirea lor, dar, când era cât pe-aci să-i prindă, ei au ajuns în Rusia. Logodnicul nu avea voie să intre acolo, aşa că a făcut cale întoarsă. Iar Ivan Ţarevici şi prinţesa lui au ajuns acasă spre bucuria tuturor şi au început să trăiască şi avutul să şi-l sporească.

[]

Prinţesa răţuşcă

Au fost odată un ţar şi o ţarină care aveau un fiu pe nume Dimitri Ţarevici şi o fiică pe care o chema Maria Ţarevna. Fata a fost dată în grija mai multor dădace, dar niciuna dintre ele nu izbutea s-o facă să se oprească din plâns şi să doarmă. Singurul căruia îi reuşea acest lucru

era fratele ei. Se apropia de pătuţul fetei şi începea să-i cânte:

Nani, nani, surioară,
Nani, nani, inimioară!
Te voi da de soţioară,
Când vei creşte mărişoară,
Lui Ivan Ţarevici!

Ascultând acest cântec, ea închidea ochişorii şi adormea.

Au trecut anii. Dimitri Ţarevici s-a gătit de drum şi a plecat în ospeţie la Ivan Ţarevici. A stat la el trei luni, s-au plimbat, s-au distrat, iar la despărţire l-a invitat pe Ivan Ţarevici la el.

— Bine, zise acesta. Am să vin.

Dimitri Ţarevici s-a întors acasă, a luat portretul surorii sale şi l-a atârnat în camera lui. Era atât de frumoasă, încât nu-ţi puteai lua ochii de la ea.

Într-o zi, pe nepusă masă, Ivan Ţarevici i-a întors vizita lui Dimitri. A intrat în camera lui, iar acesta dormea adânc. Cum a dat cu ochii de portretul Mariei Ţarevna, Ivan Ţarevici s-a îndrăgostit de ea pe loc, a scos paloşul din teacă şi l-a ridicat deasupra fratelui ei. Numai că Dumnezeu n-a lăsat să se întâmple nenorocirea. Dimitri Ţarevici s-a trezit de parcă ar fi primit un ghiont şi l-a întrebat pe prietenul său:

— Ce faci?

— Vreau să te ucid!

— Pentru care pricină?

— Ăsta-i portretul logodnicei tale?

— Nici pomeneală! E al surorii mele, Maria Ţarevna.

— Şi de ce nu mi-ai vorbit niciodată despre ea? Simt că nu pot trăi fără sora ta!

— Şi ce te împiedică s-o iei de nevastă? Însoară-te şi vom fi fraţi!

Ivan Ţarevici a început să-l îmbrăţişeze pe Dimitri Ţarevici. Cei doi au bătut palma, Ivan Ţarevici a plecat acasă pentru a pregăti nunta, iar Dimitri Ţarevici, împreună cu Maria Ţarevna, s-au gătit de drum ca să plece

în vizită la logodnicul fetei. Au fost pregătite două corăbii: cu una a plecat Ivan Ţarevici, iar cu cealaltă Maria Ţarevna împreună cu una dintre dădacele ei şi cu fiica acesteia. Când corăbiile au ieşit în largul mării albastre, dădaca îi spuse Mariei Ţarevna:

— Scoate-ţi rochia cea scumpă şi culcă-te pe salteaua de puf, să vezi ce bine o să-ţi fie!

Numai ce s-a întins Maria Ţarevna pe saltea, că dădaca a şi lovit-o peste trupul ei alb şi a prefăcut-o într-o raţă cenuşie, care şi-a luat zborul de pe corabie şi s-a aşezat în valuri. Dădaca a gătit-o pe fie-sa în rochia ţarevnei şi au început amândouă să se împăuneze. Au ajuns în ţara lui Ivan Ţarevici, care le-a ieşit în cale, dar cum a zărit că se apropie corabia, s-a uitat la logodnică şi a văzut că nici pe departe nu aducea cu fata din portret. S-a mâniat pe Dimitri Ţarevici şi a poruncit să fie trimis în temniţă şi să i se dea doar o bucată de pâine uscată şi un pahar cu apă pe zi. Peste tot au fost puse străji care aveau poruncă să nu lase pe nimeni să se apropie de întemniţat.

La miezul nopţii, răţuşca s-a ridicat din mare şi a zburat spre fratele ei, luminând întreaga împărăţie. Dădea din aripi, iar din ele părea că se scutură tăciuni aprinşi. A ajuns la temniţă, a intrat pe geam, şi-a atârnat aripile în cui şi s-a dus la fratele ei.

— Frăţioare drag! Dimitri Ţarevici! Ştiu cât îţi este de greu să stai în temniţă, să te hrăneşti doar cu o bucată de pâine uscată şi să bei doar câte un pahar de apă, dar mie, frăţioare, îmi este şi mai greu să rătăcesc singurică pe marea albastră. Ne-a făcut de petrecanie dădaca cea rea. M-a dezbrăcat de rochia mea scumpă şi a împopoţonat-o pe fie-sa.

Fratele şi sora au plâns unul pe umărul celuilalt şi s-au căinat unul pe celălalt. Dimineaţa în zori, raţa cenuşie şi-a luat zborul şi s-a oprit în marea cea albastră. Străjile i-au adus la cunoştinţă lui Ivan Ţarevici că noaptea a venit la întemniţat o raţă cenuşie care a luminat întreaga împărăţie.

Ţareviciul a poruncit să fie înştiinţat numaidecât

când mai apare acea raţă.

Se apropia miezul nopţii. Marea s-a învolburat, iar raţa cenuşie s-a desprins de apă şi şi-a luat zborul, luminând întreaga împărăţie. Când zbura, părea că din aripile ei se scutură tăciuni aprinşi. A ajuns la temniţă, şi-a lăsat aripioarele pe geam şi s-a dus la fratele ei.

Străjile l-au trezit pe Ivan Ţarevici. Acesta a fugit la temniţă şi a văzut că pe geam erau nişte aripioare. Le-a luat şi a poruncit să fie aruncate în foc, iar el şi-a lipit urechea de zid şi a auzit tot ce vorbeau fratele şi sora.

— Frăţiorul meu drag! spunea Maria Ţarevna. Ştiu că ţi-e greu în temniţă cu un pahar de apă şi o bucată de pâine uscată pe zi. Mie însă îmi este şi mai greu să rătăcesc pe marea cea albastră. Ne-a dus la pierzanie dădaca cea rea când a scos de pe mine rochia cea scumpă şi a împopoţonat-o cu ea pe fie-sa. Frăţioare, mi se pare că miroase a ars!

— Ţi se pare, surioară! Eu nu simt nimic.

Ivan Ţarevici a deschis uşa temniţei şi a intrat. Când l-a văzut, Maria Ţarevna s-a repezit la geam, dar aripioarele ei erau pe jumătate arse. Ivan Ţarevici a apucat-o de mâini, iar ea a început să se prefacă în tot felul de lighioane. Ţareviciul nu s-a speriat şi nu i-a dat drumul. În cele din urmă, ţarevna s-a preschimbat într-un fus. Ivan Ţarevici l-a luat şi l-a rupt în două; jumătatea de sus a aruncat-o în faţă, pe cea de jos a aruncat-o în spate şi a spus:

— Apari în faţa mea, frumoasă fecioară, iar în spatele meu să apară un mesteacăn alb!

În spatele lui s-a ivit un mesteacăn, iar în faţa lui – Maria Ţarevna, în toată splendoarea ei. Ivan Ţarevici şi-a cerut iertare de la Dimitri Ţarevici şi au plecat tustrei la palat. A doua zi au făcut nuntă: Ivan Ţarevici s-a căsătorit cu Maria Ţarevna. Oaspeţii au chefuit multă vreme, iar dădaca şi fiica ei au fost duse într-un loc unde să nu-şi amintească nimeni de ele.

[]

Prinţesa şerpoaică

Mergea un cazac călare şi a intrat într-o pădure întunecoasă. Acolo, într-un luminiş, a văzut un stog de fân. S-a oprit să se odihnească puţin, s-a culcat lângă stog şi şi-a aprins pipa. A fumat el cât a fumat, dar nu şi-a dat seama că i-a scăpat în fân nişte tutun aprins.

După ce s-a odihnit, a încălecat pe cal şi s-a pornit la drum. N-a apucat însă a face nici zece paşi, că a izbucnit o flacără care a luminat întreaga pădure. Cazacul a întors capul şi a văzut că arde stogul, iar în foc stătea o fată frumoasă care se ruga de el:

— Cazacule, om bun, scapă-mă de la moarte!

— Cum să te scap? Arde peste tot şi nu pot ajunge la tine.

— Bagă-ţi lancea în foc, iar eu voi păşi pe ea.

Cazacul a băgat lancea în foc şi şi-a întors capul, pentru că vâlvătaia îi dogorea faţa.

În clipa aceea, frumoasa fată s-a prefăcut într-o şerpoaică, s-a urcat pe lance şi s-a încolăcit la gâtul cazacului de trei ori, prinzându-şi apoi coada în gură. Cazacul s-a speriat şi nu ştia ce să facă. I-a spus şerpoaica în grai omenesc:

— Nu te speria, bunule viteaz, poartă-mă la gât şapte ani şi caută împărăţia de plumb, iar când ai să mă duci acolo, rămâi încă şapte ani. Dacă ai să-mi faci acest bine, ai să fii fericit.

A pornit cazacul în căutarea împărăţiei de plumb. Multă vreme a trecut, multă apă s-a scurs pe râuri, iar către sfârşitul celui de-al şaptelea an a ajuns la un munte rotund. Pe muntele acela era un palat de plumb, iar în jurul palatului era un zid înalt, din piatră albă. Cazacul a dat pinteni calului şi a ajuns la palat. În faţa lui, zidul s-a desfăcut şi l-a lăsat să intre într-o curte largă. În aceeaşi clipă a sărit şi şerpoaica de la gâtul lui, s-a aruncat la pământ, s-a prefăcut în frumoasa fată din stogul de fân şi a dispărut sub privirile cazacului ca şi cum n-ar fi fost.

Cazacul şi-a dus calul în grajd, a intrat în palat şi a început să se plimbe prin camere. Peste tot oglinzi, argint

şi catifea, dar nici ţipenie de om. „Ei”, se gândi cazacul, „în ce m-am băgat? Cine o să-mi dea de mâncare şi de băut? Se vede treaba că voi muri de foame”. Nici nu şi-a dus bine gândul până la capăt, că în faţa lui a apărut o masă mare întinsă, iar pe ea, mâncare şi băutură din belşug. Cazacul a mâncat, a prins puteri şi s-a gândit să meargă să vadă ce-i face calul. Când a intrat în grajd, calul era între stănoage şi mânca ovăz. „Nu-i rău!”, îşi zise cazacul. „Înseamnă că pot trăi fără grijă.”

A stat el mult timp în palatul de plumb, dar l-a apucat o plictiseală de moarte. Doar nu-i uşor să stai singur cuc, să n-ai cu cine schimba o vorbă… Supărat, cazacul s-a îmbătat şi i-a venit în cap să iasă din palat. Numai că, oriîncotro s-ar fi dus, nu era nicăieri nici intrare, nici ieşire, iar zidurile erau foarte înalte. De necaz, a pus mâna pe un ciomag, a intrat în palat şi a început să spargă oglinzile şi geamurile, să rupă catifeaua, să fărâme scaunele şi să arunce cu argintăria.

„Poate apare stăpânul şi mă lasă în libertate!” Dar nu s-a ivit nimeni.

S-a culcat. A doua zi s-a trezit, a umblat cât a umblat şi s-a gândit că ar trebui să mănânce. Du-te încolo, du-te încoace, dar de mâncare – nimic. „Mi-am dat singur cu tesla peste degete. Am făcut-o ieri pe nebunul, dar acum rabd de foame”. Nici n-a terminat să se căiască bine, că au şi apărut mâncarea şi băutura.

După vreo trei zile, trezindu-se în zori, cazacul privi pe fereastră şi văzu că în faţa cerdacului stătea bunul lui cal cu şaua pusă pe el. „Ce să-nsemne asta?”, se întrebă el. S-a spălat, s-a îmbrăcat, s-a închinat, şi-a luat lancea şi-a ieşit în curtea cea largă. Deodată a apărut ca din pământ preafrumoasa fecioară.

— Bună ziua, bunule viteaz. Au trecut cei şapte ani. M-ai salvat de la moarte sigură. Dar să ştii: sunt fiică de ţar. M-a îndrăgit Koscei Nemuritorul şi m-a furat de la părinţi, a vrut să mă ia de nevastă, dar eu am râs de el. Pentru asta el m-a prefăcut în şerpoaică. Îţi mulţumesc pentru încercarea îndelungată prin care ai trecut. Acum să

mergem la tatăl meu. El va dori să te răsplătească cu aur şi cu pietre scumpe, dar tu să nu iei nimic, ci să-i ceri butoiaşul care stă în pivniţă.

— Dar ce-i în acel butoiaş?

— Dacă-l rostogoleşti spre dreapta, apare un palat. Dacă-l rostogoleşti spre stânga, palatul dispare.

— Bine, zise cazacul.

S-a urcat pe cal şi a luat-o lângă el şi pe frumoasa ţarevnă. Zidurile cele înalte s-au dat la o parte, iar ei au pornit la drum. Au mers cât au mers şi, în cele din urmă, au ajuns în ţara tatălui ţarevnei. Ţarul şi-a văzut fata, s-a bucurat şi a vrut să-l răsplătească pe cazac cu saci de aur şi de perle.

Bunul viteaz îi răspunse:

— N-am nevoie nici de aur, nici de perle. Dă-mi ca amintire butoiaşul pe care-l ţii în pivniţă.

— Nu-i cam mult, frăţioare? zise ţarul nemulţumit. Dar n-am încotro. Fata mea e mai scumpă decât orice. Pentru ea nu-mi pare rău nici de butoiaş. Stăpâneşte-l sănătos!

Cazacul a luat darul ţarului şi a plecat să colinde prin lumea largă. A mers el cât a mers şi s-a întâlnit cu un bătrân. Acesta se rugă de el:

— Dă-mi ceva de mâncare, bunule viteaz!

Cazacul a sărit de pe cal, a dezlegat butoiaşul, l-a rostogolit spre dreapta şi în aceeaşi clipă a apărut un minunat palat. Cei doi au intrat în camerele pictate ale palatului şi s-au aşezat la masa întinsă.

— Ei, voi, slugile mele credincioase! Daţi-i de mâncare şi de băut oaspetelui meu.

Nici nu şi-a încheiat bine vorba, că slugile au şi apărut cu un taur fript şi cu trei butoaie de bere. Bătrânul a început să mănânce şi să-l laude pe cazac. A mâncat întreg taurul şi-a băut cele trei butoaie, apoi a zis:

— Cam puţin, dar asta este! Mulţumesc pentru masă.

Au ieşit din palat, cazacul a rostogolit butoiul spre stânga şi palatul a dispărut ca şi cum nici n-ar fi fost.

— Hai să facem schimb! îi zise bătrânul cazacului. Eu

îţi dau un paloş, iar tu îmi dai butoiaşul.

— Şi ce să fac cu paloşul?

— Este un paloş fermecat. Numai un semn să-i faci, şi va tăia în bucăţi o întreagă armată, oricât de mare ar fi ea. Vezi pădurea de colo? Dacă vrei, facem o încercare.

Bătrânul a scos paloşul, l-a învârtit în aer şi i-a spus:

— Ia fugi, paloşule fermecat, şi taie pădurea cea întunecoasă!

Paloşul a zburat şi s-a apucat de tăiat pădurea, iar trunchiurile copacilor se aranjau singure în stive. După ce a tăiat pădurea, paloşul s-a întors la stăpân.

Cazacul n-a stat mult pe gânduri, i-a dat bătrânului butoiaşul, iar el a luat paloşul fermecat. L-a învârtit prin aer şi l-a ucis pe bătrân. După asta, a legat butoiaşul de oblânc, a urcat pe cal şi s-a grăbit să se întoarcă la ţar. La porţile cetăţii de scaun, cazacul a văzut că se adunase o mare armată duşmană. A învârtit paloşul şi i-a poruncit:

— Paloşule fermecat, ia căsăpeşte tu armata duşmană!

Au început să zboare capete şi, într-un ceas, întreaga câmpie s-a acoperit de leşuri.

Ţarul i-a ieşit cazacului în întâmpinare, l-a îmbrăţişat, l-a sărutat şi a hotărât s-o mărite cu el pe frumoasa ţarevnă.

Nunta a fost bogată. Pe-acolo şi eu am trecut, mied şi vin am băut, pe mustăţi se prelingea, dar în gură n-ajungea.

[]

Răţuşca cea albă

Un ţarevici s-a însurat cu o frumoasă ţarevnă. Nici n-a apucat să se uite la ea cum se cuvine, n-a apucat să vorbească cu ea ca lumea, n-a apucat s-o asculte cât ar fi vrut, că deja trebuia să se despartă de ea, să plece la un drum lung şi să-şi lase soţia pe mâini străine. Dar ce să-i faci? Vorba aia: nu poţi trăi toată viaţa în îmbrăţişări.

Ţarevna a plâns mult, iar ţareviciul a mângâiat-o multă vreme şi a sfătuit-o să nu-şi părăsească iatacul, să

nu stea la vorbă, să se ferească de oamenii răi şi să nu asculte cuvinte urâte. Ţarevna i-a promis că întocmai aşa va face.

Ţareviciul a plecat. Ea s-a încuiat în iatacul ei şi nu ieşea nicăieri. După o vreme a venit la ea o femeie care părea simplă şi prietenoasă.

— Ce-i cu tine? Te plictiseşti? Măcar prin grădină să te plimbi, să-ţi mai astâmperi dorul şi să-ţi limpezeşti capul.

Ţarevna multă vreme s-a împotrivit, dar în cele din urmă şi-a zis: „Nu-i mare nenorocire dacă mă plimb puţin prin grădină”. Şi a ieşit. Prin grădină trecea un izvoraş cu apă cristalină.

— Ce zi călduroasă, ce soare fierbinte! zise femeia. Iar apa este atât de rece… Ce-ar fi să ne scăldăm puţin?

— Nu, nu! Nu vreau! zise ţarevna.

Dar apoi s-a gândit: „Nu-i mare nenorocire dacă mă scald”.

Şi-a scos rochia şi a sărit în apă. Numai ce s-a scufundat ţarevna, că femeia a şi lovit-o pe spate, zicându-i:

— Înoată, răţuşcă albă!

Ţarevna s-a prefăcut într-o răţuşcă albă. Vrăjitoarea, în clipa aceea, s-a îmbrăcat în hainele ţarevnei, s-a aranjat, s-a boit şi a început să-l aştepte pe ţarevici.

La primul lătrat al câinelui şi la sunetul clopoţelului, ea a fugit în întâmpinarea ţareviciului, s-a aruncat în braţele lui şi a început să-l sărute şi să-l drăgălească. El s-a bucurat, a strâns-o în braţe şi nu şi-a dat seama de înşelătorie.

Răţuşca cea albă a făcut ouă şi-a scos bobocei: doi cuminciori, iar al treilea neastâmpărat. Şi toţi erau băieţei. I-a crescut, puii au început să înoate pe râu şi să prindă peştişori, să adune petice de pânză, să-şi facă mantale. Din când în când ieşeau pe mal şi se jucau pe tăpşan.

— O, nu vă mai duceţi acolo, copii! le spunea mama.

Copiii n-au ascultat-o. Se duceau şi ori se jucau în iarbă, ori alergau după câte-o furnică şi tot aşa, mergând

mai departe, mai departe, au ajuns la curtea ţareviciului.

Vrăjitoarea i-a recunoscut şi a scrâşnit din dinţi. I-a chemat, i-a ospătat şi le-a aşternut să se culce, dar a poruncit slugilor să facă focul, să încălzească apă şi să ascută cuţitele.

Doi dintre fraţi s-au culcat şi l-au luat la bătaie pe fratele cel neastâmpărat, aşa cum le poruncise mama, nu cumva mezinul să nu se culce şi să răcească. Neastâmpăratul însă nu a adormit şi a văzut şi a auzit tot.

Noaptea, vrăjitoarea a venit la uşă şi a întrebat:

— Copilaşi, voi dormiţi ori nu?

Neastâmpăratul îi răspunse:

— Dormim noi sau nu dormim, dar de gândit gândim. Că vor să ne taie pe toţi trei. Deja au încins focurile, apa fierbe în cazane şi se ascut cuţitele.

„Nu dorm!”, şi-a zis ea.

Vrăjitoarea a umblat cât a umblat şi iarăşi s-a întors la uşă:

— Copilaşi, voi dormiţi ori nu?

Neastâmpăratul îi răspunse la fel:

— Dormim noi sau nu dormim, dar de gândit gândim. Că vor să ne taie pe toţi trei. Deja au încins focurile, apa fierbe în cazane şi se ascut cuţitele.

— De ce se aude doar o singură voce? se întrebă vrăjitoarea.

A deschis uşa încetişor şi a văzut că doi dintre fraţi dormeau adânc. A trecut cu mâna moartă peste ei şi aceştia şi-au dat duhul.

Dimineaţa, răţuşca albă şi a chemat copiii, dar aceştia – nicăieri! Inima ei de mamă a simţit ceva. S-a scuturat şi a zburat la curtea ţareviciului. Acolo şi-a văzut copilaşii întinşi pe iarbă, albi ca varul şi reci ca gheaţa.

S-a aruncat asupra lor, şi-a desfăcut aripile, cuprinzându-i pe toţi, şi a început să-i bocească:

Mac-mac! Copilaşii mei,
Dragii mamei bobocei!
Câtă grijă v-am purtat
Şi cu lacrimi v-am udat!

Nopţi întregi v-am tot vegheat,
Ce-i mai bun vouă v-am dat!
— Auzi, nevastă, ce minune! Raţă să bocească! zise ţareviciul.
— Porunceşte mai bine să fie gonită din curte!
Slugile o alungau, ea însă trecea gardul în zbor şi se întorcea la copilaşi:
Mac-mac! Copilaşii mei,
Dragii mamei bobocei!
V-a ucis năpârca rea,
V-a pierdut vrăjitoarea!
V-a luat tatăl, soţul meu
Şi ne-a cufundat în tău!
În răţuşte ne-a schimbat,
Ne-a luat locul în palat!
Auzind acestea, ţareviciul a strigat la slugi:
— Prindeţi raţa şi aduceţi-mi-o!
Au început toţi să alerge după raţă, dar ea nu se dădea prinsă cu niciun chip. Atunci a ieşit în curte şi ţareviciul. Cum l-a văzut, răţuşca s-a repezit în braţele lui. El a luat-o de aripi şi a zis:
— Aşază-te, mesteacăn alb, în spatele meu, iar tu, preafrumoasă fată, iveşte-te înaintea mea!
În spatele lui a crescut cât ai bate din palme un mesteacăn alb, iar în faţa lui a apărut o tânără de o frumuseţe neînchipuită, în care el a recunoscut-o pe adevărata sa soţie.
Fără să mai zăbovească, au prins o stăncuţă, i-au legat de picioare două sticluţe şi i-au poruncit să aducă într-una apă vie, iar în cealaltă apă vorbitoare. Stăncuţa a zburat şi s-a întors cu apa. Cei doi i-au stropit pe copii cu apă vie şi aceştia s-au trezit. I-au stropit apoi cu apă vorbitoare şi ei au început să vorbească.
Şi aşa s-a făcut ţareviciul cu o întreagă familie.
Au început să trăiască în bună înţelegere, să se veselească şi avutul să şi-l sporească.
Iar pe vrăjitoare au legat-o de coada unui cal căruia i-au dat bice să fugă pe câmp. În urmă rămânea ba un picior

care se transforma în cociorvă, ba o mână care se prefăcea în greblă, iar unde i-a căzut capul a apărut un tufiş. Păsările s-au adunat şi i-au ciugulit carnea, iar vânturile i-au împrăştiat oasele şi n-a rămas din ea nici urmă şi nimeni nu şi-a mai amintit de ea.

[]

Ivan, fiul de ţăran, şi mujicul cu mustăţi de şapte verste

Intr-o împărăţie îndepărtată trăia un ţar. În curte avea un stâlp de care erau prinse trei inele: unul de aur, altul de argint şi al treilea de aramă. Într-o noapte, ţarul a avut un vis ciudat: se făcea că de inelul de aur era legat un cal cu părul de argint, iar în frunte îi strălucea luna.

Dimineaţa, când s-a trezit, ţarul a poruncit să fie înştiinţaţi toţi supuşii săi că acela care îi va tălmăci visul şi-i va aduce calul va primi o jumătate de împărăţie şi pe fata lui de soţie.

Au venit la curtea ţarului tot felul de cneji şi de boieri. S-au gândit, s-au gândit, dar niciunul nu s-a încumetat să tălmăcească visul, niciunul nu a făgăduit că va face rost de calul fermecat.

În cele din urmă, i s-a adus ţarului la cunoştinţă că trăieşte în împărăţie un ţăran bătrân şi sărac care are un fiu pe nume Ivan, iar acesta i-ar putea tălmăci visul şi i-ar aduce şi calul cu păr de argint şi luna în frunte. Ţarul a poruncit să fie adus la el.

Ivan a fost adus, iar ţarul l-a întrebat:

— Poţi să-mi tălmăceşti visul şi să-mi aduci calul?

Ivan îi răspunse:

— Mai întâi lămureşte-mă ce vis ai avut şi ce fel de cal ţi-ar plăcea să-ţi aduc.

Ţarul îi zise:

— Noaptea trecută am visat cum că la mine în curte, priponit de inelul de aur, stătea un cal cu părul de argint, iar în fruntea lui era luna strălucitoare.

— N-a fost vis, ci aievea, pentru că noaptea trecută a venit călare pe acest cal zmeul cel cu douăsprezece capete

şi a vrut s-o răpească pe ţarevnă.

— Oare n-aş putea să intru în stăpânirea acestui cal?

Ivan i-a răspuns:

— Se poate, numai că nu acum, ci când voi împlini cincisprezece ani!

Pe atunci Ivan avea doar doisprezece ani. El i-a spus ţarului:

— Înălţimea Ta, dă-mi un cal cu care să pot ajunge în locul unde hălăduieşte zmeul.

Ţarul l-a dus la grajd şi i-a arătat toţi caii săi. Numai că el n-a găsit niciunul pe potrivă. Cum punea mâna lui de viteaz pe câte unul, cum cădea calul din picioare. Atunci i-a spus ţarului:

— Lasă-mă să merg în câmpia cea întinsă, să-mi găsesc singur un cal pe potrivă.

Ţarul s-a învoit.

Ivan, fiul de ţăran, a căutat trei ani încheiaţi şi n-a găsit nicăieri un cal care să-i placă. Se întorcea plângând la ţar. Îi ieşi după o vreme în cale un bătrân care îl întrebă:

— De ce plângi, flăcăule?

Ivan i-a răspuns în doi peri, vrând să scape de el cât mai repede. Bătrânul a stăruit:

— Ai grijă, micuţule, să nu-ţi pară rău!

Ivan s-a îndepărtat câţiva paşi, apoi s-a gândit: „De ce l-oi fi supărat eu pe moşneag? Oamenii bătrâni ştiu multe”. S-a întors, l-a ajuns pe bătrân, i-a căzut în genunchi şi i-a spus:

— Iartă-mă, bunicule! De repezit ce sunt, te-am jignit. Uite de ce plâng: de trei ani umblu pe câmp pe la tot felul de herghelii şi nicăieri nu-mi pot găsi cal pe potrivă!

— Du-te la mine în sat. Este acolo, la noi, un ţăran a cărui iapă a fătat un mânz îndărătnic. Tu ia mânzul acela şi creşte-l! Numai el îţi va fi pe măsură!

Ivan a făcut o plecăciune în faţa bătrânului şi s-a dus în satul lui. A venit la ţăran în grajd, a văzut iapa şi mânzul cel îndărătnic şi i-a pus mâna pe spate. Mânzul nici nu s-a clintit. Ivan l-a luat de la ţăran, l-a mângâiat, l-a hrănit un timp, s-a întors la palat şi i-a povestit ţarului cum şi-a făcut

el rost de cal. După aceea a început să se gătească să meargă în ospeţie la zmeu.

Ţarul l-a întrebat:

— Ivane, fiu de ţăran! De câtă armată ai avea nevoie?

— Nu-mi trebuie armata ta! Mă descurc şi singur. Poate doar pentru calabalâcul pe care-l iau cu mine mi-ar trebui vreo şase oameni.

Ţarul i-a dat şase oameni. Când au fost gata, s-au pornit la drum.

Au mers mult? Au mers puţin? Nimeni nu poate şti. Se ştie numai că au ajuns la râul de foc; peste râu era un pod, iar de jur-împrejur erau numai păduri. Şi-au întins corturile în pădure şi au început să mănânce, să bea şi să se veselească. Ivan, fiul de ţăran, le spuse tovarăşilor de drum:

— Să stăm noaptea de pază pe rând: câte unul în fiecare noapte. Să pândim dacă nu va trece careva peste râul ăsta!

Dar, oricare din tovarăşii lui s-ar fi pus la pândă, se îmbăta de cu seară şi noaptea nu băga nimic de seamă.

În cele din urmă i-a venit rândul să stea la pândă lui Ivan, fiul de ţăran. Chiar la miezul nopţii, îl văzu pe zmeul cu trei capete trecând peste pod şi zicând:

— Nu se află nimeni care să-mi stea împotrivă. Poate doar Ivan, fiul de ţăran, dar şi pe acela l-a luat corbul şi l-a dus la dracu-n praznic!

— Te înşeli, zmeule, sunt aici! zise Ivan şi ieşi de sub pod.

— Dacă eşti aici, atunci vino să ne măsurăm!

S-a năpustit zmeul călare asupra lui Ivan, care era pe jos. Ivan şi-a învârtit paloşul prin văzduh şi i-a retezat toate cele trei capete, iar calul i l-a luat şi l-a legat lângă cort.

În a doua noapte, Ivan, fiul de ţăran, l-a ucis pe zmeul cu şase capete, iar în cea de-a treia l-a răpus pe zmeul cu nouă capete şi le-a aruncat leşurile în râul de foc.

Când s-a dus la pândă în cea de-a patra noapte, a venit la el zmeul cu douăsprezece capete şi a început să strige furios:

— Cine-i Ivan, fiul de ţăran? Ieşi din ascunzătoare! De ce mi-ai omorât fiii?

Ivan, fiul de ţăran, a ieşit şi a zis:

— Lasă-mă să mă duc mai întâi la cort şi după aceea o să ne luptăm!

— Bine, du-te!

Ivan a fugit la tovarăşii săi.

— Fraţilor! le zise el. Aveţi aici un lighean. Nu vă luaţi ochii de la el. Când se va umple cu sânge, să veniţi la mine!

Ivan s-a întors la zmeu şi a început să se lupte cu el. La prima încleştare, Ivan i-a retezat patru capete şi a intrat în pământ până la genunchi. La cea de-a doua încleştare, Ivan i-a mai retezat zmeului trei capete şi a intrat în pământ până la brâu. S-au mai încleştat o dată şi Ivan i-a mai retezat trei capete, intrând în pământ până la piept, apoi i-a mai tăiat un cap şi s-a înfundat până la gât. Abia atunci şi-au adus aminte de el tovarăşii săi de drum, s-au uitat la lighean şi au văzut că sângele ce se adunase în el dădea deja pe-afară.

Au venit pe câmpul de luptă şi i-au retezat zmeului şi ultimul cap, iar pe Ivan l-au scos din pământ. Ivan, fiul de ţăran, a luat calul zmeului şi l-a dus lângă cortul lui.

A trecut noaptea şi s-a făcut dimineaţă. Au început bunii viteji să mănânce, să bea şi să se veselească. Ivan, fiul de ţăran, s-a ridicat de la masă şi le-a spus tovarăşilor săi:

— Aşteptaţi-mă aici, fraţilor!

S-a prefăcut în motan, a trecut pe pod râul de foc, a venit la casa unde stătuseră zmeii şi s-a împrietenit cu pisicile de pe acolo. În toată casa nu mai rămăseseră decât zmeoaica şi cele trei nurori ale ei, care ţineau sfat între ele:

— Oare cum l-am putea pierde pe nemernicul de Ivan?

Nora cea mică zise:

— Oriunde s-ar duce Ivan, fiul de ţăran, am să aştern foametea în drumul lui, iar eu mă voi preface într-un pom

cu mere. Când va mânca unul din merele acelea, se va rupe în bucăţi.

Cea mijlocie zise:

— Iar eu am să-i aştern în cale setea şi am să mă prefac într-o fântână. Numai să îndrăznească să bea!

— Eu am să-i aduc somnul şi am să mă fac pat. Dacă Ivan, fiul de ţăran, o să se culce, o să moară pe dată!

— Iar eu, zise zmeoaica bătrână, am să casc gura de la cer la pământ şi am să-i înghit pe toţi!

După ce a ascultat toate acestea, Ivan, fiul de ţăran, a ieşit din cameră, s-a făcut om, ca înainte, a venit la tovarăşii săi şi le-a spus:

— Gata, băieţi! Pregătiţi-vă de drum.

Şi-au strâns corturile, au încălecat pe cai şi au plecat. Pe drum i-a apucat o foame nebună. Deodată au văzut un măr. Tovarăşii de drum au vrut să rupă mere şi să le mănânce, dar Ivan nu le-a dat voie.

— Ăsta nu-i măr!

Şi-a început să lovească pomul cu paloşul. Din trunchiul acestuia a început să curgă sânge.

Au mai mers puţin şi i-a cuprins setea pe toţi. Ivan a văzut o fântână, dar nu le-a dat voie însoţitorilor săi să bea. Când a început să dea cu paloşul în fântână, a ţâşnit sânge din ea. După puţin timp, i-a apucat pe toţi somnul. În drum au întâlnit un pat. Ivan l-a tăiat şi pe acesta, aşa cum făcuse cu mărul şi cu fântâna. S-au apropiat de o gură deschisă de la cer la pământ. Ce era de făcut? S-au gândit întâi să-şi ia avânt şi să sară peste ea, dar nimeni în afară de Ivan n-a reuşit. L-a scos din necaz minunatul cal cu părul de argint şi cu luna strălucind în frunte.

A ajuns la un râu lângă care se afla o izbă. Aici i-a ieşit în cale un mujic de-o palmă, dar cu mustăţile de şapte verste, şi i-a zis:

— Dă-mi mie calul. Dacă nu mi-l dai cu binişorul, ţi-l iau cu forţa.

— Pleacă din calea mea, spurcăciune blestemată, până nu te strivesc cu calul.

Mujicul de-o palmă şi cu mustăţile de şapte verste l-a

trântit la pământ, s-a urcat pe cal şi a fugit. Ivan a intrat în izbă. Îi părea foarte rău după cal. Înăuntru stătea întins pe cuptor unul fără mâini şi fără picioare, care i-a spus:

— Bunule viteaz, nu ştiu cum te numeşti. Ce ţi-a trebuit să-l înfrunţi? Eu am fost un viteaz mai ceva ca tine, iar el m-a lăsat fără mâini şi fără picioare.

— Pentru care motiv?

— Pentru că i-am luat pâinea de pe masă şi i-am mâncat-o.

Ivan a început să-l întrebe cum să facă el să-şi recapete calul. Cel fără mâini şi fără picioare îi zise:

— Du-te la cutare râu, închiriază un pod plutitor şi trece-i de pe un mal pe altul pe toţi cei care vin fără să le iei niciun ban. Poate doar aşa să-ţi recapeţi calul.

Ivan, fiul de ţăran, i-a făcut o plecăciune şi a plecat la râul acela, a închiriat un pod plutitor şi trei ani de zile a trecut oamenii de pe un mal pe altul fără să le ia niciun ban. Odată s-a întâmplat să treacă trei bătrâni. Aceştia au vrut să-i dea bani, dar el nu i-a luat.

— Spune-ne, bunule viteaz, de ce nu iei bani?

El le răspunse:

— Pentru că am făcut o promisiune.

— Ce fel de promisiune?

— Un om hain mi-a furat calul, iar oamenii buni m-au învăţat să nu iau bani pentru pod trei ani la rând, pentru că doar aşa mi-aş putea căpăta calul înapoi.

— Ascultă, Ivan, fiu de ţăran, noi te-am putea ajuta să-ţi găseşti calul.

— Ajutaţi-mă, dragii mei!

Bătrânii nu erau oameni de rând. Unul era Gerilă, altul Flămânzilă, iar al treilea era vrăjitor. Când au coborât pe mal, vrăjitorul a desenat pe nisip o barcă şi a zis:

— Vedeţi această barcă, fraţilor?

— O vedem.

— Urcaţi-vă în ea!

S-au urcat toţi patru în barcă, iar vrăjitorul zise:

— Ei, bărcuţă uşurică, ajută-mă aşa cum m-ai ajutat şi altă dată!

Deodată barca s-a înălţat în văzduh şi i-a purtat iute precum o săgeată slobozită din arc, până au ajuns la un munte înalt şi stâncos. La poalele muntelui era o casă în care stătea chiar mujicul de-o palmă cu mustăţi de şapte verste.

Bătrânii l-au trimis pe Ivan să-şi ceară calul înapoi. Acesta s-a dus şi-a început să se roage de mujic să i-l dea. Mujicul i-a spus:

— Fur-o pe fata ţarului, adu-o la mine şi-ţi dau calul.

Ivan le-a povestit totul bătrânilor. Ei l-au lăsat pe tânăr acolo şi au plecat în aceeaşi clipă la ţar. Când a aflat ţarul pentru ce au venit, le-a poruncit slugilor să încălzească baia până la roşu. După aceea i-a poftit pe oaspeţi în baie. Ei i-au mulţumit gazdei şi au intrat, dar vrăjitorul l-a lăsat înainte pe Gerilă, care a intrat şi a răcorit-o. Cei trei s-au spălat şi s-au dus la ţar. Acesta a poruncit să li se pregătească un mare ospăţ. Au fost aduse o mulţime de bucate pe masă. Flămânzilă s-a aşezat şi a mâncat totul cât ai bate din palme. Noaptea s-au îmbrăcat în linişte, au furat-o pe ţarevnă, au adus-o la mujicul de-o palmă cu mustăţile de şapte verste, i-au dat-o şi au luat calul.

Ivan, fiul de ţăran, a încălecat pe cal şi a plecat şi el către ţar. A mers cât a mers şi a făcut un popas în câmpul deschis, şi-a întins cortul şi s-a întins să se odihnească. Când s-a trezit, a văzut-o pe ţarevnă întinsă lângă el. S-a bucurat şi a început s-o descoasă:

— Cum de-ai ajuns aici?

— M-am transformat într-un ac cu gămălie şi m-am înfipt în gulerul tău.

După ce zise acestea, s-a prefăcut la loc în ac cu gămălie. Ivan a înfipt acul în guler şi a plecat mai departe. A ajuns la palat. Când a văzut ţarul calul năzdrăvan, l-a întâmpinat pe voinic cu mare cinste şi i-a povestit cum i-a fost furată fata.

— Nu te necăji, Luminăţia Ta! Am adus-o eu înapoi.

S-a dus într-o altă încăpere şi ţarevna s-a prefăcut iarăşi în frumoasa fată de dinainte. Ivan a luat-o de mână

şi a condus-o la tatăl ei.

Ţarul s-a bucurat şi mai mult. Şi-a luat calul, iar pe fiică a dat-o de soţie lui Ivan, fiul de ţăran.

Ivan trăieşte şi în zilele noastre, cu tot cu frumoasa lui soţie.

[]

Pana lui Finist, şoimul luminos

Era odată un moşneag care avea trei fete: fata cea mare şi cea mijlocie nu aveau altă treabă decât să se gătească toată ziua şi să se sulemenească, iar cea mică ţinea pe umerii ei întreaga gospodărie.

Într-o zi, tatăl lor se pregătea să plece la oraş şi le-a întrebat ce să le aducă de acolo. Cea mare i-a cerut:

— Cumpără-mi material pentru o rochie!

— Şi mie! îi ţinu isonul cea mijlocie.

— Ţie ce să-ţi aduc, fata mea dragă? o întrebă moşul pe cea mică.

— Cumpără-mi, tătucă, o pană a lui Finist, şoimul luminos!

Tatăl şi-a luat rămas-bun de la fete şi a plecat la oraş. Pentru fetele cele mari a cumpărat materiale de rochii, dar o pană a lui Finist, şoimul luminos, n-a găsit pe nicăieri. S-a întors acasă şi le-a bucurat pe cele două fiice mai mari cu darurile aduse.

— Iar ţie, i-a zis mezinei, nu ţi-am adus ce mi-ai cerut. N-am găsit pana lui Finist, şoimul luminos.

— Aşa a fost să fie! i-a răspuns fata. Poate că o să ai norocul să o găseşti altă dată!

Surorile cele mari s-au apucat să-şi croiască şi să-şi coasă rochiile, iar pe cea mică o luau în zeflemea. Ea însă nu s-a sinchisit de ele şi şi-a văzut liniştită de treburi.

Într-o zi, tatăl se pregătea iarăşi să plece la oraş.

— Ce să vă cumpăr, fetelor? le întrebă el.

Fiica cea mare şi cea mijlocie i-au cerut câte o basma, iar cea mică i-a spus:

— Cumpără-mi, tătucă, o pană de-a lui Finist, şoimul luminos!

Tatăl a plecat la oraş, a cumpărat două basmale pentru fetele mari, dar o pană a lui Finist n-a văzut de vânzare pe nicăieri.

S-a întors acasă şi i-a zis mezinei:

— Vai, fata mea, n-am găsit nici de data asta o pană a lui Finist, şoimul luminos!

— Nu-i nimic, tătucă, poate că altă dată o să ai mai mult noroc!

Iată că, după un timp, bătrânul avu din nou treabă în oraş. Înainte de plecare, şi-a întrebat fetele:

— Spuneţi-mi, fetele mele, ce să vă cumpăr?

— Cumpără-ne cercei! i-au spus fetele cele mari, iar mezina o ţinu pe-a ei:

— Cumpără-mi o pană a lui Finist, şoimul luminos!

Tatăl s-a dus la oraş, a cumpărat cercei pentru fiicele cele mari şi a fugit în căutarea penei pentru mezină. Nimeni însă nu auzise de aşa ceva. Bătrânul s-a întristat şi a plecat spre casă. Nici n-a apucat să iasă din oraş, că îi ieşi în cale un bătrânel cu o cutie în mână.

— Ce ai acolo, moşule?

— Pana lui Finist, şoimul luminos!

— Cât îmi ceri pe ea?

— Dă-mi o mie!

Tatăl i-a plătit bătrânului şi a dat bice calului ca să ajungă mai repede acasă. Fetele l-au întâmpinat la poartă.

— Ei, fata mea dragă, îi zise el mezinei, în sfârşit ţi-am găsit şi ţie darul cerut. Ia-l!

Fata cea mică a sărit în sus de bucurie. A luat cutiuţa, a început s-o sărute şi s-o strângă la piept.

După cină s-au risipit toţi prin odăile lor. Când a ajuns în odaia ei, mezina a deschis cutiuţa. Pana lui Finist, şoimul luminos, a zburat de acolo, a căzut pe podea şi s-a prefăcut într-un ţarevici neînchipuit de frumos.

Fata şi ţareviciul au început să-şi spună vorbe dulci. Surorile cele mai mari au tras cu urechea şi au întrebat-o:

— Cu cine vorbeşti, surioară?

— Cu mine însămi!

— Ia descuie uşa!

Ţareviciul s-a aruncat la podea şi s-a făcut pană. Fata a luat-o, a pus-o în cutie şi le-a deschis uşa surorilor. Acestea s-au uitat peste tot, dar n-au găsit pe nimeni. De îndată ce au ieşit, frumoasa fată a deschis fereastra, a scos pana din cutie şi a zis:

— Zboară, mica mea pană, du-te în câmpul deschis şi plimbă-te un pic!

Pana s-a prefăcut într-un şoim luminos şi a zburat în câmpul deschis.

A doua seară, Finist, şoimul luminos, a venit în zbor la frumoasa fecioară şi au început să-şi vorbească, plini de veselie. Surorile au auzit şi au dat fuga la tatăl lor.

— Tătucă, este cineva care tot vine noaptea la sora noastră. Şi acum este acolo.

Tatăl s-a sculat şi s-a dus la fiica cea mică. A intrat în camera ei, dar ţareviciul se transformase de mult în pană şi stătea liniştit în cutie.

— Netrebnicelor! a sărit bătrânul cu gura la fiicele lui. Ce o tot bârfiţi fără temei? Mai bine v-aţi vedea de voi!

Pentru a doua zi, surorile cele mari au pus la cale un şiretlic. Seara, când afară s-a întunecat de tot, au pus o scară la fereastra mezinei şi au înfipt în tocul ferestrei o mulţime de cuţite şi de ace. Noaptea a venit Finist, şoimul luminos, şi a încercat să intre în camera fetei, dar n-a putut: şi-a tăiat aripile.

— Rămâi cu bine, frumoasă fată! Dacă te vei gândi să mă cauţi, mă voi afla peste nouă ţări şi nouă mări. Mai lesne toceşti trei perechi de pantofi de fier, sfărâmi trei toiege de tuci şi mănânci trei prescuri de piatră decât să mă afli pe mine.

Dar tânăra fecioară dormea şi, chiar dacă în vis auzea aceste cuvinte tăioase, nu putea nicidecum să se trezească. Dimineaţa, când s-a sculat, a văzut cuţitele şi acele înfipte în tocul ferestrei, iar de pe ele picura sânge. Şi-a împreunat mâinile:

— Ah, Doamne, se pare că surorile mele i-au făcut de petrecanie dragului meu prieten!

Fără să mai stea pe gânduri, s-a îmbrăcat şi a plecat

de-acasă. A dat fuga la fierărie şi a poruncit să i se facă trei perechi de pantofi de fier şi trei toiege de tuci. A făcut rost de trei prescuri de piatră şi s-a aşternut la drum să-l caute pe Finist, şoimul luminos.

A mers până când a tocit o pereche de pantofi, a rupt un toiag de tuci şi a mâncat o prescură de piatră. Atunci s-a apropiat de-o izbă şi-a bătut la uşă:

— Cinstite gazde, daţi-mi adăpost peste noaptea cea întunecoasă!

— Intră, frumoasă fecioară! i-a răspuns un glas de bătrână. Încotro te îndrepţi, porumbiţă?

— Ah, bunică, îl caut pe Finist, şoimul luminos.

— Ei, frumoasă fecioară, mult mai ai de umblat.

Dimineaţa, bătrâna îi spuse:

— Du-te acum la sora mea mijlocie; ea te va învăţa de bine. Iar aici sunt darurile mele: o furcă de argint şi un fus de aur. Când ai să începi să torci caierul, o să iasă fir de aur.

După aceea a rostogolit un ghem în drum şi i-a spus fetei să meargă după el:

— Încotro se va rostogoli ghemul, într-acolo să ţii şi tu calea!

Fata i-a mulţumit bătrânei şi a plecat după ghem. A mers ea mult şi bine, iar când i s-a tocit a doua pereche de pantofi, i s-a rupt al doilea toiag şi a mâncat încă o prescură de piatră, ghemul s-a oprit în faţa unei izbe. A bătut la uşă şi-a început să se roage:

— Bune gazde, adăpostiţi o tânără fată de noaptea cea întunecată!

— Intră! o pofti bătrâna. Încotro te-ai pornit, frumoasă fată?

— Bunică, îl caut pe Finist, şoimul luminos.

— Mult mai ai de mers.

Dimineaţa, bătrâna i-a dat fetei o farfurioară de argint şi un ou de aur şi-a trimis-o la sora ei mai mare.

— Ea ştie unde-l poţi găsi pe Finist, şoimul luminos.

A mers, a mers şi i s-a tocit şi cea de-a treia pereche de pantofi, i s-a rupt al treilea toiag şi-a mâncat şi a treia

prescură de piatră. Atunci ghemul pe care i-l aruncase bătrâna pe drum a ajuns la o izbă. A bătut ea la uşă şi a spus:

— Bune gazde, adăpostiţi de noaptea cea întunecoasă o tânără fată!

I-a deschis o bătrână şi a poftit-o înăuntru.

— De unde vii şi încotro te-ndrepţi?

— Bunică, îl caut pe Finist, şoimul luminos.

— Ah, e greu, greu de tot să-l găseşti! Stă acum în cutare oraş şi e însurat cu fata femeii care face prescuri.

Dimineaţa, bătrâna îi zise frumoasei fecioare:

— Ţine darul meu! Ai aici un degetar de aur şi un ac. Tu doar să ţii degetarul, că acul va broda singur. Iar acum du-te cu Dumnezeu şi intră în slujba prescurăresei.

Zis şi făcut. A venit frumoasa fată acasă la prescurăreasă şi s-a tocmit slujnică. Era foarte iute la treabă: făcea focul în sobă, căra apă, pregătea masa. Prescurăreasa se uita la ea şi se bucura.

— Slavă Domnului! îi zise ea fiică-sii. Ne-am găsit o slujnică şi harnică, şi bună. Face totul singură, fără să-i spui ceva.

Iar frumoasa fată, terminându-şi treburile gospodăreşti, şi-a luat furca de argint şi fusul de aur şi a început să toarcă. Din caier ieşea fir de aur. A văzut fiica prescurăresei minunea asta.

— Frumoasă fată, nu-mi vinzi mie jucăria asta?

— Pot s-o şi vând…

— Cât ceri pe ea?

— Dă-mi voie să-l apăr noaptea de muşte pe soţul tău.

Fata prescurăresei se învoi. „Foarte bine!”, se gândi ea. „Cu acest fus, eu şi mama ne vom acoperi de aur.”

Finist, şoimul luminos, nu era acasă. Toată ziua a zburat prin slava cerului şi abia spre seară s-a întors. S-au aşezat la masă. Frumoasa fată a adus mâncarea şi nu-şi mai lua ochii de la el. Finist nici măcar n-a recunoscut-o. Fata prescurăresei i-a pus în băutură o licoare de dormit. L-a condus la culcare şi apoi i-a spus slujnicei:

— Du-te în camera lui şi apără-l de muşte!

Frumoasa fată gonea muştele şi plângea amar.

— Trezeşte-te, Finist, şoimule luminos! Eu sunt fata cea frumoasă şi am venit la tine. Am rupt trei toiege de tuci, am tocit trei perechi de pantofi de fier şi am mâncat trei prescuri de piatră tot căutându-te pe tine, dragule!

Dar Finist dormea neîntors şi nu auzea nimic. Aşa a trecut întreaga noapte.

A doua zi, slujnica a luat farfurioara de argint şi-a început să învârtă prin ea oul de aur, făcând să apară o mulţime de alte ouă de aur. Fata prescurăresei a văzut minunea şi i-a zis:

— Vinde-mi mie jucăria asta!

— Dacă o vrei, cumpăr-o!

— Care-i preţul?

— Lasă-mă să-l mai apăr încă o noapte pe soţul tău de muşte.

— Bine, mă-nvoiesc.

Finist, şoimul luminos, s-a zbenguit iarăşi ziua întreagă prin înaltul cerului şi a sosit acasă abia spre seară. S-au aşezat la masă. Frumoasa fată aducea mâncarea şi nu-şi lua ochii de la el. El însă nici n-o băga în seamă, ca şi cum n-ar fi văzut-o niciodată în viaţa lui. Fata prescurăresei i-a dat iarăşi să bea licoarea dătătoare de somn, l-a culcat şi a trimis-o pe slujnică să-l apere de muşte. Şi de data aceasta, cât n-a plâns ea! Cât n-a încercat să-l trezească! Dar el a dormit neîntors până dimineaţa fără să audă nimic.

A treia zi, stătea frumoasa fată şi ţinea degetarul de aur în mână, iar acul broda singur, şi încă ce frumos! Fata prescurăresei nu-şi putea lua ochii de la această minune.

— Vinde-mi mie jucăria asta a ta, frumoasă fată!

— Dacă o vrei, cumpăr-o!

— Şi care-i preţul?

— Dă-mi voie să-l mai apăr de muşte pe soţul tău şi a treia noapte.

— Bine, mă-nvoiesc.

Seara a venit Finist, şoimul luminos. Nevasta i-a dat să bea licoarea, l-a culcat şi a trimis-o pe slujnică să-l

apere de muşte.

Frumoasa fată gonea muştele, plângea amar şi-i spunea:

— Trezeşte-te, Finist, luminosule şoim! Eu sunt fata cea frumoasă şi am venit la tine. Am rupt trei toiege de tuci şi trei perechi de pantofi de fier şi-am mâncat trei prescuri de piatră tot căutându-te pe tine, dragule!

Dar Finist, şoimul luminos, dormea dus, fără să simtă nimic. A plâns ea vreme-ndelungată tot încercând să-l trezească. Deodată lui Finist i-a căzut pe obraz o lacrimă a frumoasei fete şi-n acea clipă s-a trezit:

— Ah, zise el, m-a fript ceva!

— Finist, şoimule luminos, îi răspunse fata. Am venit la tine fărâmând trei toiege de tuci, rupând trei perechi de pantofi de fier şi mâncând trei prescuri de piatră. Iată, este deja a treia noapte când plâng deasupra ta, iar tu dormi, nu te trezeşti şi nu răspunzi la chemările mele.

Abia acum a recunoscut-o Finist, şoimul luminos, şi s-a bucurat nespus. S-au înţeles şi au fugit de la prescurăreasă. Dimineaţa, fata prescurăresei a văzut că i-a dispărut bărbatul. Nu erau de găsit nicăieri nici el, nici slujnica. A început să i se plângă mamei sale. Aceasta a poruncit să fie înhămaţi caii şi a plecat în urmărirea lor. A mers, a mers, a trecut şi pe la cele trei bătrâne, dar pe Finist, şoimul luminos, nu l-a mai ajuns. S-au trezit Finist, şoimul luminos, şi aleasa inimii sale în faţa casei părinteşti a fetei. El s-a aruncat la pământ şi s-a prefăcut în pană. Frumoasa fată a luat pana, a ascuns-o în sân şi a venit la tatăl său.

— Ah, fata mea, eu credeam că de mult nu mai eşti pe lumea asta! Pe unde mi-ai umblat?

— Am fost să mă-nchin la Dumnezeu.

Toate acestea s-au petrecut în preajma Paştelui. Tatăl şi cele două fete mai mari se pregăteau să meargă la biserică.

— Fata mea iubită, îi spuse tatăl mezinei, găteşte-te şi hai să mergem la biserică: astăzi este o zi de mare bucurie!

— Tătucă, dar eu n-am ce pune pe mine.

— Îmbracă-te în straie de-ale noastre! îi spuseră surorile mai mari.

— Vai, surioarelor, nu-mi vin rochiile voastre. Mai bine rămân acasă.

Tatăl şi cele două fiice mai mari au plecat la biserică. Frumoasa fată a scos la iveală pana. Aceasta a căzut pe podea şi s-a prefăcut într-un ţarevici neînchipuit de frumos. Ţareviciul s-a dus la fereastră şi a fluierat. În acea clipă au apărut rochii, podoabe de tot felul şi o caretă de aur. Cei doi s-au gătit, s-au urcat în caretă şi au plecat. Au ajuns la biserică şi s-au aşezat înaintea tuturor. Poporul era nedumerit. Cine erau ţareviciul acela şi ţarevna lui?

Au ieşit ei din biserică un pic înainte de terminarea slujbei şi au plecat acasă. Careta a dispărut, rochiile şi podoabele au intrat parcă în pământ, iar ţareviciul s-a preschimbat în pană. S-a întors şi tatăl cu cele două fiice.

— Ah, surioară, n-ai vrut să vii cu noi, iar la biserică au venit un ţarevici frumos şi-o ţarevnă minunată.

— Nu-i nimic, surioarelor, mi-aţi povestit voi şi e ca şi cum aş fi fost eu însămi de faţă.

A doua zi, la fel. Iar a treia zi, doar ce-au apucat să urce ţareviciul şi frumoasa fată în caretă, că tatăl a ieşit din biserică şi-a văzut cu ochii lui cum careta s-a oprit în faţa casei lui.

Când s-a întors acasă, tatăl a început s-o descoasă pe fiica cea mică. Aceasta i-a zis:

— N-am încotro, trebuie să recunosc.

A scos pana, aceasta a căzut pe podea şi s-a prefăcut în ţarevici.

Cei doi s-au luat şi a fost o nuntă mare şi bogată. Acolo am fost şi eu poftit şi cu vin am fost cinstit. Pe mustăţi se prelingea, da-n gură nu nimerea.

[]

Visul

A fost odată un negustor care avea doi fii, Dimitri şi Ivan. Într-o seară, când îi binecuvânta înainte de culcare,

tatăl le-a spus:

— Feţii mei, mâine dimineaţă să-mi povestiţi ce aţi visat peste noapte. Pe cel care-mi va tăinui visul său îl voi pedepsi aspru.

Dimineaţa a venit fiul cel mare şi i-a spus tatălui:

— Am visat, tată, că fratele meu Ivan zbura sus, sus de tot, purtat de doisprezece vulturi, şi am mai visat că ţi s-a pierdut oaia care ţi-e cea mai dragă.

— Dar tu, Vanea, ce-ai visat?

— Nu-ţi spun! a răspuns Ivan.

Oricât a stăruit tatăl, Ivan o ţinea una şi bună: „Nu-ţi spun! Nu-ţi spun!”. Negustorul s-a mâniat, şi-a chemat ajutoarele şi a poruncit să-l dezbrace în pielea goală şi să-l lege de un stâlp la drumul mare. Ajutoarele negustorului l-au înşfăcat pe Ivan, după cum li se poruncise, l-au dezbrăcat şi l-au legat strâns de tot de un stâlp la drumul mare. Greu i-a venit bunului viteaz: soarele îl bătea, ţânţarii îl ciupeau, setea şi foamea îl chinuiau.

S-a întâmplat să treacă pe acel drum un ţarevici tânăr. L-a văzut pe fiul de negustor, i s-a făcut milă de el, a poruncit să fie dezlegat, l-a îmbrăcat în nişte haine de-ale lui, l-a adus la el la palat şi a început să-l descoasă:

— Cine te-a legat de stâlp?

— Tatăl meu s-a înfuriat pe mine.

— Şi cu ce te-ai făcut vinovat faţă de el?

— N-am vrut să-i povestesc ce mi s-a arătat în vis.

— Ce prost a putut să fie tatăl tău! Să dai o pedeapsă atât de grea pentru un asemenea fleac… Dar spune-mi, ce-ai visat?

— Nu-ţi spun, ţareviciule!

— Cum adică nu-mi spui? Te-am salvat de la moarte, iar tu eşti necioplit cu mine? Spune repede, că altfel va fi de rău!

— Nu i-am spus tatălui meu, n-am să-ţi spun nici ţie!

Ţareviciul a poruncit să-l bage în temniţă. Au venit soldaţii, au pus mâna pe el şi l-au închis.

A trecut un an şi ţareviciului i-a dat prin gând să se însoare. S-a pregătit de drum şi a plecat într-o ţară

îndepărtată s-o peţească pe Preafrumoasa Elena. Ţareviciul avea o soră. Imediat după plecarea lui s-a întâmplat ca ea să treacă pe lângă temniţă.

Ivan, fiul de negustor, a văzut-o pe geam şi a strigat cu glas tare:

— Fie-ţi milă, ţarevnă, şi eliberează-mă! Eu ştiu că ţareviciul a plecat în peţit la Preafrumoasa Elena, numai că fără mine nu va reuşi să se însoare cu ea, ci doar să-şi piardă capul. Ai auzit doar cât de şireată e Preafrumoasa Elena şi câţi peţitori a trimis pe lumea cealaltă.

— Şi te prinzi tu să-l ajuţi pe ţarevici?

— L-aş ajuta, însă aripile şoimului sunt legate.

Ţarevna a poruncit pe dată să fie eliberat din temniţă. Ivan, fiul de negustor, şi-a ales tovarăşi de drum, doisprezece la număr, şi pe toţi îi chema Ivan. Semănau cu el ca nişte picături de apă: şi la chip, şi la stat, şi la păr. S-au îmbrăcat toţi cu acelaşi fel de haine, făcute pe aceeaşi măsură, au încălecat nişte cai breji şi au pornit la drum.

Au mers ei o zi, două, trei… În cea de-a patra s-au apropiat de o pădure şi au auzit un strigăt înfiorător.

— Staţi, fraţilor! le spuse Ivan tovarăşilor săi. Aşteptaţi-mă aici! Mă duc să văd cine a strigat.

A coborât de pe cal şi a fugit în pădure. Într-o poieniţă erau trei bătrâni care se certau între ei.

— Bună vreme, oameni buni! De la ce vă certaţi?

— Păi uite de ce! Am primit de la tatăl nostru ca moştenire trei lucruri fermecate: căciula care te face nevăzut, covorul zburător şi cizmele care fug singure. Şi uite, de şaptezeci de ani ne certăm, dar de împărţit nici acum nu le-am împărţit.

— Vreţi să vi le-mpart eu?

— Fă-ne acest bine, tinere!

Ivan, fiul de negustor, a pus trei săgeţi în arc şi le-a slobozit în direcţii diferite. I-a spus primului bătrân s-o ia spre dreapta, celui de-al doilea s-o ia spre stânga, iar celui de-al treilea să meargă drept înainte.

— Cine-mi aduce primul săgeata, a aceluia să fie căciula. Cel care apare al doilea va primi covorul zburător,

iar ultimul rămâne cu cizmele.

Bătrânii au luat-o la fugă după săgeţi, iar Ivan, fiul de negustor, a luat lucrurile fermecate şi s-a întors la tovarăşii săi.

— Fraţilor, sloboziţi-vă caii şi aşezaţi-vă lângă mine pe covorul zburător.

Toţi s-au aşezat pe covor şi au zburat în ţara Preafrumoasei Elena. Au ajuns în capitala ţării ei, au coborât la marginea oraşului şi au plecat în căutarea ţareviciului. Au ajuns la curtea acestuia.

— Ce vă trebuie? i-a întrebat el.

— Ia-ne pe noi, vitejii, în slujba ta! Îţi vom fi credincioşi şi te vom iubi din toată inima.

Ţareviciul i-a primit şi i-a trimis pe fiecare la locul şi la treaba lui: care bucătar, care grăjdar, care pe unde-a apucat.

În acea zi, ţareviciul s-a îmbrăcat de sărbătoare şi a plecat să se arate dinaintea Preafrumoasei Elena. Ea l-a întâmpinat cu bunăvoinţă, l-a ospătat cu bucate alese, i-a dat să bea băuturi scumpe şi a început să-l descoasă:

— Spune, ţareviciule, care pricină te-a adus la noi?

— Eu, Preafrumoasă Elena, am venit să te peţesc. N-ai vrea să te măriţi cu mine?

— Aş vrea, numai că ar trebui mai întâi să treci prin trei încercări. Dacă reuşeşti, am să-ţi fiu soţie, iar dacă nu, pregăteşte-te să-ţi pui capul pe butuc!

— Ce trebuie să fac?

— Voi avea mâine ceva pentru tine, dar nu-ţi spun ce anume. Tu să aduci un lucru de-al tău care să fie pereche cu ce voi avea eu.

S-a întors ţareviciul unde stătea el, necăjit peste fire. L-a întrebat Ivan, fiul de negustor:

— De ce eşti aşa de abătut? Sau te-a supărat Preafrumoasa Elena cu ceva? Împarte-ţi necazul cu mine, o să-ţi fie mai uşor.

— Uite-aşa şi pe dincolo, îi spuse ţareviciul, m-a pus Preafrumoasa Elena la o aşa de grea încercare, că niciun înţelept pe lumea asta nu i-ar putea da de capăt.

— Ăsta încă nu este un mare necaz. Fă-ţi rugăciunea şi du-te la culcare! Noaptea e un sfetnic bun. Mâine o scoatem noi la capăt.

Ţareviciul s-a culcat, iar Ivan, fiul de negustor, şi-a pus căciula fermecată, a încălţat cizmele vrăjite şi a dat fuga la palatul Preafrumoasei Elena. A intrat chiar în iatacul ei şi a început să tragă cu urechea. Preafrumoasa Elena dădea porunci celei mai credincioase slujnice:

— Ia acest material scump şi du-l pantofarului să facă un pantofior pe piciorul meu, dar cât mai repede!

Slujnica a dat fuga la pantofar, iar Ivan s-a dus pe urmele ei.

Meşterul s-a apucat de îndată de lucru, a făcut pantofiorul şi l-a pus pe fereastră. Ivan, fiul de negustor, a luat pantofiorul cu băgare de seamă şi l-a ascuns în buzunar.

A început să se frământe bietul meşter. Chiar de sub nasul lui să fie furat lucrul făcut de el! L-a căutat prin toate colţurile, dar degeaba. „Ce lucrare a dracului!”, se gândea el. „Numai Necuratul putea face cu mine aşa o glumă”. Neavând încotro, a luat din nou acul în mână, a făcut alt pantofior şi l-a dus Preafrumoasei Elena.

— Cât de neîndemânatic poţi fi! i-a spus Preafrumoasa Elena. Ce ţi-a trebuit atâta timp ca să faci un singur pantofior?

S-a aşezat la masă şi a început să brodeze pantofiorul cu fir de aur şi să-l împodobească cu perle şi pietre scumpe.

Dar Ivan era acolo şi făcea şi el la fel. Ce piatră prindea ea, alegea şi el una la fel. Unde prindea ea o perlă, acolo prindea şi el alta.

Preafrumoasa Elena şi-a terminat treaba, a zâmbit şi a spus:

— Sunt curioasă cu ce o să vină mâine ţareviciul.

„Aşteaptă tu!”, se gândi Ivan. „Încă nu se ştie cine pe cine o să păcălească!”

Ivan s-a întors acasă şi s-a culcat. Dimineaţa, în zori, s-a sculat, s-a îmbrăcat şi a plecat să-l trezească pe

ţarevici. L-a trezit şi i-a dat pantofiorul.

— Du-te la Preafrumoasa Elena, zise el, şi arată-i pantofiorul! Asta e prima ta încercare.

Ţareviciul s-a spălat, s-a gătit şi s-a dus la logodnică. Ea avea casa plină de musafiri – numai boieri, dregători şi înţelepţi. De îndată ce a intrat ţareviciul, a început să cânte muzica, oaspeţii s-au ridicat în picioare, iar soldaţii s-au aliniat.

Preafrumoasa Elena a adus pantofiorul împodobit cu perle şi cu pietre scumpe, privindu-l pe ţarevici cu un zâmbet răutăcios. Ţareviciul îi spuse:

— Frumos pantofior, dar fără pereche nu-i bun de nimic. Ar trebui să-ţi dăruiesc unul la fel.

Zicând acestea, a scos din buzunar celălalt pantofior şi l-a aşezat pe masă.

Toţi oaspeţii au început să bată din palme şi să strige:

— Ăsta da ţarevici! Merită să se însoare cu stăpâna noastră, Preafrumoasa Elena!

— Nu se ştie încă, a răspuns Preafrumoasa Elena. Să mai treacă printr-o încercare!

Seara târziu s-a întors ţareviciul acasă, şi mai posomorât decât prima dată.

— Nu te mai necăji, ţareviciule! i-a spus Ivan, fiul de negustor. Fă-ţi rugăciunea şi culcă-te. Noaptea e un sfetnic bun.

L-a culcat pe ţarevici, iar el şi-a pus cizmele vrăjite şi căciula fermecată şi a dat fuga la palatul Elenei. Ea tocmai îi dădea porunci slujnicei sale credincioase:

— Fugi repede în curtea păsărilor şi adu-mi de acolo o raţă!

Slujnica a fugit repede, iar Ivan după ea. Slujnica a prins o raţă, iar Ivan un răţoi şi au făcut cale-ntoarsă. Elena s-a aşezat la masă, a luat raţa şi i-a împodobit aripile cu panglici, iar creasta cu briliante. Ivan, fiul de negustor, se uita la ea şi făcea acelaşi lucru cu răţoiul.

A doua zi, Preafrumoasa Elena avea din nou oaspeţi. A început iarăşi muzica, ea a dat drumul raţei şi l-a

întrebat pe ţarevici:

— Ai ghicit ghicitoarea mea?

— Am ghicit-o, Preafrumoasă Elena! Iată perechea pentru raţa ta! zise el şi-i dădu drumul răţoiului.

Toţi boierii au început să strige într-un glas:

— Ăsta da ţarevici! E demn de mâna Preafrumoasei Elena!

— Nu vă grăbiţi! Întâi să treacă şi prin cea de-a treia încercare.

Seara s-a întors ţareviciul la locuinţa sa atât de supărat, încât nici nu putea vorbi.

— Nu te necăji, ţareviciule! Du-te la culcare, căci noaptea e un sfetnic bun, i-a spus Ivan, fiul de negustor.

Ivan şi-a pus în grabă cizmele vrăjite şi căciula fermecată şi a fugit la Preafrumoasa Elena. Aceasta se pregătea să plece la marea cea albastră. S-a aşezat în caleaşcă şi a pornit-o în trap grăbit. Dar Ivan, fiul negustorului, n-o slăbea niciun pas şi se ţinea după ea.

A ajuns Preafrumoasa Elena la mare şi a început să-şi strige bunicul. S-au învolburat apele şi din ele s-a ridicat un moş cu barba de aur şi părul de argint. A ieşit pe ţărm:

— Bună vreme, nepoată! Cam de multişor nu ne-am mai văzut. Scarpină-mă-n cap!

Şi-a aşezat capul în poala ei şi a căzut într-un somn dulce. Preafrumoasa Elena îl scărpina în cap, iar Ivan, fiul negustorului, stătea în spatele ei.

Când a văzut că bătrânul a adormit, Preafrumoasa Elena i-a smuls trei fire de argint din cap, iar Ivan nu numai trei, ci un smoc întreg. Moşul s-a trezit:

— Ce-i cu tine, ţi-ai pierdut minţile? Mă doare!

— Iartă-mă, bunicule! Nu te-am mai scărpinat de mult şi ţi s-a încâlcit părul.

Bătrânul s-a liniştit şi în scurt timp a adormit din nou. Preafrumoasa Elena i-a smuls din barbă trei fire de păr de aur, iar Ivan, fiul negustorului, l-a apucat de barbă şi era cât pe ce să i-o smulgă pe toată.

Bătrânul a urlat ca din gură de şarpe, s-a ridicat în picioare şi a dispărut în mare.

„Pân-aici ţi-a fost, ţareviciule!”, se bucură Preafrumoasa Elena. „N-ai cum să găseşti tu asemenea fire de păr.”

A doua zi s-au adunat la ea o mulţime de oaspeţi. A venit şi ţareviciul. Preafrumoasa Elena i-a arătat cele trei fire de argint şi pe cele trei de aur şi l-a întrebat:

— Ai mai văzut vreodată o asemenea minune?

— Ţi-ai găsit cu ce să te lauzi! Dacă vrei, îţi dăruiesc smocuri întregi.

A scos şi i-a dat un smoc de păr de aur şi unul de argint.

Preafrumoasa Elena s-a supărat, s-a dus în iatacul ei şi a început să se uite în cartea de vrăji. Voia să ştie dacă ţareviciul ghicise singur sau îl ajutase cineva. A văzut în carte că nu el era cel şiret, ci sluga lui, Ivan, fiul de negustor.

S-a întors la oaspeţi şi a stăruit pe lângă ţarevici:

— Trimite-l la mine pe Ivan, sluga ta!

— Eu am douăsprezece slugi.

— Trimite-l pe acela care se numeşte Ivan.

— Dar pe toţi îi cheamă Ivan.

— Bine, zise ea, să vină toţi!

Iar în gând îşi zise: „Am să-l găsesc eu pe vinovat şi fără ajutorul tău”.

Ţareviciul a dat poruncă şi de îndată au apărut la palat doisprezece voinici chipeşi, slugile sale credincioase. Toţi semănau între ei ca picăturile de apă şi la chip, şi la stat, şi la glas, şi la păr.

— Cine e cel mai mare la voi? a întrebat Preafrumoasa Elena.

Ei au răspuns într-un glas:

— Eu sunt cel mai mare! Eu sunt cel mai mare!

„Ei, e încurcată treaba! Nu-i chiar aşa uşor de aflat”. Şi a poruncit să se aducă unsprezece pahare obişnuite, iar cel de-al doisprezecelea de aur, din care bea întotdeauna numai ea. A umplut paharele cu vin scump şi a început să-i cinstească pe viteji.

Nimeni însă nu a pus mâna pe vreun pahar obişnuit.

Toţi s-au repezit la cel de aur şi au început să şi-l smulgă unul altuia din mână. Certându-se pentru pahar, au vărsat tot vinul pe jos.

A văzut Preafrumoasa Elena că nu i-a mers şiretlicul şi a poruncit ca voinicilor să li se dea de mâncare şi de băut şi să li se pregătească o cameră pentru culcare în palat.

Când au căzut toţi într-un somn adânc, ea a venit în camera lor cu cartea de farmece şi l-a dibuit pe loc pe vinovat. A luat foarfeca şi i-a tăiat un smoc de păr de la tâmplă.

„După semnul acesta am să poruncesc să fie omorât.”

Dimineaţa, când s-a trezit Ivan, fiul negustorului, şi-a dus mâna la tâmplă şi şi-a dat seama că i-a fost tuns părul. A sărit din pat şi a început să-şi trezească tovarăşii.

— Gata cu dormitul, că ne paşte nenorocirea! Luaţi foarfecele şi tundeţi-vă la tâmplă.

După un ceas, Preafrumoasa Elena i-a chemat pe toţi la ea şi a început să-l caute pe vinovat. Mare-i fu însă mirarea când a văzut că toţi aveau tâmpla tunsă. De furie, şi-a aruncat cartea de vrăji în sobă.

După asta, neavând cum să-şi ia cuvântul înapoi, a trebuit să se mărite cu ţareviciul. Nunta a fost îmbelşugată. Trei zile s-a chefuit fără încetare. Trei zile toate cârciumile şi birturile au fost deschise şi toţi trecătorii au putut bea şi mânca pe socoteala vistieriei.

După ce s-a încheiat nunta, ţareviciul s-a pregătit să plece împreună cu tânăra lui soţie în împărăţia sa, iar pe cei doisprezece voinici i-a lăsat să plece înainte.

Aceştia au ieşit din oraş, au desfăcut covorul zburător şi s-au înălţat mai sus de norii călători. Au zburat ei cât au zburat şi au coborât chiar lângă pădurea întunecoasă unde îşi lăsaseră caii. Nici n-au apucat bine să coboare, când au văzut că aleargă spre ei un bătrân cu o săgeată în mână. Ivan, fiul de negustor, i-a dat căciula fermecată. În urma lui a venit al doilea bătrân cu săgeata şi a primit covorul zburător, iar cel de-al treilea a luat cizmele vrăjite.

Ivan le-a spus tovarăşilor săi:

— Încălecaţi, fraţilor, şi la drum!

Au încălecat cu toţii şi au plecat spre ţara lor. Când au ajuns, s-au dus direct la ţarevnă. Aceasta le-a mulţumit din inimă şi i-a întrebat de fratele ei dacă s-a însurat şi dacă va veni curând acasă.

— Cum să te răsplătesc pentru ajutorul pe care i l-ai dat ţareviciului?

Ivan, fiul negustorului, îi răspunse:

— Întemniţează-mă acolo unde am mai stat!

Ţarevna a stăruit să-l răsplătească, dar el o ţinea una şi bună că vrea înapoi în temniţă. Ţarevna n-a avut încotro şi le-a poruncit soldaţilor să-l închidă. După o lună s-a întors ţareviciul acasă cu tânăra lui soţie. Cei doi au fost întâmpinaţi cu toate onorurile: cânta muzica, se trăgeau salve de tun, băteau clopotele şi se adunaseră atâţia oameni, că puteai să păşeşti pe capetele lor.

Au venit boierii şi dregătorii înaintea ţareviciului. El s-a uitat la toţi şi a întrebat:

— Unde-i Ivan, sluga mea credincioasă?

— E în temniţă, i s-a răspuns.

— Cum în temniţă? Cine-a îndrăznit să-l închidă?

— Tu însuţi, frăţioare! i-a răspuns ţarevna. Te-ai mâniat pe el şi ai poruncit să fie închis. Ţii minte? L-ai întrebat despre nu ştiu ce vis, iar el n-a vrut să ţi-l povestească.

— El să fie oare?

— Chiar el este! Eu l-am eliberat pentru o bucată de vreme ca să poată veni la tine.

Ţareviciul a poruncit să fie adus Ivan, fiul negustorului, s-a aruncat în braţele lui şi l-a rugat să uite răul pe care i-l făcuse.

— Dar ştii, ţareviciule, că tot ce s-a întâmplat cu tine eu ştiam dinainte, i-a spus Ivan. Toate acestea le-am visat şi de aceea nu ţi-am povestit visul.

Ţareviciul l-a înălţat la rang de general, i-a dat moşii bogate şi l-a lăsat să trăiască la curtea lui.

Ivan i-a chemat la el pe tatăl şi pe fratele său mai

mare şi au început să trăiască împreună, să se veselească şi averea să-şi sporească.

[]

Kozma cel Degrabă Îmbogăţit

Intr-o pădure întunecoasă trăia un tânăr pe nume Kozma. Avea o casă veche, un cocoşel şi cinci găinuşe.

La Kozma, de un timp, se obişnuise să vină o vulpe. Într-o zi a plecat el la vânătoare, iar vulpea, în urma lui, a intrat în gospodărie, a tăiat o găină, a prăjit-o şi a mâncat-o. Când s-a întors Kozma acasă, a văzut că-i lipseşte o găină şi s-a gândit că i-o răpise uliul.

A doua zi a plecat iarăşi la vânătoare. Vulpea i-a ieşit în întâmpinare.

— Unde ai plecat, Kuzenka?

— La vânătoare, vulpiţă.

— Mergi sănătos! a zis vulpea şi a fugit la el acasă, a tăiat altă găină, a prăjit-o şi a mâncat-o.

Când s-a întors Kozma acasă, a văzut că-i mai lipseşte o găină. „Oare nu cumva vulpea îmi mănâncă găinuşele?”, s-a întrebat tânărul.

A treia zi şi-a bătut cu scânduri ferestrele şi uşa de la izbă şi-a plecat la vânătoare. Ca din pământ a apărut vulpea şi l-a întrebat:

— Încotro, Kuzenka?

— La vânătoare, vulpiţă.

Vulpea a fugit repede acasă la Kozma, iar el s-a întors pe urmele ei. A venit vulpea, a ocolit izba şi-a văzut că ferestrele şi uşa sunt bătute în cuie. Cum să intre înăuntru? S-a urcat pe acoperiş şi şi-a dat drumul pe horn. Lui Kozma nu i-a fost greu s-o prindă:

— Iată şi hoţul care mă vizitează! Aşteaptă tu, domniţă, că nu scapi vie din mâinile mele.

Vulpiţa a început să se roage de el:

— Nu mă omorî! Am să fac din tine Kozma cel Degrabă Îmbogăţit. Dar prăjeşte-mi o găinuşă în cât mai mult unt.

Kozma s-a învoit, iar vulpea a mâncat o masă bogată,

după care fugit repede pe păşunile ţarului şi a început să se tăvălească prin iarbă.

A venit lupul, a văzut-o şi a întrebat-o:

— Ei, vulpe blestemată, unde te-ai îndopat atât?

— Ah, iubite cumetre! Am fost la ţar, la ospăţ. Nu te-au chemat şi pe tine? Că au fost acolo tot felul de animale: jderi, samuri, o mulţime.

Lupul se rugă de ea:

— Nu mă duci şi pe mine la ţar la ospăţ?

Vulpea i-a promis că-l duce şi i-a cerut să adune de patruzeci de ori câte patruzeci de lupi suri şi să-i ia cu el.

Lupul a făcut precum i-a zis vulpea şi a adunat lupii. Vulpea i-a condus la curtea ţarului. Când au ajuns, vulpea a intrat în palatul de piatră albă şi a făcut o plecăciune adâncă dinaintea ţarului, spunându-i că a venit cu o mulţime de lupi din partea lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit. Ţarul nu-şi mai încăpea în piele de bucurie: a poruncit să fie duşi toţi lupii în ţarc şi să fie bine ferecaţi.

Vulpiţa a dat fuga la Kozma şi i-a cerut să-i mai frigă o găină; a mâncat-o, a plecat pe păşunile ţarului şi a început să se rostogolească prin iarbă.

A trecut ursul Mişka, a văzut-o şi i-a zis:

— Ei, vulpe blestemată, unde te-ai îndopat atât?

— Am fost la ţar la ospăţ! i-a răspuns ea. Erau acolo tot felul de animale: jderi, samuri, o mulţime. Unii au mai rămas şi acum acolo. Chefuiesc lupii. Doar ştii, cumetre, cât sunt ei de hapsâni! Şi acum se mai îmbuibă.

Ursul Mişka a rugat-o:

— Vulpiţă, nu mă duci şi pe mine la ospăţul ţarului?

Vulpea s-a învoit şi i-a spus să adune de patruzeci de ori câte patruzeci de urşi bruni.

— Doar nu crezi că ţarul o să se ostenească numai pentru tine, a adăugat ea.

Ursul Mişka a adunat câţi urşi i-a spus vulpea, iar aceasta i-a condus pe toţi la ţar. Când au ajuns la palat, vulpea a făcut în faţa ţarului o plecăciune şi i-a spus că urşii sunt darul de la Kozma cel Degrabă Îmbogăţit. Ţarul s-a bucurat şi a poruncit să fie şi urşii bine ferecaţi.

Vulpea s-a întors la Kozma şi i-a cerut să-i prăjească ultima găinuşă şi cocoşelul. Kozma nu s-a zgârcit şi i-a prăjit şi ultima găinuşă împreună cu cocoşelul. După ce a mâncat, vulpea a fugit pe păşunile ţarului şi a început să se tăvălească prin iarbă. Trecură prin apropiere jderul şi samurul.

— Ei, şireato, unde te-ai umflat în halul ăsta?

— Ah, dragii mei, jderule şi samurule! Eu sunt la mare cinste la ţar. Astăzi a dat un mare ospăţ pentru toate animalele. Am mâncat atât de mult, încât abia mă mai pot mişca. Dar ce de animale au fost la ospăţ, câtă frunză şi iarbă! Numai voi aţi lipsit. Îi ştii doar pe lupi cât de pizmaşi sunt şi de lacomi, de parcă n-ar fi mâncat nimic în viaţa lor. Şi acum mai sunt acolo şi înfulecă. Iar de ursul Mişka nici nu mai vorbesc. A mâncat atât, că abia mai poate respira.

Jderul şi samurul au început să se roage de vulpe:

— Cumetriţă, du-ne şi pe noi la ţar, măcar să ne uităm!

Vulpea s-a învoit şi le-a spus să adune de patruzeci de ori câte patruzeci de jderi şi de samuri.

Samurii şi jderii au fost adunaţi, iar vulpea i-a spus ţarului că acela era darul din partea lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit. Ţarul s-a minunat de bogăţia lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit şi a poruncit ca animalele să fie sacrificate şi jupuite de blană.

A doua zi vulpea a venit la ţar şi i-a zis:

— Înălţimea Ta, Kozma cel Degrabă Îmbogăţit mi-a poruncit să mă închin în faţa ta şi m-a rugat să-ţi cer nişte baniţe, că trebuie să cântărească banii de argint. Baniţele lui sunt toate pline cu aur.

Ţarul i-a dat baniţele, iar vulpea a venit la Kozma şi i-a spus să măsoare nisip cu ele, ca să fie zgâriate pe dinăuntru. După ce au terminat cu nisipul, vulpea a înfipt câţiva bănuţi prin crăpăturile baniţelor şi le-a dus înapoi ţarului.

A început apoi s-o peţească pentru Kozma cel Degrabă Îmbogăţit pe fiica ţarului. Acesta nu s-a dat în

lături. I-a transmis lui Kozma să se pregătească şi să vină la el.

Kozma a plecat la ţar, iar vulpea a fugit înaintea lui şi i-a pus pe muncitori să taie picioarele podeţului de la palat, dar nu de tot. Cum a ajuns Kozma pe podeţ, acesta s-a prăbuşit cu el cu tot în apă.

Vulpea a început să strige:

— Săriţi, a pierit Kozma cel Degrabă Îmbogăţit!

Ţarul a auzit şi şi-a trimis oamenii să-l scape de necaz pe Kozma cel Degrabă Îmbogăţit. Oamenii l-au scos din apă, l-au schimbat în straie arătoase şi l-au adus la ţar.

S-a însurat el cu ţarevna şi a locuit la ţar o săptămână, două…

— Ei, spuse ţarul, să mergem acum la tine în vizită.

Kozma nu avu încotro. Trebuia să se pregătească de plecare. Au înhămat caii la trăsură şi au pornit, iar vulpea a fugit înainte. A fugit ea cât a fugit şi a văzut nişte ciobani care păşteau oile:

— Păstorilor, păstorilor, ale cui turme le paşteţi?

— Ale ţarului Zmiulan.

Vulpea a început să-i povăţuiască:

— Să le spuneţi tuturor care vă vor întreba că sunt turmele lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit şi nu ale lui Zmiulan, că trec pe-aici ţarul Foc şi ţarevna Săgeată de Fulger. Dacă n-o să le spuneţi că sunt turmele lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit, ei vă vor pârjoli cu oi cu tot.

Ciobanii, văzând că nu mai au altă scăpare, au promis că vor spune tuturor întocmai cum i-a povăţuit vulpea.

Vulpea a fugit mai departe. A văzut nişte oameni care păzeau turme de porci şi i-a întrebat:

— Ale cui sunt turmele?

— Ale ţarului Zmiulan.

— Să spuneţi tuturor că sunt ale lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit, că trec ţarul Foc şi ţarevna Săgeată de Fulger. Vă vor pârjoli pe toţi şi vă vor arde dacă veţi spune altminteri.

Vulpea a fugit mai departe. A ajuns în ţara lui

Zmiulan şi s-a dus drept la palat.

— Ce vânt te aduce, vulpiţă? a întrebat-o ţarul Zmiulan.

— Înălţimea Ta, răspunse vulpea, trebuie să te ascunzi cât poţi de repede. Vin fiorosul ţar Foc şi ţarevna Săgeată de Fulger, care pârjolesc şi ard totul în cale. Turmele tale s-au făcut scrum toate, cu păstori cu tot. La început cele de oi, apoi cele de porci şi în sfârşit cele de vite şi hergheliile de cai. Eu n-am mai stat pe gânduri şi-am venit într-un suflet la Măria Ta să-ţi spun. Aproape că m-am înecat cu fum.

Ţarul Zmiulan a început să se frământe:

— Ce să mă fac? Unde să mă ascund, vulpiţă?

— Ai în grădină un stejar bătrân. Trunchiul lui a putrezit aproape tot pe dinăuntru. Du-te şi ascunde-te în scorbura lui până când vor trece ei.

Ţarul Zmiulan n-a mai stat pe gânduri şi a făcut exact aşa cum îl povăţuise vulpea. Iar Kozma cel Degrabă Îmbogăţit mergea fără grijă împreună cu soţia sa şi cu socrul. Au ajuns ei la turma de oi. Tânăra prinţesă întrebă:

— Păstorilor, ale cui turme le paşteţi?

— Ale lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit, i-au răspuns păstorii.

Ţarul nu-şi putea ascunde mulţumirea:

— Ei, iubite ginere, dar multe oi mai ai!

Au mers mai departe şi au ajuns la turmele de porci.

— Porcarilor, întrebă tânăra prinţesă, ale cui turme le paşteţi?

— Ale lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit.

— Dar mulţi porci mai ai, dragă ginere! zise ţarul.

Au mers mai departe şi au întâlnit o cireadă de vite. Mai încolo, o herghelie de cai. Când au fost întrebaţi ale cui erau cirezile şi hergheliile, păstorii au răspuns într-un glas: „Ale lui Kozma cel Degrabă Îmbogăţit”.

Au ajuns la palatul de marmură albă. Vulpea i-a întâmpinat şi i-a condus prin încăperile mari. Ţarul a intrat şi a rămas mut de uimire văzând cât de frumos era totul. S-au pus pe băut, pe mâncat şi pe chefuit.

Au stat acolo o zi, au stat o săptămână…

— Ei, Kuzenka, a spus vulpea, mai termin-o cu cheful, că trebuie să te apuci de treabă. Du-te cu socrul tău în grădină. Acolo este un stejar bătrân în a cărui scorbură se află ţarul Zmiulan, care s-a ascuns de voi. Fărâmaţi copacul în bucăţele.

Kozma şi socrul său s-au dus în grădină şi-au început să tragă în acel stejar cu puşca până l-au ucis pe ţarul Zmiulan. Kozma cel Degrabă Îmbogăţit s-a înscăunat ţar şi a început să trăiască acolo împreună cu soţia lui, dacă nu vor fi trăind şi azi.

Pe vulpiţă o ospătau în fiecare zi cu găinuşe şi ea a stat la ei până când le-a dovedit toate păsările.

[]

Ţarina cântăreaţă la guzlă

Intr-o ţară îndepărtată, într-o împărăţie uitată, trăia un ţar cu ţarina lui. După o vreme şi-a pus ţarul în gând să

călătorească spre meleagurile unde a fost răstignit Hristos. Le-a dat poruncă miniştrilor să se îngrijească de ţară, şi-a luat rămas-bun de la ţarină şi s-a aşternut la drum. A mers mult, a mers puţin? Nu se ştie, dar, în cele din urmă, a ajuns în ţara aceea îndepărtată unde a fost răstignit Hristos. În acea ţară stăpânea pe atunci un rege blestemat. Când l-a văzut regele blestemat pe ţar, a poruncit să fie prins şi dus în temniţă. Regele avea acolo mulţi prizonieri pe care îi ţinea noaptea în lanţuri, iar dimineaţa îi înhăma şi până seara ara ogorul cu ei.

În aceste chinuri îngrozitoare a trăit ţarul ani în şir, neştiind cum să scape de acolo şi cum s-o vestească pe ţarină de necazul său. Şi iată că într-o zi i s-a ivit prilejul să-i trimită soaţei sale o scrisorică: „Vinde tot avutul nostru şi vino aici să mă răscumperi de la regele cel blestemat!”.

Ţarina a primit scrisorica, a citit-o şi a izbucnit în lacrimi:

— Cum să-l răscumpăr pe ţar? Dacă mă duc eu, regele blestemat mă ia la el şi nu-mi mai dă drumul. Dacă îi trimit pe miniştri, nu pot avea încredere în ei!

Ce i-a trecut ei prin cap? Şi-a tăiat cosiţele bălaie, s-a îmbrăcat în straie bărbăteşti, a luat guzla şi, fără să spună nimic nimănui, s-a aşternut la drum. A mers cale lungă până când, în cele din urmă, a ajuns la curtea regelui blestemat. S-a aşezat şi a început să cânte la guzlă atât de minunat, încât ai fi stat un veac s-o asculţi şi tot nu te-ai fi săturat.

Regele, când a auzit muzica aceea, a dat poruncă să fie adus guzlarul la palat.

— Bună vreme, guzlarule! De pe ce pământuri ai plecat, din ce împărăţie vii?

— De mic rătăcesc din loc în loc, Înălţimea Ta, am umblat prin toată lumea şi i-am înveselit pe oameni. Cu asta îmi duc zilele, zise guzlarul.

— Rămâi la mine o zi, două, trei! Am să te răsplătesc regeşte.

Guzlarul a rămas şi, cât era ziulica de lungă, cânta

pentru rege, iar acesta nu se mai sătura ascultându-l.

— Ce muzică minunată! zicea el. Îţi risipeşte plictiseala şi-ţi alungă orice fel de tristeţe.

A stat guzlarul la rege trei zile, după care a venit să-şi ia rămas-bun.

— Cu ce să te răsplătesc pentru munca ta? a întrebat regele.

— Dăruieşte-mi un întemniţat, Înălţimea Ta! Tu ai mulţi, iar mie îmi face trebuinţă un tovarăş de drum. Umblu prin ţări îndepărtate şi, de multe ori, n-am cu cine schimba o vorbă.

— Alege-l pe oricare din ei! zise regele şi-l conduse în temniţă.

Gluzlarul şi-a aruncat ochii asupra întemniţaţilor, l-a ales pe ţarul prizonier şi au plecat ei să rătăcească împreună. Când s-au apropiat de împărăţia lor, ţarul îi spuse guzlarului:

— Lasă-mă în libertate, om bun! Eu nu sunt un simplu prizonier, ci ţar. Cere-mi oricât drept răscumpărare! N-am să mă zgârcesc nici la bani, nici la sate, cu ţărani cu tot.

— Du-te cu Dumnezeu! îi spuse guzlarul. Nu-mi trebuie nici banii, nici ţăranii tăi!

— Măcar oaspete să-mi fii!

— Dacă voi avea răgaz, am să vin şi pe la tine!

S-au despărţit şi fiecare a apucat-o pe drumul său. Ţarina a luat-o pe scurtătură şi a ajuns acasă înaintea soţului. Şi-a scos straiele de guzlar şi s-a gătit în rochia de ţarină. După un ceas curtea s-a umplut de larmă: toţi alergau în toate părţile şi pretutindeni se auzea numai: „A venit ţarul! A venit ţarul!”.

Ţarina i-a ieşit în întâmpinare. El le dădea tuturor bineţe, dar pe soţie nici nu voia s-o vadă în ochi.

— Priviţi, domnilor, ce soţie am! le-a spus miniştrilor. Acum se aruncă la pieptul meu, dar când eram în temniţă şi i-am scris să vândă toată avuţia ca să mă răscumpere, n-a mişcat un deget! Oare ce era în capul ei când s-a dezis de soţ?

Miniştrii i-au adus la cunoştinţă:

— Înălţimea Ta, chiar în ziua când a primit scrisoarea de la tine, ţarina a dispărut fără urmă. S-a întors la palat abia azi!

Ţarul s-a mâniat şi le-a dat poruncă:

— Domnilor miniştri, judecaţi-o pe necredincioasa mea soţie cu dreptate şi fără părtinire! Pe unde-a umblat? De ce n-a vrut să mă răscumpere? Nu l-aţi mai fi revăzut voi în veci pe ţarul vostru dacă n-ar fi fost guzlarul acela tânăr! Am să mă rog lui Dumnezeu pentru sănătatea lui şi-i dau, fără părere de rău, şi jumătate de împărăţie.

În acest răstimp, ţarina a apucat să pună pe ea straiele guzlarului, a ieşit în curte şi a început să cânte la guzlă. Ţarul a ieşit din palat, a alergat la guzlar, l-a apucat de mână, l-a dus în palat şi le-a spus curtenilor săi:

— Iată guzlarul care m-a scos din temniţă!

Guzlarul şi-a lepădat straiele şi toţi au recunoscut-o pe ţarină. Ţarul a fost cuprins de o nemărginită bucurie, a poruncit să se întindă o masă mare şi a benchetuit cu toată suflarea din palat vreme de o săptămână.

[]

Mărul cel zemos şi farfurioara de argint

Era odată un ţăran care avea o nevastă şi trei fete: două dintre ele erau curăţele şi isteţe, iar a treia cam prostuţă. Au început surorile, iar după ele şi părinţii, să-i zică „proasta”. Toţi o înghionteau, n-aveau loc de ea şi o puneau numai la muncă, dar fata nu scotea niciun cuvânt şi făcea tot ce i se spunea: plivea iarba, tăia lemne, mulgea văcuţele, hrănea raţele. Dacă cineva avea nevoie de ceva, o trimiteau pe proastă:

— Du-te, proasto! Ai grijă de toate!

Plecând ţăranul să ducă fânul la iarmaroc, le promise fiicelor să le aducă daruri. Una îi spuse:

— Adu-mi, tăicuţă, stambă pentru o rochie!

Cealaltă îl rugă:

— Cumpără-mi o basma roşie!

Numai proasta tăcea şi privea. „Proastă, proastă, dar

e fiica mea”, gândi ţăranul şi-i spuse:

— Ce să-ţi aduc, proasto?

Proasta îi răspunse:

— Cumpără-mi, tăicuţule, o farfurioară de argint şi un măr zemos!

— La ce-ţi trebuie? o întrebară surorile.

— Am să-ncep să rostogolesc mărul prin farfurioară şi să spun câteva cuvinte învăţate de la o bătrână căreia i-am dat odată un colac.

Ţăranul le-a făgăduit că le va îndeplini dorinţele şi a plecat. A stat omul cât a stat la iarmaroc, a vândut fânul şi a cumpărat darurile: pentru una o broboadă roşie, pentru alta pânză pentru rochie, iar pentru proastă o farfurioară de argint şi un măr zemos. S-a întors acasă şi le-a arătat darurile. Surorile se bucurară, îşi făcură rochii şi începură să râdă de proastă, aşteptând să vadă ce-o să facă ea cu farfurioara de argint şi cu mărul zemos.

Proasta nu a mâncat mărul; s-a aşezat într-un colţ şi a început să vorbească în şoaptă:

— Rostogoleşte-te, mărule, pe farfurioara de argint şi arată-mi câmpii şi oraşe, mări şi păduri, munţi înalţi şi cerul limpede.

Se rostogolea mărul cel zemos şi pe farfurioara de argint apăreau, unul după altul, oraşe, se vedeau corăbii pe mări şi oştiri pe câmpuri, munţi înalţi şi cerul limpede. Soare după soare se rostogolea, stelele se prindeau în horă şi totul era aşa de frumos şi de nemaivăzut, cum nici în basme nu se povesteşte. S-au uitat surorile, le-a prins pizma şi s-au gândit cum s-o păcălească pe proastă să-i ia farfurioara. Dar ea nici nu se gândea s-o schimbe pe ceva.

Surorile cele rele au îmbiat-o şi au încântat-o:

— Surioară, sufleţelule, să mergem în pădure după zmeură!

Proasta a dat farfurioara tatălui, s-a ridicat şi a plecat în pădure. Rătăcind împreună cu surorile ei după zmeură, a văzut în iarbă un hârleţ. Surorile rele au apucat hârleţul şi au ucis-o pe proastă, au îngropat-o sub un mesteacăn, iar când s-au întors acasă, i-au spus tatălui:

— Proasta a fugit de noi şi a dispărut fără urmă. Am căutat-o prin toată pădurea, dar nu am găsit-o. Ne temem că au mâncat-o lupii.

Pe ţăran l-a cuprins jalea. Chiar dacă era proastă, era totuşi fiica lui. A început să plângă, a luat farfurioara şi mărul, le-a încuiat într-un sipet, iar surorile s-au pus pe vărsat lacrimi.

Un cioban trecea în zorii zilei prin pădure şi suna dintr-un corn, căutând o oaie rătăcită. Deodată văzu o movilă sub un mesteacăn, iar în jurul ei peste tot numai flori. În mijlocul florilor, o trestie. Tânărul ciobănaş a tăiat trestia şi şi-a făcut din ea un fluieraş. Dar minunea minunilor: fluieraşul a început să cânte singur şi să vorbească.

— Cântă, cântă, fluieraş, şi alină durerea tăicuţei, şi mamei mele dragi, şi surorilor mele porumbiţe. M-au ucis, m-au trimis pe lumea cealaltă pentru farfurioara de argint şi mărul cel zemos.

Auzind oamenii acest cântec, s-au adunat din întreg satul, s-au luat după cioban şi l-au potopit cu întrebările:

— Cine a fost ucis?

— Oameni buni, nu ştiu nimic, spuse ciobanul. Căutam o oaie rătăcită în pădure şi am dat de o moviliţă pe care erau flori, iar între flori, o trestie. Am tăiat trestia, am făcut din ea un fluieraş şi el a început să cânte singur.

S-a întâmplat ca între cei adunaţi să fie şi tatăl proastei. A smuls fluierul din mâna ciobanului, iar acesta a început să cânte:

— Cântă, cântă, fluieraş, şi alină-i pe tăicuţa şi pe mămuca! Am fost trimisă pe lumea cealaltă pentru farfurioara de argint şi mărul cel zemos.

— Du-ne, ciobanule, la locul de unde ai tăiat trestia! spuse tatăl.

S-a dus el în pădure după cioban, a ajuns la moviliţa de sub mesteacăn şi s-a mirat de frumuseţea florilor.

Au început să sape movila şi au găsit trupul neînsufleţit. Tatăl îşi frângea mâinile pentru că îşi recunoscuse fata ucisă de nu se ştie cine şi îngropată.

Oamenii au întrebat cine e făptaşul, iar fluieraşul cântă:

— Bunule părinte, m-am dus în pădure cu surorile şi ele m-au ucis pentru farfurioara de argint şi mărul cel zemos. N-ai să mă poţi trezi din acest somn greu până n-ai să scoţi apă din fântâna ţarului.

Cele două surori pizmaşe au prins a tremura, s-au făcut precum ceara şi şi-au recunoscut vina. Au fost înhăţate, legate şi duse într-un beci întunecat al ţarului până la judecată, iar tatăl a plecat în capitală.

A mers el cât a mers, până a ajuns în oraş. A venit la curte. Ţarul a apărut în pridvor ca un soare. Bătrânul s-a înclinat până la pământ şi a cerut ajutor. Ţarul îi spuse:

— Ia, bătrâne, apă vie din fântâna mea. Când va învia, s-o aduci la palat împreună cu farfurioara de argint, cu mărul cel zemos şi cu surorile ucigaşe.

Bătrânul se bucură, făcu o plecăciune până în pământ şi duse acasă carafa cu apă vie. Doar ce a stropit-o cu apă, că fata s-a şi ridicat şi a sărit să-şi îmbrăţişeze tatăl.

Bătrânul a plecat înapoi la oraş şi a fost întâmpinat de ţar. Două dintre fetele ţăranului erau legate de mâini, iar cea de-a treia arăta ca o floare de primăvară, cu ochii ca lumina raiului, faţa scăldată de luceafărul dimineţii, iar din ochi îi picurau mărgăritare în loc de lacrimi. Ţarul se uită la ea şi fu cuprins de uimire. O întrebă pe frumoasa fată:

— Unde îţi sunt farfurioara şi mărul cel zemos?

Fata a luat sipetul din mâinile părintelui său, a scos farfurioara şi mărul şi l-a întrebat pe ţar:

— Ce vrei să vezi, Măria Ta? Cetăţile tale puternice, oştirile tale viteze, corăbiile de pe mare sau stelele minunate de pe cer?

A rostogolit mărul prin farfurioara de argint şi au început să apară, unul după altul, oraşele, oştirile cu flamuri şi trâmbiţe: conducătorii de oşti stăteau în frunte, se auzeau bubuituri de tun şi pocnete de arme, iar fumul a ascuns totul privirilor. S-a rostogolit mărul din nou şi pe farfurioară a apărut marea înspumată pe care pluteau

corăbiile ca lebedele, cu steagurile fluturând şi cu tunurile trăgând salve nenumărate. Fumul lor a întunecat întreaga privelişte. S-a rostogolit iarăşi mărul şi pe farfurioară a apărut cerul în toată splendoarea lui. Se roteau sori după sori, iar stelele se prinseseră în horă.

Ţarul s-a minunat de cele văzute, iar frumoasa fată, plângând cu lacrimi amare, i-a căzut la picioare şi l-a rugat să aibă milă şi să le ierte pe surorile ei.

— Măria Ta, zise ea, ia farfurioara mea şi mărul cel zemos şi nu le pierde pe surorile mele din cauza mea.

Ţarului i s-a făcut milă de lacrimile ei şi le-a iertat. Ea a chiuit de bucurie şi s-a repezit să le îmbrăţişeze pe cele două surori.

Ţarul se uita şi se minuna. A luat-o pe frumoasa fată de mână şi i-a spus cu prietenie:

— Îţi respect bunătatea şi mă uimeşte frumuseţea ta. Nu vrei să fii soţia mea şi ţarina acestui popor?

— Voia Măriei Tale! răspunse frumoasa fată. Dar fiica se supune voinţei părintelui şi binecuvântării mamei. Cum va hotărî tata şi va binecuvânta mama, aşa voi spune şi eu.

Tatăl a făcut o plecăciune până la pământ. A fost adusă şi mama, care i-a dat binecuvântarea.

— Mai am o vorbă pentru Măria Ta, i-a spus ţarului frumoasa fată. Nu mă despărţi de cei dragi mie. Vreau să-mi fie alături şi părinţii, şi surioarele mele dragi.

Surorile i s-au aruncat la picioare.

— Nu suntem demne de această cinste!

— Totul a fost dat uitării, iubite surioare, le spuse ea. Îmi sunteţi surori bune, şi nu străine. Iar cui o să-şi mai amintească de trecut, aceluia i se va scoate un ochi.

Acestea fiind zise, a zâmbit şi le-a ridicat pe surori în picioare. Iar surorile se căiau plângând şi nu voiau să se ridice.

Atunci le-a poruncit ţarul să se ridice, le-a privit cu bunăvoinţă şi a hotărât să rămână la curte. S-a încins o petrecere mare la palat; totul a fost scăldat în lumină precum soarele de raze. Ţarul şi ţarina s-au urcat în caretă, pământul a început să tremure, iar poporul alerga

în urma lor şi striga:

— Să trăieşti, Măria Ta, întru mulţi ani!

[]

Condurul de aur

Au fost odată un moş şi o babă şi fiecare avea câte o fată. Într-o zi, moşul s-a întors de la târg şi le-a adus celor două fete câte un peştişor. Fata babei şi-a mâncat peştişorul, iar sora ei s-a dus cu el la fântână şi l-a întrebat:

— Să te mănânc sau nu?

— Nu mă mânca! îi răspunse peştişorul. Mai bine aruncă-mă în apă şi poate ţi-oi fi şi eu de folos vreodată!

Fata moşului i-a dat drumul peştişorului în fântână şi s-a dus acasă.

Baba n-o avea deloc la suflet pe fata moşneagului. Şi-a gătit fiica în cea mai frumoasă rochie şi a plecat cu ea la biserică, iar fetei moşului i-a lăsat două baniţe de secară şi i-a poruncit să aleagă grăunţele până s-or întoarce de la slujbă.

Fata moşului s-a dus după apă, s-a aşezat lângă fântână şi a început să plângă cu lacrimi amare. Din apă s-a arătat peştişorul şi a întrebat-o:

— De ce plângi, frumoasă fată?

— Cum să nu plâng? îi răspunse fata moşului. Mama a gătit-o pe sora mea vitregă în cea mai frumoasă rochie şi a plecat la biserică, iar pe mine m-a lăsat acasă şi mi-a poruncit să aleg două baniţe de secară până când s-or întoarce ele de la slujbă.

Peştişorul îi spuse:

— Nu plânge! Găteşte-te şi du-te şi tu la biserică, iar secara va fi aleasă.

Fata s-a gătit şi a venit la slujbă. Baba nu a putut s-o recunoască. Slujba s-a terminat, fata moşului a plecat acasă, iar în urma ei a venit şi baba cu fie-sa şi a întrebat:

— Ai ales secara, proasto?

— Am ales-o! îi răspunse fata moşului.

— Ce frumuseţe a intrat azi în biserică! îi spuse baba.

Popa nici n-a mai putut să cânte. Tot la ea se holba. Iar tu, toanto, umbli în zdrenţe. Măcar de te-ai vedea cum arăţi!

— Cu toate că n-am fost, ştiu foarte bine totul!

— De unde să ştii tu? i-a retezat-o mama vitregă.

În altă zi, baba a gătit-o iar pe fie-sa în rochia cea mai frumoasă şi a plecat cu ea la slujbă, iar celei mici i-a lăsat trei baniţe de grâu şi i-a zis:

— Până venim, să alegi grâul ăsta!

Baba şi fata ei au plecat la biserică, iar fata moşului s-a dus să aducă apă. S-a aşezat lângă fântână şi a început să plângă. S-a ivit peştişorul şi a întrebat-o:

— De ce plângi, frumoasă fată?

— Cum să nu plâng? îi răspunse fata moşului. Mama şi-a gătit fiica în rochia cea mai frumoasă şi au plecat la slujbă, iar pe mine m-a lăsat acasă şi mi-a poruncit să aleg trei baniţe de grâu până când s-or întoarce ele de la biserică.

Peştişorul îi spuse:

— Nu plânge! Fugi şi găteşte-te şi du-te după ele la biserică, iar grâul va fi ales.

Fata moşului s-a gătit, s-a dus la biserică şi a început să se roage. Popa a şi uitat să cânte şi să citească. Numai la ea se uita. Slujba s-a terminat şi credincioşii au început să plece. A fost atunci la biserică şi fiul ţarului din acele locuri. Frumoasa fată i-a căzut cu tronc. Ar fi dorit să ştie a cui este. A aruncat pe jos nişte smoală şi fata a călcat în ea. Condurul i-a rămas lipit de smoală, iar ea a plecat acasă.

— Al cui e condurul, spuse fiul ţarului, pe aceea o voi lua de soţie!

Condurul era tot brodat cu fir de aur.

Baba a venit acasă şi a început să povestească:

— Ce minunăţie de fată a fost azi la biserică! Popa nu mai putea nici să cânte, nici să citească… Se vedea cum o sorbea din ochi! Iar tu, proasto, uite cum arăţi! Ca o cerşetoare!

În acest răstimp, ţareviciul scotocea prin tot locul, căutând-o pe fata care-şi pierduse condurul. Îl dădea

tuturor să-l încalţe, dar nu se potrivea şi pace! Aşa a ajuns şi la casa babei.

— Ia adu-ţi fata, să vedem dacă nu-i e pe potrivă condurul! îi zise ţareviciul.

— Fata mea o să-l murdărească, îi răspunse baba.

În cele din urmă, a fost adusă frumoasa fată. Ţareviciul i-a dat condurul să-l încerce. Văzând că îi vine ca turnat, ţareviciul s-a însurat cu ea şi au început ei să trăiască în belşug şi bună pace.

Şi eu pe-acolo am trecut şi bere am băut; pe buze mi se prelingea, dar în gură n-ajungea. Mi-au dat un caftan frumos. A trecut o cioară care croncănea: „Ce caftan frumos! Ce caftan frumos!”, iar eu am înţeles: „Dă caftanul jos! Dă caftanul jos!”. L-am dezbrăcat şi l-am aruncat. Mi-au dat o tichie şi-au început să-mi care pumni sub bărbie. Mi-au dat ciuboţele curate. A trecut o cioară care râdea: „Ciubote curate! Ciubote curate!”. Eu am crezut că strigă „Ciubote furate!”, le-am scos şi le-am zvârlit.

[]

Piatra nestemată

Un ţăran ara câmpul şi brăzdarul plugului a scos din pământ o piatră nestemată. Când se întorcea spre casă, s-a întâlnit cu un vecin de-al său, bătrân-bătrân, şi i-a arătat piatra nestemată.

— La ce-i bună? îl întrebă el pe vecin.

— Du-o ţarului, îi spuse vecinul.

Ţăranul a făcut după cum îl povăţuise bătrânul. S-a dus la palat şi a dat cu ochii de un general. A făcut o plecăciune până în pământ şi i-a zis:

— Du-mă la ţar, tătucă!

— Ce treabă ai tu cu ţarul?

— I-am adus un dar de la sat.

— Dacă împarţi cu mine ce îţi va da ţarul drept răsplată, te duc, dacă nu, atunci ai să-l vezi pe ţar când ţi-oi vedea ceafa!

Ţăranul s-a învoit şi generalul l-a condus la ţar.

— Îţi mulţumesc, ţărane, şi te răsplătesc pentru asta

cu două mii de ruble.

Ţăranul i-a căzut la picioare şi i-a spus:

— Măria Ta, nu am trebuinţă de altă răsplată decât să porunceşti să mi se dea cincizeci de ciomege pe spate.

Ţarului i se făcu milă de ţăran şi a poruncit ca loviturile de ciomag să fie uşurele.

Călăul a început să-l lovească încetişor cu bâta, iar ţăranul să numere loviturile. După ce a primit douăzeci şi cinci de lovituri, ţăranul a strigat:

— Destul! Îmi ajunge! Cealaltă jumătate din răsplată i-am făgăduit-o celui care m-a adus la Măria Ta.

A fost adus acel general în faţa ţarului şi a primit jumătate din ceea ce i se cuvenea ţăranului, dar nu cu milă, ci cu toată puterea, aşa că i-a ieşit pe nas răsplata la care se lăcomise.

După ce i-a mai mulţumit o dată pentru darul adus, ţarul i-a dat ţăranului nu două, ci trei mii de ruble, pe care acesta nu a mai fost nevoit să le împartă cu generalul.

[]

Ţarevna care ştia să dezlege ghicitori

Era odată un moşneag care avea trei feciori. Cel mai mic dintre ei se numea Ivan, dar toţi îi spuneau Ivan Prostănacul. Asta era demult. Trăia pe atunci în acea împărăţie un ţar care avea o fiică. I-a spus fiica într-o zi ţarului:

— Îngăduie-mi, tătucă, să dezleg ghicitori. Celui căruia îi voi dezlega ghicitoarea pe care mi-o va spune să i se taie capul, iar celui căruia n-am să i-o dezleg să mă dai de soţie.

Ţarul a dat de ştire în cele patru zări să vină la palat toţi cei care voiau să se însoare cu ţarevna. Au venit mulţi din toată lumea, dar au rămas toţi fără capete, căci fiica ţarului le-a dezlegat ghicitorile.

Ivan Prostănacul îi zise tatălui său:

— Binecuvântează-mă, tătucă! Mă duc şi eu la ţar să-i spun ghicitori fiică-sii!

— Ce tot îndrugi, prostule? N-ai auzit că alţii mai

dihai ca tine au rămas fără cap?

— Dacă-mi dai binecuvântarea, mă duc, şi dacă nu mi-o dai, eu tot mă duc!

Moşneagul n-a avut încotro şi l-a binecuvântat.

Ivan Prostănacul s-a pornit la drum şi a văzut că în lanul de grâu era un cal. Ivan l-a alungat cu biciul ca să nu strice grâul şi-şi zise:

— Uite şi ghicitoarea!

A plecat mai departe şi a dat în cale de un şarpe. L-a străpuns cu suliţa şi se gândi:

— Uite şi a doua ghicitoare!

A ajuns la ţar, iar acesta i-a poruncit să spună ghicitoarea. El zise:

— Veneam spre voi şi am văzut în drumul meu bogăţie, iar în bogăţie, o altă bogăţie. Eu am luat binele şi am izgonit bogăţia din bogăţie. Bogăţia prin bine a fugit din bogăţie.

Ţarevna a luat repede cartea, s-a uitat în ea, dar n-a găsit acolo o asemenea ghicitoare şi n-a fost în stare s-o dezlege.

— Tătucă, îi zise ea ţarului, astăzi mă doare capul şi mi se învălmăşesc gândurile. Am s-o dezleg mâine!

Au amânat totul pe a doua zi.

Lui Ivan Prostănacul i-au dat o cameră în palat. Stătea el seara şi trăgea din pipă, iar ţarevna a trimis-o la el pe cea mai credincioasă slujnică a sa:

— Du-te şi află care-i răspunsul la ghicitoarea asta! Promite-i aur, argint şi tot ce vrea.

Slujnica a venit, a bătut la uşă, Ivan Prostănacul i-a deschis, ea a intrat şi a început să-l tragă de limbă în privinţa ghicitorii, promiţându-i munţi întregi de aur şi de argint. Ivan Prostănacul îi răspunse:

— Ce să fac cu banii? Şi aşa am destui. Să stea ţarevna în camera mea toată noaptea fără să închidă ochii şi am să-i spun răspunsul.

Auzind acestea, ţarevna s-a învoit şi n-a închis un ochi toată noaptea.

Dimineaţa, Ivan Prostănacul i-a spus că, venind spre

ei, cu ajutorul biciului a pus pe fugă un cal care călca în picioare bunătate de grâu.

Ivan Prostănacul i-a spus o altă ghicitoare:

— Venind spre voi, am întâlnit în cale răul, l-am lovit cu răul, iar răul şi-a dat duhul din cauza răului.

Ţarevna a deschis iarăşi cartea, iarăşi n-a găsit răspunsul şi iarăşi a cerut păsuire până a doua zi.

Seara şi-a trimis slujnica la Ivan Prostănacul să afle răspunsul la ghicitoare.

— Promite-i bani!

— Ce să fac eu cu banii? îi spuse Ivan Prostănacul trimisei prinţesei când aceasta a venit la el. Bani am şi eu destui! Să nu doarmă toată noaptea şi am să-i spun.

Fiica ţarului se învoi fără a mai sta pe gânduri şi întreaga noapte nu i s-a lipit geană de geană. Ivan Prostănacul i-a spus cum a întâlnit pe drum un şarpe şi cum l-a străpuns cu suliţa. A treia ghicitoare nu i-a spus-o direct, ci a rugat să fie chemaţi toţi boierii ţarului şi în faţa lor a întrebat-o pe ţarevnă cum a încercat ea să dezlege primele lui ghicitori. Ea a tăcut mâlc. Nu-i era la îndemână să recunoască deschis că nu s-a priceput şi că a încercat să-l cumpere cu bani pe prostănac. Boierii au socotit că ţarevna n-a fost în stare să dezlege nici cea de-a treia ghicitoare şi l-au sfătuit pe ţar să pregătească nunta. Ivan Prostănacul s-a însurat cu ţarevna, şi mai trăiesc încă şi acum în fericire şi îndestulare.

[]

Ivan Ţarevici şi sluga cea mârşavă

Era odată un ţăran care avea trei fii: doi isteţi şi unul prostănac. Ţăranul a semănat mazăre, şi când aceasta a început să se înalţe, el a văzut că cineva îşi făcuse obiceiul să-i calce straturile şi să-i strice semănăturile. Îşi chemă fiii şi le zise:

— Feţii mei iubiţi! Trebuie să stăm la pândă şi să-l prindem pe cel care ne calcă mazărea!

Primul s-a dus să stea de pază fiul cel mare. La miezul nopţii l-a cuprins somnul, mazărea a fost călcată,

iar el n-a văzut nimic.

A plecat la pândă fiul cel mijlociu, dar nici el n-a văzut nimic.

— Acum mă duc eu! zise prostul. Mie n-o să-mi scape.

— Dai tu din gură, dar să te vedem mâine! îi ziseră fraţii în zeflemea.

Prostul a luat cu el un car de curmeie şi s-a dus la pândă. Când a simţit că îl apucă somnul, a început să prizeze tabac. A rămas treaz şi a văzut cum soseşte în lan viteazul Nikanor. Cum a ajuns, a descălecat, a lăsat calul să umble în voie peste straturi, iar el a căzut într-un somn adânc.

Când a văzut asta, prostănacul a luat curmeiele aduse şi l-a legat fedeleş pe Nikanor. După ce a isprăvit această treabă, s-a dus la părintele său şi i-a zis:

— Am prins hoţul!

— Cum ai reuşit să dobori un om aşa puternic, prostănacule?

A ajuns la urechile ţarului că a fost prins viteazul. Ţarul a întrebat cine a făcut asta şi i s-a spus că un oarecare prostănac. Ţarul a poruncit:

— Aduceţi-l pe prostănac la mine!

Când a fost adus la ţar, acesta l-a întrebat:

— Cum am putea, prostule, să-l aducem până aici pe Nikanor?

Prostănacul îi răspunse:

— Uite cum vom face: ne trebuie doisprezece cai, şaizeci de oameni şi un car fără coviltir, făcut din tuci. Atunci l-am putea aşeza pe viteazul Nikanor pe car şi l-am putea aduce aici.

Viteazul, după sfatul prostănacului, a fost adus la ţar.

— Unde să-l întemniţăm, măi, prostănacule, şi cu ce să-l ferecăm ca să nu poată fugi? a întrebat ţarul.

Prostănacul răspunse:

— Porunceşte să fie săpată o groapă de douăzeci de arşini. Pământul scos să fie bine bătătorit de jur-împrejurul unor pereţi de tuci şi întărit cu bolovani. Aşa o să fie de nădejde!

Au fost înălţaţi pereţii de tuci, au fost întăriţi cu pământ bătătorit şi cu bolovani, l-au întemniţat pe viteazul Nikanor şi au pus un regiment de soldaţi să-l păzească. Prostul a tăiat legăturile cu care îl priponise pe Nikanor, iar ţarul l-a răsplătit şi i-a dat drumul acasă.

Într-o zi, copiii ţarului se jucau prin grădină, slobozind săgeţi de aur din arcuri. Săgeata lui Ivan Ţarevici, cel mai mic dintre fraţi, a trecut prin ferestruica viteazului Nikanor.

— Viteazule Nikanor, înapoiază-mi săgeata! zise Ivan Ţarevici.

— Ajută-mă! Porunceşte să fie îndepărtat măcar un bolovan şi-ţi înapoiez săgeata, ba-ţi mai dau şi trei dintr-ale mele!

Ivan Ţarevici s-a opintit şi a îndepărtat el însuşi un bolovan. Viteazul Nikanor i-a înapoiat săgeata de aur şi i-a zis:

— Ivan Ţarevici, ai să ajungi slugă, cioban şi bucătar şi apoi vei deveni din nou Ivan Ţarevici.

Zicând acestea, a dărâmat temniţa unde era închis, a ieşit şi i-a bătut pe toţi soldaţii care îl păzeau.

Ţarul a venit, a văzut şi s-a îngrozit. Peste tot zăceau soldaţi schilodiţi, care cu mâna smulsă, care cu piciorul rupt…

— Cine i-a dat drumul viteazului? întrebă ţarul.

— Ivan Ţarevici, răspunseră soldaţii.

Ţarul s-a făcut foc. A trimis soli să-i adune pe toţi împăraţii, regii şi prinţii din toate ţările. S-au strâns suveranii lumii în palatul ţarului. Acesta, după ce i-a omenit cum se cuvine, a început să ţină sfat cu ei:

— Ce să mă fac cu fiul meu, cu Ivan Ţarevici? Copiii ţarului, după cum se ştie, nu pot fi condamnaţi la moarte!

Oaspeţii l-au sfătuit pe ţar să-i dea fiului său o slujbă şi să-l lase să plece unde o vedea cu ochii.

A plecat Ivan Ţarevici de la tatăl său. A mers cât a mers şi, deodată, i s-a făcut sete. S-a apropiat de o fântână şi s-a uitat: apa era departe şi nu avea cu ce să bea.

— Ce ne facem, Vanka? îşi întrebă el sluga.

— Ivan Ţarevici, ţine-mă de picioare; eu am să beau şi după aceea te ţin eu pe tine, altfel nu avem cum, pentru că apa e prea jos!

Zis şi făcut. Ţareviciul l-a ţinut pe Vanka, acesta a băut pe săturate şi apoi au făcut schimb de locuri. După ce şi-a potolit setea, Ivan Ţarevici îi zise slugii sale:

— Ei, Vanka, scoate-mă afară!

Sluga îi răspunse:

— Nu! Numai dacă primeşti să fii tu Vanka, iar eu Ivan Ţarevici.

— Ce tot îndrugi prostii?

— Tu eşti cel care îndrugă prostii! Dacă nu primeşti, te las să te îneci în fântână!

— Nu, nu mă îneca! Fii tu Ivan Ţarevici, iar eu voi fi Vanka, sluga ta!

Sluga l-a scos afară pe Ivan Ţarevici, au făcut schimb de haine şi au plecat mai departe. Au ajuns ei într-un oraş mare şi au nimerit chiar la palatul ţarului.

Ţareviciul cel fals mergea în faţă, făcea cruce ca unul fără carte şi plecăciuni alandala, iar ţareviciul cel adevărat, mergând în urma slugii sale, se înclina ca unul învăţat şi se pleca numai cu rost.

Ţarul i-a primit cu bucurie.

— Staţi la mine, le spuse el.

Vanka, falsul ţarevici, îi zise ţarului:

— Dacă ar şti Măria Ta ce slugă am! Ce priceput e la cai şi la vite! Dacă duce caii la păscut, li se fac cozile şi coamele de aur, iar pe părţi sunt ţintuiţi cu stele. Iar dacă mână vacile la păşune, coarnele le devin de aur, coada de aur, iar pe părţi sunt ţintuite cu stele.

Ţarul i-a spus aşa-zisei slugi să aibă grijă de cai. Ivan Ţarevici a mânat herghelia la păşune. Toţi caii au fugit care încotro. Prinţul s-a aşezat pe iarbă şi a început să plângă.

— Ei, viteazule Nikanor, ce-ai făcut tu din mine! zise el. Ce mă fac acum?

În aceeaşi clipă a apărut în faţa lui, ca din pământ, viteazul Nikanor.

— Ce ţi s-a întâmplat? îl întrebă el pe Ivan Ţarevici.

Acesta i-a povestit tot necazul său.

— Nu-i nimic. Hai cu mine să adunăm caii şi să-i mânăm la sora mea mai mică. Ea o să facă totul aşa cum a poruncit ţarul.

Au adus herghelia la sora cea mică a viteazului, şi ea mai întâi i-a omenit pe oaspeţi şi apoi a făcut tot ce poruncise ţarul şi i-a condus pe oaspeţi la poartă.

Ivan Ţarevici îşi mâna herghelia spre palat. Toţi caii aveau coama şi coada de aur, iar pe părţi erau ţintuiţi cu steluţe. Falsul ţarevici stătea la geam şi a văzut totul.

— Ah, netrebnicul, a reuşit totuşi! zise el. E isteţ!

A doua zi i-a poruncit ţarul lui Ivan Ţarevici să ducă vacile la păscut.

— Ai grijă! zise ţarul. Când te întorci, vacile să aibă toate coarne şi cozi de aur, iar pe părţi să fie ţintuite cu stele. Dacă nu vor fi aşa, am să poruncesc să fii spânzurat în faţa porţii!

Pe Ivan Ţarevici l-a podidit plânsul, dar a mânat cireada la păscut. A stat cu ea toată ziua la păşune.

— Ah, prietene Nikanor! Înfăţişează-mi-te!

Viteazul s-a ivit ca din pământ şi împreună au mânat cireada la sora mijlocie. Aceasta le-a făcut tuturor vacilor coarne şi cozi de aur, iar pe părţi le-a ţintuit cu stele. Le-a dat oaspeţilor săi de mâncare şi de băut, apoi i-a condus până la poartă.

Ivan Ţarevici şi-a mânat cireada la grajduri, iar Vanka, ţareviciul fals, l-a pândit pe fereastră.

— Ah, am vrut să-l pierd, dar nu mi-a mers nici de data asta! îşi zise el.

Ţarul l-a văzut pe Ivan şi s-a minunat:

— Aşa păstor mai zic şi eu! Ce cai şi ce vaci mi-a făcut! Ţi-e mai mare dragul!

Vanka îi spuse ţarului:

— Dacă ai şti, Măria Ta, ce mâncare bună îmi găteşte!

Ţarul n-a mai stat pe gânduri şi l-a trimis la bucătărie, ca ajutor de bucătar. Ivan Ţarevici s-a supus,

însă nu şi-a putut stăpâni lacrimile.

— Doamne! Nu ştiu să fac nimic. Asta-i mâna lui Vanka!

Când ţarul tocmai se gândea să-şi mărite fata cu sluga ce se dădea drept fiu de ţar, a primit o scrisoare de la zmeul cu trei capete, care îi scria: „Dacă nu-mi dai fata de soţie, am să-ţi trec prin foc şi sabie întreaga oştire, iar pe tine am să te iau ostatic!”.

— Tăicuţă, îi zise Vanka ţarului. Să ne scoatem oştirea şi poate că îl biruim!

A adunat ţarul oştire de pretutindeni şi a poruncit să înceapă lupta. Ivan Ţarevici le ceru învoirea bucătarilor să-i îngăduie să vadă şi el lupta.

— Du-te şi uită-te!

Ivan Ţarevici a ieşit în câmp şi a zis:

— Prietene Nikanor, înfăţişează-mi-te!

Viteazul i s-a înfăţişat:

— Spune-mi, Ivan Ţarevici, ce-ţi pofteşte inima şi am să-ţi îndeplinesc orice dorinţă!

— Cum am putea noi să măcelărim întreaga oştire duşmană? Fă-mi hatârul ăsta!

— E o nimica toată! a răspuns viteazul şi s-a repezit în duşmani, spulberându-i ca pleava.

— Ei, acum putem face şi nunta! zise ţarul.

Nici n-au început bine pregătirile, când primeşte ţarul o scrisoare de la zmeul cu şase capete: „Dacă nu-mi dai fiica de soţie, am să-ţi nimicesc întreaga oştire, iar pe tine am să te iau ostatic!”.

— Ce-i de făcut? se frământa ţarul.

— N-avem încotro! Trebuie să adunăm oştirea, poate ne ajută Dumnezeu! îi zise ţareviciul cel neadevărat.

A adunat ţarul o mare oştire şi a trimis-o pe toată să lupte cu armata zmeului.

A început din nou Ivan Ţarevici să se roage de bucătari:

— Lăsaţi-mă şi pe mine, oameni buni, să merg şi să mă uit la luptă!

— Du-te şi uită-te! Numai să te întorci degrabă!

Ivan Ţarevici a ieşit în câmp şi l-a chemat pe viteaz:

— Nikanor, prietene, înfăţişează-mi-te!

Nikanor s-a înfăţişat:

— Cu ce te pot ajuta? Spune-mi şi-ţi voi îndeplini tot ce-ţi pofteşte inima!

— Cum am putea înfrânge oştirea asta?

— Am să merg să-ţi îndeplinesc dorinţa!

S-a avântat asupra oştirii şi a făcut-o una cu pământul.

— Ei, acum putem să pornim nunta! zise ţarul. Nimic nu ne mai împiedică!

S-au apucat de pregătiri, dar tocmai atunci îi scrise ţarului zmeul cu douăsprezece capete: „Dacă nu-mi dai fata de soţie, am să nimicesc toată oştirea ta, pe tine am să te iau ostatic, iar împărăţia ţi-o voi pustii!”.

Ţarul a fost nevoit să-şi adune din nou oştirea şi s-o trimită la luptă împotriva oştirii zmeului.

„Dacă norocul o să fie de partea zmeului, am să-i dau fata cu frumosul, numai să-mi lase împărăţia în pace”, se gândi ţarul.

Ivan Ţarevici se rugă din nou de bucătari:

— Oameni buni, lăsaţi-mă să mă duc să văd şi eu bătălia!

— Du-te, dar să vii repede!

A ieşit Ivan Ţarevici în câmp, a fluierat şi l-a chemat pe viteaz:

— Nikanor, prietene, înfăţişează-mi-te!

Acesta i s-a înfăţişat pe dată:

— Ei, frate Ivan Ţarevici! Acum avem de lucru, nu glumă! Încalecă şi tu pe cal şi să pornim la luptă: eu în faţă, împotriva zmeului cu douăsprezece capete, iar tu în urmă să te lupţi cu vitejii lui!

Zmeul acela avea drept ajutoare doisprezece viteji. Ivan Ţarevici s-a urcat în şa şi a plecat la luptă cu duşmanii. Au început ei să taie în dreapta şi în stânga şi puterea duşmanului a început să scadă văzând cu ochii. Ivan Ţarevici s-a rănit la mână, şi-a întors calul şi a dat de careta ţarului, în care stătea fiica acestuia. Când l-a văzut,

prinţesa şi-a scos şalul de la gât, l-a sfâşiat în două şi i-a legat braţul. Ivan Ţarevici s-a avântat iarăşi în luptă, a spulberat întreaga oştire a zmeului, apoi s-a întors la palat şi a căzut într-un somn adânc, de viteaz, în timp ce toată lumea se ostenea cu pregătirile pentru nuntă. Bucătarii, văzând că Ivan nu era, s-au întrebat:

— Unde-o fi dispărut tânărul nostru ajutor?

S-au repezit să-l caute şi, într-un târziu, l-au găsit dormind. Au început să-l trezească, să-l zgâlţâie şi să-l înghiontească. El însă dormea buştean. Un bucătar a pus mâna pe un ciocan de lemn şi a zis:

— Îi dau una în cap cu maiul şi am scăpat de el!

L-a lovit o dată, de două ori şi Ivan Ţarevici s-a trezit.

— Iertaţi-mă, fraţilor! zise el. Am adormit! Să nu mă spuneţi că am dormit aşa de mult!

— Hai mai repede, prostule! îi ziseră ei. Să nu ne certe şi pe noi!

L-au dus la bucătărie şi i-au poruncit să spele vasele. Ivan Ţarevici şi-a sumes mânecile şi s-a apucat de treabă.

Prinţesa a văzut legată la mâna lui o jumătate din şalul ei.

— De unde ai acest şal, Vanka? îl întrebă ea.

Tânărul ajutor de bucătar a trebuit să recunoască:

— Nu acel mincinos este Ivan Ţarevici, ci eu!

Şi a povestit totul de-a fir-a-păr, aşa cum a fost.

Prinţesa l-a luat de mână şi l-a dus la ţar.

— Tată, acesta este logodnicul care mi-a fost sortit, nu sluga aceea!

Ţarul l-a întrebat:

— Cum s-a întâmplat?

Ivan Ţarevici i-a povestit şi lui ce se întâmplase. Ţarul şi-a măritat fata cu adevăratul Ivan Ţarevici, iar pe cel fals a poruncit călăului să-l spânzure.

Pe-acolo şi eu am trecut, mied şi vin am băut, pe mustăţi mi s-a tot scurs, dar pe limbă n-a ajuns; mi-au adus mâncare fină, dar am rămas fără cină.

[]

Meşteşugul anevoios

Erau odată un moş şi o babă care aveau un fiu. Bătrânul era sărac lipit, dar ar fi vrut să-şi dea fiul cuiva care să-l înveţe o meserie, ca să le fie de ajutor părinţilor la bătrâneţe şi să le facă pomeniri după ce n-or mai fi. Dar ce era să facă, dacă nu avea bani? Şi-a purtat fiul pretutindeni, poate-poate s-o îndura cineva să-l ia la ucenicie. Nimeni însă nu se prindea să-l ia pe tânăr şi să-l înveţe fără bani.

A plâns cât a plâns moşul alături de baba lui, s-a tânguit cât s-a tânguit, dar şi-a luat iarăşi fiul şi a plecat cu el la oraş. Nici n-au apucat ei bine să intre în târg, că le-a ieşit în cale un om care l-a întrebat pe moşneag:

— De ce eşti aşa de necăjit?

— Cum să nu fiu? i-a răspuns moşul. L-am dus pe fiul meu peste tot, dar nimeni nu-l ia să-l înveţe o meserie fără bani, iar banii îmi lipsesc!

— Dă-mi-l mie! îi zise trecătorul. În trei ani îl învăţ toate tainele. Iar după trei ani, chiar în această zi şi la această oră, să vii după el. Numai fii cu băgare de seamă: să vii la timp şi să-ţi recunoşti fiul, numai aşa ai să-l poţi lua acasă. Dacă întârzii sau nu-l recunoşti, va rămâne la mine!

Moşul s-a bucurat într-atât, încât a şi uitat să-l întrebe pe străin cine este, unde stă şi ce meserie are de gând să-l înveţe pe băiat. I l-a dat pe fiu-său şi a plecat acasă. S-a întors strălucind de bucurie şi i-a povestit babei totul de-a fir-a-păr. Dar trecătorul căruia îi încredinţase fiul era vrăjitor.

Au trecut cei trei ani, iar bătrânul uitase cu desăvârşire în ce zi îşi încredinţase feciorul pentru ucenicie. Ce era de făcut?

Cu o zi înainte de împlinirea sorocului, a venit la el fiu-său în chip de pasăre, s-a aruncat la pământ, s-a prefăcut în flăcău şi a intrat în izbă, a făcut o plecăciune şi i-a spus:

— Mâine se împlinesc cei trei ani şi trebuie să vii să mă iei.

I-a povestit cum să ajungă şi cum să-l recunoască.

— Stăpânul meu nu mă are doar pe mine ucenic. Mai are încă unsprezece lucrători care au rămas la el pentru totdeauna, pentru că părinţii lor nu i-au putut recunoaşte. Şi dacă tu nu mă recunoşti, am să rămân şi eu la el şi-am să fiu al doisprezecelea. Mâine ai să ne vezi pe toţi doisprezece în chip de porumbei pe care nu-i poţi deosebi unul de celălalt. Tu să fii cu băgare de seamă. Toţi or să se înalţe, eu însă am să fiu o vreme mai jos de ei, iar după aceea mă voi înălţa deasupra lor. Stăpânul te va întreba dacă ţi-ai recunoscut fiul. Tu să-i arăţi porumbelul de deasupra tuturor. După aceea va aduce în faţa ta doisprezece armăsari tineri, de aceeaşi culoare, toţi având coamele într-o singură parte. Când vei trece prin dreptul lor să ai grijă: voi lovi cu copita pământul o singură dată. Tu să arăţi spre mine. La urmă, va aduce în faţa ta doisprezece voinici de aceeaşi înălţime, toţi cu acelaşi glas, cu acelaşi chip şi cu straie la fel. Când ai să treci prin dreptul lor, să te uiţi că pe obrazul drept mi se va aşeza o musculiţă. Stăpânul te va întreba iarăşi dacă mă recunoşti. Tu arată-mă pe mine.

Acestea fiind zise, tânărul şi-a luat rămas-bun de la tată, a ieşit din casă, s-a aruncat la pământ, s-a prefăcut în pasăre şi a zburat la stăpânul său.

A doua zi de dimineaţă, bătrânul, de cum s-a trezit, s-a îmbrăcat şi a plecat după fiul său. A ajuns la vrăjitor.

— Ei, moşule, îi spuse vrăjitorul, l-am învăţat pe fiul tău toate şiretlicurile, numai că, dacă nu-l recunoşti, va rămâne la mine pe viaţă.

Zicând acestea, a dat drumul la doisprezece porumbei albi care semănau între ei ca picăturile de apă: penele la fel, cozile la fel, capetele la fel. Şi i-a spus:

— Află-l, moşule, pe fiul tău!

Cum să-l afle, dacă toţi erau la fel? S-a uitat el, s-a uitat şi, când unul dintre porumbei s-a înălţat deasupra tuturor, moşul l-a arătat cu degetul:

— Ăsta pare a fi!

— L-ai ghicit, moşule, l-ai ghicit! i-a spus vrăjitorul.

A doua oară a scos doisprezece armăsari tineri, toţi ca unul şi toţi cu coama pe aceeaşi parte.

A început moşul să umble prin faţa lor, uitându-se cu băgare de seamă la ei, iar stăpânul îl întrebă:

— Cum e, moşule? Te-ai dumirit care ţi-e fiul?

— Nu încă, mai aşteaptă puţin!

Când a văzut unul din armăsari lovind pământul cu copita dreaptă, l-a arătat:

— Ăsta pare a fi!

— L-ai ghicit, moşule, l-ai ghicit!

A treia oară au ieşit doisprezece voinici de aceeaşi înălţime, toţi cu acelaşi glas şi cu acelaşi chip, de parcă i-ar fi născut aceeaşi mamă.

Moşneagul a trecut prin faţa lor o dată, dar n-a băgat de seamă nimic. A doua oară a trecut şi iarăşi n-a văzut nimic. Când a trecut însă a treia oară, a zărit o musculiţă pe obrazul drept al unuia dintre voinici şi a zis:

— Se pare că ăsta-i al meu!

— L-ai ghicit, moşule, l-ai ghicit!

Vrăjitorul n-a avut încotro şi i-a dat moşului fiul înapoi. Cei doi au plecat acasă.

Au mers ei cât au mers şi deodată au văzut că venea pe drum un boier.

— Tată, eu am să mă prefac acum în căţeluş. Boierul o să vrea să mă cumpere. Tu să mă vinzi, dar fără zgardă, căci altfel n-am să mă mai întorc niciodată la tine.

Zicând acestea, s-a trântit la pământ şi s-a prefăcut în căţeluş. Boierul, văzând căţeluşul, a început să se târguiască cu moşul: pasămite i-a plăcut nu atât căţelul, cât zgarda lui. Boierul îi dădea o sută de ruble, iar moşul cerea trei sute. S-au târguit cât s-au târguit şi boierul a cumpărat căţeluşul cu două sute de ruble.

Când a început moşul să desfacă zgarda, boierul a sărit ca ars. Nici nu voia să audă. S-a împotrivit:

— Eu am vândut doar câinele, zise moşul, nu şi zgarda.

— Nu-i adevărat, zise boierul, cine cumpără căţelul, acela cumpără şi zgarda odată cu el.

Moşneagul s-a gândit, s-a gândit şi a înţeles că boierul are dreptate: nu poţi într-adevăr să cumperi un câine fără zgardă. Şi i-a dat căţeluşul cu totul.

Boierul a luat căţeluşul şi l-a aşezat lângă el în trăsură, iar moşul a luat banii şi a plecat acasă.

Cum mergea boierul cu trăsura, a zărit un iepure alergând.

— Ce-ar fi să-i dau drumul câinelui să fugă după iepure, să văd cât e de iute? se gândi boierul.

De îndată ce l-a slobozit, căţeluşul a fugit într-o parte şi s-a ascuns în pădure, iar iepurele a alergat în cealaltă parte.

Boierul a aşteptat cât a aşteptat şi şi-a văzut de drum, cu buza umflată. Iar căţeluşul s-a preschimbat în flăcău. Moşul mergea pe drum şi se gândea cum va da el ochii acasă cu baba lui şi cum să-i spună că s-a întors fără fiul lor. Dar flăcăul l-a ajuns pe moşneag din urmă.

— Ei, tătucă, îi zise, de ce m-ai vândut cu tot cu zgardă? Dacă nu ne-ar fi ieşit iepurele în cale, nu m-aş mai fi putut întoarce şi-aş fi pierit de pomană.

S-au întors acasă şi-au început să ducă un trai liniştit. După un timp, într-o duminică, îi spuse flăcăul tatălui său:

— Tătucă, eu am să mă prefac într-o pasăre. Du-mă la târg şi vinde-mă! Numai să nu vinzi şi colivia, că nu mă voi mai putea întoarce acasă.

S-a aruncat la pământ şi s-a prefăcut în pasăre. Moşneagul a aşezat pasărea în colivie şi a plecat cu ea la vânzare.

L-a înconjurat pe bătrân o mulţime de lume şi au început toţi să se tocmească, atât de mult le plăcea pasărea.

A venit şi vrăjitorul acolo. L-a recunoscut pe dată pe moşneag şi şi-a închipuit ce fel de pasăre avea el în colivie. Unul dădea mai mult decât celălalt, iar vrăjitorul i-a întrecut pe toţi. Bătrânul i-a vândut pasărea, dar nu şi colivia. Vrăjitorul s-a sucit, s-a învârtit, a stăruit pe lângă moş, dar acesta nu se învoia cu niciun chip să dea şi colivia.

Vrăjitorul a luat numai pasărea, a învelit-o în batistă şi a adus-o acasă.

— Ei, fata mea, i-a zis el fie-sii când a ajuns acasă, l-am cumpărat pe năzdrăvanul nostru.

— Unde e?

Când a desfăcut vrăjitorul batista, pasărea îşi luase de mult zborul.

A venit o altă duminică. Îi spuse fiul tatălui său:

— Tătucă, eu am să mă prefac astăzi în cal. Să vinzi numai calul, nu şi căpăstrul, că altfel nu mă mai întorc acasă.

Flăcăul s-a aruncat la pământ şi s-a prefăcut în cal. Moşneagul l-a dus la târg, la vânzare. Acolo a fost înconjurat de o mulţime de geambaşi. Unul dădea mai mult decât celălalt, iar vrăjitorul mai mult decât toţi.

Moşneagul şi-a vândut fiul, dar căpăstrul şi l-a păstrat.

— Cum să duc calul acasă fără căpăstru? Dă-mi căpăstrul măcar până ajung cu el în curte şi după aceea poţi să ţi-l iei, că doar n-o să mă bucur de el.

Toţi geambaşii au sărit pe moşneag:

— Aşa ceva nu se face! Ai vândut calul, ai vândut şi căpăstrul. Ce-ai să faci cu el?

Moşul n-a avut încotro şi i l-a dat vrăjitorului. Acesta a adus calul acasă şi l-a priponit bine de tot în grajd, cu hăţul strâns cât se putea. Calul stătea numai pe picioarele din spate, fără să atingă pământul cu cele din faţă.

— Ei, fata mea, a spus vrăjitorul, acum l-am cumpărat cu adevărat pe năzdrăvanul nostru.

— Unde-i?

— E priponit în grajd.

Fata a fugit să-l vadă. I s-a făcut milă de cal şi a vrut să slăbească funia cu care era legat. Când a început să-i desfacă funia, calul s-a smucit şi-a rupt-o la fugă. Fata s-a dus la tatăl său şi i-a spus:

— Tătucă, iartă-mă! M-a pus păcatul să-i slăbesc funia şi calul a fugit.

Vrăjitorul s-a aruncat la pământ, s-a prefăcut în lup

şi-a luat-o pe urmele calului. Când era cât pe ce să-l ajungă din urmă, calul s-a apropiat de un râu, s-a aruncat la pământ, s-a transformat într-un peştişor cu ţepi şi s-a aruncat în apă. Lupul s-a prefăcut în ştiucă şi s-a luat după el. Peştişorul a ajuns la malul unui râu, unde nişte fete frumoase spălau rufe. S-a transformat într-un inel de aur şi s-a rostogolit până la picioarele unei fete de negustor. Aceasta a ridicat inelul şi l-a ascuns. Iar vrăjitorul, prefăcându-se în om, i-a zis:

— Dă-mi-l! E inelul meu de aur.

— Ia-l! îi zise fata şi a aruncat inelul jos.

De îndată ce a căzut pe pământ, inelul s-a risipit în grăunţe mărunţele. Vrăjitorul s-a transformat în cocoş şi s-a apucat să le ciugulească. Cât timp ciugulea el, grăunţele s-au prefăcut în erete, şi nu i-a fost deloc uşor cocoşului. Aici povestea mea se termină, iar mie daţi-mi un păhărel de votcă bună!

[]

Cei şapte Simeoni

Era odată un om care avea şapte fii şi fiecăruia din ei îi pusese numele de Simeon. Toţi erau voinici ca nişte adevăraţi viteji, dar leneşi nevoie mare. În toată lumea n-ai fi găsit alţii ca ei. Nu făceau nimic. Tatăl s-a chinuit cât s-a chinuit cu ei şi, în cele din urmă, i-a dus la ţar să intre în slujba acestuia. Ţarul i-a mulţumit pentru asemenea voinici şi l-a întrebat ce ştiu ei să facă.

— Mai bine întreabă-i pe ei, Înălţimea Ta!

Ţarul l-a chemat mai întâi pe Simeon cel mare şi l-a întrebat:

— Ce ştii tu să faci?

— Să fur, Înălţimea Ta.

— Foarte bine, uneori am nevoie de un asemenea om.

L-a chemat pe al doilea.

— Dar tu?

— Eu ştiu să meşteresc tot felul de lucruri scumpe şi podoabe.

— Îmi face trebuinţă şi un om ca tine.

L-a chemat pe al treilea Simeon şi l-a întrebat:

— Dar tu la ce te pricepi?

— Mă pricep să săgetez pasărea în zbor, Înălţimea Ta.

— Bine!

L-a întrebat pe al patrulea.

— Dar tu?

— Când fratele meu doboară pasărea cu săgeata, eu mă arunc în apă după ea ca un câine şi o aduc la mal.

— Bine! a spus ţarul. Dar tu la ce eşti meşter? l-a întrebat pe al cincilea.

— Eu, dacă privesc de undeva de sus în toate părţile, pot să spun ce se întâmplă în fiecare ţară.

— Minunat! Minunat!

L-a întrebat apoi pe cel de-al şaselea. Acesta îi răspunse:

— Eu ştiu să construiesc corăbii. Cât ai clipi din ochi, e gata corabia.

— Bine! Iar tu ce ştii? l-a întrebat pe cel de-al şaptelea.

— Eu mă pricep să vindec oamenii.

— Foarte bine!

Ţarul le-a dat drumul să plece. Au trăit ei timp îndelungat în tihnă, dar ţarului i-a venit în minte să-l încerce pe unul din Simeoni.

— Ia să te văd, Simeoane, poţi să afli ce se întâmplă pe colo şi pe colo?

Simeon s-a ridicat undeva sus, s-a uitat în toate părţile şi i-a spus:

— Aici se-ntâmplă aşa şi aşa, dincolo aşa şi aşa…

După o zi, ţarul a căutat să vadă ce scriu ziarele. Totul era exact cum îi spusese Simeon.

A mai trecut o vreme. Ţarul s-a gândit să se însoare cu o ţarevnă, dar nu ştia cum s-o aducă la el şi nici nu-i trecea prin cap pe cine ar fi putut trimite după ea. Atunci şi-a amintit de cei şapte Simeoni. I-a chemat şi le-a poruncit să i-o aducă pe ţarevnă. Le-a dat câţiva soldaţi care să-i însoţească.

Simeonii s-au adunat toţi şapte şi, cioc-boc, au făcut o corabie, s-au urcat în ea şi au plecat.

Au ajuns în ţara unde trăia ţarevna râvnită de ţarul lor. Unul din fraţi s-a urcat pe catarg şi a privit.

— Ţarevna este singură acum. Putem s-o furăm.

Un alt frate a meşterit nişte podoabe frumoase şi, împreună cu hoţul, a plecat să le vândă ţarevnei. Cum au ajuns la palat, hoţul a furat-o şi a dus-o la corabie. Fraţii au ridicat ancora şi au plecat. Ţarevna a văzut că este dusă spre un tărâm necunoscut, s-a prefăcut în lebădă şi şi-a luat zborul de pe corabie. Arcaşul nu a stat pe gânduri: a pus mâna pe arc, a tras şi a nimerit-o în aripa stângă. Un alt Simeon s-a aruncat în apă în locul câinelui de vânătoare, a înotat până la lebădă şi a adus-o pe corabie. Lebăda s-a prefăcut la loc în ţarevnă, doar că braţul stâng îi era rănit. Pentru că aveau doftorul cu ei, a fost un fleac s-o tămăduiască.

S-au întors în ţara lor bine sănătoşi şi au tras salve de tun, vrând să dea de ştire că a sosit ţarevna. Între timp, ţarul uitase de cei şapte Simeoni şi se frământa, neştiind ce corabie este aceea.

— Alergaţi la ţărm, le porunci el sfetnicilor săi, şi aflaţi ce-i cu corabia aceea.

Unul dintre sfetnici s-a dus până acolo. De îndată ce a fost înştiinţat despre cei şapte Simeoni şi despre logodnica sa, ţarul s-a bucurat de isprava fraţilor şi a poruncit să fie primiţi cu toate onorurile, cu salve de tun, în răpăitul tobelor.

Numai că ţarevna n-a vrut să se mărite cu ţarul: era prea bătrân. El a întrebat-o cu cine ar vrea să se mărite, iar ea i-a răspuns:

— Cu acela care m-a furat!

Iar Simeon-hoţul era atât de chipeş, încât nu avea cum să nu-i placă ţarevnei.

Ţarul, fără prea multă vorbă, a poruncit să fie cununaţi cei doi, iar el s-a pregătit de odihna de veci. Pe Simeon-hoţul l-a înscăunat în locul său, iar pe fraţii lui i-a făcut mari dregători.

[]

Tâlharii

Erau odată un preot şi o preoteasă care aveau o fată pe nume Aleonuşka. Într-o bună zi, preotul şi preoteasa au fost poftiţi la o nuntă. S-au gătit de plecare, iar fetei i-au lăsat în grijă gospodăria.

— Măicuţă, zise fata, mă tem să rămân singură!

— Cheamă-ţi prietenele la clacă şi n-ai să mai fii singură.

Aleonuşka îşi chemă prietenele, după cum o povăţuise mama. S-au adunat la ea acasă multe fete, fiecare cu lucrul său de mână: care broda, care împletea, care torcea.

Una dintre fete, din nebăgare de seamă, a scăpat fusul şi l-a văzut cum s-a rostogolit pe duşumea şi a căzut printr-o crăpătură tocmai în pivniţă. S-a dus după el, dar, când a coborât, a văzut acolo un tâlhar ascuns după o putină.

Tâlharul a ameninţat-o cu degetul şi i-a zis:

— Ai grijă, dacă scapi cumva o vorbă că m-ai văzut aici, poţi să-ţi iei adio de la viaţă!

Fata a ieşit din pivniţă albă ca varul, i-a povestit în şoaptă această întâmplare unei prietene care stătea alături şi, în scurt timp, au aflat toate una de la cealaltă şi au fost cuprinse de spaimă. Au început să se pregătească de plecare.

— Unde plecaţi? E încă devreme! a încercat Aleonuşka să le oprească.

Fetele însă nu s-au lăsat înduplecate: care trebuia să aducă apă de la fântână, care promisese să ducă nişte pânză unei vecine şi tot aşa, până când au lăsat-o pe Aleonuşka singură-singurică. Tâlharul, văzând că s-a făcut linişte în casă, că nu se auzea niciun glas, niciun zgomot, a ieşit din pivniţă şi i-a zis Aleonuşkăi:

— Bună seara, frumoasă fată, meşteră la plăcinte!

— Bună seara! îi răspunse ea.

Tâlharul, după ce a scotocit prin toată izba, a ieşit să

iscodească prin gospodărie. Aleonuşka a tras zăvorul în urma lui şi a stins lampa.

— Lasă-mă să intru, că altfel te înjunghii!

— Nu-ţi deschid! Dar, dacă ţii morţiş, n-ai decât să intri pe geam, îi răspunse fata şi puse mâna pe topor.

De îndată ce tâlharul şi-a vârât capul pe fereastră, ea i l-a şi retezat cu toporul. În sinea ei gândea că în curând or să vină şi alţi tâlhari, tovarăşii celui ucis. Ce era de făcut? A luat capul tâlharului şi l-a băgat într-un sac. A tăiat mortul în bucăţi pe care le-a pus în mai multe putini, într-o copaie şi în saci. Nu după mult timp au venit şi ceilalţi tâlhari şi au întrebat de afară:

— Te-ai descurcat?

Ei credeau că tovarăşul lor este încă în viaţă.

— M-am descurcat! le-a răspuns Aleonuşka, îngroşându-şi glasul ca să semene cu cel al tâlharului mort. Sunt aici doi saci cu bani, o putină cu unt şi o copaie cu carne.

Fata a scos afară pe geam sacii şi copaia şi le-a dat tâlharilor.

— Ei, hai să mergem! au zis tâlharii.

Au înhăţat prada şi au urcat-o în căruţă.

— Plecaţi voi înainte! le strigă Aleonuşka cu glasul îngroşat. Eu mai rămân să văd dacă nu mai e rost de ceva.

Nepoftiţii au plecat. A început să se crape de ziuă. Preoteasa şi preotul s-au întors de la nuntă. Fata le-a povestit totul de-a fir-a-păr.

— Uite-aşa şi-aşa... Eu singură i-am dovedit pe tâlhari.

Tâlharii, când au ajuns acasă şi s-au uitat ce era în saci şi în putini, s-au îngrozit.

— Blestemata! O să-i venim noi de hac!

S-au gătit în haine arătoase şi au venit la preot s-o peţească pe Aleonuşka pentru cel mai prost dintre ei. Fata însă i-a recunoscut după glasuri şi i-a spus tatălui ei:

— Tătucă, aceştia nu sunt peţitori, ci tâlharii care au fost azi-noapte să ne jefuiască.

— Ce tot îndrugi acolo, fato? Nu vezi cum sunt

îmbrăcaţi?

Popa s-a bucurat în sinea lui că nişte oameni aşa de înstăriţi au venit să-i peţească fata şi că nu i-au cerut nici zestre. Aleonuşka s-a pornit pe plâns, dar nu l-a putut înduplеca pe părinte.

— Dacă nu te măriţi acum, o să te alungăm de-acasă! i-au tăiat-o popa şi preoteasa.

Aşa au măritat-o pe fată cu un tâlhar şi au făcut nuntă mare. Nicicând nu mai fusese prin părţile acelea o nuntă aşa îmbelşugată.

Au luat-o tâlharii pe Aleonuşka la ei şi, îndată ce au ajuns în pădure, unul întrebă:

— Ce facem? Îi punem capăt zilelor chiar aici?

Prostul se rugă de tovarăşii lui:

— Lăsaţi-mi-o măcar o zi, să mă bucur şi eu de ea privind-o!

— Ce să vezi la ea, măi prostule?

— Vă rog frumos, fraţilor!

Tâlharii s-au învoit. Au dus-o pe Aleonuşka la ei acasă, au băut şi au mâncat zdravăn, după care au zis:

— Gata! E timpul să-i facem de petrecanie!

Dar prostul:

— Vă rog, măcar o noapte să mi-o petrec cu ea!

— Prostule! Şi dacă fuge de-aici?

— Vă rog frumos, fraţilor!

Tâlharii s-au înduplecat de rugăminţile prostului şi i-au lăsat pe cei doi singuri într-o odaie. Când s-au văzut singuri, Aleonuşka îi spuse bărbatului său:

— Lasă-mă un pic afară să mă răcoresc!

— Şi dacă vor auzi ai mei?

— Am să umblu încetişor… Lasă-mă să ies! Măcar pe fereastră…

— Eu te-aş lăsa, dar dacă pleci?

— Leagă-mă! Am de la mama o faşă de nădejde. Leagă-mă cu faşa şi, când ai să vrei să mă întorc, tragi de faşă şi eu intru îndată pe fereastră.

Prostul a legat-o cu faşa. Ea a coborât pe fereastră, s-a dezlegat repejor, iar cu faşa a legat o capră de coarne. A

aşteptat puţin, apoi a spus:

— Ridică-mă!

Dar ea îşi luase deja picioarele la spinare. Prostul a început să tragă, dar capra a prins a behăi.

— Ce tot behăi atât? Or să te audă ai noştri şi or să-ţi taie gâtul fără să mai stea pe gânduri!

Când a sfârşit de tras faşa, a văzut că de ea era legată o capră. Prostul s-a îngrozit şi nu mai ştia ce să facă.

— Blestemata! M-a tras pe sfoară!

Dimineaţa au intrat la el tâlharii.

— Unde ţi-e mireasa? îl întrebară ei.

— A şters-o!

— Prostule! Zevzecule! Noi ţi-am spus că aşa o să se întâmple, dar tu nu şi nu!

Au sărit cu toţii pe cai şi au plecat în fuga mare să-i prindă urma Aleonuşkăi. Alergau cu ogarii după ei, pocneau din bice şi fluierau îngrozitor. Aleonuşka a auzit potera lor şi s-a ascuns în scorbura unui stejar uscat. Tremura inima-n ea de frică, iar copoii roiau în jurul copacului scorburos.

— Oare n-o fi acolo? îşi dădu cu părerea unul dintre tâlhari. Ia bagă cuţitul, poate dai de ea!

Unul dintre tâlhari şi-a scos cuţitul şi, cotrobăind prin scorbură cu el, a nimerit-o pe Aleonuşka în genunchi. Numai că fata era isteaţă foc! Şi-a scos basmaua şi a şters cuţitul de sânge. S-a uitat tâlharul la cuţit şi a zis:

— Nu! Nu-i nimeni aici!

Au încălecat şi au luat-o care încotro, chiuind şi pocnind din bice.

Când totul s-a liniştit, Aleonuşka a ieşit din scorbură şi a luat-o la fugă. A alergat ea cât a alergat şi a auzit din nou tropot de copite, dar tocmai atunci trecea pe drum un ţăran cu carul plin de jgheaburi şi copăi pe care le ducea în târg la vânzare.

— Bade, ascunde-mă sub o copaie! se rugă fata de el.

— Eşti aşa de frumos gătită! Mi-e teamă că ai să te murdăreşti din cap până-n picioare, spuse ţăranul.

— Te rog, ascunde-mă! Mă urmăresc tâlharii ca să mă omoare.

Ţăranul a aruncat marfa jos, i-a spus fetei să se întindă pe fundul căruţei, a acoperit-o cu o copaie, iar peste ea a îngrămădit toată marfa aruncată pe jos.

Tâlharii l-au ajuns şi l-au întrebat:

— Ei, omule, n-ai văzut o fată îmbrăcată aşa şi-aşa?

— N-am văzut-o, dragilor!

— Minţi! Să dăm jos copăile!

Au început să arunce marfa jos din căruţă. Când au ajuns la ultima copaie, tâlharii au hotărât:

— Degeaba ne pierdem timpul, fraţilor! Haideţi mai bine mai departe!

Şi s-au aşternut la drum, însoţiţi de lătratul copoilor, de chiote şi de pocnete. Când totul s-a liniştit, Aleonuşka se rugă de ţăran:

— Unchiule, scoate-mă de aici!

Ţăranul a ajutat-o să iasă din ascunzătoare, iar ea a rupt-o la fugă. După un timp, a auzit iar tropotele cailor urmăritorilor. Pe drum a văzut un om care ducea în căruţă piei de vite.

— Unchiule, se rugă ea, ascunde-mă sub piei! Mă urmăresc tâlharii.

— Eşti aşa de frumos gătită, încât mi-e teamă că ai să te murdăreşti toată.

— Nu-i nimic! Numai ascunde-mă!

Ţăranul a dat pieile într-o parte, a ascuns-o pe fată sub cea mai de jos, a aşezat pieile la loc şi şi-a văzut de drum. Abia a pornit, că tâlharii l-au şi ajuns.

— N-ai văzut o fată aşa şi-aşa?

— N-am văzut, dragii mei!

— Minţi! Descarcă pieile!

— La ce bun să-mi stric bunătate de marfă?

Tâlharii s-au apucat singuri să arunce pieile jos. Când au rămas doar două-trei, s-au lăsat păgubaşi.

— Ne pierdem timpul în van, fraţilor! Mai bine am pleca mai departe! au zis ei şi şi-au urmat drumul în aceeaşi larmă asurzitoare.

Când s-a liniştit totul, fata s-a rugat de ţăran:

— Unchiule, ajută-mă să ies de aici!

Ţăranul a eliberat-o de sub piei, iar ea s-a pus din nou pe fugă. A alergat şi, în cele din urmă, către miezul nopţii, a ajuns acasă. A intrat în curte, s-a ascuns într-o căpiţă de fân şi a dormit dusă. În zori, popa a ieşit să dea de mâncare la vite şi, cum şi-a înfipt furca în căpiţă, Aleonuşka s-a prins cu mâna de ea. Popa a înlemnit. A început să se închine şi să vorbească de unul singur:

— Puterea Sfintei Cruci e cu noi. Doamne, miluieşte!

Apoi a întrebat:

— Cine-i acolo?

Aleonuşka l-a recunoscut pe tatăl ei şi a ieşit din căpiţa de fân.

— Cum ai ajuns aici?

— M-aţi dat tâlharilor. Au vrut să mă omoare, dar eu am fugit, spuse ea şi i-a povestit toate peripeţiile.

Un pic mai târziu au venit la preot şi tâlharii.

— E bine sănătoasă fata mea? îi întrebă preotul.

— Mulţumim lui Dumnezeu! A rămas acasă cu treburile gospodăreşti, i-au răspuns tâlharii.

Preotul i-a aşezat la masă ca pe nişte oameni de vază, dar, între timp, a chemat soldaţii. După aceea a adus-o pe fată şi i-a întrebat pe tâlhari:

— Şi asta cine-i?

În acea clipă, soldaţii i-au înhăţat pe tâlhari, i-au legat fedeleş şi i-au dus la temniţă.

Şi fiindcă povestea-i toată, să-mi daţi votcă nebotezată!

[]

Fecioara înţeleaptă şi cei şapte tâlhari

A fost odată un ţăran care avea doi fii: cel mic era mereu pe drumuri, iar cel mare stătea pe lângă casă. Fiind pe moarte, tatăl i-a lăsat toată agoniseala fiului care stătea pe acasă, iar celuilalt nu i-a lăsat nimic: se gândea că se vor înţelege ei ca fraţii. Când tatăl a murit, fiul cel mare l-a înmormântat şi întreaga moştenire a ţinut-o pentru sine.

Iată că s-a întors şi fiul cel mic şi a început să verse lacrimi amare pentru că nu l-a prins în viaţă pe tatăl său. Fratele cel mare îi spuse:

— Tata mi-a lăsat totul mie!

Cel mare nu avea copii, iar cel mic avea un fiu bun şi o fiică înfiată.

După ce a moştenit întreaga avere, fratele cel mare s-a îmbogăţit şi a început să facă negoţ cu mărfuri scumpe. Cel mic era sărac, tăia lemne în pădure şi le vindea la târg. Vecinilor li s-a făcut milă de el, au pus mână de la mână, au strâns nişte bani şi i-au dat să pornească şi el negoţ măcar cu mărunţişuri. Săracul s-a temut şi le-a spus:

— Nu, oameni buni! Nu pot lua banii voştri. Dacă pierd în negoţ, cu ce am să vă plătesc datoria?

Doi vecini s-au vorbit cum să-i dea, totuşi, banii. Când a plecat săracul în pădure după lemne, unul din ei, mergând pe drum ocolit, l-a ajuns din urmă şi i-a spus:

— Frate, am plecat la drum lung. Pe drum mi-a dat un datornic trei sute de ruble şi nu ştiu ce să fac cu banii. Acasă nu mă întorc. Ţine-i tu! Ascunde-i undeva la tine sau, mai bine, cumpără-ţi marfă cu ei. Eu nu mă întorc aşa curând. Când am să mă întorc, ai să mi-i înapoiezi tu, puţin câte puţin.

Săracul a venit acasă cu banii, temându-se să nu-i piardă sau nu cumva nevasta să creadă că sunt ai lor. S-a gândit, s-a gândit, i-a pitit într-un chiup cu cenuşă şi a plecat de acasă. În lipsa lui au trecut pe la poartă nişte oameni care adunau cenuşă şi dădeau marfă pe ea. Muierea a luat chiupul cu cenuşă şi l-a dat oamenilor.

Când s-a întors bărbatul acasă şi a văzut că nu mai este chiupul cu cenuşă, a întrebat-o pe nevastă:

— Unde-i cenuşa?

Nevasta îi răspunse:

— Am vândut-o unor oameni care umblau prin sat şi adunau cenuşă.

Bărbatul s-a speriat, a căzut pe gânduri şi n-a mai scos un cuvânt.

— Ce nenorocire ţi s-a întâmplat? De ce eşti aşa de

abătut?

El a mărturisit că ascunsese în chiupul cu pricina trei sute de ruble care nu erau ale lui. Femeia s-a supărat, a început să tune şi să fulgere şi să verse lacrimi.

— De ce nu mi-ai spus şi mie? Eu i-aş fi ascuns mai bine!

A plecat iarăşi ţăranul după lemne ca să le vândă la târg şi să cumpere pâine. Din urmă l-a ajuns un alt vecin. I-a spus aceeaşi minciună ca şi primul şi i-a dat cinci sute de ruble. Săracul nu a vrut să primească banii, dar vecinul i-a pus cu forţa în mână şi s-a făcut nevăzut. Banii erau de hârtie. Săracul se gândea unde să-i pună. Până la urmă i-a vârât în căptuşeala de la căciulă.

A intrat în pădure, şi-a agăţat căciula într-un brad şi a început să taie lemne. Spre nenorocul lui însă, a venit un corb şi i-a furat căciula împreună cu banii.

I-a părut lui rău cât i-a părut, dar s-a gândit că aşa i-a fost scris. Trăia în sărăcie, vindea lemne, scoţând-o cu greu la capăt. Văzând vecinii că a trecut destulă vreme, că negoţul nu-i aduce săracului niciun spor, l-au întrebat:

— Ce se întâmplă, frate? Merge prost comerţul sau ţi-e frică să cheltuieşti banii noştri? Dacă-i aşa, înapoiază-ni-i!

Săracul a izbucnit în plâns şi le-a povestit cum le-a prăpădit banii. Vecinii nu l-au crezut şi l-au trimis în judecată.

„Ce hotărâre să iau?”, se gândea judecătorul. „Ţăranul e un om la locul lui, sărac lipit, şi n-ai ce lua de la el. Dacă îl trimit în temniţă, o să moară de foame.”

S-a apropiat judecătorul de fereastră, îngândurat şi cuprins de tristeţe. Chiar sub fereastră se jucau nişte copii. Unul dintre ei, mai isteţel, le spuse:

— Eu am să fiu staroste şi am să vă judec, iar voi să veniţi la mine cu pârele!

S-a aşezat pe o piatră; de el s-a apropiat un băieţaş, care s-a înclinat şi i-a zis:

— I-am dat acestui ţăran bani cu împrumut, iar el nu mi-i înapoiază. Am venit la Luminăţia Ta să-mi faci

dreptate!

— Ai luat de la el bani cu împrumut? întrebă „starostele”.

— Am luat!

— De ce nu i-ai înapoiat?

— N-am de unde, tătucă!

— Ascultă, omule! El nu tăgăduieşte că a luat bani cu împrumut de la tine, dar nu are cum să ţi-i dea înapoi! Păsuieşte-l şi tu vreo cinci-şase ani. Poate că până la urmă ţi-i înapoiază cu dobândă. Vă învoiţi?

— Îţi mulţumim, tătucă! Ne învoim!

Judecătorul a auzit toate acestea şi s-a bucurat. „Acest băieţel mi-a deschis mintea!”, îşi zise el. „Le voi spune şi eu împricinaţilor mei să-l mai păsuiască pe sărac.”

La povaţa judecătorului, cei doi vecini bogaţi s-au învoit să-l mai păsuiască pe sărac vreo doi-trei ani; poate că, între timp, avea să mai scape de nevoi.

Săracul a plecat iarăşi în pădure după lemne. Şi-a încărcat căruţa pe jumătate, dar s-a lăsat întunericul. A hotărât să înnopteze în pădure.

„Mâine dimineaţă am să-mi umplu căruţa şi am să mă întorc acasă”, îşi zise el.

Unde să se culce? Prin preajmă – nici ţipenie de om, numai fiare. „Dacă mă culc lângă cal, s-ar putea să mă mănânce lupii!”, se gândi el. S-a dus mai afund în hăţiş şi s-a urcat într-un pin înalt.

Noaptea, chiar în acel loc, au venit tâlharii, şapte la număr, şi au spus:

— Uşiţă, uşiţă, deschide-te!

În aceeaşi clipă s-a deschis o uşă care ducea sub pământ. Tâlharii începură să care acolo toată prada pe care o aveau asupra lor. Când au terminat, au poruncit:

— Uşiţă, uşiţă, închide-te!

Uşa s-a închis, iar tâlharii au plecat după altă pradă. Ţăranul a văzut tot ce s-a întâmplat şi, când s-a aşternut liniştea în jur, s-a dat jos din copac.

— Ia să încerc dacă nu se deschide uşiţa asta şi pentru mine!

Şi, de cum a rostit „Uşiţă, uşiţă, deschide-te!”, ea s-a deschis. A coborât ţăranul sub pământ şi a văzut cum zăceau pe jos grămezi întregi de aur, de argint şi de tot felul de lucruri preţioase. S-a bucurat săracul şi, în zori, a început să care sacii cu bani. A zvârlit lemnele din căruţă, a încărcat-o cu aur şi argint şi… repede acasă!

L-a întâmpinat nevasta:

— Vai de mine, bărbăţele! M-am frământat toată noaptea şi mă tot gândeam ce ţi s-a întâmplat. Nu ştiam ce să cred: ori te-o fi strivit un buştean, ori te-o fi sfârtecat vreo jivină!

Iar ţăranul, vesel nevoie mare:

— Nu te frământa, nevastă! Dumnezeu ne-a scos norocul în cale. Am găsit o comoară. Ajută-mă să car sacii!

După ce a terminat treaba, ţăranul s-a dus la fratele său, bogătaşul. I-a povestit totul aşa cum a fost şi l-a chemat să meargă cu el să se întâlnească în pădure cu norocul. Acesta s-a învoit. Au ajuns la locul cu pricina, au găsit pinul şi au strigat:

— Uşiţă, uşiţă, deschide-te!

Uşiţa s-a deschis. Ei au intrat şi au început să care de sub pământ sacii cu bani. Săracul şi-a încărcat căruţa şi i-a fost de ajuns, dar bogatului i se părea că a luat prea puţin.

— Tu, frate, pleacă! Vin şi eu îndată!

— Bine, dar ai grijă să nu uiţi să spui „Uşiţă, uşiţă, închide-te!”.

— Nu, n-am să uit!

Săracul a plecat, iar bogatul nu se putea despărţi cu niciun chip de bănet: de luat n-avea cum să-l ia pe tot, dar nici de lăsat nu se îndura să-l lase. Aşa l-a prins noaptea.

Au venit tâlharii, l-au găsit sub pământ şi i-au retezat capul. Au dat sacii cu bani jos din căruţă, iar în loc l-au pus pe mort, au dat bice calului şi l-au lăsat să plece. Calul a fugit din pădure şi nu s-a oprit până acasă.

Căpetenia tâlharilor a început să-l certe pe cel care îl omorâse pe fratele cel bogat:

— De ce te-ai grăbit să-l omori? Trebuia mai întâi să afli de la el unde stă. Ştii că ne-a dispărut mult din avere.

Cine ne-a furat-o, dacă nu el? Unde să mai găsim ce-am pierdut? Acela care l-a omorât, acela să-l şi caute, a hotărât atamanul tâlharilor.

N-a trecut mult timp şi tâlharul ucigaş începu să-l caute. A venit într-o zi la prăvălioara săracului, a cumpărat una-alta, a observat că patronul nu era în apele lui şi l-a întrebat:

— De ce eşti aşa de trist?

Iar acesta îi răspunse:

— Am avut un frate mai mare, dar l-a lovit necazul: a fost omorât de cineva. De trei zile l-a adus calul acasă, mort, cu capul retezat, iar astăzi e înmormântarea.

Tâlharul şi-a dat seama că a prins un fir. S-a prefăcut că-i pare din cale-afară de rău şi a început să-l tragă de limbă pe fratele mai mic. Aşa a aflat ucigaşul că văduva este în viaţă şi a întrebat:

— Are sărmana măcar un colţişor al ei?

— Are o casă mare!

— Unde? Ia arată-mi!

Ţăranul i-a arătat casa fratelui. Tâlharul i-a însemnat poarta cu vopsea roşie.

— De ce ai făcut asta? îl întrebă ţăranul.

Acesta îi răspunse:

— Vreau s-o ajut pe văduvă şi am însemnat poarta înadins ca să găsesc mai uşor casa.

— Ei, frate! Cumnata mea nu duce lipsă de nimic. Slavă Domnului, are de toate!

— Dar tu unde stai?

— Iată şi izba mea.

Tâlharul a pus şi pe poarta lui acelaşi semn cu vopsea.

— Dar pe a mea de ce ai mânjit-o?

— Fiindcă tu îmi placi foarte mult. Am să încep să vin să dorm la tine, frate. Spre binele tău, crede-mă!

S-a întors tâlharul la banda sa, a povestit totul de-a fir-a-păr şi au hotărât să meargă noaptea să-i prade şi să-i omoare pe toţi din amândouă casele ca să-şi ia aurul înapoi.

Săracul a venit acasă şi a povestit:

— Chiar acum am făcut cunoştinţă cu un om de treabă care mi-a însemnat poarta. Îmi spunea că o să vină din când în când să rămână peste noapte la noi. E foarte cumsecade. Şi cât l-a mai căinat pe frate-meu! Şi pe văduva lui vrea s-o ajute…

Nevasta şi fiul îl ascultau, iar fata înfiată îi zise:

— Tătucă, nu cumva te-ai înşelat? Crezi că o să ne fie bine? Nu cumva a fost unul din tâlharii care l-au ucis pe unchiul şi acum ne caută pe noi ca să-şi ia aurul îndărăt? Pot să ne calce la noapte să ne prade, iar pe tine să te ucidă!

Ţăranul s-a speriat.

— N-ar fi de mirare! Până azi nu l-am mai văzut niciodată! Ce necaz! Ce ne-om face?

— Du-te, tătucă, ia vopsea roşie şi fă prin tot satul aceleaşi semne pe porţi!

Ţăranul s-a dus şi a însemnat toate porţile din sat cu vopsea roşie. Tâlharii au venit noaptea, dar n-au putut afla nimic. S-au întors de unde plecaseră şi au tăbărât pe ucigaş:

— De ce n-ai însemnat porţile cum trebuie?

În cele din urmă, după ce au chibzuit îndelung, au zis:

— Se vede treaba că am dat peste unul din cale-afară de viclean!

După câtva timp au pregătit şapte butoaie: în şase din ele a intrat câte un tâlhar, iar în cel de-al şaptelea au turnat untdelemn.

Tâlharul ucigaş s-a dus cu toate butoaiele la fratele cel sărac. A ajuns pe seară şi l-a rugat să-l lase să înnopteze. Ţăranul l-a primit ca pe unul pe care-l cunoştea deja.

Fata a ieşit afară şi a început să cerceteze butoaiele. A deschis unul: era cu untdelemn. A încercat să-l deschidă pe al doilea, dar n-a reuşit nicicum. Şi-a lipit urechea de butoi şi a auzit că ceva s-a mişcat şi că cineva respira acolo înăuntru. „Ei”, se gândi ea, „aici nu-i lucru curat!”.

A venit în casă şi l-a întrebat pe ţăran:

— Tătucă, ar trebui să-l omenim pe oaspetele nostru. Eu mă duc în bucătăria din dos, aprind focul şi pregătesc ceva pentru cină!

— Bine, du-te!

Fata a încins soba şi, pe lângă mâncare, a dat în clocot nişte apă, a dus-o afară şi a turnat-o în butoaie, opărindu-i pe toţi tâlharii. Ţăranul cina cu oaspetele, iar fata pândea din bucătăria din dos, să vadă ce se întâmplă. Când stăpânii casei adormiră, „oaspetele” ieşi afară, fluieră, dar nu-i răspunse nimeni. Se apropie de butoaie, îşi chemă prietenii, însă în zadar. Deschise butoaiele, iar din ele năvăli aburul afară. Tâlharul şi-a închipuit cam ce s-a întâmplat, a înhămat caii la căruţă şi a şters-o din curte, cu butoaie cu tot.

Fata a încuiat poarta, a intrat în casă, i-a trezit pe ai săi şi le-a povestit tot ce se întâmplase.

Ţăranul spuse:

— Ei, fată, ne-ai salvat viaţa! Mărită-te cu fiul meu!

În scurt timp s-a făcut şi nunta.

Mireasa i-a cerut un singur lucru tatălui ei de suflet: să-şi vândă casa veche şi să-şi cumpere alta nouă, căci tâlharii se puteau întoarce oricând.

Aşa s-a şi întâmplat. Nu peste multă vreme, tâlharul care venise cu butoaiele s-a întors la ei îmbrăcat, de astă dată, în ofiţer. Nu l-a recunoscut nimeni, în afară de tânăra noră a ţăranului.

— Tătucă, zise ea, ăsta-i tâlharul care a mai fost la noi!

— Nu, fată, nu-i acela!

Ea n-a mai zis nimic, dar, la culcare, a luat cu ea un topor ascuţit şi l-a pus la îndemână. Toată noaptea n-a închis un ochi, trăgând cu urechea la ce se întâmplă.

Noaptea, ofiţerul se sculă şi îşi luă sabia, pregătindu-se să-i reteze capul tânărului soţ al fetei. Ea nu s-a speriat. A dat cu toporul şi i-a retezat braţul drept. A mai dat o dată şi i-a zburat capul.

Aşa s-a convins ţăranul că fata lui este cu adevărat

înţeleaptă. A ascultat-o, a vândut casa şi a cumpărat un han. S-a mutat în casă nouă, afacerile au început să-i meargă bine şi a uitat de nevoi.

Într-o zi veniră la el vecinii care îi împrumutaseră bani şi îl dăduseră în judecată.

— Măi! Tu cum ai ajuns aici?

— E casa mea, am cumpărat-o nu demult.

— Frumoasă casă! Se vede treaba că nu duci lipsă de bani! De ce nu-ţi plăteşti datoriile?

Stăpânul casei se plecă şi le zise:

— Mulţumesc lui Dumnezeu! M-a ajutat şi am găsit o comoară şi sunt gata să vă plătesc chiar şi întreit.

— Bine, frate! Dar acum ar trebui să faci cinste de casă nouă.

— Sunteţi oaspeţii mei!

Au chefuit, s-au veselit şi la urmă au vrut să vadă livada din jurul casei.

— Haideţi, că vin şi eu cu voi!

Au umblat ei prin livadă şi, deodată, au găsit un mic chiup cu cenuşă. Cum l-a văzut, ţăranul nu şi-a putut stăpâni un strigăt de uimire.

— Cinstiţi boieri! Acesta este chiupul acela cu cenuşă în care ascunsesem banii, iar nevasta l-a vândut în lipsa mea.

— Nu-s cumva şi banii acolo?

Au scuturat chiupul, au găsit banii şi abia atunci i-au dat crezare ţăranului, care le spusese adevărul adevărat.

— Haideţi să cercetăm şi copacii, cine ştie? Corbul şi-o fi făcut cuib în căciula pe care mi-a furat-o şi în care eu am ascuns banii.

Au umblat cât au umblat prin livadă şi au dat de cuibul corbului, făcut în căciula ţăranului, în căptuşeala căreia el ascunsese banii. Au dat cuibul jos cu prăjinile şi au găsit banii. Omul le-a înapoiat banii vecinilor săi şi a început să trăiască în bogăţie şi mulţumire.

[]

Muntele de aur

Fiul unui negustor şi-a risipit toată averea până când a ajuns să nu mai aibă ce mânca. Şi-a luat un hârleţ, s-a dus în piaţă şi a început să aştepte, poate s-o găsi careva să-l tocmească pentru lucru. Iată că veni un negustor bogat într-o caretă aurită. Cum l-au văzut, lucrătorii s-au risipit ca potârnichile şi s-au ascuns prin toate ungherele. A rămas în piaţă doar fiul de negustor.

— Vrei să lucrezi, tinere? Tocmeşte-te la mine! i-a spus negustorul cel bogat.

— De asta am şi venit în piaţă.

— Cât îmi ceri?

— Câte o sută de ruble pe zi îmi ajung.

— De ce aşa scump?

— Dacă ţi se pare scump, caută-ţi pe altcineva mai ieftin. Ai văzut ce de lume era aici. Dar, când te-au văzut, au fugit cu toţii.

— Ei bine, vino mâine la chei.

A doua zi a venit fiul de negustor la chei, iar bogătaşul îl aştepta deja de mult. S-au urcat în corabie şi au plecat pe mare. Au mers ei cât au mers şi au dat de o insulă în mijlocul mării. Pe insulă erau munţi înalţi, iar lângă mal strălucea ceva de parcă ar fi fost un foc.

— Se vede un foc! spuse fiul de negustor.

— Nu, nu! Este palatul meu de aur.

S-au oprit la mal şi au coborât pe ţărm. În întâmpinarea negustorului celui bogat au venit soţia acestuia şi fiica lor, iar fiica era atât de frumoasă, că nici cu gândul nu gândeşti.

Şi-au dat bineţe, s-au dus în palat şi l-au luat cu ei şi pe noul lucrător. S-au aşezat la masă, au început să bea şi să mănânce şi să se veselească.

— Ce repede s-a dus ziua! zise stăpânul. Astăzi chefuim, iar mâine ne apucăm de lucru.

Fiul de negustor era un tânăr bine făcut, puternic şi chipeş.

Fata stăpânului s-a îndrăgostit de el. L-a chemat ea în taină în altă cameră şi i-a dat un cremene şi o iască, zicându-i:

— Ia-le! Când ai să fii la ananghie o să-ţi prindă bine!

A doua zi, negustorul cel bogat a plecat cu lucrătorul său pe muntele de aur; era atât de înalt, că nu puteai nici să te urci, nici să te caţări pe el.

— Hai mai întâi să bem, i-a spus negustorul şi i-a dat o licoare de somn.

Lucrătorul a băut şi a adormit. Negustorul a scos cuţitul, a ucis o mârţoagă pipernicită, i-a scos măruntaiele, l-a băgat în locul lor pe lucrător, a pus şi lopata acolo, a cusut pântecele şi s-a dus şi s-a ascuns în tufe.

Deodată, s-au adunat corbi negri cu pliscuri oţelite, au răpit leşul, l-au dus sus pe munte şi au început să-l ciugulească. Au mâncat calul şi ajunseseră deja la fiul de negustor. Acesta s-a trezit, i-a gonit pe corbi, s-a uitat împrejur şi s-a întrebat:

— Oare unde sunt?

I-a răspuns negustorul cel bogat:

— Pe muntele de aur. Ia hârleţul şi scoate aur!

A început tânărul să sape şi să arunce totul jos, iar negustorul încărca bolovanii în căruţă. Până seara a umplut nouă căruţe.

— Ajunge! spuse negustorul. Îţi mulţumesc pentru lucru. Rămâi cu bine!

— Şi eu ce fac?

— Treaba ta! Acolo, pe munte, au murit nouăzeci şi nouă ca tine. Cu tine o să fie taman o sută, i-a spus negustorul şi a plecat.

„Ce mă fac?”, se gândea fiul de negustor. „De coborât, nici vorbă! Rămâne doar să mor de foame.”

Stătea pe munte, iar deasupra lui roiau corbii negri cu pliscuri oţelite. Simţiseră pesemne că e rost de pradă.

A început el să-şi aducă aminte cum s-a întâmplat totul. Şi-a amintit de cremenele şi de iasca date de frumoasa fată şi de vorbele ei: „Ia-le! Când ai să fii la ananghie o să-ţi prindă bine!”. „Nu a spus ea aceste vorbe în van. Ia să încerc!” A scos din buzunar cremenele şi iasca, a lovit o dată şi în aceeaşi clipă s-au ivit doi voinici.

— Poruncă, stăpâne!

— Coborâţi-mă de pe munte pe malul mării.

Nici n-a apucat să-şi termine vorbele, că cei doi l-au apucat şi l-au coborât cu băgare de seamă de pe munte.

Mergând pe malul mării, văzu că pe lângă insulă trecea o corabie.

— Ei, oameni buni, corăbieri! Luaţi-mă cu voi!

— Nu, frate! Nu avem timp să oprim, pentru că va trebui să mai facem o sută de verste în plus.

Au trecut corăbierii pe lângă insulă, au început să sufle vânturi potrivnice şi s-a iscat o furtună groaznică.

— Vai şi-amar! ziseră corăbierii. Se vede treaba că el nu e un om oarecare! Mai bine ne-am întoarce să-l luăm pe corabie!

Au întors, s-au oprit la ţărm, l-au luat pe fiul de negustor şi l-au dus în oraşul de baştină.

A trecut cât a trecut, a luat fiul de negustor din nou hârleţul şi a ieşit la piaţă să caute de lucru. Trecu din nou pe acolo, în careta lui aurită, negustorul cel bogat. L-au văzut lucrătorii, s-au risipit şi s-au ascuns pe la colţuri. A rămas doar fiul de negustor.

— Tocmeşte-te la mine! îi spuse negustorul cel bogat.

— Dă-mi două sute de ruble pe zi şi vin la lucru.

— Ce scump eşti!

— Dacă-s aşa scump, găseşte-ţi altul mai ieftin. Ai văzut câţi oameni erau aici? Cum te-ai arătat tu, s-au împrăştiat toţi.

— Bine, fie, vino mâine la chei.

A doua zi s-au întâlnit pe chei, s-au urcat în corabie şi au pornit spre insulă. Acolo au chefuit o zi, iar în ziua următoare au plecat la muntele de aur. Cum au ajuns, negustorul i-a întins lucrătorului un pahar:

— Bea mai întâi asta!

— Nu, stăpâne! Tu eşti căpetenia, tu trebuie să bei primul. Te cinstesc eu dintr-al meu.

Fiul de negustor avea la el, dinainte pregătită, o licoare de somn. A umplut paharul negustorului. Acesta a băut şi a căzut într-un somn adânc.

Fiul de negustor a înjunghiat cea mai prăpădită

mârţoagă, i-a scos măruntaiele, l-a pus pe stăpânul său acolo, a cusut la loc pântecele şi s-a ascuns în tufişuri.

Nu după mult timp, au sosit corbii negri cu pliscuri oţelite, au luat leşul, l-au dus pe munte şi au început să-l ciugulească.

S-a trezit negustorul cel bogat şi s-a uitat împrejur:

— Unde mă aflu? întrebă el.

— Pe munte... Ia hârleţul şi scoate aur! Dacă sapi mult, am să te învăţ cum să cobori de pe munte.

Negustorul cel bogat a pus mâna pe hârleţ şi a început să sape până s-au umplut douăsprezece căruţe.

— Ei, acum e de ajuns! spuse fiul de negustor. Îţi mulţumesc pentru lucru şi rămâi cu bine!

— Cum adică? Cu mine cum rămâne?

— Fă ce crezi! Acolo, pe munte, au pierit deja nouăzeci şi nouă, cu tine vor fi taman o sută.

A luat fiul de negustor toate cele douăsprezece căruţe, a venit la palatul de aur, s-a însurat cu frumoasa fiică a negustorului, a devenit stăpânul întregii bogăţii şi s-a dus să trăiască în capitală împreună cu toată familia. Iar negustorul cel bogat a rămas pe munte până l-au mâncat corbii cei negri cu pliscuri oţelite.

[]

Purceluşa cu păr de aur

A fost odată un ţar care avea trei fete rupte din soare. Cea mai mică însă, căreia lumea îi spunea Ţarevna Frumuseţea Nepreţuită, le întrecea pe toate, fiind atât de frumoasă, că nici în poveşti nu puteai întâlni una pe măsură. Surorile ei mai mari erau măritate cu prinţi, dar ea nu se putea hotărî nicicum în privinţa alesului.

Aşa stând lucrurile, ţarul a dat poruncă să se răspândească vestea că aceluia care va fi în stare să treacă prin douăsprezece geamuri şi să o sărute pe ţarevnă, de orice neam ar fi el, i-o va da pe fiica lui de soţie şi, odată cu ea, jumătate din împărăţie drept zestre.

În acea ţară trăia un negustor care avea trei feciori neînsuraţi. Doi dintre ei, cel mare şi cel mijlociu, erau

deştepţi, iar mezinul – prostănac. Fraţii mai mari, auzind de hotărârea ţarului de a-şi mărita fata, i-au spus negustorului:

— Noi, tătucă, plecăm s-o cucerim pe ţarevnă!

— Mergeţi cu Dumnezeu! le-a spus negustorul.

Fraţii mai mari şi-au luat cei mai buni cai din grajd şi au început să se pregătească de drum, iar prostul se pregătea şi el.

— Unde te duci, prostule? îl întrebară fraţii. Eşti tu de nasul ţarevnei?

Fraţii au plecat, iar prostul – în urma lor, călare pe un cal slab şi răpciugos. Când s-a văzut în câmp, prostul a strigat cu glas răsunător:

— Ei, căluţule! Murguleţul meu bun! Arată-te dinaintea noastră ca frunza dinaintea ierbii!

Ca din senin, a apărut o mândreţe de cal care alerga spre el mâncând pământul. Prostănacul i-a intrat pe-o ureche şi i-a ieşit pe cealaltă, preschimbat într-un voinic frumos, fără asemănare. Prostul s-a urcat în şa, a ajuns la palatul ţarului, şi-a luat avânt şi a străpuns şase din cele douăsprezece rânduri de geamuri. Lumea a scos un strigăt de uimire, apoi s-au auzit voci:

— Cine-i ăsta? Prindeţi-l! Ţineţi-l!

Dar voinicul a dispărut la fel de repede cum apăruse.

A ajuns în câmp, în locul în care îşi lăsase calul, i-a intrat pe o ureche şi i-a ieşit pe cealaltă, la fel de prost îmbrăcat şi de slab la minte ca înainte. A încălecat pe mârţoaga lui, s-a întors acasă şi s-a culcat pe cuptor.

S-au întors fraţii şi au început să-i povestească tatălui:

— Tătucă, dacă ai fi văzut! A fost acolo un voinic între voinici. Prin şase geamuri a trecut!

Dar prostul de pe cuptor întrebă:

— Fraţilor, nu cumva am fost eu acela?

— Mai ţine-ţi gura, prostule! Nu e ţarevna de nasul tău! Tu nu faci nici cât o unghie de-a ei!

A doua zi fraţii s-au gătit iarăşi să meargă la palat. Prostul se pregătea şi el.

— Ce faci, prostule? râseră fraţii de el. Tu mai lipseai acolo!

Prostul a încălecat pe aceeaşi mârţoagă răpciugoasă, a ieşit în câmp şi a strigat cu glas răsunător:

— Ei, căluţule! Murguleţul meu năzdrăvan! Arată-te dinaintea mea ca frunza dinaintea ierbii!

Ivit ca din pământ, calul alerga spre el iute ca vântul. Prostul i-a intrat pe o ureche aşa cum era şi a ieşit prin cealaltă frumos şi îmbrăcat ca un prinţ, de nu-l mai recunoşteai.

Ajuns la palat, şi-a luat avânt, a pătruns prin toate cele douăsprezece geamuri şi a sărutat-o pe Ţarevna Frumuseţea Nepreţuită, iar ea i-a pus o pecete pe frunte.

— Cine-i ăsta? Prindeţi-l! Ţineţi-l!

Dar el, ia-l de unde nu-i! S-au întors în câmp, la locul unde-şi lăsase mârţoaga. A intrat pe o ureche a calului său, voinic şi frumos cum era, iar prin cealaltă ureche a ieşit prostul dintotdeauna.

A venit acasă, şi-a legat fruntea cu o cârpă, prefăcându-se că îl doare capul, şi s-a culcat pe cuptor.

Când s-au întors fraţii, au început să-i povestească părintelui lor:

— Dacă ai fi văzut, tătucă! A fost acolo un viteaz adevărat care a trecut de prima dată prin toate cele douăsprezece geamuri şi a sărutat-o pe ţarevnă.

Iar prostul de pe cuptor i-a întrebat:

— Fraţilor, nu cumva am fost eu acolo?

— Tacă-ţi fleanca, prostule! Ce să cauţi tu acolo?

În acest răstimp, ţarevna îşi frământa mâinile: „Cine ar putea fi logodnicul meu?”. S-a dus la ţar şi i-a zis:

— Tătucă, îngăduie-mi să-i strâng laolaltă pe toţi prinţii, curtenii, negustorii şi oamenii de rând la ospăţ, să stau de vorbă cu ei şi să-l aflu pe cel care m-a sărutat!

Ţarul se învoi. S-a adunat la curtea lui lumea de pe lume. Ţarevna trecea pe la toţi, îi cinstea cu vin şi cerceta să vadă care are pecete pe frunte. După ce a trecut pe la mulţi, s-a apropiat şi de prost cu paharul de vin.

— De ce ai fruntea legată? îl întrebă ţarevna.

— Aşa! Mă doare capul, răspunse prostul.

— Ia dezleag-o!

Prostul şi-a dezlegat fruntea, ţarevna i-a văzut pecetea şi a înlemnit. Ţarul îi spuse:

— Nu-mi mai pot schimba cuvântul dat! Aşa a fost să fie: te măriţi cu el!

Au cununat-o pe ţarevnă cu prostul. Ea plângea de necaz, iar surorile îşi băteau joc de ea:

— Te-ai măritat cu prostul!

Într-o bună zi, ţarul îi chemă pe ginerii săi şi le spuse:

— Dragii mei, am auzit că undeva, într-o ţară, s-ar afla o minune: o purceluşă cu părul de aur. N-aţi putea face cumva să mi-o aduceţi?

Ceilalţi doi cumnaţi au pus şeile pe cei mai arătoşi cai, au încălecat şi au plecat.

— Dar tu? îi zise ţarul prostului. Du-te şi tu!

Prostul a ales din grajd cel mai prăpădit cal, l-a înşeuat, a încălecat şi a pornit-o şi el pe urmele cumnaţilor săi. A ieşit în câmp şi a strigat cu glas răsunător:

— Ei, căluţule! Bunul meu murguleţ! Arată-te dinaintea mea ca frunza dinaintea ierbii!

Ca din pământ, s-a ivit o mândreţe de cal care fornăia şi scurma pământul cu copita. Prostul i-a intrat pe o ureche şi a ieşit pe cealaltă. Deodată au apărut în faţa lui doi voinici şi i-au zis:

— Ce-ţi trebuie? Ce-ţi doreşte inima? Porunceşte!

— Vreau ca aici să fie un cort cu un pat în el, iar prin preajmă să zburde purceluşa cu păr de aur!

Cât ai clipi, a apărut tot ce le ceruse: s-a întins cortul, iar înăuntru era un pat în care s-a culcat prostul, preschimbat într-un voinic fără seamăn, de nu-l mai putea recunoaşte nimeni. Iar purceluşa cu păr de aur se învârtea pe tăpşan, în jurul cortului.

Ceilalţi doi gineri ai ţarului au umblat cât au umblat, n-au dat nicăieri de purceluşa cu păr de aur şi-au făcut cale întoarsă. Pe drum, au văzut cortul, iar lângă acesta – minunea pe care ei o căutau de atâta vreme.

— Ah, iată pe unde îşi face veacul purceluşa cu păr de aur! zise unul dintre ei. Hai să mergem la stăpânul ei, să-i dăm cât ne-o cere şi s-o luăm pentru tata socru.

Au intrat în cort şi au dat bineţe. Prostănacul îi întrebă:

— Încotro mergeţi şi ce căutaţi?

— Nu ne vinzi purceluşa cu păr de aur? O căutăm de multă vreme.

— Nu, nu-i de vânzare! Şi mie îmi face trebuinţă!

— Îţi dăm cât ceri, numai vinde-ne-o!

I-au oferit mai întâi o mie de ruble, apoi două, trei şi chiar mai mult, dar prostănacul nu se învoia:

— N-o dau nici pentru o sută de mii!

— Te rugăm, dă-ne-o! Îţi plătim cât vrei!

— Ei, dacă vă trebuie aşa de mult, v-o dau şi nici nu vă iau prea scump: de la fiecare, degetul mic de la picior.

Prinţii s-au gândit, au chibzuit, şi-au scos cizmele şi şi-au tăiat câte un deget de la picior. Prostănacul a luat degetele şi le-a pus bine, apoi le-a dat purceluşa cu păr de aur.

Ginerii s-au întors acasă şi au adus cu ei purceluşa cu păr de aur. Ţarul nu mai putea de bucurie, nu ştia cum să le mulţumească şi cu ce să-i cinstească.

— Dar pe prostănac nu l-aţi văzut? îi întrebă ţarul.

— Nici nu l-am văzut şi nici n-am auzit de el!

Iar prostănacul a intrat pe o ureche a calului, a ieşit pe cealaltă şi şi-a recăpătat înfăţişarea obişnuită. Şi-a înjunghiat calul, l-a jupuit de piele, pielea a pus-o în spate, apoi a prins patruzeci de păsări, ciori, stăncuţe, coţofene şi vrăbii, le-a agăţat pe toate de haine şi a plecat spre casă. A venit acasă şi a dat drumul tuturor păsărilor. Acestea s-au risipit în toate părţile şi au spart geamurile palatului. Când a văzut Ţarevna Frumuseţea Nepreţuită toate astea, au podidit-o lacrimile, iar surorile au început să-şi bată joc de ea:

— Bărbaţii noştri au adus cu ei purceluşa cu păr de aur, iar prostul tău uite ce urâţenie şi-a pus pe el!

Ţarul a strigat la prostănac:

— Ce-i cu panarama asta?

Altă dată ţarul şi-a chemat ginerii şi le-a spus:

— Dragii mei! Am auzit că undeva, într-o ţară, este o ciudăţenie: un cerb cu coarnele şi coada de aur. Nu s-ar putea oare să-l aducem la noi?

— Cum să nu, Luminăţia Ta! îi răspunseră soţii fetelor mai mari.

Şi-au luat cei mai buni cai din grajd, au încălecat şi au plecat.

— Dar tu? îl întrebă ţarul pe prost. Du-te şi tu!

Prostul a luat din grajd calul cel mai slab şi a plecat pe urmele cumnaţilor săi cei deştepţi. A ieşit în câmp şi a strigat cu glas răsunător:

— Ei, căluţule! Murguleţul meu bun! Arată-te dinaintea mea ca frunza dinaintea ierbii!

Ca din pământ s-a ivit o mândreţe de cal care fornăia şi scurma pământul cu copita. Prostul i-a intrat pe o ureche şi a ieşit pe cealaltă. Deodată au apărut în faţa lui doi voinici care l-au întrebat:

— Ce-ţi doreşte inima? Ce ne porunceşti?

— Vreau aici un cort cu un pat în el, iar pe pajiştea din jur să se plimbe cerbul cu coarne şi coadă de aur.

Cât ai clipi, a apărut tot ce le ceruse prostul: s-a întins cortul, s-a ivit patul. Pe pat s-a întins prostul, preschimbat într-un chipeş viteaz fără asemănare, de nu-l putea recunoaşte nimeni. Pe pajiştea din jur se plimba în voie cerbul cu coarne şi coadă de aur.

Ginerii cei deştepţi ai ţarului au umblat cât au umblat, dar tot n-au văzut nicăieri cerbul pe care şi-l dorea socrul lor şi au făcut cale întoarsă. Pe drumul de întoarcere, au văzut cortul şi cerbul care se plimba în jurul lui pe pajişte.

— Ia uite pe unde se plimbă cerbul cu coarne şi coadă de aur! Să mergem la stăpânul lui şi să ne rugăm să ni-l vândă. Îi dăm cât ne-o cere, numai să-i facem socrului pe plac!

S-au apropiat de cort, au intrat şi au dat bineţe. Prostul îi întrebă:

— Încotro mergeţi şi ce căutaţi?

— Nu ne vinzi nouă cerbul cu coarnele şi coada de aur?

— Nu, că nu-i de vânzare! Îmi face trebuinţă şi mie!

— Îţi dăm cât vrei, numai vinde-ni-l!

Şi i-au întins o mie de ruble, apoi două şi chiar mai mult. Prostul nu voia nici în ruptul capului. Însă, văzând cât stăruie cei doi, le zise:

— Dacă v-a plăcut atât de mult cerbul meu, vi-l dau, şi încă ieftin de tot. Vreau de la fiecare degetul mic de la o mână.

Deştepţii s-au gândit, au chibzuit şi-n cele din urmă s-au învoit. Şi-au scos mănuşile şi şi-au tăiat degetul mic. Prostul a luat degetele, le-a pus bine şi le-a dat cerbul.

S-au întors ginerii acasă şi au adus cu ei cerbul cu coarne şi coadă de aur. Ţarul nu mai putea de bucurie. Nu ştia ce să le mai facă, cum să le mai intre în voie, cu ce să-i mai cinstească.

— Dar pe prost nu l-aţi văzut? întrebă ţarul.

— Nici nu l-am văzut, nici n-am auzit de el, răspunseră ei.

Iar prostul a intrat într-una din urechile calului şi a ieşit pe cealaltă, căpătând înfăţişarea lui dintotdeauna. Şi-a înjunghiat calul, l-a jupuit de piele, iar pielea a pus-o pe el. A prins apoi stăncuţe, ciori, coţofene, vrăbii, le-a agăţat peste tot de haine şi a plecat spre casă. Când a ajuns la palat, a dat drumul păsărilor, iar acestea s-au răspândit pretutindeni. Ţarevna, soţia lui, când l-a văzut, a izbucnit în hohote de plâns, iar surorile ei au început să-şi bată joc de ea:

— Bărbaţii noştri au adus cerbul fermecat, pe când prostul tău… Uită-te niţel la el…

Ţarul a strigat la prostănac:

— Ce-i cu panarama asta?

Şi le-a dat jumătate din împărăţie celor doi gineri deştepţi.

Ţarul şi-a chemat ginerii şi a treia oară şi le-a spus:

— Dragii mei, vă dau întreaga împărăţie dacă îmi veţi

aduce calul cu coamă şi coadă de aur, despre care am auzit că trăieşte undeva, într-o ţară.

Doi dintre ginerii săi – cei deştepţi – au pus şeile pe cei mai buni cai din grajd şi au plecat la drum. Ţarul îl îndemnă şi pe prost:

— Dar tu? Du-te şi tu!

Prostul a luat din grajd calul cel mai slab şi a plecat pe urmele cumnaţilor săi. A ieşit în câmp şi a strigat cu glas răsunător:

— Ei, căluţule! Murguleţul meu bun! Arată-te dinaintea mea ca frunza dinaintea ierbii!

Ca din pământ, s-a ivit o mândreţe de cal falnic care fornăia pe nări şi scurma pământul cu copita. Prostul i-a intrat pe o ureche şi-a ieşit pe cealaltă atât de voinic şi de chipeş, încât nu-l puteai recunoaşte. Deodată s-au ivit în faţa lui doi voinici care l-au întrebat:

— Ce-ţi doreşte inima? Ce ne porunceşti?

— Vreau să se întindă aici un cort cu un pat înăuntru, iar pe pajiştea din jur să se plimbe calul cu coamă şi coadă de aur.

În aceeaşi clipă a apărut cortul cu patul înăuntru; prostul s-a întins în el, iar pe afară se plimba în voie calul cu coamă şi coadă de aur.

Ginerii cei deştepţi au umblat, au umblat şi, negăsind calul râvnit de socrul lor, au hotărât să se întoarcă. Când se apropiau de cort, au zărit minunăţia.

— Iată pe unde se plimba calul cu coadă şi coamă de aur! Să mergem la stăpânul lui şi să ne rugăm de el să ni-l vândă. Îi vom da cât ne va cere, numai să-i facem pe plac dragului nostru socru.

S-au apropiat, au intrat, au dat bineţe, iar prostul i-a întrebat:

— Încotro vă îndreptaţi şi ce anume căutaţi?

— Vinde-ne, te rugăm, calul cu coamă şi coadă de aur!

— Nu, că nu-i de vânzare! Şi mie îmi face trebuinţă!

— Îţi dăm cât ceri, numai vinde-ni-l!

Şi-au început să-i dea pe cal întâi o mie de ruble, apoi

două, trei şi chiar mai mult.

— Nu-l dau nici pe o sută de mii! le spuse prostul.

— Te rugăm, fie-ţi milă! Îţi dăm cât ceri.

— Ei, dacă vă trebuie chiar aşa de mult, vi-l dau, şi încă nu foarte scump: lăsaţi-mă să vă tai de pe spate câte o fâşie de piele.

Cei doi s-au gândit, au chibzuit, s-au codit… Calul îl voiau, dar şi de ei le era milă. În cele din urmă, s-au hotărât: au scos cămăşile de pe ei, prostul le-a luat de pe spate câte o fâşie de piele, a pus bine fâşiile şi le-a dat ginerilor calul.

Au venit ginerii acasă şi-au adus cu ei calul cu coamă şi coadă de aur. Ţarul nu ştia ce să mai facă de bucurie. Nu ştia ce să le mai dea ca să le mulţumească. I-a aşezat la masă pe locurile de frunte, i-a cinstit împărăteşte şi le-a dat şi cealaltă jumătate de împărăţie.

Prostul a intrat din nou într-o ureche a calului şi-a ieşit pe cealaltă cu înfăţişarea lui dintotdeauna. Şi-a înjunghiat din nou calul, l-a jupuit, iar pielea a pus-o pe el. A prins o mulţime de stăncuţe, coţofene, ciori şi vrăbii şi le-a agăţat de îmbrăcăminte. A venit la palat şi a dat drumul păsărilor, care s-au risipit în toate părţile şi au spart geamurile palatului.

Ţarevna, soţia lui, plângea, iar surorile ei îşi băteau joc de ea:

— Bărbaţii noştri au adus calul cu coamă şi coadă de aur, iar prostul tău uite cum arată!

— Ce tâmpit! strigă ţarul. Am să poruncesc să fie împuşcat.

Prostul îl întrebă:

— Cu ce mă vei răsplăti?

— Pentru ce să te răsplătesc, prostănacule?

— Dacă e după dreptate, eu sunt cel care ţi-a făcut rost şi de purceluşa cu păr de aur, şi de cerbul cu coarne de aur, şi de calul cu coamă de aur.

— Poţi să dovedeşti lucrul ăsta?

— Porunceşte ca ginerii tăi să-şi descalţe cizmele!

Ginerii au început să se codească, nevrând să-şi

scoată cizmele din picioare.

— Descălţaţi-vă! le porunci ţarul. Nu văd niciun rău în asta.

Cei doi şi-au scos cizmele. Ţarul s-a uitat şi a văzut că le lipseşte câte un deget.

— Iată degetele lor! spuse prostul. Porunciţi-le acum să-şi scoată mănuşile.

Şi-au scos mănuşile şi s-a văzut că le lipseşte câte un deget.

— Iată degetele! zise prostul. Porunciţi-le acum să-şi scoată cămăşile.

Ţarul, văzând că prostul are dreptate, le-a poruncit să se dezbrace. Cei doi şi-au scos cămăşile şi ţarul a văzut că fiecăruia îi lipseşte câte o fâşie de piele de pe spate, lată cam de două degete.

— Iată cureluşele de piele! a spus prostul şi a povestit totul aşa cum a fost.

Ţarul nu ştia cum să-i mai intre în voie şi cum să-l mai răsplătească. I-a dat întreaga împărăţie, iar ceilalţi doi gineri, pentru că l-au păcălit, au fost împuşcaţi.

Prostul a ieşit în câmp şi a strigat:

— Ei, căluţule! Murguleţul meu bun! Arată-te dinaintea mea ca frunza dinaintea ierbii!

Ca din senin a apărut calul cel mândru, alergând de se cutremura pământul. Prostul i-a intrat pe o ureche, iar pe cealaltă a ieşit o mândreţe de viteaz, chipeş nevoie mare. S-a întors acasă şi a început să trăiască în pace cu ţarevna lui, să se veselească şi avutul să-l sporească.

[]

Surioara Aleonuşka şi frăţiorul Ivanuşka

Au fost odată un ţar şi o ţarină care aveau un băiat şi o fată. Pe băiat îl chema Ivanuşka, iar pe fată Aleonuşka. Ţarul şi ţarina s-au stins din viaţă, iar copiii rămaşi orfani au plecat să rătăcească prin lumea largă.

Au mers ei cât au mers şi au văzut un iaz, iar lângă iaz păştea o cireadă de vaci.

— Mi-e sete! zise Ivanuşka.

— Nu bea, frăţioare, că ai să te faci viţel! îi spuse Aleonuşka.

El a ascultat-o şi au plecat mai departe.

Au mers ei cât au mers şi au văzut un râu, iar în preajmă păştea o herghelie de cai.

— Ah, surioară, dac-ai şti cât mi-e de sete!

— Nu bea, frăţioare, să nu te faci mânz!

Ivanuşka a ascultat-o şi au plecat mai departe.

Au mers ei un timp şi au dat de un izvor. În apropiere era o turmă de porci.

— Ah, surioară, eu am să beau! Nu mai pot răbda de sete.

— Nu bea, frăţioare, c-ai să te faci purcel!

Ivanuşka a fost din nou ascultător.

Au mai mers un timp şi au dat de o turmă de capre care păşteau lângă o apă.

— Ah, surioară, am să beau!

— Nu bea, frăţioare, c-ai să te faci ied!

El n-a mai răbdat, nu i-a dat ascultare, a băut şi s-a prefăcut în ied. Zburda în faţa Aleonuşkăi şi striga:

— Be-he-he! Be-he-he!

Aleonuşka i-a prins o fundiţă roşie la gât, l-a luat cu ea şi plângea cu lacrimi amare. Iedul a alergat cât a alergat şi a nimerit în grădina unui ţar. Oamenii l-au văzut şi pe dată i-au şi trimis vorbă ţarului:

— Înălţimea Ta, în grădină este un ied pe care îl ţine de zgardă o fată. Şi e atât de frumoasă, încât nu are asemănare.

Ţarul a poruncit să se afle cine este. Oamenii au întrebat-o cine e şi de ce neam. Aleonuşka le-a povestit că sunt copii de ţar şi că părinţii le-au murit.

— Frăţiorul meu, mai zise ea, n-a mai putut răbda de sete, a băut apă şi s-a prefăcut în ied.

Oamenii i-au spus ţarului tot ce aflaseră. Ţarul a chemat-o pe Aleonuşka, a descusut-o despre toate şi i-a plăcut atât de mult fata, încât a dorit s-o ia de nevastă.

Nunta s-a făcut repede şi-au început să trăiască în pace, iar ieduţul se juca prin parc, bea şi mânca la masă cu

ţarul şi cu ţarina.

Într-o zi, ţarul a plecat la vânătoare. În acest timp a venit o vrăjitoare şi i-a făcut un mare rău ţarinei. Aleonuşka s-a îmbolnăvit, a slăbit şi s-a îngălbenit. Peste grădina ţarului s-a aşternut tristeţea: florile au început să se ofilească, pomii să se usuce, iarba să îngălbenească.

Ţarul s-a întors şi a întrebat-o pe ţarină:

— Ce-i cu tine? Eşti bolnavă?

— Nu! Sunt bine! i-a răspuns ţarina.

A doua zi, ţarul a plecat din nou la vânătoare. Aleonuşka stătea întinsă în pat. A venit la ea vrăjitoarea şi a întrebat-o:

— Vrei să te faci bine? Du-te în mai multe dimineţi, în zori, la malul mării şi bea apă de acolo.

Ţarina i-a dat ascultare şi a doua zi, când nici nu se luminase de ziuă, s-a dus la mare, iar vrăjitoarea o aştepta deja. Cum a văzut-o, a prins-o, i-a legat un pietroi de gât şi a aruncat-o în mare. Aleonuşka s-a dus la fund. Ieduţul a venit pe malul mării şi a izbucnit în plâns. Vrăjitoarea s-a prefăcut în ţarină şi s-a dus la palat.

Ţarul a venit de la vânătoare şi s-a bucurat că ţarina lui s-a însănătoşit. Le-a fost întinsă masa şi s-au aşezat să mănânce.

— Dar unde-i ieduţul? întrebă ţarul.

— N-are ce căuta aici! zise vrăjitoarea. Eu am poruncit să nu fie lăsat. Pute a capră.

În ziua următoare, numai ce a plecat ţarul la vânătoare, că vrăjitoarea a şi început să-l bată pe ied şi să-l ameninţe:

— Când o să se întoarcă ţarul, am să-l rog să poruncească să fii tăiat.

Când ţarul s-a întors la palat, vrăjitoarea a început să se gudure pe lângă el:

— Porunceşte, hai, porunceşte să-l taie pe ied! Mor când îl văd. E atât de nesuferit!

Ţarului îi era milă de ieduţ, dar nu avea încotro; atât de fierbinte îl ruga soţia lui, încât se învoi în cele din urmă şi porunci să fie tăiat.

Iedul a văzut că se ascut cuţitele pentru el, a fugit la ţar şi a început să se roage:

— Milostive ţar, îngăduie-mi să mă duc până la ţărmul mării să beau apă şi să-mi clătesc maţele!

Ţarul i-a dat voie. Iedul a venit în fugă la ţărmul mării şi a început să plângă cu jale:

Aleonuşka, surioara mea,
Arată-te, ieşi din mare!
Focuri ard dogoritoare,
Fierb ceaune-ngrozitoare
Şi se-ascut cuţitele
Că vor să mă-njunghie.
Ea îi răspunse:
Ivanuşka, dragule, frăţiorul meu,
Piatra grea mă trage-n hău,
Iară vipera cea rea
Mi-a secătuit inima.

Iedul a izbucnit în plâns şi mai tare şi a făcut cale-ntoarsă. La prânz se rugă iarăşi de ţar:

— Milostive ţar, îngăduie-mi să mă duc până la ţărmul mării să beau apă şi să-mi clătesc maţele!

Ţarul l-a lăsat. Iedul a ajuns pe ţărm şi a început să-şi cheme surioara cu jale:

Aleonuşka, surioara mea,
Arată-te, ieşi din mare!
Focuri ard dogoritoare,
Fierb ceaune-ngrozitoare
Şi se-ascut cuţitele
Că vor să mă-njunghie.
Ia ea îi răspunse:
Ivanuşka, dragule, frăţiorul meu,
Piatra grea mă trage-n hău,
Iară vipera cea rea
Mi-a secătuit inima.

Ieduţul a izbucnit în plâns şi s-a întors acasă. Ţarul a căzut pe gânduri: „Ce să-nsemne oare asta? De ce tot aleargă el la malul mării?”. Iedul i-a cerut voie şi a treia oară:

— Milostive ţar, îngăduie-mi să mă duc până la ţărmul mării să beau apă şi să-mi clătesc maţele!

Ţarul l-a lăsat, dar s-a dus pe urmele lui, a ajuns la ţărm şi l-a auzit pe ied cum îşi chema surioara:

Aleonuşka, surioara mea,
Arată-te, ieşi din mare!
Focuri ard dogoritoare,
Fierb ceaune-ngrozitoare
Şi se-ascut cuţitele
Că vor să mă-njunghie.
Iar ea îi răspunse:
Ivanuşka, dragule, frăţiorul meu,
Piatra grea mă trage-n hău,
Iară vipera cea rea
Mi-a secătuit inima.

Iedul a început să-şi cheme din nou surioara. Aleonuşka s-a ridicat la suprafaţă şi s-a arătat deasupra valurilor. Ţarul a prins-o, i-a smuls pietroiul de la gât, a scos-o pe mal şi a întrebat-o:

— Cum a fost cu putinţă?

Ea i-a povestit totul de-a fir-a-păr. Ţarul s-a bucurat, iedul a început să zburde, iar în grădină totul a înverzit şi a înflorit.

Pe vrăjitoare au pedepsit-o cumplit: au făcut un foc uriaş în curte şi au ars-o de vie. După asta, ţarul şi ţarina au dus o viaţă tihnită, cu ieduţul alături.

[]

Ursul Kostolom şi Ivan, fiul de negustor

In anii de demult, în zilele acelea care s-au şters din amintirea noastră, în timpul moşilor şi strămoşilor noştri, trăia în pădurile întunecate din preajma Muromului un urs fioros, pe nume Kostolom (Frânge-Oase). A băgat în oameni aşa o spaimă, că niciun suflet nu se încumeta să plece în pădure după lemne, iar copiii uitaseră de mult drumul după ciuperci şi zmeură. Dacă ursul vrăjmaş dădea peste un cal, o vacă sau un călător necugetat, îl strângea în labele sale grele de mijloc şi de cap, de se auzeau

trosniturile prin toată pădurea şi prin împrejurimi. Îi crăpa capul, îi mânca creierii şi-i sugea sângele, iar oasele i le rodea până când rămâneau albe. De aceea a şi fost numit Kostolom, Frânge-Oase. Oamenii nu-şi puteau da seama ce era cu el. Unii spuneau că a fost trimis de Dumnezeu să-i pedepsească pe păcătoşi, alţii credeau că e un vrăjitor prefăcut în urs, alţii erau de părere că era Leşcii, duhul pădurilor, care lua înfăţişare de urs, şi, în sfârşit, alţii spuneau că e Necuratul însuşi, în piele de urs. Oricum ar fi fost, este sigur că nimeni dintre cei în viaţă nu îl văzuse, dar toţi erau încredinţaţi că, atunci când Kostolom merge prin pădure, e cât pădurea de mare, iar când se târăşte prin iarbă, e cât iarba de jos. Sufereau bieţii ţărani din satele învecinate şi le era greu şi lor, pentru că se temeau să iasă pe câmp la lucru sau să ducă vitele la păşune din cauza fricii de urs. Puternicii viteji Ilia Muromeţ şi Dobrinia Nikitici nu mai erau de mult pe lume, până şi oasele le putreziseră. Spadele fermecate, armurile şi lăncile lor ruginiseră, aşa că nu era nimeni care să-i scape pe ţărani de necaz şi să cureţe pădurea din Murom de ursul Kostolom.

Au trecut ani nenumăraţi, dar ursul Kostolom tot îşi mai făcea de cap prin pădurile din Murom.

Iată că a nimerit odată într-un cătun din vecinătatea pădurii un tânăr înalt şi puternic, chipeş, bălai, cu bujori în obraji şi cu chipul luminos ca soarele. Toate fetele şi femeile tinere îl sorbeau din ochi, iar flăcăii îşi muşcau buzele de pizmă. Nou-venitul ţinea pe umăr o legătură uriaşă cu mărfuri, iar în mână avea o ghioagă grea, din fier, pe care o învârtea ca pe o pană de păun.

— Bună vreme, bunule viteaz! a intrat în vorbă cu el Vavila, starostele satului. De unde vii şi încotro te îndrepţi?

— Nu prea departe, unchiule. Sunt de pe lângă oraşul Kovrov, din satul Hvorostov, şi ţin de biserica „Naşterea lui Hristos”. Mă îndrept spre târgul din Mokarievo.

— Ce mărfuri ai? Să nu-ţi fie cu supărare!

— Tot felul de lucruri trebuitoare ţăranului şi fleacuri muiereşti: baticuri, cercei şi ineluşe.

— Dar cum ţi se spune, negustorule?

— Mă cheamă Ivan, fiul de negustor!

— Şi nu ţi-e teamă să umbli singur cu marfa prin lumea largă?

— De ce să-mi fie, unchiule? Împotriva fiarelor am ghioaga asta, iar cu omul rău mă descurc cu pumnii.

— Animalele nu seamănă unele cu altele, bunule viteaz. Iată, şi noi avem aici, în coastă, un necaz care bântuie pădurea Muromului: ursul Kostolom. Nu iartă nimic, nici oamenii, nici animalele, fie ele mari sau mici.

— Lăsaţi-l în seama mea! zise Ivan, fiul de negustor, răsucind mânecile frumoasei lui cămăşi. Îl dovedesc eu, chiar de-ar fi cu stea în frunte! De mult timp aud tot felul de zvonuri despre acest urs şi aş vrea să văd cum arată! Am un chef nebun să dau ochii cu el… Ce vă holbaţi aşa la mine? se întoarse el către flăcăii care râdeau cu gura până la urechi, fiindcă îl socoteau lăudăros. Încercaţi-vă puterile cu mine! Nu câte unul, fiindcă nu văd printre voi pe vreunul care mi-ar sta împotrivă, ci cât mai mulţi, prindeţi-vă de braţele mele!

I s-au prins câte patru oameni de fiecare mână şi se ţineau din toate puterile. Ivan, fiul de negustor, s-a scuturat şi toţi au căzut ca muştele.

— Asta n-a fost decât o joacă! Dar cine vrea să se încredinţeze de puterea mea n-are decât să se măsoare cu arşinul meu!

Cei care se apropiau de ghioagă nu reuşeau nici cu amândouă mâinile să o clintească de la pământ.

— Nu mă miră! zise Ivan, fiul de negustor. Are pe puţin douăsprezece puduri. Acum, priviţi!

A luat ghioaga, a învârtit-o niţel prin văzduh şi a zvârlit-o atât de sus, încât s-a făcut nevăzută, iar când s-a întors cu şuier ascuţit, s-a înfipt în pământ de o jumătate de stânjen. Ivan, fiul de negustor, s-a apropiat de locul unde căzuse ghioaga, a scos-o din pământ ca pe un morcov, s-a uitat la toţi cu o privire aspră, făcându-i să li se usuce cerul gurii de spaimă, şi le-a spus:

— Râdeţi, vitejilor! Sau voi numai cu gura mutaţi

munţii din loc? Curaj! Nu-l iertaţi pe lăudăros!

— Bravo, puternicule! au strigat toţi într-un glas, cu mic, cu mare.

Starostele Vavila l-a luat acasă la el pe Ivan, fiul de negustor, a încălzit baia pentru oaspetele cel drag, l-a ospătat şi l-a lăsat să se odihnească.

A doua zi, când nici nu se luminase bine de ziuă, Ivan, fiul de negustor, s-a trezit, s-a spălat, şi-a făcut rugăciunea şi, lăsându-şi legătura cu marfă la staroste, şi-a luat ghioaga şi a purces spre pădure.

În ziua aceea niciun ţăran nu a ieşit la muncă. S-au adunat cu toţii în faţa bisericii şi au început să se roage la Dumnezeu pentru ca Ivan să-i poată veni de hac ursului Kostolom. Au uitat şi de mâncat, şi de băut. Muierilor le-a dat ciorba în foc, mâncarea s-a prins de fundul oalelor şi pâinea le-a ars în cuptoare, dar nimănui nici prin cap nu i-a trecut să se ducă la masă.

Au aşteptat vreme îndelungată, dar Ivan întârzia să apară. Soarele s-a dus către asfinţit. Toţi ţăranii şi-au luat inima-n dinţi, au ieşit din sat, s-au oprit lângă grădini şi şi-au aţintit privirile spre pădure. Le era milă de Ivan, fiul de negustor, fiind încredinţaţi că spre nenorocul lui a făcut-o pe viteazul. Iar frumoasele fete îşi ascundeau în taină suspinele în mânecile bluzelor de stambă.

Deodată s-a auzit din pădure un răcnet atât de puternic, încât toţi s-au cutremurat. S-au uitat cu luare-aminte şi au văzut că dintre copaci o luase la fugă un urs negru uriaş, iar în spatele lui stătea călare Ivan, fiul de negustor, ţinându-l cu mâinile de urechi şi îndemnându-l cu cizmele care aveau placheuri de fier. Ghioaga îi era prinsă la cingătoare şi, din galopul ursului, se bălăbănea şi se lovea de spinarea acestuia.

După puţin timp, ursul, cu voinicul viteaz în spate, s-a apropiat de sat şi a căzut fără suflare, chiar în locul unde erau adunaţi sătenii. Ivan, fiul de negustor, a sărit din spatele ursului, a pus mâna pe ghioagă şi i-a crăpat capul.

— Iată, oameni buni! le spuse fiul negustorului. Priviţi şi vă bucuraţi!

Kostolom zăcea cu oasele frânte.

După aceea Ivan a intrat la staroste, a băut un pahar-două de vin alb, s-a ospătat cu ce a lăsat Dumnezeu, i-a mulţumit gazdei pentru ospitalitate, şi-a aruncat desaga pe umăr şi le-a urat sătenilor tot binele.

— Cum să te răsplătim pentru binele pe care ni l-ai făcut?

— Cu un cuvânt bun şi cu rugăciuni pentru sănătatea mea, le-a răspuns Ivan, fiul de negustor.

— Şi blana ursului? au întrebat sătenii. E a ta!

— Să rămână la voi. Păstraţi-o în sat şi amintiţi-vă de Ivan, fiul de negustor.

Spunând acestea, a făcut o plecăciune şi s-a dus în drumul lui.

După plecarea lui Ivan, fiul de negustor, sătenii au chefuit trei zile şi trei nopţi de bucurie că au scăpat de ursul Kostolom.

Şi eu pe-acolo am trecut, mied şi bere am băut, pe mustăţi mi se prelingeau, dar în gură nu nimereau.

[]

Boierul cel neînfricat

Intr-o ţară oarecare era un boier atât de neînfricat, că nu se temea de nimic, şi avea el un argat pe nume Fomka. Într-o zi au plecat amândoi la drum şi i-a apucat noaptea în pădure. Mergând ei aşa, au dat de un bordei în care era lumină. Au intrat şi au văzut că acolo stătea întins un mort. Boierul îi zise argatului:

— Fomka, hai să înnoptăm aici!

— Nu, boierule! Mi-e frică! Mai bine hai să plecăm mai departe.

— Prostule! Doar nu crezi că de dragul tău am să orbecăi noaptea prin pădure!

Boierul şi-a luat cravaşa şi s-a culcat lângă mort, iar Fomka s-a băgat în sobă.

Când a bătut miezul nopţii, mortul s-a sculat şi l-a atacat pe boier. Boierul nu s-a speriat. A pus mâna pe cravaşă şi a început să se apere. S-au bătut mult timp. În

cele din urmă s-a auzit cântatul cocoşului. Mortul s-a culcat la locul lui, iar boierul şi-a strigat sluga:

— Fomka! Ce te-ai speriat aşa? Ieşi din sobă şi du mortul în căruţă!

Fomka a ieşit şi a târât mortul la căruţă.

S-au urcat şi au plecat mai departe. Au mers toată ziua, iar spre seară au ajuns într-un sat. S-au uitat şi au văzut lume adunată pe uliţă, plângând cu lacrimi amare.

— De ce plângeţi, oameni buni? i-a întrebat boierul.

— Cum să nu plângem, tătucule? S-a năărăvit să umble Moartea pe la noi şi să ne mănânce copiii, în fiecare noapte câte unul.

— Arătaţi-mi şi mie Moartea asta a voastră!

— Uite, în casa asta o să vină.

— Fomka! îi zise boierul argatului său. Hai la vânătoare, poate avem noroc!

S-au apropiat de casa arătată de săteni şi au cerut să fie găzduiţi peste noapte.

— Nu, boierule! răspunseră stăpânii. Nu te putem primi, fiindcă în noaptea asta vine Moartea la noi. Noi i-am pregătit deja un băieţel.

— Vă rog, îngăduiţi-mi să înnoptez la voi! Vreau să văd şi eu ce Moarte-i asta.

Stăpânii casei l-au lăsat să intre. Boierul a luat cravaşa şi s-a aşezat pe laiţă.

Taman la miezul nopţii a venit un mort. Boierul a auzit şi a întrebat:

— Care eşti acolo?

— Eu, Moartea!

— Ai permis?

— Ce întrebare! Ce nevoie are Moartea de permis?

Boierul a început să-l snopească în bătaie cu cravaşa. Abia-abia a reuşit mortul să scape din mâinile lui, a rupt-o la fugă spre cimitir şi a intrat în mormânt. Boierul s-a luat după el, a pus un semn pe acel mormânt şi s-a întors la izba unde ceruse găzduire. Gazdele nu mai ştiau cum să-i mulţumească.

A doua zi de dimineaţă, boierul îi zise argatului:

— Fomka, înhamă caii, că mergem la cimitir! Am uitat ceva acolo.

Boierul a găsit uşor mormântul pe care îl însemnase noaptea, l-a deschis şi a scos mortul de acolo.

— Fomka, ia-l şi pune-l în căruţă!

Fomka l-a pus. Aveau acum doi morţi în căruţă.

— Ei, zise boierul, acum avem destul: şi nisetru, şi păstrugă.

Au plecat mai departe. Au ajuns în alt sat, dar acolo toţi sătenii plângeau.

— De ce plângeţi, oameni buni? i-a întrebat boierul.

— Cum să nu plângem? Nu departe de noi, în pădure, trăiesc nişte tâlhari; ne pradă şi ne bat, mai-mai să ne omoare!

— Dar în ce loc stau tâlharii?

Sătenii i-au arătat.

— Fomka, să mergem la vânătoare! Poate avem iarăşi noroc.

Au plecat. În pădure era o casă mare. Şeful bandei s-a uitat pe fereastră şi le-a spus tâlharilor:

— Fraţilor, vine la noi un boier! Să-i urăm bun venit!

Boierul a oprit căruţa în curte, a intrat în casă şi a văzut acolo doisprezece tâlhari care stăteau la masă.

— Bună vreme, voinicilor! îi salută boierul şi îi porunci lui Fomka să aducă nisetrul şi păstruga.

Fomka a adus morţii şi i-a lăsat pe masă.

— Ei, băieţi, luaţi şi mâncaţi! îi îmbie boierul pe tâlhari.

Tâlharii s-au speriat şi tăceau mâlc.

— Fomka! Adu-mi cravaşa, poate îi conving să mănânce!

Fomka i-a întins cravaşa, boierul a luat-o şi a început să dea în dreapta şi-n stânga în tâlhari. Aceştia s-au ridicat şi au luat-o la sănătoasa. Unul n-a mai rămas.

Boierul îi zise argatului:

— Am învins! Hai să căutăm banii!

Au luat tot ce au găsit la tâlhari şi au plecat mai departe. Au ajuns la mare. Pe ţărm se înălţa o casă cu trei

caturi.

— Fomka, deshamă caii şi hai să intrăm în casă!

Au urcat până la etajul cel mai de sus şi au văzut o ţarevnă care plângea de i se înnodau lacrimile sub bărbie.

— De ce plângi, frumoasă fată? o întrebă boierul.

— Cum să nu plâng, voinice? Au căzut sorţii să fiu luată de Necuratul. Acuşi-acuşi vor veni dracii şi mă vor târî în mare.

Boierul s-a pus pe aşteptat. La început a venit un drăcuşor mic.

— Ei, încotro? a strigat la el boierul.

— După ţarevnă! M-a trimis bunicul!

— Permis ai?

— Ce fel de permis? Doar noi suntem draci!

— Ştiu şi singur că sunteţi draci! Dar de ce nu plătiţi dări?

A pus mâna pe cravaşă şi a început să-l încingă pe drăcuşor. Cum a scăpat din mâinile boierului, drăcuşorul a rupt-o la fugă şi nu s-a oprit decât în mare. Acolo i-a povestit totul cu de-amănuntul Satanei. Satana a trimis o mulţime de draci. Boierul a scăpat repede de ei: pe unii i-a gonit cu cravaşa, pe alţii i-a aruncat pe fereastră.

A venit Satana însuşi.

— De ce o faci, frate, pe nebunul? Sau te crezi mai mare ca mine?

— Dar tu cine eşti? Ai permis?

— Cât de prost poţi să fii! Ce permis îmi trebuie mie? Eu sunt Satana!

— Aşteaptă, că te învăţ eu minte! Fomka, dă-mi cravaşa şi vătraiul înroşit în foc!

Şi a început să-l ciupească de zor cu vătraiul înroşit şi să-l altoiască zdravăn cu cravaşa. Satana s-a-nvârtit, s-a răsucit şi, văzând că nu poate scăpa din mâinile boierului, prinse să se roage de el să se îndure şi să-i dea drumul. Boierul l-a lăsat să plece. Satana, abia suflând, a rupt-o la fugă, fără să mai întoarcă privirea, drept în mare.

Mai târziu, a sosit ţarul într-o mantie de doliu. A văzut că fata lui trăieşte şi a fost cuprins de o mare

bucurie. A început s-o descoasă. Ţarevna i-a povestit cine şi cum a scăpat-o de la moarte. Ţarul i-a mulţumit boierului şi i-a dat fata de soţie. Boierul s-a însurat cu ţarevna şi a plecat cu ea la vechea sa casă. Întâmplarea a făcut să treacă pe lângă marea în care îşi aveau dracii sălaş. Când l-au văzut, dracii s-au adunat, cu gând să-l târască în mare, dar Satana a strigat la ei:

— Nu îndrăzniţi să-l atingeţi, că vine şi ca din glumă ne schilodeşte pe toţi!

Boierul s-a întors acasă cu bine şi trăieşte fericit şi în ziua de azi.

[]

Emelea prostănacul

Erau odată trei fraţi: doi deştepţi, iar al treilea prost. Într-o bună zi, fraţii mai mari, pregătindu-se să plece după marfă în alte oraşe, i-au spus prostănacului:

— Ai grijă! Să le asculţi pe soţiile noastre şi să le respecţi ca pe mama! Dacă ai să faci aşa cum îţi spunem, o să-ţi aducem ciuboţele roşii, un caftan roşu şi o cămaşă roşie.

— Bine, am să le respect! răspunse prostănacul.

I-au spus prostului ce are de făcut şi au plecat după marfă. Iar prostul s-a întins pe cuptor şi stătea cât era ziulica de mare.

Cumnatele îi ziseră:

— Ce faci, prostănacule? Fraţii tăi ţi-au spus să ne dai ascultare şi să ne respecţi, că o să-ţi aducă daruri, iar tu stai pe cuptor şi nu faci nimic. Ia du-te după apă!

Prostul a luat găleţile şi a plecat la apă. A luat apă din râu şi s-a trezit cu o ştiucă în găleată.

— Slavă Domnului! zise prostănacul. Am s-o fierb şi-am s-o mănânc singur, iar cumnatelor n-am să le dau, fiindcă sunt supărat pe ele!

— Nu mă mânca, prostule! Aruncă-mă înapoi în apă! Am să te fac fericit.

— La ce fel de fericire să mă aştept de la tine?

— Uite ce fericire: ce vei spune se va îndeplini pe

dată. Trebuie doar să spui:

Cu a ştiucii voinţă
Şi după a mea trebuinţă.
Şi ce vrei tu să ţi se îndeplinească se va îndeplini.

Prostănacul a aruncat ştiuca în apă şi a rostit:

Cu a ştiucii voinţă
Şi după a mea trebuinţă,

Duceţi-vă, găleţi, acasă şi aşezaţi-vă la locurile voastre!

Nici n-a apucat prostul să rostească tot ce-l învăţase ştiuca vorbitoare, că găleţile au şi pornit singure spre casă, au ajuns, au intrat în izbă şi s-au aşezat la locurile lor.

Cumnatele priveau şi se minunau:

— Ziceam noi că-i prost! Dar nu e, că a reuşit să facă să vină găleţile singure acasă şi să se aşeze la locurile lor.

Prostănacul s-a urcat pe cuptor şi s-a culcat. Cumnatele au sărit iarăşi cu gura pe el:

— Ce te-ai lăţit, prostănacule, pe sobă? Nu mai sunt lemne. Fugi în pădure şi adu!

Prostul a luat două topoare, s-a aşezat în sanie fără să înhame caii şi a zis:

Cu a ştiucii voinţă
Şi după a mea trebuinţă,
Mergi, sanie, la pădure!

Sania a pornit şi a început să alerge iute-iute, de parcă o împingea cineva. Drumul trecea prin oraş şi sania prostănacului, fără cal, a lovit multă lume. Toţi au început să ţipe:

— Puneţi mâna pe el! Prindeţi-l!

Dar nu l-au putut prinde. Prostul a intrat în pădure, a coborât din sanie, s-a aşezat pe un butuc şi a spus:

— Un topor să reteze copacii, iar celălalt să despice lemnele!

Lemnele s-au tăiat şi s-au încărcat în sanie. Prostănacul zise:

— Unul din topoare să meargă şi să-mi taie o prăjină, ca să am cu ce ridica sarcina de lemne.

Toporul s-a dus, i-a tăiat o prăjină, iar prăjina s-a

aşezat singură în sanie.

Prostul s-a urcat şi a plecat; când trecea prin oraş, mulţimea era de mult adunată şi-l aştepta. Oamenii l-au prins şi au început să-l bată. Prostănacul zise:

Cu a ştiucii voinţă
Şi după a mea trebuinţă,
Îngrijeşte-te, prăjină, un pic de ei!

Prăjina a sărit de la locul ei, s-a repezit în mulţime şi a început să croiască în dreapta şi-n stânga, până i-a lăsat laţi pe toţi. Oamenii au căzut pe caldarâm ca snopii. Prostănacul a scăpat de ei, a venit acasă, a stivuit lemnele şi s-a culcat pe cuptor. Orăşenii au făcut plângere împotriva lui tocmai la rege. „Nu se lasă el prins cu una, cu două, trebuie păcălit cumva”, îşi ziseră ei şi plănuiră să-l ademenească cu o cămaşă roşie, un caftan roşu şi ciuboţele roşii.

S-au dus după prostănac trimişii regelui.

— Du-te le rege! îi spuseră ei. El îţi va da ciuboţele roşii, un caftan roşu şi o cămaşă roşie.

Prostul a spus:

Cu a ştiucii voinţă
Şi după a mea trebuinţă,
Du-te, cuptor, la rege!

Cuptorul a pornit cu prostănacul cocoţat pe el. A venit prostănacul la rege. Acesta a vrut să-l pedepsească, dar avea o fată care s-a îndrăgostit de prost. Ţarevna a început să se roage de tatăl ei s-o mărite cu prostănacul.

Regele s-a supărat, i-a căsătorit, i-a pus pe amândoi într-un butoi, l-a închis, a poruncit să fie astupate crăpăturile cu smoală şi apoi butoiul să fie aruncat în mare. Zis şi făcut.

Au plutit ei mult timp pe mare. Într-o zi îi spuse nevasta prostănacului:

— Fă în aşa fel încât să fim aduşi la ţărm!

Prostănacul a rostit:

Cu a ştiucii voinţă
Şi după a mea trebuinţă,
Ieşi, butoiule, pe mal şi desfă-te!

S-a întâmplat întocmai cum şi-a dorit prostănacul: butoiul a fost aruncat de valuri pe ţărm şi s-a deschis. Cei doi au ieşit afară, iar soţia a început să-l roage să ceară măcar o izbă, cât de mică. Prostănacul a spus:

Cu a ştiucii voinţă
Şi după a mea trebuinţă,
Ridică-te, palatule de marmură,
Şi aşază-te în faţa palatului regal!

Pe dată s-a îndeplinit totul. Dimineaţa, regele a văzut palatul nou şi a dat fuga într-acolo să afle cine locuieşte în el. Când a aflat că acolo stă fie-sa, a poruncit să fie chemată de îndată la el, împreună cu bărbatul ei. Ei au venit, regele i-a primit cu bucurie şi le-a spus să locuiască împreună cu el. Ei au primit, au început să trăiască, să se veselească şi avutul să şi-l sporească.

[]

Ghicitorul

A fost odată un ţăran sărac pe care lumea îl poreclea Cărăbuşul. Cărăbuşul a furat de la o muiere un val de pânză, l-a ascuns într-o căpiţă cu fân şi apoi s-a lăudat peste tot că e mare meşter la ghicit.

A venit muierea la el şi l-a rugat să-i ghicească.

— Dar ce-mi dai pentru trudă?

— Un pud de făină şi un funt de unt.

— Bine!

A început să ghicească. I-a ghicit, i-a ghicit şi i-a tot ghicit şi, până la urmă, i-a spus unde e ascuns valul ei de pânză.

După vreo două-trei zile i-a dispărut boierului armăsarul. Îl luase tot vicleanul de Cărăbuş şi îl legase în pădure, de un copac. Boierul a trimis după ţăran. Cărăbuşul a început să-i ghicească şi i-a spus:

— Mă duc repede în pădure, că armăsarul tău e acolo, legat de un copac.

Armăsarul a fost adus din pădure, iar boierul i-a plătit Cărăbuşului o sută de ruble şi faima ghicitorului s-a răspândit în tot ţinutul, în toată împărăţia.

Spre nenorocul lui însă, i-a dispărut ţarului verigheta. Au căutat-o, au căutat-o, dar ea nicăieri, de parcă o înghiţise pământul. Ţarul a trimis după ghicitor, să fie adus cât mai degrabă la palat. Trimişii ţarului l-au luat, l-au aşezat în trăsură şi l-au adus la palat.

„Am dat de dracu'", se gândi ţăranul. „Cum să aflu unde a dispărut verigheta? Când ţarul se va frige cu mine, mă va trimite acolo unde şi-a înţărcat dracul copiii."

— Bună vreme, ţărane! îi spuse ţarul. Ghiceşte-mi şi mie! Dacă ghiceşti, te voi răsplăti cu bani, iar dacă nu, unde-ţi stau picioarele, acolo îţi va sta şi capul!

A poruncit să i se dea o cameră numai pentru el.

— Să ghicească toată noaptea, iar dimineaţă să-mi dea răspunsul!

Ghicitorul stătea în cameră şi se gândea: „Ce răspuns să-i dau ţarului? Mai bine să aştept miezul nopţii şi să fug încotro oi vedea cu ochii. Cum cântă cocoşii a treia oară, am şi întins-o!".

Verigheta ţarului o furaseră trei oameni de la curte: lacheul, vizitiul şi bucătarul.

— Ce ne facem, fraţilor? vorbeau aceştia între ei. Dacă ne află ghicitorul, s-a zis cu noi! Ştreangul ne aşteaptă! Haideţi să tragem cu urechea la uşă! Dacă nu ştie nimic, ne ţinem şi noi gura, dar dacă ne-a dibuit, să ne rugăm de el să nu afle ţarul.

S-a dus lacheul să asculte la uşă. Deodată a răsunat primul cântat al cocoşilor.

— Slavă Ţie, Doamne! zise ghicitorul. Ăsta a fost primul. Rămâne să mai aştept.

Lacheului i s-a făcut inima cât un purice. A fugit repede la tovarăşii săi.

— Fraţilor, m-a recunoscut! zise el. Nici nu m-am apropiat bine de uşă, că l-am şi auzit spunând: „Ăsta a fost primul. Rămâne să mai aştept".

— Stai niţel! Mă duc şi eu! a spus vizitiul şi s-a dus să tragă cu urechea.

S-a auzit al doilea cântat al cocoşilor. Ţăranul zise:

— Iată-l şi pe al doilea! Mai am unul de aşteptat.

— Ei, fraţilor, m-a dibuit şi pe mine! zise vizitiul.

— Dacă mă află şi pe mine, zise bucătarul, ne ducem, ne aruncăm în genunchi şi începem să ne rugăm de el!

S-a dus să tragă cu urechea şi bucătarul. Cocoşii au cântat şi a treia oară. Ţăranul şi-a făcut semnul crucii:

— Slavă Ţie, Doamne! Ăsta a fost al treilea!

S-a repezit el la uşă cu gândul să fugă, dar hoţii i-au ieşit în cale, i-au căzut în genunchi şi au început să se tânguie:

— Nu ne da pierzaniei! Nu-i spune ţarului de noi! Ia verigheta şi spune-i şi tu o minciună!

— Fie! Vă iert.

Ţăranul a luat verigheta, a ridicat o scândură şi i-a dat drumul sub podea.

Dimineaţa l-a întrebat ţarul:

— Ce veşti îmi dai, ţărane?

— Am aflat! Verigheta ţi-a căzut sub podea, sub scândura asta!

A fost ridicată scândura şi s-a găsit inelul. Ţarul l-a răsplătit împărăteşte pe ghicitor, a poruncit să fie ospătat cum se cuvine şi a plecat să se plimbe prin grădină. Pe alee a găsit un cărăbuş, l-a luat şi s-a întors la ghicitor:

— Dacă eşti aşa de priceput, ghiceşte ce am eu în mână!

Ţăranul s-a speriat şi a zis ca pentru sine:

— Asta-i! A pus ţarul mâna pe Cărăbuş!

— Da, da, ai dreptate! i-a spus ţarul.

L-a răsplătit şi mai mult şi l-a trimis acasă cu mari onoruri.

[]

Havroşecika cea Mititică

Stiţi cu toţii că sunt pe lume oameni buni sau mai puţin buni, dar şi dintre aceia care nu se tem de Dumnezeu şi nici în faţa fratelui lor nu se ruşinează. La nişte oameni ca aceştia a nimerit Havroşecika cea Mititică. A rămas orfană de copilă şi a fost luată de nişte oameni ca aceştia, care o hrăneau cu te miri ce, dar o istoveau cu treaba de dimineaţa până seara: ea servea la masă, deretica prin casă şi dădea seamă pentru toţi şi pentru toate.

Stăpânii aveau trei fete de măritat. Pe cea mare o chema Odnoglazka (Un Ochi), pe cea mijlocie Dvuglazka (Doi Ochi), iar pe cea mică Triglazka (Trei Ochi). Ele nu făceau nimic altceva decât să stea la poartă şi să se uite pe uliţă, iar Havroşecika cea Mititică muncea în locul lor: şi cosea, şi spăla, şi ţesea, dar niciodată nu auzea un cuvânt bun de la nimeni. O durea că toţi o împungeau şi o înghionteau, dar de mângâiat nu se găsea nimeni s-o mângâie.

Havroşecika ieşea la câmp cu vaca, o îmbrăţişa, i se lipea de grumaz şi-i povestea cât de greu îi este traiul:

— Măicuţă văcuţă, mă bat, mă ceartă, nu-mi dau pâine şi nu mă lasă nici măcar să plâng. Pentru mâine mi-au dat cinci puduri de fire de tort şi mi-au poruncit să ţes pânza, s-o albesc şi s-o netezesc.

Văcuţa îi răspunse:

— Intră pe o ureche de-a mea, ieşi pe cealaltă şi ai să vezi că toată treaba o să fie făcută!

Aşa s-a şi întâmplat. Când a ieşit frumoasa fată pe cealaltă ureche, treaba era terminată: pânza era şi ţesută, şi albită, şi netezită. A dus pânza la mama vitregă, aceasta s-a uitat, a mormăit ceva, a ascuns pânza în ladă şi i-a dat copilei şi mai multă treabă de făcut.

Havroşecika a venit din nou la văcuţă, i-a intrat pe o ureche, i-a ieşit pe cealaltă şi s-a dus cu lucrul terminat la mama vitregă.

Bătrâna s-a mirat, a chemat-o pe Odnoglazka şi i-a zis:

— Fata mea cuminte şi harnică, fii tu cu băgare de seamă şi vezi cine o ajută pe orfană să ţească, să albească şi să netezească!

Odnoglazka a plecat cu orfana în pădure, apoi la câmp şi a uitat de ce-i spusese mumă-sa. Încălzită de soare, s-a întins pe iarbă, iar Havroşecika a murmurat:

— Dormi, ochiule! Dormi, ochiule!

Ochiul a adormit, iar în acest răstimp văcuţa a ţesut şi a albit pânza.

Maştera n-a aflat nimic şi a trimis-o pe Dvuglazka s-o urmărească pe orfană. Aceasta, ca şi sora mai mare, s-a întins pe iarbă şi a apucat-o somnul, uitând de porunca mamei sale. Havroşecika murmură:

— Dormi, ochiule, dormi! Dormi şi tu, al doilea ochi!

Văcuţa iarăşi i-a ţesut, i-a albit şi i-a netezit pânza.

Bătrâna s-a făcut foc. A treia zi a trimis-o pe Triglazka, iar Havroşecikăi i-a dat şi mai mult de lucru. Şi Triglazka, la fel ca şi surorile mai mari, s-a zbenguit cât s-a zbenguit şi s-a întins pe iarbă. Havroşecika a început să

cânte:

— Dormi, ochiule! Dormi şi tu, al doilea ochi!

Dar a uitat de cel de-al treilea ochi. Doi dintre ochii surorii vitrege au adormit, dar cel de-al treilea, deschis, vedea tot: cum frumoasa fată a intrat pe-o ureche a vacii, a ieşit prin cealaltă şi a strâns pânza. Tot ce a văzut Triglazka i-a povestit mumă-sii. Bătrâna s-a bucurat. A doua zi i-a spus soţului:

— Taie vaca bălţată!

Bătrânul a încercat să se împotrivească:

— Ce-i cu tine, femeie? Ţi-ai pierdut minţile? Vaca e încă tânără, e bună!

— Tai-o şi gata!

Bătrânul a început să-şi ascută cuţitele, iar Havroşecika a dat fuga la văcuţă:

— Măicuţă văcuţă! Vor să te taie!

— Tu, frumoasă fată, să nu mănânci din carnea mea! Să-mi aduni oasele într-o basma, să le legi, să le sădeşti în grădină şi să le stropeşti în fiecare dimineaţă! Să nu mă uiţi!

Havroşecika a făcut cum i-a spus văcuţa: răbda de foame, dar carne de vacă nu punea în gură, iar oasele le stropea în fiecare zi. Din ele a răsărit o minune de măr. De ramuri atârnau mere zemoase, iar frunzele foşneau de parcă erau de mătase. Toţi cei care treceau pe lângă livada bătrânilor se opreau şi se minunau.

Într-o bună zi, când fetele se plimbau prin livadă, a trecut pe acolo un boier tânăr, bogat, cu părul cârlionţat. A văzut merele şi le-a rugat pe fete:

— Frumoase fecioare, cea care îmi va aduce un măr, aceea se va mărita cu mine!

S-au repezit cele trei surori la mere, înghesuindu-se şi călcându-se în picioare. Când să pună mâna pe ele, merele s-au ridicat sus, sus de tot. Fetele au vrut să le doboare, dar frunzele le-au acoperit ochii. Cât s-au chinuit, cât s-au sucit şi s-au învârtit, s-au ales doar cu mâinile zgâriate, dar mere n-au putut să rupă.

Când s-a apropiat Havroşecika, ramurile s-au aplecat

şi au lăsat-o să rupă un măr. Fata i-a dat mărul boierului, iar acesta s-a însurat cu ea.

Şi a început Havroşecika să trăiască în belşug şi să uite de necazuri.

[]

Cocoşelul de aur

Au fost odată un moş şi o babă, şi aveau ei un cocoş şi o găină. Într-o zi, baba s-a certat cu moşul şi i-a spus:

— Tu ia-ţi cocoşul, iar mie dă-mi găina.

Moşul cu cocoşul lui era aproape să moară de foame, iar baba cu găina ei o ducea bine, fiindcă avea ouă din belşug.

Îi zise moşul într-o zi cocoşului său:

— Cocoşele, cocoşele! Deşi îmi vine greu să mă despart de tine, n-am încotro! Du-te în lumea largă, fiindcă nu am cu ce să te mai hrănesc. Poate că găseşti pe undeva de mâncare.

A plecat cocoşul încotro a văzut cu ochii. Mergând prin pădure, s-a întâlnit cu vulpea.

— Unde mergi? l-a întrebat ea.

— Merg la ţar să-l cunosc şi să mă cunoască şi el pe mine, i-a răspuns cocoşul.

— Pot să vin şi eu cu tine?

— Fie!

Au mers ei cât au mers şi vulpea a obosit. Cocoşul a luat-o sub o aripă şi au plecat mai departe. Le-a ieşit în cale lupul.

— Încotro v-aţi pornit?

— Mergem la ţar să-l cunoaştem şi să ne cunoască.

— Atunci vin şi eu cu voi.

Au plecat. După o bucată de drum a obosit şi lupul. Cocoşul l-a luat sub cealaltă aripă şi şi-a urmat drumul. Le ieşi în întâmpinare ursul:

— Încotro ţineţi calea?

— Mergem să-l cunoaştem pe ţar şi să ne cunoască şi el. Hai cu noi!

Au pornit-o tuspatru. După un timp a obosit şi ursul.

Cocoşul l-a aşezat în spate, sub penele de la coadă, şi a pornit mai departe. S-au întâlnit cu un roi de albine:

— Unde mergeţi?

— Să-l vedem pe ţar şi să ne vadă şi el. Haideţi şi voi cu noi!

Albinele au luat-o în zbor în urma lor, dar, în curând, au obosit. Cocoşul le-a aşezat sub penele sale. În cele din urmă, au ajuns la ţar. Acesta dormea. Cocoşelul a sărit pe gard şi a cântat. Ţarul s-a trezit şi a început să strige:

— Cine nu-mi dă pace?

Slugile au prins cocoşul şi i l-au adus ţarului. Cum l-a văzut, ţarul a strigat:

— Aruncaţi-l între găinile şi cocoşii mei!

Cocoşul a fost aruncat în poiata de păsări a ţarului şi toate găinile şi cocoşii l-au năpădit şi au început să-l ciupească. Cocoşelul i-a dat drumul vulpii. Ea a sugrumat toate păsările şi le-a orânduit la un loc, cu capetele într-o parte şi cu picioarele în cealaltă. Atunci slugile l-au aruncat în ţarc, între oi şi berbeci, ca să fie călcat în picioare. Dar cocoşelul i-a dat drumul lupului, care a sugrumat toate animalele şi le-a pus la un loc, cu capetele într-o parte şi cu picioarele în cealaltă. Atunci l-au aruncat la cai. Cocoşelul l-a slobozit pe urs, iar acesta a făcut cu ei ce a făcut vulpea cu găinile şi lupul cu berbecii.

L-au dus pe neastâmpăratul cocoş înaintea ţarului. Cocoşelul s-a scuturat şi de sub penele lui au ţâşnit albinele, care au început să-l înţepe pe ţar.

— Îţi dau ce vrei, numai scapă-mă de albinele astea!

Cocoşelul a strâns albinele şi a cerut să i se dea atâţia galbeni câte pene avea. Ţarul n-a avut încotro şi i-a dat. Cocoşelul s-a întors la moş şi i-a spus:

— Aşterne-mi, moşule, o cergă!

Moşul a întins cerga, iar cocoşul a scuturat pe ea tot aurul luat de la ţar. Moşneagul a încremenit de uimire. S-a dus la babă să împrumute baniţa, dar baba, şireată, a uns fundul baniţei cu miere. De el s-a lipit un galben. Văzându-l, baba şi-a trimis găina să-i aducă şi ei aur.

Găina a ieşit din ogradă, s-a tăvălit prin praf,

prinzându-şi în pene tot felul de cioburi, după care s-a întors acasă.

— Babă! zise ea. Ia întinde-mi o cergă.

Baba i-a aşternut cerga. Găina a păşit pe ea, s-a scuturat şi pe cergă au căzut numai cioburi şi praf.

Atunci baba s-a dus la moş şi i-a spus:

— Hai, moşule, să trăim împreună!

S-au împăcat, au început să trăiască şi avutul să şi-l sporească.

[]

Găinuşa fermecată

Undeva foarte departe, peste nouă mări şi nouă ţări, trăiau într-o mare sărăcie un moş şi o babă. Aveau ei doi băieţi mici, care nu puteau încă să-şi câştige pâinea. S-a dus bătrânul prin străini să caute de lucru. A umblat peste tot, dar de câştigat a câştigat o singură monedă, de doar douăzeci de copeici. Venind spre casă, bătrânul se întâlni cu un beţiv care ţinea în mână o găină.

— Cumpără găinuşa, moşule!

— Cât costă?

— Dă-mi cincizeci de copeici.

— Nu, frate! Ţine douăzeci de copeici. Pentru tine şi-atâta e destul: bei una mică şi poţi să te culci!

Beţivul a luat cele douăzeci de copeici şi i-a dat moşului găina.

S-a întors moşul acasă, dar ai lui sufereau de mult de foame: nu se găsea în toată casa o singură fărâmă de pâine.

— Uite, babă, ţi-am cumpărat o găină!

Baba a sărit cu gura pe el:

— Diavol bătrân! Ţi-ai ieşit din minţi! Copiii n-au o fărâmă de pâine, iar tu ai cumpărat o găină! Cu ce-o s-o hrănim?

— Tacă-ţi gura, babă proastă! Cât poate mânca o găină? O să ne facă ouă şi-o să ne scoată pui. Noi o să-i vindem şi-o să cumpărăm pâine…

A meşterit bătrânul un cuibar şi a aşezat găina lângă

sobă. Dimineaţa, când s-a trezit, a văzut că găina ouase o pietricică preţioasă. Îi zise bătrânul soţiei sale:

— Găinile altora fac ouă, a noastră face pietricele! Ce-i de făcut?

— Du-o la oraş, poate ţi-o cumpără careva!

Bătrânul s-a dus la oraş. Umbla prin târg şi arăta piatra preţioasă. L-au înconjurat negustorii din toate părţile şi au început să-i preţuiască piatra. Până la urmă au cumpărat-o cu cinci sute de ruble. Din acea zi, bătrânul a început să facă negoţ cu pietrele scumpe pe care i le făcea găinuşa. S-a îmbogăţit repede, a intrat în rândul negustorimii, a angajat argaţi şi a început să plece cu corăbiile pe mări ca să facă negoţ şi pe pământurile străine.

Într-o zi, plecând către alte ţări, i-a spus babei:

— Nevastă, să ai grijă de găinuşă ca de ochii din cap! Dacă se pierde, ai să-ţi pierzi şi tu capul!

Numai ce a plecat bătrânul, că nevasta s-a şi înhăitat cu unul din vătafii lui.

— De unde luaţi voi aceste pietre preţioase? o întrebă vătaful.

— Le face găinuşa noastră, i-a răspuns femeia.

Vătaful a luat găina şi a văzut că sub aripa ei dreaptă era scris cu aur că cine va fi în stare să-i mănânce capul va deveni rege, iar cine-i va mânca măruntaiele va scuipa aur.

— Taie găina asta şi găteşte-o pentru astăzi la prânz! zise vătaful.

— Nu se poate, prietene drag! Mă omoară bărbatul când s-o întoarce şi-o vedea că nu-i găinuşa.

Vătaful nici n-a vrut să audă. O ţinea una şi bună: „Frige-mi găina”, şi mai multe nu.

A doua zi l-a chemat baba pe bucătar şi i-a poruncit să taie găina fermecată şi s-o frigă pentru prânz, cu cap şi măruntaie cu tot.

Bucătarul a tăiat găinuşa, a pus-o la cuptor şi a ieşit din bucătărie. Tocmai atunci se întoarseră de la şcoală copiii babei. S-au uitat în cuptor şi le-a venit poftă de friptură. Fratele cel mare a mâncat capul găinii, iar cel mic

măruntaiele. A venit vremea prânzului. A fost adusă la masă găina friptă; când a văzut vătaful că lipsesc capul şi măruntaiele, s-a făcut foc, s-a certat cu baba şi a plecat acasă. Bătrâna s-a luat după el. A încercat în toate chipurile să-l îmbuneze şi să-l facă să se întoarcă. El însă o ţinea pe-a lui:

— Omoară-ţi copiii, scoate din ei capul şi măruntaiele găinii şi pregăteşte-mi-le pentru cină! De nu, n-am să mai vreau să aud de tine!

Bătrâna şi-a trimis copiii la culcare, a chemat bucătarul şi i-a poruncit să-i ducă pe copiii somnoroşi în pădure, să-i despice, iar creierii şi măruntaiele lor să le gătească pentru cină.

Bucătarul i-a dus pe copii în pădurea deasă şi a început să-şi ascută cuţitul.

— De ce îţi ascuţi cuţitul? întrebară copiii.

— Pentru că mama voastră a poruncit să pregătesc cina din creierii voştri şi din măruntaiele voastre.

— Bunicuţule drag! Nu ne ucide! Îţi dăm cât aur vrei, numai îndură-te şi lasă-ne să plecăm!

Fratele cel mic a scuipat o grămadă de bani şi bucătarul s-a învoit să-i lase să plece în lumea largă. După ce i-a părăsit pe copii în pădure, bucătarul s-a întors acasă şi, spre norocul lui, căţeaua babei tocmai fătase. A tăiat doi căţei, a scos din ei creierii şi măruntaiele, le-a prăjit şi le-a servit la masă. Vătaful s-a repezit la mâncare, a înghiţit-o cât ai clipi, dar nu a început să scuipe aur şi nici rege nu a devenit. A rămas acelaşi mitocan dintotdeauna.

Cei doi fraţi au ieşit din pădure la drumul mare şi au pornit-o încotro au văzut cu ochii. Au mers ei cât au mers, până au ajuns la o răspântie. Acolo, pe un stâlp, era scris: „Cine o va apuca spre dreapta va căpăta un regat, cine o va lua la stânga va cunoaşte mult rău şi multe necazuri, în schimb se va însura cu o preafrumoasă ţarevnă”.

După ce au citit ce era scris pe stâlp, fraţii au hotărât să meargă fiecare pe alt drum: cel mare a pornit spre dreapta, iar cel mic spre stânga.

Cel mare a mers, a mers, până când a ajuns într-un

oraş. Acolo se adunase lumea de pe lume. Toţi erau în doliu, iar pe chip li se citea tristeţea. A bătut el la poarta unei bătrâne şi a cerut găzduire:

— Primeşte, mătuşă, un drumeţ străin să se adăpostească de noaptea cea întunecoasă!

— Te-aş primi cu bucurie, dar n-am unde, e prea strâmt la mine!

— Primeşte-mă, mătuşă! Sunt un om obişnuit ca şi dumneata. Nu-mi trebuie mult loc. Lasă-mă să dorm undeva, într-un colţişor!

Bătrâna l-a lăsat să intre. S-au pus la vorbă.

— De ce-i atâta înghesuială la voi în oraş, mătuşă? Camerele sunt scumpe, iar toţi oamenii umblă cerniţi…

— A murit regele nostru şi boierii au chemat toţi oamenii, cu mic, cu mare, le-au dat câte-o lumânare şi au hotărât că aceluia căruia i se va aprinde lumânarea de la sine când va intra în biserică îi vor da coroana ca să ne fie rege.

A doua zi de dimineaţă, băiatul s-a trezit, s-a spălat, s-a închinat, i-a mulţumit gazdei sale pentru pâine şi sare şi pentru culcuşul moale şi a plecat la biserică. Acolo erau atâţia oameni, că nici în trei ani nu pridideai să-i numeri. Cum a luat băiatul lumânarea, aceasta s-a aprins singură. Toţi s-au repezit la el. Au început să-i sufle în lumânare s-o stingă, dar flacăra ardea şi mai tare.

Nu mai era nimic de făcut. Toţi l-au recunoscut drept regele lor. L-au îmbrăcat în aur şi purpură şi l-au dus la palat.

Fratele mai mic, cel care o apucase pe drumul din stânga, a auzit că undeva, într-o împărăţie, este o ţarevnă preafrumoasă, dar cumplit de cheltuitoare. Ea răspândise vestea în toată împărăţia că se va mărita cu acela care va fi în stare să-i hrănească întreaga armată trei ani încheiaţi. De ce să nu-şi încerce şi el norocul? A plecat într-acolo. Mergea pe drum şi tot scuipa aur curat într-un săculeţ. A mers mult şi bine, până când, în cele din urmă, a ajuns la frumoasa ţarevnă şi s-a prins să-i îndeplinească dorinţa. N-avea nevoie să împrumute aur: ajungea să scuipe şi treaba

era făcută. Trei ani de zile a plătit armata prinţesei: a hrănit-o, a îmbrăcat-o. Ar fi fost timpul să facă nunta, dar ţarevna şireată s-a interesat de unde are el atâta bogăţie. L-a chemat la ospăţ, l-a îmbătat şi, i-a pus în mâncare, un praf din cauza căruia i s-a făcut feciorului greaţă. Îi era atât de rău, încât a vărsat tot ce mâncase şi, odată cu mâncarea, a dat afară şi măruntaiele găinuşei fermecate. Ţarevna a pus mâna pe ele şi le-a înghiţit. Din acea zi a început ea să scuipe aur, iar logodnicul ei a rămas fără nimic.

— Ce să mă fac cu prostănacul ăsta? îşi întrebă ţarevna boierii şi sfetnicii. Auzi ce prostie i-a intrat în cap: să se însoare cu mine!

Boierii şi-au dat cu părerea că ar trebui spânzurat. Generalii au sfătuit-o să-l împuşte. Prinţesei însă i-a trecut prin minte altă năstruşnicie: a poruncit să fie aruncat în latrină.

Flăcăul a ieşit cu greu de acolo şi a pornit-o din nou la drum. Îl chinuia un singur gând: cum ar putea s-o facă de râs pe ţarevnă pentru gluma proastă pe care i-o făcuse? După un timp, a intrat într-o pădure întunecoasă. A văzut trei oameni care se băteau, împărţindu-şi pumni cu nemiluita.

— De ce vă bateţi?

— Am găsit în pădure trei lucruri şi ne căznim să le împărţim după dreptate, dar nu putem.

— Ce-aţi găsit? Măcar merită să vă bateţi pentru ele?

— Şi încă cum! Uite butoiaşul ăsta: ajunge doar să-l loveşti şi din el iese un soldat. Aici e covorul zburător: numai cu gândul să gândeşti, şi te duce pe dată în ce loc pofteşti. Ăsta-i biciul fermecat: dacă loveşti cu el o fată şi spui: „Ai fost fată, fii acum iapă!”, ea se transformă în aceeaşi clipă în iapă.

— Lucrurile găsite sunt de seamă şi e greu să le împarţi. Eu gândesc aşa: să trag o săgeată în partea asta, iar voi să o găsiţi şi să mi-o aduceţi. Cine vine primul, al aceluia va fi butoiaşul; cel de-al doilea va primi covorul zburător, iar ultimul rămâne cu biciul.

— Prea bine! Slobozeşte săgeata!

Flăcăul şi-a încordat arcul şi a trimis săgeata departe, departe. Cei trei au rupt-o la fugă, iar tânărul a luat butoiaşul şi biciul s-a aşezat pe covoraşul zburător, a tras de un colţ şi s-a ridicat deasupra pădurii cu flori, până aproape de norii cei călători, şi a zburat încotro a dorit.

A coborât pe unul din iazurile preafrumoasei prinţese şi a început să lovească butoiul. Au ieşit din el soldaţi fără număr: şi pedestraşi, şi cavalerişti, şi artilerişti cu tunuri şi cu lăzi de praf de puşcă.

Tânărul viteaz a cerut un cal, a încălecat, şi-a înconjurat întreaga armată, i-a salutat pe ostaşi şi a comandat plecarea în pas de marş. Tobele au răpăit, trompetele au răsunat, armata s-a pus în mişcare. Ţarevna a văzut toate acestea din iatacurile sale şi a apucat-o groaza. Şi-a trimis boierii şi generalii să ceară pace. Viteazul a poruncit ca trimişii să fie legaţi şi bătuţi. Apoi le-a dat drumul şi le-a spus:

— Să vină ţarevna însăşi să ceară pace.

N-a avut încotro ţarevna şi a venit la el. A coborât din trăsură, s-a apropiat de bunul viteaz, l-a recunoscut şi s-a albit. El a luat biciul fermecat şi a lovit-o în spate, zicând:

— Ai fost fată, fii acum iapă!

În aceeaşi clipă ţarevna s-a prefăcut în iapă. El a pus hamul pe ea, a înşeuat-o, s-a urcat în şa şi a plecat în regatul fratelui său mai mare. Tânărul gonea din toate puterile, proptindu-şi pintenii în coastele iepei şi îndemnând-o cu trei vergele de fier, iar în urma lui venea armata câtă frunză şi iarbă.

După un timp au ajuns la hotar. Şi-a adunat tânărul toată armata în butoiaş şi-a intrat în capitală. Când trecea prin dreptul palatului regal, l-a văzut chiar regele.

— Uitaţi-vă ce voinic vine şi ce iapă are! Aşa o iapă frumoasă n-am văzut în viaţa mea.

Şi-a trimis el generalii să cumpere iapa.

— Iete-te! făcu viteazul. Ce ochi buni are regele vostru! Nu poate omul să treacă prin oraş cu tânăra lui nevastă… Dacă iapa mea i-a sărit în ochi, atunci nevasta

mi-o va jindui şi mai abitir.

A intrat în curtea palatului:

— Bună vreme, frăţioare!

— Uite, eu nu te-am recunoscut!

S-au îmbrăţişat şi s-au sărutat.

— Ce-i cu butoiaşul ăsta?

— Pentru apă-l ţin. Nu poţi pleca la drum fără apă.

— Şi covorul?

— Aşază-te şi-ai să vezi.

S-au aşezat amândoi pe covorul zburător, fratele cel mic a tras de un colţ şi s-au înălţat mai sus de pădurea cu flori, mai jos de norii cei călători, drept spre locurile lor de baştină.

Au ajuns şi au închiriat o cameră chiar de la tatăl lor, fără să-i spună nici lui, nici mamei cine erau. S-au gândit ei să dea un ospăţ pentru toată suflarea. S-a adunat lumea de pe lume; trei zile şi trei nopţi a ţinut cheful şi apoi au început feciorii să întrebe dacă nu ştie cineva o poveste uimitoare.

— Cine ştie s-o spună!

Nu s-a găsit niciunul.

— Noi nu suntem oameni umblaţi!

— Atunci am să vă povestesc eu una, zise fratele cel mic. Numai să nu mă întrerupeţi. Cine mă va întrerupe de trei ori, pe acela îl voi ucide.

S-au învoit cu toţii.

Tânărul viteaz a început să povestească despre un moş şi-o babă care aveau o găină fermecată ce le făcea ouă din pietre scumpe. Baba s-a înhăitat cu vătaful bărbatului ei…

— Ce tot minţi acolo! l-a întrerupt gazda.

Iar fiul continuă să povestească despre friptura de găină fermecată. Mama l-a întrerupt din nou. A ajuns povestea acolo unde bătrâna a vrut să-şi omoare copiii.

Aici bătrâna din nou n-a mai răbdat:

— Nu-i adevărat! zise ea. Cum se poate să vrea să-şi omoare propriii copii?

— Se pare că se poate! Nu ne recunoşti, mamă? Noi

suntem copiii tăi.

Cu acestea, lucrurile s-au limpezit. Tatăl a poruncit să fie tăiată bătrâna în bucăţi. Pe vătaf a poruncit să-l lege de cozile a doi cai, iar caii să fie mânaţi fiecare în altă parte, să i se împrăştie oasele pe câmp.

— Ca un câine a trăit, ca un câine să moară!

Bătrânul şi-a împărţit tot avutul săracilor şi a plecat să stea la fiul cel mare, în regatul acestuia.

Fiul cel mic şi-a lovit iapa cu biciul fermecat, zicând:

— Ai fost iapă, fii acum fecioară!

Iapa a devenit preafrumoasa ţarevnă de dinainte. Cei doi s-au împăcat, s-au îndrăgit şi au făcut nuntă mare.

Şi eu pe-acolo am trecut, mied am băut, pe mustăţi se prelingea, da-n gură nu ajungea.

[]

Guzla fermecată

Intr-o oarecare ţară trăia un ţăran pe nume Alexei, care avea un fiu pe nume Vanika. A venit vara: Alexei şi-a arat pământul şi a sădit ridichi. Şi i-au crescut nişte ridichi bune şi mari, o minunăţie! Bucuros, ţăranul mergea în fiecare dimineaţă la câmp şi era încântat de ridichile lui. Odată a băgat de seamă că cineva fură ridichi de la el. A păzit, a păzit, dar n-a văzut pe nimeni. L-a trimis pe Vanika:

— Du-te şi păzeşte ridichile!

Vanika a venit la câmp şi a văzut că un băieţel scosese din pământ vreo doi saci de ridichi, îi pusese în spate şi abia îi ducea. Picioarele i se îndoiau, iar şira spinării îi trosnea. Băiatul a cărat sacii cât i-a cărat, dar, sleit de puteri, i-a trântit jos. Când s-a uitat, l-a văzut pe Vanika în faţa lui:

— Ajută-mă, om bun, să car sacii până acasă! Bunicul meu te va răsplăti pentru asta.

Iar Vanika, cum l-a văzut pe băiat, a înlemnit. A holbat ochii şi s-a uitat îndelung la el. După ce şi-a revenit, i-a spus:

— Bine, mă-nvoiesc!

Vanika şi-a aruncat sacii în spinare şi a plecat în urma băiatului.

Acesta alerga, sărea într-un picior şi zicea:

— Bunicul mă trimite în fiecare zi după ridichi. Dacă ai să le cari tu, el o să-ţi dea mult aur şi argint. Dar tu să nu iei! Cere-i guzla fermecată.

Zis şi făcut. Au ajuns la izba bătrânului. Acesta, cărunt şi cu coarne, stătea într-un colţ. Vanika i s-a închinat. Bătrânul i-a întins un boţ de aur pentru ajutorul dat. Lui Vanika i-au sticlit ochii, dar băieţelul i-a şoptit:

— Nu-l lua!

— Nu-mi trebuie! zise Vanika. Dă-mi guzla fermecată şi toate ridichile vor fi ale tale.

Când a auzit de guzlă, bătrânul şi-a holbat ochii, iar gura i s-a căscat până la urechi. Pe Vanika l-a apucat groaza, dar băiatul a zis:

— Dăruieşte-i-o, bunicule!

— Ceri prea mult, dar fie! Ia-o, însă dă-mi ce ai tu în casă mai scump.

Vanika se gândi: „Casa noastră aproape că a intrat în pământ. Ce să fie scump în ea?”.

— Mă învoiesc! zise el.

A luat guzla fermecată şi a plecat acasă. Când a ajuns, l-a văzut pe tatăl lui mort pe prag. Tânărul s-a întristat, a izbucnit în plâns, şi-a înmormântat tatăl şi a plecat să-şi caute norocul.

A ajuns el într-un mare oraş, în care trăia ţarul. În faţa palatului era un câmp pe care păşteau porcii. Vanika s-a apropiat de porcar, a cumpărat porcii de la el şi a început să-i pască. Cum începea să cânte la guzla fermecată, pe dată se apucau porcii să joace.

Odată lipsea ţarul de acasă, iar ţarevna s-a aşezat şi a început să se uite pe fereastră. Vanika stătea pe un butuc, ţinea guzla pe genunchi, aceasta cânta singură, iar porcii jucau în faţa lui. Ţarevna şi-a trimis slujnica să-l roage pe porcar să-i vândă măcar un purcel.

— Să vină singură, dacă îi trebuie! îi zise Vanika.

Ţarevna s-a apropiat.

— Porcarule, vinde-mi un purcel!

— Purceii mei nu-s de vânzare! Îi dau fără bani, dar cu o condiţie.

— Cu ce condiţie?

— Dacă vrei să ai un purcel, atunci arată-mi picioarele tale albe până la genunchi.

Ţarevna s-a gândit cât s-a gândit, s-a uitat cu băgare de seamă în toate părţile, a văzut că nu-i nimeni şi şi-a săltat rochia până la genunchi. Pe piciorul drept avea o aluniţă din născare. Porcarul i-a dat purcelul, iar ţarevna a poruncit să fie dus la palat, i-a adunat pe muzicanţi şi le-a poruncit să cânte. Era curioasă să vadă cum va juca purcelul. Dar purcelul se ascundea prin colţuri, guiţa şi grohăia.

A venit ţarul şi s-a gândit să-şi mărite fata. I-a chemat pe toţi boierii, dregătorii, negustorii şi ţăranii. S-au adunat la el regi şi prinţi din toate cele patru zări, dar şi o mulţime de oameni de rând.

— Cine ghiceşte ce semn are fiica mea, aceluia i-o voi da de nevastă.

Nimeni nu a putut ghici, oricât de mult s-ar fi străduit. La urmă a apărut şi Vanika.

— Ştiu eu!

Şi a spus că ţarevna are o aluniţă pe piciorul drept.

— Ai ghicit! a zis ţarul, l-a căsătorit cu fiica sa şi a chemat la nuntă toată omenirea.

Aşa a devenit Vanika ginerele ţarului şi a început să trăiască împărăteşte.

[]

Vrăjitoarea şi Sora Soarelui

Intr-o împărăţie îndepărtată, într-o oarecare ţară, au fost odată un ţar şi o ţarină care aveau un fiu, pe Ivan Ţarevici, mut din născare. Când ţareviciul avea vreo doisprezece ani, s-a dus într-o zi la grajd, la un herghelegiu la care ţinea mult de tot. Acesta îl iubea şi el pe ţarevici şi îi spunea întotdeauna poveşti. Şi acum copilul venise tot pentru o poveste, dar nu asta i-a fost dat să audă.

— Ivan Ţarevici, i-a spus herghelegiul, mama ta o să aducă pe lume o fetiţă, o soră a ta, dar ea va fi o vrăjitoare cumplită: îi va mânca pe tatăl tău şi pe mama ta şi pe toţi oamenii de vază de la curte. Aşa că du-te şi spune-i tatălui tău să-ţi dea calul cel mai bun pe care-l are, chipurile să faci o plimbare cu el, dar tu s-o ştergi de-aici şi să fugi unde vei vedea cu ochii, dacă vrei să scapi de necaz!

Ivan Ţarevici a fugit la ţar şi, pentru prima dată de când se născuse, i-a vorbit cu graiul obişnuit al tuturor oamenilor. Ţarul, când a auzit că fiul său vorbeşte ca toţi oamenii, s-a bucurat aşa de tare, că nici nu l-a mai întrebat la ce-i trebuie calul. A dat poruncă să fie înşeuat pentru ţarevici cel mai bun bidiviu din hergheliile sale. Ivan Ţarevici a încălecat şi a plecat încotro a văzut cu ochii. Merse el cât merse, până ajunse la casa a două croitorese bătrâne. Le-a rugat Ivan să-l ia la ele, să locuiască împreună.

— Te-am fi luat cu bucurie, Ivan Ţarevici, îi răspunseră bătrânele, dar noi nu mai avem mult de trăit. Uite, mai avem doar câteva ace în ladă şi puţină aţă de cusut. Când s-or rupe toate şi când s-o sfârşi aţa, atunci ne va veni şi moartea.

Ivan Ţarevici a izbucnit în plâns şi a plecat mai departe. Merse el cât merse, ajunse la Vertodub, cel care smulge stejarii din rădăcini, şi îl rugă să-l primească să stea la el:

— Ia-mă la tine!

— Te-aş lua cu bucurie, Ivan Ţarevici, îi răspunse Vertodub, dar mi-a mai rămas foarte puţin de trăit. Cum termin de smuls din rădăcini aceşti stejari, îmi va veni şi moartea.

A izbucnit ţareviciul în plâns şi mai tare ca prima dată şi a plecat tot mai departe şi mai departe, până a ajuns la Vertogor, cel care mută munţii din loc, şi l-a rugat:

— Ia-mă la tine!

Vertogor îi răspunse:

— Te-aş lua cu bucurie, Ivan Ţarevici, dar nu mai am foarte mult de trăit. Am fost pus aici să mut munţii. Când îi

termin de mutat din loc pe cei care mi-au mai rămas, vine şi moartea să mă ia!

A izbucnit Ivan Ţarevici în lacrimi amare şi a plecat mai departe. A mers el mult şi bine, până a ajuns la Sora Soarelui. Aceasta l-a primit la ea, l-a hrănit, i-a dat apă să bea şi l-a îngrijit ca pe copilul ei.

O ducea bine ţareviciul la ea, dar, nu peste multă vreme, i s-a făcut dor de casă: voia să ştie ce mai e pe-acolo. S-a urcat într-o zi pe un munte înalt, a privit spre palatul tatălui său şi a văzut că acolo totul era mâncat. Rămăseseră doar zidurile. A oftat adânc şi s-a pornit pe plâns. Când s-a întors acasă, Sora Soarelui l-a întrebat:

— De ce eşti înlăcrimat astăzi, Ivan Ţarevici?

— Din cauza vântului! i-a răspuns el.

În altă zi, la fel, a dat vina pe vânt. Atunci Sora Soarelui a poruncit vânturilor să nu mai bată. Ivan Ţarevici s-a întors şi a treia oară plâns de pe munte, dar n-a mai putut minţi – nu sufla nicio adiere de vânt. N-a mai avut încotro şi a trebuit să recunoască de ce erau plânşi ochii lui de câte ori cobora de pe muntele cel înalt. A început să se roage de Sora Soarelui să-l lase să se ducă în ţara lui pentru a vedea ce mai era pe-acolo. Ea însă nu se învoia cu plecarea lui. Ţareviciul a stăruit atât de mult, încât Sora Soarelui, în cele din urmă, l-a lăsat să plece să-şi vadă ţara de baştină şi i-a dat o perie, un pieptene şi două mere ale întineririi. Oricât ar fi fost de bătrân omul, cum mânca un asemenea măr, întinerea pe dată.

A ajuns Ivan Ţarevici la Vertogor, căruia îi mai rămăsese un singur munte de mutat din loc. Ţareviciul a luat peria şi a aruncat-o în câmp. Din pământ s-au ridicat nişte munţi înalţi-înalţi, care atingeau cerul cu vârfurile lor. Şi erau atât de mulţi, că nici nu-i puteai număra! Vertogor s-a bucurat şi, fără a mai sta pe gânduri, s-a pus pe treabă.

Peste câtva timp, Ivan Ţarevici a venit la Vertodub. Acesta mai avea de smuls doar trei stejari. Ţareviciul a aruncat pieptenele în câmp şi au răsărit din pământ păduri de stejar, iar copacii erau unul mai gros decât celălalt.

Vertodub s-a bucurat, i-a mulţumit ţareviciului şi a plecat să smulgă stejarii bătrâni din rădăcini.

Ivan Ţarevici a plecat mai departe. A mers el cât mers şi a ajuns la croitoresele cele bătrâne. Le-a dat câte un măr al întineririi, ele au mâncat merele, într-o clipă au întinerit şi i-au dăruit o batistuţă fermecată: dacă o fluturai, apărea în urma ta un lac uriaş.

În cele din urmă, Ivan Ţarevici a ajuns acasă. Sora sa i-a ieşit în întâmpinare şi l-a poftit cu drăgălăşenie în sala de oaspeţi:

— Aşază-te, frăţioare, şi cântă un pic la guzlă, iar eu mă duc să pregătesc masa!

Ţareviciul s-a aşezat şi a început să cânte. Dintr-o gaură a ieşit un şoricel care i-a vorbit cu glas omenesc:

— Salvează-te, Ivan Ţarevici, fugi cât mai repede! Sora ta a plecat să-şi ascută dinţii.

Ivan Ţarevici a ieşit repede afară, a încălecat pe cal şi s-a aşternut la drum, iar şoricelul s-a căţărat pe guzlă şi a început să alerge pe strune, făcându-le să zdrăngăne, ca să nu bage de seamă vrăjitoarea că fratele ei a plecat. După ce şi-a ascuţit dinţii, sora ţareviciului s-a întors în camera de oaspeţi, dar acolo nu era nimeni în afară de şoricel, care a zbughit-o în gaură.

Vrăjitoarea s-a mâniat, a scrâşnit din dinţi şi s-a năpustit pe urmele fratelui ei.

Ivan Ţarevici, auzind zgomot, şi-a întors capul şi a văzut că soră-sa era gata-gata să-l prindă. A fluturat batista fermecată şi între el şi vrăjitoare a apărut un lac mare şi adânc. Până când vrăjitoarea a băut toată apa şi a secat lacul, Ivan Ţarevici era departe. Ea a început să alerge şi mai repede. Era deja aproape, când Vertodub i-a zărit pe cei doi. Şi-a dat seama că ţareviciul fuge de sora lui şi a început să smulgă stejarii şi să-i arunce în calea urmăritoarei. În scurt timp a îngrămădit pe drum un munte de copaci. Vrăjitoarea, văzând că nu are altă ieşire, a început să-şi facă potecă rozând stejarii. A ros ea, a ros şi când, în cele din urmă, a reuşit să iasă iarăşi la drum, Ivan Ţarevici era deja departe. S-a năpustit pe urma fratelui ei

şi, când era cât pe ce să-l prindă, a văzut-o Vertogor. A apucat muntele cel mai înalt, a închis drumul cu el, iar deasupra a mai pus unul. Cât timp vrăjitoarea s-a căţărat pe munţii îngrămădiţi de Vertogor, Ivan Ţarevici a tot mers şi s-a îndepărtat mult de urmăritoare.

Vrăjitoarea a trecut munţii şi iarăşi s-a năpustit pe urmele fratelui.

— Acum nu mai ai nicio scăpare! îi strigă ea.

Când era aproape să pună mâna pe el, Ivan Ţarevici s-a apropiat de palatul Sorei Soarelui şi a strigat:

— Soare, Soare, deschide-mi fereastra!

Sora Soarelui i-a deschis-o şi ţareviciul a sărit în palat cu tot cu cal.

Vrăjitoarea a început să-l ceară pe fratele ei:

— Să vină, să ne urcăm în balanţă, să vedem care din noi trage mai mult. Dacă eu sunt mai grea, atunci am să-l mănânc, iar dacă o să fie el mai greu decât mine, n-are decât să mă omoare!

Ivan Ţarevici a ieşit şi s-a urcat primul în balanţă, apoi s-a urcat şi vrăjitoarea. Dar a pus piciorul în taler cu putere, iar ţareviciul a fost aruncat în sus atât de tare, încât a ajuns pe cer, lângă Sora Soarelui, în palatele ei, iar vrăjitoarea, preschimbată în şarpe, a rămas să se târască pe pământ.

[]

Băieţel Degeţel

Au fost odată un moş şi o babă. Într-o zi, bătrâna, în timp ce toca varza, şi-a tăiat un deget, l-a învelit într-o cârpă şi l-a aşezat pe o laiţă. Deodată a auzit că cineva plângea pe laiţă. A desfăcut cârpa şi a văzut că în ea era învelit un băieţel mic cât un degeţel. S-a speriat baba şi l-a întrebat plină de uimire:

— Tu cine eşti?

— Sunt fiul tău. M-am născut din degetul pe care l-ai tăiat.

Bătrâna l-a luat în palmă şi l-a privit buimacă: era atât de mic, încât abia dacă se vedea de la pământ. I-a dat

numele de Băieţel Degeţel. Deşi era mic, Băieţel Degeţel avea mintea mai ceva decât a unui om mare.

— Unde e tătuca? a întrebat Băieţel Degeţel.

— A plecat la câmp să are pământul.

— Mă duc şi eu să-l ajut!

— Du-te, fiule!

A venit copilul la câmp, l-a găsit pe moş şi i-a zis:

— Bună vreme, tătucă!

Bătrânul s-a uitat în jur, dar n-a văzut pe nimeni.

— Ce minune o mai fi şi asta? Glasul îl aud, dar de văzut nu văd pe nimeni. Cine eşti tu, cel care îmi vorbeşti?

— Sunt fiul tău. Am venit să te ajut la arat. Aşază-te, tătucă, şi mănâncă, apoi odihneşte-te un pic!

Bătrânul s-a bucurat şi s-a aşezat să mănânce, iar Băieţel Degeţel s-a vârât în urechea calului şi a început să-l îndemne să are pământul, iar bătrânului i-a zis:

— Dacă vreodată o să vrea vreunul să mă cumpere, tu să mă vinzi fără teamă. N-am să pier, ci am să mă întorc acasă.

Tocmai atunci a trecut pe acolo un boier. S-a uitat şi s-a minunat: calul trăgea, plugul ara, dar nu se vedea niciun om.

— Aşa ceva nu s-a mai pomenit: calul să tragă şi plugul să are fără om!

Moşul îi spuse boierului:

— Ai orbul găinilor? E fiu-meu care ară!

— Vinde-mi-l mie!

— Nu ţi-l vând! Băieţel Degeţel e singura alinare pe care o mai avem eu şi baba mea.

— Vinde-mi-l, moşule!

— Ţi-l vând dacă-mi dai o mie de ruble!

— De ce aşa scump?

— Păi, vezi şi tu! Băieţelul e mic, dar isteţ şi iute de picior şi nu se lasă rugat când îl trimiţi să facă vreo treabă.

Boierul i-a plătit moşului o mie de ruble, a pus băieţelul în buzunar şi a luat-o spre casă.

Băieţel Degeţel a făcut o gaură în buzunar şi a fugit de la boier. A mers el cât a mers, până s-a înnoptat. S-a

ascuns sub un pai chiar lângă drum şi a adormit. Nu peste mult timp a trecut pe acolo un lup flămând şi l-a înghiţit. Stătea Băieţel Degeţel viu şi nevătămat în burta lupului fără să-i pese de nimic.

Lupul cel sur însă a avut un mare ghinion cu Băieţel Degeţel. S-a furişat lângă o turmă de oi care păşteau liniştite. Ciobanul dormea, iar câinii nu l-au simţit. Când să înhaţe o oaie, Băieţel Degeţel a început să ţipe cât îl ţinea gura:

— Măi ciobane, prostovane! Tu dormi, iar lupul îţi fură oile!

Ciobanul a sărit în picioare, s-a repezit cu parul la lup şi a asmuţit câinii la el. Abia a scăpat lupul din colţii lor.

Din cauza lui Băieţel Degeţel, lupul n-a mai putut fura nimic. A slăbit şi era gata-gata să moară de foame. A început să se roage de Băieţel Degeţel:

— Ieşi din burta mea!

— Du-mă acasă la mama şi la tata şi am să ies!

Lupul nu a avut încotro: a fugit repede în sat şi a intrat în izba moşului şi a babei.

Băieţel Degeţel a sărit din burta lupului şi a început să strige:

— Daţi-i în cap! Omorâţi-l pe lup!

Moşul a pus mâna pe cociorvă, baba pe vătrai şi au început să-l bată pe lup. Nu s-au lăsat până când nu l-au văzut lat. Apoi l-au jupuit şi din blana lui i-au făcut o haină băieţelului.

[]

Ce nu se poate pe lume

Au fost odată un ţar şi o ţarină care nu aveau copii.

Într-o zi, ţarul a plecat să vâneze păsări şi animale. Făcându-i-se sete din cauza căldurii, a vrut să bea apă dintr-o fântână care se afla prin preajmă. S-a apropiat, s-a aplecat şi, când se pregătea să soarbă apă, a fost apucat de barbă de către ursul-ţar.

— Dă-mi drumul! s-a rugat ţarul.

— Dacă îmi dai ce ai în casă şi nu ştii, te las slobod!

„Ce-aş putea avea acasă fără să ştiu? Mi se pare că nu este ceva de care eu să n-am cunoştinţă!”, se gândi ţarul.

— Mai bine îţi dau o cireadă de vite, zise el.

— Nu-mi trebuie! Poţi să-mi dai şi două, că tot nu primesc.

— Ia atunci herghelia mea!

— Poţi să-mi dai şi două herghelii! Dă-mi ceea ce nu ştii că ai acasă!

Ţarul se învoi, iar ursul îi dădu drumul să se ducă acasă. Când a intrat în palat, a aflat că ţarina născuse doi gemeni: pe Ivan Ţarevici şi pe Maria Ţarevna. Asta nu a ştiut ţarul că are acasă. Şi-a împreunat mâinile şi a izbucnit în lacrimi.

— De ce plângi atât de amarnic? îl întrebă ţarina.

— Cum să nu plâng? I-am dat pe dragii mei copilaşi ursului-ţar.

— Cum aşa?

Ţarul i-a povestit întâmplarea de-a fir-a-păr.

— N-o să-i dăm şi basta!

— N-avem cum! El va sfâşia toată împărăţia şi în cele din urmă tot îi va lua pe copii.

Au stat ţarul şi ţarina, s-au gândit cum să facă şi au hotărât să se sape o groapă adâncă, adâncă de tot şi să fie dichisită ca un palat. În groapă au poruncit să se aducă mâncare şi băutură îndestulătoare pentru multă vreme. După aceea i-au pus pe copii în acea groapă, au poruncit să se facă un acoperiş peste ea, iar deasupra să se împrăştie pământ, de parcă nu s-ar fi aflat nimic acolo.

În scurtă vreme, ţarul şi ţarina au murit, iar copiii lor creşteau tot mai mari. Până la urmă a venit după ei ursul-ţar, dar odraslele ţarului – nicăieri! A cutreierat întreg palatul, a scotocit peste tot, dar nu i-a găsit. „Cine mi-ar putea spune oare unde sunt?”, se întrebă el. Dădu cu ochii de o daltă înfiptă în zid.

— Daltă, daltă, spune-mi, unde sunt copiii ţarului?

— Scoate-mă din perete şi aruncă-mă în curte. Acolo unde mă voi înfige, acolo să sapi!

Ursul-ţar a scos dalta din zid, a ieşit afară şi a aruncat-o. Dalta s-a învârtit, s-a sucit şi a căzut pe locul unde erau ascunşi Ivan Ţarevici şi Maria Ţarevna.

— Aici eraţi? zise ursul-ţar. Tatăl vostru a crezut că vă poate ascunde de mine. Am fost înşelat şi de aceea am să vă mănânc!

— Ursule-ţar, nu ne mânca! La curtea tatălui nostru au rămas multe găini şi gâşte şi tot felul de alte bunătăţi. Ai cu ce te desfăta!

— Fie! Urcaţi-vă la mine în spate. Am să vă iau la mine să-mi fiţi slugi.

Cei doi s-au urcat, iar ursul-ţar i-a dus în nişte munţi prăpăstioşi şi înalţi până la cer. Era pustiu peste tot, nu se vedea nici ţipenie.

— Ne e foame şi sete! ziseră Ivan Ţarevici şi Maria Ţarevna.

— Mă duc să vă fac rost de mâncare şi băutură. Voi aşteptaţi-mă aici şi odihniţi-vă până mă întorc!

Ursul a plecat după mâncare, iar Ivan şi Maria s-au pornit pe plâns. Deodată s-a ivit un şoim falnic. A dat şoimul din aripi şi le-a zis:

— Ah, Ivan Ţarevici şi Maria Ţarevna! Cum de-aţi ajuns aici?

Ei i-au povestit totul aşa cum a fost.

— Şi de ce v-a luat ursul?

— Să-i fim slugi!

— Dacă vreţi să vă duc de aici, aşezaţi-vă pe aripile mele!

Cei doi s-au aşezat, iar falnicul şoim s-a înălţat mai sus de vârful copacilor tremurători, mai jos de clăbucii norilor călători şi a plecat cu ei spre ţări îndepărtate.

În acest răstimp s-a întors ursul, l-a zărit pe şoim în slava cerului, s-a dat cu capul de pământ şi o flacără uriaşă i-a ars păsării aripile. Şoimul a trebuit să-i coboare pe pământ pe cei doi.

— Aţi vrut s-o ştergeţi de la mine! le spuse ursul. Pentru asta am să vă mănânc pe amândoi cu oase cu tot!

— Nu ne mânca, ursule-ţar! Îţi vom fi de-acum slugi

credincioase.

Ursul i-a iertat şi i-a dus în ţara lui, unde munţii erau şi mai înalţi, şi mai prăpăstioşi.

După un timp, Ivan Ţarevici zise:

— Mi-e tare foame!

— Şi mie! a răspuns Maria Ţarevna.

Ursul a plecat după mâncare şi le-a poruncit să nu se clintească din locul unde îi lăsase. Cei doi copii de ţar stăteau pe iarbă şi vărsau lacrimi. Deodată a apărut un vultur coborând de după nori şi i-a întrebat:

— Ivan Ţarevici şi Maria Ţarevna, cum de-aţi ajuns aici?

Copiii i-au povestit ce şi cum.

— Nu vreţi să vă duc de-aici?

— Nu vei reuşi! Acelaşi lucru l-a încercat şi şoimul cel falnic, dar n-a putut. Nici tu n-ai să poţi!

— Şoimul e o pasăre mică. Eu mă voi înălţa mai sus ca el. Aşezaţi-vă pe aripile mele!

Ţareviciul şi ţarevna s-au aşezat, vulturul şi-a luat zborul şi s-a înălţat cu mult mai sus.

Când s-a întors ursul şi a văzut vulturul care-i purta pe aripi pe cei doi copii de ţar, s-a dat cu capul de pământul reavăn şi i-a ars aripile vulturului. Acesta a fost nevoit să-i coboare pe Ivan Ţarevici şi Maria Ţarevna.

— Aţi vrut din nou s-o ştergeţi! zise ursul fioros. De data asta am să vă mănânc!

— Îndură-te de noi şi nu ne mânca! se rugară copiii de ursul-ţar. Vulturul ne-a ademenit! Te vom sluji cu credinţă şi dreptate!

Ursul-ţar i-a iertat pentru ultima dată, le-a dat să mănânce, să bea şi i-a dus mai departe.

După un timp zise iarăşi Ivan Ţarevici:

— Îmi este atât de foame!

— Şi mie! îi ţinu isonul Maria Ţarevna.

Ursul-ţar s-a oprit, i-a dat jos din cârcă şi a fugit să caute de mâncare.

Cei doi fraţi stăteau pe iarbă şi vărsau lacrimi amare. Ca din pământ, s-a ivit un tăuraş.

— Cum de-aţi ajuns aici, Ivan Ţarevici şi Maria Ţarevna?

Copiii i-au povestit tot ce se întâmplase.

— Vreţi să vă duc de-aici?

— N-ai cum! Au încercat să ne ducă şoimul şi vulturul şi n-au reuşit. Tu n-ai să poţi nici pe jumătate din ce-au făcut ei! spuseră ei, înecându-se de plâns.

— Păsările n-au putut, dar eu am să pot! Urcaţi-vă în spatele meu!

Ei s-au urcat, iar taurul a luat-o la fugă, însă nu cine ştie ce de repede. Când a văzut ursul că cei doi copii de ţar au fugit în spatele tăuraşului, s-a pornit în urmărirea lor.

— Tăuraşule, ne ajunge ursul! strigară cei doi copii.

— E departe?

— Nu! E aproape de tot.

Ursul era cât pe ce să pună laba pe ei, când tăuraşul s-a scremut din toate puterile şi i-a bălegat ochii ursului. Până când a alergat ursul la mare să se spele pe ochi, tăuraşul şi cei doi copii se îndepărtaseră. Ursul-ţar şi-a spălat ochii şi a pornit-o din nou în urmărirea fugarilor.

— Tăuraşule, iarăşi ne prinde ursul din urmă!

— Cât e de departe?

— E aproape de tot!

Ursul era iarăşi cât pe ce să pună laba pe ei, dar tăuraşul l-a mai bălegat o dată pe ochi. Ursul s-a dus să se spele şi s-a luat din nou după ei. Tăuraşul i-a făcut şi a treia oară acelaşi lucru, după care i-a dat lui Ivan Ţarevici un pieptene şi un ştergar, zicându-i:

— Dacă vezi că iar se apropie ursul, aruncă înaintea lui pieptenele şi dacă iarăşi va fi pe urmele noastre, să fluturi ştergarul ăsta.

Când, după o vreme, Ivan Ţarevici a întors capul şi a văzut că ursul era la numai doi paşi de ei, a aruncat pieptenele. În urma lor s-a înălţat un codru atât de întunecos şi de des, că nici pasărea nu putea pătrunde în el, nici fiarele sălbatice nu-l puteau străbate, cu atât mai puţin călăreţul sau pedestraşul.

Ursul s-a apucat să roadă copacii ca să-şi facă drum.

Şi-a croit o cărare îngustă, a străbătut pădurea deasă şi s-a luat iarăşi după copiii de ţar. Când era gata să-i ajungă, Ivan Ţarevici a fluturat ştergarul şi între ei şi urs a apărut un lac uriaş, cu talazuri de foc. Ursul-ţar s-a oprit la mal, s-a sucit, s-a învârtit şi, nemaiavând încotro, a făcut cale întoarsă. Iar tăuraşul şi cei doi copii de ţar au ajuns într-o poieniţă unde era o casă înaltă şi arătoasă.

— Asta va fi casa voastră, le-a spus tăuraşul. Staţi aici fără griji! Acum aprindeţi un foc mare în curte, iar pe mine tăiaţi-mă şi ardeţi-mă în acel foc!

— O, nu! i-au spus copiii de ţar. De ce să te tăiem? Stai mai bine cu noi! Te vom îngriji cum se cuvine, îţi vom da iarbă proaspătă şi apă de izvor…

— Nu! Ardeţi-mă, iar cenuşa s-o semănaţi pe trei straturi. Dintr-un strat va ieşi un cal, din al doilea un câine, iar din al treilea un măr. Calul acela să-l călăreşti numai tu, Ivan Ţarevici, iar câinele te va însoţi la vânătoare!

Copiii de ţar au făcut întocmai cum le-a spus tăuraşul.

Într-o zi, Ivan Ţarevici s-a gândit să se ducă la vânătoare. Şi-a luat rămas-bun de la sora lui, a încălecat pe cal şi a plecat în pădure. A vânat o gâscă, o raţă şi a prins un pui de lup viu, pe care l-a dus acasă. Văzând că are noroc la vânătoare, în altă zi a plecat iar în pădure. A vânat o mulţime de păsări şi a prins un pui de urs viu, pe care l-a adus acasă. A treia oară când a plecat la vânătoare, Ivan Ţarevici a uitat să ia câinele cu el. Tocmai atunci Maria Ţarevna s-a dus să spele rufe. Pe drum, a văzut pe celălalt mal al lacului de foc un zmeu cu şase capete, care s-a dat peste cap şi s-a prefăcut într-un voinic chipeş.

— Bună ziua, frumoasă fecioară! îi zise flăcăul când a zărit-o.

— Bună ziua, bunule viteaz!

— Am auzit din bătrâni că înainte nu era acest lac aici. Dacă peste el ar fi fost întins un pod înalt, eu aş fi trecut pe partea cealaltă şi m-aş fi căsătorit cu tine.

— Aşteaptă! Podul va fi gata cât ai clipi din ochi! i-a răspuns Maria Ţarevna şi a aruncat ştergarul.

În aceeaşi clipă, ştergarul s-a întins ca un curcubeu peste lac şi s-a prefăcut într-un pod frumos. Zmeul a trecut podul, şi-a recăpătat înfăţişarea de dinainte, a dus câinele lui Ivan Ţarevici într-o odaie, a încuiat-o cu lacătul, iar cheia a aruncat-o în lac. După aceea a înşfăcat-o pe Maria Ţarevna şi a fugit cu ea.

Când s-a întors Ivan Ţarevici de la vânătoare, câinele scheuna, încuiat în casă, iar Maria Ţarevna nu era de găsit. A văzut podul întins peste lac şi s-a gândit: „Se vede treaba că sora mea a fost răpită de zmeu!”.

A plecat în căutarea ei. A mers el cât a mers prin câmp deschis, până a dat de o căsuţă pe picioare de găină şi călcâie de câine.

— Căsuţă, căsuţă! îi zise Ivan Ţarevici. Ia întoarce-te la mine cu faţa, iar la pădure cu spatele!

Căsuţa s-a întors, iar Ivan Ţarevici a intrat. În căsuţă era Baba Iaga Picior de Lemn, întinsă dintr-un perete în celălalt şi cu nasul crescut până în tavan.

— Ptiu! făcu ea nemulţumită. Până acum nu s-a simţit miros de om în căsuţa mea, iar acum mă ia de nas. Ce vânt te-a adus la mine, Ivan Ţarevici?

— Poate m-ai putea ajuta la necaz!

— Şi care-i necazul tău?

Ivan Ţarevici i-a povestit totul.

— Du-te acasă! Ai în curte un măr. Rupe din el trei rămurele verzi, împleteşte-le şi loveşte cu ele lacătul de la odaia unde e încuiat câinele. Lacătul se va sfărâma în bucăţi. Îţi slobozeşti câinele şi cu el ai să mergi fără teamă împotriva zmeului: nu ţi se va putea pune împotrivă.

Ivan Ţarevici s-a întors acasă, şi-a eliberat câinele, a luat cu el şi puiul de lup şi pe cel de urs şi a plecat să se răfuiască cu zmeul. Animalele s-au repezit la zmeu şi l-au rupt în bucăţele. Ivan Ţarevici a luat-o pe Maria Ţarevna, a dus-o acasă şi au trăit în pace şi belşug, sporindu-şi averea cu mult meşteşug.

[]

Gâştele-lebede

Trăiau odată un bătrân şi o bătrână. Ei aveau o fată şi un băieţel mic.

— Fata mea, îi spuse mama, noi mergem la muncă. Îţi aducem o chiflă, îţi facem o rochie nouă şi îţi cumpărăm un batic. Fii cu băgare de seamă şi ai grijă de frăţiorul tău. Să nu ieşi din curte!

Bătrânii au plecat, iar fiica a uitat ce i se spusese. Şi-a aşezat frăţiorul în iarbă, sub geam, a zbughit-o în uliţă şi s-a luat cu joaca.

Au venit gâştele-lebede, l-au luat pe băieţel şi l-au dus pe aripile lor. Când s-a întors fata acasă, ia frăţiorul de unde nu-i. A început să cotrobăie peste tot, dar copilul nicăieri. L-a strigat, a plâns, ştiind că n-o să-i fie uşor când s-or întoarce părinţii. Frăţiorul însă nu-i răspundea.

A ieşit în câmp deschis. A văzut în depărtare gâştele-lebede, care dispăreau dincolo de pădurea întunecoasă. Gâştele-lebede aveau de mult timp o faimă rea: pricinuiseră multe necazuri şi răpiseră mulţi copii mici. Fata şi-a închipuit că numai ele puteau să-i răpească frăţiorul şi a început să alerge în urma lor. A alergat ea cât a alergat şi a dat de un cuptor:

— Cuptorule, cuptorule! Spune-mi, încotro au zburat gâştele?

— Mănâncă de la mine o plăcinţică de secară şi-ţi voi spune.

— La tatăl meu nici din făină de grâu nu mănânc!

Cuptorul nu i-a spus. A fugit ea mai departe. A dat de un măr:

— Mărule, mărule! Spune-mi, încotro au zburat gâştele?

— Mănâncă mai întâi un măr pădureţ de-al meu şi-ţi voi spune.

— La tătuca nici merele de livadă nu se mănâncă.

A fugit mai departe, până a ajuns la un râu de lapte cu maluri de caş.

— Râule de lapte cu maluri de caş, încotro s-au dus gâştele?

— Mănâncă din caşul meu şi bea nişte lapte, altfel

nu-ţi spun!

— La tătuca acasă nici măcar smântâna nu se mănâncă!

Şi ar fi rătăcit ea mult şi bine prin câmp şi prin pădure, dacă nu i-ar fi ieşit în cale un arici. Mai întâi a vrut să-i dea cu piciorul, dar s-a temut să nu se înţepe.

— Ariciule, ariciule, încotro au zburat gâştele?

— Uite, într-acolo! a zis ariciul şi i-a arătat.

Fata a fugit într-un suflet şi a dat de o izbă pe picioare de găină care se tot răsucea. În izbă stătea Baba Iaga. Avea faţa zbârcită şi un picior de lut. Pe laviţă stătea frăţiorul ei şi se juca de zor cu nişte merişoare de aur. Cum l-a zărit, fata s-a furişat în izbă, l-a înşfăcat pe frăţior şi a fugit spre casă. Gâştele-lebede însă au pornit pe urmele ei. Răufăcătoarele erau cât pe ce s-o ajungă. Ce să facă? A ajuns la râul de lapte cu maluri de caş.

— Ascunde-mă, râule!

— Mănâncă din caşul meu!

Fata n-a avut încotro şi a mâncat. Râul a aşezat-o sub un mal, gâştele n-au zărit-o şi au plecat mai departe.

Fata a ieşit din ascunzătoare, i-a mulţumit râului şi a fugit spre casă. Gâştele s-au întors şi veneau drept spre ea.

— Ce-i de făcut?

A văzut mărul.

— Mărule, merişorule! Ascunde-mă, te rog!

— Mănâncă unul din merele mele pădureţe.

Fata a mâncat la repezeală, mărul a acoperit-o cu ramuri şi frunze, iar gâştele au trecut pe alături, fără s-o vadă.

A ieşit din ascunziş şi a rupt-o la fugă cu frăţiorul în braţe. Gâştele au văzut-o şi s-au luat după ea. Au ajuns-o şi mai-mai s-o lovească şi să-i smulgă copilul din braţe. Din fericire, a ajuns la cuptor.

— Cinstite cuptor, ascunde-mă!

— Mănâncă o plăcintă de secară!

Fata a băgat plăcinţica în gură şi a intrat în cuptor. Gâştele au trecut pe alături şi au zburat mai departe. Fata abia a ajuns acasă, că s-au întors tatăl şi mama ei de la

lucru.

[]

Muierea cea rea

Antipka avea o nevastă groaznic de rea. Cum deschidea Antipka gura, muierea şi punea mâna pe par şi-l croia. Când voia Antipka s-o înveţe minte şi punea mâna pe bici, muierea începea să urle şi, furioasă, lua de un picior copilul din leagăn şi începea să se apere cu el. Ochii îi erau căscaţi şi făcea spume la gură. Dracul gol, ce mai… Nu mai era chip de trăit cu ea. Cu cât îmbătrânea, muierea devenea şi mai rea. A început bărbatul să se gândească cum să scape de ea. Şi i-a venit o idee.

S-a întors odată din pădure vesel nevoie mare şi i-a zis soţiei cu glas mieros:

— Ascultă-mă puţin, nevestico! O s-o ducem boiereşte împreună. Am să te-mbrac ca pe o păuniţă, pentru că am găsit o comoară uriaşă, o grămadă de bani, de nu le poţi şti nici numărul.

— Unde ai găsit-o? Arată-mi-o şi mie! Nu cumva ai visat în somn, drăguţule?

— Nu, mângâierea mea! Nu, iubita mea! Cu toate că n-am văzut-o cu ochii mei, am auzit cum zornăiau banii de aur şi cei de argint.

— Dar unde?

— Acolo, în pădure, pe buza prăpastiei, lângă stejarul cu trei tulpini.

— Atunci, hai să mergem repede! spuse muierea mai cu blândeţe. Dar ai grijă, dacă ai minţit, te snopesc în bătaie. Cum vine asta că ai auzit? Ia povesteşte-mi!

— Uite cum: trecând pe acolo, mi-a venit să arunc o piatră în râpă, iar banii au început să zornăie. Am aruncat încă o piatră şi s-a auzit un zornăit şi mai puternic. Şi a treia oară la fel. Pe cinstea mea!

Au ajuns la prăpastia cea adâncă şi întunecoasă.

— Uite, nevastă, ia bolovanul ăsta şi aruncă-l singură, dacă nu-mi dai crezare.

Muierea a luat piatra, s-a aplecat, a aruncat-o, iar

Antipka, în acel moment, i-a dat una după ceafă. Femeia s-a prăvălit în prăpastie şi nu s-a auzit nici pâs.

Antipka s-a întors singur acasă. Dar, de cum a intrat în curte, copilaşii l-au întâmpinat cu ţipete:

— Tătucă, dă-mi caşă!

— Vreau pâine!

— Tătucă, lapte!

A trebuit bărbatul să mulgă singur vaca, să fugă la râu să spele pelincile, să rânească la cai în grajd şi să nu doarmă noaptea ca să-şi legene copiii. Era rău cu muierea, dar fără ea era de zece ori mai rău. Nici să lucreze nu-i mai ajungea timpul.

Cum stătea Antipka, i-a străfulgerat prin minte alt gând: „Mă duc s-o scot pe nevastă din râpă”. A început să adune frânghii şi fâşii de pânză şi le-a dat drumul în prăpastie, smucind din când în când de ele. Şi iată că – lucru de mirare – a simţit o greutate la capătul celălalt, dar parcă ar fi fost ceva mai uşoară decât nevasta lui. A început să tragă şi, când capătul a ajuns sus, a văzut că de el era agăţat un drăcuşor cam de şase palme, acoperit din cap până-n picioare cu păr. Antipka a strigat:

— Fugi, dă drumul la frânghie, blestematule, şi du-te acolo unde-ai stat pân-acum! Nu te las eu să ieşi la lumină. M-ai auzit? Acuşi îmi fac semnul crucii.

Drăcuşorul a început să se roage de el:

— Antipuşka, eu sunt un drac bun, am să te fac bogat: când o începe să le meargă bine oamenilor prin casele lor, eu am să-i bag în sperieţi pe toţi, iar tu să vii să mă alungi cu un singur cuvânt şi să le ceri bani pentru asta. Dar ţine minte: s-o faci numai de două ori. Am să-ţi găsesc muşterii bogaţi. De când a căzut în râpă muierea cea rea, noi, dracii, nu mai avem trai. Scoate-mă, Antipuşka! Am să mă ţin de cuvânt. Am să-ţi pun gospodăria pe picioare. O să ai şi argaţi, şi slujnice, o să-ţi aduci dădacă pentru copii, o să ai treabă numai cu oameni sus-puşi.

Antipka s-a lăsat ispitit, l-a tras pe drac afară şi frânghia a devenit dintr-odată uşurică, iar dracul a

dispărut de parcă l-ar fi luat vântul.

Nu a trecut nicio săptămână şi Antipka a auzit de un arendaş bogat în a cărui casă de piatră au început să se audă pocnituri, bufnituri şi hohote de râs în puterea nopţii. Stăpânii casei nu mai aveau trai tihnit. Antipka s-a dus la arendaş, i-a făcut o plecăciune şi i-a zis:

— Îl ai, boierule, în casă pe Necuratul. S-a aciuat la tine un pui de drac rău de tot. N-ai cum să scapi de el, doar dacă îmi ceri mie s-o fac.

— Goneşte-l, goneşte-l, Antipuşka! îi spuse arendaşul. Mă voi pleca în faţa ta până la pământ! Uite-aşa am să mă-nclin…

— Bine, îi răspunse Antipka, dar din plecăciune nu poţi să-ţi faci cojoc, iar eu sunt ţăran sărac şi cu multe guri de hrănit. Am şapte fete, iar cea mai mare nu a împlinit încă opt ani. Muierea mi-a fugit, aşa că de toate trebuie să mă-ngrijesc eu singur. Dă-mi pentru fiecare dintre fetele mele câte o mie de ruble, iar eu îţi voi cutreiera casa, voi fluiera şi voi rosti un cuvânt. Şi n-or să mai fie draci.

Arendaşul n-a mai stat la vorbă. Şi-a desfăcut baierele pungii, i-a numărat şapte mii de ruble şi l-a dus pe Antipka prin toate încăperile gospodăriei. Când intra într-o cameră, Antipka fluiera şi striga:

— Afară!

Ca răspuns se auzea de după sobă:

— Plec! Plec!

După ce a cutreierat toată casa, s-a aşternut liniştea deplină. I-a făcut tot felul de urări de sănătate şi de fericire stăpânului, iar acesta i-a întins o masă bogată, cu vinuri de peste mări şi cu tot felul de alte băuturi, cu bucate alese, cu ouă fierte, cu rasol de ştiucă, cu tot felul de cârnaţi şi alte delicatese. S-a îmbuibat Antipka pentru toată săptămâna, că a trebuit să-şi dea drumul şi la curea. Şi-a luat rămas-bun de la arendaş şi a plecat la el acasă.

Încetul cu încetul, au apărut în gospodăria lui şi argaţii, şi slujnicele, şi cai frumoşi, şi multe alte bunuri. I s-a dus vestea lui Antipka până departe că e priceput la vrăjitorie şi, cu toate că nu-i babă, reuşeşte să-i alunge pe

draci.

După o lună-două, un negustor din oraş a trimis după Antipka.

— Ajută-ne, Antipka, avem un mare necaz! i-a spus trimisul negustorului.

— Doar nu vă arde casa…

— Nu, e mult mai rău de-atât. Necuratul îşi face de cap prin casă: gălăgie, lătrat, păianjeni şi mizerie peste tot. Negustorul nu se va uita la bani, numai prinde-te, frate, să-l scapi de drac!

— Bine! a zis Antipka.

Şi-a înhămat un trăpaş la şaretă şi a plecat acasă la negustor.

Negustorul l-a luat de mână, l-a poftit în casă, dându-i tot timpul întâietate şi vorbindu-i cu „respectabile”. L-a poftit să se aşeze pe canapelele sale moi.

— Dragule, ajută-mă!

Antipka şi-a mângâiat barba, a cerut zece miare, şi-a băgat banii în buzunar şi a început să umble prin camere ca să-l gonească pe Necuratul. Peste tot s-a făcut linişte deplină.

— Îţi mulţumesc! îi zise negustorul. Pentru ajutorul pe care mi l-ai dat, voi porunci să ţi se trimită acasă un butoi cu vin.

Întorcându-se acasă, Antipka a trecut prin iarmaroc. Nu se mai uita la covrigi şi la gogoşi.

— Daţi-mi bunătăţi! le spunea negustorilor.

A sosit el acasă şi l-a văzut în curte pe arendaş.

— Ei, Antipka, pregăteşte-te mai repede să mergem la conacul boierului.

— De ce?

— S-a aciuat dracul la el şi le-a umplut casa de necazuri. Boieroaica plânge-n hohote, copiii urlă de spaimă.

— Ivanâci, dragule, iartă-mă, dar a treia oară n-am să-l mai pot goni pe drac.

— Hai la boier şi spune-i lui! Boierul mi-a spus că, dacă la noapte nu-i alungi dracii, te va snopi în bătaie în

grajd, iar pe fetele tale o să le facă slujnice şi-o să le vină de hac cu munca grea pe care le-o va da.

— Dacă-i aşa, n-am încotro, răspunse Antipka. Vin îndată, numai lasă-mă să desham calul.

Antipka nu era dintre cei proşti. Se obişnuise să-i păcălească pe oameni şi acum s-a gândit să-l tragă pe sfoară şi pe Necuratul.

Şi-a deshămat calul, şi-a scos hainele cele noi, şi-a căutat straiele vechi, le-a rupt şi mai tare decât erau, şi-a răvăşit părul, s-a îmbrăcat cu ce avea el mai prost, şi-a schimbat cizmele cu nişte opinci, s-a zgâriat pe faţă până la sânge şi a dat fuga la conacul boierului.

— Ce cauţi aici? l-a întrebat drăcuşorul. Ai uitat cum ne-a fost înţelegerea?

— Ştiu, răspunse Antipka. Nu vreau să te izgonesc. Am venit să-i cer ajutor boierului. Muierea mea a ieşit din râpă şi aleargă după mine, vrând să-mi facă de petrecanie.

— Cum? a strigat dracul speriat. A ieşit din râpă şi aleargă după tine? Mai bine mă duc la fraţii mei. Acum, fără muierea ta, în iad e sigur mare veselie.

Dracul a fugit în râpă şi s-a făcut linişte în conacul boieresc. Boierul, mulţumit, l-a slobozit pe Antipka din şerbie.

Când s-a întors el acasă, a văzut în curte un butoi cu vin. Nu-l păcălise negustorul. Antipka şi-a chemat vecinii şi-au început să se cinstească. A doua zi a trebuit să se dreagă. S-a dres însă Antipka peste măsură şi iar s-a îmbătat. De atunci n-a mai plecat de lângă butoi zi şi noapte. Tot timpul i se năzărea că o vede pe nevastă-sa. Cum adormea, ea îi punea genunchiul pe grumaz şi încerca să-l înăbuşe. Când se trezea, o vedea cum stă în colţ şi-l ameninţă cu pumnii. Era îngrozitor. Bărbatul n-a avut altă ieşire decât să se apuce de băut. A murit din cauza beţiei. A fost dus la cimitir, fetele au fost luate slujnice, iar bunurile şi banii s-au împrăştiat în toate părţile.

[]

Bob de Mazăre

Au fost odată un moş şi o babă care aveau şase băieţi, iar cel de-al şaptelea copil era fată, şi o chema Aleonuşka. Într-o zi, cei şase fraţi se pregăteau să plece pe câmp la arat şi i-au spus mamei:

— Să ne aduceţi prânzul!

— Dar unde o să araţi astăzi? i-a întrebat mama.

— La marginea pădurii. O să tragem o brazdă de acasă până la locul unde vom ara. Aleonuşka să meargă pe lângă brazdă şi ne va găsi!

Dracul a tras cu urechea, a şters brazda făcută de cei şase fraţi şi a tras alta, până la el. La vremea prânzului, Aleonuşka s-a luat după brazdă şi a ajuns la drac. Acesta a prins-o şi nu i-a mai dat drumul.

— Ni s-a promis că o să ni se aducă prânzul, dar nici pomeneală! Va trebui să arăm cu burta goală! îşi ziseră fraţii.

Seara, când s-au întors acasă, au întrebat-o pe mamă:

— De ce nu ne-ai trimis prânzul?

— Cum aşa?! s-a mirat mama. Am trimis-o pe Aleonuşka la voi cu mâncarea. Am crezut că se întoarce cu voi.

— Bine, dar unde-i ea? au întrebat-o fraţii. Trebuie s-o căutăm!

Au plecat cei şase pe lângă brazdă şi au ajuns la drac, iar acolo era Aleonuşka.

— Vai de mine, fraţilor! făcu aceasta. De ce aţi venit aici? O să vă omoare dracul! Plecaţi cât mai repede!

Ei însă n-au plecat: au hotărât să lupte cu dracul. Iată că veni şi acesta.

— O, flăcăi! V-aţi adunat să ne luptăm sau să ne-mpăcăm?

— Să ne luptăm! au răspuns fraţii.

Dracul i-a înşfăcat pe toţi şase şi i-a aruncat într-un beci de fier.

Baba şi moşul i-au tot aşteptat, dar ei nici gând să apară. Într-o zi s-a dus baba la râu să clătească rufele şi a văzut că pe drum se rostogolea un bob de mazăre. L-a ridicat şi l-a mâncat. După asta a adus pe lume un băiat

căruia i-a pus numele de Bob de Mazăre. Bob de Mazăre a crescut repede şi, odată, a plecat cu tatăl său să sape o fântână. Au săpat ei cât au săpat şi au dat de un pietroi uriaş.

Tatăl i-a spus fiului:

— Trebuie să chem în ajutor doi oameni, să scoatem pietroiul de aici!

Tatăl a găsit doi oameni şi venea cu ei spre fântână, dar Bob de Mazăre, în acest răstimp, a apucat pietroiul şi l-a zvârlit cât colo, gata-gata să-i lovească pe tatăl său şi pe cele două ajutoare cu care venea. Oamenii s-au speriat şi au luat-o la sănătoasa, iar tatăl a rămas uimit de puterea fiului său.

— Eu n-am avut fraţi şi surori? a întrebat Bob de Mazăre când s-au aşezat la masă.

— Cum să nu? i-a răspuns mama. Ai avut şase fraţi şi o soră, Aleonuşka.

— Şi unde sunt ei acum? a întrebat Bob de Mazăre.

— Au dispărut fără veste. Mai întâi s-a pierdut Aleonuşka, iar fraţii au plecat s-o caute şi nu s-au mai întors nici ei.

— O, atunci mă duc să-i caut, a spus Bob de Mazăre, şi n-am să mă întorc acasă până nu-i găsesc!

— Ce tot spui, fiule? Ei erau şapte şi au dispărut! Dar tu ce-ai să te faci singur?

Bob de Mazăre a hotărât să plece totuşi în căutarea Aleonuşkăi şi a fraţilor săi. Şi-a făcut un paloş pe măsură şi a plecat. Mergând pe drum, a văzut un om care muta doi munţi din loc. S-a apropiat de el şi i-a zis:

— Bună vreme, voinice! Ce faci tu aici?

— Păi, ce să fac? Îmi croiesc drum!

— Şi încotro vrei să te duci?

— În lume, să-mi găsesc fericirea!

— Să mergem împreună!

Au bătut palma şi au plecat.

— Cum te cheamă? l-a întrebat Bob de Mazăre.

— Svernigora, cel care mută munţii din loc, îi răspunse acesta. Dar pe tine?

— Bob de Mazăre.

Au mers ei cât au mers, până au intrat în pădure. Acolo au văzut um om care, cum mişca din mână, cum prăvălea un stejar. S-au minunat de puterea acelui om, s-au apropiat şi i-au zis:

— Bună vreme, om bun! Dar ce faci tu aici?

— Îmi croiesc drum prin pădure!

— Şi încotro vrei să mergi?

— În lume, să-mi găsesc fericirea!

— Şi cum te cheamă?

— Vertidub, cel care smulge stejarii din rădăcini.

— Hai cu noi!

— Dar pe voi cum vă cheamă?

— Bob de Mazăre şi Svernigora.

Au plecat mai departe. Au ieşit din pădure şi s-au apropiat de un râu. Acolo au văzut un om care, când clătina din cap, râul dispărea.

Cei trei s-au apropiat de el şi i-au zis:

— Bună vreme, om bun! Ce faci aici?

— Usuc albia ca să pot trece peste râu.

— Unde vrei să mergi?

— În lumea largă, să-mi caut fericirea!

— Vino cu noi!

Au plecat cu toţii. Bob de Mazăre l-a întrebat pe noul lor tovarăş de drum:

— Şi cum zici că te cheamă?

— Krutius, cel care seacă râul. Dar pe voi?

— Bob de Mazăre, Vertidub şi Svernigora.

Au plecat mai departe, până au dat de o altă pădure. Au mers prin ea până au văzut o izbă. Au intrat înăuntru, dar nu era nimeni. Au hotărât să rămână un timp în izbă. Şi-au desfăcut desagile şi s-au întins să se odihnească. După ce s-au trezit, Bob de Mazăre zise:

— Svernigora, rămâi acasă şi ocupă-te de mâncare, iar noi mergem în pădure să vânăm!

Svernigora a rămas acasă, a gătit şi după aceea s-a întins să se odihnească. Nici nu s-a culcat bine, că a auzit un strigăt:

— Deschide!

Svernigora răspunse:

— Deschide-ţi singur, că n-o să-ţi cadă coroana!

Uşa se deschise şi din nou s-a auzit acelaşi glas:

— Trece-mă peste prag!

— Treci singur, că n-oi fi vreun mare boier!

Cineva a intrat înăuntru; Svernigora s-a uitat şi a fost cuprins de uimire: cel ce intrase era mic, dar barba, lungă de-un stânjen, şi-o târa pe podea. Piticul a umblat cât a umblat prin izbă şi, deodată, l-a înşfăcat pe Svernigora, i-a tăiat o fâşie de piele de pe spinare şi l-a atârnat într-un cui din perete, iar el a mâncat tot ce era şi a plecat. Svernigora s-a zbătut cât s-a zbătut în cui, până când a căzut pe podea. Când s-au întors ceilalţi, masa nu era încă gata, dar Svernigora nu a suflat o vorbă că fusese moşul pe la el. Bob de Mazăre l-a întrebat:

— De ce-ai întârziat atâta cu masa?

— Am moţăit un pic…

A doua zi de dimineaţă, Bob de Mazăre zise:

— Vertidub, rămâi tu să faci de mâncare.

Vertidub a rămas acasă, a prăjit şi a fiert tot felul de mâncăruri şi s-a întins să se odihnească. Nici nu s-a culcat bine, că a auzit un strigăt:

— Deschide!

Vertidub răspunse:

— Deschide-ţi singur, că doar n-oi fi tu cine ştie ce boier!

Uşa se deschise şi din nou s-a auzit acelaşi glas:

— Trece-mă peste prag!

— Treci singur, că nu mori!

Cineva a intrat înăuntru; Vertidub s-a uitat şi a fost cuprins de uimire: cel ce intrase era mic, dar barba, lungă de-un stânjen, şi-o târa pe podea. Piticul a umblat cât a umblat prin izbă şi, deodată, l-a înşfăcat pe Vertidub, i-a tăiat o fâşie de piele de pe spinare şi l-a atârnat într-un cui din perete, iar el s-a aşezat şi a mâncat tot ce prăjise şi copsese gazda, apoi a plecat. Vertidub s-a zbătut cât s-a zbătut în cui, până când a căzut pe podea. Când s-au întors

ceilalţi, masa nu era încă gata, dar nici Vertidub nu a spus nimănui de moşul care îi tăiase pielea de pe spinare şi mâncase tot ce gătise pentru prânz. Bob de Mazăre l-a întrebat:

— De ce-ai întârziat atâta cu masa?

— Am moţăit un pic…

În dimineaţa următoare, Bob de Mazăre zise:

— Krutius, azi rămâi tu să găteşti pentru prânz.

Krutius a rămas, dar şi cu el s-a întâmplat la fel.

În cea de-a patra zi a rămas acasă chiar Bob de Mazăre. A fiert, a prăjit şi s-a întins să se odihnească. Nici nu s-a culcat bine, că a auzit un strigăt:

— Deschide!

Bob de Mazăre a sărit din pat ca ars, a deschis uşa şi a văzut ciudăţenia: în faţa lui stătea un moşneguţ mic de tot, dar cu barba de un stânjen.

— Trece-mă peste prag!

Bob de Mazăre l-a trecut pragul, iar moşneguţul a început să umble prin izbă şi să bombăne. Piticul întinse mâna să-l înşface pe Bob de Mazăre, dar acesta a băgat de seamă la timp, l-a apucat pe moşneguţ de barbă şi l-a târât afară, până la un stejar al cărui trunchi l-a crăpat niţel şi i-a prins barba în crăpătură. După ce l-a altoit şi cu pumnul peste nas, Bob de Mazăre i-a zis:

— Să stai aici, că altfel vin eu la tine!

Au venit toţi ceilalţi la masă. Bob de Mazăre le-a povestit ce se întâmplase în lipsa lor, apoi le-a zis:

— Veniţi să vă arăt ciudăţenia!

Au venit cu toţii la locul cu pricina şi au văzut că nu mai era nici urmă de moşneguţ sau de stejar. Atunci au povestit şi ceilalţi cum a venit piticul pe la ei, cum le-a mâncat toată mâcarea şi cum le-a tăiat câte o fâşie de piele de pe spate.

— A, vasăzică dintr-ăştia mi-eşti! zise Bob de Mazăre. Să mergem, prieteni, să-l căutăm!

S-au luat după urma lăsată de stejarul pe care moşneguţul îl târâse după el.

Au mers ei cât au mers şi au ajuns la marginea unei

gropi adânci.

— Haideţi să împletim un odgon! zise Bob de Mazăre.

Au împletit odgonul, gros cât mâna.

— Svernigora, zise Bob de Mazăre, coboară tu întâi!

— Naiba să-l ia! zise Svernigora. Nu cobor!

Nici ceilalţi n-au vrut să coboare. Atunci Bob de Mazăre le-a zis:

— Coborâţi-mă pe mine!

Prietenii l-au coborât pe Bob de Mazăre în groapă. Când a ajuns pe fund, a văzut acolo un oraş cu multe birturi, cu trotuare şi felinare. Numai soarele lipsea. Mergând pe străzi, Bob de Mazăre s-a întâlnit cu o ţarevnă.

— Cum ai nimerit aici? îl întrebă ea.

— Cum-necum, uite că am nimerit! Dar tu cum ai ajuns?

— Pe mine m-a luat dracul şi mă ţine închisă aici.

— Nu-ţi face griji! Am să te scot eu afară.

— O să ne omoare dracul! Este foarte puternic. A smuls chiar şi un stejar din rădăcini!

— Arată-mi unde-i, o rugă Bob de Mazăre.

— Uite, în această casă, îi răspunse ţarevna.

S-a apropiat Bob de Mazăre de casă, a deschis uşa şi l-a văzut pe moşneguţ. De cum l-a zărit, moşneguţul a strigat:

— Ne luptăm sau ne împăcăm?

— Ne luptăm! Ieşi afară, că altfel dărâm casa!

Bob de Mazăre şi-a învârtit paloşul şi l-a ucis dintr-o lovitură pe moşneguţ. S-a apropiat apoi de ţarevnă şi i-a zis:

— Să mergem!

— Să intrăm întâi prin acareturile lui şi să-i luăm avuţia! zise ţarevna.

Aşa au şi făcut. Apoi Bob de Mazăre a dus-o pe ţarevnă la locul unde coborâse în groapă şi a strigat:

— Ei, prieteni! Mai sunteţi aici? Dacă da, daţi drumul la odgon!

Odgonul a fost coborât. Bob de Mazăre a legat de el

un sac de aur şi a spus că era pentru Svernigora. Apoi au primit şi ceilalţi câte un sac de aur. După aceea a strigat:

— Iar ce vă trimit acum e pentru mine!

Când prietenii au ridicat povara sus şi au văzut-o pe ţarevnă, au hotărât să-l omoare pe Bob de Mazăre. Acesta însă nu s-a prins de odgon, ci a legat de el un bolovan şi s-a dat într-o parte. Prietenii au tras odgonul până la jumătatea gropii şi i-au dat drumul. Bolovanul s-a prăvălit în hău şi era cât pe ce să-l strivească pe Bob de Mazăre. „Ce-i de făcut?”, se întrebă el. Deodată s-a iscat o furtună. Unde să se adăpostească? S-a oprit sub un stejar şi s-a pus pe aşteptat. În stejar era un cuib cu nişte pui de corb care ţipau de mama focului. Bob de Mazăre s-a urcat şi i-a acoperit. Când furtuna s-a liniştit, a venit corbul şi i-a întrebat:

— Cine v-a salvat?

— N-ai să-l mănânci?

— Nu! Arătaţi-mi-l!

— Uite-l, e sub stejar!

Corbul s-a apropiat de Bob de Mazăre şi i-a zis:

— Mi-ai salvat puii. Când plec pe alte meleaguri şi apoi mă întorc, nu-mi mai găsesc niciodată puii în viaţă pentru că mor în timpul furtunii. De data asta tu i-ai salvat. Cum vrei să te răsplătesc? Fac orice pentru tine!

— Vreau să ajung pe celălalt tărâm, i-a răspuns Bob de Mazăre.

— La grea încercare mă pui! Dar nu te teme, am s-o duc la îndeplinire. Urcă-te în spatele meu! Am să te scot din groapă!

Cu ajutorul corbului, Bob de Mazăre a ieşit de pe tărâmul celălalt şi a pornit-o la drum. A mers el cât a mers, a zărit o pădure şi a intrat în ea. Acolo a dat de o izbă şi i-a trecut pragul. La masă stătea o fată frumoasă şi cosea. Când l-a văzut, fata a izbucnit în lacrimi:

— Vai, bunule voinic! De ce ai venit aici? O să te omoare dracul!

— Ce tot spui, frumoasă fată? o întrebă Bob de Mazăre.

Dar iată că a venit şi dracul. Era fratele moşneguţului pe care-l omorâse Bob de Mazăre.

— Flăcăule, ai venit să ne luptăm sau să ne împăcăm?

— Ba să ne luptăm! răspunse tânărul şi-l omorî pe drac cu o singură lovitură de paloş.

Frumoasa fată a început să-i mulţumească.

— Dar cum ai nimerit aici? o întrebă el.

— Eu sunt de mult la el. Le duceam fraţilor mei de mâncare, iar dracul a pus mâna pe mine şi m-a luat la el. Aveam şase fraţi. Ei au plecat în căutarea mea şi i-a înşfăcat dracul. Acum sunt în beci. Trebuie să-i eliberăm! Cheia de la beci e la drac.

Bob de Mazăre a luat cheia, a prins-o pe frumoasa fată de mână şi s-au dus la beci. Tânărul a descuiat uşa şi a strigat:

— Hei, voi, cei de acolo, sunteţi vii?

— Suntem mai mult morţi decât vii!

Bob de Mazăre a coborât în beci, i-a scos de acolo pe fraţi şi i-a dus acasă.

Moşul şi baba nu mai puteau de bucurie că Bob de Mazăre s-a întors acasă împreună cu Aleonuşka şi cu cei şase fraţi, dar Bob de Mazăre a hotărât că pleacă s-o caute pe ţarevnă. Baba s-a rugat de el să rămână, însă el nu i-a dat ascultare şi a plecat. Drumul trecea prin pădure şi, cum se lăsa înserarea, fu nevoit să-şi caute culcuş. Dar unde? S-a urcat într-un copac şi a înnoptat acolo. Dimineaţa a plecat mai departe. A mers el cât a mers, până a dat de o izbă. Când s-a apropiat, a auzit glasuri care răzbăteau dinăuntru. „A! Ăştia sunt prietenii mei Svernigora, Vertidub şi Krutius”, îi dădu lui prin gând. „Acum se ceartă pentru ţarevnă!” A intrat, iar cei trei, cum l-au văzut, au înlemnit. S-au speriat: cum era cu putinţă? Doar ei îl lăsaseră în groapă! Cum reuşise să iasă din ea? Tremurau toţi ca varga.

— Nu vă temeţi! le-a spus Bob de Mazăre. Deşi m-aţi înşelat şi aţi vrut să mă pierdeţi, eu vă iert. Dar o iau pe ţarevnă cu mine şi plec!

Bob de Mazăre a luat-o pe ţarevnă, s-a întors acasă şi

s-a însurat cu ea. Şi aşa au început să trăiască şi averea să şi-o sporească.

[]

Calul, faţa de masă şi cornul

A fost odată o bătrână care avea un fiu cam prostănac. Odată a găsit prostănacul trei boabe de mazăre, le-a dus la marginea satului şi le-a semănat acolo. Când a răsărit mazărea, prostănacul a început s-o păzească. Venind odată la „grădina" sa, a văzut că pe mazăre stătea un cocor şi o ciugulea. Prostănacul s-a furişat tiptil şi a prins cocorul.

— O! Am să te omor! îi spuse prostănacul.

— Nu, nu mă omorî! se rugă pasărea. Am să-ţi fac un dar!

— Dă-l încoace! i-a zis prostul.

Cocorul îi dărui un cal şi-i zise:

— Dacă vreodată ţi-or trebui bani, să-i spui numai atât: „Stai!". După ce iei câţi bani îţi trebuie, îi spui „ho!".

Prostănacul luă calul şi, când să-l încalece, îi spuse:

— Stai!

Calul s-a risipit, prefăcându-se în bani de argint. Prostul izbucni în râs şi-i spuse:

— Ho!

Argintul s-a adunat şi s-a prefăcut în cal.

Prostănacul şi-a luat rămas-bun de la cocor, şi-a luat calul, l-a dus acasă şi a intrat cu el în izbă, poruncindu-i bătrânei:

— Mamă, să nu-i spui niciodată „stai!", să-i spui numai „ho!".

Zicând acestea, prostănacul s-a întors la mazărea lui.

Bătrâna a stat mult pe gânduri: „De ce oare mi-a spus vorbele astea? Ce-ar fi să-i zic «stai»?". Şi i-a spus. Calul s-a risipit în bani de argint. Bătrânei i-au sticlit ochii. S-a repezit şi a început să-i adune şi să-i pună într-o cutie. Când cutia s-a umplut, bătrâna a strigat:

— Ho!

În acest timp, prostănacul l-a prins din nou pe cocor

la mazăre şi l-a ameninţat cu moartea, dar pasărea i-a spus:

— Nu mă ucide, că-ţi dau un dar.

Şi i-a dat o faţă de masă.

— Ia-o! Când ţi s-o face foame, spune: „Întinde-te, masă!”, iar după ce mănânci, spune-i: „Strânge-te, masă!”.

Prostul a vrut să încerce pe loc dacă este adevărat şi a spus:

— Întinde-te, masă!

Faţa de masă s-a întins, iar el a mâncat pe săturate, după care a poruncit:

— Strânge-te, masă!

Faţa de masă s-a strâns. El a luat-o şi s-a dus cu ea acasă.

— Mamă, să nu-i spui niciodată acestei feţe de masă „întinde-te, masă!”. Spune-i doar „strânge-te, masă!”.

Zicând acestea, a plecat iarăşi să vadă ce mai e pe la mazărea lui. Bătrâna a făcut şi cu faţa de masă ca şi prima dată, când fiul ei adusese calul în casă.

— Întinde-te, masă! i-a spus bătrâna.

Faţa de masă, la porunca ei, s-a desfăşurat cu tot felul de bunătăţi pe ea, iar baba s-a înfruptat din toate. Apoi a spus:

— Strânge-te, masă!

Faţa de masă s-a strâns.

În acest timp, prostul l-a prins din nou pe cocor la mazăre. Cocorul, ca să fie lăsat în pace, i-a dat în dar un corn şi s-a ridicat în văzduh. De acolo i-a spus prostului:

— Ia zi: „Afară din corn!”.

Prostul, spre nenorocul său, rosti aceste vorbe şi din corn au şi sărit doi flăcăi cu bâte care au început să-l ciomăgească atât de tare, încât bietul de el a căzut la pământ. Cocorul, de sus, a strigat:

— Înapoi în corn!

Cei doi flăcăi s-au făcut nevăzuţi.

A venit prostănacul acasă şi i-a spus mumă-sii:

— Să nu spui niciodată „afară din corn!”, ci numai „înapoi în corn!”.

De cum a ieşit prostănacul din casă, făcându-şi de lucru prin vecini, bătrâna a încuiat uşa cu zăvorul şi a poruncit:

— Afară din corn!

Într-o clipită au sărit de acolo doi flăcăi cu bâtele şi au început s-o ciomăgească pe baba care urla cât o ţinea gura.

Auzind ţipetele maică-sii, prostănacul veni într-un suflet acasă. A dat să intre, dar uşa era încuiată. Atunci a strigat din toate puterile:

— Înapoi în corn!

Bătrâna şi-a venit un pic în fire după ciomăgeala pe care o mâncase şi a deschis uşa. Prostul a intrat şi i-a zis:

— Nu ţi-am zis, mamă, să nu spui aşa? Ai văzut ce-ai păţit dacă nu m-ai ascultat!

I-a trecut prostului prin cap să dea un mare ospăţ şi i-a chemat la el pe toţi domnii şi boierii. Numai ce s-au aşezat ei la locurile lor, că prostănacul a şi băgat calul în casă şi a poruncit:

— Stai, bunul meu căluţ!

Calul s-a risipit în bani de argint. Oaspeţii au rămas muţi de uimire. S-au repezit şi au început să-şi umple buzunarele cu bani. Prostul a zis „ho!” şi a apărut din nou calul, numai că de această dată fără coadă.

Văzând prostănacul că venise vremea să-şi ospăteze invitaţii, spuse:

— Întinde-te, masă!

Faţa de masă a prins a se desfăşura, iar pe ea au apărut bunătăţi care de care mai scumpe şi mai gustoase şi tot felul de băuturi alese. Oaspeţii au început să bea, să mănânce şi să se veselească. Când i s-a părut că toată lumea e sătulă, prostul a poruncit:

— Strânge-te, masă!

Şi faţa de masă s-a strâns. Oaspeţii au început să caşte de plictiseală şi i-au zis gazdei:

— Prostule, ia arată-ne ceva hazliu!

— Voia dumneavoastră, cinstiţi boieri! zise prostul şi aduse cornul.

Când l-au văzut, oaspeţii au început să strige:

— Afară din corn! Afară din corn!

De acolo s-au ivit cei doi flăcăi cu bâtele şi au început să-i snopească din toate puterile. Şi atâta i-au ciomăgit, până oaspeţii au dat îndărăt tot ce furaseră şi au rupt-o la fugă.

Iar prostănacul a trăit mulţi ani pe lângă mama lui, bucurându-se de cal, de faţa de masă şi de corn şi sporindu-şi an de an avutul.

[]

Fetiţa cea înţeleaptă

Mergeau doi fraţi: unul era sărac, celălalt avut. Cel sărac avea înhămată o iapă, iar cel avut un armăsar. Au rămas ei să înnopteze într-un sat. Noaptea, iapa celui sărac a fătat un mânz. Mânzul a intrat sub căruţa bogatului. Acesta îl trezi dimineaţa pe fratele sărac şi-i spuse:

— Scoală, frate! Căruţa mea a fătat un mânz.

Fratele se sculă şi-i zise:

— Cum se poate ca o căruţă să fete un mânz? Iapa mea e cea care l-a fătat!

Cel avut îi spuse:

— Dacă l-ar fi născut iapa ta, mânzul ar fi stat sub ea.

S-au certat cât s-au certat şi s-au dus la judecată. Cel avut i-a mituit pe judecători cu bani, iar cel sărac nu avea altceva decât cuvântul lui.

Pricina lor a ajuns până la ţar, care a poruncit să fie aduşi amândoi fraţii şi le-a spus patru ghicitori:

— Ce este mai iute şi mai puternic decât tot? Ce este mai gras pe lume? Ce este mai moale? Şi ce este mai drag?

Le-a dat timp de gândire trei zile şi le-a poruncit ca în cea de-a patra zi să vină şi să-i dea răspunsurile.

Cel avut s-a gândit cât s-a gândit, şi-a adus aminte de cumătra lui şi a plecat la ea să-i ceară sfatul. Cumătra l-a aşezat la masă, l-a cinstit şi a început să-l întrebe:

— De ce eşti aşa de trist, cumetre?

— Mi-a spus ţarul patru ghicitori şi mi-a dat numai trei zile răgaz.

— Care-s alea? Zi-mi şi mie!

— Păi uite, cumătră: ce e mai puternic şi mai iute pe lume?

— Auzi la el ghicitoare! Bărbatul meu are o iapă murgă. Nu există altceva mai iute decât ea. Dacă o atingi cu biciul, ajunge iepurele din urmă.

— A doua ghicitoare: ce este pe lume mai gras şi mai gras?

— Ăsta-i al doilea an de când hrănim un porc bălţat. E aşa de gras, că nu se poate ţine pe picioare.

— A treia ghicitoare: ce este pe lume mai moale?

— E limpede că-i salteaua de puf. Altceva mai moale nici nu-ţi poţi închipui!

— A patra ghicitoare: ce este mai drag pe lume?

— Cel mai drag pe lume este nepoţelul meu, Ivanuşka.

— Îţi mulţumesc, cumătră! Mi-ai deschis mintea! N-am să te uit toată viaţa.

Fratele cel sărac a început să verse lacrimi amare şi s-a dus acasă. L-a întâmpinat fetiţa de şapte ani, singurul lui copil. Pe altcineva nu mai avea.

— De ce oftezi şi verşi lacrimi, tătucă?

— Cum să nu oftez şi să nu vărs lacrimi? Mi-a spus ţarul patru ghicitori pe care n-am să le ghicesc în veci!

— Spune-mi-le şi mie, care sunt acelea?

— Iată care: Ce este mai puternic şi mai iute pe lume? Ce este mai gras decât orice? Ce este cel mai moale pe lume? Ce este cel mai drag pe lume?

— Du-te, tătucă, şi spune-i ţarului că cel mai puternic şi mai iute pe lume este vântul. Mai gras decât orice este pământul, fiindcă hrăneşte tot ce creşte şi trăieşte pe el. Cea mai moale este mâna: pe orice s-ar culca omul, tot mâna şi-o pune sub cap. Iar mai drag decât somnul nu-i nimic pe lume!

Au venit la ţar amândoi fraţii, şi cel bogat, şi cel sărac. După ce îi ascultă pe amândoi, ţarul îl întrebă pe cel sărac:

— Singur le-ai ghicit sau te-a învăţat cineva?

— Înălţimea Ta, i-a răspuns săracul, am o fată de şapte ani. Ea m-a învăţat.

— Dacă fata îţi este aşa de înţeleaptă, du-i acest fir de mătase şi spune-i ca până dimineaţă să-mi ţească un ştergar cu floricele!

Ţăranul a luat firul de mătase şi a venit acasă abătut peste măsură.

— Mare necaz! îi spuse el fiicei sale. Ţarul a poruncit să-i ţeşi din acest fir un prosop înflorat.

— Nu te necăji, tătucă! i-a spus fata.

A rupt o nuia din măturoi, i-a dat-o tatălui ei şi i-a zis:

— Du-te la ţar şi spune-i să găsească un meşter care să facă din nuiaua asta un război pe care să-i ţes ştergarul!

Ţăranul s-a dus la ţar şi i-a spus ce-l învăţase fiică-sa. Ţarul i-a dat o sută cincizeci de ouă şi i-a zis:

— Du-le fetei tale şi spune-i ca până mâine să-mi scoată o sută cincizeci de pui!

S-a întors ţăranul acasă şi mai abătut.

— Vai, fata mea! Scapi de o belea, dai peste alta!

— Nu te necăji, tătucă! i-a răspuns fata.

A fiert ea ouăle şi le-a păstrat pentru prânz şi pentru cină, iar pe tată l-a trimis înapoi la ţar.

— Spune-i ţarului că puilor le trebuie ca hrană grăunţe de o zi! Într-o singură zi să fie arat câmpul, să fie semănat, secerat şi treierat. La alt grâu puii noştri nici n-ar catadicsi să se uite.

Ţarul l-a ascultat pe ţăran şi i-a zis:

— Dacă fata ta e aşa de înţeleaptă, să vină mâine dimineaţă la mine: nici pe jos şi nici călare, nici goală, dar nici îmbrăcată, nici cu vreun dar, nici fără de el.

„Ei”, se gândi ţăranul, „aşa o poruncă nici fata n-o poate scoate la capăt; se vede că ne-a sosit sfârşitul!”.

— Nu te necăji, tată! i-a spus fata. Dă o fugă la vânător şi cumpără-mi un iepure viu şi o prepeliţă.

Tatăl s-a dus şi i-a cumpărat iepurele şi prepeliţa.

A doua zi, fata şi-a lepădat hainele, a pus pe ea un năvod, a încălecat pe iepure, a luat prepeliţa în mână şi a plecat la palatul ţarului. Acesta a întâmpinat-o la intrare.

Fata i-a făcut o plecăciune:

— Iată, Măria Ta, zise fata, un mic dar pentru tine! – şi i-a dat prepeliţa.

Ţarul a întins mâna, dar, când s-o apuce, pasărea, zbârrr! a şi zburat.

— Bine, zise ţarul, ai făcut întocmai cum am poruncit. Spune-mi acum: tatăl tău e sărac… Cum vă hrăniţi?

— Tatăl meu prinde peşte pe uscat, nu pune capcane în apă, iar eu car peştele în poală şi fac borş.

— Ce spui, proasto? sări fratele cel bogat. De când trăieşte peştele pe uscat? Peştele înoată în apă.

— Dar tu eşti deştept? Unde s-a mai văzut ca o căruţă să fete un mânz? Nu căruţa fată mânji, ci iapa!

Ţarul a hotărât să i se înapoieze mânzul ţăranului sărac, iar pe fata acestuia a luat-o la el. Când s-a făcut mare, a luat-o de nevastă şi aşa a ajuns ea ţarină.

[]

Sivko-Burko

A fost odată un bătrân care avea trei fii. Pe mezin îl chema Ivan, dar toţi îi ziceau Ivan Prostovan. Nu făcea nimic cât era ziua de lungă, doar şedea într-un colţ pe sobă şi căsca ochii la pereţi. Bătrânul, aflându-se pe moarte, îşi chemă flăcăii şi le zise:

— Fiii mei! Când am să mor, să veniţi pe rând la cimitir şi să dormiţi câte o noapte pe mormântul meu.

Bătrânul a murit şi a fost înmormântat. S-a lăsat noaptea. Fiul cel mare trebuia să doarmă pe mormântul tătâne-său, însă, fie de lene, fie de frică, nu-i venea să se ducă în cimitir. Îi zise fratelui mai mic:

— Ivane Prostovane! Du-te la tata la mormânt şi dormi tu în locul meu! Oricum nu faci nimic în gospodărie…

Ivan Prostovan s-a îmbrăcat, s-a dus la mormânt şi s-a culcat pe el. La miezul nopţii, mormântul s-a deschis dintr-odată, bătrânul a ieşit şi a întrebat:

— Cine-i aici? Tu eşti fiul meu cel mare?

— Nu, tată! Sunt eu, Ivan Prostovan.

— De ce n-a venit fratele tău cel mai mare?

— El m-a trimis pe mine în locul său!

— Ei, al tău să fie norocul!

Bătrânul a fluierat haiduceşte:

— Sivko-Burko! Căluţule năzdrăvan, căluţule cu părul ca pana corbului!

Sivko a apărut în mare goană, frământând pământul sub copite. Din ochi îi săreau scântei, iar pe nas îi ieşea fum ca din horn.

— Iată, fiule, un cal breaz. Al tău să fie! Iar tu, căluţule, să-l slujeşti cu credinţă, aşa cum m-ai slujit pe mine!

Ivan Prostovan şi-a mângâiat calul, l-a lăsat slobod şi a plecat acasă. Fraţii l-au întrebat:

— Cum a fost, Ivane Prostovane? Te-ai odihnit bine?

— Foarte bine, fraţilor!

A doua noapte era rândul fratelui mijlociu să doarmă pe mormânt, dar nici lui nu-i venea să se ducă la cimitir în puterea nopţii. Îi zise mezinului:

— Ivane Prostovane! Du-te la mormânt la tătuca şi dormi acolo în locul meu!

Fără a scoate o vorbă, Ivan Prostovan se îmbrăcă, se duse şi se culcă pe mormântul lui tătâne-său. La miezul nopţii, iar s-a deschis mormântul, a ieşit bătrânul şi a întrebat:

— Tu eşti, mijlociule?

— Nu, răspunse Ivan Prostovan. Tot eu sunt!

Bătrânul a şuierat haiduceşte şi a strigat:

— Sivko-Burko, năzdrăvanule!

Burko veni în fugă, frământând pământul sub copite. Din ochi îi săreau flăcări, iar pe nări îi ieşea fum.

— Ei, Burko, să-l slujeşti şi pe fiul meu cum m-ai slujit şi pe mine! Iar acum du-te!

Burko s-a făcut nevăzut, bătrânul a intrat în mormânt, iar Ivan Prostovan a plecat acasă.

— Cum ai dormit, Ivane Prostovane?

— Minunat, fraţilor!

A treia noapte era rândul lui Ivan să se ducă la

mormântul părintelui. N-a mai aşteptat să fie îndemnat: s-a îmbrăcat şi a plecat. Cum stătea el întins, deodată s-a deschis mormântul taman la miezul nopţii, bătrânul a ieşit şi n-a mai întrebat cine venise. Pasămite ştia că e fiul cel mic. A slobozit un şuierat haiducesc şi a strigat:

— Sivko-Burko, bidiviule cu părul ca pana corbului!

Bidiviul sosi în goană, frământând pământul sub copite. Din ochi i se revărsau flăcări, iar pe nări scotea fum.

— Ei, căluţule, cum m-ai slujit pe mine, aşa să-l slujeşti şi pe fiul meu!

Zicând acestea, bătrânul şi-a luat rămas-bun de la Ivan Prostovan şi a intrat în mormânt. Ivan Prostovan şi-a mângâiat căluţul, l-a lăsat slobod şi a plecat acasă. Fraţii l-au întrebat din nou:

— Ai dormit bine, frăţioare?

— Minunat, fraţilor!

După întâmplarea cu cimitirul, viaţa a intrat pe făgaşul obişnuit: fraţii munceau, iar Ivan Prostovan lenevea. Într-o zi, crainicul ţarului a răspândit vestea că dacă cineva se va arăta vrednic să smulgă portretul şi ştergarul ţarevnei prinse pe unul din pereţii palatului, la o înălţime de nu ştiu câte bârne, aceluia ţarul i-o va da pe fie-sa de nevastă.

Fraţii se pregăteau să se ducă şi ei să vadă cine va reuşi să smulgă portretul. De pe sobă, de după horn, Ivan Prostovan se rugă de ei:

— Fraţilor, daţi-mi şi mie un cal, să mă duc să văd şi eu!

— Ei! au tăbărât fraţii pe el. Rămâi, Prostovane, pe sobă! La ce să te duci? Să râdă lumea de tine?

Ivan, nu şi nu! Că vrea şi el să vadă – şi atâta a stăruit, încât fraţii n-au avut încotro.

— Ia, Prostovane, iapa cea beteagă şi du-te! i-au spus ei, au încălecat pe cai şi au plecat.

Ivan Prostovan a încălecat pe iapa cea şchioapă şi a plecat în urma fraţilor săi. Când a ieşit în câmp deschis, a descălecat, a înjunghiat iapa, a jupuit-o, i-a întins pielea pe

băţ şi apoi a scos un şuierat haiducesc şi a strigat:

— Sivko-Burko, năzdrăvanule!

Sivko a venit în goana mare, făcând pământul să tremure sub copitele lui. Din ochi îi ieşeau flăcări, iar din nări fuioare de fum. Ivan Prostovan i-a intrat pe o ureche, s-a ospătat cum se cuvine, iar pe cealaltă a ieşit gătit aşa de frumos, că nici fraţii nu l-ar fi recunoscut.

A încălecat şi a fugit spre palat să smulgă portretul. În faţa palatului se adunase lumea de pe lume. Cum l-au văzut pe Ivan, toţi au început să-şi dea coate şi să se întrebe cine-o fi voinicul acela arătos.

Ivan Prostovan şi-a îndemnat calul, a sărit, dar portretul nu l-a atins, pentru că era cu trei bârne deasupra. Toţi au rămas muţi de uimire şi au văzut dincotro a venit, dar n-au băgat de seamă încotro s-a dus.

Ivan s-a întors acasă, a lăsat calul slobod şi s-a urcat înapoi pe sobă. După un timp s-au întors şi fraţii lui şi au început să le povestească nevestelor:

— Dacă aţi fi văzut ce mândreţe de voinic a venit! Unul ca el n-am pomenit în viaţa noastră! Am văzut cu toţii dincotro a venit, n-am băgat de seamă încotro s-a făcut nevăzut, dar suntem încredinţaţi că se va întoarce.

Ivan Prostovan, de pe sobă, îi întrebă:

— Nu cumva eram eu acela?

— Cum naiba să fi fost tu? Stai, prostule, pe sobă şi scobeşte-te-n nas!

Timpul trecu, şi iată că-i pofteşte ţarul iarăşi pe cei dornici s-o ia de nevastă pe fata lui. Fraţii au început să se pregătească din nou, iar prostul a prins să se roage de ei:

— Fraţilor, daţi-mi şi mie un cal, să merg şi eu!

Ei îi răspunseră:

— Stai, prostule, acasă! Ţi-e poftă să mai omori un cal?

Prostovanul a început iarăşi să stăruie şi fraţii n-au avut încotro: i-au dat iarăşi o iapă şchioapă. Ivan a înjunghiat-o şi pe aceea, a jupuit-o, i-a întins pielea pe băţ, a scos un şuierat haiducesc şi a strigat:

— Sivko-Burko, năzdrăvanule!

Burko a venit în fugă, făcând pământul să tremure sub copitele lui. Din ochi îi ieşeau flăcări, iar pe nări scotea fum ca din horn. Ivan Prostovan a intrat prin urechea dreaptă şi a ieşit pe cea stângă îmbrăcat în haine arătoase, ca un ţarevici.

A sărit pe calul năzdrăvan, a fugit la palat, dar portretul şi ştergarul ţarevnei tot nu le-a desprins: erau cu doar două bârne mai sus. Lumea adunată a văzut dincotro a venit, dar n-a băgat de seamă încotro a plecat.

S-a întors Ivan acasă, şi-a slobozit calul năzdrăvan, s-a urcat pe sobă şi şi-a aşteptat fraţii. Aceştia au venit şi au început să povestească:

— Nevestelor, dacă aţi fi văzut! A venit iarăşi voinicul de data trecută şi doar două bârne i-au lipsit ca să pună mâna pe portret…

— Nu cumva eram eu acela, frăţiorii mei?

— Stai cuminte, Prostovane! Cum naiba să fi fost tu?

N-a trecut mult timp şi ţarul i-a poftit iarăşi la întrecere pe peţitorii ţarevnei. Fraţii au început să se pregătească de drum, iar Ivan Prostovanul se rugă de ei:

— Daţi-mi, fraţilor, un cal, să mă duc să văd şi eu!

— Stai, prostule, acasă! fu răspunsul lor. Până când ai să ne tot înjunghii caii?

Prostovanul a stăruit atât de mult, încât fraţii n-au avut încotro şi-au hotărât să-i dea cea mai slabă iapă din grajd. Ivan a făcut şi cu iapa aceea ca şi cu celelalte două, apoi a fluierat şi a strigat cu glas voinicesc:

— Sivko-Burko, năzdrăvanule!

Bidiviul a venit în goană. Tremura pământul sub copitele lui. Din ochi îi ţâşneau limbi de foc, iar pe nări îi ieşea fum ca din horn. Ivan Prostovan i-a intrat pe o ureche, s-a ospătat bine-bine şi a ieşit pe cealaltă gătit ca un ţarevici. A încălecat pe calul năzdrăvan şi a pornit-o spre capitală.

Cum a ajuns la palatul ţarului, a smuls portretul din perete, împreună cu ştergarul, şi s-a făcut nevăzut. Toţi ştiau dincotro venise, dar nimeni n-a băgat de seamă încotro dispăruse.

Prostovanul s-a întors acasă, a slobozit calul, s-a urcat pe sobă şi şi-a aşteptat fraţii. Aceştia au venit şi au început să le povestească nevestelor:

— Dacă aţi fi văzut! Acelaşi viteaz de care v-am mai povestit şi-a luat un avânt atât de mare, încât a ajuns cu mâna la portret şi l-a smuls din perete.

De pe sobă, de după horn, Ivan Prostovan îi întrebă:

— Nu cumva am fost eu acela, frăţiorii mei?

— Stai la locul tău, Prostovane! Cum naiba să fi fost tu?

După câtva timp, ţarul a dat un mare bal şi i-a chemat pe toţi boierii, conducătorii de oşti, cnejii, aleşii Sfatului, miniştrii, târgoveţii şi ţăranii. Au venit şi fraţii lui Ivan, dar nici prostul n-a rămas acasă. A venit la bal, s-a cocoţat pe sobă, după horn, şi a început să-şi holbeze ochii.

Ţarevna însăşi le aducea oaspeţilor bere pe tavă şi se uita cu băgare de seamă, pândindu-l pe cel care se va şterge cu ştergarul ei. Acela avea să-i fie mire. Numai că nu s-a şters nimeni, iar pe Ivan Prostovan nu l-a văzut şi l-a ocolit. Oaspeţii au plecat pe la casele lor.

A treia zi, ţarul i-a chemat iar la bal pe toţi, iar ţarevna a început să-i servească pe oaspeţi cu bere chiar cu mâna ei. A trecut pe la toţi, dar nimeni nu s-a şters cu ştergarul. „Ce-o mai fi şi asta?”, se gândea ea. „De ce nu se iveşte alesul meu?” Când s-a uitat pe sobă, după horn, l-a văzut pe Ivan Prostovan, îmbrăcat în haine sărăcuţe, murdar de funingine şi cu părul vâlvoi. I-a turnat un pahar cu bere şi i l-a întins, iar fraţii priveau şi-şi ziceau în sinea lor: „Ţarevna până şi pe prost îl cinsteşte cu bere!”.

Ivan Prostovan a băut berea şi s-a şters cu ştergarul. Ţarevnei i-au sticlit ochii de bucurie. L-a luat de mână şi dinaintea ţarului.

— Tătucă, iată-l pe alesul meu!

Fraţilor parcă le-ar fi înfipt cineva un cuţit în inimă. Se gândeau: „Ce-i cu ţarevna? Nu cumva şi-o fi ieşit din minţi? Auzi! Şi l-a ales de bărbat tocmai pe Prostovan!”.

N-a mai încăput nicio discuţie: repede s-a făcut nunta. Ivan al nostru n-a mai fost Ivan Prostovan, ci

ginerele ţarului.

S-a scuturat, s-a spălat, s-a făcut chipeş şi viteaz de nu-l mai recunoştea lumea. Abia atunci au înţeles fraţii săi ce a însemnat să se ducă să doarmă pe mormântul tatălui.

[]

Fecioara Ţar

Undeva, într-o ţară, trăia un negustor. Nevasta i-a murit şi l-a lăsat cu un fiu pe nume Ivan. Tatăl a adus un sfătuitor care să-l îndrume pe Ivan, iar el, după un timp, s-a însurat cu altă femeie. Fiindcă băiatul era mare şi foarte chipeş, mama vitregă s-a îndrăgostit de el.

Odată, Ivan a ieşit împreună cu sfătuitorul său pe mare, la pescuit. Deodată au văzut că spre ei se îndreaptă treizeci de corăbii. Pe ele se afla Fecioara Ţar cu alte treizeci de fete frumoase, surorile ei de cruce. Când barca din care pescuiau cei doi s-a lipit de una dintre corăbii, toate cele treizeci de corăbii au aruncat ancorele. Ivan, fiul negustorului, a fost poftit împreună cu sfătuitorul său pe cea mai arătoasă dintre ele. Acolo au fost întâmpinaţi de Fecioara Ţar şi de cele treizeci de surate ale ei. Fecioara Ţar i-a mărturisit lui Ivan, fiul negustorului, că s-a îndrăgostit nebuneşte de el şi a venit acolo să-l vadă. De îndată cei doi s-au logodit.

Fecioara Ţar i-a spus lui Ivan, fiul negustorului, să vină şi a doua zi cu barca în acelaşi loc. Şi-au luat rămas-bun şi s-au îndepărtat, iar Ivan, fiul negustorului, s-a întors acasă, a mâncat şi s-a culcat. Mama vitregă l-a ademenit pe sfătuitorul fiului în camera ei, l-a îmbătat şi a început să-l descoasă cum a fost la pescuit. Sfătuitorul i-a povestit totul de-a fir-a-păr. După ce l-a ascultat, femeia i-a dat sfătuitorului un ac cu gămălie şi i-a zis:

— Mâine, când se vor apropia de voi corăbiile, prinde-i acest ac de haine lui Ivan.

Sfătuitorul a promis că va face întocmai. Dimineaţa, după ce s-a trezit, Ivan, fiul negustorului, a plecat la pescuit. De îndată ce a văzut corăbiile, sfătuitorul a înfipt acul în haina lui Ivan.

— Ce somn mi s-a făcut! a spus fiul negustorului. Eu am să trag un pui de somn, iar când se vor apropia corăbiile, te rog să mă trezeşti.

— Sigur că da! Cum să nu te trezesc?

S-au apropiat corăbiile şi au aruncat ancorele. Fecioara Ţar a trimis după Ivan, fiul negustorului, ca să vină cât mai repede la ea. Acesta însă dormea dus. Au început să tragă de el şi să-l înghiontească, încercând să-l trezească. Tânărul însă dormea buştean. Trimişii Fecioarei Ţar l-au lăsat în plata Domnului şi au plecat pe corabia stăpânei. Fecioara Ţar i-a spus sfătuitorului ca Ivan, fiul negustorului, să vină a doua zi în acelaşi loc, a poruncit să se ridice ancorele şi să se întindă pânzele. Nici nu s-au îndepărtat bine corăbiile, că sfătuitorul a scos acul din straiele lui Ivan, iar acesta s-a trezit şi a început să strige să se întoarcă Fecioara Ţar. Ea însă era de-acum departe şi nu l-a auzit.

Tânărul s-a întors acasă negru de supărare. Mama vitregă l-a adus iar pe sfătuitor la ea în cameră, l-a îmbătat şi l-a descusut în privinţa celor întâmplate la pescuit. I-a poruncit ca a doua zi să-i înfigă iarăşi acul în straie lui Ivan.

A doua zi, Ivan, fiul negustorului, a plecat din nou la pescuit şi a dormit iarăşi tot timpul fără s-o vadă pe Fecioara Ţar. Aceasta i-a spus sfătuitorului să-l aducă încă o dată.

În cea de-a treia zi, tânărul s-a pregătit şi a plecat la pescuit cu sfătuitorul său. S-au apropiat de locul ştiut, au văzut corăbiile venind, sfătuitorul i-a înfipt acul în haine şi Ivan, fiul negustorului, a căzut într-un somn adânc. Corăbiile s-au apropiat, au ancorat, iar Fecioara Ţar a trimis după logodnicul său să fie adus la ea pe corabie. Trimişii au încercat în toate felurile să-l trezească, dar toată truda lor a fost în zadar.

Fecioara Ţar şi-a închipuit că la mijloc trebuie să fie un lucru necurat pus la cale de mama vitregă prin sfătuitorul tânărului şi i-a lăsat logodnicului o scrisoare prin care îl povăţuia să-i reteze capul sfătuitorului său, iar

dacă o iubeşte cu adevărat, s-o caute peste treizeci de mări şi treizeci de ţări.

De îndată ce corăbiile au ridicat pânzele şi s-au îndepărtat, sfătuitorul a scos acul pe care îl înfipsese în straiele lui Ivan, iar acesta s-a trezit şi a început să strige şi s-o cheme pe Fecioara Ţar. Dar aceasta era deja departe şi nu auzea nimic.

Sfătuitorul i-a dat tânărului scrisoarea de la Fecioara Ţar. Ivan, fiul negustorului, a citit scrisoarea, şi-a scos sabia din teacă şi i-a retezat capul sfătuitorului. El a venit la mal, a ajuns acasă, şi-a luat rămas-bun de la tată şi a pornit în căutarea celei de-a treizecea ţări.

Mergea încotro vedea cu ochii. A mers mult? A mers puţin? Povestea se deapănă repede, iar treaba se face alene. Într-un târziu s-a apropiat de o mică izbă, care stătea pe picioare de găină şi se rotea. A intrat în izbă, iar înăuntru era Baba Iaga Picior de Os.

— Ptiu! Ptiu! făcu ea. Picior de om n-a călcat pe-aicea niciodată, iar astăzi iată că a apărut! Cu voia sau fără voia ta eşti aici, bunule viteaz?

— Şi cu voia, dar de două ori mai mult fără voia mea. Nu ştii cumva, Babă Iaga, unde se află cea de-a treizecea ţară?

— Nu, nu ştiu! a spus ea şi l-a sfătuit să meargă la sora ei cea mijlocie, poate află de la ea.

Ivan, fiul negustorului, i-a mulţumit şi a plecat mai departe. A mers cât a mers, până a întâlnit în calea lui o izbă la fel cu cea dintâi. A intrat, iar înăuntru era Baba Iaga, sora celei de dinainte.

— Ptiu! Ptiu! făcu aceasta. Picior de om n-a călcat pe-aicea niciodată, iar astăzi iată că a apărut! Cu voia sau fără voia ta eşti aici, bunule viteaz?

— Şi cu voia, dar de două ori mai mult fără voia mea. Nu ştii cumva, Babă Iaga, unde se află cea de-a treizecea ţară?

— Nu, nu ştiu! i-a răspuns Baba Iaga şi l-a sfătuit să meargă la sora ei mai mică. Poate că ea ştie. Dacă se va supăra pe tine şi o să vrea să te mănânce, tu să iei de la ea

trei trompete şi s-o rogi să te lase să cânţi la ele. În prima trompetă să sufli încet, în cea de-a doua ceva mai tare, iar în cea de-a treia tare de tot.

Ivan, fiul negustorului, i-a mulţumit Babei Iaga şi a plecat mai departe. A mers cât a mers, până a întâlnit în calea lui o izbă pe picioare de găină care se rotea. A intrat, iar acolo era sora cea mică a Babei Iaga.

— Ptiu! Ptiu! făcu aceasta. Picior de om n-a călcat pe-aicea niciodată, iar astăzi iată că a apărut! a spus Baba Iaga şi a fugit să-şi ascută dinţii ca să-l mănânce pe oaspete.

Ivan, fiul negustorului, i-a cerut cele trei trompete şi a cântat din prima încetişor, din a doua ceva mai tare, iar din a treia tare de tot. Deodată s-au adunat din toate părţile păsări nenumărate, între care se afla şi pasărea de foc.

— Urcă-te pe mine, i-a spus pasărea de foc, şi zburăm acolo unde ai nevoie. Altfel, Baba Iaga te mănâncă.

Nici n-a apucat bine Ivan să se aşeze, că Baba Iaga a înşfăcat pasărea de coadă, smulgându-i un smoc de pene.

Pasărea de foc a zburat cu Ivan, fiul negustorului, mult timp prin slava cerului şi, în cele din urmă, a ajuns la o mare întinsă.

— Ei, Ivane, fiu al negustorului, cea de-a treizecea ţară se întinde dincolo de această mare. Nu-mi stă în putere să te duc acolo. Descurcă-te cum poţi!

Ivan, fiul negustorului, a coborât de pe pasărea de foc, i-a mulţumit şi a pornit de-a lungul ţărmului. A mers până a dat de o izbă. A intrat, iar acolo era o babă bătrână, bătrână de tot. I-a dat drumeţului să mănânce şi să bea şi a început să-l descoasă încotro s-a pornit şi din ce pricină călătoreşte. El i-a povestit că merge spre cea de-a treizecea ţară, s-o caute pe Fecioara Ţar, sortita lui.

— Ah! făcu bătrâna. Ea nu te mai iubeşte. Dacă dă ochii cu tine, te rupe în bucăţi. Iubirea ei este ascunsă departe.

— Cum aş putea s-o găsesc?

— Aşteaptă puţin! La curtea Fecioarei Ţar trăieşte

fiica mea şi mi-a promis că astăzi trece pe la mine. Poate de la ea să aflăm câte ceva…

Bătrâna s-a întors, a luat acul cu gămălie de la Ivan, fiul negustorului, şi l-a înfipt în perete.

Seara a venit fata bătrânei. Mama a început s-o întrebe dacă nu cumva ştie unde şi-a ascuns Fecioara Ţar iubirea.

— Nu ştiu! a răspuns fata şi a promis s-o întrebe chiar pe Fecioara Ţar.

A doua zi, fata babei a venit din nou şi i-a spus mamei sale:

— De cealaltă parte a mării întinse este un stejar, în stejar e un cufăr, în cufăr e un iepure, în iepure o raţă, în raţă un ou, iar în ou se află iubirea Fecioarei Ţar.

Ivan, fiul negustorului, a luat nişte pâine şi a plecat spre locul acela. A găsit stejarul, a coborât cufărul, de acolo a scos iepurele, din iepure raţa, din raţă oul şi s-a întors cu oul la bătrână.

Nu peste mult timp a fost ziua bătrânei, care a invitat-o la ea şi pe Fecioara Ţar cu cele treizeci de surate ale ei. A fiert oul adus de Ivan, iar pe flăcău l-a îmbrăcat în straie sărbătoreşti şi l-a ascuns.

La prânz a sosit şi Fecioara Ţar cu cele treizeci de tovarăşe ale ei. S-au aşezat la masă şi, după ce au mâncat, bătrâna a pus în faţa fiecăreia câte un ou obişnuit fiert, iar în faţa Fecioarei Ţar pe acela adus de Ivan, fiul negustorului. Ea l-a mâncat şi a început să-l iubească foarte tare pe Ivan.

Bătrâna l-a scos din ascunzătoare pe fiul negustorului. Ce bucurie a fost! Ce veselie! Fecioara Ţar a plecat împreună cu logodnicul în ţara ei. S-au cununat, au început să trăiască şi avutul să-l sporească.

[]

Maria Morevna

Intr-o împărăţie oarecare, într-o ţară oarecare, trăia odată Ivan Ţarevici. El avea trei surori: Maria, Olga şi Ana. Părinţii îi muriseră, dar, înainte de a-şi da obştescul sfârşit,

l-au chemat şi i-au spus:

— Să-ţi măriţi surorile cu primii care ţi le vor cere! Să nu le ţii prea mult pe lângă tine!

Ţareviciul şi surorile sale şi-au înmormântat părinţii, iar după aceea, ca să mai uite de necaz, s-au dus să se preumble prin parcul palatului. Deodată cerul a fost acoperit de nori negri şi s-a iscat o furtună cumplită.

— Să intrăm în casă, surioarelor! zise Ivan Ţarevici.

Nici n-au intrat ei bine în palat, că un fulger le-a despicat tavanul în două şi în camera de oaspeţi a intrat un şoim luminos, s-a lăsat pe podea, s-a prefăcut într-un tânăr chipeş şi a spus:

— Bună ziua, Ivan Ţarevici! Înainte vreme veneam pe-aici ca oaspete. Acum am venit s-o peţesc pe sora voastră Maria Ţarevna!

— Dacă te place, eu n-am nimic împotrivă! răspunse Ivan Ţarevici. Să vă ajute Dumnezeu!

Maria s-a învoit. Şoimul s-a însurat cu ea şi a dus-o cu sine în ţara lui.

Zilele treceau unele după altele, orele zburau şi ele precum clipele, iar anul a trecut repede, ca şi cum nici n-ar fi fost. Ivan Ţarevici şi cele două surori care rămăseseră cu el au ieşit la plimbare în parc. Dar iată că din nou s-au adunat norii, din nou s-a pornit vijelia, din nou au răsunat tunetele.

— Să intrăm în casă, surioarelor! zise Ivan Ţarevici.

De îndată ce au intrat în palat, un fulger a lovit acoperişul, l-a despicat în două şi în încăpere a intrat un vultur. S-a lăsat pe podea şi s-a prefăcut într-un tânăr mândru nevoie mare.

— Bună vreme, Ivan Ţarevici! Înainte veneam pe-aici ca oaspete. Acum am venit s-o peţesc pe sora ta Olga.

Ivan Ţarevici răspunse:

— Dacă Olgăi îi eşti drag, n-are decât să se mărite cu tine! Eu n-am să mă împotrivesc!

Olga Ţarevna se învoi şi se mărită cu vulturul. Acesta a luat-o şi a dus-o în ţara lui.

A mai trecut un an. Îi spuse Ivan Ţarevici surorii celei

mici:

— Să mergem, surioară, în parc la plimbare!

Dar din nou s-au adunat nori grei pe cer, din nou s-a pornit vijelia, din nou au răsunat tunetele şi au sclipit fulgerele.

— Să intrăm, surioară! zise Ivan Ţarevici.

Au intrat, dar nici n-au apucat să se aşeze bine, că un fulger a lovit tavanul şi l-a despărţit în două. Pe acolo a intrat un corb. S-a lăsat pe podea şi s-a transformat într-un tânăr neasemuit de frumos. Şi cei de dinaintea lui erau chipeşi, dar acesta îi întrecea cu mult.

— Înainte veneam pe-aici ca oaspete. Acum am venit s-o cer de soţie pe Ana Ţarevna.

— Nu pot s-o silesc! răspunse Ivan Ţarevici. Dar dacă te îndrăgeşte, să se mărite cu tine!

Ana Ţarevna a devenit soţia corbului şi acesta a dus-o în ţara sa.

A rămas Ivan Ţarevici singur cuc. A stat un an fără surorile sale şi i s-a făcut dor de ele.

„Să merg să-mi caut surorile!”, îşi zise el. S-a pregătit de drum şi a plecat. A mers el cât a mers şi a dat pe câmp de o întreagă oştire răpusă.

— E cineva viu pe-aici? a întrebat Ivan Ţarevici. Dacă este, să-mi răspundă cine a învins această oaste măreaţă!

I-a răspuns un oştean care mai era viu:

— Toată această oştire măreaţă a fost culcată la pământ de Maria Morevna, preafrumoasa ţarevnă.

Ivan Ţarevici a pornit mai departe şi a dat de o tabără de corturi albe. Dintr-unul i-a ieşit în întâmpinare Maria Morevna, preafrumoasa ţarevnă.

— Bun venit, ţareviciule! Încotro te poartă Domnul? Te-ai pornit la drum de voie sau de nevoie?

I-a răspuns Ivan Ţarevici:

— Bunii viteji niciodată nu se pornesc la drum fără voia lor!

— Ei, dacă n-ai nicio grabă, fii oaspetele meu!

Ivan Ţarevici a rămas bucuros şi a petrecut două nopţi în tabăra Mariei Morevna, preafrumoasa ţarevnă.

Aceasta l-a îndrăgit şi cei doi s-au căsătorit.

Maria Morevna, preafrumoasa ţarevnă, l-a luat pe Ivan Ţarevici cu ea în ţara ei. Au trăit ei câtva timp în tihnă, dar Mariei Morevna i-a venit chef să plece la război. A lăsat toată gospodăria în grija lui Ivan Ţarevici şi i-a spus:

— Ai voie să umbli pe unde îţi pofteşte inima, numai în cămara asta să nu intri!

Ivan Ţarevici n-a putut rezista ispitei şi, cum a plecat Maria Morevna, s-a repezit la cămara oprită, a deschis uşa şi a văzut că acolo atârna Koscei Nemuritorul, ferecat cu douăsprezece lanţuri. Koscei Nemuritorul s-a rugat de Ivan Ţarevici:

— Fie-ţi milă de mine, dă-mi să beau puţină apă! De zece ani zac aici, chinuit de sete şi de foame!

Ţareviciul i-a adus o găleată cu apă. Koscei a băut-o dintr-o singură sorbire şi a mai cerut una:

— Nu-mi potolesc eu setea cu o singură găleată! Mai dă-mi una!

Ivan Ţarevici i-a dat-o pe a doua. Koscei a golit-o şi a cerut-o şi pe a treia. După ce a băut-o şi pe aceasta, şi-a recăpătat puterea de dinainte, s-a încordat şi a scuturat de pe el toate cele douăsprezece lanţuri cu care era ferecat.

— Îţi mulţumesc, Ivan Ţarevici! De-acum n-ai s-o mai vezi pe preafrumoasa ţarevnă Maria Morevna, cum n-ai să-ţi vezi urechile!

Prefăcându-se într-o vijelie îngrozitoare, a ieşit din cămară pe fereastră, a ajuns-o din urmă pe Maria Morevna, preafrumoasa ţarevnă, a luat-o pe sus şi a dus-o la el.

Ivan Ţarevici a izbucnit în lacrimi amare, s-a pregătit de drum şi a plecat în căutarea soţiei sale. „Orice-ar fi, trebuie s-o găsesc pe Maria Morevna, preafrumoasa ţarevnă!”, îşi zicea el. A trecut o zi, au trecut două… În cea de-a treia, la răsăritul soarelui, a zărit un minunat palat. În preajma acestuia era un stejar înalt, iar pe o ramură stătea şoimul cel luminos. Când l-a văzut pe Ivan Ţarevici, şoimul a coborât din copac, s-a lăsat pe pământ, s-a prefăcut într-

un mândru viteaz şi a întrebat:

— Ei, iubite cumnate, cum o mai duci?

A ieşit şi Maria Ţarevna. L-a întâmpinat pe Ivan Ţarevici cu bucurie, a început să-l îmbrăţişeze, să-l sărute, să-l întrebe de sănătate şi să-i povestească despre viaţa ei.

A stat Ivan Ţarevici la ei trei zile, după care le-a spus:

— Nu pot rămâne mai mult! M-am pornit în căutarea soaţei mele, Maria Morevna, preafrumoasa ţarevnă!

— O să-ţi fie greu s-o recapeţi pe Maria Morevna, i-a spus şoimul. Lasă la noi lingura ta de argint! Ne vom uita la ea şi ne vom gândi la tine.

Ivan Ţarevici a lăsat la şoim lingura de argint şi a pornit la drum. A mers o zi, două, iar la răsăritul celei de-a treia a zărit un palat, mai minunat decât primul. Lângă palat se înălţa un stejar, iar pe o ramură stătea vulturul. Când l-a văzut pe Ivan Ţarevici, vulturul s-a dat jos din copac, s-a lăsat pe pământul reavăn, s-a prefăcut într-un mândru viteaz şi a strigat:

— Ridică-te, Olga Ţarevna! Vine frăţiorul nostru drag!

Olga Ţarevna a ieşit în întâmpinarea fratelui, l-a îmbrăţişat, l-a sărutat şi a început să-l întrebe de sănătate şi să-i povestească despre traiul pe care îl ducea.

După ce a stat la ei trei zile, Ivan Ţarevici le-a spus:

— Nu mai pot rămâne la voi, n-am timp! Am plecat în căutarea soaţei mele, Maria Morevna, preafrumoasa ţarevnă!

Vulturul i-a răspuns:

— Nu-ţi va fi uşor s-o recapeţi pe Maria Morevna. Lasă la noi furculiţa ta de argint! Ne vom uita la ea şi ne vom gândi la tine.

Ivan Ţarevici a lăsat la vultur furculiţa de argint şi a plecat mai departe. A mers o zi, două… În zorii celei de-a treia s-a apropiat de un minunat palat, mult mai mare şi mai mândru decât celelalte două. Lângă palat era un stejar înalt, iar pe una din ramuri stătea corbul. Văzându-l pe Ivan Ţarevici, acesta a coborât pe pământ, s-a prefăcut într-o mândreţe de viteaz şi a strigat:

— Ana Ţarevna! Ieşi din palat, vine frăţiorul!

Ana s-a repezit într-un suflet afară şi l-a întâmpinat pe Ivan Ţarevici cu bucurie. A început să-l îmbrăţişeze şi să-l sărute, să-l întrebe de sănătate şi să-i povestească despre traiul ei.

După trei zile de stat la ei, Ivan Ţarevici le-a spus:

— Rămâneţi cu bine! Eu plec să-mi caut soaţa, pe Maria Morevna, preafrumoasa ţarevnă!

— Nu-ţi va fi uşor s-o recapeţi pe Maria Morevna, i-a spus corbul. Lasă-ţi la noi tabachera de argint! Ne vom uita la ea şi ne vom gândi la tine.

Ivan Ţarevici a lăsat la corb tabachera de argint, şi-a luat rămas-bun de la cumnat şi de la soră şi s-a pornit la drum. A mers o zi, două… În cea de-a treia a ajuns la Maria Morevna. Când l-a văzut pe iubitul ei, preafrumoasa ţarevnă i s-a aruncat de gât, a izbucnit în lacrimi şi i-a spus:

— Ah, Ivan Ţarevici, de ce nu m-ai ascultat şi te-ai uitat în cămară? De ce a trebuit să-l slobozeşti pe Koscei Nemuritorul?

— Iartă-mă, Maria Morevna! Nu-mi mai aduce aminte de ce-a fost! Mai bine vino cu mine, cât încă nu-i Koscei acasă! Poate n-o să ne prindă.

Cei doi soţi au plecat. Koscei era la vânătoare. Spre seară, când se întorcea acasă, calul său cel breaz s-a împiedicat.

— Ce ai, mârţoagă nesătulă? De ce te poticneşti? Ori simţi vreun necaz?

Calul îi răspunse:

— A fost Ivan Ţarevici pe-aici şi a luat-o cu el pe Maria Morevna.

— Nu i-am putea ajunge?

— Şi dacă semeni grâu şi aştepţi până dă în pârg, până-l seceri, îl macini, faci din el cinci cuptoare de pâine şi aştepţi până o mănânci pe toată, şi tot dovedim să-i ajungem!

Koscei a dat pinteni calului şi l-a ajuns din urmă pe Ivan Ţarevici.

— Prima dată te iert, îi zise el, pentru că ai fost bun cu mine şi m-ai adăpat cu apă. Am să te iert şi a doua oară, a treia oară însă fereşte-te, pentru că am să te tai în bucăţi!

I-a luat-o pe Maria Morevna şi a plecat cu ea. Ivan Ţarevici s-a aşezat pe o piatră şi l-a podidit plânsul. A plâns cât a plâns şi iar s-a întors după Maria Morevna. Nici de această dată Koscei Nemuritorul nu era acasă.

— Să mergem, Maria Morevna!

— Ah, Ivan Ţarevici, zise ea, Koscei ne va prinde!

— N-are decât! Măcar un ceas-două să mai fim împreună!

S-au pregătit în grabă de drum şi au plecat.

Când Koscei Nemuritorul se întorcea spre casă, calul său cel breaz s-a împiedicat.

— Ce te poticneşti, mârţoagă nesătulă? Ori simţi vreun necaz?

Calul îi răspunse:

— A fost Ivan Ţarevici şi a luat-o cu el pe Maria Morevna.

— Nu i-am putea ajunge?

— Şi dacă semeni orz şi aştepti până dă în pârg, până îl seceri, până faci bere din el, până te îmbeţi zdravăn, te culci şi dormi mult, mult de tot, până când te trezeşti, şi tot o să avem timp să-i ajungem!

Calul, cu Koscei în şa, l-a ajuns din urmă pe Ivan Ţarevici.

— Doar ţi-am spus că n-ai s-o mai vezi pe Maria Morevna, cum nu-ţi vezi urechile! se burzului Koscei.

A luat-o pe preafrumoasa ţarevnă şi a dus-o la el. Rămas singur, Ivan Ţarevici a plâns cât a plâns şi s-a întors din nou după Maria Morevna. În acel răstimp, Koscei Nemuritorul lipsea de acasă.

— Să mergem, Maria Morevna!

— Ah, Ivan Ţarevici, el ne va prinde din urmă, iar pe tine te va tăia în bucăţi!

— N-are decât să mă taie! Fără tine nu pot să trăiesc!

Au plecat. Când Koscei Nemuritorul se întorcea

acasă, a simţit cum calul său s-a împiedicat.

— Ce te poticneşti? Ori ai simţit o nenorocire?

— A fost Ivan Ţarevici şi a luat-o cu el pe Maria Morevna.

Koscei s-a luat după fugari, i-a prins, l-a tăiat pe Ivan Ţarevici în bucăţele, le-a pus într-un butoi smolit pe care l-a ferecat cu cercuri de fier, a aruncat butoiul în marea cea albastră, iar pe Maria Morevna a luat-o cu el.

În clipa aceea, argintăria pe care ţareviciul o lăsase la cumnaţii săi s-a coclit.

— Ah, îşi spuseră ei, se vede treaba că s-a întâmplat cu el o mare nenorocire!

Vulturul s-a repezit deasupra mării, a apucat butoiul în gheare şi l-a scos pe mal. Şoimul a zburat după apa vie, iar corbul după cea moartă. S-au adunat apoi toţi trei în jurul butoiului smolit, l-au deschis, au scos de acolo bucăţelele din trupul lui Ivan Ţarevici, le-au spălat şi le-au pus la loc. Corbul le-a stropit cu apă moartă şi trupul s-a făcut cum fusese înainte. Şoimul a stropit corpul lui Ivan Ţarevici cu apă vie. Acesta s-a ridicat şi a zis:

— Ce bine-am dormit!

— Ai fi dormit tu mult şi bine dacă nu eram noi, i-au răspuns cumnaţii. Să mergem la noi să te odihneşti!

— Nu, fraţii mei! Eu mă duc s-o iau înapoi pe Maria Morevna, zise el şi plecă iarăşi după iubita lui soţie.

Când a ajuns la ea, i-a zis:

— Află de la Koscei Nemuritorul de unde şi-a luat el calul cel năzdrăvan!

Maria Morevna a pândit un moment prielnic şi a început să-l tragă pe Koscei de limbă. Acesta i-a spus:

— Peste mări şi ţări, în cea de-a treizecea împărăţie, dincolo de râul de foc, stă Baba Iaga. Ea are o iapă cu care înconjoară în fiecare zi întreg pământul, atât e de iute! Are multe alte iepe la fel de grozave. Trei zile am fost herghelegiu la ea şi, pentru că n-am prăpădit nicio iapă, Baba Iaga mi-a dăruit un mânz.

— Dar cum de-ai putut să treci peste râul de foc?

— Am o batistă fermecată, iar dacă o flutur spre

dreapta de trei ori, se face un pod atât de înalt, că nici focul nu ajunge până la el.

Maria Morevna i-a povestit toate acestea lui Ivan Ţarevici şi i-a dat şi batista fermecată pe care o luase de la Koscei fără ca acesta să ştie.

Ivan Ţarevici a trecut peste râul de foc şi s-a dus la Baba Iaga. A mers mult timp fără să mănânce şi să bea. I-a ieşit în cale o pasăre ciudată, cum nu mai văzuse în ţara lui, înconjurată de pui.

Ivan Ţarevici îi spuse:

— Ce-ar fi să-ţi mănânc un pui?

— Nu-l mânca, Ivan Ţarevici! se rugă pasărea de el. Cândva am să-ţi fiu şi eu de folos!

Ivan Ţarevici i-a ascultat rugămintea şi a plecat mai departe. În pădurea prin care tocmai trecea, a văzut nişte albine.

— Ia să iau şi eu puţină miere!

Matca albinelor i-a zis:

— Să nu te atingi de mierea mea, Ivan Ţarevici! Odată şi-odată am să-ţi fiu şi eu de ajutor!

Ţareviciul nu s-a atins de miere şi a plecat mai departe. I-a ieşit în cale o leoaică, însoţită de puiul ei.

— Mor de foame! zise Ivan Ţarevici. Măcar puiul ăsta de leu să-l mănânc!

— Nu te atinge de el, Ivan Ţarevici! l-a rugat leoaica. Poate că odată şi-odată am să-ţi fiu şi eu de ajutor!

— Bine! Fie cum spui tu!

Şi-a urmat drumul flămând. A mers el cât a mers, până a dat de casa Babei Iaga. În jurul casei erau douăsprezece prăjini. Pe unsprezece din ele era înfipt câte un cap de om. Numai una rămăsese goală.

— Bună vreme, bunicuţă!

— Bună vreme, Ivan Ţarevici! De ce ai venit? De voie sau de nevoie?

— Am venit să-ţi slujesc, poate capăt de la tine un cal năzdrăvan!

— Să ne înţelegem de la bun început, ţareviciule! În slujbă la mine intri nu pentru un an, ci doar pentru trei

zile. Dacă îmi păzeşti bine iepele, la urmă am să-ţi dau un cal de care-ţi face ţie trebuinţă, iar dacă nu, să nu te mânii pe mine, dar o să-ţi rămână capul pe ultima prăjină rămasă goală!

Ivan Ţarevici s-a învoit. Baba Iaga i-a dat să mănânce, să bea şi i-a poruncit să se apuce de treabă.

Nici n-a scos bine iepele la câmp, că ele şi-au pus cozile pe spinare şi s-au răspândit care încotro. N-a apucat ţareviciul să clipească din ochi, că au şi dispărut. S-a mâhnit Ivan Ţarevici şi a izbucnit în lacrimi, iar apoi a adormit. Soarele ajunsese deja la asfinţit când a venit în zbor pasărea cea nemaivăzută şi l-a trezit:

— Scoală, Ivan Ţarevici! Iepele sunt deja acasă.

Ţareviciul s-a ridicat şi s-a întors acasă la Baba Iaga. Aceasta ţipa de zor la iepele sale:

— De ce v-aţi întors acasă?

— Cum era să nu ne întoarcem? Au tăbărât pe noi păsările din toată lumea, mai-mai să ne scoată ochii!

— Mâine să nu mai hoinăriţi pe câmp, ci să vă răspândiţi prin pădurea cea întunecoasă!

Dimineaţa, când Ivan Ţarevici s-a trezit, Baba Iaga îi zise:

— Bagă de seamă, ţareviciule, dacă nu-mi păzeşti cum trebuie iepele, dacă ai să-mi pierzi una singură, capul tău va sta colea, în vârful prăjinii!

Ivan Ţarevici a scos iepele la păşune, iar ele şi-au pus cozile pe spinare şi s-au răspândit prin pădurea cea deasă. Iarăşi s-a aşezat ţareviciul pe o piatră, a plâns cât a plâns şi a adormit. Soarele a apus dincolo de pădure. A venit leoaica:

— Scoală, Ivan Ţarevici, au fost adunate toate iepele!

Ivan Ţarevici s-a ridicat şi a plecat acasă la Baba Iaga. Aceasta ţipa la iepe mai dihai ca în prima zi:

— De ce v-aţi întors acasă? Nu v-am spus să vă risipiţi prin pădure? De ce nu m-aţi ascultat?

— Te-am fi ascultat noi, dacă nu ne-ar fi hăituit fiarele sălbatice venite din toată lumea, gata-gata să ne sfâşie!

— Mâine să vă răspândiţi prin marea cea albastră!

Ivan Ţarevici a dormit şi a doua noapte la Baba Iaga. Dimineaţa, aceasta l-a trimis din nou cu iepele la păscut:

— Dacă-mi pierzi vreuna, capul îţi va sta în prăjină!

Ivan Ţarevici a mânat iepele în câmp, la păscut, iar ele şi-au pus cozile pe spinare şi au pierit din ochii săi. Au intrat în marea cea albastră şi stăteau în apă până la gât.

Ţareviciul s-a aşezat pe o piatră şi a plâns până a adormit. Soarele apunea deja când a venit o albină şi l-a trezit:

— Scoală, Ivan Ţarevici! Toate iepele au fost adunate la un loc. Numai că tu, când te întorci, să nu te arăţi Babei Iaga în ochi. Intră în grajd şi ascunde-te după iesle. Acolo ai să vezi un mânz răpănos care se tăvăleşte pe o grămadă de gunoi. La miezul nopţii trebuie să-l furi şi să fugi cu el.

Ivan Ţarevici s-a ridicat şi a făcut întocmai cum îi spusese albina: s-a strecurat în grajd şi s-a pitit după iesle. Baba Iaga zbiera la iepele ei:

— De ce v-aţi întors?

— Ce era să facem? Ne-au năpădit albinele venite din toată lumea. Erau multe câtă frunză şi iarbă şi au început să ne înţepe din toate părţile!

Baba Iaga a adormit. La miezul nopţii, Ivan Ţarevici a furat din grajd mânzul cel răpănos, a încălecat pe el şi a alergat la râul de foc. Când a ajuns, a fluturat batista fermecată de trei ori înspre dreapta şi, ca din pământ, s-a întins peste râu un pod înalt. Ţareviciul a trecut pe celălalt mal şi a fluturat batista fermecată spre partea stângă, dar numai de două ori. Podul a rămas în picioare, însă foarte subţire şi şubred.

Dimineaţa, când s-a trezit, Baba Iaga nu l-a mai găsit nicăieri pe mânzul cel răpănos. S-a aruncat în piua ei de fier şi s-a repezit în urmărirea lui Ivan Ţarevici: îndemna piua cu pisălogul, iar cu măturoiul ştergea urmele. A ajuns la râul de foc, a zărit podul, s-a apropiat de el, zicându-şi în gând: „Bun pod!”, şi a pornit-o pe el. Nici n-a apucat să treacă de mijloc, că podul s-a năruit, iar Baba Iaga s-a prăbuşit în foc, unde a avut parte de o moarte cumplită.

Ivan Ţarevici a ajuns pe un izlaz cu iarbă verde, şi-a hrănit mânzul şi acesta s-a prefăcut într-o mândreţe de cal. Când s-a întors la Maria Morevna, aceasta l-a întrebat:

— Cum de mai eşti în viaţă?

— Uite-aşa şi aşa, i-a povestit ţareviciul toate peripeţiile prin care trecuse. Acum trebuie să mergi cu mine! îi zise el.

— Mă tem, Ivan Ţarevici! Dacă ne prinde iarăşi Koscei, pe tine te va tăia în bucăţi, iar pe mine mă va duce la el!

— Nu, acum nu mă mai prinde! Am şi eu un cal fermecat ca al lui, care zboară ca vântul şi ca gândul.

Au încălecat amândoi pe cal şi… duşi au fost!

La întoarcerea spre casă, calul lui Koscei Nemuritorul s-a împiedicat din nou.

— De ce te poticneşti, gloabă nesătulă? Sau ai simţit ceva rău?

— A fost Ivan Ţarevici şi a luat-o pe Maria Morevna.

— N-am putea să-i prindem din urmă?

— Dumnezeu ştie! Acum Ivan Ţarevici are un cal fermecat mai bun decât mine!

— Nu, nu mă pot împăca uşor cu acest gând! zise Koscei. Trebuie să plec în urmărire!

Şi a plecat. După oarece vreme, l-a ajuns din urmă pe Ivan Ţarevici. A sărit din şa, vrând să-i reteze capul cu paloşul său ascuţit. Calul ţareviciului l-a lovit pe Koscei atât de puternic, încât i-a crăpat ţeasta în două. Ivan Ţarevici a pus mâna pe un par şi l-a lovit până când l-a omorât. După aceea a adunat o mulţime de lemne, a încins un foc uriaş şi l-a ars pe Koscei, iar cenuşa i-a spulberat-o în vânt.

Maria Morevna a încălecat pe calul lui Koscei, Ivan Ţarevici pe al lui şi au plecat să-şi viziteze neamurile: întâi s-au oprit la corb, apoi la vultur şi, la urmă de tot, la şoim.

Peste tot au fost întâmpinaţi cu bucurie:

— Ah, Ivan Ţarevici, de mult ne luaserăm gândul că ne vom mai vedea vreodată. Se vede treaba că nu degeaba te-ai muncit atât: o frumuseţe ca Maria Morevna nu

găseşti în lumea întreagă!

Cei doi au stat cât au stat la neamuri şi au plecat în împărăţia lor. Au ajuns şi au început să trăiască, avutul să şi-l sporească şi cu mied să se cinstească.

[]

Baba Iaga

Au fost odată un moş şi o babă. Moşul a rămas văduv şi şi-a luat o altă nevastă. De la prima i-a rămas o fetiţă, pe care maştera cea rea n-a îndrăgit-o. O bătea şi se gândea cum să scape de ea.

Odată, tatăl a plecat la treburile lui, iar maştera i-a spus fetiţei:

— Du-te la mătuşa ta, sora mea, şi cere-i un ac şi aţă, că vreau să-ţi cos o cămăşuţă.

Iar mătuşa aceasta era Baba Iaga Picior de Os.

Fetiţa nu era proastă deloc. A trecut mai întâi pe la mătuşa sa bună.

— Bună ziua, mătuşico!

— Bună ziua, iubito! De ce-ai venit?

— M-a trimis mama vitregă la sora ei să-i cer un ac şi aţă, că îmi coase o cămăşuţă.

Mătuşa a povăţuit-o:

— Acolo, nepoţică, ai să dai de un mesteacăn care te va lovi cu ramura peste ochi. Tu leagă-l cu o panglică. Poarta va scârţâi şi se va trânti. Tu toarnă-i puţin untdelemn la balamale. Acolo vor sări câini la tine să te rupă. Tu aruncă-le o bucată de pâine. Acolo un motan va sări la tine să-ţi scoată ochii. Tu dă-i nişte şuncă.

Fetiţa a plecat şi nu după mult timp a ajuns. A văzut o izbă în care stătea Baba Iaga Picior de Os şi ţesea.

— Bună ziua, mătuşică!

— Bună ziua, drăguţo!

— M-a trimis mămuca să-ţi cer un ac şi aţă, că-mi coase o cămăşuţă.

— Bine, dar mai întâi aşază-te şi ţese.

Fetiţa s-a aşezat la război, iar Baba Iaga a ieşit şi i-a spus slujnicei sale:

— Du-te, fă focul la baie şi spală-mi nepoţica. Dar ai grijă să fie bine spălată, pentru că am s-o mănânc la micul dejun.

Fetiţa stătea la război şi, speriată, a rugat-o pe slujnică:

— Draga mea, nu pune multe lemne şi mai stropeşte-le cu apă, iar apa pentru baie s-o cari cu ciurul.

Şi i-a dat o batistă.

Baba Iaga aştepta şi-a întrebat-o:

— Ce faci, nepoţico, ţeşi sau te-ai oprit?

— Ţes, mătuşico! Ţes, iubito!

Baba Iaga s-a îndepărtat, iar fata i-a dat motanului şuncă şi l-a întrebat:

— Cum aş putea să fug de-aici?

— Ţine pieptenele şi prosopul acesta! îi spuse motanul. Ia-le şi fugi! După tine se va lua Baba Iaga Picior de Os. Tu să pui urechea la pământ şi, când ai să auzi că este aproape, aruncă ştergarul şi se va face un râu lat de

tot. Dacă Baba Iaga reuşeşte să treacă peste el şi o să te ajungă din urmă, să pui urechea la pământ şi, când ai să auzi că este aproape, aruncă pieptenele. Se va înălţa o pădure întunecoasă, întunecoasă de tot, prin care nu va mai putea răzbate.

Fata a luat ştergarul şi pieptenele şi a fugit. Câinii au sărit la ea s-o sfâşie. Ea le-a aruncat o bucată de pâine şi ei au lăsat-o să treacă. A ajuns la poartă, dar aceasta s-a închis în faţa ei. Fata a turnat la balamale nişte ulei şi poarta s-a deschis. Mesteacănul era cât pe ce să-i scoată ochii. Fata l-a legat cu o panglică şi mesteacănul a lăsat-o să treacă. Iar motanul s-a aşezat la război şi ţesea. Nu atât ţesea, cât încurca iţele. Baba Iaga s-a apropiat de fereastră şi a întrebat:

— Ce faci, nepoţică? Ţeşi sau te-ai oprit?

— Ţes, mătuşă! Ţes, drăguţo! i-a răspuns motanul în doi peri.

Baba Iaga s-a repezit în casă, a văzut că fata a fugit şi a început să-l bată şi să-l ocărască pe motan că nu i-a scos ochii fetei.

— Te slujesc de-atâţia ani, spuse motanul, şi nu m-am ales nici măcar cu un oscior de la tine. Iar ea mi-a dat şunculiţă.

Baba Iaga s-a repezit la câini, la poartă şi la mesteacăn şi a început să-i ocărască şi să-i bată. Câinii i-au spus:

— Te slujim de-atâţia ani şi niciodată nu ne-ai aruncat o cojiţă. Iar ea ne-a dat pâine.

Poarta i-a spus:

— Te-am slujit atâţia ani, iar tu nu mi-ai pus la balamale nici măcar un strop de apă, iar ea m-a uns cu ulei.

Mesteacănul i-a spus:

— De câţi ani te slujesc, nu m-ai oblojit niciodată, iar ea m-a legat cu o panglică.

Servitoarea îi spuse:

— De câţi ani te slujesc, nu mi-ai dăruit niciodată nici măcar o cârpă, iar ea mi-a dat o batistă.

Baba Iaga s-a urcat grabnic în piuă, a îndemnat-o cu pisălogul şi, măturând urmele cu măturoiul, s-a luat după fetiţă. Aceasta a pus urechea la pământ şi a auzit că Baba Iaga era pe urmele ei, şi încă foarte aproape. A luat ştergarul şi l-a aruncat. A apărut un râu larg, larg de tot. Baba Iaga a ajuns la râu, a scrâşnit din dinţi de furie şi s-a întors acasă. Şi-a luat boii şi i-a dus la râu. Boii au băut toată apa şi au secat râul.

Baba Iaga a pornit iarăşi în urmărirea fetiţei. Micuţa şi-a lipit urechea de pământ şi a auzit că Baba Iaga nu era departe. A aruncat pieptenele şi s-a înălţat un codru întunecos şi fioros. Baba Iaga a început să roadă copacii, dar, oricât s-a străduit, n-a dovedit să-şi croiască drum prin desişul lui şi s-a întors acasă.

Între timp s-a întors moşul şi şi-a întrebat nevasta:

— Dar unde este fata mea?

— A plecat la mătuşa ei, îi răspunse maştera.

Nu după multă vreme, fetiţa a ajuns acasă.

— Unde-ai fost? o întrebă tatăl.

— Ah, tătucă, spuse ea, uite-aşa şi pe dincolo, m-a trimis mămuca la mătuşă să-i cer ac şi aţă ca să-mi facă o cămăşuţă. Iar mătuşa, Baba Iaga, a vrut să mă mănânce.

— Cum ai reuşit să scapi, fata mea?

— Uite-aşa şi-aşa, îi povesti fata totul cu de-amănuntul.

Moşul, cum a aflat toate acestea, s-a supărat pe nevastă şi a împuşcat-o. Şi a început alături de fetiţă să trăiască şi averea să şi-o înmulţească. Şi eu pe-acolo am trecut, mied şi bere am băut, pe mustăţi se prelingeau, da-n gură nu ajungeau.

[]

Baba Iaga şi Pipernicitul

Au fost odată un moş şi o babă care nu aveau copii. Ce n-au făcut, cât nu s-au închinat, dar baba nu năştea şi pace! Într-o zi s-a dus moşul la pădure după ciuperci şi s-a întâlnit în cale cu un bătrân.

— Eu ştiu ce ai în cap, îi spuse bătrânul. Tot la copii

ţi-e gândul. Mergi prin sat şi adună de la fiecare gospodărie câte un ou şi pune ouăle acelea sub o cloşcă. Ce-o să iasă ai să vezi şi singur.

Moşul s-a întors în sat. Aveau în sat patruzeci şi una de gospodării. A trecut pe la fiecare poartă, a adunat ouăle şi le-a pus sub cloşcă. După două săptămâni, din acele ouă au ieşit patruzeci de băieţei voinicei şi sănătoşi şi unul plăpând şi bolnăvicios.

Moşul le-a dat câte un nume, numai pentru cel firav n-a găsit niciunul.

— Bine! zise moşul. Tu ai să fii Pipernicitul.

Creşteau copiii moşului şi ai babei într-o zi cât alţii într-un an. S-au făcut mari şi au început să muncească şi să-şi ajute părinţii. Patruzeci de voinici trudeau la câmp, iar Pipernicitul se învârtea pe lângă casă. A venit vremea cositului. Fraţii coseau iarba, o adunau în stoguri, iar după vreo săptămână s-au întors în sat, au mâncat ce le-a dat Dumnezeu şi s-au culcat. Moşul se uită la ei şi zise:

— Ei, tinereţe! Mănâncă mult, dorm buştean, dar la treabă nu se prea înfig.

— Întâi uită-te, tătucă, şi abia după aceea să vorbeşti, i-a spus Pipernicitul.

Moşul s-a îmbrăcat, s-a dus la fâneaţă şi a văzut că erau ridicate patruzeci de stoguri.

— Ei, aşa voinici mai zic şi eu! Câtă iarbă au cosit în numai o săptămână! Şi au clădit-o în stoguri!

A doua zi bătrânul s-a dus iar la fâneaţă să-şi bucure ochii privind la bogăţia lui. Când a ajuns acolo, a văzut că lipsea unul dintre stoguri. S-a întors acasă şi le-a spus băieţilor:

— Ah, feţii mei! A dispărut un stog.

— Nu-i nimic, tătucă, îi răspunse Pipernicitul. Îl prindem noi pe hoţ. Dă-mi o sută de ruble şi fac eu treaba asta!

A luat banii de la moş, s-a dus la fierar şi l-a întrebat:

— N-ai putea să-mi faci un lanţ cu care să înfăşor un om din cap până în picioare?

— Cum să nu?!

— Fii cu băgare de seamă! Să-l faci trainic şi, dacă lanţul o să ţină, am să-ţi dau o sută de ruble, iar dacă nu, munca ta va fi în zadar!

Fierarul i-a făcut un lanţ de fier. Pipernicitul l-a înfăşurat în jurul său, s-a umflat şi lanţul s-a rupt. Fierarul a făcut altul, de două ori mai trainic. Pipernicitul l-a încercat, l-a luat, i-a plătit fierarului şi a plecat să păzească fânul. S-a aşezat sub un stog şi s-a pus pe aşteptat.

Chiar la miezul nopţii s-a burzuluit vremea, s-a învolburat marea şi din adâncurile ei a apărut o iapă uriaşă, a alergat până la primul stog şi a început să mănânce fânul. Pipernicitul a sărit, i-a pus lanţul în loc de căpăstru şi a încălecat pe ea. Iapa a început să se smucească, să alerge pe dealuri şi prin văi, dar nu dovedea să-l doboare pe călăreţ. S-a oprit şi a zis:

— Bunule viteaz, dacă ai reuşit să mă supui, atunci ia în stăpânire mânjii mei.

A alergat iapa la ţărmul mării şi a scos un nechezat puternic. Marea cea albastră s-a învolburat şi au ieşit pe mal patruzeci şi unu de mânji, unul mai frumos decât celălalt. Puteai să cutreieri lumea întreagă şi nu găseai alţii ca ei. Dimineaţa a auzit moşul în curte la el nechezat şi tropot de copite. Nu înţelegea ce se întâmplă. Dar era fiul său, Pipernicitul, care adusese o întreagă herghelie.

— Bună vreme, fraţilor! Acum fiecare dintre noi are câte un cal. Să mergem să ne alegem miresele.

— Să mergem!

Părinţii i-au binecuvântat, iar fraţii au pornit la drum.

Au rătăcit vreme îndelungată prin lume. Unde să găsească atâtea mirese? Doreau să facă toate nunţile odată, nu pe rând, ca să nu se supere vreunul. Ce mamă se putea lăuda că are patruzeci şi una de fete? Au ajuns vitejii peste trei mări şi trei ţări şi au văzut pe un munte semeţ un palat din piatră albă, înconjurat de un zid înalt. La poartă erau nişte ţepe de fier. Fraţii le-au numărat şi au văzut că sunt patruzeci şi unu. Şi-au priponit caii de ele şi au intrat în curte. Le ieşi în întâmpinare Baba Iaga.

— Nepoftiţilor, cum de-aţi îndrăznit să vă priponiţi

caii fără să cereţi învoire?

— Ce ţipi aşa, babo? Mai întâi dă-ne de mâncare şi de băut, du-ne la baie şi abia după aceea întreabă-ne ce căutăm.

Baba Iaga i-a hrănit, le-a dat să bea, i-a condus la baie, iar după aceea i-a întrebat:

— Spuneţi-mi, voinicilor, aveţi vreo treabă sau aţi fugit de ea?

— Cu treabă am venit, bunică!

— Şi ce treabă aveţi?

— Ne căutăm mirese.

— Am eu fete, a spus Baba Iaga.

Apoi s-a repezit în iatacuri şi a adus cu ea patruzeci şi una de fete. Fraţii s-au logodit cu ele şi au început nunţile. Seara s-a dus Pipernicitul să-şi vadă calul. Acesta, cum l-a văzut, i-a vorbit în grai omenesc:

— Fii cu băgare de seamă, stăpâne! Când vă duceţi la culcare cu tinerele neveste, îmbrăcaţi-le în straiele voastre, iar voi puneţi-vi-le pe cele femeieşti, că de nu, vom pieri cu toţii.

Pipernicitul le-a spus fraţilor tot ce-i spusese calul. Şi-au îmbrăcat soţiile în straiele lor, iar ei s-au înveşmântat în rochiile acestora şi s-au dus la culcare. Toţi au adormit, numai Pipernicitul n-a închis un ochi. La miezul nopţii a strigat Baba Iaga cu glas îngrozitor:

— Hei, slugile mele credincioase, retezaţi capetele oaspeţilor nepoftiţi!

Au venit slugile şi au retezat capetele fetelor Babei Iaga. Pipernicitul şi-a trezit fraţii şi le-a spus ce se întâmplase. Ei au luat capetele retezate şi le-au înfipt în ţepele de pe zid. Apoi şi-au înşeuat caii şi au plecat în grabă.

Dimineaţa, când s-a trezit Baba Iaga şi s-a uitat pe geam, a văzut că pe zid erau înfipte de jur-împrejur capetele fetelor ei şi s-a mâniat cumplit. A poruncit să i se aducă scutul de foc, a încălecat şi a plecat în urmărirea fugarilor, pârjolind totul în calea ei, în toate cele patru zări. Fraţii ar fi pierit cu toţii, dar Pipernicitul era grozav

de isteţ: când au fugit, el a luat de la Baba Iaga o batistă. A fluturat-o, şi în faţa lor s-a întins un pod peste marea cea albastră, iar bunii viteji au trecut pe celălalt mal. Pipernicitul a fluturat batista în altă direcţie, podul a dispărut, Baba Iaga a făcut cale întoarsă, iar fraţii au plecat spre casă fără alte griji.

[]

Koscei Nemuritorul

Intr-o oarecare împărăţie, în nu se ştie ce ţară, era un ţar care avea trei fii mari. Pe mama lor a furat-o într-o zi Koscei Nemuritorul.

Fiul cel mare i-a cerut tatălui său binecuvântarea pentru a pleca în căutarea mamei. Tatăl l-a binecuvântat, el a plecat şi a dispărut fără veste.

Fiul cel mijlociu a aşteptat cât a aşteptat şi a cerut permisiunea de a pleca în căutarea mamei, dar nu s-a mai întors nici el.

Fiul cel mare, Ivan Ţarevici, i-a spus tatălui său:

— Binecuvântează-mă şi pe mine, tătucă, să mă duc în căutarea mamei.

Tatăl s-a împotrivit:

— Cei doi fraţi ai tăi nu s-au întors şi acum vrei să pleci şi tu. Am să mor de singurătate!

— Nu, tătucă, dacă mă binecuvântezi, mă duc, iar de nu mă binecuvântezi, eu tot mă duc.

Tatăl l-a binecuvântat, iar Ivan Ţarevici a plecat să-şi aleagă calul. Pe care punea mâna, acela cădea. N-a putut să-şi aleagă un cal. Mergea prin oraş cu capul plecat. Nu se ştie de unde, i-a răsărit în cale o bătrână care l-a întrebat:

— De ce eşti aşa de trist, Ivan Ţarevici?

— Lasă-mă în pace, babo, că te apuc într-o mână, iar cu cealaltă te strivesc. Piftie te fac.

Bătrâna a cotit-o pe o altă stradă, a ocolit şi iarăşi i-a ieşit în cale.

— Bună vreme, Ivan Ţarevici! De ce eşti aşa de trist?

El se gândi: „De ce m-o fi întrebând atâta bătrâna?

Oare nu cumva mă poate ajuta?”. Şi-i spuse:

— Uite ce-i, bunico: nu pot să-mi găsesc un cal.

— Prostule, te chinui singur şi nu-i spui nimic babei! Hai cu mine!

L-a adus baba până la poalele muntelui şi i-a arătat:

— Sapă aici!

Ivan Ţarevici a săpat şi a dat de o uşă de tuci ferecată cu douăsprezece lacăte. Fără să mai stea pe gânduri, a spart lacătele, a deschis uşa şi a coborât sub pământ. Acolo a dat de un cal năzdrăvan priponit cu douăsprezece lanţuri. Acesta l-a simţit, pesemne, pe tânăr că îi este pe potrivă, a nechezat, s-a smucit şi a rupt cele douăsprezece lanţuri.

Ivan şi-a pus armura de viteaz, i-a pus calului căpăstrul, l-a înşeuat, i-a dat bani bătrânei şi i-a spus:

— Binecuvântează-mă, bunicuţo, şi rămâi cu bine!

S-a urcat el în şa şi a mers multă vreme, până când a ajuns la un munte uriaş şi prăpăstios pe care n-aveai cum să urci. Când s-a uitat mai bine, i-a văzut pe fraţii săi călare, dând ocol muntelui. S-au îmbrăţişat şi au plecat mai departe împreună. Au ajuns la un bolovan de tuci cam de o sută cincizeci de puduri. Pe bolovan era scris: „Cine va arunca acest bolovan pe munte, acela va putea urca”.

Fraţii săi mai mari nici măcar n-au putut clinti bolovanul, dar Ivan Ţarevici i-a făcut vânt şi l-a aruncat pe munte. Pe dată, pe munte a apărut o scară. Ivan şi-a lăsat calul acolo, a picurat într-un pahar sânge din degetul său mic şi l-a întins fraţilor:

— Dacă sângele din pahar se va înnegri, să nu mă mai aşteptaţi, pentru că voi fi mort.

Şi-a luat rămas-bun şi a început să urce pe munte. Urcând, a văzut tot felul de minunăţii: păduri cu fructe, tot felul de păsări…

A mers mult şi, în cele din urmă, a ajuns în dreptul unei case uriaşe. Acolo trăia fiica unui ţar, care fusese răpită de Koscei Nemuritorul.

Ivan Ţarevici a umblat mult timp în jurul zidului, dar n-a văzut nicio poartă.

Fiica ţarului a zărit un om pe geam, a ieşit în pridvor şi i-a strigat:

— Priveşte încoace: zidul are o crăpătură. Atinge-o cu degetul mic şi se va face uşă.

Aşa a făcut Ivan Ţarevici şi a intrat în casă. Fata l-a întâmpinat, i-a dat de mâncare şi de băut şi a început să-l descoasă. El i-a povestit că a plecat s-o scape pe mama sa din ghearele lui Koscei Nemuritorul. Fata îi spuse:

— Îţi va fi greu s-o scapi, Ivan Ţarevici. Ştii bine că el este nemuritor şi te va ucide. La mine vine des. Iată, acolo este paloşul lui. Dacă reuşeşti să-l salţi, atunci te poţi duce.

Ivan Ţarevici nu numai că a ridicat paloşul, dar l-a şi aruncat în sus şi a plecat mai departe. A ajuns la o altă casă. Ştia cum să caute poarta; a intrat şi s-a întâlnit cu mama lui, care l-a îmbrăţişat, şi au plâns amândoi.

Şi aici şi-a încercat puterile, aruncând o bilă de vreo mie de puduri şi jumătate. A venit vremea să se întoarcă Koscei Nemuritorul. Mama şi-a ascuns fiul. Deodată a intrat Koscei şi a zis:

— Pfui, pfui! Până acum n-a mirosit aici a carne de om, dar acum îi simt mirosul. Cine-a fost aici? Nu cumva fiul tău?

— Ce tot spui? Te-ai vânturat prin lume, te-ai îmbibat de miros omenesc şi acum ţi se năzare că miroase şi aici a om, i-a răspuns mama lui Ivan Ţarevici.

Apoi a început să-i vorbească lui Koscei Nemuritorul cu blândeţe despre una, despre alta şi să-l tragă de limbă:

— Unde ţii tu ascunsă moartea, Nemuritorule Koscei?

— Moartea mea, zise el, se află în cutare loc; acolo este un stejar, sub el o ladă, în ladă un iepure, în iepure o raţă, în raţă un ou, iar în ou şade moartea mea.

A mai rămas câtva timp acasă şi apoi a plecat iarăşi în treaba lui.

După un timp, Ivan Ţarevici i-a cerut binecuvântarea mamei sale şi a pornit să caute moartea lui Koscei. A mers el mult pe drum fără să bea, fără să mănânce, dar foamea îl chinuia cumplit. Ivan se gândea: „Dacă mi-ar ieşi ceva în

cale!”. Deodată a apărut un pui de lup. Ivan se pregătea să-l omoare, dar ieşi lupoaica din vizuină şi-i zise:

— Nu te atinge de copilul meu, că ţi-oi fi şi eu de folos vreodată!

— Fie!

Ivan Ţarevici i-a dat drumul puiului de lup şi a plecat mai departe. A văzut o cioară. „Ia stai”, se gândi el, „ce-ar fi s-o mănânc?”. Şi-a încărcat puşca, pregătindu-se să tragă, dar cioara i-a spus:

— Nu te atinge de mine, nu mă omorî, că ţi-oi fi şi eu de folos vreodată!

Ivan Ţarevici s-a gândit şi a lăsat-o în pace. A mers mai departe, s-a apropiat de mare şi s-a oprit pe ţărm. Tocmai atunci a sărit pe mal un pui de ştiucă; el l-a apucat şi, flămând cum era, îi zise: „Ei, acum am să mănânc!”.

Din apă a ieşit o ştiucă şi i-a spus:

— Nu te atinge de copilaşul meu, Ivan Ţarevici, că ţi-oi fi şi eu de folos vreodată!

I-a dat Ivan drumul şi puiului de ştiucă.

Cum să treacă el marea? Stătea pe ţărm şi îşi frământa mintea. Ştiuca a ştiut negreşit ce gândea el. S-a întins peste mare, iar Ivan Ţarevici a păşit pe ea ca pe un pod. S-a apropiat de stejarul lui Koscei Nemuritorul, a scos lada, a deschis-o, iar iepurele a luat-o la fugă. Cum să-l mai prinzi?

S-a speriat Ivan că a scăpat iepurele şi a căzut pe gânduri, dar lupoaica pe al cărei pui îl lăsase în viaţă s-a luat după iepure, l-a prins şi i l-a adus lui Ivan Ţarevici. El s-a bucurat nespus, a luat iepurele şi, când l-a spintecat, raţa a ţâşnit din el şi şi-a luat zborul. Ivan Ţarevici a tras după ea, dar n-a nimerit-o. A căzut din nou pe gânduri. Ca din pământ însă a apărut cioara şi s-a luat după raţă. A prins-o şi i-a adus-o lui Ivan Ţarevici. Bucuros, acesta a spintecat-o, a scos oul şi a plecat. Când a ajuns la mare, a vrut să spele oul, dar l-a scăpat în apă. Cum să-l scoată din mare? Adâncime nemăsurată! S-a întristat iarăşi. Deodată marea s-a învolburat şi ştiuca i-a adus oul. După aceea iar s-a întins de-a latul mării, iar Ivan Ţarevici a trecut peste

ea ca pe un pod şi s-a îndreptat spre mama sa. Aceasta l-a ascuns din nou.

Nu după mult timp s-a întors Koscei Nemuritorul.

— Pfui, pfui! Până acum n-a mirosit aici a carne de om, dar acum îi simt mirosul.

— Ce tot îndrugi? N-a fost nimeni pe-aici! i-a răspuns mama lui Ivan Ţarevici.

Koscei spuse:

— Nu ştiu de ce, dar nu mă simt prea bine!

În acest timp, Ivan Ţarevici strângea oul şi din această pricină lui Koscei îi era rău. Într-un târziu, Ivan Ţarevici a ieşit, i-a arătat oul şi i-a spus:

— Uite, Nemuritorule Koscei, aici e moartea ta!

Koscei a căzut în genunchi şi a început să-l roage:

— Nu mă omorî, Ivan Ţarevici! Să trăim în prietenie! Toată lumea va fi la picioarele noastre.

Ivan Ţarevici nu s-a lăsat înduplecat de cuvintele lui, a spart oul şi Koscei Nemuritorul a murit.

Ivan Ţarevici şi mama lui au luat cele de trebuinţă şi au plecat spre ţara lor. Pe drum au intrat la fata de ţar pe la care trecuse mai înainte Ivan Ţarevici şi au luat-o şi pe ea. Au mers mai departe şi au ajuns la munte, unde aşteptau fraţii lui Ivan Ţarevici. Fata i-a zis:

— Ivan Ţarevici, întoarce-te la mine acasă. Mi-am uitat rochia de mireasă, inelul cu briliante şi pantofiorii nebrodaţi.

El a coborât-o pe frânghie mai întâi pe mama sa, apoi pe fata pe care o salvase şi cu care s-a înţeles să se cunune. Fraţii le-au prins în braţe, apoi au tăiat frânghia pentru ca Ivan să nu mai poată coborî. Pe mamă şi pe fată le-au silit sub ameninţări să nu spună nimic despre Ivan Ţarevici. Au ajuns ei acasă. Ţarul s-a bucurat nespus de revederea copiilor şi a soţiei, dar era întristat pentru Ivan Ţarevici.

Ivan Ţarevici s-a întors în casa logodnicei sale, a luat inelul, rochia de mireasă şi pantofiorii nebrodaţi, a ajuns la locul de coborâre, şi-a mutat inelul de pe o mână pe cealaltă şi ca din pământ au apărut doisprezece voinici şi l-

au întrebat:

— Ce ne porunceşti?

— Coborâţi-mă de pe muntele acesta!

Voinicii l-au coborât imediat, Ivan Ţarevici şi-a pus la loc inelul şi ei au dispărut. A ajuns în ţara lui şi a intrat chiar în oraşul în care trăiau tatăl şi fraţii lui. A cerut găzduire la o bătrână, pe care a întrebat-o:

— Ce mai e nou, bunică, în împărăţia voastră?

— Ce să fie, fiule? Uite, ţarina noastră a fost în robie la Koscei Nemuritorul. Au căutat-o cei trei băieţi ai ei, doi au găsit-o şi s-au întors, iar al treilea, Ivan Ţarevici, nu-i şi nimeni nu ştie ce-i cu el. Ţarul se frământă pentru el, iar aceşti doi ţarevici şi mama lor au adus cu ei o fată de ţar, iar cel mare vrea să se însoare cu ea. Dar ea îl trimite mai întâi undeva după inelul de cununie sau să-i facă unul la fel cu acela. Au dat pentru asta sfoară în ţară, dar nu s-a găsit nimeni care să le îndeplinească porunca.

— Du-te, bunică, şi spune-i ţarului că-l faci tu. Iar eu am să te ajut, îi spuse Ivan Ţarevici.

Bătrâna s-a îmbrăcat, a fugit la ţar şi i-a spus:

— Înălţimea Ta, eu am să fac inelul de cununie pe care îl doreşte atât fata de ţar.

— Fă-l, fă-l, bunică! Noi suntem bucuroşi să avem asemenea oameni, îi spuse regele, dar dacă nu-l faci, îţi pui capul pe butuc.

Bătrâna s-a speriat, s-a întors acasă şi l-a pus pe Ivan Ţarevici să facă inelul. Dar Ivan Ţarevici dormea şi nici capul nu-l durea, pentru că inelul era făcut.

El glumea cu bătrâna, iar ea tremura din toate mădularele, plângea şi-l certa:

— Ţie ce-ţi pasă! îi spuse. M-ai băgat pe mine, proasta, în beleaua asta şi acum mă paşte moartea.

Bătrâna a plâns cât a plâns şi a adormit. Ivan Ţarevici s-a trezit dimineaţă devreme şi a trezit-o şi pe ea:

— Scoală, bunică, şi fugi să duci inelul, dar ai grijă să nu iei mai mult de zece ruble pe el. Dacă te vor întreba cine l-a făcut, să le spui că tu, iar de mine să nu sufli nicio vorbă!

Bătrâna s-a bucurat şi a dus inelul. Miresei i-a plăcut.

— Exact de unul ca ăsta aveam nevoie! a zis ea.

A adus un taler plin cu aur, dar bătrâna a luat numai zece ruble. Ţarul a întrebat-o:

— De ce ai luat aşa de puţin?

— La ce-mi trebuie mai mult, Înălţimea Ta? Dacă o să-mi trebuiască mai târziu, ai să-mi dai, nu-i aşa?

Zicând acestea, bătrâna a plecat.

După puţin timp, s-a răspândit vestea că mireasa îl trimite pe mire să-i aducă rochia sau să-i facă alta la fel. Bătrâna a reuşit şi acest lucru, cu ajutorul lui Ivan Ţarevici, se-nţelege! I-a dus ea şi rochia de mireasă.

După aceea i-a dus pantofiorii nebrodaţi, iar ca răsplată n-a luat mai mult de zece ruble şi le-a spus tuturor că ea a făcut toate aceste lucruri.

S-a auzit că nunta o să fie în cutare zi, şi iată că ziua a sosit. Ivan Ţarevici i-a spus bătrânei:

— Fii cu băgare de seamă, bunică: atunci când mireasa va fi dusă la altar, să-mi dai de veste numaidecât.

Bătrâna nu a scăpat momentul. Ivan Ţarevici s-a gătit în straie de ţar, a ieşit şi i-a zis:

— Iată, bunică, cine sunt eu!

Bătrâna i s-a aruncat la picioare:

— Iartă-mă, Măria Ta, că te-am ocărât!

— Să te ierte Dumnezeu!

A venit Ivan la biserică. Fratele lui nu era încă acolo. S-a aşezat el lângă mireasă, preotul i-a cununat şi apoi au fost duşi la palat.

Pe drum s-au întâlnit cu fratele cel mare îmbrăcat în mire. Văzând acesta că mireasa stă lângă Ivan Ţarevici, s-a întors înapoi cu coada între picioare.

Tatăl s-a bucurat la vederea lui Ivan Ţarevici, a aflat de toată perfidia fraţilor săi şi, după ce s-a terminat nunta, i-a trimis în surghiun pe cei doi fii mai mari, iar pe Ivan Ţarevici l-a făcut moştenitor.

[]

Viteazul fără picioare şi viteazul fără mâini

Fiul unui ţar s-a gândit să se însoare. Pusese ochii pe fata unui ţar vecin, dar nu-i trecea prin minte cum s-o cucerească.

Mulţi regi, prinţi şi tot felul de viteji au peţit-o pe acea ţarevnă, dar nu s-au ales cu nimic. Doar capul şi l-au lăsat pe butucul gâdelui. Şi acum mai stau înfipte tigvele lor în gardul care înconjoară palatul trufaşei ţarevne. S-a întristat ţareviciul şi nu ştia cine l-ar fi putut ajuta. Chiar atunci s-a nimerit la curte Ivan cel Gol, un ţăran sărac care n-avea nici după ce bea apă, iar hainele îi alunecaseră de mult de pe umeri. A venit la ţarevici şi i-a spus:

— De unul singur n-ai să dovedeşti să ţi-o faci nevastă pe mândra ţarevnă. Dacă te duci fără mine, ai să-ţi laşi capul înfipt în gardul ei. Numai eu te pot ajuta, dar trebuie să-mi făgăduieşti că-mi vei da ascultare în toate.

Ţareviciul i-a făgăduit să facă tot ce îi va spune Ivan, şi chiar a doua zi au pornit la drum. Au ajuns în împărăţia vecină şi au început s-o peţească pe ţarevnă, care le-a zis:

— Mai întâi peţitorul trebuie să-şi încerce puterile!

I-a chemat la ospăţ, le-a dat să mănânce şi să bea, iar după masă oaspeţii ei au început să se desfete cu tot felul de jocuri.

— Aduceţi-mi arma cu care merg eu la vânătoare, le-a poruncit ţarevna slugilor.

Uşa s-a deschis şi au intrat patruzeci de oameni cărând o armă care aducea mai degrabă cu un tun.

— Ei, ginerică! zise ţarevna. Ia trage tu un foc cu puşca mea!

— Ivan cel Gol, ia vezi tu dacă-i bună de ceva puşca asta!

Ivan cel Gol a luat puşca, a dus-o în pridvor şi i-a dat un şut, făcând-o să zboare departe-departe, până a căzut în mare. Apoi îi zise ţareviciului:

— Nu, Măria Ta, nu-i bună de nimic! Un viteaz ca tine nu se poate coborî până într-atât încât să tragă cu ea.

— Ce înseamnă asta, ţarevnă? Îţi baţi joc de mine? Ai poruncit să fie adusă o armă de nimic, pe care sluga mea doar a împins-o uşurel cu piciorul şi ea a zburat tocmai în

mare! zise ţareviciul.

Ţarevna a poruncit să i se aducă arcul şi o săgeată. Uşa s-a deschis din nou şi patruzeci de oameni au adus arcul şi săgeata.

— Logodnicule, ia încearcă să slobozeşti din arc săgeata asta!

— Ei, Ivan cel Gol, a strigat ţareviciul, ia vezi dacă arcul ăsta mi se potriveşte!

Ivan a întins arcul şi a tras. Săgeata a zburat la o sută de verste, l-a nimerit pe viteazul Marko Begun şi i-a retezat ambele mâini, făcându-l să urle de durere.

— Golaşule Ivan! Mi-ai retezat ambele mâini, dar o să-ţi vină rândul şi ţie!

Ivan cel Gol a luat arcul, l-a proptit în genunchi şi l-a frânt în două.

— Nu, Măria Ta! Arcul nu face doi bani şi te-ai înjosi trăgând cu el!

— Ce-i asta, ţarevnă? Mă iei în râs? Vrei să mă faci de ocară? Arcul pe care mi l-ai dat s-a rupt în două când sluga mea a început să-l întindă ca să tragă cu el!

Ţarevna a poruncit să fie scos din grajd armăsarul cel focos. Patruzeci de oameni erau în jurul lui şi abia dacă-l puteau ţine în lanţuri, atât era de rău şi de potrivnic.

— Încalecă, logodnicule, pe armăsarul meu şi fă cu el o plimbare!

Ţareviciul a strigat:

— Ei, Golaşule Ivan! Ia vezi dacă mi-e pe potrivă calul!

Ivan cel Gol s-a apropiat de cal şi a început să-l mângâie. L-a mângâiat el cât l-a mângâiat, l-a apucat de coadă şi l-a smucit, rămânând cu pielea calului în mână.

— Nu, Măria Ta! Nu ţi se potriveşte. E o otreapă. Abia l-am scuturat niţel de coadă, că l-am şi jupuit.

Ţareviciul se prefăcu supărat:

— Tot îţi mai baţi joc de mine, ţarevnă? Ai poruncit să mi se aducă o mârţoagă în locul unui cal adevărat, aşa cum se cuvine unui viteaz!

Ţarevna nu l-a mai pus pe ţarevici şi la alte încercări,

iar a doua zi s-a măritat cu el. După cununie s-au dus la culcare. Ţarevna şi-a lăsat o mână pe pieptul soţului, iar el abia a rezistat: începuse deja să se înăbuşe de grea ce era.

„A”, se gândi ţarevna, „viteaz dintr-ăştia îmi eşti! Am să te fac eu să mă pomeneşti!”.

Peste o lună, ţareviciul s-a gătit să plece în ţara lui, împreună cu ţarevna.

Au mers ei o zi, două, trei şi s-au oprit să le dea şi cailor răgaz. Ţarevna a ieşit din caretă şi l-a văzut pe Ivan cel Gol cufundat într-un somn adânc. A pus mâna pe topor şi i-a retezat ambele picioare, apoi a dat poruncă să fie înhămaţi caii la caleaşcă, iar ţareviciului i-a spus să se întoarcă în ţara lui. Pe Ivan cel Gol l-a lăsat în câmp.

Odată trecu pe-acolo Marko Begun şi îl văzu pe Ivan cel Gol. S-au făcut fraţi de cruce, apoi Marko l-a urcat pe Ivan în cârcă şi a plecat cu el în pădure. Acolo şi-au construit o izbă şi au făcut o căruţă, au găsit o puşcă şi au început să vâneze păsări. Marko se înhăma la căruţă şi-l ducea pe Ivan prin pădure, iar acesta trăgea cu puşca în păsări, dobândindu-şi în acest chip hrana cea de toate zilele.

De la un timp însă au început să tânjească şi şi-au pus în gând să fure o fecioară de la părinţii ei. Zis şi făcut! S-au dus la casa unui preot şi au început să ceară de pomană. Fata popii le-a adus pâine şi, cum s-a apropiat de căruţă, Ivan a înşfăcat-o de mâini şi a aşezat-o lângă el, iar Marko a luat-o la goană trăgând căruţa după el. În scurtă vreme, au ajuns în pădure, la ei acasă.

— Tânără fecioară, vrem să ne fii surioară, îi spuseră ei. Să ne găteşti prânzul şi cina şi să ai grijă de gospodărie!

Au trăit tustrei în linişte şi pace, fără să se plângă de nimic.

Odată, când cei doi viteji s-au întors de la vânătoare după o săptămână încheiată, mai-mai să nu-şi cunoască surioara, într-atât era de slăbită.

— Ce s-a întâmplat cu tine? au întrebat-o ei.

Fata le-a povestit că în fiecare zi venea la ea un zmeu

şi din această pricină slăbise aşa.

— Lasă, că punem noi mâna pe el!

Ivan cel Gol s-a băgat sub laiţă, iar Marko Begun s-a ascuns în tindă, după uşă.

După vreo jumătate de ceas au început să freamăte copacii în pădure, iar acoperişul izbei s-a mişcat din loc: venise zmeul. A intrat în casă, s-a aşezat la masă şi a cerut să i se aducă ceva de mâncare.

Ivan cel Gol l-a prins de picioare, iar Marko Begun s-a aruncat cu tot trupul asupra lui şi a început să-l strivească.

După ce i-au muiat bine-bine oasele, l-au târât afară, i-au băgat capul în despicătura unui butuc de stejar şi au început să-l bată cu vergile.

— Daţi-mi drumul, puternicilor viteji! se rugă zmeul. Am să vă arăt unde se găseşte apă vie şi apă moartă.

Cei doi viteji s-au învoit.

Zmeul i-a dus până la un loc. Marko Begun s-a bucurat şi a vrut să se arunce în apă, dar Ivan cel Gol l-a oprit.

— Trebuie s-o încercăm mai întâi! spuse el şi aruncă în lac o ramură verde, care luă foc pe dată.

Vitejii s-au repezit la zmeu şi au început să-l bată. Ca să scape cu viaţă, zmeul i-a dus în alt loc. Ivan cel Gol a luat un putregai de jos şi l-a aruncat în apă. Acesta a înverzit şi a început să dea lăstari şi frunze. Cei doi viteji s-au aruncat în lac, s-au scăldat şi au ieşit la mal voinici între voinici: Ivan cel Gol avea picioare, iar Marko Begun avea mâini. L-au luat apoi pe zmeu, l-au dus la primul lac şi l-au aruncat în apă. Numai fumul s-a ales de el!

S-au întors acasă. Marko Begun era deja bătrân. A luat-o pe fiica preotului, a dus-o înapoi la părinţi şi a început să trăiască la ei, pentru că preotul îşi dăduse cuvântul să-l ţină până la moarte pe cel care îi va aduce fiica înapoi.

Ivan cel Gol şi-a găsit un cal năzdrăvan şi a plecat să-şi caute ţareviciul.

Trecând prin câmpie, l-a văzut pe ţarevici cum păştea

porcii.

— Bună vreme, ţareviciule!

— Bună să-ţi fie inima! Dar spune-mi: cine eşti?

— Eu sunt Ivan cel Gol.

— Ce te tot lauzi? Dacă Ivan cel Gol ar fi trăit, eu n-aş fi ajuns să pasc porci.

— Aici se încheie slujba ta de porcar.

Au făcut schimb de haine. Ţareviciul a plecat înainte pe calul viteazului, iar Ivan cel Gol venea în urma lui, mânând porcii.

Ţarevna l-a văzut şi a ieşit în pridvor:

— Ei, terchea-berchea ce eşti! Cine ţi-a poruncit să mâni porcii acasă când soarele nu a apus încă?

Şi a poruncit ca porcarul să fie dus la grajd şi bătut cum se cuvine. Ivan cel Gol n-a stat pe gânduri. A înşfăcat-o pe ţarevnă de păr şi a târât-o prin curte până când aceasta şi-a cerut iertare şi şi-a dat cuvântul că-şi va asculta bărbatul în toate. După care ţareviciul şi ţarevna au trăit în bună înţelegere ani îndelungaţi, iar Ivan cel Gol le-a fost slujitor credincios.

[]

Viteazul fără picioare şi viteazul orb

In nu se ştie ce împărăţie, în nu se ştie ce ţară, trăiau odată un ţar şi ţarina lui. Aveau un singur fiu, pe Ivan Ţarevici, care se afla în grija unchiului său Katoma Căciulă de Stejar. Ţarul şi ţarina, încărcaţi de ani grei, s-au îmbolnăvit şi nu mai trăgeau nicio nădejde la însănătoşire. L-au chemat pe Ivan Ţarevici şi i-au spus:

— Când n-om mai fi noi, tu să-i dai în toate ascultare unchiului tău Katoma Căciulă de Stejar şi să-l respecţi! Dacă n-ai să-i ieşi din cuvânt, ai să fii fericit, altminteri ai să te prăpădeşti ca musca-n prag de iarnă.

A doua zi, ţarul şi ţarina şi-au dat obştescul sfârşit. Ivan Ţarevici i-a înmormântat şi a început să trăiască aşa cum îl povăţuiseră părinţii: nu făcea nimic înainte de a se sfătui cu unchiul. A trecut mult de atunci? A trecut puţin? Nu se ştie. Se ştie doar că Ivan Ţarevici a ajuns la vârsta

bărbăţiei şi a început să-l bată gândul să se însoare. A venit la unchiul său şi i-a spus:

— Unchiule Katoma Căciulă de Stejar, îmi este greu singur. Aş vrea să mă însor!

— Şi care-i necazul, ţareviciule? Ai împlinit deja anii care te îndreptăţesc să te gândeşti şi la mireasă! Du-te în sala mare! Acolo sunt adunate portretele tuturor ţarevnelor şi prinţeselor. Uită-te la ele şi care ţi-o plăcea mai mult, pe aceea o vom peţi!

Ivan Ţarevici s-a dus în sala mare şi a început să cerceteze portretele. I s-a lipit de suflet Ana cea Preafrumoasă. Nu găseai nicăieri în lume alta mai mândră ca ea. Însă pe portretul ei era scris că cel care vine s-o ceară trebuie să-i spună o ghicitoare. Dacă ea nu o va dezlega, cu acela se va mărita, iar celui a cărui ghicitoare o va dezlega va porunci să i se reteze capul.

Ţareviciul a citit ce scria pe portret, s-a mâhnit şi s-a dus la unchiul său.

— Am fost în sala mare, îi zise el, şi mi-am ales mireasa, pe Ana cea Preafrumoasă. Numai că nu ştiu dacă am putea-o peţi!

— Da, ţareviciule, nu-i deloc o treabă uşoară! Dacă te duci singur în peţit, n-ai să capeţi mâna ei. Dar dacă mă iei cu tine şi ai să faci cum te povăţuiesc eu, poate că vei izbuti!

Ivan Ţarevici l-a rugat pe unchiul său să meargă împreună cu el în peţit şi i-a dat cuvântul de onoare că îl va asculta întru totul.

S-au gătit de drum şi au plecat în peţit la ţarevna Ana cea Preafrumoasă. Au mers un an, doi, trei, străbătând multe pământuri.

— Unchiule, zise Ivan Ţarevici, călătorim de atâta amar de vreme spre Ana cea Preafrumoasă, dar nici măcar nu ştim ce ghicitoare să-i spunem!

— Avem destul timp să născocim ceva! răspunse unchiul.

Şi-au continuat drumul. Katoma Căciulă de Stejar a văzut o punguţă cu bani care zăcea în colbul drumului. A

ridicat-o de jos, a răsturnat banii din ea în propria pungă şi a zis:

— Iată şi ghicitoarea, Ivan Ţarevici! Când ajungi la ţarevnă, spune-i aşa: „Mergeam pe drum şi am văzut că zăcea un bine în colb; noi am luat binele cu bine şi l-am pus în binele nostru”. N-o să dezlege ea în vecii vecilor această ghicitoare. Oricare alta ar putea-o dezlega, pentru că se uită în cartea fermecată. Şi cum o dezleagă, cum dă poruncă să ţi se taie capul!

În cele din urmă, Ivan Ţarevici şi unchiul lui au ajuns în faţa unui palat înalt, unde trăia ţarevna Ana cea Preafrumoasă. Chiar atunci se brodise ca ea să fie în cerdac şi să-i vadă pe nou-veniţi. A trimis iscoade să afle de unde vin cei doi şi ce doresc.

— Am venit din cutare împărăţie, spuse Ivan Ţarevici, s-o cer în căsătorie pe Ana cea Preafrumoasă.

Iscoadele i-au spus prinţesei ce aflaseră de la Ivan Ţarevici. Ea a poruncit ca ţareviciul să fie poftit în palat şi, de faţă cu întreg sfatul boierilor, să-i spună ghicitoarea cu care venise.

— Am jurat, spuse ţarevna, că mă voi mărita cu acela a cărui ghicitoare nu o voi putea dezlega. Dacă însă voi dezlega ghicitoarea spusă de el, voi porunci să fie dat unei morţi cumplite!

— Ascultă, minunată ţarevnă, ghicitoarea mea! i-a spus Ivan Ţarevici. Mergeam noi pe drum şi am văzut că zăcea un bine în colb; am luat binele cu bine şi l-am pus în binele nostru.

Ana, ţarevna cea preafrumoasă, şi-a luat cartea fermecată şi a început s-o cerceteze, ca să găsească răspunsul. A răsfoit-o din scoarţă-n scoarţă, dar fără niciun folos. Sfatul boierilor şi al cnejilor a hotărât că ţarevna trebuie să se mărite cu Ivan Ţarevici.

„Cum să fac oare să trag cât mai mult de timp şi să scap de mirele ăsta?”, se gândea ea. În cele din urmă, a hotărât să-l încurce supunându-l la grele încercări. L-a chemat şi i-a spus:

— Dragul meu Ivan Ţarevici, mirele meu sortit!

Trebuie să ne pregătim de nuntă. Fă-mi, te rog, o mică favoare: în ţara mea, în cutare loc, este un stâlp de tuci. Adu-l tu la bucătăria palatului, taie-l în bucăţi şi dă-i-l bucătarului pentru foc!

— Îmi cer iertare, ţarevnă, dar eu n-am venit aici să tai lemne! Asta nu-i treabă de ţarevici. Pentru asta îl am pe Katoma Căciulă de Stejar, sluga mea.

Ţareviciul l-a chemat pe unchiul său şi i-a poruncit să aducă la bucătărie stâlpul de tuci, să-l taie în bucăţi şi să i-l dea bucătarului pentru foc.

Katoma s-a dus la locul cu pricina, a îmbrăţişat stâlpul, s-a opintit, l-a smuls din pământ, l-a dus la bucătăria palatului şi l-a tăiat în bucăţele. Patru dintre ele le-a oprit pentru sine şi le-a pus în buzunar. „O să-mi prindă bine mai încolo”, îşi zise el.

A doua zi, prinţesa Ana cea Preafrumoasă îi zise lui Ivan Ţarevici:

— Dragul meu ţarevici, mirele meu sortit! Mâine trebuie să mergem la cununie. Eu plec în caleaşcă, iar tu pe armăsarul meu cel brav. Ar trebui să-l călăreşti niţel acum, că nu-i învăţat să poarte pe cineva în spate!

— Cum? Să-l învăţ eu? Atunci pentru ce mai am slugă?

Ivan Ţarevici l-a chemat pe unchiul său Katoma Căciulă de Stejar.

— Du-te la grajd şi spune-i grăjdarului să-l scoată de acolo pe armăsarul cel brav al prinţesei Ana. Încalecă-l şi călăreşte-l, pentru că n-a mai fost încălecat de nimeni. Mâine am să mă urc eu în şa şi am să mă fălesc, mergând pe el la cununie.

Unchiul Katoma a ghicit şiretlicurile prinţesei şi n-a mai stat la vorbă. S-a dus în grajd şi le-a cerut grăjdarilor să scoată afară armăsarul. S-au strâns doisprezece grăjdari şi vizitii şi au scos calul fermecat, ţinându-l priponit cu douăsprezece lanţuri de fier. Katoma Căciulă de Stejar s-a apropiat de el şi, de îndată ce l-a încălecat, armăsarul s-a desprins de pământ şi s-a înălţat peste vârfurile pădurii, deasupra codrului stătător, pe sub norul

călător. Katoma se ţinea tare: cu o mână se prinsese de coamă, iar cu cealaltă a scos din buzunar un retevei de tuci şi a început să-l altoiască pe armăsar în cap, între urechi. După ce a fărâmat o bâtă, a scos din buzunar alta şi apoi alta. La cea de-a patra bâtă de tuci, armăsarul n-a mai putut îndura şi i-a vorbit cu grai omenesc:

— Katoma, tătucă! Ai milă şi cruţă-mi viaţa! Voi face tot ce-mi vei porunci!

— Ascultă, câine ce eşti! i-a răspuns Katoma Căciulă de Stejar. Mâine te va încăleca Ivan Ţarevici ca să-l duci la cununie. Ai grijă! De cum te vor scoate grăjdarii în curtea cea mare, ţareviciul se va apropia de tine. Când îţi va pune mâna pe spate, nici urechea să n-o mişti! Iar când se va urca în şa, tu să te încovoi şi să te afunzi în pământ până la glezne, iar când o porneşti din loc, să mergi domol, cu pas greoi, de parcă ai avea în spate o greutate pe care abia o poţi duce!

După ce i-a ascultat porunca, armăsarul s-a lăsat pe pământ mai mult mort decât viu. Unchiul Katoma l-a înşfăcat de coadă şi l-a zvârlit grăjdarilor:

— Ei, vizitii şi grăjdari! Duceţi la iesle carnea asta de câine!

A venit şi ziua următoare. S-a făcut vremea de mers la cununie. A fost trasă careta pentru ţarevnă, iar lui Ivan Ţarevici i-a fost adus armăsarul năzdrăvan. Din toate părţile s-a adunat o mulţime de gură-cască, iar din încăperile de marmură albă au ieşit femeile şi au condus-o pe mireasă la caretă. Ana s-a urcat şi a aşteptat să vadă ce i se va întâmpla lui Ivan Ţarevici. „Armăsarul o să-l facă fărâme!”, se gândi ea.

S-a apropiat Ivan Ţarevici de armăsar, a pus mâna pe el, şi-a băgat piciorul în scară, dar calul a stat stană, fără să mişte măcar o ureche. Ţareviciul a încălecat, iar calul s-a afundat în pământ până la glezne. I-au fost scoase cele douăsprezece lanţuri de fier de care era priponit. Calul a pornit-o cu pas greu şi domol, iar broboanele de sudoare se rostogoleau de pe el mari cât grindina.

— Uitaţi-vă ce viteaz a încălecat armăsarul ţarevnei

Ana cea Preafrumoasă! Ce putere nemăsurată! se auzeau voci din mulţimea de gură-cască adunaţi la curte.

După cununie, când ieşeau din biserică, mirii s-au prins de mână. Ţarevna a vrut să mai încerce o dată puterea lui Ivan Ţarevici şi l-a strâns de mână atât de zdravăn, încât mirelui i-au ieşit ochii din orbite, iar sângele i-a năvălit în obraji de durere.

„Deci viteaz dintr-ăsta îmi eşti!”, îşi zise ţarevna. „Da’ bine m-a mai păcălit unchiul tău! Numai că o să am eu grijă să-ţi iasă asta pe nas!”

Trăia Ana cea Preafrumoasă cu Ivan Ţarevici cum se cuvenea unei femei cinstite să trăiască alături de soţul ei dat de Dumnezeu. Îl alinta şi-l dezmierda, însă nu se gândea decât cum să-l alunge de la curtea ei pe Katoma Căciulă de Stejar. Fără el, de Ivan Ţarevici s-ar fi descotorosit foarte uşor.

Câte n-a mai născocit ţarevna despre el, cât nu l-a vorbit de rău în faţa soţului! Acesta însă nu voia să se despartă cu niciun chip de unchiul său.

După vreun an, îi spuse Ivan Ţarevici alesei sale:

— Soţioara mea dragă, frumoasă ţarevnă! Tare-aş vrea să merg împreună cu tine în ţara mea…

— De ce nu? îi răspunse ea. De mult voiam să văd şi eu cum arată ţara ta!

S-au pregătit de drum şi au plecat. Pe unchiul Katoma l-au luat drept vizitiu. Au mers ei, au mers şi iată că Ivan Ţarevici a adormit. După o vreme, ţarevna Ana cea Preafrumoasă a început să tragă de el şi să i se plângă de unchiul lui.

— Ascultă, ţareviciule! Tu dormi şi n-ai habar de nimic, dar unchiul tău nu vrea să-mi dea ascultare şi mână înadins careta numai prin hârtoape, de parcă şi-ar fi pus în cap să ne facă de petrecanie. I-am vorbit cu frumosul, iar el îşi râde de mine! Dacă nu-l pedepseşti, am să-mi pun capăt zilelor!

Ivan Ţarevici, buimac de somn, s-a mâniat şi l-a dat pe unchiu-său pe mâinile prinţesei:

— Fă cu el ce crezi!

Ţarevna a poruncit să i se taie picioarele.

— Am să mă chinui eu, a strigat unchiul, dar şi ţareviciul va cunoaşte ce-i necazul!

Unchiului Katoma Căciulă de Stejar i-au fost tăiate amândouă picioarele. Ţarevna a cercetat cu privirea locul, a văzut o buturugă înaltă, le-a poruncit slujitorilor să-l aşeze pe Katoma acolo, iar pe Ivan Ţarevici să-l lege cu o frânghie de caretă şi s-a întors în ţara ei.

Unchiul Katoma Căciulă de Stejar stătea pe buturugă şi plângea cu lacrimi amare.

— Adio, Ivan Ţarevici! zise el. Ai să-ţi aduci tu aminte de mine!

Iar Ivan Ţarevici, priponit, alerga în urma trăsurii. Când s-a întors la palatul ei, ţarevna Ana cea Preafrumoasă i-a poruncit să pască vacile. În fiecare dimineaţă ieşea ţareviciul cu cireada la păşune, iar seara o mâna spre curtea prinţesei. Aceasta, stând în pridvor, număra vitele în fiecare seară, nu cumva să lipsească vreuna. După ce le număra, îi poruncea ţareviciului să le bage în grajd, iar pe ultima din ele s-o pupe sub coadă. Ultima vacă s-a învăţat aşa de bine cu asta, că atunci când ajungea la poartă, se oprea şi îşi sălta coada.

Unchiul Katoma Căciulă de Stejar a stat pe butuc o zi, două, trei, fără să bea sau să mănânce. De coborât, nu putea să coboare; singurul lucru care-i mai rămânea era să aştepte să moară de foame. Nu departe de acel loc se întindea o pădure deasă. Acolo trăia un viteaz neînchipuit de puternic, dar care era orb. Cum simţea că trece pe lângă el un animal sălbatic (iepure, vulpe, urs sau altceva), se lua după el, îl prindea şi… gata masa! Cu asta se hrănea. Era iute de picior viteazul orb şi niciun animal, cât ar fi alergat el de repede, nu putea să-i scape. Odată a simţit o vulpe care a fugit pe lângă el. Viteazul a auzit-o şi s-a luat după ea. Roşcata a fugit spre buturuga unde stătea Katoma. Când a ajuns aproape, vulpea a ocolit-o, iar viteazul cel orb a intrat cu capul în buturugă şi a smuls-o din rădăcini. Katoma a căzut şi l-a întrebat:

— Cine eşti?

— Sunt viteazul cel orb. Trăiesc în pădure de treizeci de ani. Mă hrănesc numai dacă prind un animal şi-l perpelesc la foc. Altfel, de mult aş fi murit de foame!

— Eşti orb din născare?

— Nu. Ochii mi i-a scos ţarevna Ana cea Preafrumoasă.

— Şi eu tot din pricina ei am rămas fără picioare. Pe amândouă mi le-a retezat blestemata!

S-au împrietenit cei doi viteji şi au hotărât să trăiască laolaltă şi să-şi caute hrana împreună.

— Urcă-te în spatele meu şi spune-mi pe unde să merg! Eu am să-ţi fiu de folos cu picioarele mele, iar tu mie cu ochii tăi!

Zicând acestea, viteazul orb l-a luat pe Katoma în spate, iar acesta se uita în toate părţile şi doar îi zicea:

— Ia-o la dreapta! La stânga! Drept înainte!

Au trăit ei aşa în pădure prinzând iepuri, vulpi sau urşi pentru hrana zilnică. Într-o zi, viteazul fără picioare îi zise celui orb:

— Oare chiar toată viaţa o să trăim departe de oameni? Am auzit că în cutare oraş este un negustor bogat care are o fată neînchipuit de miloasă cu sărmanii şi ologii. Tuturor le dă de pomană… Ce-ar fi s-o răpim şi s-o aducem aici ca să ne ţină gospodăria?

Orbul s-a învoit, a luat un cărucior, l-a aşezat în el pe prietenul lui fără picioare şi au plecat întins în oraş, la casa negustorului bogat. Văzându-i de la fereastră, fata negustorului, fără a sta pe gânduri, le-a ieşit în întâmpinare să le dea de pomană.

S-a apropiat ea de căruciorul în care era viteazul fără picioare şi i-a zis:

— Primeşte, ologule, în numele Atotputernicului, pomana mea!

Acesta a întins mâinile, chipurile după pomană, dar a înşfăcat-o pe fată şi a tras-o în cărucior. I-a strigat tovarăşului său să pornească. Orbul a prins a alerga atât de repede, încât nici călare nu-l puteai prinde. Negustorul a trimis o poteră pe urma fugarilor, dar aceasta nu i-a mai

ajuns.

Cei doi viteji au dus-o pe fata negustorului în izba lor din pădure şi i-au spus:

— Să ne fii ca o soră dreaptă! Stai la noi şi ocupă-te de gospodărie. Noi, schilozi cum suntem, nu avem cum să ne gătim sau să ne spălăm cămăşile. Dumnezeu te va răsplăti pentru asta!

Fata negustorului a rămas la ei. Vitejii o respectau şi o iubeau ca pe o soră. Una-două, ei plecau la vânătoare, iar sora lor rămânea acasă şi făcea toate treburile gospodăriei: gătea, spăla, deretica.

Şi-a făcut obiceiul să vină în izba lor Baba Iaga Picior de Os şi să-i sugă fetei sângele. Cum plecau vitejii la vânătoare, Baba Iaga apărea ca din pământ.

Frumoasa fată a început să se tragă la faţă, a slăbit şi a devenit bolnăvicioasă. Orbul nu vedea nimic, dar Katoma Căciulă de Stejar a băgat de seamă că ceva nu-i tocmai curat la mijloc. I-a spus orbului şi amândoi au luat-o la întrebări pe fată, dar Baba Iaga o oprise cu străşnicie să sufle cuiva o vorbă. Mult timp s-a temut să le împărtăşească necazul ei, dar, în cele din urmă, fraţii au înduplecat-o, iar ea le-a povestit totul de-a fir-a-păr:

— De fiecare dată când plecaţi la vânătoare, apare în izbă o babă bătrână, cu faţa rea, cu părul lung şi sur şi mă sileşte s-o caut în cap, iar ea îşi pune gura la pieptul meu şi-mi suge sângele.

— A, zise orbul, asta-i Baba Iaga! Trebuie să ne răfuim cu ea după legea noastră! Mâine nu mergem la vânătoare. Vom încerca s-o păcălim şi s-o prindem…

A doua zi de dimineaţă, cei doi viteji nu s-au mai dus la vânătoare.

— Ei, prietene fără picioare, intră tu sub laiţa asta şi stai acolo nemişcat, iar eu am să mă duc afară, sub fereastră. Tu, surioară, când vine Baba Iaga, aşază-te aici, lângă geam, caut-o în cap, dar împleteşte-i laţele în fuioare şi trece-le peste pervaz, afară. Eu am s-o apuc de ele şi am s-o ţin nemişcată.

Zis şi făcut. A înşfăcat-o orbul pe Baba Iaga de laţele

ei sure şi a strigat:

— Ei, prietene Katoma, ieşi de sub laiţă şi ţine-o pe baba cea rea până intru eu în izbă!

Baba Iaga a auzit ce necaz o paşte şi a dat să se salte, dar de unde?! Nici capul nu şi l-a putut mişca, atât de strâns o ţinea orbul de păr. S-a smucit, s-a smucit, dar fără folos! În acest răstimp a ieşit Katoma de sub laiţă, s-a prăvălit peste ea ca un munte de piatră şi a început s-o sugrume. A intrat în izbă şi orbul şi i-a spus celui fără picioare:

— Trebuie să facem un foc afară şi s-o ardem pe blestemata asta, iar cenuşa să i-o risipim în vânt!

— Dragilor, frumoşilor! a început să se roage de ei Baba Iaga. Daţi-mi pace, că am să fac pentru voi tot ce vă pofteşte inima!

— Bine, vrăjitoare bătrână! i-au răspuns vitejii. Arată-ne fântâna cu apă vie şi vindecătoare!

— V-o arăt numaidecât, numai să nu mă bateţi!

Orbul l-a luat pe Katoma Căciulă de Stejar în cârcă, a prins-o pe Baba Iaga de laţe, iar aceasta i-a dus în inima neagră a pădurii, la o fântână, şi le-a spus:

— Aici se află apa vie şi vindecătoare!

— Ai grijă, frate Katoma, să nu ne scape! Dacă ne trage pe sfoară acum, în vecii vecilor n-o să ne mai facem bine!

Katoma Căciulă de Stejar a rupt o rămurică verde dintr-un copac şi a aruncat-o în fântână. Nici n-a atins rămurica bine apa din fântână, că a şi fost cuprinsă de flăcări.

— A, vasăzică din asta mi-eşti! Ai vrut să ne tragi pe sfoară! ziseră vitejii şi au vrut s-o sugrume şi s-o arunce în fântâna de foc.

Baba Iaga a început să se roage de ei mai dihai ca prima dată şi a jurat că-i va duce la fântâna cea adevărată fără să mai umble cu şiretlicuri:

— Pe cuvânt de onoare că vă duc la apa cea bună!

Vitejii s-au învoit să mai încerce o dată. Baba Iaga i-a dus la altă fântână. Katoma Căciulă de Stejar a rupt dintr-

un copac o creangă uscată şi a aruncat-o în fântână. Nici n-a apucat ea bine să atingă apa, că a început să înverzească şi să înflorească.

— Ei, asta-i apa cea bună! a zis Katoma Căciulă de Stejar.

Orbul şi-a stropit ochii cu ea şi, în aceeaşi clipă, şi-a recăpătat vederea. L-a cufundat în apă pe Katoma, iar acestuia i-au crescut picioarele. S-au bucurat cei doi şi au început să vorbească între ei:

— Acum, că ne-am făcut bine, o să recăpătăm tot ce-am pierdut, dar mai întâi trebuie să hotărâm ce facem cu Baba Iaga! Dacă o iertăm acum, nu trebuie să ne aşteptăm la nimic bun din partea ei. E limpede ca lumina zilei că toată viaţa nu se va gândi la nimic altceva decât cum să pricinuiască rău oamenilor.

S-au întors la fântâna de foc şi au aruncat-o acolo pe Baba Iaga. Numai aşa au scăpat de ea. După aceasta, Katoma Căciulă de Stejar s-a însurat cu fata negustorului şi tustrei s-au îndreptat către patria ţarevnei Ana cea Preafrumoasă, pentru a-l scăpa pe Ivan Ţarevici din ghearele ei. Când se apropiau de cetatea de scaun, l-au văzut pe Ivan Ţarevici, care mâna cireada de vaci spre casă.

— Stai, văcarule! îi zise unchiul Katoma lui Ivan Ţarevici. Încotro mâni vacile astea?

— La curtea ţarevnei, îi răspunse Ivan Ţarevici. Ţarevna însăşi le numără de fiecare dată, să vadă dacă sunt toate.

— Îmbracă, văcarule, hainele mele şi dă-mi-le mie pe ale tale, că vreau eu să mân cireada!

— Nu, frate, aşa ceva nu se poate! zise Ivan Ţarevici. Dacă află ţarevna, va fi vai şi-amar de mine!

— Nu te teme! Nu se va întâmpla nimic! O să te apere unchiul Katoma Căciulă de Stejar!

Ivan Ţarevici a oftat şi i-a răspuns:

— Ei, om bun! Dacă ar fi trăit unchiul Katoma, eu n-aş fi păscut vacile!

Atunci unchiul Katoma Căciulă de Stejar i-a dezvăluit

cine era. Ivan Ţarevici l-a îmbrăţişat şi a izbucnit în lacrimi:

— Nu mă aşteptam să te mai văd vreodată!

Au făcut schimb de haine. Unchiul a mânat cireada la curte. Ana cea Preafrumoasă a ieşit în pridvor, a numărat vacile şi a poruncit să fie băgate în grajd. Toate vacile au intrat, în afară de ultima, care s-a oprit în faţa porţii şi şi-a săltat coada. Katoma a sărit la ea:

— Tu ce aştepţi?

A apucat-o de coadă, a smucit-o şi a rămas cu pielea ei în mână. Ţarevna Ana cea Preafrumoasă a văzut toate astea şi a strigat cu glas tunător:

— Ce face ticălosul ăsta de văcar? Luaţi-l pe sus şi aduceţi-l la mine!

Slugile l-au înşfăcat pe Katoma şi l-au târât în palat, dar, spre mirarea lor, el nu s-a împotrivit. Se vedea că se bizuia pe el însuşi. L-au adus în faţa Anei. Aceasta s-a uitat la el şi l-a întrebat:

— Tu cine mai eşti? De unde-ai apărut?

— Eu sunt cel căruia i-ai tăiat picioarele şi pe care l-ai lăsat în câmp, pe buturuga aceea înaltă. Mă cheamă Katoma Căciulă de Stejar.

„Ei, dacă a putut să-şi recapete picioarele, cu el nu-i de glumit!”, se gândi ţarevna şi începu să-şi ceară iertare de la el şi de la Ivan Ţarevici, căindu-se amarnic pentru păcatele sale.

A jurat că până la sfârşitul zilelor sale o să-l iubească pe Ivan Ţarevici şi că niciodată n-o să-i iasă din cuvânt. Ivan Ţarevici a iertat-o şi a început să trăiască alături de ea în pace şi bună înţelegere. Viteazul cel orb a rămas să stea la ei, iar Katoma Căciulă de Stejar a plecat împreună cu frumoasa lui soţie la negustorul cel bogat şi s-au hotărât să locuiască în casa acestuia.

[]

Ivan, fiul de ţăran, şi Ciudo-Iudo

Intr-o împărăţie oarecare trăiau odată un moş şi o babă care aveau trei fii. Pe cel mai mic îl chema Ivan, şi

toţi îi spuneau Ivanuşka. Trăiau fără griji şi munceau fără preget. Arau pământul şi semănau grâu.

Odată s-a răspândit vestea prin împărăţie că Ciudo-Iudo necuratul se pregătea să pârjolească oraşele şi satele. Bătrânul şi bătrâna s-au întristat. Fiii cei mari au început să-i liniştească:

— Nu fiţi supăraţi, tăicuţă şi măicuţă! Ne ducem noi împotriva lui Ciudo-Iudo şi ne vom lupta pe viaţă şi pe moarte. Şi ca să nu vă fie greu, ţineţi-l pe Ivanuşka acasă. E prea crud încă să meargă la luptă.

— Nu! zise Ivanuşka. Nu se cade să stau acasă şi să vă aştept. Merg şi eu să mă lupt cu Ciudo-Iudo!

N-au putut bătrânul şi bătrâna să-l oprească pe Ivanuşka, aşa că i-au pregătit de drum pe toţi trei. Au luat fraţii săbii ascuţite, au încălecat pe cai breji şi au plecat la drum.

Au mers ei cât au mers şi au ajuns într-un sat. S-au uitat şi au văzut că nu era nici ţipenie de om acolo, totul era dărâmat şi pârjolit. Rămăsese în picioare o singură izbă mică, dar şi aceea stătea să cadă. Au intrat fraţii înăuntru şi au văzut pe cuptor o bătrână care stătea întinsă şi ofta.

— Bună ziua, bunică! i-au spus fraţii.

— Bună să vă fie inima, vitejilor! Încotro aţi pornit-o?

— Mergem la Râul de Coacăze, la Podul de Călin. Vrem să ne luptăm cu Ciudo-Iudo, ca să nu-l lăsăm să ne calce pământurile.

— La grea treabă v-aţi mai înhămat, vitejilor! Ştiţi doar cât de rău este. Toate împărăţiile din jur le-a nimicit. Pe oameni i-a luat în robie şi i-a dat morţii cumplite. Am rămas doar eu: se vede treaba că nu-s o hrană de preţ pentru el.

Fraţii au înnoptat în izba aceea, iar dimineaţa, când s-au sculat, au plecat mai departe. Au ajuns la Râul de Coacăze şi la Podul de Călin. S-au uitat şi au văzut că de-a lungul malului erau numai oase de oameni.

Nu departe de pod, fraţii au găsit o izbă părăsită şi au hotărât să înnopteze acolo.

— Fraţilor, le spuse Ivan, am venit într-o ţară străină. Trebuie să ţinem urechile ciulite şi să fim cu ochii în patru, nu cumva să treacă Ciudo-Iudo peste Râul de Coacăze. Vom face de strajă cu rândul.

În prima noapte a stat de pază fratele cel mare. S-a plimbat pe malul Râului de Coacăze, a văzut că e linişte, că nu se vede şi nu se aude nimic. S-a culcat sub o tufă şi a căzut într-un somn adânc.

Ivan stătea în izbă şi somnul nu-l lua deloc. Cum a trecut de miezul nopţii, s-a ridicat din pat, şi-a luat sabia şi s-a dus la Râul de Coacăze. L-a văzut pe fratele lui mai mare dormind sub tufă şi nu l-a trezit. S-a băgat sub Podul de Călin şi pândea, trăgând cu urechea dacă nu cumva vine cineva.

Deodată apa râului s-a învolburat, iar păsările din stejari au început să strige. Venea Ciudo-Iudo, zmeul cu şase capete. Când a ajuns la jumătatea podului, calul zmeului s-a împiedicat, corbul de pe umărul său a tresărit, iar câinelui care îl urma i s-a zbârlit blana.

Ciudo-Iudo, zmeul cu şase capete, s-a mâniat şi a întrebat:

— De ce te împiedici, gloabă? Iar tu, pană de cioară, de ce tresari? Ţie, javră, de ce ţi s-a zbârlit blana? Sau l-aţi simţit pe Ivan, fiul de ţăran? Nu s-a născut el încă. Iar dacă s-a născut, e încă mic pentru a lupta. Îl iau într-o palmă şi-l strivesc cu cealaltă.

— Nu te lăuda, spurcatule! Nici n-ai vânat ursul şi deja îi vinzi blana. Dacă nu l-ai văzut pe viteaz, n-ai voie să-l huleşti! Hai mai bine să ne măsurăm puterile! Cine va birui, acela se va putea lăuda, a zis Ivan.

S-au repezit unul la altul şi s-au ciocnit atât de tare, încât a gemut pământul sub ei. Ivanuşka şi-a învârtit sabia în văzduh şi i-a retezat zmeului trei capete.

— Aşteaptă, Ivane, fiu de ţăran! a strigat Ciudo-Iudo. Hai să ne odihnim niţel!

— Ce să ne mai odihnim? Eu am un singur cap, pe când ţie ţi-au rămas încă trei. Când o să-ţi rămână unul singur, atunci o să ne putem odihni.

Iar s-au repezit unul la altul şi s-au ciocnit. Ivan, fiul de ţăran, i-a retezat şi celelalte trei capete. Apoi i-a tăiat leşul în bucăţele şi le-a aruncat în Râul de Coacăze, iar toate cele şase capete le-a adunat şi le-a ascuns sub pod. S-a întors în izbă şi s-a culcat.

Dimineaţa a venit fratele cel mare. Ivan l-a întrebat:

— N-ai văzut pe nimeni?

— N-am văzut pe nimeni. Nici măcar o muscă n-a trecut în zbor.

Ivan a tăcut. A doua zi, s-a dus să facă de strajă fratele mijlociu. A umblat puţin şi a văzut că în jur e linişte şi pace. Atunci s-a băgat într-un tufiş şi a adormit.

Ivan însă n-a avut încredere în el. După miezul nopţii s-a îmbrăcat, şi-a luat sabia şi s-a dus la Râul de Coacăze. S-a ascuns sub Podul de Călin şi a rămas în aşteptare. Deodată apa râului s-a învolburat şi păsărelele din stejar au început să ţipe. Venea Ciudo-Iudo, zmeul cel cu nouă capete. Nici n-a păşit bine pe Podul de Călin, că i s-a şi împiedicat calul. Corbul de pe umeri a tresărit, iar câinelui negru, care venea din urmă, i s-a zbârlit blana. Zmeul şi-a biciuit calul, i-a dat una corbului, iar pe câine l-a tras de urechi.

— De ce te-mpiedici, gloabă? De ce tresari, cioroiule? Iar tu, câine negru, de ce te sperii? L-aţi simţit cumva pe Ivan, fiul de ţăran? El nici măcar nu s-a născut. Iar dacă s-a născut, încă nu e bun de luptă. Îl strivesc cu un singur deget.

Ivan a ieşit de sub pod şi i-a spus:

— Nu zice hop până n-ai sărit, Ciudo-Iudo! Hai să vedem care pe care!

Ivan a învârtit sabia prin văzduh o dată, de două ori, şi zmeului i-au şi zburat şase capete. Ciudo-Iudo l-a lovit pe Ivan şi l-a îngropat în pământ până la genunchi. Ivan a luat o mână de ţărână şi i-a aruncat-o zmeului în ochi. Până când acesta şi-a şters ochii, Ivan i-a retezat şi celelalte trei capete. Apoi i-a tăiat leşul în bucăţi şi le-a aruncat în Râul de Coacăze. Cele nouă capete le-a ascuns sub Podul de Călin, după care a intrat în izbă, s-a culcat şi a adormit.

Dimineaţa s-a întors fratele mijlociu:

— Ei, cum a fost? l-a întrebat Ivan. Ai văzut pe cineva?

— N-am văzut pe nimeni. Nici măcar un ţânţar n-a trecut pe lângă mine.

— Ei, dacă-i aşa, haideţi, fraţilor, cu mine să vă arăt eu musca şi ţânţarul.

Ivan i-a dus pe fraţii săi sub pod şi le-a arătat capetele zmeilor.

— Iată ce mai muşte şi ce mai ţânţari zboară noaptea pe-aici! Voi nu sunteţi buni de luptă, ci doar de dormit în aşternut.

Fraţii s-au ruşinat.

— Ne-a cuprins somnul, i-au spus ei.

A treia noapte a plecat să stea de pază chiar Ivan.

— Uite ce-i, fraţilor, a spus el la despărţire. Mă duc la luptă pe viaţă şi pe moarte. Voi să nu vă culcaţi. Când veţi auzi fluieratul meu, sloboziţi-mi calul şi săriţi-mi degrabă în ajutor.

S-a dus Ivan, fiul de ţăran, la Râul de Coacăze, s-a ascuns sub Podul de Călin şi a început să aştepte.

După miezul nopţii, s-a cutremurat pământul, apa din râu s-a învolburat, s-a ridicat un vârtej deasupra drumului şi au început să croncăne corbii deasupra stejarilor. Venea Ciudo-Iudo, zmeul cu douăsprezece capete. Toate capetele şuierau şi scuipau foc. Calul lui Ciudo-Iudo avea douăsprezece perechi de aripi, pielea de aramă, iar coada şi coama îi erau de fier. Cum a păşit pe Podul de Călin, cum s-a împiedicat calul, corbul de pe umăr a tresărit, iar câinelui negru, care venea din urmă, i s-a zbârlit blana. S-a mâniat Ciudo-Iudo, zmeul cu douăsprezece capete, şi a întrebat:

— De ce te-ai împiedicat, calule? Tu de ce-ai tresărit, corbule? Iar tu, câine, de ce te-ai speriat? Sau l-aţi simţit pe Ivan, fiul de ţăran? De unde, că el nici nu s-a născut şi, chiar de s-ar fi născut, nu-i încă bun de luptă. Doar să suflu şi n-o să rămână nici urmă din el!

Ivan, fiul de ţăran, a sărit de sub Podul de Călin şi a

zis:

— Nu zice hop până n-ai sărit!

— Tu erai deci, Ivane, fiu de ţăran? De ce-ai venit?

— Să te văd şi să mă măsor cu tine!

— Tu să te măsori cu mine? Nu vezi că eşti ca o muscă în faţa mea?

Ivan, fiul de ţăran, îi răspunse:

— N-am venit aici să pălăvrăgesc cu tine, ci la luptă pe viaţă şi pe moarte, ca să-i scap pe oameni de răutatea ta.

Şi-a rotit Ivan o dată sabia şi i-a zburat zmeului trei capete. Zmeul le-a apucat, le-a atins cu degetul de foc şi acestea s-au lipit la loc ca şi cum nu s-ar fi clintit de acolo.

Îi era greu lui Ivan, fiul de ţăran. Ciudo-Iudo îl asurzea cu şuieratul şi îl ardea, aruncând asupra lui scântei. Zmeul l-a apucat şi l-a băgat în pământ până la genunchi. Ba a mai şi râs de el:

— Ivane, fiu de ţăran, n-ai vrea să-ţi tragi un pic sufletul ca să capeţi putere?

— Ce odihnă! Eu ştiu una şi bună: loveşte, taie, spintecă fără să te cruţi! i-a răspuns Ivanuşka.

A fluierat el şi şi-a aruncat mănuşa dreaptă în izba în care rămăseseră fraţii lui. A răsunat geamul spart, dar fraţii dormeau şi n-au auzit nimic.

Şi-a adunat Ivan puterile, s-a avântat şi i-a retezat zmeului şase capete. Zmeul l-a băgat în pământ până la brâu. Şi-a cules capetele, le-a atins cu degetul de foc şi ele s-au lipit la locul lor ca şi cum n-ar fi fost niciodată clintite de acolo.

A văzut Ivan că treaba nu-i bună, şi-a scos mănuşa din mâna stângă şi a aruncat-o în izbă. I-a zburat izbei acoperişul, dar fraţii dormeau mai departe fără să audă nimic. A învârtit Ivan sabia şi i-a retezat zmeului nouă capete, iar zmeul l-a băgat în pământ până la umeri. A cules capetele tăiate, le-a atins cu degetul de foc şi acestea s-au lipit la loc ca şi cum n-ar fi fost clintite niciodată de acolo.

Şi-a luat Ivan coiful de pe cap şi l-a aruncat în izbă. S-

a cutremurat izba, gata-gata să cadă. Fraţii s-au trezit şi au auzit calul lui Ivan nechezând şi smucindu-se. Au fugit la grajd, au dezlegat calul şi au venit şi ei să-l ajute pe Ivan.

Calul voinicului a ajuns la Podul de Călin şi s-a aruncat asupra lui Ciudo-Iudo, lovindu-l cu copitele. Zmeul a început să urle, să şuiere şi a suflat asupra calului cu scântei şi cu foc. În acest timp, Ivan, fiul de ţăran, a ieşit din pământ, şi-a luat avânt şi i-a retezat zmeului degetul de foc. Apoi s-a apucat să-i taie capetele. După ce i le-a retezat pe toate, l-a tăiat în bucăţi şi l-a aruncat în Râul de Coacăze. Când a terminat toată treaba, au ajuns acolo şi fraţii lui.

— Ei, somnoroşilor, din cauza voastră era cât pe ce să-mi pierd capul!

Fraţii l-au luat pe Ivan, l-au dus în izbă, l-au spălat, i-au dat de mâncare şi l-au culcat. Dimineaţa, Ivan s-a trezit şi a început să se îmbrace şi să se încalţe.

— Unde te grăbeşti aşa de dimineaţă? l-au întrebat fraţii lui. Ar trebui să te odihneşti mai bine după o luptă aşa de grea.

— Nu! le-a răspuns Ivan. Nu-mi stă mie gândul la odihnă. Mi-am pierdut batista lângă Podul de Călin. Mă duc s-o caut.

— Nu te duce! i-au spus fraţii. Ajungem în oraş şi-ţi cumperi alta.

— Nu! Eu de asta am nevoie.

S-a dus Ivan la Râul de Coacăze, a trecut pe Podul de Călin pe malul celălalt, a mers cât a mers şi a dat de palatul lui Ciudo-Iudo. S-a apropiat pe furiş de un geam deschis şi a auzit ce vorbeau între ele zmeoaica bătrână şi cele trei surori ale ei, nevestele celor trei zmei.

Nevasta zmeului cel mare zise:

— Am să mă răzbun pe Ivan, fiul de ţăran, pentru bărbatul meu când va pleca împreună cu fraţii lui spre casă. Am să fug înaintea lor şi am să le trimit o arşiţă dogoritoare, iar eu mă voi preface într-o fântână. Când vor bea apă, vor muri de la prima înghiţitură.

— Te-ai gândit bine, a spus zmeoaica bătrână.

Soţia zmeului mijlociu zise:

— Eu am să fug înaintea lor şi-am să mă prefac în măr. Când vor gusta din mere, vor fi sfâşiaţi în bucăţi.

— Eu, spuse nevasta celui de-al treilea zmeu, am să fug înaintea lor şi am să-i fac să-şi dorească să doarmă, iar eu am să mă prefac într-un covor moale şi în nişte perne pufoase. Când se vor culca pe covor, vor arde imediat în foc.

— Şi tu te-ai gândit bine, a spus zmeoaica bătrână. Dar dacă voi n-o să dovediţi să-i pierdeţi pe cei trei fraţi, eu însămi o să-i ajung mâine din urmă şi-o să-i înghit.

Ivan s-a întors la fraţii lui.

— Cum e? Ţi-ai găsit batista? l-au întrebat ei.

— Am găsit-o.

— Dar mult ai mai căutat-o! Nu merita să pierdem atâta vreme din pricina ei.

— Ba eu cred că a meritat.

Fraţii au încălecat şi au pornit către casă.

Au mers ei prin câmp, au mers peste păşuni şi deodată s-a făcut o arşiţă dogoritoare. Tuturor li s-a făcut sete. Nu mai aveau putere să rabde. Au văzut o fântână cu o găleţică de argint legată de lanţ. Fraţii i-au spus lui Ivan:

— Hai să poposim. Bem un pic de apă rece şi ne adăpăm şi caii.

— Încă nu ştim ce fel de apă este în fântâna asta, zise Ivan. Dacă nu-i bună de băut?

A descălecat, şi-a scos sabia din teacă şi a început să lovească în fântână. A prins fântâna să geamă şi să ţipe ca din gură de şarpe şi în aceeaşi clipă arşiţa s-a risipit ca şi cum n-ar fi fost, iar celor trei fraţi le-a trecut setea.

— Aţi văzut, fraţilor, ce fel de apă era în fântână? a întrebat Ivan.

Au plecat mai departe. Au mers cât au mers şi au zărit un măr care creştea lângă drum, iar pe ramurile lui atârnau mere rumene şi coapte.

De îndată ce fraţii au sărit de pe cai şi s-au repezit la mere, Ivan a dat fuga la pom şi a început să-i reteze

ramurile cu sabia. Se auziră doar vaiete şi gemete.

— Aţi văzut, fraţilor, ce fel de măr era ăsta? Nu v-ar fi fost deloc bine de la merele lui.

S-au urcat fraţii în şa şi au plecat mai departe. Au mers ei cât au mers şi i-a toropit oboseala. S-au uitat şi au văzut un covor moale cu perne pufoase pe el, întins în mijlocul câmpului.

— Haideţi să ne întindem pe covor, să ne odihnim un pic! ziseră fraţii.

— Nu, fraţilor, n-o să ne fie moale pe covorul ăsta! le-a spus Ivan.

Fraţii s-au supărat:

— Ce tot comanzi atâta: aia nu, aia nu!

Ivan a tăcut, şi-a scos brâul şi l-a aruncat pe covor. În clipa în care a căzut, brâul a luat foc şi a ars în întregime. Nici cenuşă nu a rămas după el.

— Şi cu voi s-ar fi întâmplat la fel! a spus Ivan.

S-a apropiat el de covor şi a început să-l taie în bucăţi. Covorul gemea şi urla. Ivan a risipit bucăţile de covor pe câmp şi a zis:

— Degeaba v-aţi supărat pe mine, iubiţii mei fraţi. Acelea n-au fost nici fântână, nici măr şi nici covor, ci erau nevestele zmeilor. Au vrut să ne piardă şi au pierit ele însele.

Fraţii i-au mulţumit lui Ivan şi au plecat mai departe cu toţii.

Au mers ei cât au mers şi deodată s-a întunecat cerul şi s-a stârnit vântul, care a început să şuiere şi să urle. Când s-au uitat fraţii, au văzut-o pe zmeoaica bătrână venind spre ei. Şi-a deschis gura uriaşă şi a vrut să-i înghită, dar ei nu s-au pierdut. Au scos din desagi sare, i-au aruncat-o în gură şi au plecat mai departe.

Zmeoaica s-a bucurat, crezând că i-au nimerit în gură cei trei voinici, s-a oprit şi a început să mestece sarea. Dar nu după mult timp şi-a dat seama că fraţii o păcăliseră şi s-a luat iarăşi după ei.

Cei trei alergau ca vântul pe caii lor, dar zmeoaica venea în urma lor şi mai repede. Ivan a înţeles că nu-i chip

de scăpare şi că va trebui să se lupte. Deodată fraţii au zărit în faţa lor o fierărie unde lucrau doisprezece fierari.

— Bună vreme, cinstiţi fierari! le spuse Ivan. Ascundeţi-ne la voi în fierărie. Ne urmăreşte zmeoaica bătrână.

— Bine, i-au răspuns fierarii, vă ascundem!

I-au lăsat să intre, au proptit uşa cu drugi de fier şi au pus douăsprezece lacăte pe ea.

S-a apropiat zmeoaica de fierărie şi a început să strige:

— Ei, fraţilor, daţi-mi-i pe Ivan, fiul de ţăran, şi pe fraţii lui!

Fierarii i-au răspuns:

— Dacă ai să reuşeşti să lingi cei doisprezece drugi de fier şi cele douăsprezece lacăte, ai să ajungi singură la ei!

S-a apucat zmeoaica să lingă drugii de fier şi lacătele. A lins, a lins şi, când mai avea un singur drug şi un singur lacăt, a obosit şi s-a aşezat să se odihnească.

Ivan a ieşit pe geamul fierăriei, s-a furişat până la zmeoaică, a ridicat-o în văzduh şi a izbit-o de pământ. Doar praful s-a ales de ea, şi pe acela l-a risipit vântul. Din clipa aceea n-au mai apărut pe acolo zmei fioroşi, iar oamenii au început să trăiască fără teamă.

Ivan, fiul de ţăran, şi fraţii săi s-au întors acasă şi au început să trăiască mai bine ca înainte. Arau pământul şi semănau grâu. Şi mai trăiesc şi acum.

[]

Poveste despre Ukroma Herghelegiul

Se află oare cineva la noi în Rusia care să cuteze să-şi măsoare puterile cu mine în luptă şi să-şi încrucişeze paloşul cu al meu? strigă viteazul Baklan în fruntea oştirii poloveţe. Şi avea acest Baklan capul cât un butoi de bere, sprâncenele aspre ca părul de porc, iar barba ca stuful. Când sufla vântul în ea, scotea un şuier. Avea un paloş fermecat aşa de lat, că puteai prăji clătite pe el. Iar armurile sale, când le scotea şi le punea în car, nu le

puteau urni din loc nici măcar trei perechi de boi.

— Chiar nu se găseşte niciun luptător care să se măsoare cu mine? a strigat viteazul Baklan mai tare decât prima dată.

Cnejii, voievozii şi vitejii au tăcut mâlc, ţinându-şi răsuflarea. Toţi cunoşteau puterea nemăsurată a lui Baklan şi auziseră că poate ucide un taur cu un singur deget.

Iată însă că s-a ivit Ukroma Herghelegiul, care a venit în faţa cnejilor şi a voievozilor şi le-a zis:

— Înălţimile Voastre, cneji şi voievozi! Nu daţi poruncă să fiu osândit la moarte, ci ascultaţi-mi cuvântul! În anii dinainte aveam şi eu ceva putere: când se brodea să-mi iasă în cale un urs sau o altă fiară fioroasă, îi sfâşiam la fel de lesne cum te-ai scărpina după ureche. Îngăduiţi-mi, Înălţimile Voastre, cneji şi voievozi, să ridic mâna şi asupra acestei fiare sălbatice!

Cnejii, voievozii şi vitejii au ridicat din umeri şi i-au spus lui Ukroma Herghelegiul că, dacă i s-a urât cu viaţa şi s-a împăcat cu Dumnezeu, ei nu-l vor opri să meargă la o moarte sigură. Şi a plecat Ukroma Herghelegiul să-l înfrunte pe uriaş.

De îndată ce l-a văzut, Baklan a izbucnit în hohote de râs atât de puternice, încât cnejilor şi voievozilor au început să le ţiuie urechile.

— Ce luptător îmi trimiteţi? O jumătate de duzină de-alde el nu-s prea mulţi ca să-i strivesc sub un singur călcâi!

— Nu te mai grozăvi atât, ciomag chel ce eşti! îi zise Ukroma Herghelegiul. Oamenii breji socot că nu trebuie să spui hop până ce n-ai sărit! N-ai vrea să ne măsurăm în luptă dreaptă? Dacă te învoieşti, zvârle satârul ăsta! Tatăl meu are multe fiare vechi ca ale tale, numai că la noi nu sunt folosite în luptă de vitejii voinici, ci se proptesc cu ele porţile peste noapte!

— Fie pe-a ta! îi răspunse viteazul Baklan şi-şi aruncă paloşul fermecat în ţărână.

— Dar ce-i aceea pe cap la tine? l-a întrebat Ukroma Herghelegiul. Din aşa troace de tuci, tătuca le dă de mâncare câinilor! Noi nu-i trimitem la luptă pe vitejii noştri

cu dintr-astea!

— Am să-mi scot şi asta, dacă nu ţi-e pe plac! a spus râzând viteazul Baklan şi şi-a lepădat înaltul coif de oţel.

— Dă jos şi aceea! i-a spus din nou Ukroma. La noi cu asemenea plase copiii prind păsări mărunte. Vitejii noştri nu pun pe ei aşa ceva!

— O dau jos şi pe asta, dacă te temi că ai să te prinzi în ea ca un piţigoi! i-a răspuns Baklan râzând şi şi-a scos cămaşa de zale.

În acest fel, Ukroma Herghelegiul l-a făcut pe uriaş să-şi lepede toată armura, nelăsându-i nici coif, nici mănuşi, nici teacă, nici apărători de fier. După ce şi-a lepădat toată armura, viteazul Baklan a râs cu răutate şi i-a spus:

— Şi fără astea am să te strivesc ca pe-o musculiţă!

Cei doi luptători s-au repezit unul la altul ca nişte fiare sălbatice. Uriaşul l-a prins pe Ukroma în braţe, l-a strâns, vrând să-l sugrume, numai că acesta era tare ca o piatră de moară. Oricât s-a străduit uriaşul, coastele lui Ukroma au rămas întregi. Ukroma pufnea şi îşi arcuia trupul. S-a înfipt în Baklan ca un păianjen. Agăţându-se de subsuori cu amândouă mâinile, şi-a încleştat degetele şi i-a smuls două bucăţi de carne.

Uriaşul a urlat de durere şi şi-a lăsat braţele în jos, iar Ukroma s-a ridicat de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat şi, nedându-i răgaz să-şi adune puterile, l-a apucat de picioare, l-a zgâlţâit şi l-a aruncat la pământ ca pe un snop de ovăz.

Toată suflarea creştină a scos un chiot de bucurie, iar oştirea poloveţilor a oftat adânc de parcă i s-ar fi despărţit sufletul de trup. Ukroma şi-a dus până la capăt promisiunea făcută cnejilor şi voievozilor: a pus mâna pe paloşul fermecat al uriaşului şi, dintr-o singură lovitură, i-a retezat capul. Atunci oştirea duşmană s-a clătinat şi a rupt-o la fugă de pe câmpul de luptă, făcând pământul să se cutremure. Cnejii şi voievozii ruşi au chefuit trei zile în şir pe locul unde s-a dat lupta. L-au cinstit şi l-au lăudat pe Ukroma Herghelegiul, i-au dat o armură de viteaz şi l-au

numit Ukroma viteazul puternic şi neînfricat, mângâietorul inimilor ruşilor şi spaima poloveţilor.

[]

Poveste despre viteazul Goli Voianski

Un ţăran necăjit ara pământul. Calul lui era slab şi şchiop, înnegrit de mulţimea muştelor aşezate pe el. Ţăranul a luat biciul şi l-a pocnit de spinarea calului, omorând treizeci şi trei de muşte şi ţânţari fără număr, dintr-o singură lovitură.

Ţăranul a început să cugete: „Sunt mic, dar voinic şi uite că m-am făcut brav viteaz. Dintr-o singură lovitură am răpus treizeci şi trei de voinici, ca să nu mai vorbesc de cealaltă plevuşcă, fără număr!”. Şi-a spus Goli (de la cuvântul vechi „golem”, care însemna „măreţ”), şi-a deshămat căluţul, a încălecat cu mare grijă, a ieşit la drumul mare, a retezat un copac, a făcut din el un stâlp pe care l-a ridicat şi pe care a scris: „Pe aici a trecut viteazul Goli Voianski, s-a întâlnit cu oştirea duşmană, a ucis treizeci şi trei de viteji dintr-o singură lovitură şi a culcat la pământ luptători mărunţi fără număr. Dacă vreun viteaz va veni din faţă, să mă aştepte lângă stâlp, iar cel care va veni din spate să mă ajungă din urmă!”.

Goli a încălecat pe mârţoagă şi a plecat înainte la întâmplare. Nu peste multă vreme, s-a apropiat de stâlp Ciurila Plenkovici. „Nici nu am auzit de acest nume”, se gândi el. „Pesemne că este un viteaz puternic! Ar trebui să mă împrietenesc cu el”. Ciurila şi-a îndemnat calul, care a luat-o la trap mâncând pământul, l-a ajuns din urmă pe Goli şi l-a întrebat:

— Nu l-ai văzut cumva pe viteazul Goli Voianski?

— Chiar eu sunt! Dar tu cine eşti?

— Ciurila Plenkovici! i-a răspuns tânărul viteaz, făcând o plecăciune adâncă şi gândind: „Ce-o mai fi şi asta? Un ţărănuş pe care nici nu-l bagi în seamă! Ţi-e şi ruşine să călătoreşti lângă el! Abia se ţine în şa, iar mârţoaga lui abia se târăşte!”.

— Treci în stânga mea! îi spuse Goli. Am să te iau ca

învăţăcel!

Nedumerit, Ciurila a făcut întocmai cum i se poruncise, călărind alături şi trăgând cu coada ochiului când la Voianski viteazul, când la mârţoaga lui.

Între timp, a trecut pe lângă stâlp Eruslan Lazarevici, a citit ce scria acolo şi a pornit în goană să-l prindă din urmă pe Goli Voianski. L-a ajuns din urmă şi l-a recunoscut lângă el pe Ciurila. L-a întrebat dacă nu cumva l-a văzut pe Goli. Ciurila l-a arătat cu degetul pe tovarăşul său de drum. Eruslan Lazarevici s-a înclinat, dar s-a mirat.

— Treci în dreapta mea! i-a poruncit Golia

Chiar atunci i-a ajuns din urmă încă un viteaz: Bova, fiul prinţesei. Citise şi el inscripţia de pe stâlp şi se grăbise să-l caute pe Goli Voianski, învingătorul duşmanilor. L-a văzut pe ţăran călare pe mârţoagă, târându-se abia-abia, iar pe margini pe slăviţii viteji Eruslan Lazarevici şi Ciurila Plenkovici, care îi vorbeau plini de respect.

Bova s-a înclinat în faţa lui Goli şi l-a întrebat cum îl cheamă.

— Sunt Goli Voianski în carne şi oase! Dar tu cine eşti?

— Sunt Bova, fiul prinţesei! a răspuns viteazul.

— Alătură-te nouă dacă vrei să-ţi dovedeşti vitejia şi du-te lângă Eruslan!

Au mers vitejii încotro îi ducea Goli şi au ajuns pe pajiştile prinţesei neînfticate.

— Pe aici nu ne este îngăduit să trecem! a spus Eruslan.

— Nu-i bai! îi răspunse Goli. Multe nu se îngăduie în Rusia, dar pe noi nu ne poate opri nimeni! Lăsaţi caii slobozi pe păşune!

— Goli Voianski, i-a spus Eruslan, prinţesa are o ceată puternică, de douăzeci şi doi de viteji, başca pe Zilant Zmeulanovici, fratele lui Tugarin.

— Pentru mine sunt prea slabi! Dar pentru tine? Sunt destui?

— Fie, cum pofteşti! a spus Eruslan. Să mergem pe păşunile oprite, să ne arătăm şi să ne măsurăm puterile.

Au intrat vitejii pe păşunile oprite, călcând peste flori, şi au văzut un cort mare, alb, în care nu era nimeni. Şi-au slobozit caii, au intrat în cort şi s-au aşezat, aşteptând cu ochii în patru. Numai Goli s-a întins să se odihnească, după ce şi-a atârnat caftanul la intrare în cort ca să nu-l bată soarele, a adormit buştean şi a început să sforăie.

— Goli are mare nădejde în sine! a spus Bova, fiul prinţesei.

Între timp, la palatul prinţesei s-a făcut mare zarvă, au început să bată clopotele şi să răsune trâmbiţele. Pe porţile cetăţii au ieşit o ceată de oşteni şi trei viteji în zale.

Ciurila a început să tragă de Goli:

— Scoală! Vin mulţi oşteni împotriva noastră!

Goli s-a trezit şi a început să caşte:

— Ce-i zarva asta? Trei viteji de-ai lor sunt trei muşte, ceilalţi – ţânţari! Du-te, Ciurila, să dai ochii cu ei! Să nu-i omori pe toţi! Să laşi în viaţă un singur viteaz şi să-l trimiţi la prinţesă pentru a-i duce vestea că poftesc să se mărite cu mine!

Ciurila a ieşit din cort, s-a bătut vreme îndelungată cu vitejii prinţesei şi cu oştenii, dar, în cele din urmă, i-a spulberat pe toţi. Pe unul singur l-a lăsat în viaţă şi l-a trimis la stăpâna lui. Dar în loc de răspuns, aceasta a trimis din oraş şase viteji şi trei cete.

Vitejii l-au trezit din nou pe Goli, care adormise între timp.

— Asta se cheamă putere la ei? Doar din mână să mişc niţel şi-i omor pe toţi! Ei, Bova, fiu al prinţesei, du-te şi linişteşte-i tu! Lasă doar unul în viaţă, ca să-i transmită stăpânei dorinţa mea.

Zicând acestea, Goli s-a culcat la loc şi a adormit. Fiul prinţesei i-a răpus unul câte unul pe viteji, iar cetele s-au risipit de parcă nici n-ar fi fost.

Prinţesa a trimis la luptă o forţă şi mai mare: doisprezece viteji şi şase cete. Oştenii năvăleau în sunetele trâmbiţelor şi îşi învârteau paloşele prin văzduh.

— Oho, câţi au ieşit! a spus Goli după ce s-a trezit şi

i-a văzut venind spre ei pe oştenii prinţesei. Parcă ar fi un nor întunecat, nu alta! Douăsprezece muşte şi ţânţari fără număr. Eruslan! Sunt destui pentru tine? Dacă nu te descurci, te ajutăm noi.

Eruslan a încălecat, s-a repezit în duşmani ca un vultur, tăind în dreapta şi în stânga, iar ostaşii s-au risipit ca pleava în vânt.

Prinţesa, văzând că se îngroaşă gluma, l-a chemat pe Zilant Zmeulanovici, care a ieşit din cuibul său aninat de doisprezece stejari seculari cu lanţuri de fier, făcându-le să zornăie. Alerga Zilant precum săgeata de iute, nerăbdător să intre în luptă.

— Se vede treaba că e rândul meu! zise Goli.

„N-am ce face!”, se gândi el. „Trebuie să mă duc la moarte. Mi-a venit sfârşitul, dar va fi încununat de onoarea de viteaz.”

Şi-a făcut semnul crucii, a încălecat pe gloaba sa şi a pornit-o încetişor, cu ochii închişi şi învârtind securea prin văzduh cât îl ţineau puterile.

Zilant a răcnit, l-a văzut din depărtare pe Goli şi s-a gândit: „Oare nu în bătaie de joc l-au trimis să se înfrunte cu mine?”.

Goli, în acest timp, şoptea pentru sine:

— Părinţi şi fraţi! Să-mi pomeniţi numele!

Şi, în aşteptarea morţii, şi-a lăsat capul pe gâtul calului care fugea în trei picioare.

Lui Zilant i-au sclipit ochii în cap:

— Oare nu-i un şiretlic la mijloc? se întrebă el. Ce viteaz mai e şi ăsta, care şi-a sprijinit capul pe gâtul calului? Dacă-i dau un bobârnac, zboară la un stânjen!

Zilant se tot uita în spate să vadă dacă nu-i un şiretlic şi s-a aplecat spre şa, iar Goli, săltându-şi capul, şi-a făcut curaj şi l-a izbit cu securea în cap pe duşman atât de puternic, încât acesta s-a prăbuşit în nisip. Goli nu i-a dat răgaz să-şi vină în fire: a sărit de pe cal şi a început să-l ciopârţească de parcă ar fi tăiat un butuc. I-a smuls coiful şi s-a întors la tovarăşii lui.

Văzând acestea, prinţesa a schimbat foaia: a poruncit

să fie descuiate porţile oraşului, i-a poftit pe viteji la ea în palat, la ospăţ, şi a încheiat pace cu ei.

S-a uitat ea la Goli şi s-a mirat cum de putea încăpea în el atâta putere şi vitejie. S-a apropiat de el, i-a pus o mână pe umăr şi l-a apăsat aşa de zdravăn, încât bietul om abia a reuşit să scape de sub povara braţului ei.

— Mă bucur să te văd, neînfricatule! zise ea. Întotdeauna am avut multă preţuire pentru curaj şi cutezanţă.

Zicând acestea, i-a strâns mâna lui Goli. Acesta şi-a încleştat dinţii cu putere, de teamă să nu-i desfacă şi să-i scape un urlet de durere.

— Apără-mi regatul! i-a spus prinţesa. Tu eşti omul potrivit pentru a ne ocroti de duşmani!

Goli s-a înclinat, gândindu-se cum să-şi păzească mai bine capul.

Prinţesa a poruncit să se aducă mied, vrând să-i încerce pe viteji, dar lui Goli nu-i era gândul la chef, iar pe pahar nici n-a pus mâna.

— După ce îmi fac treaba, nu beau altceva decât apa vitejilor!

— Avem şi noi apa vitejilor! a spus prinţesa.

— Multă? a întrebat Goli.

— O damigeană plină, a răspuns ea.

— O fi la fel ca a noastră? Câteodată apa asta nu face nici cât damigeana!

— Încearcă! a spus prinţesa şi a poruncit să fie aduse damigeana cu apa vitejilor şi un căuş de aur.

Goli şi-a turnat în căuş, a băut şi a simţit cum îi creşte puterea. Prinţesa murea de curiozitate să ştie cum era apa.

— Încă nu i-am simţit gustul! zise Goli.

Şi-a mai turnat un căuş, apoi a mai băut încă trei, unul după altul.

— Ajunge! Ajunge! a strigat prinţesa. Mi-e că n-o să-mi rămână niciun strop.

— E minunată apa, a spus Goli. Oare cum o fi puterea mea?

A poruncit să i se aducă un odgon mare, pentru corăbii, şi să fie făcut un laţ pentru a putea scoate din grajdul prinţesei calul ei năzdrăvan. L-a scos, l-a încălecat şi l-a călărit niţel. Apoi a sărit cu capul în laţ şi a rupt odgonul.

Din clipa aceea, s-a învoit să-i slujească prinţesei ca apărător al regatului ei. S-a căsătorit cu prinţesa, iar aceasta i-a dăruit două fete: Isteaţa şi Norocoasa. Goli se uita cu mândrie la fetele sale şi nimeni nu punea la îndoială că el a ucis treizeci şi trei de viteji dintr-o singură lovitură.

[]

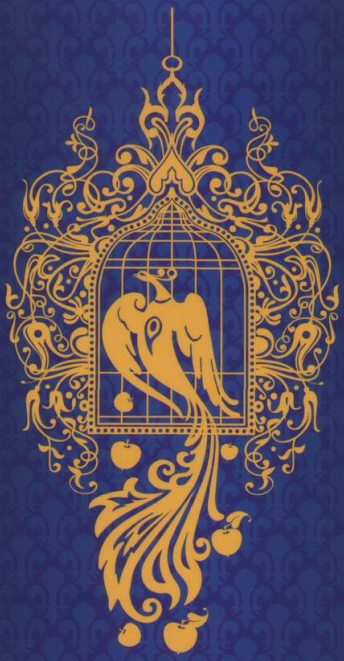

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-0795-2
www.polirom.ro

Pe coperta: ilustrație de Radu Răileanu